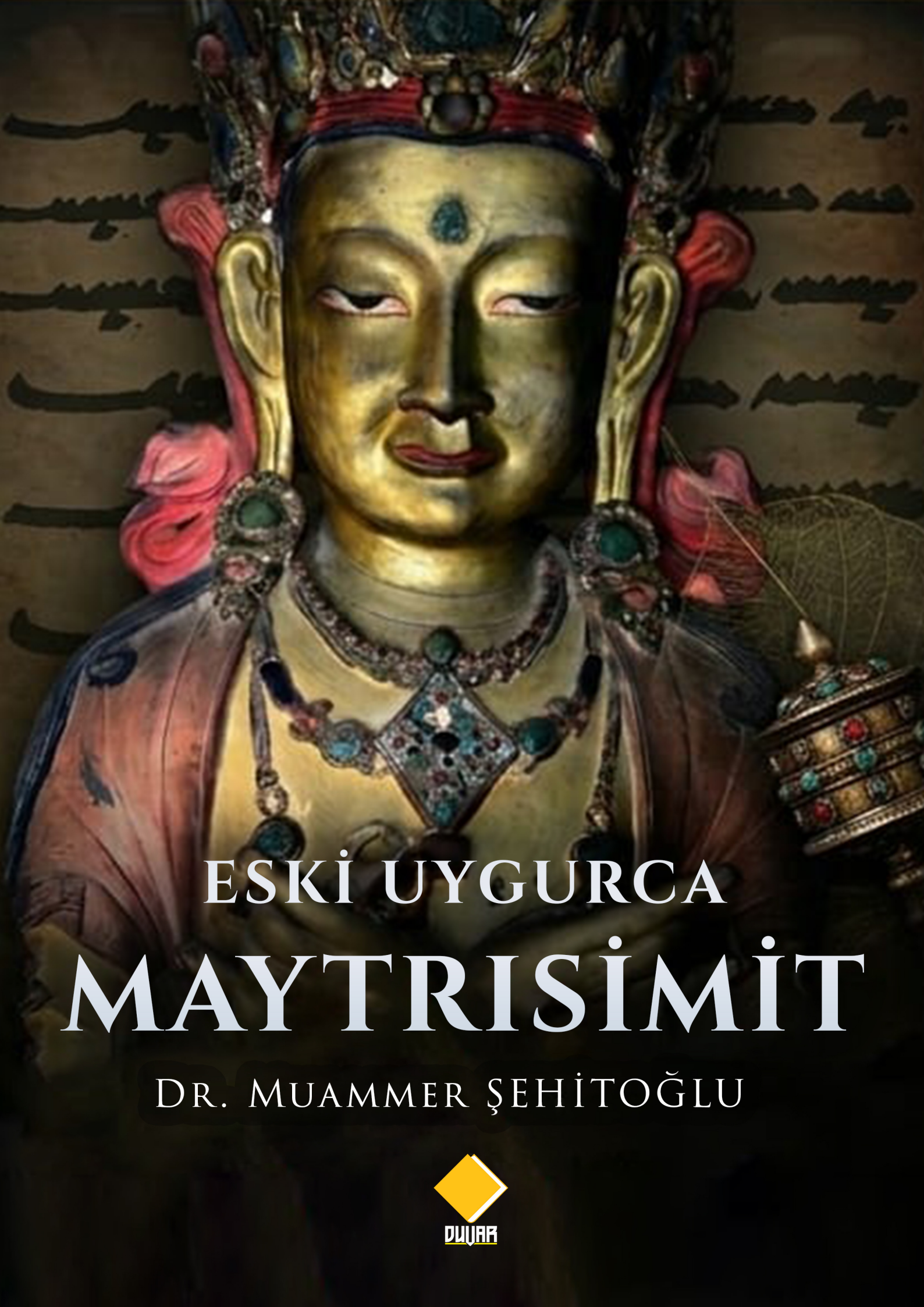

ESKİ UYGURCA
MAYTRISİMİT

DR. MUAMMER ŞEHİTOĞLU

ESKİ UYGURCA MAYTRİSİMİT

türk tiliniñ küsençig edgölüg atl(1)g körünç bitigi

Hami Yazmasının (Nüshasının) Eleştirel Düzeltmeyle Yeniden Anlamlandırılarak
Ölçünlü Türkiye Türkçesine Aktarımı

Dr. Muammer ŞEHİTOĞLU

ESKİ UYGURCA MAYTRİSİMİT

türk tiliniñ küsençig edgülig atlıg körünç bitigi

**Hami Yazmasının (Nüshasının) Eleştirel Düzeltmeyle Yeniden Anlamlandırılarak Ölçünlü
Türkiye Türkçesine Aktarımı**

Dr. Muammer ŞEHİTOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Kapak Tasarımı: Dr. Muammer ŞEHİTOĞLU

Kapak Görseli: <https://media.gettyimages.com/id/656881622/photo/maitreya-buddha-statue-with-himalaya-mountain-at-diskit-monastery-nubra-valley.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=fRiv4iprpCr6bFaHWq3tDGvGPRBURU1gYyDRm0m8UCs=https://www.gettyimages.ie/photos/indian-bodhisattva>

Kapakta kullanılan esere ait Uygur Türk harfli metin ise, eserin Hami yazmasına ait 25. bölümün 6b22-25 satırlarda yer alır.

Sayfa Tasarımı: Dr. Muammer ŞEHİTOĞLU

Basım Tarihi: Mayıs 2026

Yayıncı Sertifika No: 49837

E-ISBN: 978-625-8756-35-7

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir

Tel: 0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com

duvarkitabevi@gmail.com

ÖN SÖZ

Maytrısimit, Türk dili ve edebiyatının ilk dram sanatı niteliğine sahip eseridir. Eser, 28 bölümden ve eksik bölümleri dışında yaklaşık 8000 satırdan oluşmaktadır. Eski Uygur Türkçesi Dönemi'nde Budist öğretiyeye ait kültür çevresinde uyarlama çeviriyle Türk diline kazandırılan eser, bu yönleriyle söz varlığı ve metin içeriği bakımından Eski Uygurca Altun Yaruk adlı eserle birlikte dönemin en hacimli eseri olarak görülebilir. Sanskrit ve Tohar dillerindeki dram sanatı niteliği taşıyan eserlere göre *Maytrısimit*, yoğun içerikli ve farklı yönleriyle ayırt edilen eser olmasının yanı sıra, Türk dili ve edebiyatının yöntem yönüyle dram sanatı eserlerini Türk kültürüne göre tanımlayan eseridir. Özellikle Hint edebiyatının Sanskritçe dram sanatı eserlerindeki en fazla on iki sahnelik (bölümlük) yapılarına karşın, *Maytrısimit* daha geniş düzeyde yükünç bölümüyle birlikte 28 bölümden oluşmaktadır. Yine, ayırt edici diğer özellik, *Maytrısimit*'in olay örgülerinde geniş ve birden fazla süre geçişlerine sahip zaman dilimlerini barındırmasıdır. Çünkü karşılaştırıldığında, aynı dönemin Sanskrit dramına ait eserler, yalnızca belirli ve kısa bir zaman dilimini gösteren ve o sınırlı zaman dilimi içinde yaşanan olayları anlatan, aktaran niteliğe sahiptir.

Esere ait, Murtuk-Señim (1-2) ve Hami olmak üzere iki yazma vardır. Eksik bölüm parçalarına karşın, en kapsamlı yazma, Hami yazmasıdır. Yazmanın yorumlu yazı çevirimi yöntemiyle ilk aktarımlarının yapıldığı yılların üzerinden yaklaşık elli yıl gibi uzun bir zaman geçmesi nedeniyle birçok eksik ve yanlış anlamlandırmalar, okumalar yapılmış olması, dil bilimi ve çeviri bilimi açısından doğaldır. Geçen yıllar içinde edebî metinlerin hedef kitleye ait dillere aktarımları üzerine dil bilimi alanında kapsamlı ve güncel çalışmalar yapılması, *Maytrısimit*'in de yeniden uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yöntemi kullanılarak, Türkiye Türkçesine aktarımını hem Eski Uygur Türkçesi çalışmaları hem de genel olarak Türklük bilimi çalışmaları için değerli ve önemli kılacaktır.

Eserin hazırlanmasında ilk olarak, daha önce Hami yazması üzerinde yapılan yorumlu yazı çevirimi işleminin eksikliklerinin tespitiyle birlikte yöntem açısından bulgular, maddeler hâlinde belirlenmiştir. Her bir okuma ve anlamlandırma biçimi, kalın-eğik ve (...) parantezli ifadelerle uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi metni içinde gösterilmiştir. Belirlenen maddeler dışında kalan ve açıklanması gereken durumlar ise, açıklamalar bölümünde ele alınmıştır. Ayrıca, özellikle Ş. Tekin tarafından 1976 yılında yayımlanan eserdeki Budist öğretiyeye ait terimler ve kavramlar da Türk dilinin anlam evreni temel alınarak, büyük oranda Türkçeleştirilmiş ve Türkçenin kavramları ifade etme yeterliliği de tablolar hâlindeki gösterimle dikkatlere sunulmuştur. Eserin sonunda yer alan açıklamalar bölümünün uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi ve Türkiye Türkçesi aktarımı bölümü okunmadan önce okunması da bu açıdan iyi olacaktır.

Maytrısimit'in bugüne dek yazmaları üzerinde emeği olan Türk ve yabancı Türklük bilimcilere gösterdikleri sabır, adanmışlık, çaba ve dikkat için minnettarım. Onların yapmış olduğu çalışmaları ileri taşımak, güncellemek için gösterdiğimiz çabada yanlışlarımız olduysa bağışlansın. Doktora tez döneminden itibaren ve sonrasında eser üzerine çalışırken beni yönlendiren, bana cesaret veren Türklük biliminin seçkin, saygın bilim insanı, Türk dünyasının bilge kişiliği, Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ'a; eseri doktora tezi olarak çalışmamda gece gündüz destek vererek katkı sunup danışmanlığımı yapan Prof. Dr. Osman MERT'e; eserin dram sanatı ve oyun türü niteliğinin tüm yönleriyle ortaya çıkarılmasında her türlü bilimsel desteği aldığım Dr. Öğr. Üyesi Tacettin ŞİMŞEK'e; yüksek lisans tezimde de Eski Uygur Türkçesi alanında çalışmam için cesaretlendiren ve yüksek lisans tez danışmanım Prof. Dr. Ceval KAYA'ya ve de lisans eğitimimden bu yana üzerimde emeği olan Türklük biliminin bilinçli ve saygın bilim insanı hüviyetine sahip tüm hocalarıma içten, gönülden teşekkür ediyorum. Yine eserim, gösterdikleri sabırla benim bilim dünyasında yer almama her anlamda destek sunan aileme de çocuklarının küçük bir armağanı olsun.

Dr. Muammer ŞEHİTOĞLU

İçindekiler

Giriş.....	1.
Uygur Türkleri ve Onların Tarihî Süreçteki Konumlanmaları.....	1.
Turfan (Hoço) ve Kansu Uygur Türk Devletlerine Ait Dil Ürünlerinin Kültürel Çevresi.....	4.
Budist Öğreti Çevresine Ait Metinler.....	5.
<i>Maytrısimiŕ</i> e Ait Yazmalar.....	6.
<i>Maytrısimiŕ</i> in Dram Sanatı ve Oyun Türünde Türk Dili ve Edebiyatı İçin Önemi.....	7.
Amaç / Kapsam / Sınırlılık.....	8.
Sorun / Önem.....	9.
Yöntem.....	10.
Kısaltmalar.....	15.
Eski Uygur Türkçesi Dönemi Eseri <i>Maytrısimiŕ</i> in Hami Yazmasının Uyarlanmış Yorumlu Yazı Çevirimiyle Ölçünlü Türkiye Türkçesine Aktarımı.....	16.
yükünç.....	17.
baştıncı bir p(a)t(a)r.....	47.
ikinci üleş bir p(a)t(a)r.....	89.
üçünç üleş bir p(a)t(a)r.....	136.
dörtünç üleş bir p(a)t(a)r.....	176.
bişinç üleş tokuz p(a)t(a)r.....	222.
altınç üleş tokuz p(a)t(a)r.....	228.
sekizinç üleş bir p(a)t(a)r.....	229.
tokuz üleş bir p(a)t(a)r.....	232.
onunç üleş bir p(a)t(a)r.....	235.
bir y(i)g(i)rmi üleş üç p(a)t(a)r.....	256.
üç y(i)g(i)rmi üleş bir p(a)t(a)r.....	293.
dört y(i)g(i)rmi üleş altı p(a)t(a)r.....	320.
biş y(i)g(i)rmi üleş bir p(a)t(a)r.....	329.
altı y(i)g(i)rmi üleş bir p(a)t(a)r.....	366.
yiti y(i)g(i)rminç üleş üç p(a)t(a)r.....	409.
sekiz y(i)g(i)rminç üleş p(a)t(a)r.....	412.
tokuz y(i)g(i)rminç üleş p(a)t(a)r.....	415.
Cehennem Bahsi (Bölümü).....	427.
y(i)g(i)rminç üleş bir p(a)t(a)r.....	427.
bir otuzunç üleş bir p(a)t(a)r.....	443.
iki otuzunç üleş bir p(a)t(a)r.....	452.
üç otuzunç üleş tokuz p(a)t(a)r.....	453.
dört otuzunç üleş p(a)t(a)r.....	460.
biş otuzunç üleş iki p(a)t(a)r.....	461.
altı otuzunç üleş bir p(a)t(a)r.....	487.
yiti otuzunç üleş bir p(a)t(a)r.....	504.
Açıklamalar.....	526.
Kaynakça.....	533.

Giriş

Dil, bireyi biyolojik varlık olmaktan çıkarıp kültürel tarih varlığı yapan en değerli kimlik ögesidir. Erişebildiği kuşaklar arasında bilgi aktarımını dinamik, devimli bir sistem olarak bir sonraki kuşağa taşıyan tek canlı türü olarak insan, kendi kimliğini en açık ve doğru biçimde dille ifade ettiği gibi, yine kimliğinde kalma isteğini, yetisini de dille dile getirir. Böylelikle dil, bireyin kimliği için değerli öge olmasının yanı sıra, kimliğinin zaman, mekan kavramı içinde devamlılığını sağlayan vazgeçilmez oluş ögesidir.

Doğal yazı dillerinin yaşayan, canlı tarih varlığı olarak insan, diliyle birey olmuş, kendini yaşadığı kültür içinde ve diğer kültürler arasında konumlandırmış, ifade edegelmiştir. Diğer doğal yazı dillerinin kimlikleri ifade ettiği, onları “ötekine, diğerine” göre belirlediği zaman, mekan kavramı döngüsünde, Türk kimliğinin varlığını sağlayarak “şimdi”ye taşıyan Türk dilinin tarihî metinleri de diğer diller gibi Türk kimliğini ölümsüz kılmıştır. Tarihî süreçte, Türk kimliğinin yasal, siyasi ve kültürel devamlılığını sağlayan Uygur Türklerinin tarih sahnesine çıkışlarına, Türk kültür ve medeniyetine katkılarına, Türk diliyle yazdıkları eserlere ve etkilendikleri inanç sistemlerine eserin kapsam, sınırlılığı çerçevesinde kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Uygur Türkleri ve Onların Tarihî Süreçteki Konumlanmaları

Uygur Türklerinin tarih sahnesine çıkışıyla ilgili olarak temel alınabilecek kaynaklar genel düzeyde Çin kaynaklarıdır. Ancak Çinlilerin egemenlik, gelişim ve coğrafi etki alanı için yarıştıkları ve sayısız kez savaştıkları Türk boyları için tutarlı, yansız bilgi vermelerini beklemek, çok iyimser bir bakış açısına ya da zayıf Türk kimliği bilincine sahip olmayı gerektirir. Bu bakımdan kaynaklardan elde edilen bilgi, bulguların karşılaştırılmalı olarak dönemin diğer kaynaklarıyla sorgulamalı biçimde ele alınması, tarih biliminin nesnel yaklaşım niteliği için de gereklidir.

Çin’in kuzeyinde yaşayan en eski Türk boylarından birinin Kung-fang olduğu çağdaş Çin tarihçisi Wang-kuo-wei’ye göre, Şang hanedanlığı (MÖ 17-11. yy arası) dönemindeki kayıtlarla tanınlanır. Onların ok ve yay yapmadaki yeteneklerinin üstün olduğu ve yaptıkları bu silahları da Çinlilere sattıkları kaynaklarda yer alır. MÖ. 8. yy.’da tarih sahnesinde görülen Ti kavminin de Kung-fang’ların soyundan geldiği ifade edilir. Yine, MS. 386-581 yılları arasındaki Kuzey devletlerinin tarihini anlatan kayıtlarda ise, Kao-çe olarak adlandırılan, Türkçede “Yüksek arabalılar” anlamına gelen boy birliğinin de bu Kızıl adlı Ti’lerin soyundan geldiği ve de boy birliğinin içinde Yuan-hu olarak adlandırılan Uygur Türk boyunun yer aldığı belirtilir. Ancak yine farklı Çin kaynaklarında, Uygur Türk boyu değişik adlandırmalarla, Hoei-ho, Vei-ho, Hui-ho, Huei-ho, Wei-wu tanımlanır. Öyle ki, Oğuz Kağan Destanı’nda da “yüksek tekerlekli arabayı bulan boy” olarak “kañlı” olarak adlandırıldıkları bilgisi verilir. Köktürk yazıtlarında Tölis olarak geçen bu boy birliğinin içinde de Uygurların (Yuan-hu) Türk boyu olarak varlığını sürdürdüğü görülür (Ercilasun, 2010, s. 213; Kafesoğlu, 2010, s. 125; Tekin, 1976, s. 7). Öte yandan, Uygur adının kökeniyle ilgili birçok görüş, Eski Türk dili alanında köken bilgisi yönüyle ileri sürülmüştür. İlgili

görüşler, çalışmanın bu bölümünün kapsamını ve sınırını aşan bir konu olduğu ve ayrı bir köken bilgisi araştırması gerektirdiği için de konuya değinilmeyecektir.

Uygur Türk boyunun da içinde yer aldığı bu boylar birliğinde, Bugu, Toñra, Bayırku, Po-si (Si?), Ediz gibi boylar da yer almıştır. Köktürk Devleti'nin kurulmasında etkili olan bu boy birliğinin içinde Uygur Türk boyunun, 7. yy.'ın başlarından itibaren Gobi Çölü'nün kuzeyinde, Selenga Irmağı'nın çevresinden Aral Gölü'nün kıyılarına dek yerleştiği ifade edilerek, Karluk, Basmıl, Türgeş gibi boylarında önderliğini yapıp birliğin başındaki Uygur boy beyine de “Erkin / İrkin” ünvanı verildiği tarihî kaynaklarda tanıklanır (Ercilasun, 2010, s. 214-15; İzgi, 2014, s. 245; Kafesoğlu, 2010; s. 125-126; Ögel, 2003, s. 348; Tekin, 1976, s. 8).

Köktürklerin zayıflamaya başladığı tarih, kesin olmamakla birlikte, 605 yılında, Uygur Türklerinin boy beyi Erkin'in (diğer adı Çikin) ölümü üzerine 630'lu yıllarda oğlu P'u-sa'nın onun yerine geçtiği kaydedilir. Onun ünvanın *b'ou-sat Skr.* Bodhisatva biçiminde olduğu belirtilir. Bodhisatva ünvanının Budist öğretilerde Buda'dan sonra verilen ünvan olarak kullanıldığı ve Buda adayı niteliğine sahip kişi olarak da anıldığı belirtilir. Yine, dönemin *Maytırsimit* başta olmak üzere, Mahayana mezhebine ait diğer eserlerinde de ünvanın geçiş sıklığı yüksek olarak görülür. Bu ünvanı kullanan kağan döneminde güçlenen Uygur Türkleri, beyliğin sınırları genişleyince diğer Dokuz Oğuz boylarını kendine bağlamış ve Ulug İlteber ünvanını almıştır. Ancak aradan geçen yıllar içinde 656 yılında zayıflamaya başlayan beylik, daha sonra İlteriş Kağan önderliğinde tutsaklığı sona eren ve yeniden bağımsızlığını kazanan Köktürklerin buyruğu altına girmiştir. Kapgan Kağan döneminde Uygurlar, Ötüken bölgesinden çıkarılırken, Çin'in koruyuculuğu altına girmişlerdir. Çin'in baskılarından dolayı bölgelerini bırakıp geri çekilmek zorunda kalan Uygurlar, daha sonra Bilge Kağan döneminde ise, Orhun bölgesine yerleştirilirler (Eraslan, 2012, s. 32; Kafesoğlu, 2010, s. 126; Tekin, 1976, s. 8-9).

Köktürk Kağanlığı'nın daha sonraki tarihî süreçte zayıflamaya başladığı yılları takip eden 742 yılında Basmıl ve Karluklarla birleşip Ozmış Kağan'ı devletin başına getirmesiyle Köktürk kağanı Kutlug öldürülür. Basmıl komutanı kağan olurken, Uygurlar doğu yabguluğunu, Karluklar ise, batı yabguluğunu ele geçirir. Çin tarafından tanınan bu kağanın kağanlığı, uzun sürmez ve 743 yılında öldürülür. Ardından, Uygur kağanı Kutlug Boyla tarafından da 745 yılında Karluklar ve Basmıllar buyruk altına alınıp bağımsız Uygur Türk Kağanlığı kurulur. Kutlu Boyla, Kutlug Bilge Köl Kağan ünvanıyla devletin başına geçer (Eraslan, 2012, s. 32; Ercilasun, 2010, s. 216-217; Çandarlıoğlu, 2003, s. 61).

Kutlug Bilge Köl Kağan, devletin başında sadece iki yıl kalabilir ve 747 yılında vefat eder. Yerine oğlu Moyunçor (Bayançor) Kağan geçer ve onun döneminde devletin sınırları genişler. Öyle ki, içeride Dokuz Oğuzları da kendine bağlayan kağan, dışarıda da Sekiz Oğuzları, Çikleri, Otuz Tatarları, Türgişleri ve Basmılları, kendine bağlayarak, ülkenin sınırlarını Yenisey, Çu-Talas bölgesi ve Kerulen bölgesine dek ulaştırır. Bu gelişmeler sırasında, Talas Savaşı'nda ağır yenilgi alan Tan'g Hanedanlığı yönetimindeki Çin, kısa süre sonra, 756 yılında Türk olan An-lu-şan'ın

ülke içinde başlattığı isyanları bastırmakla uğraşır ve bu sırada Moyunçor Kağan'ı yardıma çağırır. Kağan'ın yardımıyla başkent Lo'yañ ve diğer başkentler kurtarılır, Çin'den 20 bin top kumaş alınır. Moyunçor Kağan ise, Çin İmparatoru'nun kızıyla evlenir. Moyunçor Kağan, devletin iyi durumda olması ve kaynaklarının genişlemesiyle Selenge ve Orhun ırmaklarının bulunduğu noktada, daha önce de kültürel ilişki kurdukları yetenekli ustalara sahip Soğdlara ve Çinlilere Beş-Balık kentini yazlık yerleşim yeri olarak yaptırır. (Ercilasun, 2010, s. 219-220; Kafesoğlu, 2010, s. 127).

Moyunçor Kağan'ın yerine geçen Böğü Kağan da yine Çin'de süren isyanlar için kendisinden yardım isteyen imparatorun isteğini kabul eder ve yeniden isyancıların elinden Lo'yañ Çağan'ı alır. Kağana, askerlerine de Lo'yañ'ı yağmalatır. Diğer yandan, kendisi de etkilendiği dört Mani rahibiyle birlikte ülkesinin başkenti Ordubalık'a döner. Rahiplerin Böğü Kağan'a Mani öğretisi hakkında bilgiler vermesi üzerine kağan, öğretiyi kabul eder. İlk olarak, üst yöneticilerin bazıları tarafından öğreti kabul edilirken, daha sonra da onlar aracılığıyla halka doğru yayılmaya başlar (Eraslan, 2012, s. 32; Ercilasun, 2010, s. 220; Tekin, 1976, s. 14). Türk kültür tarihi, inanç tarihi, uluslararası ilişkiler ve de Türk stratejik kültürel istihbarat tarihi açısından önemli olan bu olay, aslında yeni bir kültürel genişlemenin de kapısını Uygur Türkleri için açar. Çünkü, rakip olarak görülen Çin kültürü içinden bir inanç sistemi öğretisinin tanınması ve diğer ticaret, yazı, vb. araçlar aracılığıyla da o farklı kültürel coğrafyanın içine girilmesi sağlanmıştır. Bunun en net kanıtı ise, Böğü Kağan'ın Çin içlerinde ve bazı değişik eyaletlerinde Mani öğretisi için yönetimi zorlaması ve ibadet yerleri açtırması gösterilebilir (Tekin, 1976, s. 16). Özellikle yeni öğrenilen öğretinin ibadet yerlerinin ülke içinden ülke dışına taşınması da oraya ulaşan Uygur Türklerinin o kültürü, yeniden kendi ülkelerine taşımasının önünü açmıştır. Böylelikle, daha sonraki yıllarda da rakip olan kültürün gelişimi bu sayede izlenilebilir kılınmıştır. Ayrıca, Çin hakkında edinilen bilgi kaynaklarının çeşitliliğiyle de gelecekte güdülecek kültürel siyaset için ön bilgi sağlanmıştır.

Böğü Kağan'ın devam eden tarihî süreçte, önce bölgedeki etkin boylardan olan Kırgızları yenmesi, ardından da Çin seferini düzenlemek isterken Mani öğretisine karşı olan ve Çin'e yapılacak seferi önlemek isteyen Tun Baga Tarkan tarafından 779 yılında öldürülmesi, kağanlığın da hanedanlık soyunda sıkıntıların başlamasına neden oldu. Çünkü Tun Baga, Böğü'nün amca oğluydu ve hırslı vezir olarak tahtı istiyordu. Yine, Böğü Kağan'ın koruması altında olan Soğdlu tüccarlar ve Mani öğreticilerini de Tun Baga öldürmüştür. Tun Baga, Kırgızları yeniden alt edip Çin'le ilişkileri düzeltmeye çalışsa da Beş Balık'ı koruyamamış ve kenti, Şato Türkleriyle birleşen Tibetliler ele geçirmiştir. 795 yılında ise, Tun Baga'nın yerine gelen Alp Ulug Bilge ünvanlı kağan, 10 yıllık bir huzur dönemi ve gelişme dönemi sağlar. Bu dönemde 400000 kişilik Kırgız ordusu alt edilir. İpek Yolu'nun anahtar geçiş noktaları olan Kuça, Karaşar, Turfan kentleri ve çevresi Tibetlilerden alınır ve ticaret ele geçirilerek ülkenin refahı artırılır. Ayrıca, dört tohri bölgesi olarak da bilinen Hoço, Karaşehir, Beş Balık gibi kentler ele geçirilerek hem kültürel etkileşim hem de ticaretle birlikte kent yaşamının gelişmişliği, Uygurlar tarafından tadılır (Eraslan, 2012, s. 33; Ercilasun, 2010, s. 221; Kafesoğlu, 2010, s. 128-129; Tekin, 1976, s. 17). Burada özellikle, Toharlar ve Soğdlar ile karşılaşan Uygur Türkleri, onların dillerini ve bu sayede de kültürlerini öğrenmişlerdir. Hintçeden Toharcaya çevrilen ya da uyarlanan eserler, Budist öğretilerle daha önce de tanışmış olan üst yönetici kitlesi ve bilginlerini bu öğretilerde yazılmış eserleri öğrenmeye daha

çok itmiştir. Bizce, *Maytrisimil*'in de bu dönemde Budist öğreti eseri olduğu öğrenilmiş ve birden fazla dil bilen çevirmenlerden de bu eserin çevirisine başlanması buyruğu verilmiş olması yüksek olasılıktır. Eserin uyarlama çeviriyle Türk diline kazandırılma serüveninin bu siyasi, kültürel olay sonucunda gerçekleştiği düşünülebilir.

Uygur Türk Kağanlığı, 821 yılında dek, bu şekilde huzurlu, dingin devam eder. 821 yılından sonra ise, ülkede Çin'in dışarıdan hanedan üyelerini kışkırtması ve kağan olacak yeğenler, vezirler arasındaki taht mücadeleleri, kağanlığı zayıflatırken, daha sonra bu durum ülke içindeki isyanları başlatır. Kağanlar, vezirler arasındaki bu mücadelede yıllar içinde en son Şatoların desteğiyle devam eder. Ayrıca, Mani öğretisinin Uygur Türkleri üzerindeki büyük etkisi, onları da olumsuz etkilemiş, 20 yıllık bu geçen sürede de Kırgızları yeniden bölgede savaşçı kimlikleriyle güçlü konuma getirmeye başlamıştı. Devam eden bu tarihî süreçte, 839 yılının sonuna doğru, Alp Külüg Bilge Kağan'ın da ölümüne neden olan vezir Kürebir'in Kazar Tegin'in kağan yapması, merkez dışındaki Külüg Baga komutanı sinirlendirmiş ve komutan 840 yılında 100000 kişilik Kırgız ordusuyla beraber Uygur başkenti Ordubalık'a girmiş, kenti ele geçirmiştir. Büyük oranda kılıçtan geçirilen Uygur Türkleri, başta Karlukların sınırı olmak üzere, Çin'e ve daha sonra da Kansu ve Turfan (Hoço) bölgelerine göç etmek zorunda kalmışlardır (Ercilasun, 2010, s. 222; Kafesoğlu, 2010, s. 129; Tekin, 1976, s. 17). Böylelikle, Ötüken'de kurulan bağımsız Uygur Türk Devleti ikiye bölünmüş ve daha sonraki tarihî süreçte, tek bir devlet yapısından çok, bu iki devlet yapısının egemen olduğu ama yine Türk kültür ve uygarlığının sürdüğü, siyasi olarak da Uygur Türklerinin ve Türk devlet geleneğinin devamının sağlandığı görülür. Türk dili açısından ise, Ötüken Uygur Türk Kağanlığı Dönemi'nde Köktürk harfli yazıtlar bölgede Türk dilinin tapu senetleri olarak yer alır. Tes, Tariat, Şine Us ve Karabalgasun yazıtları Uygurların siyasi, kültürel, askeri ve sosyal yaşamının tanıkları olarak, genel biçimde Kutlug Bilge Köl Kağan, Moyunçor Kağan, Böğü Kağan dönemlerini bugüne taşımışlardır.

Turfan (Hoço) ve Kansu Uygur Türk Devletlerine Ait Dil Ürünlerinin Kültürel Çevresi

Uygur Türklerinin kağanlığın yıkılışının ardından Ötüken'den ayrılarak, gittikleri ve yerleştikleri yerlerin adıyla kurulan Turfan (Hoço) ve Kansu Uygur devletleri, bu bölgelerde ve çevresinde Türk egemenliğini yaklaşık 500 yıl daha devam ettirmiştir. Devam eden süreçte, özellikle Turfan Uygur Devleti Dönemi'nde Uygur Türkleri, alışveriş ağırlıkta olmak üzere, Soğdlar ve Toharlar ile kurdukları yakın kültürel ilişkiler sonucunda, Budist öğretiye ait metinleri öğrenme, o dil ürünlerinin kültürlerini tanıma amacıyla dönemin özellikle öğretici rahipleri, gezgin elçileri ve alışverişçileriyle kültürel ilişkiler geliştirmişlerdir. Kültürel ilişkilerin gelişmesiyle ayrıca, Çinliler, Soğdlar, Toharlar *vd.* kültürlerin temsilcileriyle yapılan antlaşmaların yanı sıra, Uygur Türklerinin kendi aralarında yaptıkları her türden alışverişini kanıtlayarak, hukuk sistemi içinde yer alan, alım satım belgeleri, tapu kayıtları gibi sosyal yaşamın içinden belgeler de bugüne dek ulaşmıştır.

Uygur Türkleri açısından gerçekleştirilen bu kültürler arasındaki etkin faaliyet, başkasının yaşayış ve inanışını tanıma, tanımlama ve kendi kültürüyle onları karşılaştırıp bütünleştirme ya da kendi kültüründe onları eritme amacıyla stratejik kültürel istihbarat olarak görülebilir. Çünkü, temel olarak, o kültüre ait inanç sistemindeki yaşayış ve inanış biçimini yansıtan öğretiye ait edebi

metinlerin söz varlığını, uyarlama çeviri yöntemiyle Türk dilinin kavram işaretleriyle, sözcükleriyle ifade ederek, Türk kültürüne, Türk dili ve edebiyatına kazandırma amacı güdüldüğü açıktır. Özellikle tarihî dönemde, Uygur Türklerinin üst yöneticilerinin Budist öğretiyi diğer kültürü tanıma amacıyla araç olarak kullandıkları ve öğretinin yayıcıları olan tüccarlar, elçiler, ya da rahipleri dinledikleri, onlardan bilgi aldıkları, döneme ilişkin yazılan gezi yazılarından, tutanaklarından ve öz yaşam öykülerinden (Wang Yen-Te gezi yazısı, Hsuang- zang öz yaşam öyküsü vb.) anlaşılabilmektedir. Öte yandan, yapılan kültürel stratejik istihbaratın yalnızca üst düzey yönetici sınıfta kaldığı, halka inmediği, *Maytrisimit*'in yükünç bölümünde de olduğu gibi uyarlama eserlerin giriş bölümlerinde yer alan yazdırıcılara yapılan iyi niyet okumaları ve başkası için gerçekleştirilen bağışlardan açıkça tespit edilebilmektedir. Halkın, toplum tabanında, Gök Tanrı inancını devam ettirdiği sonucu da bu sayede çıkarılabilecektir. Döneme ilişkin uyarlama çeviri metinlerin tüm bu özellikleri düşünüldüğünde, Türk kültür ve uygarlığının gelişmesine birçok yönden katkı sağladığı ve daha sonra gelecek olan İslam kültür çevresine de önemli kültürel dil gelişimi aşamasını ve bilgiyi işleme yöntemini bir miras bıraktığı görülmektedir.

Budist Öğreti Çevresine Ait Metinler

Dönemin farklı kültürel çevresi olarak, Budist öğretisi çevresi, Manihaist öğretisi çevresine göre, daha fazla türde eserin çeviri ya da uyarlama çeviri yöntemiyle Türk diline kazandırıldığı dönemdir. Dönemde, Budist öğretiye ait düz yazı türündeki eserler, kendi içinde Sutralar (Sudurlar) Vinayalar ve Abhidarmalar olarak üç bölümde değerlendirilerek, Eski Uygurca *üç agılığ nom*, Skr. *tripitaka* olarak adlandırılır. Buda rahip ve rahibelerinin hayatını düzenleyici kuralları önemli ibretlik olaylarla anlatan Vinayalar; (Karmavācana, Pravāraṇa, Vinayavibhaṅga); Buda'nın öğretiyi öğrettiği konuşmalarının bir araya getirildiği ve örnek, doğru iyi davranışları içeren olaylarla da desteklendiği kutsal kitaplar olan *Sudurlar*, (Altun Yaruk, Sekiz Yükme, Kuanşi İm Pusar, İnsadi Sudur, Yitiken Sudur, Kṣanti Kılğulug Nom Bitig) yer almaktadır. Ve yine *Sudurlar* içinde yer alan ve Buda'nın yaşamlarından birini anlatan ya da Bodhisatvaların canlıları iyi yola yönlendirmek için kendilerini feda etmelerini içeren masalsı öyküler olan Çatikler (İyi ve Kötü Prens Öyküsü, *Maytrisimit*, Dantipali Bey, Çaştani Bey) dönemin bu türdeki eserlerindendir. *Maytrisimit* de bu açıdan Çatik türünde, Eski Uygur Türkçesi Dönemi'nin Budist öğretisi çevresinde uyarlama çeviriyle kaleme alınan Altun Yaruk adlı eserler birlikte en hacimli eserlerinden biridir. Abhidarmalar / Abidarmalar ise, Budist öğretinin mistik, metafizik ve daha çok felsefî yönünü işleyen eserler olarak görülmektedir. Öğretinin bu yönünü işleyen eserlerden olan Üç İtigsizler de bu grupta yer alır (Alyılmaz, 2015; Ercilasun 2010, s. 243-245). Budist öğretisi çevresinde önemli öğretim aracı olarak görülen bu eserlerin nitelikleri de öğretisi içindeki değerleriyle ifade edilmiştir. Özellikle *Maytrisimit*'te 'üç agılığ nom' olarak belirtilen bu eserler, canlılar için "ilaç" olarak görülmüş ve öyle nitelendirilmiştir. Sutralar / Sudurlar, hırsın, ihtirasın ilacı; Vinayalar, öfkenin, öfkeli düşüncenin ilacı; Abhidarmalar ise, bilgisizliğin ilacıdır. Eserlere ilişkin, örnek olaylarla anlatım ve betimlemeler, *Maytrisimit*'in yükünç (giriş) bölümünde yer almaktadır.¹ Giriş bölümünde yer alan bu ifadeler dipnotta açıklandığı için bu bölümde ayrıntılı olarak dile getirilmeyecektir.

¹ *yükünç* 7b bkz.

Dönemin eserleri, Budist öğretiyeye ait kültürel çevrede, Soğd kökenli Uygur Türk yazısıyla kaleme alınmıştır. Uygur Türklerinin en fazla kültürel ilişkide bulunduğu topluluklardan biri olan Soğdların Budist öğretiyeye ait eserlerin yazımında, kendi yazılarını, işaret sistemlerini kullanmaları ve diğer kültürlerle de aktarmaları dikkat çekicidir. Çünkü, tarihî dönem içinde herhangi bir bağımsız siyasi egemenliğe, teşkilatlı bir devlet yapısına sahip olmamalarına rağmen, çevrelerindeki kültürleri yazı sistemleriyle etkilemeleri, özellikle inanış biçimleri bakımından, güçlü bir kültürel etkileme yetisine sahip olduklarını göstermektedir. Hem Tohar dilinde hem de Türk dilinde bu yazılar, Toharcanın ve Türkçenin ses bilgisine, yapı bilgisine uygun olarak, kültürlerle alınmıştır. Eski Uygur Türkçesi Dönemi'ne ait eserlerde, öğretiyeye ilişkin Sanskritçeden, Soğdcadan, Toharcadan, Çince'den alınan yabancı terimler, kavramlar, büyük oranda Türkçenin kavramlarıyla terimleriyle ifade edildiği gibi, çok az oranda da Türkçenin sözlü dildeki onları ifade ediş biçimiyle yazıya geçirilmiştir. Eser içinde bu türden örneklerle Türkiye Türkçesi aktarımında da yer verilecektir. Böylelikle, Köktürk yazısı dışında da Soğd kökenli Uygur Türk yazısıyla (alfabesiyle) de Türkçenin kültürel mirası, tarihî gelişim süreci içinde, sürekliliğini devam ettirmiştir.

Türk dilinin tarihî süreç içinde, gelişimi ve değişiminde karşılaştığı kültürlerin tanımını, kendi yazısı olan Köktürk yazısı (alfabesi) dışında, diğer kültürel çevreden aldığı işaret sistemlerini kendi ses bilgisi, biçimi bilgisi süzgecinden geçirerek oluşturduğu yazılarla da ifade etmiş olması, aynı zamanda Türk kültür ve uygarlığını bugüne, geleceğe taşımayı sağlamıştır. Soğd kökenli Uygur Türk yazısı da bu temel amaç ve ihtiyacın genel biçimde sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Uygur Türkleri, tüm bu çabalarıyla Köktürk Kağanlığı'nın yıkılışının ardından Türk kimliğinin ve Türk dilinin devamını sağlayan egemenliğini II. Köktürk Devleti'nden kalan aynı kültürel coğrafyayı genişleterek, 745 yılından itibaren devam ettirmiştir. Önce Ötüken'de daha sonra da Turfan / Hoço ve Kansu bölgelerinde yaklaşık (745-1283) 500 yıllık egemenlik sürdürerek, 'Eski Uygur Türkçesi Dönemi' olarak adlandırılan tarihî dönemi ve İslamın kabul edilişiyile kültürel çevresi genişleyen Türk dilinin eserlerinin de Uygur Türk yazısıyla ifade edilmesini sağlayarak gerçekleştirmiştir.

Maytrisimit'e Ait Yazmalar

Eski Uygurca *Maytrisimit*, eserin bölümlerinin sonunda dile getirildiği gibi, Sanskritçeden Toharcaya uyarlanarak çevrilmiş, yine aynı yöntemle Toharcadan Eski Uygur Türkçesine uyarlama çeviri yöntemiyle kazandırılmıştır.

Eser, Budist çevredeki sosyal yaşama ait en değerli Uygur Türk harfli eserlerden biridir. İlk bölümü, yükünç (secde) ile birlikte toplam 28 bölümden oluşan eserin, Tohar dilinden Eski Uygur Türkçesine uyarlanarak çevrildiği tarih net olmamakla birlikte, yapılan son araştırmalarda eserin 8.yy. da (767) çevrilmiş olabileceği öne sürülmüştür (Yasin, 2011).

Doğu Türkeli'nin Turfan kentindeki Señim kasabası ve onun kuzeyinde yer alan Murtuk adlı ırmağın kıyısındaki Budist manastırlarda, 1904-1905 yılları arasında araştırma yapan Turfan

kazıları ekinin bölgede yer alan 12 Budist manastırda yer alan ve kütüphane biçiminde kullanılan okuma odalarının içinde yaptıkları kazıda, eserin yazmaları bulunmuştur. Türk Uygur egemenliğinin sürdüğü 8.-12.yy.'lar arası dönemde manastırların etkin kullanıldığı özellikle döneme ait Çin kaynaklarında (Wang Yen-Te'nin gezi yazıları vb.) yer almaktadır. Yine, esere ait bulunan ilk yazmanında adlandırıldığı yer olarak, bu iki yazmanın daha sonra da bulunan ve Murtuk-Señim 2 olarak adlandırılan yazmalarla birlikte, en hacimli yazmalar olduğu başlangıçta kabul edilir (Esin, 1978, Sertkaya, 1982-83; Tekin, 1976). Ancak, 2. Dünya Savaşı sonrasında, 1960 yılında, yine Doğu Türkeli'nin Hami (Kumul) adlı kenti ve çevresinde yapılan araştırmalarda, Temirti kasabası yakınında, orada yaşayan çiftçiler tarafından yapılan yönlendirme ve çabalarla gerçekleştirilen kazı sonucunda, esere ait 304 yapraktan oluşan, 608 sayfalık yeni yazma bulunur (Sertkaya, 1982-83). Yazmanın bulunduğu 1960 yılında Ş. Tekin, eseri doçentlik tezi olarak hazırlamış ve 1976 yılında da tez, kitap olarak basılmıştır. Yine, eserin eksik kalan diğer bölümleri ise, 1980 yılında Berliner Turfan Texte'nin 9. serisi olarak, eser metninin yazı çevriminin (transliterasyonunun) Almancaya aktarımıyla birlikte Ş. Tekin tarafından yayımlanmıştır. Ayrıca, Gabain (1957-61) tarafından esere ait belgeler tanıtım yazısıyla birlikte Türkçe çevirisi tıpkıbasım olarak, Berlin Bilimler Akademisi'nde yayımlanmıştır. G. Shimin tarafından aynı yıl içinde, Hami (Kumul) yazması, giriş ve 24 bölümden oluşan metniyle ve eksik diğer parçalarıyla birlikte 586 sayfa olarak tanıtılmıştır (Sertkaya, 1982-83). Tanıtım, Ş. Tekin'in 1976 ve 1980 yıllarında yayımladığı eserlerin eksikliklerini de tamamlamaya çalışmıştır. 1987 yılında ise, G. Shimin, H. P. Laut ve H. J. Klimkeit tarafından eserin 10. bölümü eksik olan parçalarıyla birlikte yayımlanmıştır. Daha sonra aynı araştırmacılar, 1988 yılında, 11. bölümü; 1991 yılında, 13. bölümü; 1992 yılında, 14. bölümü; 1993 yılında 15. bölümü Berlin'deki önemli araştırma dergilerinden *Altorientalische Forschungen*'de yayımlamışlardır. Yazma üzerine, daha sonraki yıllarda eksik olan ya da bölümlere ait olduğu kuşkulu olan parçaların yeniden bölümlere dağıtılmasını kanıtlayan çalışmalar devam etmiştir. Eserin özellikle 'cehennem bahsi' olarak adlandırılan bölümleri çok dağınık, parçalı ve tahrip olmuş durumdadır. Ş. Tekin 1976 ve 1980 yıllarındaki yayımlarında, bu bölümlere ilişkin yaprakları kuşkulu olarak görüp yorumlu yazı çevirimi yapılmış metinlerin sonunda, ilgili yaprakları ayrı bir bölümde incelemiş ve anlamlandırmıştır. 20. ve 27. bölümler arasındaki bu kopuk, tahrip olmuş ya da belirlenememiş yapraklar, yorumlu yazı çevirimiyle yeniden anlamlandırılıp yine G. Shimin, J. P. Laut ve H. J. Klimkeit tarafından 1998 yılında yayımlanır. *Maytrisimit*'in özellikle cehennem bahsi dışında kalan eksik, parçalı bölümlerine ilişkin yayınlar, 1998 yılından sonra da aralıklarla devam etmiştir. 2004 yılında, G. Shimin, J. P. Laut ve G. J. Pinault tarafından 2004 yılında da eserin özellikle, cehennem bahsi dışında kalan 2. bölümünün eksik parçaları ve 26. bölümün Hami ve Señim yazmaları dikkate alınarak karşılaştırmalı incelemesi yapılmıştır (Geng, Laut ve Pinault 2004). Ancak, eserin belgelerindeki eksiklikler üzerine çalışmalar yıllar içinde yine devam eder. Bu kapsamda, G. Shimin tarafından 2008 yılında bütün olarak bu bölümler, yazmanın içerisinde yeniden anlamlandırılarak, yorumlu yazı çevirimi yapılmış biçimde yayımlanmıştır

***Maytrisimit*'in Dram Sanatı ve Oyun Türünde Türk Dili ve Edebiyatı İçin Önemi**

Ş. Tekin (1976), Eski Uygurca *Maytrisimit*'in Murtuk ve Señim (1-2 içeren) yazmalarını kitap olarak yayımladığında, onu, ilkel (iptidai) bir dram sanatı eseri olarak nitelendirmiştir. Neden olarak ise, eserin bölümlerinin giriş cümlelerinde yer alan zaman, yer tanıtımı ve başkarakter Maitreya Bodhisatva ile birlikte konuşma örgüleri oluşturan karakterlerin konuşmalarını

tanımlamıştır. Ancak, eserin hem çağdaş dram sanatı hem de oyun niteliklerini metin içeriğinde ve yapısında barındırdığı, bu yönleriyle de Türk dili ve edebiyatının ilk dram sanatı ve oyun türündeki eseri olma niteliğini taşıdığı, bilimsel olarak da doktora tezi düzeyinde yapılan çalışmayla ortaya konmuştur (Şehitoğlu, 2020). Ayrıca, eserin metin içeriğindeki konuşma örgülerinde yer alan ve ileri düzey zihin, bilinç akışını yansıtan iç monologlar da eser üzerine çalışan M. Şehitoğlu (2023) tarafından bulgularla tanıklanmıştır. Eski Uyurca *Maytrisimit*'in bu ayırt edici ve çağının özgün eseri olma özellikleriyle çağdaş bir dram sanatı eseri olduğu görülmektedir. Eserin, uyarlama çevirisinin yapıldığı düşünülen 8. ve 9. yy.'larda, metin içeriğinde plastik sanatların betimlemelerinin yapıldığı ve betimlemelerin de daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda, özellikle Maitreya Bodhisatva'ya denk gelme amacıyla düzenlenen "Yeni Gün" adlı dramın tapınak ve manastırlarda sahneye konulurken, resimlerle, tablolarla ve Maitreya'ya ait portrelerle de görselleştirildiği, sahneye getirilerek kullanıldığı da bilinmektedir (Tekin, 1976). Böylelikle, eserin hem görsel sanatlara ait portre, tablo ve resimler, hem de çağdaş dram sanatının zihin, bilinç akışı tekniklerini yansıtan iç monologları da bünyesinde barındıran, çağdaş bir dram sanatı olma hüviyetine, özgünlüğüne sahip olduğu görülmüştür.

Maytrisimit, oyun nitelikleri yönüyle de esere en yakın olan Hint kültüründeki Sanskrit dram sanatının özelliklerinden ayrılır. Sanskrit dramında, sahneler on ya da on dört bölüm, perdeyle sınırlı tutulurken ve her bir sahnenin zaman dilimi 24 saat gibi kısa bir süre ile ifade edilirken, *Maytrisimit*'in 10'dan fazla sahneye, perdeye sahip olarak, 28 bölümden oluşması ve sahnelerdeki zaman dilimlerinin geniş kapsamının olması, onun dönemin diğer kültürlerdeki dram sanatı eserlerinden ayırt edilmesine ve özgün Türk kültür ve uygarlığına ait olduğunu göstermesine tanıklık etmiştir (Şehitoğlu, 2020, s. 46-47). Tüm bunların dışında yine, eserin dram sanatının olay dizisi basamakları olarak görülen serim, düğüm, çözüm basamaklarını; yine dram sanatının öz / biçim unsurları olarak tema, oyun kişisi yönünden gösterdiği, bulguladığı metin içeriğinde bulgulararak tespit edilebilmektedir (Şehitoğlu, 2020). Özellikle, yükünç (giriş) bölümünden itibaren Maitreya Bodhisatva'nın doğumu öncesindeki olaylar sarmalından alınıp cehennemlikleri kurtarmasına dek olan süreç, her bir bölümde Maitreya ve onun çevresi temelinde olay dizisinin basamaklarını takip ederek, olay örgülerini birbirine bağlar. Aynı zamanda öz / biçim unsurları yönünden, inanç sistemi olarak tema, Budist öğretiyi kültürünü temel alırken, oyun kişisi yönüyle de Maitreya Bodhisatva'yı merkeze alınan unsurlar olmuştur.

Amaç / Kapsam / Sınırlılık

Çalışmada amaç, Eski Uyurca *Maytrisimit*'in Hami yazmasının eleştirel düzeltmeyle uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yöntemi kullanılarak yeniden anlamlandırılıp Eski Uyur Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarımının yapılmasıdır. Çalışmanın kapsamını ve sınırlılığını, G. Shimin tarafından 2008 yılında yayımlanarak, yalnızca yorumlu yazı çevirimiyle (transkripsiyon) sunulan esere ait Hami yazmasıyla birlikte, Ş. Tekin tarafından 1976 yılında yayımlanan Señim-Murtuk yazmaları ve 1980 yılında *Berliner Turfan Texte*'nin 9.'uncu serisi olarak yayımlanan yalnızca yazı çevirimi (transliterasyon) yapılmış yazmaları oluşturmaktadır. Ancak, 1980 yılında yayımlanan eserde yazı çevirimi yapılmış ve eksik olarak Hami yazmasında yer almayan 8. ve 9. bölümler de bu çalışmada uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi işlemiyle yeniden anlamlandırılması yapılarak güncellenmiştir. Hami yazması için, G. Shimin tarafından

2008 yılında yayımlanan eserin yanı sıra, sırasıyla eserin 10., 11.,13.,14.,15., 20-27., 26., bölümleri üzerine yine, sırasıyla 1987-1988-1991-1992-1993-1994-1998 ve 2004 yıllarında G. Shimin'in J. P. Laut, H. J. Klimkeit ile birlikte yayımladıkları çalışmalar temel alınmıştır. Çalışmalara ait künye bilgileri, ilgili bölümlerin altında dipnot olarak belirtilmiştir.

Sorun / Önem

Eski Uygurca *Maytrısimit*, Türk dili ve edebiyatının ilk dram sanatı eseri olma niteliğini (Şehitoğlu, 2020) taşımaktadır. Çalışmanın başlığında kullanılan Eski Uygurca, “*türk tiliniñ küsençig edgülüg atl(ı)g körünç bitigi “Türk dilinin ‘istenilen, arzulanan iyilik adlı dram’ eseri”*” nitelmesi eserin “ilk olma” özelliğini vurgulamak, ona dikkat çekmek amacıyla alçak gönüllülükle tarafımdan adlandırılarak belirtilmiştir. Eserin sahip olduğu nitelik, ona ait yazmaları da değerli kılar. Çünkü, uyarlama çeviri yöntemiyle² Toharcadan Eski Uygur Türkçesine aktarılan esere ait belgeler aracılığıyla Türk edebiyatının dram sanatını kendine özgü olarak ifade edişi ve kendi yöntemleriyle ele alışı kanıtlanmaktadır.

Diğer yandan eser, eksik olan bölümler (7.,12.) dışında, bütün olarak, 26 bölümüyle (toplamda 28 bölümden oluşur) yaklaşık 8000 satırdan oluşmaktadır. Eksik bölümlerin metinleri henüz bulunup incelenmediği için, bölümlere ait bütün satırlar bilinmemektedir. *Maytrısimit*, sahip olduğu bu hacim yönüyle Türkçenin söz varlığını tanıqlaması ve Budist çevrede yabancı dillerden (Toharca, Sanskritçe, Çince) alınma öğelerin Türkçenin kavram alanında ifade etmesi, bulgulası açısından değerlidir. Ayrıca eser, hacim yönüyle de döneme ait “Altun Yaruk” adlı eserden sonra ikinci büyük eser olma niteliğini taşımaktadır.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da hazırlanış sorununu oluşturan nedenler vardır. Onlardan ilki, Ş. Tekin tarafından 1976 ve 1980 yıllarında Señim-Murtuk yazmaları üzerine yapılan Türkiye Türkçesine aktarım ve yazı çevirimi (transliterasyon) çalışmalarıyla birlikte, Hami yazması üzerine 2008 yılında G. Shimin tarafından yapılan çalışmada, eserin yalnızca yorumlu yazı çevirimi ve belirli oranda da yazara ait yazı çevirimi önerileri yapılmasıdır. Ortaya çıkan neden dolayısıyla G. Shimin ve Ş. Tekin tarafından yapılan çalışmaların eksiklikleri, dönemin bilimsel araştırma koşulları, gelişmeleri de göz önünde bulundurularak Hami yazmasının güncel dil bilimi gelişmeleri temel alınarak, yeniden anlamlandırma çerçevesinde eleştirel düzeltmeyle birlikte uyarlanmış yazı çeviriminin yayımlanması zorunluluk olmuştur. Çünkü *Maytrısimit*’in sahip olduğu Türk dili ve edebiyatının ilk dram sanatı eseri olma niteliğinin bütünüyle ortaya çıkarılması, eksik parçaları olan Señim-Murtuk yazmalarına göre tam olan Hami yazmasındaki söz varlığıyla mümkün olacaktır. Böylelikle, eserin bütünü, yeni, güncel anlamlandırma için uyarlanmış yazı çevirimiyle birlikte bugünün ve yakın gelecekteki Türklük bilimi araştırmacılarının dikkati çekilerek, yıllar içerisinde kuşakların sözcük hazinelerindeki farklılıklardan kaynaklanan anlaşılabilirlik da ortadan kaldırılacaktır.

²Eserde uyarlama çeviri yapıldığı, bölüm sonlarındaki “tohrı tilindin türk tilinçe evirmiş / aktarmış” ifadesiyle tanıklanmaktadır. Eğer, doğrudan Toharcadan çevrildiği söylenmek istense, “türk tiliñe evirmiş / aktarmış” ifadesi seçilirdi. Ancak uyarlamayı vurgulamak için “tilinçe” ifadesi seçilmiştir. Yine aynı ifade, Sanskritçeden Toharcaya yapılan uyarlama çeviri için de “enetkek tilindin tohrı tilinçe” biçiminde dile getirilmiştir.

İkinci neden, *Maytrısimit*'in Hami yazmasının eleştirel düzeltme için yorumlu yazı çevirimiyle Türkiye Türkçesine aktarımının yapıldığı ilk çalışma yıllarının üzerinden yaklaşık elli yıllık bir zaman geçmiştir. Günümüz bilimsel gelişmeleri düşünüldüğünde, geçen zamanın çok uzun bir süre olduğu ve bu sürenin bugünün Türklük bilimci kuşakları arasında da yazı dilinin anlaşılması bakımından eksik, yanlış anlaşılmalara neden olduğu ve bugünden sonra da olacağı görülür. Aynı şekilde ait olduğu cümle bağlamından kopuk, sorunlu anlam değerine sahip kavram işaretleri ve sözcüklerin yer alması, (26. bölümün 8'inci yaprağında yer alan *karikar; siriz* ; doğrusu: *kurikar; siriz*) okuma örneklerinde olduğu gibi anlaşılabilirliği düşürecektir.

Eserin Hami yazmasının eleştirel düzeltme için uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle yeniden anlamlandırılmasını zorunlu kılan üçüncü neden de, özellikle Ş. Tekin tarafından 1976 yılında yayımlanan Türkiye Türkçesi aktarımında Budist öğretiyeye ait terimlerin, kavramların İslam inancı ve geleneğindeki kavramlarla ve terimlerle (secde, sevap, günah, vb.) ifade edilmesidir. Ş. Tekin'in belki de seçtiği yöntem, bu kavram ve terimlerin genel olarak okuyucuların sahip olduğu inanç sistemi içinde kolay anlaşılması için olmuş olabilir. Ancak, inanç sistemi bakımından İslam İnancı ve Budist öğretiyeye ait kavram alanları benzer anlam değerine yakın görülse de Tanrı inancı, kutsal kitap inancı, dünyayı ve canlıları algılayış biçimi bakımdan birbirinden 'açık' farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle Budist öğretiyeye ait terim ve kavramların Arapça, Farsça kökenli terimler, kavramlar yerine, Türkçeye uyarlanarak çevrilmesi temel alınarak, Türkçenin ilgili kavram alanları içindeki kavram işaretleriyle ve terimlerle ifade edilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir. Böylelikle Türk dilinin kültürel açıdan Türk kültür ve uygarlık çevresi dışındaki kültürel çevreyi algılayış, alımlayış, ifade ediş yeteneği, niteliği daha net, açık biçimde görülecek ve tanıklanacaktır.

Yöntem

Tarihî dönemlere ait yazılı metinlerin okunmasında, yeniden anlamlandırılıp çözülmesinde, her dile ait işaret sistemi üzerinden değişik yöntemler uygulanabilir. Dillerin doğdukları, geliştikleri kültürel ortam düşünüldüğünde, bu yöntem farklılıkları doğaldır. Çünkü doğal yazı dili olarak, Türkçenin de diğer diller (Almanca, Britanya İngilizcesi, Rusça vb.) gibi Türk kültür ve uygarlığı temelinde kavramları işaretlemeye kullandığı grafiksel, ses bilimsel yazı (işaret, harf) lar Türk'e özgüdür.

Eserin yorumlu yazı çevirimi üzerinde eleştirel düzeltmeyle yeniden anlamlandırma için yazı çevriminde ve uyarlanmış yazı çevirimi işleminde, Türkçenin anlaşılabilirlik ilkesi özellikle dikkate alınarak, yeniden anlamlandırmada tutarlılığa, kolaylığa ve anlaşılmaya önem verilmiştir. Bu nedenle çalışmanın yöntemi için dil bilimi açısından E. Gemalmaz'ın yaklaşımı benimsenmiştir. Gemalmaz (2001) yılında, dilin anlaşılabilirlik ve kolaylık yasaları doğrultusunda hazırladığı yazısında, metinlerin anlamlandırılması için yazı çevirimi (transliterasyon) ve ses bilimsel (fonolojik) yazıya geçirme, yorumlu yazı çevirimi (transkripsiyon) işlemlerine dikkat çekmiştir.

Gemalmaz, konuyu dil bilimi terimleri yönünden doğru bir biçimde anlaşılır biçimde kılmak için yapılan transliterasyon ve transkripsiyon işlemlerini Türk dil bilimine kazandırma adına Türkçeleştirmiş ve doğru olarak Türk dil biliminin ilkeleri doğrultusunda açıklamıştır.

Dil bilimi çevrelerinde sürekli birbiriyle karıştırılan ve yanlış anlaşılmalara neden olan bu metin anlamlandırma işlemlerini doğal yazı dillerinin kolaylıkla anlaşılma ilkesi gereği ele almıştır. Gemalmaz (2001)' a göre; yazı çevriminin ortaya çıkışının bazen bir alfabeye yazılmış yazıyı başka bir alfabeye yazma gerekliliği sonucunda yapılan işlemidir ve birçok amaçla yapılır. Bu amaçlar, bir metnin okumasını istenilen kişilere onların alışkın olduğu alfabeye yazılarak okuma kolaylığı sağlamak, değişik alfabelerle yazılmış metinleri ortak bir alfabeye yeniden yazarak, onların arasından çeşitli karşılaştırmalar yapılmasını kolaylaştırmak ya da bir araştırmaya yazım bütünlüğü kazandırmaktır (s. 27). Bu açıdan yazı çevriminin dillerin tarihî gelişim ve değişim sürecinde kültürel etkileşimini göstererek, dili kullananlara anlaşılabilirliği yönüyle işlevsellik sağladığı görülür.

Öte yandan yazı çevirimi, kendi içinde de metinlerin özelliği ve hedef kitlenin anlam ihtiyacı doğrultusunda sınıflandırılmaktadır. C. Alyılmaz (2024), E. Gemalmaz (2001)'in yazı çevrimi işlemine ilişkin yapmış olduğu yorumsuz ve yorumlu sınıflandırmayı 'Bilge Tonyukuk Yazıtları' adlı eserinde uygulamalı olarak, uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi türüyle genişletmiş ve yine uygulamalı olarak yazıt metninin incelenmesinde kullanmış, böylelikle yazı çevirimi türünü Türk dil bilimi literatürüne terim olarak kazandırmıştır. Alyılmaz (2024), yazı çevriminin yorumlu ve yorumsuz olan türlerini Gemalmaz (2001)'in dil bilimi yaklaşımı doğrultusunda açıklamış ve Bilge Tonyukuk Yazıtları'ndaki örnekleriyle ifade etmiştir.

Yorumsuz yazı çeviriminde öncelikle iki alfabe arasında denklik oluşturularak yazım kurallarının kaynak metin yazım kurallarına göre belirlendiğini ifade ederek, kaynak metinde yer almayan harflerin amaç metinde de yer almadığını vurgulayan Alyılmaz (2024), yorumsuz yazı çeviriminde temel amacın kaynak alfabeye çevirimi yapılan alfabe arasında bire bir denkliğin sağlanarak, kaynak metnin olduğu gibi yazım kuralları ve noktalama işaretleriyle birlikte aktarılması olduğunu ifade edip örnek olarak Türk alfabesinde büyük harflerle küçük harfleri birbirinden ayıran özel karakterlerin bulunmadığını ve yorumsuz yazı çevirimi yapılırken ya bütün harfler büyük ya da küçük olarak yazılması gerektiğini vurgular (s. 271-272).

Alyılmaz (2024), yorumlu yazı çeviriminde ise, yine iki alfabe arasında denklik oluşturulduğu, ancak belirlenen amaç için dil çalışması yapılması gerektiğinde yazı kurallarında kaynak metne, edebiyat çalışması yapılması gerektiğinde de kullanımda olan ölçünlü dile uyulduğunu dile getirir ve büyük küçük harf ayrımı yapmayan Arap harfleriyle hazırlanmış metinde Latin harflerine yazı çeviriminde dil çalışmaları için büyük, küçük harf değişikliğine gidilmezken, edebiyat çalışmalarında daha esnek davranıldığına dikkat çekerek yorumlu yazı çevirimini örneklendirir (s. 272-273).

Uyarlanmış yorumlu yazı çevirimini dil bilimi terimleri arasına yerleştiren ve Türk dil bilimine kazandıran Alyılmaz (2024), bu yorumlu yazı çevirimi türünü, bir metnin kaynak alfabeden başka bir alfabeyle belirli kurallar dikkate alınarak, yorumlu yazı çevirimi yapılırken ortaya çıkan amaç metninde dönemin yazı ve dil özellikleriyle denklik sağlanmadığını vurgulayarak, yorumlu yazı çevirimini yapan araştırmacının hedef kitlenin metni daha iyi anlayabilmesi ve anlamlandırabilmesi kolaylaştırmak amacıyla kaynak metnin yazıldığı dönemin dil ve yazım özelliklerini göz önünde bulundurarak, yeni bir aktarım yapma yoluna başvurduğunu ifade eder. Daha kısa biçimde, mevcut bilginin amaca uygun kullanımı olarak adlandırıldığını belirten Alyılmaz (2024), bu türden yazı çeviriminin, aynı döneme ait metinlerin alfabelerinin, yazım kurallarının, anlamlı ve görevli dil öğelerinin öğrenilmesine ve öğretilmesine katkı sağladığına dikkat çeker. Uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminin ‘Bilge Tonyukuk Yazıtları’ adlı eserde de neden önemli bir yazı çevirimi kullanımı olduğu da yine bilge Türklük bilimci tarafından, yazıt metnindeki kalın ve ince ünsüzlerin art ve ön ünlülerin birbirlerinin yerine kullanıldığı bulgularıyla tespit edilerek ve aynı satırlarda bile kullanımda tutarlılığın olmadığı da olası nedenleriyle birlikte açıklanarak dikkatlere sunulur (s. 273-275). Tüm bu yönleriyle uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminin tarihî metinlerin anlaşılması, öğrenilmesi ve öğretilmesinde çok önemli bir yol olduğu ve hedef kitle açısından metinlerin doğru anlamlandırılması için araştırmacılara, yazarlara ve alanın uzmanlarına işlevsel bir yazı çevirimi olanağı sunduğu görülür.

Eski Uyurca *Maytrısimi*’in Hami yazmasının daha önce yapılmış olan ve ilgili dönemin yazım ve dil özelliklerine göre araştırmacının okuma öneriyle sunulan yorumlu yazı çevirimi metninin yeniden aktarım yoluyla uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yöntemiyle anlaşılmasının ve anlamlandırılmasının doğru olacağı da kuşkusuzdur. Çünkü, dönemin yazım ve dil özellikleriyle yorumlu olarak yapılan yazı çevirimindeki eksiklikler, yanlışlıklar anlamlandırmayı güçleştirmiştir. Bununla birlikte, harflerin kullanımındaki tutarlılık yönünden de anlamlandırmanın kolaylaştırılması adına uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yönteminin seçilmesinin Türkiye Türkçesi aktarımını da kolaylaştıracağı düşünülmüştür.

Yine, uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminde seslerin karşılığının belirlenmesi amacıyla teknik olarak, ‘Uyurca Altun Yaruk’ adlı eserin Türklük bilimi alanında uluslararası düzeyde ilk inceleyici yazarı, C. Kaya (2023)’nın kullandığı Uyurca yazı sistemi temel alınmıştır. Çünkü, özellikle yabancı Türklük bilimcilerin Türk dilinin ses yapısını ve anlam evrenini bilmemeleriyle oluşan yanlış değerlendirmeleri, Uyurca Türk yazısının da Türk kültür ve medeniyetinden, Türkçenin tarihî süreçteki ses ve anlam yönüyle ayırt ediciliğinden uzak olarak ele alınmasına neden olmuştur. Böylelikle, Uyurca Türk yazısındaki harflerin kullanımıyla ilgili karışıklık ve tutarsızlıklar doğmuştur.

C. Kaya (2003)’nın eserinde kullandığı yazı sisteminde, özellikle bugün de tartışma konusu olan kapalı e (è) nin kullanımına ilişkin netlik söz konusudur. Sistemin seçilme nedeni de budur. Uyurca Türk yazısında (alfabesinde) sesi karşılayan işaretin bulunmaması, bazı Türklük bilimcilerin kullandığı a, e sesini karşılayan işaretin kullanımından kaynaklanan ‘ikilik’, ‘tutarsızlık’ nedeniyle

uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi işleminde yazı sistemindeki ses için “i” işareti (harfi) kullanılmış, seçilmiştir. Çünkü, özellikle yabancı Türklük bilimciler, kapalı e (è) yerine, bazen ä, é, ë, i (eser metninde de G. Shimin ä sesini i sesiyle tutarsız kullanmış) işaretlerini ses değeri karşılığı olarak farklı sözcükler için kullanmıştır. Oluşan durum ise, birçok kavram işaretinin ve sözcüğün yazımında karışıklığa neden olmuştur. Böylelikle, karışıklığın ortadan kaldırılması ve anlaşılabilirliğin, tutarlılığın sağlanması için bu yöntem seçilmiştir.

Yöntem bakımından, uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminde uygulanan işlemler şöyledir:

► G. Shimin ve Ş. Tekin’in yapmış olduğu anlamlandırmaların yanlışlığı ve eksikliği metin içinde (... okn) biçiminde gösterilmiştir. Eksik, yanlış okumalarla birlikte okunamayan ama tahmin edilen kavram işaretleri, sözcükler anlamlı ögeler ve görevli ögeler düzeyinde olmak üzere uyarlanmış yazı çevirimiyle düzeltilen amaç metinde gösterilmiştir. Uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yolu kullanılarak eleştirel düzeltme için yeniden anlamlandırmayla parantezli ifadeden önce ***kalm-eğik*** (...okn) olarak (Örn: ***zün*** (ziin okn); ***koñkraguçi*** (koñkauçi okn)) metin içinde dikkatlere sunulmuştur.

► Daha önce yapılan okumadaki yazı, (harf) ya da harflerin eksikliği yine ***kalm-eğik (...)*** biçimde uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi metninde, (Örn: tagay(***ım***) ; (***erdi***)) olduğu gibi gösterilmiştir.

► Yalnızca özgün metin olarak yazı çevirimi yapılmış ama yorumlu yazı çevirimi yapılmamış, anlamlandırılmamış kavram işaretleri ve sözcüklerin uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminde, ***kalm-eğik*** (yazı çev. okn) biçimde (Örn: ***alımlalıg*** (yazı çev. okn) ***kav*** (yazı çev. okn)) olduğu gibi ifade edilmiştir.

► Yazı çevriminde parantezsiz (...) üç noktalı olarak metin içinde tahrip olmuş, yırtılmış, okunamayan ama daha önceki cümle bağlamlarında birlikte kullanılan sözcük ya da sözcükler tahmin edilerek anlaşılabilen ifadeler, Türkiye Türkçesi aktarımında anlam yönünden eksikliğinin giderilmesi için doğru ifadelerle tamamlanmaya çalışılmıştır. Böylelikle, cümlelerde anlam düşüklüğünü azaltmak, bölümlerdeki konuşma örgüsü akıcılığını sağlamak, anlaşılabilirliği artırmak amaçlanmıştır.

► Türkiye Türkçesine aktarım yapılırken kişi zamirleri (o, onlar gibi), yer bildiren zarflar (orada, burada gibi) ın kullanımındaki eksiklikten kaynaklanan ifadeler, anlam boşluğunu tamamlayacak biçimde cümle bağlamlarına eklenmiştir.

► Eser metninde yer alan Sanskritçe Budist öğreti terim ve kavramları için köken bilgisi sözlüğü türünde, F. K. Müller (1893)'in *A Sanskrit-English Dictionary* adlı sözlüğü ve Monier-Williams (1964) tarafından hazırlanan *A Sanskrit-English Dictionary* adlı; Edgerton (1977)'un *Buddhist hybrid Sanskrit grammar and dictionary, Volume II*, adlı Sanskritçe sözlükler ve söz varlığı kaynakları kullanılmıştır. Yine, Sanskritçe yer adları, kişi adları ve diğer özel adlar için ise, J.Wilkens (2021) tarafından hazırlanan *Eski Uygurcanın El sözlüğü* kullanılmıştır. Yapılan seçimle okuyucu tarafından yabancı dilden alınma ögelerin sözlüklerde yer alma biçimleri ve anlam değerleriyle birlikte doğrudan metin içinde öğrenilmesi amaçlanmıştır. Çünkü bu terim ve kavramlar dipnotlarda ya da ayrı bir bölümde açıklandığında, bölümlere ait metinlerin anlam bütünlüğünün metin okunurken bozulacağı düşünülmüştür.

► Genel olarak, Türkiye Türkçesine aktarım yönteminde, bire bir sözcük çevrimi yerine en küçük anlam ögesi olan kavram işaretlerinin anlam değerleri düşünülerek, kavram alanında ifade edilen / karşılanan anlam değerini de içeren ve kavramlar arasındaki geçici anlam ilişkilerini temel alan bir dil bilimi yaklaşımıyla analitik bir aktarım yapılmıştır. Özellikle tekrar grubu oluşturan ikilemeler, (asıg tusu, öz yaş, isig öz, tüklüg tümenlig, kentü kentü, yiti yiti vb.) biçiminde birden fazla anlam ögesinden oluşan kavram işaretlerinin anlam değerleri, ilgili cümle bağlamında düşünülüp yeniden anlamlandırılmıştır. Ayrıca, /+KA/; /+DA/; /+DAN/; /+DIN/; /+TIN/; /+IN/ ; /+KA tegi/; /+DAN tegi/ görev ögesi (ek) + edatlarla da birleşerek, görev ögeleri / morfeylemlerle oluşan ve adlarla-adlar; eylemlerle-eylemler arasında geçici anlam ilişkisi kuran, işlevsel olarak hâl kategorilerini oluşturan ad ve eylem gruplarının çevirilerine de dikkat edilmiş ve yeniden doğru anlamlandırılmasına çaba gösterilmiştir.

Kısaltmalar

Çn.: Çince

MÖ. : Milattan önce

MS. : Milattan sonra

okn: Ş. Tekin ve G. Shimin, J. P. Laut, H. J. Klimkeit'in yapmış olduğu anlamlandırmalar.

Skr.: Sanskritçe

TohB. / TochB: Toharca B lehçesi sözlüğü

TohA / TochA: Toharca A lehçesi sözlüğü

Tr.: Türkçe

**Eski Uygur Türkçesi Dönemi Eseri *Maytırsimif* in Hami Yazmasının Uyarlanmış Yorumlu Yazı
Çevirimiyle Ölçünlü Türkiye Türkçesine Aktarımı**

yükünç

1a

- 1) y(i)me alkatmış ayka küsençig künke
- 2) ödrülmiş edgü ödke kutlug k(1)v1ıg koluka
- 3) kutlug koyn yıl **zün** (ziin okn) üçünç ay
- 4) iki otuzka m(e)n üç erdinike kirt-
- 5) -günç köñüllüg upası çuu taş y(i)gen
- 6) tutuk kişim tözün bile kin kelte-
- 7) -çi maitri burkanka tuşalım tip
- 8) bir maitri **soo** (süö okn) bezettimiz.. bir
- 9) maitrisimit nomun y(i)me
- 10) bititdimiz.. bu **soo** (süö okn) bezetmiş nom bititmiş
- 11) buyan edgü kılınçig añ öñre evirer
- 12) biz üstünki ezrua hormuzta tört
- 13) maharaç t(e)ñrilerke(.) buyan edgü
- 14) kılınç küçinte t(e)ñridem çoğ yalın
- 15) asılzun üstelzün.. uluşumın balık-
- 16) -larımın küzedü erzünler.. içtin sıñar
- 17) ig kigen bolmazun.. taşın sıñar
- 18) yağılar bolmazun(.) kaç
- 19) -ı(i okn) tarıg küyülü bolzun(.) kamag-
- 20) -un tınl(ı)glar meñilig bolzun.. takı
- 21) y(i)me bu buyanıg añ öñre evirer
- 22) biz t(e)ñri böğü il bilge aslan t(e)ñri
- 23) uygur terkenim kutıña (,) alkatmış on
- 24) uygur ili .. otuz tigıt oğlanı .. tokuz
- 25) ilçi bilgesi .. miñ tapınur tümen
- 26) içrekileri birle miñ tümen yılka
- 27) tegi il aşayu y(a)r1ıkamakları bolzunlar..
- 28) takı y(i)me bu nom bititmişte iyin

- 29) ögırdeçi kızım kenç uluğı
30) oğlum ked y(i)gen ikinti oğlum

Çeviri

1a

Yüceltilmiş, kutsanmış ay, (erişilmesi) arzulanan gün için; seçilmiş (özel) iyi zamanda, kutlu, en üstün, koyun yılının artık ayının *Çn*. Run (Wilkens, 2021, s. 929) üçüncü ayının yirmi ikisinde ben, üç cevhere inanan öğreti bilgisi (Rahip sınıfından olmayan Budist) Çu Taş Yigen Tutuk, eşim Tözün ile birlikte, gelecek olan Maitreya Bodhisatva'ya rastlayalım diyerek, bir Maitreya *Çn*. Xiang Zuo (Wilkens, 2021, s. 621) heykeli yaptırdık. *Maytrisimit* (adlı) kutlu bir kitabı da yazdırdık. Bu heykel yaptırmış olma(yı), kitap yazdırmış olmayı (karşılayan) en üstün iyi davranışı, gökteki (kudretli) hükümdarlar, Hormuzta (Indra: Savaş Tanrısı), Ezrua ve dört yöne egemen olan, yeryüzünü gözetten Maharaç (Kral) tanrılara başışlarız. (Bu) en üstün iyi davranış nedeniyle kutsal parlaklık, aydınlanma artsın, çoğalsın. (Aydınlık,) ülkemi, kentlerimi gözetsin. Ülkemin içinde hastalık, dışında düşmanlık olmasın. Kaç ... (1-18). ... tohumu (kökü), parlaklığı çok ve parlak olsun. Bütün canlılar (bu nedenle) sevin sin. Yine bu en üstün iyi davranışı, kutlu hükümdar Böğü İl bilge aslan ve Kutluk Uygur Terken'im in mutluluğu için kutsanmış on Uygur ili ve otuz tegine, dokuz elçi bilgesine (ve) (devlete çalışan) binlerce on binlerce devlet (saray) görevlilerine, (başışlarız.) (Onların) binlerce yıl boyunca egemenliklerini sürdürmeleri kismet olsun. Ayrıca, bu kutlu kitabın yazılmasından dolayı sevinecek genç kızım ve büyüğü (ağabeyi) oğlum (ve) birçok yeğenim (ikinci oğullarım) ... (18-30).

1b

- 1) **tagay(ım)** (tagay (?) ... okn) kelinim tükel tözün .. kızım
- 2) körkle tözün .. buyan edğü kılınç
- 3) küçinte ıgsız adasız kop edğüke içre
- 4) kamag ayıgda taşra erzünler.. takı
- 5) y(i)me bu buyanığ evirer biz .. öğümüz
- 6) tişilig **kunçu(y)ka**. (kunçuka okn) inimiz il suñkut
- 7) tarkanka .. il togmışka .. bu
- 8) buyan küçinte ıgsız adasız **erz-** (ars- okn)-
- 9) -ünler.. takı y(i)me bu buyanığ
- 10) evirer biz.. kazanmış kañımız **zegek** (segek okn)
- 11) tutuk ıgitmiş öğümüz torku kunçu(y) içimiz
- 12) begen tutuk(ta) ulatı kamag ka kad(aş)ka
- 13) kut ülüg bolzun.. bu b(uyan)

- 14) küçinte t(e)ñri yirinte togzun(.)
- 15) t(e)ñri yirinte togsar tuzittakı
- 16) maitri bodis(a)v(a)t üskinte togzunlar (.).
- 17) kayu ödün tözün maitri bodis(a)v(a)t
- 18) tuzit t(e)ñri yirintin ine y(a)rılıkaduk-
- 19) -ta (,) biz y(i)me kamag ka kadaş anta
- 20) kitumati kentde birle inelim.. maitri
- 21) b(o)dis(a)v(a)t burkan kutın bultukta
- 22) biz kamagun anta burkan kutıña
- 23) alkış bulmakımız bolzun.. ol ödün bu
- 24) nomug anta altınlug kegede üze
- 25) bitimekimiz bolzun..

Çeviri

1b

Dayım, gelinim Tükel Tözün, kızım Körkle Tözün, bu en üstün iyi davranış sayesinde hastalıksız, sıkıntısız çok iyiliği içlerinde, bütün kötülükleri de dışarıda tutsunlar. Ve yine bu en üstün iyi davranışı, annemiz kuңcuya (Tekin, 1976; Kün Silig hanım) ; küçük kardeşimiz İl Suñkut Tarkan’a İl Togmuş’a (bağışlarız). Bu en üstün iyi davranışla hastalıksız, sıkıntısız yaşasınlar. Yine bu en üstün iyi davranışı, muktedir, yenilmeyen kağanımız Zegek Tutuk, büyüten, besleyen anamız Torku Kuңcuy’a ağabeyimiz Begen Tutuk’a ve bütün kardeşlerimize, yakınlarımıza kutlu olaması, kismetli olması için bağışlarız. (1-13) Bu en üstün iyi davranış sayesinde Tanrı Yeri’nde (Tanrılar Dünyası’nda) doğsunlar. Tanrı Yeri’nde doğarsalar, Tusita (adlı) Cennet’te Maitreya Bodhisatva’ya rastlasınlar. Ne zaman soylu Maitreya Bodhisatva Tusita (adlı) (cennet) Tanrı Yeri’nden inerek saygıyla buyurursa biz de bütün kardeşlerimizle birlikte orada, Katmandu kentinde (onunla) birlikte inmiş olalım, (o zamana) denk gelmiş olalım. Maitreya Bodhisatva, Buda Mutluluğu’na eriştiğinde biz de hep birlikte orada Buda Mutluluğu’na erişmemizi gönlümüzden (iyi niyetle) isteyelim. O zaman, orada, bu öğretiyi altın renkli, süslemeli kağıda yazmak kismetimiz olsun (14-30).

yükünç tört p(a)t(a)r

4a

- 1) uluştakı *nandasini* (nandasini (?) okn) ilig begig korkıtıp
- 2) kutkarkalır üçün kadar kaşlıg tomlug
- 3) yüzlög bars et’öziñe kadılıp kentü

- 4) et'özin bars belgürtüp kutgaru y(a)rılıkadı(.)
- 5) yalıñ yorır ters nomlug dıntarlarığ kutkar-
- 6) -kalır üçün uvut ıyat içgını y(a)rılıkap
- 7) tonsuz çuba yalıñ olarnı
- 8) birle katılı yorıp kutgaru
- 9) y(a)rılıkadı .. y(i)me bir ogurda
- 10) adakı ağırlıg içlig udçı kızı
- 11) yogrut satgalı balıkka barır erdi(,) yarım
- 12) yolta ogul ağırı kirdi.. ańı yarı kurıp
- 13) közi telmirip anasın atayu ıglayur
- 14) sıgtayu **erdi**.. (erti okn) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi
- 15) burkan anıñ emgekin körü serü
- 16) umatın anasınıñ et'özin belgürtüp
- 17) yılıg yumşak savın avıtu ıduk elgin
- 18) enikte işin işlep **kençkiyesin** (kençkiesin okn) yup esen
- 19) tükel balıkka tegürü ilitdi(.) yana y(i)me
- 20) yınçke yip eñirdeçi küvençiñ köñüllüg
- 21) işilerniñ küvenç köñlin tugurgalı
- 22) tarkarkalı **kunçu(y)lar** (kunçular okn) et'özin belgürtüp
- 23) ıduk elgin ikig tutup yip eñire
- 24) y(a)rılıkadı.. y(i)me küvez katkı köñüllüg sasıçı
- 25) erniñ küvençin sıkalı buzgalı üçün
- 26) ıduk et'özin sasıçı et'özin belgürtüp
- 27) sasılıkta kirip olma yapa olurdı(.)
- 28) gantar ilteki puşkarasari ilig begniñ
- 29) küvenç köñüllüg tag señirin yimirkelir
- 30) üçün ulug karı toyın et'özin belgürtüp

Çeviri

4a

Ülkedeki Nandasena (adlı) Bey'i korkutup kurtarmak için kalın kaşlı toparlak, tombul yüzlü pars varlığı biçimine girerek, kendi bedenini pars olarak gösterip (onu) kurtarmayı (diledi, istedi). Yalın ayak yürüyen (ve) yanlış öğretiye inanan dindarları kurtarmak için, utanmayı bir yana bırakarak, giyimsiz, yalın ayak onlara katılıp birlikte yürüyerek, (onları) kurtarmak (istedi). Yine bu zamanda, yüklü, gebe çoban kızı yoğurt satmak için kente gidiyordu. Yolun yarısında gebe sancısı tuttu. Yüzünün rengi solup, gözü titreyerek anasını babasını anarak ağlayıp sızlıyordu. (1-14). Üstün bilge Tanrılar Tanrısı Buda onun bu acısını görüp dayanamadı. (Kızın) anasının bedenini gösterip, (onun varlık biçimine girip) yumuşak, hafif sözlerle konuşarak, kutlu ellerinin parmaklarıyla yardım edip genç kızı sağ salım kente ulaştırdı. Daha sonra yün eğiren gururlu, kendini beğenmiş kadınların, hanımların bu gururlu, kendini beğenmiş düşüncelerini, duygularını dağıtmak, yok etmek için, o kunçuyaların varlık biçimine girip kutsal iki eliyle üstün yeteneğiyle (haşmetle) ip eğiriyordu. Yine gururlu, kendini beğenmiş çömlekçi adamların bu (kötü) düşüncelerini bozmak için, kutsal bedenini çömlekçi bedeni olarak gösterip çömlekçilerin yerine girip onların işini yaparak oturdu. Gandarva ülkesindeki Puşkarasari Bey'in gururlu, dağ eteği (gibi yüksek ve zor olan) kendini beğenmişlik düşüncesini, paramparça etmek için yüce yaşlı bedenini gösterip (14-30) ...

4b

- 1) iki yigirmi **bere** (bire okn) yirde utru yadag
- 2) baru y(a)rılıkap kutgaru y(a)rılıkadı(.) takı y(i)me
- 3) inisi nanti teginig kurtkalır üçün
- 4) anantriş yazuklug tınl(ı)g **osuglug** (oşuglug okn) aviş
- 5) tamuka barı y(a)rılıkadı.. kiturmani atl(ı)g
- 6) braman **urısın** (urısın okn) kutkalır üçün
- 7) ay t(e)ñri körkin belgürtüp nom
- 8) nomlayu y(a)rılıkap kurtgaru y(a)rılık-
- 9) -adı.. supriyi gantarvılar eligin
- 10) kutkarkalır üçün **koñkraguçi** (koñkauçi okn) et'özin
- 11) belgürtüp **koñkragu** (koñkau okn) et'izip **kurtgaru** (kutgaru okn) y(a)rılıkadı(.)
- 12) muntada ulatı öküş türlüg ulug
- 13) y(a)rılıkançuçı bilig küçinte sansız tümen
- 14) tınl(ı)glarka asıg tusu kılı y(a)rılıkadı(.)
- 15) ikinti sarvatyan atl(ı)g bilge bilig
- 16) üze asıg tusu kılmakı antag erdi.. kut-
- 17) -rultaçı tınl(ı)glarnıñ köñül kögüz töz
- 18) yıldıız kılınç eriglerin otgurak

- 19) körür erdi.. bar mu munuñ kögüzinte
- 20) kutrulmaklıg urug tarıg azu yok mu(.)
- 21) bultukar mu munuñ köñlinte kögüzinte
- 22) korkınç ayınçlıg edgü töz yıldı azu
- 23) bultukmaz mu.. kayu dyan samar küçinte
- 24) sekiz türlüg tözün yolta iñüsin
- 25) inmegüsin otgurak uka y(a)rlıkar erdi (.)
- 26) takı y(i)me tetik sekiz biliglig ortun
- 27) tömke biligliglerig otgurak uka
- 28) y(a)rlıkar erdi.. takı y(i)me az kılınçlıg övke
- 29) köñüllüg biligsiz müntrük küvenç köñül-
- 30) -lüg ters körüm kögüzlüg tınl(ı)glarnıñ

Çeviri

4b

on iki mil yüksekliğindeki yerde ona karşı yaya yürüyerek, gidip tüm kudretiyle buyurup (onu bu kötü düşüncesinden) kurtarmak istedi. Ayrıca yine, küçük erkek kardeşi Nanda Tegin'i kurtarmak için *TochB* Anantārś; *Skr.* Ānantarya (Müller, 1893, s. 12; Wilkens, 2021, s. 47) (adlı) kötü davranışlı varlık gibi Avīci (adlı) cehenneme girdi. Kiturmani adlı Brahman'ın oğlunu kurtarmak için, Ay Tanrı (gibi) güzel yüzünü gösterip öğretiyi öğreterek, tüm kudretiyle (onu) kurtarmak istedi. Supraya Gandarva hükümdarını kurtarmak için çan, çingirak (adlı) bedenini gösterip çan çalarak (onu) kurtarmak istedi. Bunların dışında da çok yüce (olan) acıma duygusunun kudretiyle sayısız canlıya yarar sağlamak istedi.(1-14) İkinci *Skr.* Sarvajñāna (Monier-Williams, 1960, s. 745; Wilkens, 2021, s. 588) adlı üstün bilgiyle yarar sağlamak, bu biçimdeydi. Kurtulacak olan canlıların gönlünden ve onun kökünden gelen davranış edimlerini kesinlikle görür, anlardı. Bunun gönlünde, zihninde kurtulmak tohumu (düşüncesi, isteği) var mı yok mu? (Ya da) bunun gönlünde, zihninde kötü davranış, iyi davranış tözü (düşüncesi, isteği) bulunur mu, bulunmaz mı? (bilir, anlardı). Hangi dyan samar (derin dalınçla, düşünceyle) ile sekiz türlü soylu yoldan inilecek (ayrılacak), (hangisinden) inilmeyecek, (ayrılmayacak) kesinlikle anlar, (onu) buyururdu. Yine sekiz bilincin bilgisini (bilincini) ve bilgisizliğini (budalalılığını) kesinlikle anlardı. Yanı sıra, kötü davranışlı, öfkeli, bilgisiz, budala, gururlu, kendini beğenmiş, aykırı yolda giden ve böyle düşünen canlıların... (15-30).

yükünç biş p(a)t(a)r

5a

- 1) irigin barıgın otgurak uka y(a)rılık-
- 2) -ar erdi.. takı y(i)me kutgarguluk tınl(ı)g-
- 3) -larıg otgurak adırar erdi.. bu burkan-
- 4) -larka kutgarguluk .. bu arhantlarka
- 5) kutgarguluk bu ş(a)rırke süzülüp kut-
- 6) -garguluk ol tip alku sarvatyan atl(ı)g
- 7) bilge bilig küçinte uka
- 8) y(a)rılıkar erdi.. üçünç manoçap
- 9) atl(ı)g küügelig erdemin
- 10) asıg tusu kılmakı antag erdi.. kaltı
- 11) bir ödün mahamotgalayan arhant
- 12) anasın kutgargalı sansız tümen
- 13) sumir taglar töpüsi üze ırkleyü mot-
- 14) -galayan arhantnıñ küügelig
- 15) erdemi üze mariçi kañanapati uluşka
- 16) barı y(a)rılıkap motgalayan arhantnıñ
- 17) anasın kutgaru y(a)rılıkap ikile evril-
- 18) -tükte teñri burkannıñ manoçap at
- 19) küügelig erdemi küçinte erñek sokı-
- 20) -gıñça ödte gantakuti atl(ı)g kentü
- 21) p(a)ryaninta belgölüg bolu y(a)rılıkadı (.)
- 22) muntada ulatı sansız öküş tınl(ı)glarka
- 23) asıg tusu kılguluk terk tavrak iş
- 24) küç işleyü y(a)rılıkadı erser(.) alku
- 25) manoçap küügelig erdemniñ küçi
- 26) titir.. törtünç maitri edgü ögli köñ-
- 27) -lin asıg tusu kılmakı y(i)me biş
- 28) türlüg ogrın bolur.. kayu erki biş
- 29) tip tiser.. eñ ilki küügelig erdem

30) körkitmekin.. ikinti taplagu sevgü

Çeviri

5a

kaba, kötü varlığını ya da davranış edimini, kesinlikle anlardı. Yine kurtulacak canlıları da kesin olarak (anlar), ayırt ederdi. ‘Bu Buda’lar için kurtulacak, bu Arhantlar için kurtulacak, bu kutsal emanetlere inananlar için kurtulacak’ diyerek bütün *Skr*: Sarvajnā (her şeyi bilme) adlı (Wilkens, 2021, s. 588) bilinç gücüyle anlıyordu. Üçüncüsü *Skr*: Manojavā (özel güç) adlı (Monier-Williams, 1964, s. 795; Wilkens, 2021, s. 467) büyüleyici erdemleriyle (canlılara) yarar sağlamak böyleydi. Öyle ki, bir zamanda Mahamatgalayan (adlı) Arhant anasını kurtarmak için sınırsız yükseklikteki Sumeru Dağı’nın tepesine yükselip Motgalayana Arhant’ın büyüleyici erdemiyle Mariçi Kañcanapati kentine giderek, Motgalayana Arhant’ın anasını kurtarmayı buyurup yeniden döndüğünde, Tanrı Buda’nın Manojavā (özel güç) adlı büyüleyici erdemi sayesinde, parmak şıkırdaması kadar bir zaman içinde, Kantakuti adlı (kişisel hücre) kendi *Skr*: Pratyaya (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 855; Wilkens, 2021, s. 561) yardımcı sebebiyle belirdi. (1-21). Bundan sonra, sayısız canlılara yarar sağlamak için, hemen harekete geçip buyurduysa, Manojavā (özel güç) adlı büyüleyici erdeminin gücüdür. (O güç, böyledir). Dördüncü Maytrı (sevgi, şefkat) adlı iyi düşüncesiyle yarar sağlamak için beş türlü yol (adanma) vardır. ‘Hangi beş türlü yol dersen?’ En ilki, büyüleyici erdem gösterme aracılığıyla (yararlı olmak); ikincisi istenilen sevilen...(21-30).

5b

- 1) ed tavar yakın kelürmekin.. üçünç
- 2) içkü ot adırtlayu ukmakın(.) törtünç
- 3) kentü köligesi üze asıg tusu kılmakı-
- 4) -n(.) bişinç kalingasaparş yılıg yumşak
- 5) börtmekin(.) küügelig erdem körkitip
- 6) kimke asıg tusu kıltı tip tiser(,)
- 7) kaltı bir ödün maha-
- 8) -sına atl(1)g bayagut
- 9) kunçuy üç ay **küni** (köni yazı çev. okn) bakçan
- 10) olurur toyın kuvragka kop
- 11) türlüg eksüksüz k(e)rgeksiz tapıgın
- 12) tapıngalı teginti erdi.. anıñ ara
- 13) aşçı oğlan köñli tapsız bolmış
- 14) üçün münlög et kolgalı ıdtı
- 15) ...-r.. ol ogurda ilig kan y(a)rılıkıña

- 16) satmadı erdi.. et bulma-
- 17) -dın batdugınta
- 18) tip ıdtı(.) anıñ
- 19) ara begi taştırtın kelip kentü
- 20) kunçuyın balık başlıg kanlıg ...
- 21) körüp añsız bulgantı övkelendi.. ol
- 22) savıg yoñalı yergeli t(e)ñri t(e)ñrisi
- 23) burkanka bardı.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 24) anıñ övkesin amartkurgalı üçün
- 25) iki agulug yılan belgürtdi.. bir iki-
- 26) -ntişke tikişü idreşü anı körüp bay
- 27) erniñ inçe sakınçı boltı.. negüniñ
- 28) küçinte bu agulug yılanlar bu
- 29) muntag körksüz acunta togmışlar(.) otgu-
- 30) -rak uktı övke nızvanı munta

Çeviri

5b

malı mülkü yakınlaştırmayla (verme, sunmayla); üçüncüsü, içilecek ilacı ayırt edip anlamayla; dördüncüsü, kendi gölgesiyle yarar sağlamayla; beşincisi, Kālingasparşa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 323) ince yumuşak dokunmayla (yarar sağlar). ‘Büyüleyici erdem göstererek, kime yararlı oldu?’ dersin; yine bir zamanda, Mahasana adlı zengin kraliçe, üç ay boyunca bakçan (adlı) *TohA*: Pakaccam (Wilkens, 2021, s. 139) yağmur mevsimi inzivasında oturur, rahip topluluğuna türlü türlü hizmetlerde bulunurdu. Onların arasında aşçı (olan birisi) hizmet etmek istemediği için çorbalık et istedi ve (onu) gönderdi. (1-15) ... O zaman, hükümdarın buyruğuna... .. satmamıştı. Et bulmadan ... çok üzüldüğünden... .. deyip gönderdi. O arada, ... beyi dışarıdan gelip kraliçeyi balık başlı kanlı görüp aniden, şaşırarak, bunalıp öfkelendi. O, söylenip aşağılayarak, hakaret ederek, Tanrı Tanrısı Buda’ya gitti. Tanrı Tanrısı Buda onun öfkesini sakinleştirmek için (orada) iki zehirli yılan belirtti. Yılanların ikisi de birbirine saldırıp zehirlerini akıtmaya çalışırken, onu gören zengin bey, şöyle düşündü: “Ne için bu iki yılan kötü varlık biçiminde doğmuşlar? (O,) kesin olarak anladı. Öfke hırsı nedeniyle burada... (15-30).

yükünç altı p(a)t(a)r

6a

- 1) togmış erürler.. ötrü övke köñli-i

- 2) amrılıp bardı.. muntada ulatı küügelig
- 3) erdem körkitmekin sansız tümen tınl(ı)g-
- 4) -larka asıg tusu kılı y(a)rılıkadı.. ikinti
- 5) sevgü taplagu ed tavar yakın kelürmekin
- 6) kutgurmakı antag erdi.. kaltı sariputri
- 7) arhant nirvanka barmışta takı
- 8) adın aslan hanı teg
- 9) arhantlar y(i)me nirvan
- 10) bultılar.. olarka süzük köñüllüg
- 11) tınl(ı)glar.. adrılmaklıg açığ emgekke
- 12) ertiñü çonurlar erdi.. ol tınl(ı)glarnıñ
- 13) sakınçlıg otların öçürgeli üçün
- 14) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan oñtın yıñak
- 15) sariputri arhant ulatı bilgelerig
- 16) b(e)lgürdi.. soltın yıñak mahamotgalayan
- 17) arhant ulatı küügelig erdemke
- 18) tegmiş arhantlarıg belgürtdi.. anı
- 19) körüpenin ol tınl(ı)glar añsız muñadıp
- 20) adınıp ögrünçülüg sevinçlig boltılar(.)
- 21) t(e)ñri burkan agzında nom işitip
- 22) kutrulmak tatıgnıñ idişi boltılar(.)
- 23) üçünç içki ot ukmakın asıg tusu
- 24) kılmakı neteg erdi tip tiser(.) anı inçe
- 25) ukmış k(e)rgek.. kayu ödün biligsiz viru-
- 26) -tak ilig beg kapilavatsu balıktakı
- 27) şakılarıg ölütlep yok yodun kılmışında
- 28) t(e)ñri kızlarıña okşatı körü kanınçsız
- 29) körkle körklüg altı kızlarıg bolun
- 30) alıp kışlenti erdi.. virutak ilig beg

doğmuşlardı. Daha sonra öfkesi (öfke düşüncesinden sıyrılıp) dindi ve gitti. Bundan sonra büyüleyici erdemlerini göstermekle sayısız canlıya yarar sağlayıp (onlara buyurarak) kurtardı. İkincisi, sevgiyle yaklaşıp manevi zenginlik getirmekle kurtarmak böyleydi. Öyle ki, Arhant Sariputra (öğreti ulusu, aziz) Nirvana'ya ulaştıktan sonra, diğerleri ve aslan Han'ı gibi Arhant'lar da Nirvana'ya ulaştılar. Onlardan arı düşünceli canlılar, türlü türlü acı ve sıkıntıları fazlasıyla çekiyorlardı. O canlıların bu alevli, acı veren düşüncelerini söndürmek için Tanrı Tanrısı Buda, doğudan Arhant Sariputra ve diğer bilgeleri gönderdi. (1-16) Soldan (batıdan) Arhant Mahamotgalayana ve büyüleyici erdemleri olan Arhant'ları gönderdi. Onları gören canlılar şaşırıp sevindiler. Tanrı Buda'nın ağzından öğretiyi işitip dinleyip kurtulmak (adlı) tadın kabına (formuna, özüne, içeriğine) sahip oldular, o bilge ve erdemleri taşıyan varlık biçimine girdiler. Üçüncüsü, (hastalığa iyi gelen) ilacı bilerek, (canlılara) yarar sağlamak, 'nasıl oldu?' dersin, onu şöyle düşünmek gerekir: Zamanın birinde, bilinçsiz Virutak (adlı) hükümdar, Kapilavatsu (adlı) kentteki şakileri (münzevi öğretici adamları) öldürerek, yok edip Tanrı kızlarına benzeyen, görmeye doyulamayacak kadar güzel olan altı kızı alıp evlendi. Virutak (adlı) hükümdar, (16-30).

- 1) basa basa şakilerig utmak adak
- 2) asra kılmak savlarıg sözl(e)mişinge
- 3) altı katunlar yirinçlig bolup tod tolı-ı
- 4) savın utruntular.. anı işitip virutak
- 5) ilig beg çantall(a)rka y(a)rılıg y(a)rılıkadı(:)
- 6) bu yağılar kızların yiti öñi et'özlerin
- 7) biçip kesip suburganlar
- 8) ara **kemişinler** (kelmişler okn) çantallar
- 9) y(i)me ilig beg y(a)rılıgın
- 10) tükel kıltılar.. tükel bilge
- 11) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan ol katunlar-
- 12) -nıñ kutrulguluk ödün kolusın
- 13) ukup himavant tagdın çinagantik
- 14) atl(ı)g ot kelürüp başlarıña saçıp
- 15) isig öz birü **y(a)rılıkadı..** (yalıkadı okn). nom nomlay-u
- 16) y(a)rılıkap kutka tegürü y(a)rılıkadı(.) törtünç

- 17) köligesi üze asıg tusu kılmakı antag
- 18) erdi.. kaltı bir ödün t(e)ñri t(e)ñrisi
- 19) burkan sariputri arhant birle
- 20) yazı yırde ç(a)nk(a)rmit kılı yorırlar erdi(,)
- 21) anıñ ara bir kuşlagu kuşka kovıt-
- 22) -mış **kögürçgün** (kögurçgun okn.) muña tagka tegip
- 23) sariputri arhantnıñ köligesiñe
- 24) sıgıntı(.) inçe ök korkunçı sönmedi bez-
- 25) -er titreyür erdi.. antaran kopup t(e)ñri
- 26) burkannıñ köligesiñe sıgıntı(.)
- 27) anta timin ök korkınçı ayınçı söndi(.)
- 28) muntada ulatı sansız tümen tınl(ı)glar-
- 29) -ka köligesi üze asıg tusu kılı y(a)rılı-
- 30) -kadı.. bişinç kalingasap(a)rş börtmeki üze

Çeviri

6b

yineleyerek, şakileri alt etmek, onları ayak altına almak, aşağılamak için sözler söylediğinde, altı katun (bu sözleri) iğrenç, kötü bulup (beye) karşı çıktılar. Bunu işiten Virutak (adlı) hükümdar cellatlara, öldürücülere buyruk verdi: “Bu düşmanın sağlam, canlı bedenlerini biçip keserek, mezara atın!” Öldürücüler, hükümdarın buyruğunu anlayıp yerine getirmek istediler. Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, katunları kurtarma zamanın geldiğini anlayarak, Himavanta Dağı’ndan Çinagantika (adlı) ot getirip (onların) başlarına saçarak, (katunlara) kudretiyle (onlara) hayat verdi. Öğretiyi öğreterek de (onları) kuta (mutluluğa) erıştirdi. Dördüncüsü, gölgesiyle yarar sağlamak da şöyledir: (1-18) Yine Tanrı Tanrısı Buda, Arhant Sariputra ile birlikte ovalık bir yerde dolaşırken bir ara avcı bir kuşun tuzağına düşmüş bir güvercin acı çekerek, Arhant Sariputra’nın gölgesine sığındı. Yine de korkusu sönmedi, titriyordu. Aniden (o gölgeden) ayrılıp Tanrı Buda’nın gölgesine sığındı. Orada, hemen korkusu gitti, fenalığı geçti. Bu şekilde, sayısız canlıya gölgesiyle yarar sağladı. Beşincisi, Kālingasparśa (adlı) yumuşak dokunma (biçimiyle) ... (18-30).

yükünç yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) asıg tusu kılmakı antag erdi.. **b(a)trananti** (btaranti okn)
- 2) atl(ı)g agar iglig toyınıg ıduk elgin

- 3) börte y(a)rlıkap lr zinte oz-
- 4) -guru y(a)rlıkadı.. arhant kutıña tegrdi(.)
- 5) divadatıg baş agrıg iginte ozguru
- 6) y(a)rlıkadı.. purni atl(ı)g tirtiler bahşısın
- 7) börte y(a)rlıkap vişuşık atl(ı)g
- 8) lr iginte ozguru y(a)rlıkadı(.)
- 9) muntada ulatı kim-m
- 10) surati ödke tegi şazan
- 11) alkıñça tınl(ı)glar p(a)ram sangalamban
- 12) ulatı edgü kılınça katıglanurlar erser(.)
- 13) stn t(e)ñri yirinte altın yal(a)ñuk
- 14) acunıta togguluk edgü kılınç kazganur-
- 15) -lar erser(.) alku asıg tusu kılmaklıg
- 16) edgüsin erdemin ukmış k(e)rgek(.) bu
- 17) muntag trlg sarasavati **br(a)haspati** (br(a)hasvati okn) ulatı
- 18) teñridem bilgeler kalp ödün sözlep
- 19) alkınçsız asıg tusulug edgüsin p-p
- 20) sakınıp m(e)n çuu taş y(i)gen tpmin
- 21) yirke tegürüp kop acuntakı et'özin
- 22) ayayu ağırlayu yinşr ykn **teginür** (tegir okn) m(e)n(.)
- 23) ikinti kamag gañ gz içinteki kum
- 24) sanınça ř dki bg biliglig
- 25) burkanlarınñ bahşısı bolmış(.) uşnir l(a)kşan-
- 26) -lıg tpleri ze yinşr tpn yknmiş
- 27) nom erdini titir.. ol y(i)me nom erdini adart-
- 28) -layu sözleser iki trlg bolurlar(.) bir
- 29) sangutik atl(ı)g.. ikinti paramartik
- 30) atl(ı)g.. sañvartak timişi(:) sudur vinay **ab(i)da-**

Çeviri

yarar sağlamak şöyleydi: *Skṛ.* Bhadrānanda (Wilkens, 2021, s. 151) adlı ağır hasta olan rahibe kutsal eliyle dokunarak ölmek üzereyken kurtardı. Arhant Mutluluğu'na ulaştırdı. Devadatta'yı bağ ağrısı hastalığından kurtardı. Purana adlı öğrenciler yetiştiren hocayı, dokunarak, Vişuṣuk adlı ölümcül hastalıktan kurtardı. Şu andan itibaren, Surati zamanına dek, Sazana (din / öğreti) tükenirmişçesine canlılar, *Skṛ.* Parama (adlı) yüksek (iyi davranış) (Monier-Williams, 1964, s. 1195; Wilkens, 2021, s. 551) Sangalamban (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 420) sayısız (iyilikler) ve diğer iyi davranışlar için çaba gösterirlerse, üstte Tanrı Yeri'nde altta insan varlığı biçiminde doğmak için, iyi davranış kazanırlar. (1-15) (Canlılara) bütünüyle yarar sağlamak (adlı) iyiliğin erdemini (böyle) düşünmek gerek. Bu şekilde, *Skṛ.* Sarasvata (Wilkens, 2021, s. 586) adlı (bilici), *Skṛ.* Brhaspati (adlı) (Wilkens, 2021, s.178) Tanrı ve ilahi bilgiler(in) uzun yıllar (kalpa zaman ölçüsü 10.000 yıl gibi) söyleyip yarar sağlamak (adlı) iyiliklerini düşünerek, ben Çu Taş Yigen başımı (saygıyla eğip) yere değdirerek, bütün varlık biçimlerindeki bedenlerimle (bu erdemlere ve söylenmiş sözlerle) saygıyla eğilirim, (onlara) saygılarımı sunarım. İkincisi, bütün Ganj Irmağı içindeki kum sayısınca üç zamandaki (egemen olan) üstün bilge Buda'ların hocası olmuş, uşnır laksanalı (32 (belirti, alamet) üstün özellik, Buda'ların üstün özellikleri) başlarını öne eğerek saygıyla eğildikleri öğretici cevheridir. O öğretici cevherini açıklamak gerekirse, o iki türdür. Biri, Sangutik adlı, biri, Paramatik adlı. Sangvartak denileni: Sutra, Vinaya, Abhi- (15-30).

- 1) -*rim* (abdaram okn) üç ağırlık nomlar titirler.. az almır
- 2) iğn iğlemiş emgeklilik tınl(ı)glarka
- 3) iğn iğn yaraşı em örün teg sudur ağırlık
- 4) titir.. övke biliglik agun agukmuş
- 5) tınl(ı)glarnıñ agusın bışurgu vinay
- 6) ağırlık agat erür.. biligsiz biliglik
- 7) kararık tünirigde munmuş azmış
- 8) tınl(ı)glarka kün t(e)ñri
- 9) osuglug abidaram ağırlık em ör-
- 10) -ünteg bolur.. .. ikinti paramartik
- 11) timişi y(i)me iki türlüğ adırılır.. bir
- 12) sekiz türlüğ tözün yol tözlüg(.) ikinti
- 13) kalısız nirvan tözlüg(.) sekiz türlüğ
- 14) tözün yolug y(i)me t(e)ñri *t(e)ñrisi* (tengrii okn) burkan
- 15) öküş sudur nomlarda üç türlüğ adruk
- 16) atın atayu y(a)rılıkadı.. bir tözün erür(,)

- 17) ikinti üntdürdeçi ozgurdaçı(.) üçünç
- 18) ogramış ürüg amıl nirvanka tegürdeçi
- 19) ol tip.. ol y(i)me **sekiz** (skz okn) ülüş yollarıñ
- 20) tözün bolmakı ne yañlag erki tip
- 21) tiser(.) anı inçe ukmış k(e)rgek(:) neçeke
- 22) tegi bu sansar içinte togmış tınl(ı)glar
- 23) acunlug çadar ögüz içinte aga tegilü
- 24) biş acunlug tegzinç suv içinte
- 25) çoma bata tört togumlug kısıg tañag-
- 26) -ta kısılur tañılur erserler.. ançaka tegi
- 27) utun titirler.. takı y(i)me neçeke tegi ac-
- 28) -unlug arıgsız oprı içinte nızvanı kulı
- 29) bolup agnayu yatsarlar.. ançaka tegi
- 30) utun ok atanurlar.. kayu ödün sekiz

Çeviri

7b

Abhidharmalar (adlı) üç yığınlı öğretilerdir. İhtiras, hırs hastalığına yakalanmış acı çeken canlılara ilaç gibi iyi gelecek (olan) Sutra (adlı öğretiler) yığındır. Öfke zehriyle zehirlenmiş canlıların zehrini alacak Vinaya (adlı) yığın panzehiridir. Bilgisizliğin karanlığında kalmış, bunalmış canlılara Kün Tanrı gibi (Güneş) olan Abhidharma yığını ilaç olur. İkinci Paramitaka denilen (öğreti cevheri) de ikiye türe ayrılır: Birincisi, sekiz türlü soylu yol (adlı) töz, ikincisi, engelsiz Nirvana (adlı) tözdür. Sekiz türlü soylu yolu da Tanrı Tanrısı Buda, pek çok Sutra öğretisinde üç türe ayırarak adlandırır: (1-16) Birincisi, soyluluk; ikincisi, kurtarıcılık; üçüncüsü, sakın Nirvana'ya ulaşmaktır. 'Sekiz bölüklü yolların soylusu olmak nasıldır?' dersin, onu şöyle düşünmek gerek: Ne zamana dek, bu Samsara içinde doğmuş canlılar, varlık biçimi (adlı) hidroksitli kireç ırmağı içinde akıp karışarak, beş varlık biçimi (adlı) bölümlerden (oluşan) su içinde bata çıka dört doğum (adlı) sıkıştırılmış yerde kısılırsalar, o zaman soylu olmazlar. Yine ne zaman arı olamayan varlık biçiminde, uğrusuzluk içinde, ihtirasların, hırsların tutsağı olup (onlara) bağlanarak, gaflet içinde uyurlarsa, o zaman da soysuz olarak adlandırılırlar. Ne zaman sekiz... (16-30).

yükünç sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) türlüç tözün yollug yaruk yula

- 2) kögüzlerinte b(e)lgürser tözün yollug
- 3) pasak başlarınta ursarlar tözün
- 4) yollug çintamani erdini eliglerinte tutga-
- 5) -lı bolsarlar.. tözün yollug yıparlıg
- 6) suvın nızvanılıg kirin yumak yusarlar
- 7) ol ödün timin ök tüz-
- 8) -ün titirl(e)r.. tözün yolnuñ
- 9) tözün bolmakı(.) ikinti üntürmeki
- 10) ozgurmakı antag erür(:) ilks(i)zde berü
- 11) bu sansar içinte tınl(ı)glar tört türlüg
- 12) kelgin nızvanılıg karımların tegrikmiş
- 13) tokuz türlüg temir bağka üleşi nız-
- 14) -vanılıg odugsak **kapıgçıların** (yapagçıların okn) küzedmiş
- 15) tört türlüg az kılınçlıg yapıg tüñlük-
- 16) -lerin övkelig kılınçlıg işigin
- 17) yaratmış biş türlüg örtük nızvanı-
- 18) -ların yapalmış yiti türlüg iyin yatdaçı
- 19) nızvanılıg tırgükler üze t(i)remiş sansar-
- 20) -lıg kınlıg bogagulukta beklemiş solamış
- 21) erürler.. kayu ödün sekiz türlüg arıg
- 22) tözün yolug tapsarlar timin ök
- 23) bu munça türlüg emgektin ozarlar(.)
- 24) üçünç yazınçsız ogramış yirke tegmeki
- 25) ne yañlıg erür tip tiser.. anı inçe
- 26) ukmak k(e)rgek(:) tokuz on artukı altı
- 27) azıg nomluglar nomlamışlar.. yol orug
- 28) aza muna sansar içinte ürkiç
- 29) tegzintürdeçi erürler.. ol yolça barıp
- 30) arıtı sansardın ozaglı bolmaz.. kayu

Çeviri

8a

türlü soylu yolun parlak meşalesi göğüslerinde belirse, soylu yolun tacını başlarına geçirseler, soylu yolun Çintamani adlı cevherini ellerinde tutsalar, soylu yolun kokulu suyuyla ihtiras ve hırsın kirini yıkasalar, o zaman hemen soylu olurlar. Soylu yolun en soylusu olurlar. İkincisi, kurtarmak şöyledir: Ezelden beri, bu Samsara içindeki canlılar, hastalıklı tutku çukurlarıyla etrafı çevrilmiş, dokuz türlü demir bağla bağlanmış (ve) tutku (adlı) bekçilerle gözetilmiş, korunmuş, dört türlü kötü, fena davranışın kokusunu tüttüren bacalarla öfke davranışını oluşturmuş, beş türlü örtük tutkuya bağlanmış, yedi türlü bastırılmış (içte) yatan tutku direkleri üzerine dikilmiş, Samsara (adlı) tutukevine, (hapishaneye) atılmış, beklemişler. (1-21) Ne zaman, sekiz türlü arı soylu yola girerseler, hemen bunca acıdan, eziyetten kurtulurlar. Üçüncüsü, ‘Kötü davranışsız (günahsız), yere ulaşmak nasıl olur?’ dersin, onu şöyle düşünmek gerekir: 96, yoldan çıkarıcı öğretiyi öğretirler. Yolunu kaybederek, Samsara (çarkında) iğrençlikler ve kötülüklerle dönüp dururlar. O yoldan giderek, Samsara’dan kurtulmak olanaksızdır. Ne zaman.. (21-30).

8b

- 1) ödün bu tözün yolça barsar timin
- 2) ök ogramış ürüg amal nirvan balık-
- 3) -ka tegir.. nirvan y(i)me tört türlüg
- 4) adrukın adrılır.. kayu erki tört tip
- 5) tiser(.) eñilki alku emgekler tözi yıltızı
- 6) bolmış acun tutmak törü anta amrıl-
- 7) -ur .. ikinti az övke biligsiz
- 8) biliglig ot anta öçer(.)
- 9) üçünç akanaksız meñü
- 10) edgü tözlüg erür.. **törtünç** (törtüç okn) alku
- 11) itiglig akanaklıg akanaksız törülerde
- 12) öñi ödrülmiş erür(.) bu muntag türlüg
- 13) ülgüsüz sansız edgülüg nom erdini erdemin
- 14) öp sakınıp m(e)n çuu taş y(i)gen tutuk
- 15) ayayu ağırlayu yinçürü yükünür m(e)n (.) üçünç
- 16) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrиси burkan-

- 17) -nıñ şazanlıg kent uluşın tutdaçı
- 18) miñ yıl tümen künte berü t(e)ñri burkan-
- 19) -nıñ ornınta laksans(ı)z işin
- 20) işleyü şazanlıg karşıg titreyü tutdaçı
- 21) altun sırık osuglug alkunuñ
- 22) tirginte ögütmiş kop **toyın** (toy okn) kuvragda
- 23) kutadmış kentü t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 24) ikinti agam nom içinte yüz türlüg ög-
- 25) -digin öge yıva y(a)rılıkamış tarıglıg
- 26) yir osuglug kim azkıya buşılıg urug
- 27) tarıg saçsar ülgüsüz sansız tüş birdeçi
- 28) üstün t(e)ñri yirinteki altın yal(a)ñuk
- 29) et'özinteki meñi toña çoğ yalın
- 30) erk türknüñ avanti tıltagı bolmış-

Çeviri

8b

(o canlılar) bu soylu yoldan giderlerse hemen sakin, huzurlu Nirvana'ya ulaşırlar. Nirvana da dört türdür. 'Bu dört tür hangisidir?' derseni, ilki, bütün acıların kaynağı, tözü olan doğmak töresi orada söner. İkincisi, öfke ateşi orada söner. Üçüncüsü, akıcı olmayan ebedi iyilik tözüdür. Dördüncüsü, bütün düzenlenmiş akıcı ve akıcı olmayan törelerden ayrılmış olandır. Bu şekilde türlü, sayısız iyilik öğreti cevherini, erdemini düşünüp ben, Çu Taş Yigen Tutuk saygıyla eğilir, (onlara) değer veririm. (1-15) Üçüncüsü, en üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'nın disiplin (öğreti) kentini tutacak, koruyacak, binlerce yıldan beri, Buda'nın yerinde Laksana (32 üstün özellik)sız olmaksızın çalışarak, disiplini (öğreti) koruyacak altın sırık gibi hepsini bir arada tutarak, övülmüş, kutsanmış bütün öğreti topluluğunda, kendisi Tanrı Tanrısı Buda, ikinci Tripitaka (üç yığın)'nın birinci bölümü içinde yüz türlü öğüdü överek buyurmuş. Ekilecek yer gibi az tohum saçsan bile fazlasıyla, sınırsız ürün alacağın üstteki Tanrı Yeri'nde, alttaki insan varlığındakilerin sevincinin, parlak aydınlığının (ve) kudretinin sebebi olmuş.. (15-30).

yükünç tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) -lar(.) severdi atın ataguluk ny(a)ptıçaturt
- 2) atl(ı)g iş ködüg üze dyanka nomka

- 3) kirmiş sekiz sanvar içinte toğmış kutlug-
- 4) -ların itiglig yaratıglıg **p(a)r(a)marta** (p(a)r(a)mart okn) atın
- 5) ataguluk sekiz y(i)girmi türlüğ boşgutlug
- 6) nızvanılığ yekig içkegig alıñatdurugalı
- 7) öğretiñüçiler.. tokuz türlüğ
- 8) boşgutsuz nızvanılığ
- 9) çerigig topulmışlar.. kamag
- 10) birle y(i)girmi artukı yiti türlüğ
- 11) tözün kutlug tınl(ı)gların tıgmış teg
- 12) tolu tözün bursañ kuvrag erdini titir(.)
- 13) amtı ol sekiz y(i)girmi türlüğ boşgutlug
- 14) yolta katıglanguçı tözünler kutluglarıg
- 15) öñi öñi adara sözlemiş k(e)rgek(.)
- 16) inçip y(i)me eñilki iki türlüğ
- 17) tınl(ı)glar tirir.. bir tavrak terk biliglig
- 18) titig sikiz köñüllüg(.) ikinti torı torkı
- 19) kılınçlıg tömke kogşak biligilig(.) bu-u
- 20) ikegüde kayusı kayusı erser arıgsız sakı-
- 21) -nçlıg acuntın tura öglenmek ...
- 22) balıkñıñ eñ taştınkı kapıgça kirip
- 23) d(a)rşanmarg atl(ı)g körüm yolta inip
- 24) biş y(i)girminç kşan ödke tegdükte
- 25) şordapan kutka katıglantaçı boş-
- 26) -gutlug tınl(ı)g titir.. ol ok tözün
- 27) tınl(ı)g körüm yoltakı sekiz on artukı
- 28) sekiz türlüğ utun nızvanılarınğ öçürüp
- 29) altı y(i)girminç kşan ödte şordapan
- 30) kut bulsar.. bu ikinti boşgutlug tözün

Çeviri

-lar(dır). ... Severdi. Adı anılacak *Skr.* Çaturatra (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 386) kutlama törenini yaparak, öğretiyi inanmış, sekiz *TochA* Saṃbhār; *Skr.* Saṃbhāra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 579) donanımıyla, onun içinde doğmuş kutluların (kutsanmışların) yaptığı *Skr.* Paramārtha (Monier-Williams, 1964, s. 588; Wilkens, 2021, s. 551) (en yüksek gerçekleri), en üstün erdemleri, adı anılacak on sekiz türlü öğrenilecek ve ihtiras, hırs şeytanını alt edecek, onları zayıf düşüreceklerini öğreteceklerdir. Dokuz türlü öğrenmeyen, öğrenmeye kapalı ve hırslı savaşçıları toplamışlar. Hepsi birlikte 27 bölükten oluşan soylu kutlu canların toplanması gibi hepsi soylu, kutlu öğreti topluluğudur. Şimdi, o on sekiz bölüklü öğrenilecek yolda çaba gösterecek soylu, kutluları ayrı ayrı ayrıntılı açıklamak gerek. Bu bakımdan, ilk önce gelen iki türlü canlı (vardır). (1-17) Biri, kavrayışı, bilinci yüksek zekiler. İkincisi, güçsüz, budala, gevşek bilinçsizler. ‘Bu ikisinden hangisi arı olmayan düşünceye sahip varlık biçiminden ayrılıp akıllanacak?’ (dersen), kentin en dışındaki kapısından girip *TochB* Darśanamārk; *Skr.* Darśanamārga (adlı) (Wilkens, 2021, s. 246) (bakış yolu) adlı görülen yoldan inerek, 15. Ksana zamanına ulaştığında *Skr.* Srotāpanna (Budist kurtuluş yolunun ilk basamağında bulunan kişi) (adlı) (Wilkens, 2021, s. 621) kutluluğu için çaba gösterecek (ve) onu öğrenecek canlıdır. Öylece, o soylu canlı gördüğü (arı olmayan, yanlış) yoldaki 88 türlü yenilecek hırslarını, ihtiraslarını söndürüp 16 Ksana zamanında *Skr.* Srotāpanna (adlı) kurtuluş yolunu bulur.. İkinci soylu öğrenmeye açık soylu...

- 1) tınl(ı)g titir.. ol ok şordapan kutın
- 2) bulmuş tözün kişi sakardagam kutın
- 3) bulgalı katıglanır erser.. ol üçünç boşg-
- 4) -utlug tözün tınl(ı)g titir.. ol ok
- 5) sakardagam kutka katıglanguçı amranmak
- 6) uluştaki altı bölük nızvanılarig tarka-
- 7) -rıp sakardagam kutın bulsar..
- 8) bu törtünç boşgutlug
- 9) tözün tınl(ı)g titir.. ol ok
- 10) sakardagam kutın bulup anagam kutın
- 11) bulgalı katıglanu tavranur erser(.) bu bişinç
- 12) boşgutlug tınl(ı)g titir.. ol ok sakardagam
- 13) kutın bulmuş tınl(ı)g amranmak uluştaki katıg-
- 14) -lanıp üzmelegülük baştinkıda baştinkı
- 15) ulatı adaktakıda adaktaki tokuz ülüş
- 16) nızvanılarig tarkarıp öşürüp anagam kutın

- 17) bulsar(,) bu altınç boşgutlug tözün kişi
- 18) titir.. anagam kutın bulmuş tözün kişi
- 19) öñlög öñsüz t(e)ñri yirinteki bidip
- 20) bitürüp üzmelegülük nızvanılarig
- 21) kiterip tarkarıp törtünç öñsüz
- 22) t(e)ñri yirinteki sekizinç ülüş nızvanıg
- 23) öçürginçe arhant kutıña katıglangu-
- 24) -çı yitinç tözün tınl(ı)g atanur(.) inçip
- 25) y(i)me körüm yolta inmişte tömke
- 26) biliglig erser(.) eser okunmuş. kirtgünç iy(i)n yoridaçı
- 27) tip atanur.. bu sekizinç boşgutlug
- 28) tözün tınl(ı)g titir.. titig otgurak
- 29) biliglig erser(.) nom iyin bardaçı titir..
- 30) bu tokuzunç boşgutlug tözün tınl(ı)g

Çeviri

9b

canlıdır. Bu şekilde kurtuluş yolunun kutunu (mutluluğunu) bulmuş olarak, *TochA*. Sakradāgāram (Wilkens, 2021, s. 576) (kutsallığın ikinci basamağında ulaşmış kişi) mutluluğunu, onurunu bulmak için çaba gösterirse, o üçüncü öğrenmek isteyen, öğrenmeye açık soylu canlıdır. Böylece, kutsallığın ikinci basamağında ulaşmış kişi, bu çabasına devam ederek, tutku, arzu kentinin altı bölüklü hırsını, ihtirasını dağıtıp Sakradāgāram onuruna, mutluluğuna erişirse, (o kişi), dördüncü soylu canlıdır. Yine o kişi, Sakradāgāram Mutluluğu'na erişip *TochA*. Anāgām (Wilkens, 2021, s. 46) (Budist aziz, öğretiden ayrılmayan) kutunu, mutluluğu (“Aziz” olma) için çaba gösterirse, o kişi öğrenmek isteyen, öğrenmeye açık beşinci soylu canlıdır. O Sakradāgāram Mutluluğu'nu bulmuş canlı, ihtiras, hırs kentinde sabredip çaba gösterirse, parçalanıp yok edilecek olan en baştaki ve en sondaki dokuz bölüklü ihtirasları, hırsları dağıtıp söndürüp Anāgām (Budist Aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'na erişirse, o kişi öğrenmek isteyen, öğrenmeye açık, altıncı soylu canlıdır (1-18) Anāgām Mutluluğu'nu bulmuş kişi, renkli, renksiz Tanrı Yeri'nde bitirilecek, yok edilip parçalanacak ihtiras, hırsları dağıtıp gidererek, dördüncü renksiz Tanrı Yeri'ndeki sekiz bölümlü ihtirasları söndürürcesine Arhant (öğreti ulusu, Aziz) Mutluluğu için çaba gösterecek yedinci soylu canlı olarak adlandırılır. Böylece, yanlış yoldan ayrıldıktan sonra budalalığı devam ederse, inancı sayesinde yürüyen olarak adlandırılır. Bu kişi, öğrenmeye açık, sekizinci soylu canlıdır. Kesinlikle, keskin zekalı ve öğretiye erişendir. Bu dokuzuncu öğrenmek isteyen, öğrenmeye açık soylu canlı...(18-30).

yükünç on p(a)t(a)r

10a

- 1) atanur.. ol ok şordapan kut bulmış
- 2) tınl(ı)g anagam kutın bulgalı katıglanur
- 3) erken(,) altı ülüşü nızvanılar ara azu
- 4) üç azu dört üzmelemiş erser(,) takı
- 5) iki nızvanılar kalmış bolsar ***kalañuli*** (kalankuli okn)
- 6) tip atanur.. kulankuli erser(,) bir iki ev-
- 7) -lerde acun tutmak bolur(.)
- 8) bu onunç boşgutlug
- 9) tözün tınl(ı)g titir.. ol ok
- 10) sakardagam kutın bulmuş yal(a)ñuk
- 11) oğlu anagam bulgalı katıglanu sekiz ülüş
- 12) nızvanılarıg öçürmiş erser(,) tokuzunç
- 13) takı bir nızvanısı kalmış üçün amranmak
- 14) uluşta takı bir acun tutar.. anı
- 15) üçün ikeviçiki titir.. bu bir y(i)girminç
- 16) boşgutlug tınl(ı)g titir.. ol ok nom iyin
- 17) yoruguçı tınl(ı)g katıglanmak yolka teg-
- 18) -dükte körüm bulmuş tip atanur.. bu
- 19) iki y(i)girminç boşgutlug tınl(ı)g titir(.)
- 20) kayu anagam kutın bulmuş tözün tınl(ı)g
- 21) öçmek dyan samarıg öritmiş bolsar y(i)me
- 22) et'özin tanuklaguçı tip atanur.. bu üç
- 23) y(i)girminç boşgutlug tınl(ı)g atanur.. ol ok
- 24) anagam kutın bulmuş tınl(ı)g amranmak
- 25) uluşta et'öz kodup takı öñlög ***t(e)ñri*** (tenri okn)
- 26) yirinte togmazkan ikin arakı et'öz-
- 27) -in arhant kutın bulup nirvanka barır(.)
- 28) bu dört y(i)girminç tözün kişi atanur..

29) yana ok anagam kutın bulmuş kişi amranmak

30) uluşta et'öz kodup önlüg t(e)ñri yirin-

Çeviri

10a

adlandırılır. O şekilde, Sakradāgāram Mutluluğu'nu bulmuş canlı Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmak için çaba gösterirken, altı bölüklü ihtiraslar, hırslardan üçünü ya da dördünü parçalayıp dağıtmışsa (ve) iki ihtiras kalmışsa, kalañkuli olarak (süzülmüş, sevinçten göklere çıkmış) adlandırılır. Kalañkuli ise, iki kez evlerde (varlık biçimlerinde) yeniden doğmaktır. Bu kişi, onuncu öğrenmeye açık, öğrenmek isteyen soylu canlıdır. O şekilde, Sakradāgāram Mutluluğu'nu bulmuş insanoğlu, (insanlar) Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmak için, sekiz bölüklü ihtirasları söndürmek için çaba gösterirse, dokuzuncu ve bir ihtirası kaldığı için, tutku, sevgi kentinde de yeniden doğar. Onun için (o kişiye) Ekavīceke, (Monier-Williams, 1964, S. 229) yani, şimdiki ve bundan sonraki yaşamında kurtuluşa ulaşacak kişi denir. (1-15) Bu kişi, on birinci öğrenmeye açık, öğrenmek isteyen canlıdır. Bu şekilde öğretiyi devam ettiren, yürüten canlı, çaba göstermek yoluna girdiğinde, bakış açısı kazanmış olarak adlandırılır. Bu on ikinci öğrenmek isteyen canlıdır. Hangi soylu canlı, Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş (ve) sönme (adlı) meditasyonu (derin dalıncı) yapma isteğini gösterirse, yine bedenini tanımlayan olarak adlandırılır, bu ise, on ikinci öğrenmek isteyen canlıdır. Yine o şekilde, Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş canlı tutku, sevgi kentinde bedenini bırakıp renkli Tanrı Yeri'nde doğmazken, ikisinin arasında kalan bedeni, Arhant Mutluluğu'nu bulup Nirvana'ya ulaşır. Bu, on üçüncü soylu canlı olarak adlandırılır. Yine Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş canlı tutku, sevgi kentinde bedenini bırakıp renkli Tanrı Yeri-

10b

- 1) -ta togar.. ne toga birle ök arhant
- 2) kutın bulup nirvanka barır.. bu biş
- 3) y(i)girminç boşgutlug tınl(ı)g titir.. y(i)me
- 4) anagam kutın bulmuş tınl(ı)g amranmak
- 5) uluşta et'öz kodup önlüg t(e)ñri
- 6) yirinte togar.. anta togup titig
- 7) odug üçün emgeksiz tolgak-
- 8) -sız nirvanka barır.. bu altı
- 9) y(i)g(i)minç boşgutlug tınl(ı)g
- 10) titir.. takı y(i)me ol ok anagam
- 11) kutın bulmuş tınl(ı)g amranmak uluşta
- 12) et'öz kodup önlüg uluşta togar(.) anta
- 13) togup tömke müntrük üçün alpın

- 14) emgekin sekiz türlüğ tözün yol kögzi-
- 15) -te b(e)lgürüp timin ök nirvanka barır..
- 16) bu yiti y(i)girminç boşgutlug tınl(ı)g titir(.)
- 17) y(i)me ök anagam kutın bulmuş tözün
- 18) kişi amranmak uluşta et'öz kodup öñlög
- 19) t(e)ñri yirinte togar.. anta togup nirvanka
- 20) bargu adırtlıg bolmaz.. takı üstünki orun-
- 21) larda keze togar acun tutar.. anı üçün
- 22) yokaru agguçı tip atanur.. bu sekiz y(i)g(i)rmi
- 23) boşgutlug tınl(ı)g titir.. bu muntag türlüğ
- 24) şazanlıg erdinilig otruk içinte sekiz
- 25) y(i)g(i)rmi türlüğ boşgutlug erdiniler eksüks-
- 26) -üz (iz okn) k(e)rgeksiz belgülög bolur.. amtı muntada
- 27) maru tokuz türlüğ boşgutsuz tınl(ı)glarig
- 28) adıra sözlemiş k(e)rgek(.) eñ ilki isilür
- 29) tözlög atl(ı)g boşgutsuz tınl(ı)g erür.. kim
- 30) arhant kutın bulup yana tayar(.) bu

Çeviri

10b

-nde doğar. Doğumuyla birlikte hemen, Arhant Mutluluğu'na erişip Nirvana'ya ulaşır. Bu on dördüncü öğrenmek isteyen canlıdır. Yine Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş canlı tutku, sevgi kentinde bedenini bırakıp renkli Tanrı Yeri'nde doğar. Orada doğup zeki, uyanık olduğu için, acı çekmeden kolaylıkla Nirvana'ya ulaşır. Bu on beşinci öğrenmek isteyen canlıdır. Yine Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş canlı tutku, sevgi kentinde bedenini bırakıp renkli yerde (varlık biçiminde) doğar. Orada doğup budala, yanılmış olduğu için acı çekerek, sekiz türlü soylu yol göğsünde belirip hemen Nirvana'ya ulaşır. Bu on altıncı öğrenmek isteyen canlıdır. (1-16) Yine Anāgām (Budist aziz) “Aziz olma” Mutluluğu'nu bulmuş canlı, tutku, sevgi kentinde bedenini bırakıp renkli yerde (varlık biçiminde) doğar. Orada doğup Nirvana'ya varıp ayrıcalıklı olmaz ve üstteki yerlerde yeniden doğar. Onun için yukarı yükselen olarak adlandırılır. Bu on yedinci öğrenmek isteyen canlıdır. Böylece, öğreti cevherini içinde taşıyan on yedi türlü öğrenmek isteyen cevherliler, eksiksiz olarak belirmiş olur. Şimdi, bundan sonra, dokuz türlü öğrenmek istemeyen canlıları ayrıntılı olarak açıklamak gerekir. İlki, sıcak, sevgi ve tutku dolu töze sahip öğrenmek istemeyen canlıdır. O Arhant Mutluluğu'nu bulup yine devam eder. Bu... (16-30).

yükünç bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) baştınkı tözün kişi titir.. yana y(i)me
- 2) isilmez tözlüg atl(ı)g erür.. kim
- 3) arhant kutın bulup yanlap taymaz(.) bu ikinti
- 4) boşgutsuz arhant dıntar erür.. takı y(i)me
- 5) öz et'özin özi ölürür atl(ı)g boşgut-
- 6) -suz tınl(ı)g bar(.) tömkesi üçün arhant
- 7) kutın bulur.. yana yana
- 8) tayar(.) ol antag nızvanı başınçñ-
- 9) -a ulnıp kentü et'özin ölür-
- 10) -üp nirvanka barır.. kaltı gotiki
- 11) atl(ı)g arhant toyın kentü yülügüsi
- 12) üze bogzın biçip nirvanka bardı.. bu
- 13) üçünç boşgutsuz arhant dıntar titir..
- 14) y(i)me ök et'özin küzedür atl(ı)g
- 15) boşgutsuz tınl(ı)g bar(.) neçe y(i)me tömke
- 16) biliglig erser(.) inçip et'özin artuk
- 17) saklanu tutar.. arhant kutın bulup
- 18) taymaz(.) bu törtünç boşgutsuz arhant
- 19) dıntar titir.. takı y(i)me teprençsiz turmış
- 20) atl(ı)g boşgutsuz tınl(ı)g bar(.) neçe y(i)me
- 21) arhant kutındın taygulug tıtag-
- 22) -lar utru tursar.. inçip et'özin küz-
- 23) -edemeser saklanmasar y(i)me arhant kutı-
- 24) -ntın arıtı taymaz.. bu bişinç boşgut-
- 25) -suz arhant dıntar erür.. takı y(i)me
- 26) topulur tözlüg atl(ı)g boşgutsuz tınl(ı)g

- 27) bar(.) kim kamagda üstünki arhant-
- 28) -larnıñ edgüsin erdemin bulgalı tegi-
- 29) -mliġ bolur.. bu erür altınç boşgutsuz
- 30) arhant dıntar.. takı y(i)me bar bulganmak-

Çeviri

11a

baştaki soylu kişidir. Sevgi, tutku dolu olamayan (olarak) adlandırılır. Arhant Mutluluġu'nu bulup yeniden geri dönmez. Bu (kişi), ikinci öğrenmek istemeyen (bilgisiz, yanılmış) Arhant'tır. Daha sonra, 'kendi bedenini öldürür' adlı öğrenmek istemeyen (bilgisiz, yanılmış) canlı vardır. Bilgisiz (olduġu) için Arhant Mutluluġu'nu bulur ve yine varlık biçimlerinde döner durur. Yinelenerek uzaklaşır, ayrılır. Bu şekilde ihtiraslarının baskısına bağlanarak, kendi bedenini öldürüp Nirvana'ya varır. Örnek olarak, *Skz*: Gothika adlı Arhant kendi usturasıyla boġazını kesip Nirvana'ya vardı. Bu üçüncü bilgisiz, yanılmış Arhant'tır. Yine, 'kendi bedenini gözetken, koruyan' adlı bilgisiz, yanılmış canlı vardır. Fazlasıyla budala, bilgisiz olduġu için kendi bedenini tutup saklar. Arhant Mutluluġu'nu bulup devam etmez. Bu dördüncü bilgisiz, yanılmış Arhant'tır. (1-19) Bir diğeri, kıpırdamadan duran adlı bilgisiz, yanılmış canlı vardır. Arhant Mutluluġu'na devam etme nedenlerine karşı gelirse, bu biçimde kendi bedenini saklamasa, gözetmese de Arhant Mutluluġu'ndan kesinlikle ayrılmaz. Bu beşinci bilgisiz, yanılmış Arhant'tır. Yine, derinine, 'bütünyle anlamak' tözüyle adlandırılan bilgisiz, yanılmış canlı vardır. Hepsinden üstün olarak, Arhantların iyiliğine, erdemine ulaşır. Bu altıncı bilgisiz, yanılmış Arhant'tır. Ayrıca, bunalım-.(19-30.

11b

- 1) -sız telgenmeksiz tözlüg titig sikiz
- 2) otguratı otgurakı üçün arhant
- 3) kutın bulup taymak tüşmekke arıtı
- 4) korkmaz.. bu yitinç boşgutsuz arhant
- 5) dıntar erür.. takı y(i)me bar bilge biligin
- 6) kutrulmuş atl(ı)g boşgutsuz tınl(ı)g(.) kim
- 7) bilge bilig küçinte nızvanı-
- 8) -lıg yagılıg utmış(.) inçip
- 9) öçmek dyan samarda ulatı
- 10) dyan sakınçlar üze erk tarta
- 11) umaz(.) bu erser sekizinç boşgutsuz arhant
- 12) dıntar.. yagı y(i)me bar ikidin sñar

- 13) ülüşin kutrulmak atl(ı)g boşgutsuz tüz-
- 14) -ün tınl(ı)g(.) kim alku nızvanılıg arıtı
- 15) alkmiş(.) alku dyan samarlarda er türk
- 16) bolmış(.) bu erür tokuzunç boşgutsuz arhant
- 17) dıntar.. bu muntag türlüg tözünlerin
- 18) kutlugların tıgmış teg tolu bursañ
- 19) kuvrag erdini titir.. kim hormuzta
- 20) t(e)ñride ulatı ulug küçlüg t(e)ñriler
- 21) kirit atl(ı)g didimlig başları üze
- 22) yinçürü töpün yükünmiş tözün bursañ
- 23) kuvrag erdini kutıña m(e)n çuu taş
- 24) y(i)gen tutuk elgimin kavşurup töpümin
- 25) yirke tegürüp ayayu ağırlayu yinçürü
- 26) yükünür m(e)n(.) takı y(i)me yüz kalp üç
- 27) asanki ödte berü *param(i)tlig* (paramtlıg okn) volta
- 28) katıglanu tükel türlüg yivekin yivetip
- 29) tüzkerinçsiz burkan *kutlig* (kutılıg okn) ç(a)kr(a)v(a)rt
- 30) ilig kan ornıña olurguluk

Çeviri

11b

-sız heyecansız tözlü olan (ve) mükemmel, keskin zekalı olduğu için Arhant Mutluluğu’nu bulup ayrılp düşmekten kesinlikle korkmaz. Bu yedinci bilgisiz, yanılmış Arhant’tır. Yine, bilincinden sıyrılmış kurtulmuş adlı bilgisiz, yanılmış canlı vardır. O, bilinci, bilgisinin gücüyle ihtiras (adlı) düşmanı yenmiş. Yine de sönmek (adlı) derin düşünce ve diğer dalınçlar üzerinde üstünlük kuramaz. Bu ise, sekizinci bilgisiz, yanılmış Arhant’tır. Yine, ‘her iki yanda bulunan düşmandan kurtulmak’ adlı bilgisiz, yanılmış soylu canlı vardır. O, bütün ihtiras, hırsları kesinlikle tüketmiş ve bütün derin düşüncelere hakim olmuştur. Bu kişi de dokuzuncu bilgisiz, yanılmış Arhant’tır. Bu şekilde türlü soyluların, kutluların (da içinde olduğu) toplandığı gibi bir araya gelmiş olan öğreti topluluğu cevheridir. (1-19) Hormuzta Tanrı ve diğer ulu, güçlü tanrılar, başlarındaki *TochA* kırıta; *Skr*. Kirīta (Wilkens, 2021, s. 383) adlı taçlarıyla saygıyla baş eğmişler. Soylu öğreti topluluğu cevherinin mutluluğu için, ben Çu Taş Yigen Tutuk ellerimin ayalarını birleştirerek, yüce saygımla başımı öne eğirim. Yine 100 kalpa ve üç asanki (sınırsız) zamandan beri, Pāramitā (üstün erdemli, mükemmellik) yolunda çaba göstererek, tam bilgelikle donanıp erişilemeyen Buda Mutluluğu’na sahip Çakravartin (adlı) dünya hükümdarının tahtına oturmak... (19-30).

yükünç iki y(i)g(i)rmi

12a

- 1) tegin üge atıña abşık kılmış
- 2) biş acun tınl(ı)glarığ urunçak teginmiş
- 3) biş y(i)g(i)rmi asanki nayut sanınça tınl(ı)g
- 4) oglanınıñ umugı ınagı kin kelir ödün
- 5) sekiz tümen yaşlıg tınl(ı)glarnıñ özinte
- 6) yaşınta tört erdinin yaratıglıg
- 7) sekiz tümen tört miñ
- 8) kent uluşlarda barçada
- 9) baştın açsız kızsız kısıgsız
- 10) kavrıgsız yağsız börisiz başınçsız
- 11) iyinçsiz irtsiz birtsiz muñsuz tagsız telim
- 12) taşım bay barımlıg sansız öküş ***k(i)tişvar*** (ktişvar okn)
- 13) bayatgutlar evleri barkları üze tıgmış
- 14) teg yigi sekiz y(i)girmi ulug erdinin
- 15) itilmiş kayların beltirlerin yaratıg-
- 16) -lıg yir t(e)ñrisiniñ didimiñe ***pasaki-*** (pasaki- okn)
- 17) -ña okşatı kutlugda kutlug kitumati
- 18) atl(ı)g kent uluşta sekiz y(i)girmi
- 19) vityastan şasatar boşgunmış közünür kut
- 20) t(e)ñrisiñe üleşi brahmayu atl(ı)g
- 21) bramanlar iliginte brahmavati atl(ı)g
- 22) ög işige okşatı katuntın ***togup*** (togüp okn.)
- 23) belgülüg bolup burkan kutın bulunmaz
- 24) y(a)rıkadaçı tuzit t(e)ñri yirinteki uça-
- 25) divaç atl(ı)g karşıda oluru y(a)rlıkar
- 26) ayagka tegimlig tözün maitri

- 27) bodis(a)v(a)t kutiña.. **yana yana** (yene yene okn)
28) yalvara yinçe ötüg ötünü et'öz-
29) -ümin urunçak tutuzu kop acuntakı
30) et'özin yinçürü töpün yükünür m(e)n.

Çeviri

12a

Tegin Öge (Buda ardılı kişi) adına *Skr*: Abhişeka (adlı) (Wilkins, 2021, s. 2) takdis, kutsama töreni yapmış, beş varlık biçimindeki canlıları emanet almış, 15 Asanka (adlı) uzun zamanlarda sayısız canlının umudu, dayanağı olmuş, gelecek zamanlarda 80.000 yaşına kadar yaşayacak olan canlıların hayatını dört cevherle düzenlemiş, 84.000 ülkenin bütünü karnı tok, düşmansız, hastaliksız, borçsuz, sıkıntısız (kılarak), bütünü sınırsız zenginlikteki Ktişvara (adlı) zenginlerin evlerinde toplamış gibi en üstün 18 cevherle donatılmış, süslenmiş caddeleri, kavşakları (olan) Yer Tanrı'sının tacına benzeyen kutluların kutlusu Katmandu adlı kentte 18 Viysatana disiplinini öğrenmiş (olarak) görünür (1-19) Kut Tanrı'sına benzeyen Brahmayu adlı Brahmanlar hükümdarından, Brahmavati adlı ana, eş gibi olan hatundan doğup belirmiş olan, Buda Mutluluğu'yla bulunmaz acıma duygusuna sahip olan, Tusita Tanrı Yeri'(Cenneti)ndeki Uçadivaca adlı sarayda oturarak, buyuran saygıdeğer soylu Maitreya Bodhisatva'nın Mutluluğu için.. Yeniden yalvarıp istekte bulunarak, incelikle bedenimi (ona) emanet edip bütün varlık biçimlerle (onun için) saygıyla eğilirim (19-30).

12b

- 1) kim y(i)me t(e)ñri t(e)ñrısı burkan nirvanka
- 2) barmışta kin şazanta ulug asıg
- 3) tusu kıltılar enetkek ilteki **v(a)ybaş** (vybaş okn)
- 4) şasatar yaratdaçı koyranagayavi sangabatri
- 5) gunaprabı **manoratida** (mamorati-da okn) ulatı bahşılar
- 6) kutiña yükünür m(e)n. **takı** (tak okn) y(i)me antada
- 7) basa öküş türlüg nom
- 8) bitig itdiler yaratdılar
- 9) sakantali işvarişuri gotiki
- 10) matarçı aşvagoşida ulatı bodi-
- 11) -s(a)v(a)t bahşılar kutiña ayayu ağırlayu
- 12) yinçürü yükünür m(e)n(.) takı y(i)me tört
- 13) küşen uluşta bahşılar boltılar

- 14) kim burkan şazanıña ulug asıg
- 15) tusu kıltılar.. budarakşit sarvarakşiti
- 16) azokarakaşiti olarka y(i)me yinçürü
- 17) yükünür m(e)n(.) kim y(i)me üç solmıda
- 18) uluşta öñre bahşılar boltılar
- 19) d(a)rmakam bogadati aryaçantri açarida
- 20) ulatı bahşılar kutıña yinçürü yükünür
- 21) m(e)n(.) inçip y(i)me üç erdinike kirtgünç
- 22) köñüllüg upasi çuu taş y(i)gen tutuk
- 23) öñre bahşılarda nomlug sav işitü
- 24) teginip inçe sakınçım boltı(.) **alp** (elp okn) bulguluk
- 25) kişi et'özin bultum.. **alpta alp** (elp okn)
- 26) sokuşguluk üç erdini birle sokuştum(.)
- 27) amtı yene bukün bar yaran yok
- 28) beksiz meñüsüz et'özüg bekçe meñüçe
- 29) sakınıp erter barır alkinur ed tavarıg
- 30) ürlüklükçe sakınıp üzütlüg acunlug

Çeviri

12b

Yine Tanrı Tanrısı Buda Nirvana'ya eriştikten sonra (Budist) öğreti, disiplin için büyük yararlar sağladılar. Hindistan'daki *TochB* Vaibhāṣika; *Skr.* Vaibhāṣika (Wilkens, 2021, s. 837) (adlı) ekole ait (öğretilecek kısa öğreti metinleri,) hazırlayan Koyranayava (Wilkens, 2021, s.399), Sañabatre (adlı) (Wilkens, 2021, s. 583), *Skr.* Guṇaprabhāsa (adlı) , (Wilkens, 2021, s. 246) Bodhisatva / Buda, *Skr.* Manoratha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 467) öğretici ve diğer üstat, hocaların (emeği için) mutluluğuna saygıyla eğilirim. Ve yine orada (onlar), çok sayıda öğreti kitabı yazdılar. *Skr.* Skandhila (Wilkens, 2021, s. 574), *Skr.* Īśvara (Wilkens, 2021, s. 314), *Skr.* Godhika (Wilkens, 2021, s. 274), *Skr.* Mātrceṭa (Wilkens, 2021, s. 471), *Skr.* Aśvaghoṣa (Wilkens, 2021, s. 78) ve diğer Bodhisatva hocalarına kutları, (üstünlükleri) için saygı, minnet sunarım. Ayrıca Dört Kuşan ülkesindeki bahşılar da vardı. (Onlar), Budist öğretiye büyük yarar sağladılar. O kişiler, Budarakşita, Sarvarakşita, Azokarakasita'dır. Onlar için de saygıyla eğilirim. Yine Üç Solmı (Karaşehir, Yank, Agni) (adlı) kentlerde başka hocalar da vardı. (Onlar), Dharmakam, Boghadata ve Āryacandra Açarı ve diğer hocaların mutluluğu için de saygıyla eğilirim. (1-21) Böylece, üç cevhere inanmış, dindar Çu Taş Yigen Tutuk (olarak), diğer hocalardan öğretiyi öğrenme, aktarma düşüncem böyle oldu. Zor bulunan, elde edilen varlık biçimini buldum. Zorlukla, binbir güçlükle karşılaşılacak olan üç cevhere rastladım. Şimdi, yine bugün var, yarın yok (olan, olacak olan)

kuvvetsiz, geçici bedenimi kuvvetli, kalıcıymış gibi düşünerek, gelir geçer; tükenir olan malımı mülkümü devamlıymış gibi düşünerek, geçici varlığı... (21-30).

baştnkı bir p(a)t(a)r

1a

- 1) namo but namo **d(a)rm(a)** (drm okn) namo **s(a)ñ** (sng okn)
- 2) amtı bu nomlug savıg **añ** (ang okn) **mag(a)t** (magt okn) ilte
- 3) racagri kent uluşta ukmış k(e)rgek(.) anta
- 4) ötrü vayşarvani maharaçnıñ üç ulug
- 5) küçlüg inanç buyrukları erti sadagari
- 6) haymavati purnaki(.) bular üçegü kök kalıktakı
- 7) yolça uça kelip bir ikintişke
- 8) nomlug sav sözleşü purnaki inçe
- 9) tip tidi.. körüñler küçlügler.. bu
- 10) yırtınçüde añsız öküş nomlug
- 11) telim taşım çoğ yalın belgölüg bolmış erür(.)
- 12) anta ötrü haymavati inçe tip tidi (.) amtı-
- 13) -kıya yaguru ödte belgölüg bolmış erür(.)
- 14) kim t(e)ñri t(e)ñrısı burkan burkan kutın
- 15) bulu y(a)rılıkap bir bağdaşunu y(a)rılıkap yiti yiti
- 16) kün dyanlıg meñi teginü ertürü y(a)rılıkadı(.)
- 17) kimke y(i)me **neñ** (nang okn) nomlayu y(a)rılıkamadı-ı
- 18) amtı biş ay **tüni** (töni okn) küni boltı ulug ilig ezrua
- 19) t(e)ñri ötügiñe baranas kentde **arş(i)vadan** (arşvadan okn)
- 20) arıgda üç tegzinç iki y(i)girmi bölük
- 21) nomlug tilgen tevrip atyanankotani aşvaçi
- 22) badirk baspi mahanamida ulatı biş pançaki toyın-
- 23) -larıg sekiz tümen t(e)ñrilerig kutgaru (y(a)rılıkadı)

Çeviri

1a

Buda'ya, öğreti kurallarına ve öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğretilik sözü (öğreti öyküsü)nü en üstün olan (Hindistan'ın doğusunda yer alan) *Skr.* Magadha adlı ülkenin *Skr.* Rajagrha kentinde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerekir. Orada, Vaysaravana adlı Maharaç (Kralın)ın Sadagara, Haymavata ve Purnaka (adlı) üç yüce kudretli buyrukları, vekilleri vardı. Bunların üçü gökyüzündeki yol boyunca uçarak birbirleriyle (Budist) öğretiye dair konuşuyorlardı. Purnaka şöyle dedi: “Bakın! Kudretliler... Bu yeryüzünde öğretiye ait sayısız, sınırsız parlaklık, aydınlık belirmiş.” Sonra, Haymavata şöyle dedi: “Çok kısa zamanda belirmiş.” (1-13) Tanrı Tanrısı Buda Mutluluğu'nu bulup buyurarak, bağdaş kurup haşmetle on dört gün (boyunca) derin düşünceye dalıp mutluluğa erişti. Kimse için asla öğretiyi öğreterek, buyur(a)madı. Şimdi, beş ay geçti. Yüce hükümdar Indra(nın) isteğiyle Varanasi kentinde *Skr.* Rsivadana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 66) ağaçlık ormanda üç bölüm on iki bölük(ten oluşan) öğreti (adlı) tekerleği çevirip Ajnatakaundinya, Asvajit, Bhadraka, Vaspi, Mhanaman ve *TochA/B* Pañcake; *Skr.* Pañcaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 550) beş rahip grubunu eğitenleri, 80.000 tanrıyı kurtarıp buyurdu.

1b

- 1) on yañı arhant toyınlar boltılar(.)
- 2) t(e)ñri burkan birle bir y(i)g(i)rmi(.) sadagari
- 3) inçe tip tidi(.) muna amtı *yagurukıya* (yagurukıa okn)
- 4) öd erür yig yig *küvez* (kövez okn) kagal kiçig
- 5) balıklıg inallar inçe sakınç sakıntı-
- 6) -lar(.) birökin bu yir suvda tükel bilge
- 7) burkan yig ermedi erser anıñ
- 8) nomlamış nomı-ı yigde yig
- 9) nomladı erser(.) antag oglagu
- 10) antag meñligin ulkatmış yaşıda
- 11) ulatı inallar çorlar evlerin barkların
- 12) kodup toyın dıntar bolmazlar erti.. anıñ
- 13) amtı biz y(i)me kop ilig tutuk ev
- 14) barkıg kodup toyın dıntar bolalım(.) munılayu
- 15) keñeşip olar y(i)me t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 16) -ka yaguk tegip toyın dıntar boltılar
- 17) arhant kutıña tegdiler.. ötrü (haymavati)
- 18) inçe tip tidi.. öñreki on arhantlar
- 19) kinki ilig arhantlar birle kamagın

- 20) altmış arhantlar boltılar(.) takı t(e)ñri burkan
21) birle altmış artukı bir.. ötrü purnaki
22) inçe tip tidi.. **atıg** (atag okn) erser amtı t//...

Çeviri

1b

on yeni Arhant oldular. Tanrı Buda ile on bir (oldu). Sadagara şöyle dedi: “Bunun için şimdi en yakın zamandır. En üstün ve iyi olan Küvez, Kagal (Vali, üst yöneticiler), Küçük Balık (alt yöneticiler), vekiller şöyle düşündü: “Eğer, bu yeryüzünde üstün bilge Tanrı Buda en üstün olmasaydı, onun öğrettiği öğreti en iyi öğreti olmasaydı, bu şekilde sakin, huzurlu ve sevince erişmiş yaşlılar ve vekiller, valiler evi barkı terk edip (*erginlenme yolu*) rahip olmazlardı. (1-12) Onun için biz, hepimiz, valiler, üst yöneticiler de evi barkı bırakıp rahip olalım. Bu şekilde, söyleşip tartışarak onlar, Tanrı Tanrısı Buda’ya gidip rahip oldular. Arhant olma mutluluğuna eriştiler. Daha sonra, Haymavata şöyle dedi: “Daha önceki on Arhant, sonraki elli Arhant’la birlikte hepsi altmış Arhant oldu. Ve Tanrı Buda ile birlikte ise, altmış bir (oldular). Sonra Purnaka şöyle dedi: “Adı ise şimdi t//... (12-22).

baştınkı iki p(a)t(a)r

2a

- 1) m(e)n toyınlar alku bag çoğ tügün bukagu-
- 2) -dın(.) üstün t(e)ñri yirinteki altın
- 3) yal(a)ñuk et’özinteki bag bukagularıg
- 4) biçmiş kesmiş erür m(e)n(.) sizler y(i)me
- 5) kutrulmuş erür sizler alku bag bukagu-
- 6) -dın(.) amtı sizler barıñlar balıktın
- 7) balıkka uluştın uluş-
- 8) -ka(.) öküş tınl(ı)glar-
- 9) -ka edgüligin meñiligin
- 10) asıglagın tusulugin keze
- 11) yoriñlar. inçip y(i)me ikin üçin barmañ-
- 12) -lar(.) yaka yal(a)ñuzın barıñlar.. m(e)n
- 13) y(i)me **bukün** (bükün okn) **urbilvani** (urbilvini okn) atl(ı)g sinayani-i
- 14) -lıg bramannıñ sozakıña burkan-

- 15) -lar işin işlegeli barır m(e)n(.) bu savıg
- 16) işitip üstün t(e)ñri yirinteki yavlak
- 17) sakınçlıg ş(i)mnu bir yigit urı et'özin
- 18) belgürtüp t(e)ñri burkan ödinte belgölüg
- 19) bolup şlokin inçe tip tidi(.) arıtı
- 20) ozmadın kutrulmadın ozmış kutrulmış-
- 21) -ça sakınur sen.. bek katıg bağın
- 22) çoğın balmış erür s(e)n(.) neñ s(e)n toyın
- 23) mintide ozmış kutrulmuş ermez s(e)n.
- 24) ozguñ kutrulguñ y(i)me yok.. bu savıg
- 25) işitip tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 26) -nıñ inçe sakınçı boltı yavlak kılınçlıg
- 27) ayıg sakınçlıg ş(i)mnu meniñ edgölüg işimke
- 28) ada kılğalı yakın kelmiş erür.. ançulayu
- 29) otgurak ukup şlokin inçe tip y(a)rılıkadı
- 30) alku ilig tutuk bag çoğlarından ozmış

Çeviri

2a

Ben, rahiplerin bütününü bağlarından, düğümlerinden (kurtarmışım) ve (onların) üstte Tanrı Yeri'ndeki, altta insan bedenindeki bağlarını düğümlerini kesmiş, biçmişim. (Böylelikle,) sizler de bütün bağlarınızdan düğümlerinizden kurtulmuşsunuz. Şimdi sizler, ülkeden ülkeye kentten kente dolaşarak, bütün canlılara iyiliği, sevinci ve yararlı olmayı anlatın. İki, üç kişi (birlikte) gitmeyin. Yalnız gidin. Ben de bugün *Skṛ*. Urivilvā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 802), *Skṛ*. Siṃhabala (adlı, ünvanlı) (Wilkens, 2021, s. 614) Brahman'ın *TochA*. Şukṣ (Wilkens, 2021, s. 622) (köyüne) Budaların işini yapmaya giderim.” (1-15) Bu sözü işitip üstte Tanrı Yeri'ndeki kötü düşünceli şeytanî bir adam varlığını gösterip Tanrı Buda zamanında belirterek, şöyle bir cümle kullandı: “Kesin olarak kurtulmadan kurtulmuş gibi düşünürsün. Sağlam bağlarla düğümlerle (düşüncelere) bağlanmışsın. Sen, rahip olsan da benden kurtulamazsın. Kurtuluşun da yok.” Bu sözü işitip üstün bilge Tanrı Buda şöyle düşündü: “Kötü düşünceli, davranışlı şeytan, benim iyi işimi bozmak, onu tehlikeye atmak için bana yaklaşır, gelir.” Böylece, kesin olarak (bu kötülüğü (anlayıp) şöyle cümle kullandı: “Bütün hükümdar(ları), valiler (ve) yöneticiler(i) bağlarından düğümlerinden kurtarmış-

2b

- 1) ok erür m(e)n(.) üstün t(e)ñri yirinteki

- 2) altın yal(a)ñuk et'özinteki yapışguluk
- 3) edlerig üzmiş erür m(e)n(.) neñ oz-
- 4) -madın **kutrulmadın** (kurtul okn) ozdum.. kutruldum tip
- 5) timez m(e)n(.) bu muntag sav sözlemişke s(e)n
- 6) ş(i)mnu uvutlug bolgay s(e)n(.) bu yarlıg
- 7) işitip yavlak sakınçlıg ş(i)mnu
- 8) buşuslug kadgulug ańsız
- 9) uvutlug bolup anta ok
- 10) yitlinip bardı.. anta ötrü
- 11) purnaki inçe tip tidi(.) ne üçün
- 12) ne tıltagın tükel bilge t(e)ñri
- 13) t(e)ñrisi burkan ol titsi kamagın
- 14) balıktın balıkka uluştın uluşka
- 15) ...yorigalı ıdu y(a)rılıkadı erki.. ötrü
- 16) inçe tip tidi.. kamag kutrulguluk
- 17) tınl(ı)glarnıñ ogrın osugun bilü
- 18) y(a)rılıkap ıdu y(a)rılıkadı.. ne üçün tip
- 19) tiser ol ödün ayagka tegimlig
- 20) burkan tokuz yaşında kapılvas-
- 21) -tu balıktın körügçüleyü ünüp naryançan
- 22) ögüz kızıgında altı yıl alp kılsız
- 23) iş işledi(.) yavlak sakınçlıg
- 24) ş(i)mnu ... t(e)ñri körkin
- 25) ...uluşka inti erti(.)
- 26) ters **titrü** (tedrü okn) nom tınl(ı)glar
- 27) ---tdi erdi kim uluş
- 28) ---i tınl(ı)glar alku **titrü** (tidrü okn)
- 29) ...erdi(.) amtı yana
- 30) ... uluş sayu

Çeviri

2b

-ım. Üstte Tanrı Yeri'ndeki, altta insan varlığındaki etlerimden sıyrılmışım. Asla 'Kurtulmadım, kurtuldum' diyerek konuşmam. Sen, böyle konuşursan şeytan (olarak) utanacaksın." Bu buyruğu duyup kötü düşünceli şeytan, utanıp hemen kaygılanarak, oradan hızlıca ayrıldı. Ondan sonra Purnaka şöyle dedi: "Niçin, hangi nedenle Tanrı Tanrısı Buda o öğrencileri ülkeden ülkeye kentten kente göndermeyi buyurdu?" (1-15) Sonra şöyle dedi: "Bütün kurtarılacak canlıların niyetini, amacını bilerek, buyurup (onları) gönderdi. "Niçin?" dersin, o zaman saygıdeğer Buda dokuz yaşında, Kapilavatsu kentinden görünmek için çıkıp Nāryacandra ırmağının kıyısında güçlülükle yapılan işleri yaptı. Kötü düşünceli şeytan... Tanrı güzelliğiyle... ülkede yerleşmişti.. Yanılgı içinde yanlış öğreti yolundaki canlılar... -di. Ülke... canlıların bütünü yanlış öğreti (yolunda). Şimdi yine... ülkenin her yeri (ne)...

baştınkı üç p(a)t(a)r

3a

- 1) barıpanın köni nomlug nomlapanın köni
- 2) yolka kigürser.. ötrü tınl(ı)glar yavlak
- 3) sakınçlıg ş(i)mnunuñ körümin ıdıp
- 4) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrısı burkanka
- 5) süzük köñül öritürler.. bir bir...
- 6) toyınlar tüklüg tümenlig tınl(ı)glar
- 7) üç mag...
- 8) **ayap** (ayıp) ki-... kirtgünçin /... toyın dıntar
- 9) kılurlar edgü törüke yara-
- 10) -turlar erdi(.) amtı yavlak
- 11) sakınçlıg ş(i)mnu arhant toyınlarnıñ
- 12) balık uluş sayu barmak iş ködügke
- 13) tıdıg kılur(.) anta ötrü uluşta
- 14) ulugı tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 15) ol altmış titsi kuvrag arhantlarıg
- 16) öñi öñi uluş balık sayu y(a)rılıkap
- 17) kentü baranas uluştıñ iltin ünü
- 18) y(a)rılıkap añ magit ilke keli

- 19) y(a)rılıkadı.. tünki kün kebezlig atız-
- 20) -da işlerin isteyü kelmiş altmış
- 21) sagdıçlıg oğlanıg upasi kılıp kutka
- 22) tegürü y(a)rılıkadı(.) **bukün** (bükün okn) yana...
- 23) sozakka pinbatka **bardi** (birdı okn) nant
- 24) nantbala atl(ı)g eke baltızlarıg
- 25) kutka tegürüp bukünki...
- 26) antaran ünti(.) amtı öküş lu-
- 27) -lar asurılar kintarlar gantarvılar
- 28) birle tegirklep paşanak atl(ı)g
- 29) tagda erür(.) körgil kadaşım tükel bilge
- 30) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ burkan

Çeviri

3a

giderek, öğretiyi öğrenmekle doğru, gerçek yola girerse, sonra (o) canlılar, kötü düşünceli şeytanın bakış açısından sıyrılıp üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'ya arı gönülle bağlanırlar. Yeniden rahipler (ve) yığılmış on binlerce canlı, üç dayanak... saygı gösterip inançla rahip olarak atarlar. İyi töreyi düzenlerlerdi. Şimdi, (o zaman), kötü düşünceli şeytan rahiplerin ülkenin her yerine ulaşma işini engeller. (1-13) Daha sonra ülkenin yüce büyüğü olan üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, altmış öğrenciden oluşan rahipler topluluğunu farklı ülkelere, kentlere yollamayı buyurarak, kendisi de Varanasi kentinden çıkıp Magatha'ya geldi. Dün, pamuk tarlasında (ipekli kumaş için) pamuk toplamak adına, gönüllü olarak gelmiş altmış genç erkeği inanan olarak kabul edip görerek sevindirdi. Bugün de köyüne *Skr.* Pindapāta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 556) sadaka (yemeği) vermek için gitti. Nanda ve Nandabala adlı büyük baldızlarını mutluluğa erdirtirip... Bugünkü ... oradan ayrıldı. Şimdi, pek çok ejderhalar, Asurular, (şeytanlar, devler), *TochA* Kintare (adlı) (Wilkens, 2021, s. 382) (ara varlık biçimindekiler), *Skr.* Gandharva (adlı) (Wilkens, 2021, s. 271) (semavi müzisyenler, gök çalgıcıları) ile birlikte toplanıp *TochA*. Pāṣānaka; *Skr.* Pāṣānaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 553) dağa ulaşır. Kardeşim üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'nın Buda ...

3b

- 1) kutın bulmuş tükel yiti ay **tüni** (töni okn) boltı(.)
- 2) yiti ay içinte altmış arhant kuvrag
- 3) altmış upasi kuvrag dört upasañ
- 4) kuvrag üç türlüg kuvrag tükel
- 5) boltı. amtı yana ulug törülüg burkan-

- 6) -lar işin işlegeli anunu y(a)rlıkar(.) ötrü
- 7) ...inçe tip ayıttı.. kayu
- 8) kayu iş ködüg işleyü
- 9) y(a)rlıkayur erki(.) ötrü haymavati
- 10) inçe tip tidi kentü
- 11) vayşarvani ilig begniñ yumuşı-
- 12) -ña kelmiş erür biz.. biziñte
- 13) öñre ulug küçlüg begler uruñut-
- 14) -lar ertip bardılar.. kin ...-rlar
- 15) ...y(i)me tridaraştri virutaki virupakşı
- 16) vayşirvani iligleriniñ y(a)rlıkıña gantar-
- 17) -vılar .. kumbantılar luular
- 18) uruñutlar teñ teñ t-...
- 19) itig yaratıg künteki asgug ilig-
- 20) -lerinte tuta ulug ağır ayamakın
- 21) paşanak tag tapa barırlar.. takı y(i)me
- 22) anıñ ara t(e)ñriler iligi hormuz-
- 23) -ta t(e)ñri tört maharaç t(e)ñri-r
- 24) ...-da ulatı t(e)ñriler ilig-
- 25) -**ler** (-lar okn) tilotama humada
- 26) ulatı-ları ol t(e)ñri t(e)ñri-
- 27) -si burkannıñ ulug iş ködüg
- 28) ...körünçke kelirler paşanak
- 29) tagda körünçke kelirler(.) takı y(i)me
- 30) ...-mış türlüg bögülüg

Çeviri

3b

mutluluğunu bulmuş, tam olarak yedi ay oldu. Yedi ay içinde altmış rahip topluluğu, inanan altmış erkek ve dört kadın öğreti topluluğu (olarak), üç türlü öğreti topluluğu tamamlanmıştı, bir araya getirilmişti. Şimdi, yine büyük töre (adlı) Buda işlerini yapmak için hazırlanırlar. Sonra şöyle sordu: “Kaç türlü iş yapılıyor?” Bunun üzerine Haymavata kendisi şöyle dedi: “Biz, *Skr*:

Vaysaravana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 839) hükümdara çalışmak için gelmişiz. Bizden önce ulu kudretli beyler, savaşçılar, komutanlar gelip geçtiler.(1-14) Sonra -r...yine *TochA* Dhṛdhirāṣṭre ~ dhṛādhirāṣṭre; *TochB* Dhṛtirāṣṭre; *Skr.* Dhṛtirāṣṭra (adlı), (Wilkens, 2021, s. 249), *TochB* Virūḍhake; *Skr.* Virūḍhaka (adlı), (Wilkens, 2021, s. 847), *TochA* Virūpākṣe; *Skr.* Virūpākṣa (adlı), Vaysaravana (adlı) hükümdarların buyruğu için gök çalgıcıları, *TochB* Kumbhāṃṇḍe < *Skr.* Kumbhāṃṇḍa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 422) ara varlıklar, ejderhalar, savaşçılar, nice nice... süslenmiş gölgelikleri ellerinde tutarak, yüce saygıyla Pāṣānaka Dağı'na ulaşırlar. Ve yine onların arasında tanrılar hükümdarı Hormuzta Tanrı, dört kral, Tanrı ... ve diğer tanrı hükümdarları Tilodama Humada, diğerleri... o Tanrı Tanrısı Buda'nın yüce işini görmek için gelirler. Pāṣānaka Dağı'nda görmek, izlemek için gelirler. Yine ...-mış türlü büyük, yüce...(14-30).

baştınkı tört p(a)t(a)r

- 1) erdemlig arziler koptın sînar taglar-
- 2) -tın arıglardın yığılıp kelirler asurlar beg-
- 3) -leri luu begleri taluy ögüztin ünüp
- 4) kelirler(.) takı y(i)me gantarvılar begleri
- 5) işileri kilas tagdın yığılıp kelirler
- 6) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ ulug iş
- 7) **ködügün** (kötüg okn) körgeli paşanak
- 8) tag tapa barırlar.. anta
- 9) ötrü purnaki inçe tip
- 10) tidi kayu iş ködüg ugrınta
- 11) ol bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ
- 12) ulug körkin körkitmek küni bolur erki(.)
- 13) sadagari inçe tip tidi.. kadaşım...
- 14) kim vayşırvani ilig beg...
- 15) -ka aydukta bu savlarig alku beglerke
- 16) aydukta biziñ inimiz purnaki...
- 17) ukmamış(.) ötrü haymavati inçe tip tidi
- 18) ...purnaki(.) ayagka tegimlig maitri
- 19) bodis(a)v(a)t d(a)kşanp(a)t iltin kelip paşanak
- 20) tagda tegdükte braman törüsin
- 21) kodup t(e)ñri burkan nomınta evig barkıg

- 22) kodup saçın sakalın yulup vazpant
- 23) kılıp toyın bolur.. ol tıltagın t(e)ñri t(e)ñri-
- 24) -si burkannıñ ulugı oğlı ayagka
- 25) tegimlig maitri bodis(a)v(a)t toyın
- 26) dıntar bolguluk ulug törülüg
- 27) yañı künüg körünçlerig körgeli
- 28) t(e)ñridem kuvrag yığılurlar(.) anıñ ol
- 29) işke barır biz.. anta ötrü purnaki
- 30) inçe tip tidi(.) antag ok erser

Çeviri

4a

erdemli münzeviler tüm yönlerden, dağlardan, vadilerden toplanıp gelirler. Asuralar'ın beyleri, Ejderhaların beyleri, okyanustan çıkıp gelirler. Ve gök çalgıcılarının eşleri, Kalasa Dağı'ndan toplanıp gelirler. Tanrılar Tanrısı Buda'nın yüce eylemini görmek için, Pāṣānaka Dağı'na doğru giderler. Ondan sonra, Purnaka şöyle dedi: "Hangi eylemi nedeniyle o bilge Tanrı Tanrısı Buda'nın ulu yüzünü göstermek günü gerçekleşir?" Sadagari şöyle dedi: Kardeşim, Vaysavarana hükümdar... (1-14). ..ka söylediğinde?" Bu sözleri bütün beylere söylediğinde bizim küçük kardeşimiz Purnaka anlamamış. Daha sonra, Haymavata şöyle dedi: "...Purnaka, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, *Skr*: Dakṣiṇāpatha (adlı) (Wilkins, 2021, s. 243) (Hindistan'ın güney illerinin adı, eyalet adı, Deccan ülkesi) ülkesinden gelip Pāṣānaka Dağı'na ulaştığında, Brahman töresini bırakıp Tanrı Buda'nın öğretisi için evi barkı terk ederek, saçını sakalını kesip *TohB*. Vasampat (rahip atama) töreni ile rahip olur. O nedenle, Tanrı Tanrısı Buda'nın rahip olduğu ulu töre (adlı) "Yeni Gün" dramını görmek için kutsal, ilahi öğreti topluluğu toplanır. Onun için, o eyleme, olaya, gideriz. Ondan sonra, Purnaka şöyle dedi: "Öyleyse... (14-30).

4b

- 1) maitri bodis(a)v(a)t kayu erki. ötrü sadaga-
- 2) -ri inçe tip tidi.. bu biziñ inimiz
- 3) türk türgiş uluşta balıkta ut(a)rap-
- 4) -urv yıñaktın yorır üçün ayagka
- 5) tegimlig maitri bodis(a)v(a)tnıñ edgüsin
- 6) ... edremiñ **anıñ** (anın okn) amtı muñar kiñürü
- 7) ayu b(i)riñ(.) anta ötrü
- 8) haymavati inçe tip tidi(.) iş-
- 9) -itgil s(e)n purnaki(.) amtı

- 10) saña ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t-
- 11) -nıñ edgüsin erdemin kiñürü ayu bireyin(.)
- 12) kim ol saña avant tıtag bolzun(.) kaltı
- 13) yüz iki y(i)g(i)rmi yaşlıg tınl(ı)glarınıñ
- 14) özinte yaşınta şakimuni t(e)ñri t(e)ñrиси
- 15) burkan birle sokuşup edgü kılınç buyan
- 16) edgü tapıg udug kılta erser ançu-
- 17) -layu kin ödün sekiz tümen yaş-
- 18) -lıg tınl(ı)glarınıñ özinte yaşınta
- 19) maitri burkan birle tusu-
- 20) -şğalı edgü kılınç kazgangay sen(.)
- 21) ne üçün tip tiser .. kim kayu töz-
- 22) -ünler oğlu tözünler kızı maitri burkan-
- 23) -nıñ edgüsin öp sakınıp süzük
- 24) köñlin bögteg edgü kılınç
- 25) kılsar.. *adın* (... okn) -sıgsız maitri burkan
- 26) birle tusuşup sansardın ozar kutru-
- 27) -lur(.) odug olurup otgurak
- 28) ayagka tegimlig maitri burkan edgüsin işi-
- 29) -dip ... ol kamagda öñi damur-?
- 30) ...

Çeviri

4b

Maitreya Bodhisatva nerede?” Sadagara şöyle dedi: “Bu, bizim küçük erkek kardeşimiz Türklerin, Türgişlerin ülkesinden *Skr.* Uttarāpatha (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 178; Wilkens, 2021, s. 806) (Hindistan’ın kuzeybatısında yer alan bölgenin adı Wilkens, 2021, s. 806) bölgesine doğru hareket ettiği için, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’nın iyiliğini... erdemin bu nedenle şimdi, bana ayrıntısıyla açıklayın, anlatın.” Ondan sonra, Haymavata şöyle dedi: “Dinle! Sen Purnaka! Şimdi, sana saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’nın iyiliğini... erdemin ayrıntısıyla açıklayayım, anlatayım. O, senin için neden olsun (oluştursun). (1-12) Nasıl, 112 yaşındaki canlılar, Şakyamuni Bodhisatva’ya rastlayarak en üstün iyi davranışı sergileyerek ve iyi çalışmayı yaparak, tapındıysa, aynı şekilde, daha sonraki zamanlarda, 80.000 yaşındaki canlıların Maitreya Bodhisatva’ya rastlaması gibi sen de iyi davranış kazanacaksın, yapmış olacaksın. “Niçin?”

dersen, ne zaman soylu erkekler, soylu kızlar, Maitreya Bodhisatva'nın iyiliğini düşünerek, arı gönülle en üstün iyi davranışı yaparsa, özü, doğası değiştirilmezliğe sahip olan, halis Maitreya Bodhisatva'ya rastlayıp Samsara'dan (doğum ölüm döngüsünden) kurtulur. Uyanık olarak, kesin biçimde, Maitreya Bodhisatva'nın iyiliğini işitip... o bütün diğer Damur? (12-30).

baştınkı biş p(a)t(a)r

5a

- 1) sansar içinteki ödüş özlüg tirig
- 2) tınl(ı)g yal(a)ñuk oğlanı üze maitri edgü
- 3) ögli köñül yada y(a)rılıkadı.. vizir osug-
- 4) -lug bek katıg kūsüş öritip akınçsız
- 5) burkan kutıña kūsüş turgurdı(.)
- 6) mahakalp ödte edgü kılınç yıgıp
- 7) tirip bir kşan ödün y(i)me
- 8) burkan kutıña kūsüşüg unıt-
- 9) -matı(.) y(a)rlıkançuçı köñül
- 10) alku tınl(ı)glarınıñ emgekiñ yüreki
- 11) sıgıldı(.) maitri edgü ögli köñlin kop-
- 12) -ka edgü asıg tusu kılı tavrannur erdi(.)
- 13) inçip ol ödte maitri edgü ögli
- 14) sakınç unıtmadı kodmadı.. anıñ maitri
- 15) at bultı.. alkunıñ edgü öglisi boltı(.)
- 16) antada basa telim öküş öd kolu
- 17) irtmişte kin vasavi atl(ı)g ilig
- 18) kan erken ratnaşiki atl(ı)g...
- 19) burkan eñ aşnu burkan kutıña
- 20) vyakr(i)t alkış birü tip tidi(.)
- 21) sekiz tümen yaşlıg tınl(ı)glar...
- 22) ödinte meñilig toñalığ ödte altun
- 23) kümüş agı barım kiñ alkıg erken
- 24) üç asanki emgek toşgurup üstün

- 25) t(e)ñri altın yal(a)ñuknıñ umuğı inagı
- 26) maitri atl(ı)g burkan bolgay. takı
- 27) y(i)me purnaki-ya(.) bu ayagka tegimlig
- 28) maitri bodis(a)v(a)t tükel kırk mahakalp
- 29) ödte üzüksüz maitri edgü ögli
- 30) dyan sakınçlıg bışrunıtı ançakıya

Çeviri

5a

Samsara içindeki nem, rutubet özlü canlılara sevgi, iyilik düşüncesini yayıp buyurdu. *Skr.* Vajra (Wilkens, 2021, s. 848) elmas gibi sağlam isteklerini, düşüncelerini yükseltip akıcı olmayan Buda Mutluluğu için isteklendi. *Skr.* Mahākālpa (Wilkens, 2021, s. 460) (adlı) büyük çağda iyi davranışlara devam edip onları bir araya getirerek, bir *Skr.* Ksana (Wilkens, 2021, s. 416) (adlı) anda da Buda Mutluluğu için arzusunu, isteğini unutmadı. Acıma duygusuyla bütün canlıların yüreğine dokundu, girdi. Sevgi dolu iyi düşünceleriyle hepsine iyilik, yarar sağlayarak davranıyordu. Böylece, o zamanda iyi sevgiyi, iyi düşünceyi unutmadı, bırakmadı. Onun için Maitreya (sevgi, iyilik dolu olan) adını aldı. Hepsinden iyi düşünceli oldu. (1-15) Ardından, uzun zaman geçtikten sonra, *Skr.* Vāsava adlı (Wilkens, 2021, s. 841) hükümdarken *Skr.* Ratnasikhin adlı... Buda ilk önce Buda Mutluluğu'na *Skr.* Vyākaraṇa (adlı) din kitabı(yla) iyi istekte bulunup şöyle dedi: “80.000 yaşındaki canlılar ... zamanında, sevinç, huzur zamanında altından gümüşten hazineler doluyken, *Skr.* Asamkhyeya (adlı) (sayısız, sınırsız) (Wilkens, 2021, s. 71) zaman boyunca acılardan, eziyetlerden sıyrılıp üstte Tanrı Yeri'nde (tanrıların ve) altta insanların umudu, dayanağı Maitreya adlı Bodhisatva olacak. Yine, Ey Purnaka! Bu saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, en üstün kırk büyük çağ zamanında, kesintisiz, aralıksız Maitreya (adlı) iyi düşünceyi, derin düşünmeyi öğrendi. Azıcık ...(15-30).

5b

- 1) y(i)me övke köñül öritmedi(.) anıñ
- 2) biş yüz işleri biş yüz b(a)trak(a)lptakı bodis(a)v(a)t-
- 3) -lar ara bişinç burkan belgölüg kez-
- 4) -igte turdı(.) takı kalmış tört yüz tokuz
- 5) on artuk biş bodis(a)v(a)tlar **kiñendiler** (kinendiler okn)
- 6) amtı muna ayagka tegimlig maitri
- 7) urbilvani balıktakı sinayani bra-
- 8) -mannıñ oglı bolup
- 9) sekiz yaşnta kaltı çaknu arzi
- 10) gañ ögüz suvın siñigürçe alku

- 11) şastar bilge bilig simirdi boşguntı(.)
- 12) takı y(i)me bilge biligke ... adın
- 13) bilge biligke suvsamış tınl(ı)g-
- 14) -larka asıg tusu kılğalur üçün
- 15) ortun enetkek ilinte ograyu d(a)ksana-
- 16) -p(a)t ilke bardı.. anta tegip *badari* (badri okn)
- 17) bramanta ulatı ulug bilgelerig nom
- 18) bilge bilig ugrınta muñadturur erdi(.)
- 19) amtı yana tükel bilge burkan-
- 20) -nıñ yirtünçü yir suvda belgürmişin
- 21) uku işitip kadaşı açati birle *ikegü* (iki okn)
- 22) d(a)kşanp(a)t uluşta yana magit ilke
- 23) kelirler(.) paşanak tagda t(e)ñri t(e)ñrisi
- 24) burkanka kavışıp toyın bolur.. edgü
- 25) nomug işitip todmaz kanmaz kiçmedin
- 26) ara t(e)ñri burkan törüsinçe tigin
- 27) öge atıña tegip burkanlıg ç(a)kr(a)v(a)rt
- 28) ilig kan bolup yir suvda belgürür.. kim
- 29) kayu tınl(ı)g bu burkan nomınta sansardın
- 30) ozgalı kutrulgalı ırgürmedük ol tınl(ı)g

Çeviri

5b

da olsa öfkelenmedi. Onun için, beş yüz katunlar ve *Skr.* Bhadrakalpa (Wilkens, 2021, s. 138) (adlı) şimdiki çağda (yaşayan) beş yüz Bodhisatva arasında beşinci Buda olarak görünüp sıralandı. Geri kalan dört yüz doksan beş Bodhisatva (bir araya geldiler). Şimdi, bunun için saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın *Skr.* Urubilvā (Wilkens, 2021, s. 802) (adlı) kentte Sinhayana (adlı) Brahman'ın oğlu olarak sekiz yaşında, öyle ki (o,) *Skr.* Cakra (Wilkens, 2021, s. 218) (Maitreya'nın güzellik işareti) güzelliğe sahip olup münzevi olarak, Ganj ırmağının sularını yutarcasına bütün Şastra (adlı) kutsal öğreti kitaplarını sömürerek yuttu, öğrendi. (1-11) Yine bu üstün bilgisiyle diğer canlılara yararlı olmak için Hindistan'a geçip Daksanpatha eyaletine, bölgesine ulaştı. Oraya ulaştığında, Badhari Brahman ve diğer yüce bilgeleri (Budist) öğreti bilinciyle kendine hayran bıraktı. Şimdi, yine üstün bilge Buda'nın yeryüzünde belirmesini görüp anlayarak, kardeşi Açite ile birlikte ikisi Daksanpatha eyaletindeki Magatha kentine gelirler.

Pāṣānaka Dağı'nda Tanrı Tanrısı Buda'ya kavuşarak rahip olur. Doyulmaz, kanılmaz iyi öğretiyi anlayarak, zaman geçirmeden Tanrı Tanrısı Buda töresince Tegin Öge ünvanını alıp Buda (adlı) *Skr.* Cakravartin (Wilkins, 2021, s. 218) (adlı) öğretinin tekerleğini çeviren evren hükümdarı olup yeryüzünde görünür, belirir. Hangi canlı bu Buda öğretisinde Samsara'dan kurtulmak, (onun) etkisinden çıkmak (isterse), o canlı ... (11-30).

baştınkı altı p(a)t(a)r

6a

- 1) otgurati maitri burkan ödinte kurtu-
- 2) -lur.. bu muntag savlarıg işitip.. ötrü
- 3) ańsız süzülüp purnaki inçe tip tidi(.)
- 4) antag ok erser yavazta yavaz ol kişi
- 5) titir.. kim muntag edgülüg maitri bodis(a)v(a)tıg
- 6) körgeli küsemeser.. takı y(i)me tirig ölüg
- 7) ol atanur.. kim maitri bodis(a)v(a)t-
- 8) -nıñ muñadıncıg edgüsin işit-
- 9) -geli kelmeser kim amtı maitri
- 10) **bodis(a)v(a)t**(bodiswr okn) abşık kılmaklıg
- 11) yañı kün ugrınta muntada ınaru miñ
- 12) yılka tegi tözün kişiler bilge yalañ-
- 13) -uklar maitri burkanıg amranmakın...
- 14) señrem ... körkin meñizin...
- 15) altunın kümüşin itip yaratıp ayakın
- 16) ağırlagaylar(.) nom bitig bitigeyler
- 17) dıntarka tapıngaylar .. takı y(i)me paşanak
- 18) tagda yığılmış maitri bodis(a)v(a)t...
- 19) **abişiklig**(abişiklig okn) yañı künüg körgeli
- 20) telim öküş tınl(ı)glar .. ol bodun bo-
- 21) -kun elig altı yüz tümen ...
- 22) irtser(.) maitri bodis(a)v(a)t bu yir suvda
- 23) b(e)lgürtükte kitumati balıkta togduk-

- 24) -ta et'öz bulup kişi...
- 25) meñisin meñileser...
- 26) burkanka yakın barıp ...
- 27) türlüğ tapıgın udukın
- 28) tıñlayu kanınçsız nomlug y(a)rılıgka tegin-
- 29) -geyler.. amarı tüzkerinçsiz burkan
- 30) kutıña alkış bulgaylar(.) anıñ

Çeviri

6a

kesinlikle Maitreya Bodhisatva zamanında kurtulur. Bu şekilde (söylenen) sözleri işitip...çok inançlı bir biçimde Purnaka şöyle dedi: “Öyleyse, kötünün en kötüsü kişi, böylesine iyi olan Maitreya Bodhisatva’yı görmek istemeyendir. (O kişi,) diriyken ölü olarak adlandırılır, öyle görülür. Yine (o kişi), Maitreya Bodhisatva’nın olağanüstü, şaşırtıcı iyiliğini görmek için gelmeyendir. Şimdi, Maitreya Bodhisatva, *Skr.* Abhiseka (Monier-Williams, 1964, s. 71; Wilkens, 2021, s. 2) kutsama (adlı) “Yeni gün” (adlı) (dram, temsille kutlanan) bayram sayesinde bundan sonraki bin yıla kadar (yaşayacak) soylu kişiler, bilge insanlar Maitreya Bodhisatva’nın sevgisiyle, ona bağlanma duygusuyla manastır ... güzelliğiyle altından gümüşten yaptırıp saygı sunacaklardır. (1-16) Öğreti kitabı yazdıracaklar, rahiplere uyacaklar. Ve yine Pāṣānaka Dağı’nda toplanmış Maitreya Bodhisatva... kutsanma (adlı) “Yeni gün”ü görmek için pek çok canlı... o ulus 156.000 ... (yıl) geçse, Maitreya Bodhisatva bu yeryüzünde belirlediğinde (ve) Katmandu kentinde doğduğunda, beden bulup insanların, kişilerin sevincini istese, (Maitreya) Bodhisatva’ya gelip ... türlü hizmet, ibadetleriyle dinlemeye doyulamayan öğretinin buyrukları için gelirler. Bazıları erişilemeyen Buda mutluluğu için dua ederler, (mutluluk için) istekte bulunurlar. (16-30).

6b

- 1) yal(a)ñuk oğlu tünin künin uyur küç
- 2) yitginçe *maitri* (maitru okn) bodis(a)v(a)tnıñ ögdigin
- 3) ögmiş alkamış k(e)rgek.. ayagın çiltegin
- 4) ayamış ağırlamış k(e)rgek.. anta ötrü
- 5) sadagari kadaşı purnakika inçe tip tidi(.)
- 6) añsız edgü sav sözlediñ s(e)n(.) sözlemiş
- 7) sav maitri bodis(a)v(a)tnıñ
- 8) ... -in
- 9) ... -sin
- 10) ... tnl(ı)g

- 11) ötrü
- 12)-p kök
- 13) (kalık?) ...-d ... atl(1)g ...-do?
- 14) dkşanpnt il... amtı
- 15) ...ulug kutlug ...
- 16) ...(ke-) (... okn) -çip barırlar.. sadagari t(e)ñri
- 17) ...inçe tip tidi .. d(a)kşanp(a)t
- 18) ilinteki badari bilge braman srva-
- 19) paşantik atl(1)g ulug yağışda saçığda
- 20) ... -lar.. çarakiler p(a)riv(a)raçikiler
- 21) ...tokuz on artuk altı azıg
- 22) ...dıntarlar... ögdir ançu ayag
- 23) çiltegke tegip ögrünü sevinü ulug
- 24) ...kentü kentü ergüleriñerü
- 25) haymavati inçe tip tidi
- 26) maitri bodis(a)v(a)t
- 27) t(e)ñrilerniñ
- 28) bahşısı badari bilge
- 29) braman titip kodup tükel bilge t(e)ñri
- 30) t(e)ñrisi burkannıñ nomınta toyn...

Çeviri

6b

İnsanoğlu, gece gündüz gücü yettiğince ibadete ederek, Maitreya Bodhisatva'nın övgüsüyle övülmüş olması gerekir. Saygıyla (onu) ağırlamış olması gerekir. Ondan sonra, Sadagari kardeşi Purnaka'ya şöyle dedi: "Çok doğru söyledin. Söylenmiş söz Maitreya Bodhisatva'nın...-in ... -sin ... canlı ... sonra...-p gökyüzünde...-d ...adlı...do?... Daksanpatha eyaleti(ne gidip) ... şimdi... yüce kutlu... (ge)çip giderler. (1-16) Sadagari Tanrı (Buda) ... şöyle dedi: "Daksanpatha eyaletindeki Badhari Bilge Brahman srva? *Skz.* Pāsandaka (Wilkens, 2021, s. 553) adlı büyük kurban töreninde (toplanır, bir araya gelir)(ler). *Skz.* Caraka ; *Skz.* Parivrājaka (Wilkens, 2021, s. 223) gezgin dervişler, ... doksan altı yoldan çıkmış ... rahipler. Övdürür. Böylece, saygı gösterip sevinerek, yüce ... kendi kendilerince erişerek, Haymavata şöyle dedi: "... .. Maitreya Bodhisatva tanrılarının hocası Badhari Bilge Brahman ayrılıp bırakıp üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'nın öğretisinde rahip...

baştınkı yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) bolgalı **d(a)kşanp(a)t** (dkşanpnt okn) uluştın ortun
- 2) enetkek ili matyadiş uluşka kelgeli
- 3) sakınur(.) anta ötrü purnaki inçe
- 4) tip tidi.. anı körmez mu siz ulug küç-
- 5) -lüg t(e)ñriler iligleri öz öz adaş-
- 6) -ları birle biziñ udumuzta kelmek-
- 7) -lerin(.) anta ötrü sadagari...
- 8) inçe tip tidi..
- 9) körür...
- 10) vayşirvani...
- 11) -niñ..
- 12) -ni t-...
- 13) paşanak tag...
- 14) ...-lar.. biz tükel bilge
- 15) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg körelim.. ikinti
- 16) maitri bodis(a)v(a)tka tapıñalım et'öz...
- 17) ed kılalım(.) munılayu sözleşip ulug
- 18) küçlüg sadagari **haymavati** (ximavati okn) purnaki üç
- 19) uruñutlar paşanak tagda bardı(.)
- 20) amtı bu nomlug savıg d(a)kşanp(a)t uluştakı
- 21) badari bilge bramanniñ...
- 22) yirinte ukmış k(e)rgek...
- 23) badari bilge d-...?
- 24) -ta ulatı biş yüz braman birle
- 25) tegriklep eñite et'özin
- 26) maitriniñ elgin tutup...

- 27) yumşak savın inçe tip tidi...
- 28) oglum maitri-a(.) ertiñü **ögrünçlög** (ögrünçülög okn)
- 29) sevinçlig erür m(e)n kim sini osuglug
- 30) tözün kutlug tınl(ı)g birle sokuştum

Çeviri

7a

olmak için Daksanpatha eyaletinden, bölgesinden Hindistan ülkesindeki *Skr*: Madhyadesa (Wilkens, 2021, s. 458) eyaletine gelmeyi düşünür. Ondan sonra, Purnaka şöyle dedi: “Yüce kudretli efendiler, hükümdarlar, öz kardeşleriyle birlikte bize saygılarından (dolayı) gelmelerini, onu görmez misiniz?” Bundan sonra, Sadagari şöyle dedi: “Görüyorum...” Vaysavarana (adlı) hükümdar ...-nñ ... -ni t-... Pāṣānaka Dağ... -lar biz üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’yı görelim. İkincisi Maitreya Bodhisatva’ya uyalım. Bedenimizi, varlığımızı (ona) adayalım. (1-17) Bu şekilde sözleşip yüce kudretli Sadagari, Haymavata, Purnaka, (bu) üç ilahi savaşçı, Pāṣānaka Dağı’na ulaştı. Şimdi, öğreti öyküsünü Daksanpatha eyaletindeki Badhari Brahman’ın yerinde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) anlamak gerek. Badhari bilge d-...? ...-da ve beş yüz Brahman ile birlikte bir araya gelip saygıyla eğilen bedeniyle Maitreya’nın elini tutarak... yumuşak sözlerle şöyle dedi: “Oğlum, Maitreya! Fazlasıyla sevinçliyim. Senin gibi soylu kutlu canlıyla bir aradayım. (17-30).

7b

- 1) inçip y(i)me bu muntag ulug karı yüz
- 2) y(i)g(i)rmi yaşımta meñülög meñike
- 3) teggölög ulug ilig ezrua t(e)ñri yirin-
- 4) -te toggulug ulug küsüşin sarvapaşantik
- 5) atl(ı)g yağış turgurdum(.) takı y(i)me tokuz
- 6) on artukı altı türlög dıntarlar
- 7) ...-man-...-ka y-...-k
- 8)
- 9) ...-larka
- 10) ...-a
- 11) ...ka
- 12) ...tokı-
- 13) ...kelip
- 14) ...puran v(a)yakr(a)n ... şastar

- 15) ...-mış alp...-rke
- 16) ...ançu birdim... yoltakı
- 17) ...-rk sağguça ... -kar yağşılar
- 18) ...-ni barça edgü ...-ivetim
- 19) ...-m y(i)me irinç yarlık yok
- 20) ıgay **koltguçı** (koltuı okn) iglig keml-
- 21) ...-l.. iligsiz adaksız emgeklig tınl(ı)glar
- 22) **bar** (ba? -r okn) erdi.. olarnı
- 23) ...ed tavar tüköl bir-
- 24) dim... edgü kılınç kılmışı
- 25) ögrünçlüg sevinçlig
- 26) ...-dip külçire yüz
- 27) ...-ř inçe tip tidi(.) edgü
- 28) ...ulug bahřılarınıñ
- 29) ...-si erür.. ed tavar buşı
- 30) birmek ögrünçlüg sevinçlig bolurlar.. birmiş-

Çeviri

7b

Öyle ki, kocalmış bu yüz yirmi yaşımda, ebedi mutluluğa erişmek, ulu hükümdar Ezrua (Indra) Tanrı'nın Yeri'nde doğma yüce isteğiyle *Skr*: Sarvapāsāndika adlı (Wilkens, 2021, s. 588) kurbanı (töreni) yaptırdım. Ve yine doksan altı türlü rahibi ... -man...-k ...-y...-ka... ... -larka... ...-a...-ka...-tokı-... gelip... puran... Vyakarana (adlı)... öğreti kitabı) ...-mış ...-alp... -rke... öylece verdim. Yoldaki ...rk.. saçılar gibi... -kar kurbanlar ...-ni hepsi iyi ...-ivetim... yine kötü, iğrenç yoksul (1-19) dilenci, hastalıklı,... elsiz ayaksız acı çeken canlılar... (vardı). Onları ... malk mülk olarak fazlasıyla verdim. İyi davranış yapmış olanı, sevinçli... -dip gülen yüz...-ř şöyle dedi: “ İyi ... yüce hocalarının... -si(dir). Malı mülkü sadaka olarak verince, mutlu olurlar. Vermiş...(19-30).

baştınkı sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) **-te** (-ta okn) süzük köñöl turgururlar(.) buşı birü
- 2) tükemişte kin ertiñü ögrünç köñöl

- 3) turgururlar.. siz y(i)me amtı neçök ög-
- 4) -rünçlög sevinçlig bolgay siz(.) berü işi-
- 5) -tiñ(.) bilge bahşı kim kayu tınl(ı)g süzük
- 6) köñülin *itka* (ıtkı okn) kuşka kurtka...
- 7) -ka udkı *yak* (y/k okn) ... -it...
- 8) as-...
- 9) yol az-...
- 10) tüşin...
- 11) ters...
- 12) ba-...
- 13) o-
- 14) dıntarlarka süzük köñülin buşı
- 15) birser acunta ...
- 16) utlısın... tümen bolur.. kutka
- 17) tegmiş edgölög dıntarlarka...
- 18) köñülin buşı birser sansız sakışsız
- 19) utlısın tüşin teginür...
- 20) öğretinmüş üçün teginür...
- 21) birgüçi bolur...
- 22) acun acunta ... üstün t(e)ñri
- 23) altın yal(a)ñuk tümen...
- 24) teginğüçi bolur.. basa...
- 25) tözün tınl(ı)glar...
- 26) edgü edgü nom işit-*teçi* (... okn)
- 27) bultaçı bolur.. m-...
- 28) muntag tatıglıg savın...
- 29) alıp badari bilge braman maitri-
- 30) -niñ elgin tutu elgen-..

Çeviri

8a

-den arı, arınmış düşünceye sahip olurlar. Sadaka verip (iyi) davranışı yerine getirince, aşırı mutlu olurlar. Siz de şimdi, (bu iyi davranışı yaptığımız) zaman mutlu olacaksınız. Burayı işitin! Bilge üstat, hangi canlı arı gönülle köpeğe, kuşa, kurda...-ka öküze, (yaka) it... as-... yol az... rüyasıyla / rüyasını... ters... ba-...o-... rahiplere arı düşünceyle sadaka verirse, dünyada (varlık bedeninde) ... ödülü, karşılığı ... on binlerce olur. (1-16) Mutluluğa erişmiş, iyilik sahibi rahiplere ... (arı) düşünceyle sadaka verse, sayısız ödüle, karşılığa ulaşır. Öğrendiği için ulaşır. Veren olur. Dünyadaki varlık bedeninde, üstte Tanrı, altta insan bedeninde, on binlerce (sayısız) (ödüle, karşılığa) ulaşır. Yeniden ... soylu canlılar... en iyi öğretiyi işiten olurlar. m-... böylece tatlı sözleriyle ... alıp Badhari Bilge Brahman Maitreya'nın elini tutarak, sıkıp... (16-30).

8b

- 1) inçe tip tidi.. tözün oglum ol ogu-
- 2) -rda ok m(e)n ertiñü ögrünçülüg sevinç-
- 3) -lig boltum.. kim sini birle kavışıp
- 4) ...istemez erdi.. ol ogurda biş yüz
- 5) ...urı ... saña titsilig
- 6) ...-lar ... üç kat yi-...
- 7)-tgey
- 8)-ali
- 9)-n
- 10)-ta
- 11)-a
- 12)-lıg
- 13)-g
- 14) buşı ... kayu
- 15)-tişke ...-s
- 16) ançama k-...sav söz
- 17) badari braman...
- 18) sansar içinteki ...
- 19) bahşımız badari braman...
- 20)-lar alkuka bahşı boga-

- 21) ... bodis(a)v(a)t erür
- 22) ... yalañuz badari
- 23) ... titsilerge
- 24) ... anta ötrü açiti
- 25) ... kayu ödün bu
- 26) ... yaşı tükedi .. ol
- 27) ... uluştakı bilge
- 28) ... alguçı adak asra
- 29) ... ne üçün tip tiser.. kim ol
- 30) ... -larka ...-k

Çeviri

8b

şöyle dedi: “Soylu oğlum! O zaman, ben aşırı sevindim. Kim seninle kavuşup istemezdi. O zaman beş yüz... erkek ... senin için öğrencilik... -lar üç kez yi-... ..ecek? ... -ali ... -n ... -ta ... -a ... -lık ... -g sadaka hangi, ne zaman? ikin(tişke?) ... -s ... bu şekilde ... -k söz... .. Badhari Brahman Samsara içindeki hocamız Badhari Brahman ... -lar hepsine hoca bağlan-? Bodhisatva’dır. (1-21) insan, insanoğlu Badhari öğrencilere ondan sonra Acita (adlı) (hoca) ne zaman bu hayatı bitti o ülkedeki bilge alacak, alan Ayak altı ... “Niçin?” dersen.. o -larka ...-k (21-30).

baştınkı tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) boşgunluk sekiz y(i)g(i)rmi türlüg vityastan
- 2) şastarlar titir.. inçe kaltı ratnadrha
- 3) atl(ı)g erdini yinçü adıra ukkuluk şastar
- 4) vityasahar atl(ı)g şastar.. basami şastar
- 5) **bokoklan** (ohlan okn) nami şastar ... şastar yultuz
- 6) körüm şastar.. yu-...
- 7) vayşasik...
- 8) şastar...
- 9) sañ-...
- 10) kuvrag...

- 11) şastar...
- 12) ıg-...
- 13) a-...
- 14) b-...
- 15) t-...
- 16) todmadı kanmadı...
- 17) ...
- 18) ...
- 19) ...
- 20) -tın yñak...
- 21) bilgeler üç...
- 22) tükellig...
- 23) -tın alt-...
- 24) itig yaratıg...
- 25) -lig bolmazlar erdi...
- 26) -ta teriñte teriñ...
- 27) işitmişig añsız ...
- 28) erdi.. ötrü tişi atl(ı)g...
- 29) bu y(i)me maitri ...
- 30) erd-...

Çeviri

9a

öğrenilecek on sekiz türlü *Skr*: Aşādaśavidyāsthāna (Wilkens, 2021, s. 596) (adlı) bilimsel alan *Skr*: Śastra (Wilkens, 2021, s. 45) daki öğreti metnidir. Öyle ki, *Skr*: Ratnadarśana adlı (Wilkens, 2021, s. 113) mücevher bilimini ince ayrıntılarıyla anlamaya ait öğreti metni, *Skr*: Vijñānakāyapādaśāstra adlı (Wilkens, 2021, s. 845) öğreti metnidir. Basaman, *Skr*: Vaisravana adlı Tanrı, (tomurcuklanan) *Skr*: Nāma (adlı) (Wilkens, 201, s. 485) tohum hecelerden (oluşan) öğreti metni. Astroloji kitabı olan öğreti metni... yu-... *Skr*: Vyākaraṇa (adlı) (Wilkens, 201, s. 849) (öğreti metni)... öğreti metni ... -ıg... -a ...-b...-t...doymadı kanmadı. (1-16). ... -dın yan, taraf... bilgeler üç... tam bilgelik ... -dın alt-... süslemeyi ... -lık olmazlardı... -ta derinden (daha) derin... işitmesi hemen ... -di.. sonra dişi adlı ... bu da Maitreya (Bodhisatva) (mücevher) (16-30).

9b

- 1) ...kim kamag ödün adnaguka asıg
- 2) tusu kılıp kanmaz.. kop yir suvdaki tınl(ı)glar-
- 3) -dın agar tegingeli tegimlig erür..
- 4) bahşımız badari bramanıg artukta artuk
- 5) tevir ... -çsizin biş
- 6) ... -ir
- 7) ... -ayu
- 8) ...
- 9) ...
- 10) ... -ka
- 11) ... -k
- 12) ... -u
- 13) ... -k
- 14) ... -siz
- 15) ... -di
- 16) ... kılğalı sakı-
- 17) ntı ...
- 18) ... -di
- 19) ...
- 20) ... **ası-g tusug** (-g tu///g okn)
- 21) ... amrag
- 22) ... matyadiş uluşta
- 23) ... uluştın uluşka
- 24) ... ayıg yavlak
- 25) ... -ta tarkarıp edgüke
- 26) ... -k çakşaputlug
- 27) ... -lıg törüke yaratı siz
- 28) ... -gin targarur..
- 29) ... maıgt ilke tegdi

30) ... -da titsi

Çeviri

9b

Her zaman, diğer canlılara yarar sağlamaktan doymaz, bıkmaz. Bütün yeryüzündeki canlılardan saygı görür, saygınlığa erişir. Hocamız, Badhari Brahmanı fazlasıyla... iyi davranışı dağıtmak...çsızın beş... -ir ... -ayu ... -ka... -k ... -u ... -k -siz ... -di ... -yapmayı düşündü. (1-17) ... -di ... (yarar) ... sevgi ... Madhyadesa eyaletine ... kentten kente... kötü ... -ta dağıtıp iyiliğe ... -k ahlak kuralları ... -lık töre için oluşturup siz ... -gin dağıtır. ... Magatha ülkesine ulaştı. ... -da öğrenci ...(17-30).

baştınkı on p(a)t(a)r

10a

- 1) atın yorıp erüş öküş tınl(ı)glarka **söyek** (süyek okn) **tayak** (tayr(a)k okn)
- 2) kılgay m(e)n(.) bahşı atın ança ulug
- 3) iş işlegeli umagay m(e)n(.) ne üçün tip tiser
- 4) yir suvda telim öküş **bahşı** (ba- okn)...
- 5) ol kim b-...
- 6) erdemler-...
- 7) sözleyü...
- 8) ulug...
- 9) öküş...
- 10) titsi...
- 11) ...
- 12) mi-...
- 13) braman...
- 14) y-...
- 15) ök ...
- 16) mini badari braman
- 17) ...
- 18) ...**yokaru** (yukaru okn). ...
- 19)-ka yakın teg-....

- 20) bahşı ...
- 21) ...tükel ...
- 22) birgülüg...
- 23) ed tavar...
- 24) **bakar** (bagar okn)
- 25) ne üçün tip tiser... adgır at-
- 26) -ların yaratıglıg körtle kañılar ulug
- 27) **bedüg** (begük okn) ud iñek bukalar koduz **öküzler** (ögüzler okn).
- 28) tadun turpi buzagular irk erkeç teke
- 29) oglak tült orun eşüg tüşek ton **etüg** (etük okn) itig
- 30) yaratıg aş içgü ı tarıg...

Çeviri

10a

adını anıp pek çok canlıya destek olacağım. Hoca adını (ünvanını), bu şekilde yüce işleri yapmak için kullanacağım. “Neden?” dersin, yeryüzünde çok sayıda (bahşı) ... o ki b-... erdemler-... söyleyip... yüce... çok ... öğrenci... .. mi-... brahman... .. y-... ök... .. beni Badhari Brahman... .. yukarı... (1-17) ... -ka yakın gibi... ..hoca... .. tam bilge ... vermeli / verme mal mülk ... bakır ne için?” dersin, aygır atlarıyla süslenmiş güzel arabalarıyla yüce, büyük öküz, inek, boğalar, Tibet öküzleri, dana buzağılar, teke, oğlak; tüy yastığı, yatak takımı, kıyafet (ile) süslü, yemek, yemiş tahıl...(17-30).

10b

- 1) adın ed tavar miñ miñ tümen tümen
- 2) kurla buşı birdiñiz.. teginteçi dıntarlar ed
- 3) tavar bulup ertiñü ögrünçülüg sevinçlig boltı-
- 4) -lar(.) anıñ amtı bilge bahşı ulug ilig **ez-**
- 5) **-rua** (rya okn) t(e)ñri yirinte toggalı arıg erzün. bu
- 6) savıg işitip añsız ögrünçülüg
- 7) sevinçlig bolup badari braman
- 8) ulug karı bükülmiş et’özin
- 9) **kırt** (kirt okn) kurt külçire inçe
- 10) tip tidi.. edgü edgü tözün oglum meniñ
- 11) ürde berü bu muntag türlüg

- 12) savlar işitgeli ulug **küşüşüm** (küşüşüm okn) erdi...
- 13) ...kanturkalır ...
- 14) isig öz ıdalazun
- 15)-küm-...y(i)me
- 16)-ta sakınmış ...
- 17) ...kılmasar.. sakınçlıg t-
- 18) ...y(i)me ... m(e)n...
- 19) ...tınıp yag... baralım(.)
- 20) anta ötrü pirinkiki upasvami bu iki urı-
- 21) -lar badari bram(a)nıg ikidin
- 22) yöleyü tuta ilitdiler(.) anta
- 23) ötrü badari braman kentü
- 24) egrilmiş bükülmüş
- 25) et'özin körüp köñli irinçkeyü inçe tip
- 26) tidi. ançama **yarasinçig** (yaraşsınçig okn) otun karımak s(e)n kim
- 27) togmısta berü altmış yaşka tegi küç kūsün
- 28) et kan üstelü ükliyü turdı. yitmişte ınaru
- 29) yüz y(i)g(i)rmi yaşka tegi kün küniñe s(e)n karımak-
- 30) -lık suk yek sora sora sogurduñ

Çeviri

10b

Diğer malı mülkü, binlerce on binlerce (sınırsız biçimde) toplayıp sadaka verdiniz. Rahipliğe erişenler, mal mülk bulup mutlu oldular. Onun için şimdi, bilge yüce hükümdar Ezrua (İndra) (adlı) Tanrı Yeri'nde doğmak kismet olsun. (kesinleşsin).” Bu sözü işitip hemen sevinerek, Badhari Brahman, büyük yaşlı ve bükülmüş bedeniyle kıkır kıkır gülerek, şöyle dedi: “İyi, iyi! Soylu oğlum! Benim zamanımdan bu yana, bu şekilde çok türlü, değişik sözler işitme isteğim vardı. ...isteği yerine gelir... hayatından ayrılışın (ölsün, kendini feda etsin)...-küm... yine... -ta düşünmüş... yapmasa...düşünceli t-...yine...ben...-tınıp (yakın)laşım, gidelim. (1-19) Pirinkiki (adlı) *Skr.* Upasvāmin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 801) bu iki erkek, Badhari Brahman'ı iki yandan destekleyip tutarak, doğrulttular. Sonra Badhari Brahman, kendi eğilmiş bükülmüş bedenini görerek, kötüleşip üzüлp şöyle dedi: “Yaşlılık, sen nasıl (fena, uygunsuz) bir ateşsin? Doğduğum andan altmış yaşıma kadar, gücüm kudretim bedenim büyüdü, gelişti. Yetmiş yaşımdan yüz yirmi yaşıma kadar (ise) yaşlılık sen, günden güne aç şeytan (gibi) beni sömürdün, emdin. (19-30).

baştınkı ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r³

11a

- 1) nıridani braman yağışlık yirdin ün-
- 2) -üp bardı(.) anta ötrü badari braman
- 3) kentü evinte oluru kök t(e)ñri-
- 4) -ke kalı teg artuk ögrünçülüg sevinçlig
- 5) bolup inçe tip tidi.. ançama ögmiş alkamış
- 6) törü erür.. kim esirgençsiz köñlin ed tavar
- 7) birmek (.) m(e)n y(i)me alku ağı barım iligsiz tutuk-
- 8) -suz köñlin buşı birdim.. amtı kılmış edgü kılınçım-
- 9) -ka sevinçlig ögrünçülüg ereyin(.)
- 10) bu savıg sözleyür erken anıñ ara niri-
- 11) -dani braman elgin yokaru kötürüp ayayu
- 12) ağırlayu badari braman üskinte turup
- 13) inçe tip tidi.. bu bu bahşıya mini osug-
- 14) -lug çıgaylarıg irinçkegüçi siz
- 15) ...-p muñka tegmiş kutsuz kıv-
- 16) -ı daçı siz ermiş siz(.) birökin
- 17) alkunı birgüçi erser siz.. amtı
- 18)(y(a)rlıkançuçı köñül turguruñ
- 19) biş yüz yartmak birgil.. kim birimimin
- 20) ötep inçin ereyin.. bu savıg işitip
- 21) emgeklig yüzın ıya taya badari braman
- 22) inçe tip tidi.. ay yavaşım kim meniñ
- 23)

Çeviri

11a

³Bölüm yaprağından itibaren yaprak adları (eksikliği de düşünülerek, on ikinci olarak) yanlış yazılmış. O nedenle ilgili yapraktan itibaren bu çalışmanın yazarı tarafından düzeltme yapılmıştır.

Nirdhana Brahman kurbanlık yerinden çıkıp ayrıldı. Sonra, Badhari Brahman kendi evinde oturup gökyüzünde duruyormuş, uçuyormuş gibi mutlu olarak şöyle dedi: “Esirgemediğim gönlünden koparcasına mal mülk vermek, ne kadar övülmüş, yükselmiş töredir. Ben de engelsiz biçimde gönlümden gelerek, bütün varlığımı, malımı mülkümü sadaka olarak verdim. Şimdi, yapılmış (bu) iyi davranışım için mutluyum.”(1-9) Bu sözü söylerken o arada, Nirdhana Brahman ellerini yukarı kaldırarak, saygıyla Badhari Brahman’ın huzuruna gelip şöyle dedi: “Bu hocaya benim gibi yoksulları acıyacaksınız. ... bunalmış mutsuz... .. (canlıları kurtaracak) sizsiniz. öyle ki, hepsini vereceksiniz. Şimdi, acıma duygunuzu gösterin. beş yüz lira (para) verin. Borcumu ödeyip rahatlayayım.” Bu sözü işitip Badhari Brahman acı çeken yüzüyle utanarak, sıkılarak şöyle dedi: “Ey soylum, benim...

11b

- 1) tavarım yok(.) kanta takı
- 2) biş yüz altın yartmak buşı birgey
- 3) m(e)n(.) burkırak yüzün nirdani braman
- 4) inçe tip tidi.. m(e)n irinç y(a)rık tınl(ı)g
- 5) üze y(a)rıkancuçı köñül turguruñ(.) biriñ
- 6) maña biş yüz yartmak(.) siziñe umunçluk-
- 7) -ın ayıg yırak yoltın emgenü kelmiş m(e)n(,)
- 8) umugsuz kılmañ(.) birökin birmek ök
- 9) erür siz(,) mini ikile tüneriñ kınlg-
- 10) -ta beklegeyler.. tünin künin tokıgaylar.
- 11) bu savıg işitip titreyü ünin badari braman
- 12) inçe tip tidi.. ay oglum ulug karı yüz
- 13) y(i)g(i)rmi yaşlıg m(e)n. kaçan neñ ezük sözle-
- 14) -meçi m(e)n(.) bir bakar teñinçe edim tavarım yok
- 15) biş yüz bakar takı kanta bulgay(.) bulganıp
- 16) terkişlenip nirdani braman inçe inçe tidi ay
- 17) munmış karı biligsiz braman, birökin altun
- 18) yartmak birser s(e)n(.) k-...
- 19) birmeser s(e)n...
- 20) teg...

Çeviri

11b

malım mülküm yok. Nereden beş yüz altın değerindeki parayı bulup sadaka vereceğim?” Burkuk, keyifsiz yüzüyle Nirdhana Brahman şöyle dedi: “Ben, yoksulum, açım. Bana acıyın.” Bana beş yüz altın verin. Sizin için, kötü, ırak yoldan acı çekerek gelmişim. (Beni), umutsuz kılmayın (1-8). Beni, yeniden tutukevine gönderecekler, (orada) gece gündüz dövecekler.” Bu sözü işitip titreyen sesiyle Badhari Brahman şöyle dedi: “Ben, yüz yirmi yaşında yaşıyım. Hiçbir zaman kötü söz söylemedim. Bir bakır değerinde (de olsa), malım mülküm yok. Beş yüz bakır (değerinde parayı) nereden bulacağım?” Bunalıp sinirlenerek, Nirdhana Brahman şöyle dedi: “Ey budala, bilgisiz yaşlı Brahman! Eğer altını (parayı) verirsen, k-... ..vermezsen.... gibi...(8-20).

baştınkı ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) ...m(e)n(.) kızgutiñ bolzun iki y(i)g(i)rmi
- 2) yıl yağış kılıp alku ed tavar buşı birdim tip
- 3) tir s(e)n(.) eñ kin yalañuz maña biş yüz
- 4) yaratmak esirgeyür s(e)n(.) bu munça sav sözlep
- 5) bulganu övkelenü ünüp bardı.. anta ötrü
- 6) manibatri purnabadari iki yekler uruñutları
- 7) birle kavışıp öküş türlüg
- 8) esengülüg savın aytışıp manibatri
- 9) **purnabadarika** (purnabatrika okn) inçe tip tidi(,)
- 10) ne ugrınta ne tıltagınta biziñ
- 11) begimiz vayşırvan ilig t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ
- 12) yırtünçüde b(e)lgürmişin badari **bramanka** (baramanka okn)
- 13) ukıtgalı y(a)rlıkar erki.. **purnabadri** (purnabatri okn) inçe tip
- 14) tidi.. bu iş ködüg antag erser tözün maitri-
- 15) -niñ t(e)ñri burkan nomınta toyın bolgusı
- 16) üçün biziñe ukıtgalı y(a)rlıkar(.) manibatri
- 17) inçe tip tidi.. antag erser tözün maitrika
- 18) ok ukıtgalı aymaz.. ötrü purnabatri inçe
- 19) tip tidi.. bu iş ködüg y(i)me ulug küçlüg
- 20) t(e)ñrilerniñ **keñeşmiş** (kengşeşmiş okn) iş erki.. ne
- 21) üçün tip tiser.. şudavas t(e)ñri yirinteki

- 22) t(e)ñriler ezrua t(e)ñrike ukıtmış ezrua t(e)ñri
- 23) hormuzta t(e)ñrike ukıtmış.. hormuzta
- 24) t(e)ñri vayşirvan begke ayıtmış(.) s(e)n yekler
- 25) begi katıglangıl kim d(a)ksanp(a)t ilteki
- 26) badari bilge braman tükel bilge t(e)ñri
- 27) t(e)ñrisi burkannıñ yirtinçü yir suvda
- 28) b(e)lgürmişin otgurak ukzun(.) antag avant
- 29) tıltag turgurzun kim tözün maitri **burkan** (... okn)
- 30) terk ödün t(e)ñri burkan tapa kelzün...

Çeviri

12a

...Ben. Cezalandırılmışsın. “On iki yıl (boyunca), kurban verip bütün malımı mülkümü sadaka olarak dağıttım.” diyorsun. Ondan sonra, yalnızca bana beş yüz altın değerindeki parayı esirgiyorsun.” Bu şekilde konuşup sinirlenip öfkelenerek (oradan) çıkıp gitti. Daha sonra *Skr*: Manibhadra (Wilkens, 2021, s. 467) (ve) *Skr*: Purnabhadra (Wilkens, 2021, s. 564) (adlı) komutanlar, Yakşa adlı iki savaşçısıyla birlikte bir araya gelip esenlik dileyen konuşmalar yaparak, Manibhadra Purnabhadra’ya şöyle dedi: “Ne amaçla, ne sebepten bizim beyimiz Vaysavarana Tanrı Tanrısı Buda’nın yeryüzünde belirmesini, Badhari Brahman’a anlatmayı buyurdu?” Purnabhadra şöyle dedi: “Bu iş (eğer) böyleyse, soylu Maitreya’nın Tanrı Buda öğretisinde rahip olması nedeniyle (bunu) bize anlatmayı buyurdu.” (1-16) Manibhadra şöyle dedi: “(Eğer) öyleyse soylu Maitreya’ya bu şekilde anlatmak (ya da) söylemek (doğru) olmaz.” Sonra Purnabhadra şöyle dedi: “Bu iş yine ulu, güçlü Tanrıların karşılıklı konuşup tartışmaları iştir. “Niçin?” dersen, *Skr*: Sudarşana (Wilkens, 2021, s. 626) adlı gök katındaki Tanrılar Ezrua Tanrı’ya anlatmış, Ezrua Tanrı Hormuzta Tanrı’ya anlatmış, Hormuzta Tanrı Vaysavarana Bey’e söylemiş. Sen, Yakşa komutanı, beyi (olarak) çaba göster. Daksināpatha ülkesindeki Badhari Brahman Tanrı Tanrısı Buda’nın yeryüzünde belirmesini, tam olarak anlasın. Öylece sebep oluştursun (ve bu sayede) soylu Maitreya Bodhisatva, hemen Tanrı Buda’ya doğru gelsin.”

Çeviri

12b

- 1) ötrü manibatri inçe tip tidi.. uktum uktum
- 2) timin ök(.) kaçan badari braman t(e)ñri
- 3) burkannıñ yir suvda belgürmişin ukmasar
- 4) tözün maitri ukup t(e)ñri burkan nomınta
- 5) toyın dıntar bolgalı barsar.. otguratı tözün
- 6) maitridin adrılamaklıg açığ emgekke badari

- 7) bramannıñ yüreki yarılıp
- 8) isig kan kusup et'öz kodgay(.)
- 9) **teg** (tek okn) anıñ añar ukıtgalı-ı
- 10) ayur.. ötrü purnabatri inçe tip tidi.. antag
- 11) erser muna badari bramannıñ evi barkı
- 12) bu erür.. ötrü manibatri inçe tip tidi.. bar
- 13) s(e)n badari bramanka tüzü tüketi tuyuzgıl..
- 14) amtı m(e)n tözün maitri tapa barayın hormuz-
- 15) -ta t(e)ñride ulatı tört maharaç t(e)ñri-
- 16) -lerniñ ayayu ağırlayu yükünü esengüleyü
- 17) ayıtmışın tegüreyin(.) bu munça türlüg sav
- 18) sözleşip ikigü öñi yorıp bardılar.. anta
- 19) ötrü badari braman ol niridani bramannıñ
- 20) aymış söğüşin öp sakınıp sakınçılığın
- 21) kadgulugın tünle ornıta yatu inçe
- 22) sakıntı(.) kim erdi erki ol braman kim mini
- 23) yiti öñi töpüñ yarılğay tip tidi.. inçe
- 24) bolmazun ol erser edgü erdemke tükellig
- 25) bolsar.. birökin yiti kün içinte yürekim
- 26) yarılgu teg emgek kelser yitinç künte
- 27) töpüm başım yiti öñi yarılur erser.. ötrü
- 28) titrü körümlügler ögrünçülüg sevinçlig
- 29) bolur.. inçe tip tigeyle.. kayu buşınıñ
- 30) ...tüşi.. badari braman iki y(i)g(i)rmi yıl

Çeviri

12b

Sonra Manibhadra şöyle dedi: “Anladım! Şu anda, Anladım! Eğer, Badhari Brahman Tanrı Buda’nın yeryüzünde belirmesini anlamazsa, soylu Maitreya anlayıp Buda öğretisi için rahipliğe ulaşır. Kesinlikle, soylu Maitreya Bodhisatva’dan ayrılma acısıyla Badhari Brahman’ın yüreği burkulup sıcak kan kusarak, ölecekmiş gibi o sırada ona anlatmayı ister.” Sonra, Purnabhadra şöyle dedi: “Öyleyse, işte! Badhari Brahman’ın evi burasıdır (1-12). Manibhadra şöyle dedi: “Sen,

Badhari Brahman’a git, (bunun) tamamını, (ona) anlat. Şimdi, ben soylu Maitreya’ya gideyim. Hormuzta Tanrı ve diğer dört *Skṛ*: Mahārāja (Wilkens, 2021, s. 462) (adlı) Tanrı beyleri, dünya bekçilerinin saygılarını, esenliklerini, iletelim.” Bu şekilde, türlü sözlerle anlaşp ikisi de oradan ayrılıp gitti. Daha sonra, Badhari Brahman Nirdhana Brahman’ın (kendisine) söylediği sövgüleri düşünerek, düşünceli, kaygılı biçimde gece yatağında, üzüldü, hüznüldü. “O, kim? Brahman, kim? Beni, kesecek başımı koparacak” dedi. ‘(Yine de) öyle olmasın. O, iyi erdem, bilgelik olsun. Ya yedi gün içinde yüreğim yarılacak gibi acı çekersem, yedinci gün başım kesilir yarılırsa... Sonra, aykırı ters inançlılar sevinir, mutlu olurlar.’ Böyle diyecekler: ‘... “Hangi sadakanın ... ödülü... “Badhari Brahman on iki yıl...(12-30).

baştınkı ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) eksüksüz buşı birdi.. tübinte yana yiti
- 2) öñi başı yarılıp.. isig özinte adrlıtı
- 3) tip tigeyle.. nirdani **bramanka** (baraman okn) buşı birmedük
- 4) üçün başım yarılmışın ukmagaylar inçe
- 5) tip tigeyle.. öküş buşı birmiş üçün badari
- 6) bramannın başı yarılı.. anı işitip kirt-
- 7) -günç köñüllüg tınl(ı)gların
- 8) köñülleri çökgey batgay.. kirtgünç-
- 9) -siz köñüllügler ögirgeyle
- 10) sevingeyle.. anın meniñ tınl(ı)g
- 11) köñlüm yürekim ańsız sıkılur tañılur(.) anı-
- 12) -ñ ara purnabatri uruñu teñridem
- 13) itig yaratıg yivik tizikig çıñratıp çıñrak
- 14) sayu yüzüki bilezüki yaltrıyu saşayu badari
- 15) bramannın evin yarutup yaşutup badari-
- 16) -ka inçe tip tidi.. korkma korkma
- 17) s(e)n badari-ya(.) seniñ adañ tudañ yok(.)
- 18) ne üçün tip tiser.. neñ ol braman töp-
- 19) -üg ukar neñ y(i)me ağı barımka az-
- 20) -lanmakın başsız közsüz ezüg yalğan

- 21) savın sini sögti.. anı işitip badari braman
- 22) küler yüzün katgurar kaşın teñridem
- 23) uruñu tapa körü muñadu adını inçe tip
- 24) tidi.. kim erki tözünüm bu yir suvda töpüg
- 25) ukkuçı(,) kayu erki töpüdin tüşmekin bilgüçi-
- 26) -ler.. anta ötrü purnabatri tükel bilge
- 27) t(e)ñri t(e)ñrиси burkanıg sakınu yitiñsiz edgüsin
- 28) öp sakınıp inçe tip tidi.. kim kentü tükel
- 29) bilge biligi üze vizir örgün üze
- 30) olurop nızvanıların tarkardı.. üzmeledi. uk-

Çeviri

13a

(boyunca) eksiksiz sadaka verdi. Sonunda yine başı kesilip yarılarak, bedeninden ayrıldı, öldü” diyecekler. Nirdhana Brahman’a sadaka vermediğim için başımın yarıldığını, kesildiğini anlamayacaklar (ve) şöyle diyecekler: “Çok sadaka verdiği için Badhari Brahman’ın başı kesildi.” O sözü işitip inançlı canlıların gönülleri çökecek, (onlar) üzülecekler. İnançsız canlılar (ise), sevinecekler. Onun için benim insan yüreğim, gönlüm, şimdi sıkılır.” (1-11) O arada Purnabhadra, ilahi Yakşa komutanı, bilgelik donanımı ile donanmış çingırağını çınlatarak, her yeri yüzüğü, bileziğiyle parlatıp aydınlatarak, Badhari Brahman’ın evini (de ışığıyla) aydınlatıp şöyle dedi: “Korkma! Korkma sen! Ey Badhari! Senin üzülmene gerek yok. “Neden?” dersen, Hiçbir biçimde (o,) senin başını kesemez, senin malına mülküne açgözlülük yapamaz, göz koyamaz. (O,) başsız gözsüz, kötü, yalan sözlerle sana sövdü.” Onu işitip Badhari Brahman güler yüzüyle kaşlarını kaldırır. İlahi Yakşa komutanını görüp şaşırarak, şöyle dedi: “Soylum! Bu yeryüzünde tepeye çıkmayı, tepeden düşmeyi kimler bilir?” Sonra Purnabhadra, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’yı düşünerek, (onun) sonsuz iyiliğini aklına getirip şöyle dedi: “O, kendi üstün bilgisiyle Vacrasana (adlı) elmas taht üzerine oturup hırslarını, ihtiraslarını dağıttı. Anla-

13b

- 1) -kulug törülerin alku uktı bildi.. bulgulug
- 2) edlerig tükel bultı.. atı küsi yadıltı.. t(e)ñri
- 3) yal(a)ñuknuñ bahşısı ol ukar töpüg ol ok
- 4) bilir.. töpüdin tüşmekig taymakıg.. anta
- 5) ötrü badari braman bu muntag türlüğ öñre
- 6) kisre işitmedük t(e)ñri t(e)ñrиси burkannıñ
- 7) edgü atın küsin işitip alku

- 8) et'özinteki tüü tüpleri barça
- 9) yokaru turdı süzüük köñlin
- 10) **yaruk** (yazuk okn) yüzün añsız ögrünçülüğün
- 11) eñite et'özin külçire yüzün t(e)ñri
- 12) tapa körip inçe tip tidi.. tözün tınl(ı)g
- 13) kim erki ol burkan atl(ı)g..kim anıñ atın
- 14) işitip inçe sakınçım boltı.. nızvanılığ ağır
- 15) uvin udımış tınl(ı)glar ara **yalañuz** (yalunguz okn) oduk-
- 16) -sak ol ermiş.. anta ötrü purnabatri inçe
- 17) tip tidi.. meniñ **amtı** (amtıg okn) küçüm küsünüm yok
- 18) kim t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ edgüsin
- 19) erdemin kiñ alkıg küleyü sözlegülüg(.)
- 20) ne y(i)me **tere** (tirvak okn) yıgvırak ayu bireyin(.) him-
- 21) -avanti tagıñ yıñakıta bagıratı atl(ı)g
- 22) ögüz kızıgıta kapılavastu atl(ı)g küsençig
- 23) körkle balık bar(.) ol balıkta ç(a)kr(a)v(a)rt
- 24) ilig kanlarnıñ kezikinte tiziginte
- 25) gaudam oguşıntın tözintin b(e)lgürmiş
- 26) kamag şaki tözlüg bodun bokun üze
- 27) erklig türklüg şudotan atl(ı)g hormuz-
- 28) -ta t(e)ñrike yöleşı ilig kan bar(.) ol
- 29) ilig begniñ mahamaya atl(ı)g arıgda aşok

Çeviri

13b

-şılacak törelerin hepsini anladı. Bulunacak malların mülklerin hepsini buldu. Adı, ünü yayıldı. Tanrı (Efendilerin) insanların hocası olarak, o anlar. En üstününü, iyisini, o bilir. Tepeden düşmeyi, kayıp yitmeyi, (o bilir)." Daha sonra, Badhari Brahman'(ın) bu şekilde değişik, daha önce duyulmadık (olan) Tanrı Tanrısı Buda'nın iyi adını, ününü işitip bütün bedenindeki tüyler diken diken oldu. Arı gönlü, parlak yüzüyle fazlasıyla sevinerek, eğilmiş bedeniyle (ve) güler yüzüyle Tanrı (Buda)yı görüp şöyle dedi: "Soylu canlı(dır.) Onun adı, Buda'(dır). Onun adını işitip şöyle düşündüm: "İhtirasın ağır uykusuyla uyumuş canlılar arasında yalnızca uyanık oymuş." (1-16) Ondan sonra Purnabhadra şöyle dedi: "Benim şimdi, Tanrı Tanrısı Buda'nın iyiliğini, erdemin

ayrıntılı bir biçimde gülerek anlatacak gücüm kudretim yok. Yine de kısaca anlatayım.” Himalaya Dağı’nın eteklerinde Ganj Irmağı’nın kıyısında Kapilavatsu adlı görülmeye değer güzellikte bir kent var. O kentte dünya hükümdarlarının hanedanlığının Gautama soyundan gelmiş, bütün Şakya ailesinden, ulus üzerine kudretli *Škr*: Sudarsana (Wilkens, 2021, s. 626) adlı Tanrı sınıfından Hormuzta Tanrı’ya benzeyen bir hükümdar var. O hükümdarın Mahamaya adlı ormanda Aşoka... (16-30).

baştınkı ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) atl(ı)g adınçığ sögüt altınta ikinti ay
- 2) sekiz yañıka puş yultuzka viçay atl(ı)g
- 3) muhurtka iki kırk kut buyanlık irü **belgü-** (bigü- okn)
- 4) -ke tükellig sekiz on türlüg nayragın
- 5) yaratılg körtle körkin kulaçça
- 6) yarukın yaltıru kaltı bulutdın önmiş
- 7) kün t(e)ñri teg ogullug çintamani
- 8) erdini belgülüg boltı(.) ne toga
- 9) birle geyikler hanı aslan
- 10) teg korkunçsuzın yiti mañ
- 11) mañladı(.) törtidin yıñak titrü körüp braman
- 12) sever ünin otgurak savın inçe tip
- 13) sav sözledi(.) bu meniñ eñkinki togum
- 14) ol(.) üstün teñriniñ altın yal(a)ñuk-
- 15) -nuñ yalañuz bahşısı m(e)n erür(.) muntag
- 16) sav sözledükte üç miñ ulug miñ
- 17) yir suv titredi.. kamşatdı.. kök kalıktın
- 18) hua çeçeklig yagmur yagdı.. törtidin
- 19) yıñak ır üni yañkurdı.. anı körüp bilge
- 20) t(e)ñri yal(a)ñuk irü belgü bilteçi bögülüg
- 21) -ler.. iki türlüg yolın aydılar.. birökin
- 22) bu ogul evde barkta erser.. yiti erd(i)nike

- 23) tükellig tört yirtinçü yir suvda erklig
- 24) ç(a)kr(a)v(a)rti ilig kan bolgay.. kaçan birök
- 25) evig barkıg kodup dıntar işin işleser
- 26) tüzkerinçsiz yig burkan kutın bulgay
- 27) tip tidiler.. anta ötrü ol kutlug tınl(ı)g
- 28) suvdaki linhua çeçek osuglug...
- 29) ulgattı **beltürdi**.. (beltrüdi okn) alku er erdemini
- 30) boltı.. tokuz otuz yaşında yaşodra

Çeviri

14a

adlı olağanüstü söğüt ağacı altında, ikinci ayın sekizinci günü *Skr*: Pusya (Wilkens, 2021, s.565) (adlı) takımyıldızının (göründüğü zamanda), *Skr*: Vijaya (Wilkens, 2021, s. 844) adlı zaman diliminde *Skr*: Muhūrta (Wilkens, 2021, s. 479) (adlı) 48 dakikalık sürede 32 üstün, kutlu ve iyi niteliğiyle 80 türlü donanımla süslenmiş güzel yüzüyle kulaç genişliğindeki parıltıyla, yani başının üzerindeki ışık tacıyla (çevreyi) aydınlattı. Buluttan çıkmış Gün Tanrı (Güneş) gibi oğul (adlı) cevher olarak belirdi, doğdu. Doğumuyla birlikte geyikler hanı aslan gibi korkusuzca yedi adım attı. Dört yöne erişen, egemen olan Brahman (adlı) sevimli sesiyle tam olarak şöyle konuştu: “Bu, benim ilk doğumum. Üstte Tanrı, altta insan varlığındaki canlıların tek bilge öğreticisi benim.” (1-15) Böyle söyledikten sonra 30.000 yüce, büyük yer titredi, sallandı. Gökyüzünden Linhua (adlı) (Nilüfer türü) çiçekler, yağmur gibi yağdı. Dört yönden, şarkılar yankılandı. Onu görüp Bilge, Tanrı (ve) insanlar belirtiyi, alameti bilen bilgiler... İki türlü yol söylediler: “Eğer, bu oğul evde barkta kalırsa, yedi cevherli üstün bilgelikle dört yöne egemen olan kudretli dünya hükümdarı olacak. Eğer, evi barkı terk edip rahiplerin davranışını sergilerse, erişilemeyen en üstün Buda Mutluluğu'nu bulacak.” dediler. Ondan sonra o kutlu canlı, sudaki Linhua çiçeği (Nilüfer) gibi belirdi, açtı. Bütün erdemleri yerine geldi. Otuz sekiz yaşında *Skr*: Yaśodharā (adlı) (Wilkens, 2021, s.875) (Buda'nın eşi)...

Çeviri

14b

- 1) marika t(e)ñri kızlarıña yöleşı katun-
- 2) -ların **kunçuyların** (kunçuların okn) altı tümen
- 3) yinçke kırkınlrın kodu ıdalap igmek
- 4) karımak ölmek bu üç türlüg törüke
- 5) korkup ayınıp şankar tünle **kapılavastu** (kapılvastu okn) balık-
- 6) -tın ünüp **tapavan** (tapovan okn) arıgka bardı.. anta
- 7) tegip arıtı udarakita ulatı

- 8) ulug küçlög **arzilerniñ** (erzilerning okn)
- 9) nomın törüsin taplamadın altı
- 10) yıl alp kılsıg iş işledi.. alp küz-
- 11) -edgülög **ç(a)hş(a)p(a)t** (çhşpt okn) küzedi.. ol neteg et'öz
- 12) emgenmekniñ tüşin utlısın bulmadın
- 13) nanta nantabala atl(ı)g eke baltızlardın
- 14) bodivan atl(ı)g süt ügre aşap
- 15) ...atl(ı)g b(e)rkte naryançan ögüz
- 16) kıldığınta bodi sögüt **altınta** (altınınta okn) vizir
- 17) osuglug bek katıg köñlin vacrazan
- 18) örgün üze bagdaşını oluru y(a)rılıkadı(.)
- 19) altı kırk kolti sanı ş(i)mnu t(e)ñriniñ süüsin
- 20) utup yigedip otuz artuk törtünç kşan
- 21) ödte tüzkerinçsiz burkan kutın bulu
- 22) y(a)rılıkadı.. ol ogurda yitiñsiz yagız yir altı
- 23) türlüğün tebredi.. kamşadı taluy ögüz suvı
- 24) yaygantı.. sumır tag titredi.. ontın yıñak
- 25) ır oyun külçirmek ünler iştilti.. namo
- 26) but kılmak ünler iştilti.. tünle küntüz
- 27) altı ödün udugın sakın sansız tümen
- 28) ...asıg tusu kılı kop
- 29) tınl(ı)glarığ kutgardaçı tükel bilge
- 30) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan titir.. bu savı işitip muñ

Çeviri

14b

Marika (adlı) Tanrı kızlarına benzeyen hatunlarını, prenseslerini, 60000 narin hizmetçilerini bırakarak, hastalanmak, yaşlanmak, ölmek töresinden korkup Şankha (adlı rahip) ile geceleyin Kapilvatsu kentinden çıkıp *Skṛ*. Tapovana (Wilkens, 2021, s. 676) (adlı münzevi koruluğu) ya ulaştı. Oraya ulaşıp Udraka (adlı) hoca ve diğer yüce münzevilerin töresini, öğretisini tam olarak anlamadan altı yıl güçlkle çalıştı. Güçlkle gözetilen ahlak kurallarını gözettiler, korudu. O, yine de bedeninin acı çekmesinin sonucunu, ödülünü alamadan, Nanta, Nantabala (adlı) baldızlarından *Skṛ*. Bodhivana (Wilkens, 2021, s. 184) (adlı) aydınlanma ağaçlığı geçip ... adlı korulukta Ganj

ırmağı kıyısında Bodhi adlı söğüt ağacı altında, mücevher gibi sağlam olan gönlüyle Vacrasana elmas tahtı üzerine bağdaş kurup oturarak buyurdu.(1-17) Otuz altı Kolti (sayısınca zaman diliminde) şeytanın ordusunu yenip 34 K(a)sana adlı kısa zaman diliminde erişilemeyen Buda Mutluluğu'nu bulup buyurdu. O zaman, uçsuz bucaksız yeryüzü altı kez sallandı. Okyanusların suyu dalgalandı, taşıtı. Sumeru Dağı titredi. Her yönden şarkılar, türküler, gülüşmeler, sesler duyuldu. “Gece gündüz, altı zamanda, uykusunda düşüncesinde sayısızca ... yarar sağlayıp bütün canlıları kurtaracak, Tanrı Tanrısı Buda’dır.” Bu sözü işitip... (17-30).

baştınkı ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) adu adını badari braman inçe tip tidi.. bir
- 2) kişi yal(a)ñuk bolup bu munça türlüğ ülgüsüz
- 3) sansız edgü erdemke tükellig erser.. muntada
- 4) y(i)me tañ negü bolgay.. ikile ayıttı(.) amtı
- 5) ol muñadıncıg tınl(ı)g kanta y(a)rlıkar erki(.) ötrü
- 6) purnabatri t(e)ñri inçe tip tidi.. işitgil töz-
- 7) -ünüm .. kayu ödün t(e)ñri t(e)ñrиси burkan
- 8) burkan kutın bulu y(a)rlıkadı
- 9) yiti yiti kün bodi söğüt tübi-
- 10) -nte dyanlıg meñi meñiledi.. anta
- 11) basa ezrua t(e)ñri ötügene barnas uluş-
- 12) -ta erş(i)vidan señremde nomlug tilgen tevirdi(.)
- 13) biş pañçaki toyınlarıg sekiz tümen t(e)ñrilerig
- 14) kutgaru y(a)rlıkap baranas kent uluştın yana
- 15) magit ilke y(a)rlıkadı.. amtı sinayani braman-
- 16) -nıñ sozakıntakı nanta nantabala eke baltız-
- 17) -larıg kutgarıp magit iltin yana paşanak
- 18) tagka bardı(.) amtı t(e)ñri yal(a)ñnıñ tapıgın
- 19) udugın aşayu on küçin küçedü üç
- 20) türlüğ ürüg ornanmış ög turıgın **ög-**
- 21) **-lenü** (oklanu okn) tört türlüğ korkınçsız.. **yazılmaklıg** (yazalmaklıg okn)
- 22) biligin yazılı ulug y(a)rlıkançuçı biligin

- 23) ornanu paşanak tagda y(a)rlıkar.. bu savıg işitip
- 24) badari braman paşanak tagnıñ irakıña
- 25) umugı üzülmiş osuglug bolup ulug tına
- 26) titreyü kamşayu et'özin emgeklig ünin
- 27) ıglayu inçe tip tidi.. neçök kılayın kança
- 28) barayın munça ürkiç ödte berü igmek
- 29) karımak ölmek törülerig öçürgelir tarkar-
- 30) -kalır üçün tapaşaçaran törüsinde et'özimin

Çeviri

15a

fazlasıyla şaşırarak, Badhari Brahman şöyle dedi: “Bir kişi insan olarak, bu kadar türlü sayısız iyiliğe erdeme, üstün bilgiye sahipse bundan başka olağanüstü, şaşırtıcı (şey) ne olacak? Yineledi. Şimdi, o olağanüstü canlı nerede buyurmaktadır?” Ondan sonra, Purnabhadra şöyle dedi: “Dinle! Soylum! Tanrı Tanrısı Buda, Buda Mutluluğu'nu bulup buyurduğu zaman; on dört gün Bodhi (adlı) söğüt ağacı dibinde derin düşünceye dalarak, mutlu oldu. Ondan Ezrua Tanrı'nın isteğiyle Varanasi kentinde *Skṛ*: Rşivadana (Wilkens, 2021, s. 66) (adlı) tapınakta (Budist) öğreti (adlı) tekerleği çevirdi. Beş kişilik rahip (topluluğunu), 80.000 Tanrı efendisini, kurtarmayı haşmetle buyurup Varanasi kentinden Magatha kentine ulaştı. Şimdi, (Sinayana) (adlı) Brahman'ın köyündeki Nanta, Nantabala (adlı) büyük baldızlarını kurtarıp Magatha kentinden Pāṣānaka Dağı'na gitti. (1-18) Şimdi (o), efendi ve insanların ibadetiyle, hizmetiyle mutlu olup on gücün mükemmelliğiyle üç türlü zihinde yerleştirilmiş bilinçle derin düşünceye dalarak, dört türlü korkutucu olmayan... rahatlatıcı bilgiyle kafasını dinlendirip yüce acıma duygusuyla Pāṣānaka Dağı'na yerleşip buyurur.” Bu sözü işitip Badhari Brahman, Pāṣānaka Dağı'nın uzağında umudu ezilmiş, bitmiş gibi olup büyük nefesiyle titreyip, sarsılıp acı çeken bedeniyle ağlayarak, şöyle dedi: “Nasıl yapayım? Nereye gideyim? Bu kadar kötü fena dönemlerden beri hastalanmak, yaşlanmak, ölmek törelerini (düşüncesini) söndürmek, dağıtmak için *Skṛ*: Tapaścaraṇa (Wilkens, 2021, 674) (adlı) çilecilikte bedenimi... (18-30).

Çeviri

15b

- 1) emgettim neñ asıgın bulmadım.. ap y(i)me
- 2) acunlug taluy ögüzdin ozdum kutrulduñ añ
- 3) kinite irinçte irinç yavlakta yavlak **y(a)rılıkda** (y(a)rılık okn)
- 4) m(e)n karı kul boltum.. kim kop muñda kutgardaçı
- 5) kutlug tınl(ı)g körmedin alku adata arılguçı
- 6) adınçığ t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg körmedin ölür

- 7) m(e)n(.) anta ötrü ol t(e)ñri badari
- 8) bramanka inçe tip tidi.. emgeklig
- 9) buşuslug bolmañ(.) burkanlarnıñ
- 10) ırak ol tip tigülük törüleri bultukmaz(.)
- 11) ne üçün tip tiser.. köñül öritmişçe
- 12) ödte asanki sanınça ırak uluş balıklar-
- 13) -ka tegip sansız tümen tınl(ı)glarka
- 14) asıg tusu kılğalı erñek sokukınça ödte
- 15) ...keli y(a)rlıkar.. alku tınl(ı)glar
- 16) üze adırsız tüp tüz köñüllüg y(a)rlıkar(.) siz-
- 17) -ni osuglug kutrultaçı tınl(ı)glarnıñ ödinte
- 18) kolusınta ertürü y(a)rlıkamaz.. anıñ siz y(i)me
- 19) umunçlug eriñ.. artuk çökmeñ(.) bu munça
- 20) sav sözlep anta ok itlinip bardı.. anta
- 21) ötrü badari braman t(e)ñri t(e)ñrısı burkannıñ
- 22) edgüsin öyü sakınu bir tün ıglayu sıgtayu
- 23) tünüg yaruttı.. alku şastar nomlarıg
- 24) adırtlayı uktaçı vaybaş şastarlıg noş suvsuş
- 25) içmiş ary(a)çantri bodis(a)v(a)t kşı açarı enetkek
- 26) tilintin tohrı tilinçe yaratmış(.) pr(a)tnarakşit
- 27) kranvaziki türk tilinçe evirmiş maitrisimit
- 28) nom bitigde badari bramannıñ yağış yagımak
- 29) atl(ı)g baştınkı ülüş tükedi(.)
- 30) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ

Çeviri

15b

zorladım, (ona) acı çektirdim. Hiçbir yararını görmedim. Yine, dünya (adlı) (dalgalı) okyanus (Samsara döngüsü) den kurtuldum. Ondan sonra kötünün kötüsü olarak, ben yaşlandım. (Beni), bütün bunalımlardan, sıkıntılardan kurtaracak kutlu varlığı görmeden, bütün tehlike ve kötülüklerden temizleyecek olağanüstü varlığı görmeden ölüyorum.” Sonra o Tanrı, Badhari Brahman’a şöyle dedi: “ ‘Buda’ların ‘uzak(tır.)’ dediği töreleri bulunmaz’ diye acı içinde

kaygılanmayın! “Niçin?” dersen, gönül vermişcesine, adanırcasına, sınırsız zaman boyunca, uzak kentlere ulaşip sayısız canlıya yararlı olmak için parmak şıkırdaması kadar zamanda... (onları kurtar)mayı buyurur. (1-15) Bütün canlıları ayırt etmeksizin doğrudan arı düşünceyle buyurur. Sizin gibi kurtulacak canlıların döneminde, (onların) bütününü (kurtarmadan) bırakmaz. ...(Onun) için siz de umutlu olun! Artık üzülmeyin!” Bu sözleri söyleyerek, oradan ayrıldı. Ondan sonra, Badhari Brahman Tanrı Tanrısı Buda’nın iyiliğini düşünerek, bir gece boyunca ağlayıp sızlayarak, geceyi gündüz etti. Bütün öğreti metinlerini ayrıntısıyla anlayacak *TochA* Vaibhāṣ; *Skr.* Vaibhāṣa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) öğreti metninin tatlı suyunu içmiş *Skr.* Āryacandra Bodhisatva’nın Hintçeden Toharcaya uyarladığı (ve) Praknaraksita Kravansika’nın Toharcadan Türk diline uyarlayarak çevirdiği, *Maytrisimit* (adlı) (Budist) öğreti kitabında “Badhari Brahman’ın kurban sunma” adlı birinci bölüm bitti. Buda’ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... (15-30).

ikinti ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) namo but.. namo d(a)rm(a) .. namo sañ..
- 2) amtı bu nomug savıg badari braman-
- 3) -niñ evinte ukmış kergek..
- 4) anta ötrü badari braman tañ yarın-
- 5) -ınta turup inçe tip tidi.. aç bu muntag
- 6) kim sizler.. anıñ ara urılar kuvragın
- 7) tegriklep akru akru mañlayı ayag-
- 8) -ka tegimlig maitri badari
- 9) bramanka yakın tegip
- 10) eligin yokaru kötürüp öküş
- 11) түrlüg ayayu ağırlayu inçe tip tidi(:)
- 12) t(e)ñri bahşı köñli neteg erdi.. tünki tünle
- 13) inç boltı mu erki.. ögire sevinü küler
- 14) yüzın badari braman inçe tip tidi.. edgü
- 15) edgü tözün oglum.. añsız inç artuk
- 16) edgü erdim(.) ne üçün tip tiser.. yüz y(i)g(i)rmi
- 17) yaş yaşadım(.) tünig adıra sanasar tört
- 18) tümen üç miñ iki yüz tünler erdi(.)

- 19) ol ança uzun ödte berü **bir(i)kiye** (birkiye okn)
- 20) y(i)me tün tünleki teg inçkülüg meñilig-
- 21) -in udımışım yok erdi(.) ne üçün tip tiser
- 22) tün tünle bir antag kedim ton etüg yivig
- 23) **tiz(i)g** (tizk okn) kedmiş tonanmış körü kanınçsız yaruk
- 24) yaşuk **yaltırttı** (yaltırttı okn) bir t(e)ñri urısı kök kalık-
- 25) -da turup maña inçe tip tidi.. tükel
- 26) bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan yir suvda
- 27) b(e)lgürmiş erür(.) kaşıp burkan yir suvda
- 28) berü evrilmedük nomlug tilgen baranas
- 29) kent uluşta tevirdi.. ötrü külçire
- 30) yüzün tözün maitri inçe tip tidi(:)

Çeviri

1a

Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğreti öyküsünü Badhari Brahman'ın evinde (zihinde canlandırılarak kurgulandığını) düşünmek gerek. Sonra Badhari Brahman şafak sökerken şöyle dedi: “Bu şekilde aç (olan) sizler, kimsiniz? O sırada erkekler(den oluşan) öğreti topluluğu, bir araya gelip çok yavaş adımlarla saygıdeğer Maitreya Badhari Brahman'a yaklaşarak, ellerini yukarı kaldırıp nazik saygılarını sunarak (ona) şöyle dedi: “Efendimiz, hocamızın gönlü, rahatı nasıldı? Dün gece rahat mıydı? Sevinçli güler yüzüyle Badhari Brahman şöyle dedi: “İyi! İyi! Soylu oğlum! Çok rahattım, fazlasıyla iyiydim. (1-15) “Neden?” dersin, 120 yaşındayım. Gecelerini ayrıntılı sayarsan, 432000 gece eder. O kadar uzun zamandan beri, dün geceki gibi esenlik içinde, rahat bir uyku uyumamıştım. “Niçin?” dersin, dün gece rüyamda, her nasılsa, giyimli, donanımlı, görülmeye doyulmayan güzellikte aydınlatılmış parlaklıkta bir Tanrı oğlu (yiğit, kahraman) gökyüzünde durarak, bana şöyle dedi: “Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda yeryüzünde belirmiş. Kaşyapa Buda yeryüzünde (olduğundan) beri döndürülmeyen öğreti (adlı) tekerleği(ni) Varanasi kentinde döndürdü. Sonra gülen yüzüyle soylu Maitreya şöyle dedi: ...(15-30).

1b

- 1) antag erser amtı.. ol ayakka tegimlig
- 2) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan kanta bolur ermiş(.)
- 3) ötrü badari braman inçe tip tidi-i(.)
- 4) magit ilte paşanak tagda y(a)rılıkar ermiş(.)
- 5) anı işitip tözün maitri bodis(a)v(a)t öz köñ-

- 6) -liñe inçe tip tidi(:) maña y(i)me bu
- 7) savıg tünki tünle şudavas t(e)ñri yirin-
- 8) -teki t(e)ñriler tüzü tüketi
- 9) **ukıttılar.** (ukıtdı okn) ötrü mogaraçı urı
- 10) inçe tip tidi.. t(e)ñri bahşı-ya(,)
- 11) bu muntag biş çöbik bulganyuk iritmiş
- 12) kısğa özte yaşta burkanlar yirti-
- 13) -nçüde b(e)lgürdi.. tip timiş savıg kirtgünür mu
- 14) erki.. ötrü badari braman inçe tip tidi(:)
- 15) tözün oglum(,) añsız kirtgünür m(e)n(.) ne
- 16) üçün tip tiser.. söki kutluglarda öñre-
- 17) -ki bilgelerde antag işitmişim bar.. antag
- 18) türlüğ alp erdemlig kanamlıg yüreklig
- 19) bek katıg köñüllüğ tınl(ı)g bolur.. bu muntag
- 20) türlüğ kız kızga yavaz ödüg kolug
- 21) sayu körmedin tüü türlüğ emgeklig
- 22) tilgenin başka tokıtmış sansar içinteki
- 23) tınl(ı)glarınıñ emgekin körü umatın
- 24) burkan kutın tileyür.. amtı tükemiş edgü
- 25) kılınçlıg kutlug tınl(ı)g magt ilte tört
- 26) türlüğ ş(i)mnu süüsin utup yigedip burkan
- 27) kutın bulu y(a)rılıkamış(.) kamag ödün inçsiz-
- 28) -in turançsızın alku tınl(ı)glarınıñ
- 29) emgekin tolgakın tarkarkalır üçün edgü
- 30) nomlug y(a)rılıg y(a)rılıkayur ermiş.. ırakınık yaguk-

Çeviri

1b

Öyleyse şimdi, o saygıdeğer Tanrı Tanrısı Buda neredeymiş?” Ardından Badhari Brahman şöyle dedi: “Magatha ülkesindeki Pāṣānaka Dağı’nda yerleşmiş (ve oradan) buyuruyormuş. Onu işitip soylu Maitreya Bodhisatva, kendi düşüncesiyle (örtüştürerek): “Bana da bu sözü (haberi), dün gece *Skṛ. Śuddhāvāsa* (adlı) Tanrı Yeri’ndeki (Wilkens, 2021, s. 657) tanrılar, ayrıntısıyla anlattılar.

Sonra, *Skr*: Mogharaja (adlı) (Wilkins, 2021, s. 477) Maitreya'nın erkek öğrencisi, şöyle dedi: "Efendim! Hocam! Bu şekilde, beş kötü bunalımlı iğrenç kısa zaman içindeki yaşımda, 'Buda'lar yeryüzünde belirdi, göründü." diye söylenen söze inanılır mı, (söz), gerçek midir? (1-15) Daha sonra, Badhari Brahman şöyle dedi: "Soylu oğlum! Kesinlikle inanırım. "Neden?" dersin, (sakinleşmiş, rahatlamış) kutlulardan, önceki bilgilerden, böyle işitmişliğim var: 'Böylesine güçlü, cesur yürekli, sağlam iradeli canlı vardır. (O,) böylesi kısa, kötü zamanın tamamında her yerde göremeyeceğin (ve) değişik türdeki acı tekerleğinde canı yanmış, Samsara içindeki canlıların acısını, eziyetini görmeden Buda Mutluluğu'nu (onlar için) diliyor.' "Şimdi en üstün iyi davranışlı kutlu canlı, Magatha ülkesinde dört türlü şeytan ordusunu yenip Buda mutluluğun bularak, (onu) buyurmuş. Daima huzursuz olan bütün canlıların acılarını dağıtmak, yok etmek için, iyi öğretisi (ye ait) buyruğu (onlara) buyururmuş. Uzaktaki yakın-... (15-30).

ikinti ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) -tinkı muñlug taglıg tınl(ı)glarig buyanlap
- 2) kutgarur ermiş.. takı y(i)me koduru köñlenür
- 3) m(e)n.. biş kırk yılda berü basa basa
- 4) üstün kök kalıktaki ulug küçlüg
- 5) t(e)ñriler **asura** (asurla okn) luular yekler **kintareler** (kintiriler okn)
- 6) g(a)ntarvılar **ögrünçlügün** (ögrünülügün okn) sevinçligin
- 7) keli bar kılurlar.. t(e)ñridem toylarında
- 8) biş türlüg yinçke oyun
- 9) ır üni iştilür erdi (.) anıñ
- 10) ara namo but kılmış ünler işitür erdim(.)
- 11) anı adıra ukmaz erdim.. kim erki ol buta
- 12) yarlıg(.) yana y(i)me üstün kökte altın
- 13) yağızta kut buyanlıg irü b(e)lgüler b(e)lgülüg
- 14) bolurlar.. tünle küntüz yana yana yılınçka
- 15) yir tepreyür.. basa basa yıparlıg yıdın
- 16) katıglıg yıl esin esneyür.. anı inçe ukar
- 17) m(e)n(:) otguratı tükel bilge burkan yir
- 18) suvda b(e)lgürmiş bolur.. anta ötrü ayag-
- 19) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t artukta

- 20) artuk **ögrünçlüg** (ögrünölüg okn) sevinçlig bolup **ezügsüz ezüg** (ez-ök okn)
- 21) **yaruk yazuk** (yazok okn) köküş öñ körtle közin
- 22) badari bramanıg titrü körüp inçe tip tidi(:)
- 23) tözün bahşı(,) öküş sav k(e)rgek ermez(.)siz-
- 24) -ikiñiz üzlünzün(.) tükel bilge burkan
- 25) yirtünçüde b(e)lgürmiş erür.. anıñ amtı siz-
- 26) -iñe yinçke ötüg ötünür m(e)n(.) udumbar
- 27) çeçekke yöleş alpta alp sokuşkulug
- 28) burkanlar yirtinçüde b(e)lgürmekleri bolur(.)
- 29) anı **osuglug** (oşuglug okn) kişi et'özlüg çintamani erdini
- 30) bulgalı takı alp erür.. amtı yaramagay añar

Çeviri

2a

yakındaki bunalmış, zor durumda kalmış canlıları en üstün iyiliğini gösterip kurtarırmış. Ve yine her şeyi ayrıntılı biçimde düşünürüm. Otuz beş yıldan beri yinelenerek üstte Tanrılar, Asuralar, ejderhalar, şeytanlar, (olağanüstü) ara varlıklar, gök çalgıcıları sevinçle gelip varlık gösterirler. İlahi (kutsal) eğlencelerinde, beş türlü nazik şarkılar işitilirdi. O arada, Buda'ya saygı gösterildiğini (içeren) sesler işitirdim. Onun Buda buyruğu olduğunu tam olarak anlayamazdım. Yine, üstte gökte ve altta yeryüzünde, 32 Buda belirtisi, alameti *Skṛ*: Laksana belirmiş. Gece gündüz yinelenerek, yer sarsılıyor, sallanıyor. (1-15) Yine, (güzel) kokulu güçlü yeller esiyor. “Onu şöyle anlıyorum: ‘Kesinlikle, en üstün bilge Tanrılar Tanrısı Buda yeryüzünde belirmiştir.’” Daha sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva fazlasıyla sevinerek, yanılmaz ışığı, koyu mavi yüzüyle Badhari Brahman'a dikkatlice bakarak şöyle dedi: “Soylu Hocam! Çok söze gerek yok! Kuşkunuz olmasın! En üstün bilge Maitreya Bodhisatva, yeryüzünde belirmiş. Onun için şimdi, sizden nazikçe istekte bulunuyorum. Udumbara (adlı) çiçeğe benzeyen, güçlkle karşılaşılan Buda'lar, yeryüzünde belirdi. Onun gibi kişi (insan) varlığında, Çintamani (adlı) mücevheri bulmak zordur. Şimdi, yararlı olmayacak, ona... (16-30).

2b

- 1) yakın barmasar.. y(i)me yaramagay anı osuglug
- 2) bahşı bolup umug inag tutmasar(.) amtı t(e)ñri
- 3) bahşı boşuyu y(a)rlıkazun kim t(e)ñri t(e)ñrisi
- 4) burkanka yakın barıp evig barkıg
- 5) kodup toyın bolup(.) bu munça sav sözlep

- 6) tüketmezken(.) anıñ ara tükkel bilge
- 7) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ
- 8) et'özinte biş boduglug yaruk
- 9) yaltrık ünüp matyadiş uluştın
- 10) şudlanu kelip tözün maitriniñ et'özin
- 11) oñaru tegzinip t(e)ñri burkan ödinte
- 12) turur teg maitri bodis(a)v(a)t üskinte
- 13) yaşuyu teprençsiz turdı.. anı körüp
- 14) ayagka tegimlig maitri artuk süzülüp
- 15) badari bramanka inçe tip tidi.. körüñ
- 16) bilge bahşı(.) bu tükkel t(e)ñri t(e)ñrisi
- 17) burkan ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kandın kelmiş
- 18) yaruk yaltrıklık yalavaçığ(.) amtı m(e)n otgur-
- 19) -atı toyın ok bolmışım k(e)rgek.. ötrü titr-
- 20) -eyü et'özin badari braman inçe tip
- 21) tidi.. amrak oglum(.) seniñ bu muntag türlüg
- 22) sözleyü yitiñsiz kut buyan edgügingin
- 23) edremiñin körüp ertiñü muñadur m(e)n adınur
- 24) m(e)n(.) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ y(a)rlıkançuçı
- 25) bilge biligi kamag biş acun tınl(ı)glar
- 26) üze tüz ol tip tiyürler.. yana inçe
- 27) körser(.) aglakta aglak sini amrayu seve
- 28) y(a)rlıkar.. anta ötrü ol kamag titsi ur-
- 29) -lar tañlap muñadıp braman törüsinçe
- 30) oñ kolların örü kötürüp bir ikintiş-

Çeviri

2b

yakınlaşmamak. Yine yararlı olmayacak, onun gibi hoca olup (canlılara) umut dayanak olmamak. Şimdi hoca, Tanrı Tanrısı Buda'ya gidip evi barkı terk ederek, rahip olmaya izin versin.” Bu şekilde sözler söylenip daha bitmeden, Tanrı Tanrısı Buda'nın bedeninde beş budaklı (oklu) parlak aydınlık belirerek, Madhyadesa eyaletinden arka arkaya gelip soylu Maitreya'nın etrafında

dönerek, Tanrı Buda zamanında durur gibi, Maitreya Bodhisatva'nın üzerinde parlayarak, hareketsizce durdu. Onu görüp saygıdeğer Maitreya Bodhisatva fazlasıyla inançlı (biçimde) Badhari Brahman'a şöyle dedi: "Bu üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda(nın) dünya hükümdarı soyundan gelmiş (olan) elçi(sini), Görün! Bilge Hoca(m)! (1-18) Şimdi, benim kesinlikle rahip olmam gerek." Sonra, titreyen bedeniyle Badhari Brahman şöyle dedi: "Sevgili oğlum, senin bu şekilde fazlaca anlatılan, erişilemeyen 32 en üstün niteliğini, iyiliğini, erdemini görüp fazlasıyla şaşırdım. 'Tanrı Tanrısı Buda'nın acıma duygusuyla bilgeliği, bütün beş varlık biçiminde doğan canlılar üzerine doğrudur.' diyorlar. Yine öyle anlaşılıyor, kötünün kötüsü, seni sevip sarmalar. Ondan sonra, bütün o öğrenciler şaşırp Brahman töresince sağ kollarını yukarı kaldırarak, yeniden... (18-30).

ikinti ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) anuk erdi.. anı körüp tişi **tonılı** (donili okn) mogaraçi-
- 2) -da ulatı altı y(i)g(i)rmi urılar
- 3) ayagka tegimlig maitridin adrılmak
- 4) emgekke yaşları savrılı eliglerin kavşurup
- 5) eñite et'özin tözün maitrika
- 6) inçe tip ötüntiler(.) bu sansar içinte
- 7) alku amranmakta küçlügi ög kañ
- 8) üzeki amranmak erür.. biziñ
- 9) yana inçe körse sizni
- 10) üzeki seviglig köñlümüz amrak et'öz
- 11) isig özümüzte yigrek erür.. amtı
- 12) bizni üze y(a)rlıkançuçı köñül öritiñ(.)
- 13) siz bizni tıdmañ tutmañ siziñ ödün-
- 14) -izde baralım.. anta ötrü tözün
- 15) maitri ol urılarka inçe tip tidi.. meniñ
- 16) y(i)me bu ok **küşüşüm** (küşüş okn) erdi.. kim sizlerniñ
- 17) agzıñızlarda bu muntag türlüğ edgü sav
- 18) işitgeli.. takı y(i)me koduru kolulañlar(.)
- 19) ilkisiz sansarnıñ öñreki uzun uçı-ı
- 20) kiñi teriñ tübi arıtı bultukmaz.. ürde....

- 21) berü bu sansar içinte tınl(ı)g oğlanı toga
- 22) ölü aga tegikü açığ emgek körürler(.)
- 23) amtı y(i)me sizlerke okşatı erür.. kim
- 24) t(e)ñri t(e)ñrısı burkanka umug ınag
- 25) tutgalı.. anta ötrü ol tözün maitri-
- 26) -da ulatı.. altı y(i)g(i)rmi urılar bir ikintiş-
- 27) -ke amraklayu kuvragtın adrılmakı bolup kamagun
- 28) tutup badari braman tapa barıp ezrua t(e)ñri-i
- 29) tidiler.. braman körklüg ezrua t(e)ñri-i
- 30) bilge biliglig öz birdeçi.. bahşılıg

Çeviri

4a

hazırlandı. Onu görüp *Skr.* Mogharāja (Wilkens, 2021, s. 477) (adlı) Maitreya’nın kadın öğrencisi ve on altı erkekle (birlikte) (on yedi kişi), saygıdeğer Maitreya’dan ayrılmanın acısıyla göz yaşlarına boğularak, ellerinin (ayalarını) kavuşturup bütün bedenleriyle (ona karşı) saygıyla eğilerek, soylu Maitreya’dan şöyle istekte bulundular: “Bu Samsara içindeki sevgi bağlılıkların en güçlüsü, anne babaya duyulan sevgi bağlılığıdır. Bize göre de, size duyduğumuz sevgi bağlılığımız, bedenimiz ve hayatımızdan üstündür. Şimdi, bize de acıma duygunuzu gösterin! Siz, bizi engellemeyin! Sizin zamanınızda (biz, buradan) ayrılalım.” (1-14) Ardından, soylu Maitreya o erkeklere şöyle seslendi: “Benim de isteğim, sizin ağzınızdan bu şekilde, iyi sözler işitmek yönündedir. Ve de bütünüyle (bu isteğim) yoğundur, güçlüdür. Öncesiz Samsara’nın başlangıcı, sonu, dibi kesinlikle bulunmaz. O zamandan beri, bu Samsara içindeki canlılar, doğup ölecek, (çarkın bölükleri arasında) yükselip alçalarak, acı çekerler. Şimdi de sizler için aynı durum vardır. Tanrı Tanrısı Buda’yı umut, dayanak olarak görmek, sonra da o soylu Maitreya’yı... .. o beş öğrenci, yeniden sevgi bağlılığını gösterip (din) topluluğundan ayrılarak, (söylenenlerin) hepsini (zihinlerinde) tutup Badrahi Brahman’a giderek, kendisine, güzel yüzlü Ezrua Tanrı bilincini veren Ezrua Tanrı (gibi) söylediler, (onu hatırlatır gibi anlattılar): “Hocamız, ... (14-30).

4b

- 1) kañımız(,) togar ölür sansarnıñ emgekin
- 2) serü umadın sizni titip barkalır biz
- 3) yüzüz ınagsız biz.. kulutlarnıñ yogan
- 4) inçke kılınışımıznı seriñ(,) kiçigde
- 5) berü tapınu udunu umadın tözün köñlü-
- 6) -ñüzni burtardımız erser(,) kşanti bolzun(!).

- 7) anta ötrü badari braman
- 8) kentü **titsilerinte** (titsisilerinte okn) bu
- 9) muntag açığ savlar işitip
- 10) yana kentünün ulug karı yaşka
- 11) tegmişin sakınıp yaşlıg közin titreyü
- 12) kamşayu et'özin tözün maitriniñ
- 13) eligin tuta inçe tip tidi.. bir kentü
- 14) ulug karı emgekin kavrılıp edgü yolçı yirçi
- 15) bahşıg körü umadın.. ikinti sizlerni **osuglug** (oşuglug okn)
- 16) amrak oğlanımtın adrılıtım.. amtı timin tirig-
- 17) -de ölüg m(e)n boltum.. ne y(i)me bahşılar-
- 18) -nıñ titsilerke kılgulug iş ködüg
- 19) erti erser(.) alkunı m(e)n tükel kılıtım(.) kaçan
- 20) sizlerniñ bilge biliglig közüñüzler
- 21) yarusar ol ogurda mini y(i)me unıtmañlar
- 22) inçip y(i)me oğlanım(.) bu d(a)ksanp(a)t ilteki tınl-
- 23) -(ı)glar.. mini **agı** (ayı okn) ulug törülüğ ayagka
- 24) tegimlig dıntarça sakınurlar.. birökin
- 25) sizler mini kodup t(e)ñri t(e)ñrisi burkan tapa
- 26) toyın bolgalı barsar sizler(.) telim öküş
- 27) tınl(ı)glar **siz(i)klig** (sizklig okn) bolgaylar.. ne ogrın
- 28) ne tıltagın ol urılar badari bilge
- 29) braman osuglug bahşıg kodup t(e)ñri burkan
- 30) nomınta toyın boltılar .. tip tigeyley (.) anıñ

Çeviri

4b

babamız, doğum ölüm Samsara'sının acısından kurtulamadan, sizi bırakıp ayrılıyor. Yüzsüz, dayanaksız. Kölelerin yoga (derin düşünme işi) rahatlığını yapışımıza sabrettiniz, küçüklükten beri, hizmetinizi yapamayışımızla soylu gönlünüzü kırdıysak, bağışlansın!" Sonra, Badhari Brahman kendi öğrencilerinden bu şekilde acı sözler işitip, yine kendinin yaşça büyük olduğunu, onlardan yaşlı olduğunu düşünerek, yaşlı gözlerle bedeni titreyip soylu Maitreya'nın elini tutarak

şöyle dedi: “Birincisi, yaşlı olmanın acısıyla iyi yol gösterici, hoca olamadım. İkincisi, sizin gibi sevgi beslediğim, bağlandığım oğlumdan ayrıldım.(1-15) Şimdi, ansızın diriyken ölü oldum. Ne de öğretmenlerin öğrencilerine yapabileceği (ne kadar) iş varsa, (onları) bütünüyle yapabildim. Ne zaman sizin bilinç gözünüz parlarsa, o zaman beni de unutmayın! Bununla birlikte oğlum, bu Dakṣiṇāpatha ülkesindeki canlılar, beni büyük yaşlı dindar rahip olarak düşünürler, görürler. Eğer, sizler beni bırakıp rahip olmak için Tanrı Tanrısı Buda’ya giderseniz, pek çok canlı kuşkulanacak. ‘Ne amaçla ne sebeple o erkek öğrenciler, Bilge Badhari Brahman gibi hocayı bırakıp Tanrı Buda öğretisinde rahip oldular?’ diyecekler. Onun...(15-30).

ikinti ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) amtı sizler oğlanım(.) tört türlüg tirin
- 2) kuvrag ara olurur erken t(e)ñri burkan-
- 3) -ka yakın tegser.. sizler(.) anta sizler **eñ** (añ okn)
- 4) ilki iki kırk irü b(e)lgü kutın buyanın
- 5) adırtlagalı ukkalı katıglanıñ kim siz-
- 6) -lerke şastarlarda adırtlayı ayıttım
- 7) erdi.. inçe kaltı **eñ** (añ okn) ilki közüñü
- 8) teg tüp adakı ulı erür.. ikinti
- 9) miñ kigelig tilgenin yaratıg-
- 10) -lıg tamga ayasınta izengülükinte
- 11) begiz belgölüg közünür.. üçünç yula yalı-
- 12) -nıña yüleşi teg tüp tüz uzun
- 13) erñekleri.. törtünç oysuz kötkisiz tüz **sü**-
- 14) -**ñük** (söngük okn) erür.. bişinç pantatu kebez teg yılınç-
- 15) -ka yumşak iligi erür.. altınç adakı yüzi
- 16) kopmış köp kötki erür.. yitinç aynıyi-i
- 17) atl(ı)g yıpar keyik yotası teg körü kanınçsız
- 18) yotası erür.. sekizinç eñitmedük toñıtmaduk
- 19) et’özin ayası üze iki tiz tilgenin
- 20) börte y(a)rlıkar.. tokuzunç açanag atl(ı)g
- 21) arkun kevelniñ teg yaşru patutlug

- 22) uvut yini erür.. onunç nigrot atl(ı)g
- 23) sögüt teg okşatı tap tegirmi et'özi erür..
- 24) neçe idizi erser.. ança kulaçı(.) neçe kulaçı
- 25) erser ança bodı sini erür.. bir y(i)g(i)rminç et'öz-
- 26) -inteki kop tüüsü yokaru yölenip turur.. iki
- 27) y(i)g(i)rminç birer evin tüüleri oñ evrilip
- 28) tegzinçlenip tururlar.. üç y(i)g(i)rminç
- 29) koduru bışurmuş şopak altun osuglug kirti-
- 30) -şi erür.. dört y(i)g(i)rminç aglak yinçke

Çeviri

5a

için şimdi siz, oğullarım! Dört türlü derin öğreti topluluğu arasında otururken Tanrı Buda'nın yanına giderseniz, orada sizler, ilk olarak (Buda'nın) 32 üstün iyi belirtisini *Skr.* Laksana (Monier-Williams, 1964, s. 894; Wilkens, 2021, s. 429) niteliğini anlamak, öğrenmek için çaba gösterin. (Onları) size öğreti metinlerinde ayrıntılarıyla anlatmışım. Birincisi, ayna gibi düz olan ayak tabanlarıdır. İkincisi, binlerce tekerlek parmaklı olarak süslenmiş damga, ayak yüzeyinde bezeli olarak görünür. Üçüncüsü, Meşale alevine benzeyen dümdüz uzun parmakları. Dördüncüsü, çukursuz yükseltisiz, düz kemikleridir. Beşincisi, ipekli bez gibi yumuşak, ince elleridir. (1-15) Altıncısı, tamamı yükseltisiz düz olan ayak yüzeyidir. Yedincisi, Aineye adlı güzel kokulu geyik baldırı gibi görülmeye doyulmayacak güzellikteki baldırıdır. Sekizincisi, eğilip bükülmeyen bedeninin üzerindeki iki diz yuvarlığıyla dokunup buyurmasıdır. Dokuzuncusu, Açınıg adlı damızlık atın (erkeklik organı) gibi saklı olan erkeklik organıdır. Onuncusu, Nyagrodha (Wilkens, 2021, s. 501) adlı incir ağacı gibi toparlak olan bedendir. Ne kadar yüksekse, o kadar kulaçtır (bedenin enine geniş olma ölçüsü). Ne kadar kulaç düşünürsen, boyu, bedeni de o kadardır. On birincisi, bedenindeki bütün tüyleri yukarı dikili durur. On ikincisi, her bir tüyü yerinde sağa dönülü durur. On üçüncüsü, bütününüyle mükemmelleşmiş parlaklıktaki saf altın gibi olan kaşlarıdır. On dördüncüsü, ince narın ...(15-30).

5b

- 1) evinlig atay kirtişi.. biş y(i)g(i)rminç yiti yir-
- 2) -de ödrülmiş et'özi erür.. kayu erki
- 3) yiti tip tiser.. iki adakı iki eligi iki
- 4) eñini.. bir sösküni.. altı y(i)g(i)rminç yapa
- 5) yaratmış teg yadvı **yar(ı)nı** (yarni okn).. iki arakı
- 6) söñüki erür .. yiti y(i)g(i)rminç belinte
- 7) örüki et'özi kiser aslan

- 8) haniña okşatı erür.. sekiz
- 9) y(i)g(i)rminç yulun teg köp köni
- 10) körü kanınçsız et'özi erür.. tokuz y(i)g(i)rminç
- 11) tüşvi eñni.. y(i)g(i)rminç yinçü tizmiş teg
- 12) yöp yörün tükel kırık tişi erür.. bir otuz-
- 13) -unç irügsüz sadraksız tişi erür.. iki otuz-
- 14) -unç münsüz kadagsız tüp tüz tişi erür.. üç
- 15) otuzunç münsüz aglak ak yörün az-
- 16) -ıgları erür.. tört otuzunç aslan-
- 17) -larnıñ teg kiñ alkıg kaşagı erür(.)
- 18) biş otuzunç alku tatıglarda adruk
- 19) t(e)ñridem tatıg azıgınta akar.. altı otuz-
- 20) -unç kiñ yadvı yuka yalınçıg tili erür(.)
- 21) yiti otuzunç ezrua t(e)ñriniñ teg
- 22) üni erür.. sekiz otuzunç köküş öñlüg
- 23) közi erür.. tokuz otuzunç koduzlar bukası-
- 24) -nıñ teg kirpiki erür.. otuzunç uşnir-
- 25) -in yaratmış töpüsi başı erür.. otuz artukı
- 26) bir yagurıkıya togmış kazlar hanı atayı
- 27) teg torlug erñeki erür.. iki kırık iki
- 28) kaş kavşutınta urun atl(ı)g yörün tüüsi
- 29) erür. muntada ulatı iki kırık irü belgüsi
- 30) tükel ök erür.. ötrü sizler edzü turup

Çeviri

5b

kirpikleridir. On beşincisi, yedi yerden ayrılmış bedenidir. Yedi yer hangisidir dersin? İki ayağı, iki eli, iki omuzu, bir omurgasıdır. On altıncısı, bütünüyle donanmış gibi ince düz kürek kemiğidir. İkisinin arasındaki kemiktir. On yedincisi, Kral aslan Han'a benzeyen belinden yukarısidir. On sekizincisi, bel kemiğiyle bütünüyle düz, görülmeye doyulamayan bedenidir. On dokuzuncusu, düzgün omuzlarıdır. Yirmincisi, inci gibi dizilmiş olan bembeyaz, bütün, kırk dişidir. Yirmi birincisi, boşluksuz, sık dişleridir. Yirmi ikincisi, kusursuz, dümdüz dişleridir. Yirmi üçüncüsü, kusursuz, bembeyaz azı dişleridir. (1-15) Yirmi dördüncüsü, aslanlarınkı gibi (olan) geniş sırtıdır.

Yirmi beşincisi, bütün tatlardan farklı değişik olan ilahi tadının ağzından akmasıdır. Yirmi altıncısı, geniş, ince, yalın dilidir. Yirmi yedincisi, Ezrua Tanrı gibi (güzel olan) sesidir. Yirmi sekizincisi, gök mavisi gözlerdir. Yirmi dokuzuncusu, boğalarınki gibi (güzel, uzun) olan kirpikleridir. Otuzuncusu, hörgüç biçimindeki tepesidir. Otuz birincisi, yeni doğmuş kazlar hanının yavrusu gibi olan taraklı, ağ gibi olan ayak parmaklarıdır. Otuz ikincisi, iki kaşının arasındaki urun adlı kıvrımlı beyaz tüydür. Böylece otuz iki nitelik, belirti tamamlanır. Sonra sizler, yüksek sesle...(15-30).

ikinti ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) yaşru köñlin inçe tip sizik ayıtıñlar(:)
- 2) biziñ bahşımız badari braman ne osuglug
- 3) tözlüg erki.. neçe yaşlıg şışlig erki(.)
- 4) titsileriñe kayu kayu şastarlar boşg-
- 5) -urur erki.. takı y(i)me inçe tip siz-
- 6) -ik ayıtıñlar(:) töpü negü bolur erki(.)
- 7) töpüdin taymak negü bolur erki(.)
- 8) bu muntag türlüğ ayıt-
- 9) -mış sizikleriñizni adırtlayu
- 10) y(a)rılıkasar.. ötrü sizler inçe ukuñlar(:)
- 11) siziksiz tükel bilge t(e)ñri t(e)ñri burkan
- 12) ermiş.. ne üçün tip tiser.. kim kayu
- 13) kutlug tınl(ı)glarınıñ iki kırk kut buyan-
- 14) -lıg irü belgüsi tükel bar erser.. ol tınl(ı)g
- 15) tükel bilge biliglig burkan atanur(.)
- 16) sizlerniñ ara kayusu ulug erser siz-
- 17) -ler.. ol öñreki sizikig ayıtzun(.)
- 18) antada basa kezikçe kentü kentü
- 19) boşgunmış vit upav(i)t .. **v(a)yakr(a)n** (vyakr(a)n okn) .. loka-
- 20) -yata ulatı.. şastarlar içinteki teriñ
- 21) teriñ yörügler sizik ayıtıñlar.. takı
- 22) y(i)me yultuz körüm içinteki alp alp siz-

- 23) -ik ayıtlıñlar.. ol ayıtmış sizikleriñiz-
- 24) -lerni tıdıgsız tutuksuz kiginç birü usar(,)
- 25) timin ök anıñ titsisi boluñlar(,)
- 26) alp bulgulug burkan **kutlug** (kutılıg okn) erdinilig
- 27) otrukta kirip kutrulmaklıg yolug edgü-
- 28) -lüg erd(i)niler köñülçe ıdıñlar.. kaçan
- 29) sizler meñülüg meñike tegser sizler
- 30) maña y(i)me edgülüg ülüş yanturu ıdıñ-

Çeviri

6a

saklı niyetinizi, bu şekilde şüphelendiğinizi bildirin. Bizim hocamız Badhari Brahman'ın (geldiği) soyu, bedeni nasıldır? Yaşı kaçtır? Öğrencilerine hangi öğreti metinlerini öğretir? Ve yine rahatlıkla kuşkunuzu sorun. Dibi, derinliği nasıldır? Tepeden düşmek nasıl olur? Bu şekilde türlü kuşkularınızı ayrıntısıyla size açıklar. Daha sonra sizler, öylece (onu) anlayın. Şüphesiz, Tanrı Tanrısı Buda'ymış. "Neden?" dersin, hangi kutlu canlının 32 niteliği, belirtisi bütünüyle varsa o canlı üstün bilge Buda olarak adlandırılır. Sizlerin arasında hanginiz büyükse o şüphesini, aklına takılanı sorsun? (1-17) Ondan sonra sırayla kendi öğrendiklerinizi *Skr*: Vidhi; (adlı) yöntemleri (kural olarak) *Skr*: Vijñānakāya-pādaśāstra; *Skr*: Vidyāsthāna-śāstra (Wilkens, 2021, s. 848) (adlı) öğreti metinlerini *Skr*: Lokāyata (adlı) (Wilkens, 2021, s. 455) Hint materyalistlerin ekollerine ait eserleri ve diğer öğreti metinleri içindeki derin anlamlı kavramları ve yorumlamaları şüpheyile sorun. Ve yine Astroloji (yıldız okuma) kitabı içindeki zor öğrenilenleri sorun. O sorduğunuz şüphelerinizi güçlük duymadan hemen cevaplırsa, hemen orada onun öğrencisi olun! Güçlülük bulunan Buda mutluluğu cevheri, kesinlikle girip kurtulunacak (adlı) yolu, iyi cevherleri gönlünüzce gönderin. Ne zaman sizler ebedi mutluluğa erişerseniz, bana da iyilik payını, kısmetini gönderin!(17-30).

6b

- 1) -lar.. yaşka şışka tegmiş karı kañıñ-
- 2) -ızlarını kanmaduk küşüslüg kılmañlar..
- 3) anta ötrü tözün maitri kadaşı
- 4) açitida ulatı biş y(i)g(i)rmi urılar birle
- 5) badari bramannıñ inag savın teginip
- 6) yaşları savrılı ıglayu badari bramanka
- 7) **kşanti** (kaşanti okn) kılıp biş yüz braman
- 8) **urılarıña** (urülarınga okn) tegürtü badari

- 9) braman balıkıntın ünüp bardılar(.)
- 10) anta ötrü d(a)kşanp(a)t ilteki
- 11) kalın kara bodun inçe işittiler(:)
- 12) tözün maitri bahşısı badari bramanıg
- 13) kodup matyadiş uluşka barmış.. kaltı
- 14) amrak ögintin kañıntın adrılmış
- 15) osuglug bolup miñ miñ tümen
- 16) tümen eren işiler.. ulug kiçig oylan-
- 17) -ka tegi buluñtın yıñaktın toyın
- 18) toyın yığılıp ıglayu sıgtayu tözün
- 19) maitrika yakın kelip ağır ayamakın
- 20) inçe tip tidiler.. edgülüg kut t(e)ñri-
- 21) -si bramanlar arıgı ezrua t(e)ñri(.) kop
- 22) umugsuz ınagsız tınl(ı)glarınıñ umuğı
- 23) ınag(,) alku d(a)ksanp(a)t ilniñ atl(ı)gı(.)
- 24) alkuka tüz y(a)rlıkançuçı biliglig erdiñiz(.)
- 25) bizni üzeki amranmak biligiñiz.. kança
- 26) bardı.. bizni kodup kança bargalı sakınur
- 27) siz.. bu muntag türlüğ amraktın adrılmak
- 28) açığ emgek kantaran b(e)lgürdi erki-i..
- 29) bu muntag irin y(a)rlıg ağız yarlıg
- 30) köz yaşlıg neçökin kodup barır siz(.)

Çeviri

6b

yaşlanmış babalarınızın, atalarınızın kanılmayacak isteklerini yapmayın!” Ondan sonra, soylu Maitreya kardeşi Açita ve diğer on beş erkek arkadaşıyla birlikte Badhari Brahman’ın sözlerine içerleyerek, göz yaşları savrularak ağlayıp bağışlanma dileyip beş yüz Brahman çocuğuna ulaşarak, Badhari Brahman’ın kentinden ayrıldılar. Ardından, Daksināpatha ülkesindeki yerel halk şöyle haber aldı: “Soylu Maitreya, Badhari Brahman’ı bırakıp Madhyadesa eyaletine gitmiş. (1-13) Öylece annesinden babasından ayrılmış gibi olup binlerce on binlerce kadın, büyük küçük çocuklara kadar, her yerden rahipler, dindarlar toplanıp ağlayıp sızlayarak, soylu Maitreya’nın yanına gidip (ona) şöyle dediler: “İyiliğin, kutluluğun Tanrısı, Brahmaların temiz, Ezrua Tanrı

(gibi) bütün umutsuz, dayanaksız canlıların umudu, dayanağı, bütün Dakṣiṇāpatha ülkesinin soylusu, iyi ad sahibi, (siz), herkes için gerçek acıma duygusuna sahiptir. Bizim üzerimizdeki sevginiz, güçlü bağlılığınız nereye gitti? Bizi bırakıp nereye gitmeyi düşünüyorsunuz? Bu şekilde türlü sevgi ve güçlü bağlılıktan ayrılma acısı, nereden belirdi? Böylesine kötü, fena buyrukla (bizi), gözü yaşlı bırakıp neden gidiyorsunuz? (13-30).

ikinci bölümün yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) anta ötrü ayakka tegimlig maitri
- 2) bodis(a)v(a)t közünür ezrua t(e)ñri osuglug
- 3) ol d(a)ksanp(a)t ilteki bodun bokunug
- 4) busuşlug kadgulgug körüp yañalar begi
- 5) osuglug oñaru tegzinü kadrılı kayıp
- 6) amrak atası bir.. **bir** (birem okn) ök oglagu og-
- 7) -lın amrayurça balıklıg bodun-
- 8) -ka inçe tip tidi(:) artuk
- 9) busuşlug kadgulgug bolmañlar(,)
- 10) yirtünçü yir suvnuñ törüsi munta-
- 11) -g erür.. ne üçün tip tiser.. neçe
- 12) ürkiç bu tınl(ı)g oğlanı biş türlüg
- 13) seviglig meñi teginseler.. şor suv
- 14) içmiş osuglug todmaz kanmazlar.. neçe ür-
- 15) -kiç amraklayı kuvrag birle meñileser
- 16) ögrünçüleler(,) kiniñe amraktın adrılmak
- 17) açığ emgek kelmek bar.. neçe ürkiç
- 18) bu et'özüg ayayı çilteyü küyü küzedü
- 19) tutsar(,) ol ok túbinte ölmek bar.. anıñ
- 20) bilge yal(a)ñuk oğlu edgü kılınç kılmuş
- 21) k(e)rgek.. kim acun acunta kölige teg
- 22) basa barır.. körü tıdmaz(,) amtı y(i)me bu
- 23) yir suvda nomlug ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan

- 24) b(e)lgürmiş erür.. kim añar umug inag tutsar
- 25) tört türlüg toyın tüşin ögdir
- 26) birü y(a)rlıkar.. amarıña prdikasanbut
- 27) kutıña alkış birür.. amarıña tüzkerinç-
- 28) -siz burkan kutıña urug tarıg saçar(.)
- 29) üstünki ulug küçlög kut vahşikler
- 30) añar yakın barsarlar(.) alkınçsız acunlug

Çeviri

7a

Daha sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva görünür Ezrua Tanrı gibi o Daksināpatha ülkesindeki halkı üzüntülü görüp (onların) etrafından dönerek, geri çekilip sevgili atası... (olarak) bir oğlak yavrusunu severcesine o halka şöyle dedi: “ Artık kaygılanmayın! Üzülmeyin! Yeryüzü suyunun töresi böyledir. “Neden?” dersiniz, bu kadar korkan, ürken bu insanlar, beş türlü mutluluğa erişmiş olsalar, tuzlu su içmiş gibi doymazlar, kanmazlar. Ne kadar ürkerek korkuyla öğreti topluluğuna yaklaşıp sevinşeler de sonra bu sevgiden, sevinçten ayrılma, acı çekme vardır. (1-19) Ne kadar korkuyla bu bedenlerine saygı gösterip (onu) gözetip besleseler de, onun dibinde (sonunda) ölmek var. Onun için, bilge insanoğlunun iyi davranış sergilemesi, iyi iş yapması gerek. (Yoksa) bir varlık biçiminden bir diğerine gölge gibi yeniden gider gelir. (Bunu) önleyemez. Şimdi de, bu yeryüzünde öğretiye sahip dünya hükümdarı belirmiştir. Kim ona umut bağlarsa, dört türlü rahip ödülüyle övülür, ödüllendirilir. Bazılarına *Skr.* Pratyekasambuddha (Wilkens, 2021, s. 560) (adlı) yalnız olarak aydınlanma mutluluğu için dua edilir. Bazılarına erişilemeyen Buda mutluluğu için tohum saçılır. Üstteki büyük güçlü koruyucu ruhlar, ona yaklaşırsalar, bitmeyen varlık biçimi (adlı)...

7b

- 1) asıg alırlar.. takı tamu pirit yılkı
- 2) acunıta togmış irinç yarlıg tınl(ı)glar
- 3) anıñ edgüsin sakınıp ançakıya ödte
- 4) süzük köñül öritseler.. ol edgü kılınç
- 5) küçinte üç yavlak yollug özlerdin
- 6) ozar .. kutrulur.. amtı biziñe y(i)me
- 7) yaruk yaltruklug yalavaçı kelti(.)
- 8) anıñ y(a)rlığın tükel kılmış
- 9) k(e)rgek(.) anıñ amtı bu uluştın
- 10) ünüp barır m(e)n(,) sizler artuk

- 11) buşañmañlar .. anta ötrü miñ miñ
- 12) tümen tümen tınl(ı)glar kentü öglerin
- 13) kañların evlerin barkların kodup ayag-
- 14) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t iyin bardılar(.)
- 15) anta ötrü burkanlıg ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan-
- 16) -nıñ ulugı oğlu tözün maitri bodis(a)v(a)t
- 17) d(a)ksanp(a)t iltin matyadiş uluşka
- 18) teginçe kayu kayu uluşka tegser sansız
- 19) öküş tınl(ı)glar ulug agar ayakın utru
- 20) üneler erdi.. öküş türlüğ tapıg udug
- 21) kılurlar erdi.. kaçan balıktın uluştın
- 22) ünüp barsar.. erüş öküş tınl(ı)glar edgü ögli-
- 23) -ler amraklayu kuvragların kodup titip
- 24) tözün maitri bodis(a)v(a)t basasınla barır-
- 25) -lar erdi.. sansız öküş acunta maitri edgü
- 26) ögli sakınç bışurmuş üçün alku edgüniñ
- 27) idişi bolmış üçün kayu kayu arıg semeg-
- 28) -ke tegser.. ol arıgda erigme kadar yavlak
- 29) aslan bars yañada ulatı keyikler yavalmış
- 30) yavaş bolurlar.. yañalar tumşuk-

Çeviri

7b

yarar elde ederler. Ve cehennemlik Pritalar, hayvan varlığında doğmuş kötü, fena canlılar, onun iyiliğini düşünerek, hemen orada arı düşünceyle ona sevgi, bağlılık besleseler, o iyi davranışları nedeniyle o üç kötü yollu varlık özünden (biçiminden) kurtulurlar. Şimdi, bizim için de aydınlanmış elçi geldi. Onun buyruklarını tam olarak yerine getirmek gerek. O nedenle şimdi, bu kentten ayrılıyorum. Sizler, artık üzülmeysin.” Ondan sonra binlerce, on binlerce (sayısız) canlı, kendi anne babalarından, ev barklarından ayrılp saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’ya uyarak gittiler. (1-14) Daha sonra, Buda (adlı) dünya hükümdarının büyük oğlu soylu Maitreya Bodhisatva Daksināpatha ülkesinden Madhyadesa eyaletine ulaştınca, (orada da durmayarak) nice nice kentlere, ülkelere ulaştığında, sayısız canlı (ona) yüksek saygı göstererek, ona doğru seslenirlerdi. Fazlasıyla ve değişik türde ona hizmette bulunurlar, iş yaparlardı. Hangi kentten, ülkeden ayrılıp gitse, pek çok canlı iyi düşünce besleyerek, (ona) sevgi, bağlılık besleyerek,

(kendi) din topluluklarını bırakıp soylu Maitreya Bodhisatva'nın yanına giderlerdi. Sayısız varlık biçimi için Maitreya, (canlılar adına) iyi düşünceler beslediği ve olgunlaştırdığı için, bütün iyiliklerin kabı (doğru örneği, rol modeli) olduğu için, hangi inziva (ibadet ve derin düşünme, arınma) yerine ulaşırsa, o yerde kudretli, güçlü aslan pars, fil ve diğer geyikler sakinleşmiş olurlar. Filler hortum..(14-30).

ikinti ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) -larinta linhua çeçek yörgep tözün
- 2) maitri bodis(a)v(a)t utrusinta kelip oñ-
- 3) -aru tegzinip ağır ayag kılurlar erdi(.)
- 4) aslanlar barslar bagırın tüşüp süz-
- 5) -ük köñlin tözün maitri bodis(a)v(a)t-
- 6) -nıñ adakın ulın yalgayurlar erdi(.)
- 7) inçe tip tiyürler erdi.. alku
- 8) tınl(ı)glarka yazuklug biz(,)
- 9) irinç yarlıg keyiklerig
- 10) emgetü ölürüp kentü özümüzni
- 11) igidür biz.. siz t(e)ñrim(,) alku tınl(ı)g-
- 12) -larnıñ edgü öglisi erür siz .. siz(.) biz
- 13) kamagnıñ ayıg öglisi biz.. siz kop
- 14) kamag tınl(ı)glarig sever amrayur siz .. biz
- 15) kop tınl(ı)glarig korkıttaçı kutsuz kuvı
- 16) tınl(ı)glar biz.. amtı bilinür biz kentü yaz-
- 17) -ukumuzni(.) bukünte ınaru ayıg kılınç-
- 18) -tın tıdılur biz(.) adın adın keyik-
- 19) -ler osuglug otın suvın et'öz ilti-
- 20) -nelim.. bu bizke edgülüg tıltag
- 21) bolzun.. acun acunta sizni
- 22) birle tusuşup sansardın ozmakımız
- 23) bolzun.. tözün maitri bodis(a)v(a)t y(i)me

- 24) yılıg yumşak savın ol keyiklerini
- 25) başların sıkap inçe tip tiyür erdi(:)
- 26) edgü edgü oğlanım(,) ayıg yavlak kılmañ-
- 27) -lar .. sizler kentü ayıg kılınç küçinte
- 28) bu muntag körksüz acunta togmış
- 29) erür sizler.. amtı köñlenmetin ayıg
- 30) kılınçtın tıdılmasar sizler.. karañudın

Çeviri

8a

-larına linhua (nilüfer) çiçeklerini bağlayarak, soylu Maitreya Bodhisatva'nın karşısına geçip etrafında dönerek, (ona) yüce saygılarını gösterirlerdi. Aslanlar, Parslar bağrırlarının üzerine düşüp eğilerek, arı, (sevgi dolu) gönülle soylu Maitreya'nın ayağını yalarlardı, (ona) şöyle derlerdi: "Çaresiz geyikleri, acı çektirerek öldürüp kendi bedenimizi besleriz. Siz, efendim! Bütün canlıların iyi düşüncelisiniz. Siz, bütün canlıları seversiniz. Biz, bütün canlıları korkutan kutsuz, kısmetsiz canlılarız. Bugünden sonra kötü davranışlarımızı bırakıyoruz. Başka geyikler gibi otla suyla bedenimizi besleyelim. Bu, bizim için iyi neden olsun! Dünya varlığı biçiminde (canlı olarak), (Dünya Yeri'nde) size rastlayıp Samsara'dan kurtulmak (kısmetimiz) olsun!" (1-23) Soylu Maitreya Bodhisatva da ince, yumuşak sesiyle (onların) başlarını okşayarak, şöyle diyordu: "İyi, iyi çocuklarım! Kötü davranış sergilemeyin! Sizler, kötü davranışlarınız nedeniyle bu çirkin varlık biçiminde doğmuşsunuz. Şimdi, düşünmeden kötü davranışlarınızı bırakmazsanız, karanlıktan... (23-30).

8b

- 1) kelip karañuka barmış osuglug bolgay
- 2) sizler.. anıñ amtı katıglanıñlar karañ-
- 3) -udın yarukka bargay sizler.. bu muntag
- 4) türlüg tözün maitri arıg braman-
- 5) -lar törüsin tuta arıgda yorıyur..
- 6) keyiklerke asıg tusu kılı tünle
- 7) erser üstünki ulug küçlög
- 8) t(e)ñrilerig ögirtürü küntüz
- 9) erser uluş balıktaki tınl(ı)g-
- 10) -larka ulug asıg tusu yol yorır

- 11) erdi.. anta ötrü ezrua hormuzta
- 12) tört maharaç t(e)ñriler.. takı y(i)me
- 13) öñlög t(e)ñri yirinteki ulug küçlög
- 14) t(e)ñriler(.) amranmak uluşka sanlıg altı
- 15) kat t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler.. t(e)ñri katun-
- 16) -ları tözün maitri bodis(a)v(a)tıg körüp
- 17) alku eñite et'özin ayaların
- 18) kavşurup yakın kelip inçe tip tidiler(:)
- 19) alku ulug ilig ezrua t(e)ñrilerdin
- 20) yigedmiş utmış kutuñuzka kıvıñızka
- 21) yükünür biz.. uzun yol yorıyur erken
- 22) y(i)me teriñ teriñ dyan sakınçlarıg
- 23) sakınur siz.. kim siz ukmış dyan sakınç-
- 24) -larıg t(e)ñri t(e)ñrisi burkanda adın
- 25) uktaçı tınl(ı)glar yok erürler.. alku
- 26) yir suvdaki tınl(ı)glarnıñ edgü ögli-i
- 27) bişüki erür siz.. ulug ilig bolgu kutu-
- 28) -ñuzka y(i)me yükünür biz.. anta ötrü
- 29) vaişirvani ilig beg yüz enüñülög
- 30) t(e)ñridem siñeklig tözün maitriniñ

Çeviri

8b

gelip karanlığa varacakmış gibi olacaksınız! Onun için şimdi, çaba gösterin, çalışın! Karanlıktan aydınlığa erişeceksiniz! Böylece, soylu Maitreya, arı Brahmanlar töresine uyarak, inziva ormanında yürüyor. Geyiklere yararlı olup (orada) geceledikten sonra, gökteki ulu güçlü tanrıları sevindirip gündüz ise, kentteki canlılara yararlı olup yoluna devam ediyordu. (1-11) Daha sonra, Ezrua, Hormuzta Tanrı, dört Maharajha kralları ve diğer renkli Tanrı Yeri'ndeki ulu güçlü tanrılar, sevgiyle bağlanma kenti (olarak) adlandırılan altı katlı Tanrı Yeri'ndeki tanrılar, Tanrı hatunları, soylu Maitreya Bodhisatva'yı görüp bedenlerini saygıyla öne eğip avuç içlerini birleştirerek, (ona) yaklaşıp şöyle dediler: "Bütün büyük hükümdarlardan, Ezrua tanrılarından üstün olmuş kutunuz için saygıyla eğiliriz. Uzun yol yürüyorken de derin düşüncelere (dalinç, meditasyon) dalıyorsunuz. Sizin anladığınız derin düşünceleri, Tanrı Tanrısı Buda'dan başka anlayacak canlı yok! Bütün yeryüzündeki canlıların iyi düşüncelisi, olgunu sizsiniz. Yüce hükümdar oluşunuzun

kutuna da saygıyla eğiliriz, saygı gösteririz!” Ondan sonra, Vaişravana (adlı) hükümdarın yüz bölümlü ilahi (kutsal) sinekliğini soylu Maitreya’nın...(11-30).

ikinti ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) başı üze tegzintürüp ordusinta yorır
- 2) erdi.. virutaki ilig begniñ yarlıkı-
- 3) -ña nanti upanantida ulatı kumbantılar
- 4) iligleri tözün maitri bodis(a)v(a)t-
- 5) -niñ ötüginte yorıp yir sipirurlar erdi..
- 6) virupakşi maharaçniñ y(a)rılıkıña çala-
- 7) -parabida ulatı luu begleri yıld(ı)g
- 8) yıparlıg suvın yirig ölitü
- 9) saçarlar erdi.. vişvakrimi uz
- 10) t(e)ñri tüü türlüg hua çeçekin
- 11) yirig yolug iter yaratur **erdi**.. (erdu okn) tritraş-
- 12) -tri maharaçniñ y(a)rılıkıña timburi
- 13) pañçaşıkida ulatı gantarvılar begleri
- 14) işitü kanınçsız biş türlüg yinçke
- 15) oyun etizürler erdi.. anta ötrü ez-
- 16) -rua t(e)ñri hormuzta t(e)ñrike inçe
- 17) tip tidi.. körüñ kauziki ilki ilki
- 18) acunlarda edgü kutlug tınl(ı)glarıg
- 19) dıntarlarıg ögüg kañıg süzük köñlin
- 20) tapanmış udunmış üçün öñte kürtük-
- 21) -de arıgda semekde tegdükte t(e)ñri
- 22) yal(a)ñuk eksüksüz k(e)rgeksiz tapıg udug
- 23) kılurlar.. ol antag açıg agrıg bolup
- 24) artuk y(i)me küvenç sevinç köñül ö-
- 25) -ritmez.. yana bu muntag uzun yolta

- 26) yorıyu arıp sönüp çökmez batmaz(.) bir yañ-
- 27) -lıg tüp tüz köñlin alku tınl(ı)g-
- 28) -lar üze edgü ögli sakınç sakınur(.) iki-
- 29) -nti osuglug t(e)ñri burkannıñ edgüsin
- 30) erdemin sakınur.. üçünç ogurlug

Çeviri

9a

başı üzerinde döndürüp sarayında yürüyorlardı. Virutaka (adlı) hükümdarın buyruğunca Nanda, *Skr.* Upanânda (Wilkens, 2021, s. 801) ve *Skr.* Kumbhāṇḍa (Wilkens, 2021, s. 422) (adlı) ara varlıkların beyleri, soylu Maitreya'nın isteğince dolaşarak, yerleri süpürüyorlardı. *Skr.* Virūpākṣa (adlı) kralın, prensin buyruğunca *Skr.* Jalaprabhāsa (adlı) Guru, filozof (Wilkens, 2021, s. 484) ve Ejderha beyleri, güzel kokulu suyu yere yayarak saçıyorlardı. *Skr.* Viśvakarma (Wilkens, 2021, s. 848) (adlı) yetenekli Tanrı, hua çiçekleriyle yerleri, yolları süslüyor, bezetiyorlardı. *Skr.* Dhṛtirāṣṭra (Wilkens, 2021, s. 249) (adlı) kralın buyruğunca, *Skr.* Timburu, (Wilkens, 2021, s. 720), *Skr.* Pañcaśikha (Wilkens, 2021, s. 550) (adlı) ilahi çalgıcı beyleri, işitmeye doyulamayan beş türlü güzel, nağmeli şarkılar çalıyorlardı. (1-15) Ondan sonra, Ezrua Tanrı Hormuzta Tanrı'ya şöyle dedi: “Bakın! *Skr.* Kauśika (Indra (Hormuzta)'nın ünvanı, lakabı) (Wilkens, 2021, s. 347) ilk varlık biçimlerinde, iyi, kutlu canlılara, dindarlara, anneye, babaya arı düşünceyle iyi saygı gösterdiği için, çöle, ormana (inziva yeri) ulaştıklarında; Tanrı, insan herkese saygı gösterip hizmet ederler. Böylelikle, acıları ağırları olsa da sevinçleri, gururları eksilmez. Bu şekilde, uzun yol yürüseler de çökmez, yorulmazlar. Böylece, doğru düşünceyle bütün canlılar üzerine iyi düşünce besler. İkincisi de Tanrı Buda'nın iyiliğini erdemin düşünür. (15-30).

9b

- 1) sakınu sözleyü yitiñsiz teriñ dyan
- 2) sakınçlarıg sakınur.. ötrü hormuzta
- 3) t(e)ñri inçe tip tidi.. takı artuk-
- 4) -rak t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka yaguk tegip
- 5) evdin barktın ünüp toyın bolgalı eñ-
- 6) -siz köseyür .. amtı körüñ t(e)ñrim.. baştınkı
- 7) köküş öñlüg tokırı ive
- 8) teve yorımışka azkıya
- 9) kiterü kamıtmış erür.. köküş
- 10) öñlüg körkle közin ol yıñak-
- 11) -ıg titrü telmire basa basa körür(.) kayu-

- 12) -dın yīñak t(e)ñri t(e)ñrisi burkan y(a)rılık-
- 13) -ar erür.. toga emgek körmeyük yılınç-
- 14) -ga yumşak et'özin uzun yolug
- 15) yorıp armış osuglug y(i)me ermez.. toyın
- 16) bolmak küsüşin töltrinü tokınu tölükın
- 17) yol yorıyur.. ötrü sanduşiti t(e)ñri inçe
- 18) tip tidi.. amtı t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 19) y(i)me artuk ırak ermez.. ne üçün tip
- 20) tiser.. mahamadyadiş uluşka sanlıg
- 21) yirke suvka tegdi.. suyami t(e)ñri inçe
- 22) tip tidi.. anı y(i)me titrü körünler(.) maty-
- 23) -adiş uluştakı tınl(ı)glar kara bulıt
- 24) teg toylap gañ ögüz kıdıgıńka tegi
- 25) tözün maitrika utru kelmiş erürler(.)
- 26) ol tınl(ı)glar amarı tözün maitriniñ
- 27) arıg braman oğuşın ögerler.. amarı
- 28) titrüm teriñ bilge biligin ögerler(.)
- 29) **amarıları** (amrıları okn) kop kamag tınl(ı)glar üze
- 30) maitri sakınç sakınmışın ögerler(.)

Çeviri

9b

düşünüp konuşarak, dibi olmayan derin düşüncelere dalar. Sonra Hormuzta Tanrı şöyle dedi: “Ayrıca, Tanrı Tanrısı Buda’nın yanına giderek evden barktan ayrılıp rahip olmayı fazlasıyla istiyor. Şimdi, bakın! Tanrım... gök renkli saç topuzunu deve hörgücü gibi toplandığı için azıcık dağılmıştır. Gök renkli gözüyle o yanağı, titreyerek kırılıp açılır kapanır. Nereden, Tanrı Tanrısı Buda buyurur? Doğup acı çekmemiş, ince yumuşak bedeniyle uzun yolu yürüyerek aşmış gibi görünmüyor. Rahip olma isteğiyle yatmadan, uyumadan sıkıntı çekerek yol yürüyor.” (1-17) Sonra *Skr.* Sañtuşita (Wilkens, 2021, s. 583) (adlı) Tanrı şöyle dedi: “Şimdi, Tanrı Tanrısı Buda da artık uzakta değildir. “Neden?” dersin, Madhyadesa ülkesi olarak adlandırılan yerde denize ulaştı. Sonra *Skr.* Suyāmī (Wilkens, 2021, s. 635) (adlı) Tanrı kızı şöyle dedi: “Onun için iyice bakın! Madhyadesa ülkesindeki canlılar, kara bulutlar gibi toplanıp Ganj Irmağı kıyındaymış gibi soylu Maitreya’ya karşı gelmişlerdir. O canlılardan bazıları soylu Maitreya’nın arı Brahman soyunu överler. Bazıları, çok derin olan bilgisini, bilincini överler. Bazıları da bütün canlılar üzerine sevgi besleme düşüncesini överler. (17-30).

ikinti ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) amarıları körü kanınçsız körtle körkin
- 2) ögerler.. anta ötrü hormuzta
- 3) t(e)ñri inçe tip tidi.. d(a)ksanp(a)t ilteki
- 4) **d(i)rm(i)t** (d(a)rmt okn) ögüzdin gañ ögüz suvıña
- 5) teginçe tözün maitrika utru oksuz
- 6) teginçsiz tınl(ı)glar.. keli tururlar.. amrak
- 7) kañları udu bir **bır** (birem okn) ök oglagu
- 8) oğlanı basa barmışça az-
- 9) -u y(i)me kaltı bilge bahşı-
- 10) -lar udu boşgutçı titsiler yorıyur-
- 11) -ça ulug ulug bramanlar.. bilgeleri-i
- 12) uluş balık sayukı bay bayagut kişiler tık-
- 13) -mış teg yolta sığınmadın tözün
- 14) maitri bodis(a)v(a)tıg körgeli küsüşin basa
- 15) yorıyurlar.. anta ötrü ezrua t(e)ñri
- 16) inçe tip tidi.. amtı d(a)ksanap(a)tdın berü
- 17) ünüp kelmişte berü **balık** (balak okn) uluş sayukı
- 18) tınl(ı)glar yığılıp tükel kırk tümen
- 19) tınl(ı)glar.. boltılar .. kim tözün mait-
- 20) -ri bodis(a)v(a)tka titsilig et'özlerin
- 21) urunçak tutuztılar.. ötrü hormuzta
- 22) t(e)ñri inçe tip tidi.. muna amtı añ
- 23) magt ilniñ körki küvençi bolmış
- 24) paşanak tagda üç kat yir suvnuñ
- 25) umugı inagı bahşısı tükel bilge t(e)ñri
- 26) t(e)ñrisi burkan tözün maitri bodis(a)v(a)tıg

- 27) toyın kîrgeli küde oluru y(a)rılık(.) anta
28) ötrü ezrua t(e)ñri inçe tip tidi(:)
29) ol y(i)me ulug türlüğ t(e)ñriler asurlar
30) **luular** (lular okn) yekler.. ülgüsüz öküş kintiri **gantarv-** (gintirv okn)

Çeviri

10a

Bazıları görülmeye doyulamayan güzelliğini överler. Sonra Hormuzta Tanrı şöyle dedi: “Daksināpatha ülkesindeki *Skṛ*. D(a)rmiḍa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 248) ırmağından Ganj ırmağına ulaşınca soylu Maitreya’nın karşısına sahipsiz, (mutluluğa) erişememiş canlılar gelir. Sevgili babalarına uyarak, yeni doğmuş çocukların yürüyerek takip ettiği gibi ya da bilge hocalarına uyan öğrenciler, öğrenciler gibi yürüyen yüce Brahmanlar... bilgiler, kentin her yerinden (gelen) zengin kişiler, bir araya gelmiş gibi yollara sığamadan soylu Maitreya’yı görme isteğiyle (kalabalığı) takip ederek yürüyorlardı (1-15). Ardından, Ezrua Tanrı şöyle dedi: “Şimdi, (o,) Daksināpatha’dan çıkıp geldiğinden beri, ülkenin her yerinden canlılar toplanıp tam olarak 40000 kişilik kalabalık oldular. Soylu Maitreya Bodhisatva’ya öğrenecek (öğrencilik) bedenlerini emanet ettiler.” Sonra, Hormuzta Tanrı şöyle dedi: “Bunun için şu anda, uçsuz bucaksız Magatha ülkesinin güzelliği, görkemi olmuş Pāśānaka Dağı’nda üç katlı yeryüzünün umudu dayanağı, hocası, en üstün bilge Tanrılar Tanrısı Buda, soylu Maitreya Bodhisatva’yı rahipliğe sokmak için oturup haşmetle buyuruyor. Sonra Ezrua Tanrı şöyle dedi: “O yine yüce, çok farklı Tanrılar, Asurlar, ejderhalar, şeytanlar... sayısız ara varlıklar, ilahi çalgıcı-...

10b

- 1) -lar.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan tegresinte
- 2) olurop nom tınlayurlar.. amtı biz y(i)me
- 3) kodı inelim.. ötrü hormuzta t(e)ñri inçe
- 4) tip tidi.. inçe kılalım **inçe** (inser okn) inelim.. t(e)ñri
- 5) t(e)ñrisi burkan burkan kutı bolgulug
- 6) ulugı oglıg birle kavışmış törüg körüp
- 7) közümüzni kutlug kılalım.. anta
- 8) ötrü tözün maitri bodis(a)v(a)t
- 9) açitida ulatı biş y(i)g(i)rmi urı-
- 10) -lar.. birle takı y(i)me adan
- 11) kırk tümen tınl(ı)glar birle toylap
- 12) üstün t(e)ñri altın yal(a)ñuknuñ
- 13) ayakın çiltegin teginü toyın bolmak

- 14) kūsüşin magati ilke sanlıg uluş
- 15) balıklar.. sayu yorıyu paşanak tagda
- 16) tegdiler.. kördiler ezrua t(e)ñride ulatı
- 17) t(e)ñriler iligleri rahu svarabanu vima-
- 18) -çitrida.. ulatı asurlar begleri pingeli-i
- 19) ilaptrida ulatı luu hanları durumu
- 20) dumpurida ulatı .. sansız öküş kintiri
- 21) *gantarvılarınñ* (gintar okn) erkligleri .. ayagka
- 22) tegimlig maitri bodis(a)v(a)tnıñ razav(a)r(a)t
- 23) öñlög köküş saçlıg tokırın başın
- 24) yaratmış yatnopavit atl(ı)g yöp yörüñ
- 25) srinati yörgenmiş altun öñlög yaltrıg
- 26) yalma yaksınmış yinçülög sap hay kedmiş
- 27) bilezüklerin üzüglerin iligi adakı
- 28) itiglig yaratıglıg kaltı yögerü ezrua
- 29) t(e)ñri osuglug paşanak tagda tegmişin
- 30) anta ot otgurak uktılar.. tözün

Çeviri

10b

lar... Tanrı Tanrısı Buda'nın etrafında oturup öğretiyi dinliyorlar. Şimdi, biz de gökten inelim. Sonra Hormuzta Tanrı şöyle dedi: "Öyle yapalım, inelim. Tanrı Tanrısı Buda, Buda Mutluluğu'nu bulması, büyük oğluyla kavuşması töresini görüp gözümüzü mutlu edelim." Ondan sonra, soylu Maitreya Bodhisatva, *Skz.* Ajita (Wilkens, 2011, s. 5) (adlı) rahip ve 14 erkek (dindar)le birlikte ve yine diğer 400000 kişilik kalabalıkla bir araya gelerek, üstte Tanrı Yeri'nde altta insanların arasında saygı görüp rahip olma isteğiyle Magatha ülkesindeki ünlü kentler(den) (ve) her yerden yürüyerek, Pāṣānaka Dağı'na geldiler.(1-16) Ezrua Tanrı, diğer tanrı beyleri, *Skz.* Rāhusvarbhānu (Wilkens, 2021, s. 567) (adlı) güneş karartan şeytan, *Skz.* Vemacitra (Wilkens, 2021, s. 843) (adlı) Asura ve diğer Asura beyleri, *Skz.* Piṅgala (Wilkens, 2021, s. 526) (adlı) *Skz.* Elāpatra (Wilkens, 2021, s. 254) (adlı) ve yine diğer ejderha hanları *Skz.* Durmukha (Wilkens, 2021, s. 249) (adlı) , *Skz.* Dimburu (Wilkens, 2021, s. 248) (adlı) ve diğer hanlar... sayısız ara varlıklar, ilahi çalgıcıların kudretlileri... Saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın *Skz.* Rājāvarta (Wilkens, 2021, s. 569) (adlı) lacivert taşı hörgüç gibi topuzlanmış saçıyla başını süslemiş, *Skz.* Yajñopavīta (Wilkens, 2021, s. 876) (adlı) kurban kordonunu bembeyaz *Skz.* Sirnati (adlı) ... bağlanmış, altın renkli parlak palto (pelerin) omuzlarının üzerine atılmış, inci gerdanlık takmış, bileziklerini, yüzüklerini, ellerini

ayaklarını süslemiş donatmıştı. (Onlar, Maitreya'nın) yukarıda Ezrua Tanrı gibi durup Pāṣānaka Dağı'na ulaşmasını kesinlikle tam olarak anladılar. "Soylu...(16-30).

ikinti ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) maitri kelti tip .. ötrü ulug agar
- 2) ayamakın kentü kentü orunlarıntın
- 3) örü turdılar.. yaruk yaltrıklıg elig-
- 4) -lerin kavşurup eñite et'özin
- 5) alınları borte seviglig közin körü
- 6) muñadu adını tözün maitri bodis(a)v(a)t-
- 7) -ka inçe tip tidiler.. kelmişñiz
- 8) edgü ayagka tegimlig ödinçe
- 9) keltiñiz .. y(a)rlıkançuçı biliglig(.)
- 10) muna anuk turu y(a)rlıkar.. tüzkeri-
- 11) -nçsiz tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 12) siziñ vazanpat kılmaklıg toyın
- 13) bolgulug işiñizni bütürgeli ne ogur-
- 14) -da(.) meñilig toñalıg tuzit t(e)ñri-i
- 15) yirin t(e)ñridem kuvragıg t(e)ñri kızların
- 16) t(e)ñridem öz yaşıg ıdalap kodug bu yir
- 17) suvka *intiñiz* (intinigiz okn) erser.. amtı ol savlarıg
- 18) üze birdeçi nomlug ata kañ birle kavuşup
- 19) tınl(i)glarka umug inag bolgulug ulug
- 20) küsüşüñ kankalır(.) anta ötrü maitrilig
- 21) ezrua t(e)ñri ... t(e)ñri t(e)ñrisi burkan erdinig
- 22) körgeli küsüşin ol urılar birle tegrik-
- 23) -lep tavrata amñ ara kördi(.)
- 24) köz tegşiki yirde t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg
- 25) ülgüsüz sansız t(e)ñriler kuvrakı ortusınta

- 26) erdinin itmiş altunlug tag osuglug
- 27) yüz iki y(i)g(i)rmi türlüg ulug kut
- 28) buyanlık çog yalının aslanlık örgün
- 29) üze olurup nom nomlayu y(a)rılıkamışın
- 30) sansız tümen mahak(a)lpta berü

Çeviri

11a

Maitreya geldi” diyerek büyük saygıyla kendi oturdukları yerlerinden ayağa kalktılar. Parlak, aydınlık ellerini kavuşturarak, alınları yere değecek gibi bedenlerini öne eğip sevgi dolu gözlerle şaşkınca bakarak, soylu Maitreya Bodhisatva’ya şöyle dediler: “Gelişiniz, iyi, saygıdeğer bir zamanda oldu, acıma duygusuna sahip beyimiz. Bunun için hazır görünüyorsunuz. Erişilemeyen en üstün bilge Tanrılar Tanrısı Buda, sizin *TochB. Wasampāt ; Skr. Upasampadā* (Wilkens, 2021, s. 842) adlı rahip atanma töreninizi ne zaman tamamlayacak? (1-14) Sonsuz mutluluk (adlı) Tusita Cenneti’ni, ilahi öğreti topluluğunu, tanrı kızlarını, ilahi yaşamı bırakıp bu yeryüzüne indinizse, şimdi o sözleri verecek olan öğretiyi sahip ata babalarınıza kavuşup canlılara umut dayanak olacak yüce isteğiniz yerine gelir.” Ondan sonra sevgili Ezrua Tanrı, Tanrı Tanrısı Buda cevherini görme isteğiyle o erkek dindarlarla birlikte toplanıp çabucak onların arasından (onu) gördü. Göz değecek kadar bir yerde, Tanrı Tanrısı Buda’yı sayısız tanrılar topluluğunun ortasında, cevheriyle süslenmiş altın dağ gibi 120 türlü yüce en üstün niteliğin aydınlığıyla aslanlı taht üzerine oturup öğretiyi öğretip buyurmasını, sınırsız Mahākalpa (adlı uzun) zamandan beri...(14-30).

11b

- 1) burkanlarıg körü öğrenmiş üçün
- 2) siziksiz otgurak uktı.. adansıgsız t(e)ñri
- 3) t(e)ñrisi burkan erür tip .. inçip y(i)me badari
- 4) braman birle işleşmiş inag savlarıg
- 5) öp sakınıp süzük köñlin ötrü yaş-
- 6) -lıg közin ıglayu udgakı urılarka
- 7) inçe tip tidi.. körüñler edgülerim(,)
- 8) siziksiz tükel bilge t(e)ñri
- 9) t(e)ñrisi burkan özi erür(.) çıñaru-
- 10) -u körüñler koduru kolulañlar razav(a)rt
- 11) öñlög kök saçı(,) uşnırlıg töpüsi-i
- 12) başı(,) kaş kavşunınta urun atl(ı)g yörüñ
- 13) tüüsü ... bukalarnıñ teg kirpiki(,) köküş

- 14) öñlög közi.. ezrua etinlig üni(,)
- 15) yuka yılınçka kiñ yadvı tili.. t(e)ñridem
- 16) tatıgka tegmiş tag tişleri.. aslanlar-
- 17) -nıñ teg kaşığı .. aglak yörün az-
- 18) -ıgları .. kırk tükel tişi.. irüksüz sedreksiz
- 19) tüp tüz tişleri.. tüşvi körkle eñin-
- 20) -leri .. köp köni bodı sini .. yapa yaratmış
- 21) teg *yar(ı)ı* (yarnı okn) .. yiti yirde kötkilig
- 22) et'özi.. altun öñlög kırtışı .. oñar-
- 23) -u evrilmiş tegzinmiş tüüsi .. yokaru yölenmiş
- 24) tüleri.. kınta kizlenmiş gibi uvut yini(,)
- 25) tep tegirmi et'özi.. eñitmedük et'özin
- 26) tiz tilgenin börter.. ayaniyi atl(ı)g keyik-
- 27) -niñg yotası.. köp kötki adak-
- 28) -ları yüzi .. up uzun torlug iligi adakı(,)
- 29) pantatu kebez teg yup yumşak ulı ayası(,)
- 30) sokañıg körkle süñüki .. çakar tilgen-

Çeviri

11b

Buda'ları görüp öğrendiği için kuşkusuz, (onu) kesinlikle (şöyle) anladı.: 'Kuşkusuz Tanrı Tanrısı Buda'dır' diyerek... Bu şekilde Badhari Brahman ile iş yapmış, (onun) güvenilir sözlerini düşünerek, arı gönlüyle daha sonra da yaşlı gözleriyle ağlayarak, erkek dindarlara şöyle dedi: "Bakın! İyi dostlarım, kuşkusuz en üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'(nın kendisi) özüdür. Dikkatlice, ayrıntılı olarak bakın! Lacivert taş rengindeki saçı, hörgüç biçimindeki tepesi, başı, iki kaşının arasındaki urun adlı kıvrımlı beyaz tüyü, boğalarınki gibi kirpiği, gök mavisi gözleri, Ezrua (Tanrı'nınki gibi tatlı) çınlayan sesi, ince, narin yayvan dili, ilahi tada erişmiş dağ gibi (olan) dişleri, (1-16) aslanlarınki gibi kaşı, apak azı dişleri, kırk tam dişi, boşluksuz, eksiksiz dümdüz dişleri, düzgün güzel parmakları, dümdüz beden yapısı, bütünüyle donanmış kürek kemiği, yedi yerde çıkıntısı olan bedeni, altın renkli yüzü, sağa doğru yatmış, dönmüş tüyleri, yukarı doğru dikilmiş tüyleri, mağarada gizlenmiş gibi (olan) erkeklik organı, toparlak bedeni, eğilmeyen bedeniyle diz çevresinin yere değmemesi, Aineye adlı güzel kokulu geyik baldırı gibi olan baldırları, bütünüyle çıkıntılı olan ayak yüzü, upuzun ağ gibi olan elleri ayakları, ipek gibi yumuşak el ayası, tatlı güzel kemikleri, Çakra (adlı) tekerlek ...(16-30).

ikinti ülüş iki y(i)g(i)rmi

12a

- 1) -lig ayası ulı(.) idi tüz izeñülüki(.)
- 2) bu muntag türlüg iki kırk türlüg
- 3) kutadmaklıg belgüleri begiz b(e)kgülüg közünü
- 4) tururlar.. ögrünçlüg sevinçlig bolup
- 5) inçe tip tiştiler.. **çm** (çin okn) kirtü tükel
- 6) bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan erür.. çın
- 7) kirtü tüzkerinçsiz tüzü köni tuymak-
- 8) -ka tegmiş tözün tınl(ı)g
- 9) erür .. ançama körü kanınçsız
- 10) körkle körki.. ançama erim barım
- 11) olrukı turukı .. ançama süçiglig tatıg-
- 12) -lıg savı sözi .. anta ötrü ol urılar
- 13) badari braman birle tanıklaşmış sav-
- 14) -larıg öp sakınıp iliglerin yokaru kö-
- 15) -türüp t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg ayap çiltep
- 16) edzü turdılar.. anta ötrü tişi atl(ı)g
- 17) urı yaşrugın köñlin sizik ayıtdı(.)
- 18) biziñ bahşımız badari braman ne oğuş-
- 19) -lug tözlüg erki.. ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 20) burkannıñ inçe sakınçı boltı.. bu
- 21) urılar maña köñlin sizik ayıt-
- 22) -galı sakınurlar.. amtı bularnıñ ayıtmış
- 23) siziklerin tıdıgsız tutugsuz bilge biligin
- 24) adırtlayu bireyin.. kin erüşke edgülüg
- 25) kopka kutrulgulug tıtag bolzun(.) anta
- 26) ötrü tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 27) ezrua ünin tişi urıka inçe tip

- 28) tidi.. sön ödün baranas atl(ı)g erzi erdi(.)
29) ol erziniñ kezikinte tiziginte seniñ
30) bahşıñ badari braman belgürmiş erür..

Çeviri

12a

-li avuç içi. Bütünüyle dümdüz ayak yüzeyi. Bu şekilde değişik 32 türlü kutsanmış belirtileri (ayırt edici özellikleri) açıkça görünüp durmaktadır. Sevinerek şöyle konuştular: “Gerçek, en üstün Tanrı Tanrısı Buda’dır. Gerçek, erişilemeyen, doğru düşünmeye ulaşmış soylu canlıdır. Bu şekildeki görülmeye doyulmayan güzelliğiyle... Böylesine davranış, tutumu ve duruşuyla... (yine) Böylesine tatlı sözleriyle...” Ondan sonra, o erkek dindarlar, Badhari Brahman’la tanışmış sözleri düşünüp ellerini yukarı kaldırarak, Tanrı Tanrısı Buda’ya saygı göstererek dinî şarkı çaldılar.(1-16) Ardından Tişi (adlı öğrenci) erkek aydınlığıyla zihnindeki kuşkuyu sordu: “Bizim hocamız, Badhari Brahman hangi soydandır?” Sonra, Tanrı Tanrısı Buda düşünmeye daldı: “Bu erkek dindarlar bana zihinlerindeki kuşkuyu sorup düşünürler. Şimdi bunların sordukları kuşkulu soruları, engelsiz, açık bir biçimde, bilgi birikimimle ayrıntılı olarak, yanıtlayıp açıklayayım. Sonra (o açıklama), çok fazla iyilikle bütünüyle kurtulamanın sebebi olsun.” Ardından en üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, Ezrua (tatlı) sesiyle Tişi (Maitreya’nın öğrencisi) (adlı) erkek dindara şöyle dedi: “Geçmiş zamanda, Varanasi adlı *Skṛ*. R̥ṣipatana, R̥ṣivadana (Wilkens, 2021, s. 71) (olarak adlandırılan yer) vardı. O yerdeki soydan, sanlı hocan Badhari Brahman çıkmış, belirmiştir. (16-30).

12b

- 1) anıñ bağı barana titir.. anı işitip
- 2) ol urılar ikile ertiñü muñadıp adınıp
- 3) inçe tip tiştiler.. tıdıgsız tutugsuz tükel
- 4) bilge böğülüg erdemi.. y(i)me artuk adınçığ
- 5) ermiş(.) anta ötrü açiti urı .. köñlin
- 6) inçe tip sizik ayıtdı.. bahşımız badari
- 7) braman neçe yaşlıg şışlıg
- 8) erki.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan böğülüg
- 9) köñlin böğülenü y(a)rılıkap
- 10) inçe tip y(a)rılıkadı.. seniñ bahşıñ
- 11) badari braman tükel yüz y(i)g(i)rmi yaşlıg erür(,)
- 12) ötrü donoki urı köñlin sizik ayıtu
- 13) ötünü .. meniñ bahşım badari braman neçe

- 14) kolulug titsilerke şasatar bilge bilig
- 15) boşgurur erki.. yañaların teg yañkulug
- 16) ünin t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip
- 17) y(a)rılıkadı .. seniñ bahşın badari braman
- 18) biş yüz braman urılarıña şasatar bilge
- 19) bilig boşgurur .. olarnıñ ara sizler
- 20) altı y(i)g(i)rmiligin munta kelmiş erür siz-
- 21) -ler .. anta ötrü .. mogariçi urı köñlin
- 22) inçe sizik ayıtdı.. töpü töpü tip tiyür-
- 23) -ler (.) töpü tegme negü erki.. t(e)ñri t(e)ñrisi
- 24) burkan *etinlig* (atinlig okn) ünin inçe tip y(a)rılı-
- 25) -kadı .. böğü biliglig burkanlarnıñ yir
- 26) suvda belgürmekiñgü nomlug yarlıg
- 27) y(a)rılıkamışıña tözün bursañ erd(i)ni-
- 28) -niñ edgü törüke katılmışıña bu üç
- 29) erdini üze kim kayu tözünler oglı akınçsız
- 30) süzük köñlin öritser ol erür.. töpü atl(ı)g

Çeviri

12b

Onun bağı, kökeni Varana’dır.” Onu işitip o erkek dindarlar yeniden fazlasıyla şaşırıp kendi aralarında şöyle konuştular: “Engelsiz, sınırsız en üstün bilgelik erdemi... (O,) yine çok fazla şaşırtmış.” Sonra, Açıta (adlı) erkek dindar, zihninden şöyle düşünerek, kuşkusunu sordu: “Hocamız Badhari Brahman kaç yaşındadır?” Tanrı Tanrısı Buda, üstün bilgeliğiyle düşünüp tartarak haşmetle şöyle yanıtladı: “Senin hocan, Badhari Brahman yüz yirmi yaşındadır.” Daha sonra *Skz*. Dhonaki (Wilkens, 2021, s. 248) (adlı, Maitreya’nın öğrencisi) erkek dindar zihnindeki kuşkuyu incelikte şöyle sordu: “Benim hocam, Badhari Brahman kaç tane öğrenciye öğreti metinlerinin bilgilerini aktarır, öğretir?” Fillerinki gibi yankılanan sesiyle Tanrı Tanrısı Buda şöyle dedi: “Senin hocan, Badhari Brahman, Brahman olan beş yüz erkek dindara öğreti metinlerindeki bilgileri öğretir.” (1-19). Onların arasından 16 kişilik grup olarak, buraya gelmişsiniz.” Daha sonra, *Skz*. Mogharāja (Wilkens, 2021, s. 477) (adlı, Maitreya’nın öğrencisi) zihnindeki kuşkuyu sordu: “Tepe tepe diyorlar... Tepeye (en üst noktaya) ulaşmak nedir?” Tanrı Tanrısı Buda, çınlayan güzel sesiyle şöyle yanıt verdi: “Üstün bilge Buda’ların yeryüzünde belirmesine, öğreti buyruklarını buyurmasına, soylu öğreti topluluğu cevherinin iyi töresine katılmasına ve bu üç cevher üzerine kim, hangi soylu kişi, arı düşünceyle yaklaşır, onları isterse (tepeye ulaşmak) odur. Tepe adlı... (19-30).

ikinti ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) edgülüg töz yıldızt(.) anı sizler inçe ukiñ-
- 2) -lar tözün urılar.. anta ötrü upasi-
- 3) -mi urı y(i)me yaşru sizik ayıttı.. ayag-
- 4) -ka tegimlig t(e)ñrim(.) töpüdin **taymak** (taynak okn) tüşmek
- 5) ne türlüg bolur erki.. aslan etinin
- 6) etineyü inçe tip y(a)rılıkadı.. kim kayu tınl(ı)g
- 7) öñre üç erdinike süzülüp
- 8) kin yana ança munça tıltagın
- 9) aglıp süzük köñli isilser
- 10) korasar bu erür.. töpüdin taymak
- 11) tüşmek.. anta ötrü p(a)ryankkkida ulatı
- 12) kalmış onayu urılar.. puran v(a)yakr(a)n ulatı
- 13) şastarlar içinteki kentü kentü boşgunmış azıg
- 14) şastarlar.. ugrıntakı sizik ayıttılar..anı
- 15) y(i)me tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 16) inçe tıdıgsız tutugsuz bilge biligin inçe
- 17) adıra y(a)rılıkadı.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 18) burkan ikile ol urılarıg okıp inçe tip
- 19) y(a)rılıkadı.. tört türlüg bu **urıların** (irilerin okn) tözün
- 20) tınl(ı)glarnıñ ukkulug köni kirtü nomlar
- 21) titir.. kayu erki tört tiser.. eñilki tüş
- 22) bolmış biş yapıg et'özüg ülgüsüz meñüs-
- 23) -üz emgek tözlügin kurug **kuvrak** (kuvuggk okn) m(e)n
- 24) meniñligsiz uksar bilser.. ikinti tıltag
- 25) tirgin bolmış biş yapıg et'özniñ **tılt(a)**- (tılt- okn)
- 26) -gın b(e)lgürmişin belgülüg bolmışın ne

- 27) üçün bolmışın ukmak bilmek(.) üçünç
- 28) akıglıg törülerniñ öçmekin amralmakın
- 29) baştinkısın örüsın bilmek ukmak(.) törtünç
- 30) nirvanka bargulug tözün yolnıñ yol

Çeviri

13a

iyilik kökü(dür). Onun için, siz soylu erkek (inanan) dindarlar, bu şekilde anlayın, bilin! Daha sonra Upasima (adlı) erkek dindar da (zihninde) saklı kuşkusu sordu: “Saygıdeğer efendim, tepeden düşmek nedir, nasıl olur?” aslan kükreyişine benzeyen sesiyle (Buda) şöyle yanıt verdi: “Hangi canlı önce üç cevherle arınıp sonra yine böylece, (bu) sebeple isteyerek, arı düşüncesini, gönlünü ısıtır, alevlendirse, (tepeden düşmek) odur.” Ardından, *Skr*: Paingika (Wilkens, 2021, s. 549) (adlı) erkek dindar ve diğer erkek dindarlar, Purana, Vyakrana ve diğer öğreti metinleri içindeki kendi öğrendikleri (ve) doğru inançtan sapmış öğreti metinleri zamanındaki kuşkuları da sordular. Onları da Tanrı Tanrısı Buda, kolayca, bilgi erdemleriyle ayrıntılı biçimde anlattı. (1-17) Sonra Tanrı Tanrısı Buda, yeniden o erkek dindarları çağırıp onlara şöyle buyurdu: “Dört türlü, bu erkek dindarların, soylu canlıların anlayacağı gerçek, doğru öğretiler bunlardır. Dördü hangisidir dersin? İlki, ödüllendirilmiş beş yapı bedenine sahip, sonsuz olmayan, acıyla kuru, boş töz *Skr*: Sunyata (adlı) (Wilkens, 2021, s. 426) düşünceyle ‘ben’sizliği anlayıp bilmek. İkincisi, bir araya gelmiş, biriktirilmiş *Skr*: Pañcaskandha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 165) beş yapı bedeninin sebebini, belirmesini, belirmiş olmasını, niçin belirdiğini bilmek, anlamak. Üçüncüsü, akıcı olan törelerin sönmesini, sakinleşmesini, ilksizliğini bilmek, anlamak. Dördüncüsü, Nirvana’ya varmanın soylu yolunun yol ... (17-30).

13b

- 1) oruk tözlügin tokulug yañ
- 2) osug öntürmek tözlügin (.) bu muntag
- 3) titrüm teriñ tört köni nomlar tözün
- 4) ukıtıdaçı nomlug savlar işitip tözün maitri
- 5) açitida öñisi kalmış tört y(i)g(i)rmi urı-
- 6) -lar .. takı adın tüklüg tümenlig t(e)ñri
- 7) yal(a)ñuk şordapan kutın bultılar(.)
- 8) amarıları sakardagam kutıña
- 9) tegintiler(.) kayuları y(i)me anagam
- 10) kutın bultılar.. öküşegü y(i)me akı-
- 11) -nçsız pr(a)dikabut kutıña köñül turgur-
- 12) -dılar(.) anta ötrü ayagka tegimlig

- 13) maitri bodis(a)v(a)t asanki kelep sanınça kiç
- 14) ödte berü yal(a)ñuk oğlanıña asıg tusu
- 15) kılı öğrenmiş üçün yana yana baştınkı-
- 16) -da baştınkı süzük köñlin evig
- 17) barkıg kodup toyın bolgalı **küseyür** (köseyür okn) üçün
- 18) otgurak uktı belgülüg bilti.. bukünki kün
- 19) m(e)n tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 20) -nıñ nomınta siziksiz sakıksız toyın
- 21) dıntar bolur m(e)n(.) munçulayu sakınıp ol edgü-
- 22) -lüg tınl(ı)g kentü kuvrag tapa körüp
- 23) inçe tip tidi.. biz kamagun yögerü kördü-
- 24) -müz t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ agar ulug
- 25) kutadmaklıg b(e)lgülerin y(i)me begiz b(e)lgülüg
- 26) işitü kanınçsız nomın tıñladımız amtı antag
- 27) törü yok kim edgülüg işke tıdıg tutug
- 28) sımtag köñül turgursar.. ne üçün tip tiser
- 29) bu beksiz meñüsüz et'öz ornagsız köñül
- 30) edgülüg küsüş sakınçlıg küdgeli bolmazlar..

Çeviri

13b

tözüyle görkemli fil gibi yükselme tözüdür. Bu şekilde derin dört gerçek, doğru öğreti tözünü anlatacak öğretiye ait sözleri işitip soylu Maitreya, Ajita ve diğer kalan on dört dindar, bunun dışında on binlerce Tanrı, insan *Skr*: Srotāpanna (Wilkens, 2021, s. 621) (adlı) onuru, mutluluğu buldular. Bazıları, *Skr*: Sakṛdāgāmin (Wilkens, 2021, s. 576) (adlı) onura eriştiler. Yine bazıları da *Skr*: Anāgāmin (Wilkens, 2021, s. 46-47) (adlı) onura eriştiler. Pek çoğu da akıcı olmayan, *Skr*: Pratyekabuddha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 560) yalnızca kendi kurtuluşunu düşünen Buda mutluluğu için çaba gösterdiler.” Daha sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva *Skr*: Asaṃkhyeya (adlı) (Wilkens, 2021, s.71) sayısız uzun zamanda, en eski zamanlardan beri, kişiogluna yararlı olmayı öğrenmek için, yeniden ilk önceki arı düşüncesiyle evi barkı terk edip rahip olmayı istediği için, (bunları) kesinlikle anladı, (o) belirmeyi bildi. (1-18) Bugünkü günde ben, en üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’nın öğretisinde kuşkusuz rahip oluyorum.” Böyle düşünüp o iyi canlı, kendi öğreti topluluğunu görüp (onlara) şöyle dedi: “Hepimiz toplanıp Tanrılar Tanrısı Buda’nın yüce kut almasının belirtilerini gördük. Yine açıkça belirmiş olan, dinlemeye doyulamayan öğretisini işitip dinledik. Şimdi, kim iyi işe engel olarak dikkatsizce davranırsa, böyle bir töre olmayacak.

“Neden?” dersen, bu kuvvetsiz, geçici olan beden, kararsız düşünce, (ve) zihin(le) iyi istekli düşünceyi de yapamazlar, gerçekleştiremezler. (18-30).

ikinti ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) ...edgü törüke katıglanmış
- 2) alpta alp bulgulug burkanlar ödi-
- 3) -nte kelmişler biz .. takı alpta
- 4) alp işitgeli bolgulug tört kirtü nomlar
- 5) kim ol nomta inçe y(a)rlıkar
- 6) erser biliglerke iyin tolmiş
- 7) erür ol **ç(a)hş(a)p(u)t** (ç(a)hş(u)t okn) tutmak titir
- 8) on edgü kılınçlıg törülerke
- 9) edgü ögli yirçi osuglug
- 10) tutmak **karte** (karti okn) bolmak
- 11) münlüg kadaglıg
- 12) bilser karti körkin
- 13) tutsar ol tınl(ı)g edgü kişiler-
- 14) -niñ köñüllerin bulganturdaçı bolur.. anıñ amtı m(e)n
- 15) t(e)ñri t(e)ñrısı burkannıñ edgü titmiş
- 16) nomınta evdin barktın ünüp toyın
- 17) bolayın .. kaltı taplasar sizler
- 18) inçe kılıñ eñite et'özin ayaların
- 19) kavşurup inçe tip tidiler.. anıñ
- 20) üç türlüğ ot birle agtını yala üç ekim
- 21) sansar ça körür biz .. üç
- 22) ot sayu amırtgurdaçı ürüg amal nirvanıg
- 23) y(i)me tuta bolgulug
- 24) toyın bolmak küseyür biz.. anıñ biz
- 25) edgü ögli törüsinçe

- 26) evdin barktın üneler biz.. anta ötrü
- 27) payngike törüler nomlar ukmakın ayasın
- 28) kavşurup ayagka tegimlig maitrika
- 29) inçe tip tidi kutlug tınl(1)g siz.. bahşım-a
- 30) siziñte ... muntakı savlarıg tüzü tük-

Çeviri

14a

iyi töre için çaba göstermiş, zor rastlanacak Buda'lar zamanına denk gelmişiz. Ve zor işitilecek, öğrenilecek dört gerçek öğretiyi (işittik, öğrendik). O öğretide şöyle buyrulur: “O bilgilere uymuş olmak, uygun davranmaktır. O ahlak kurallarını tutmaktır. On iyi davranış töresine iyi düşünceli rehber gibi... .. tutmak *Skz*. Gr̥astha (Wilkins, 2021, s. 340) (adlı) rahip olmayan erkek dindar olmak kötü davranışlı bilseler... Rahip olmamanın güzelliğini devam ettirse... o canlı, iyi kişilerin zihnini bulandıran olur. (1-14) Onun için şimdi ben, Tanrı Tanrısı Buda'nın teslim edilmiş, düzenlenmiş öğretisinde evi barkı terk edip rahip olayım. İsterseniz, siz de böyle yapın!” Saygıyla eğilen bedenleriyle şöyle dediler: “Onun için üç türlü ateşle yanarak, üç bölüklü Samsara görürüz. Üç ateşi, her yerden söndürecek sakın Nirvana'yı tutup yapacak, rahip olmak istiyoruz. Onun için iyi düşünce töresince evden barktan çıkıyoruz. Ardından, *Skz*. Paingika (Wilkins 2021, s. 549) (adlı) genç (öğrenci) töreleri öğretiyi anlamakla (birlikte) ayalarını kavuşturarak, saygıdeğer Maitreya'ya şöyle dedi: “Siz, kutlu canlısınız. Hocam, sizden ... buradaki sözleri doğru, tam anlamıyla... (14-30).

14b

- 1) -eti yanala alıp tüzü açarika arkış
- 2) bolup k(e)ltimiz erti.. anıñ kartı igil
- 3) körkin barıp bahşı badarika bu savlarıg
- 4) tüzü tüketi tuyuzayın.. ol tıltagın
- 5) d(a)ksanp(a)t ilte **burkan** (buhan okn) nom
- 6) yadılmakı bolzun.. tözün maitri bodis(a)v(a)t
- 7) inçe tip tidi.. siz toyınlar
- 8) inçe bolzun ötrü
- 9) ayagka tegimlig tözün
- 10) maitri bodis(a)v(a)t ornıntın ünüp
- 11) et'özi birle inçe sakınç sakıntı inçe
- 12) bolzun.. meniñ
- 13) sansar içinte ada tuda evdin

- 14) barktın ünüp toyın bolmak küsüşüm bar
- 15) ötrü eligin kavşurup t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 16) -ka yaguk tegip iki tiz yirke çökütüp
- 17) razavart öñlüg köküş saçlıg
- 18) töpüsi üze t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 19) -nıñ adakınta yükünüp ... inçe
- 20) tip ötüg ötünti asanki sanınça ödte
- 21) emgenmiş adınçığ t(e)ñrim kop kamag edgü-
- 22) -lerniñ kuvragı bolmış kop kamag muñlartın
- 23) kutgardaçı alp bulgulug ... burkan
- 24) erdini kutıña.. kop kamag emgek utmış
- 25) yigedmiş t(e)ñrim .. siz maña kañ bolmış siz
- 26) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 27) inçe tip y(a)rılıkadı.. neçük tözün
- 28) maitri bu yir suvda ögrünç ol
- 29) ötrü tözün maitri bodis(a)v(a)t inçe
- 30) tip ötünti.. adınlarka özke asıg tusu

Çeviri

14b

bir araya getirerek yanıtlayıp doğruca Açarı'ya elçi olarak geldik. Onun için rahip olmayan, ruhban sınıfından olamayanları bırakıp hocamız Badhari'ye bu sözleri tam olarak aktaralım, anlatalım. O sebeple Daksināpatha ülkesinde Budist öğretiyi yaymak kısmet olsun!" Soylu Maitreya Bodhisatva şöyle dedi: "Siz, rahipler (için) öyle olsun!" Sonra, Soylu Maitreya Bodhisatva yerinden kalkıp (tüm) bedeniyle (benliğiyle) birlikte şöyle düşündü: "Öyle olsun! Benim Samsara içinde tehlike... .. evden barktan çıkıp rahip olma isteğim var." (1-14) Ardından, ellerini birleştirerek, Tanrı Tanrısı Buda'ya yaklaşıp iki dizini yere değdirerek, ... lacivert taş renkli ... gök renkli saçlarıyla başını yere eğip Tanrı Tanrısı Buda'nın ayağına kapanarak, şöyle ricada bulundu: "Sayısız zamanlarda acı çekmiş olağanüstü efendim, bütün iyilikleri (kendinde) toplamış, bütün sıkıntılardan kurtaracak, zor bulunan Buda mutluluğu için her türlü acının üstesinden gelmiş efendim... Siz, bana baba (gibi) olmuşsunuz." Sonra Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: "Niçin soylu Maitreya bu yeryüzünde sevinçlidir?" Sonra, Soylu Maitreya Bodhisatva şöyle deyip rica etti: "Başkalarına kendileri için yararlı...

ikinti ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) kılmak ... körüp bu yir suv-
- 2) -da ... **küse** (... okn) -yür m(e)n .. ötrü
- 3) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı
- 4) antag arıg körk meñiz.. kayu törü
- 5) toku tutup adın tınl(ı)glarka asıg
- 6) tusu kılmak ne körür s(e)n.. ötrü tözün
- 7) maitri bodis(a)v(a)t inçe tip
- 8) ötünti toyın dıntar körkin
- 9) meñizin tegineyin t(e)ñrim
- 10) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 11) inçe tip y(a)rılıkadı edgü edgü tözün
- 12) oglum.. edgü kutlug tınl(ı)glarnıñ
- 13) köñli ... (**sözler**) (yazı çev. okn) .. ne üçün tip
- 14) tiser .. altmış kalp uzun ödte maha-
- 15) -şravak dıntar titsiler.. edgü kılınç
- 16) yıgarlar.. (**kıl**) (yazı çev. okn) ... kin tübinte
- 17) toyın dıntar körkin kılınıp arhant
- 18) kutıña tegirler amarı y(i)me yüz kalp emgek
- 19) emgenür kadgavişan kalp pratikabut kutıña
- 20) edgü kılınç buyan bögteg yıgarlar.. kin
- 21) tübinte toyın dıntar bolmak törüg tutup
- 22) kadgavişan kalp pratikabut kutıña tegirler.. takı y(i)me
- 23) yüz mahakalp üç asanki kin ödte
- 24) buyan edgü kılınç kazganurlar
- 25) kin tübinte toyın dıntar körkin tutup
- 26) v(a)crazan örgün üze bagdaşını oluru
- 27) tüzkerinçsiz tüzü köni tuymakka tegirler
- 28) takı y(i)me tükemiş buyanlık yitlinmiş yivig-

- 29) -lig bodis(a)v(a)tlar erser uzun uçınta
30) burkanlar birle tuşulup toyın dıntar bol-

Çeviri

15a

olmak... görüp bu yeryüzünde istiyorum.” Ardından, Tanrı Tanrısı Buda şöyle sordu: “Böyle arı beniz, yüz... Hangisini benimseyip tutup diğer canlılara yarar sağlamak istiyorsun?” Sonra soylu Maitreya şöyle yanıtladı: “Rahip olma güzelliğine erişmekle efendim.” Ardından Tanrı Tanrısı Buda şöyle dedi: “İyi, iyi! Soylu oğlum! İyi, kutlu canlıların düşüncesi...ni söyler. “Neden?” dersen, Kalpa (adlı) altmış yıllık dönemde, *Skr.* Mahāśrāvaka (adlı) dindar öğrenciler topluluğu, iyi davranışları bir araya getirerek (onları) sergilerler. Sonra, sonunda rahip olma güzelliğiyle kılınarak, Arhant olurlar, (onun) mutluluğuna erişirler. (1-18) Bazıları da açı çeker. Kalpa (adlı) yüz yıllık zamanda, *Skr.* Kātyāyana (adlı) zaman döneminde, *Skr.* Pratyekabuddha (Başkalarına yardımcı olamayan, yalnızca kendini kurtaran Buda) (adlı) mutluluk için iyi davranış biriktirir, yaparlar. En sonunda, rahiplik töresine uyarak, Kātyāyana zamanında Pratyekabuddha olma mutluluğuna erişirler. Ve yine yüz yıllık Mahākalpa, üç Asanki sayısız zaman dönemi sonrasında, en üstün iyi davranışı kazanırlar. En sonunda da rahip olma güzelliğini sürdürüp Vacrasana (adlı) elmas taht üzerine bağdaş kurarak, oturup erişilemeyen doğru, gerçek duyuşa, hissedişe erişirler. Ayrıca, iyi, üstün davranışlarını tüketmiş, yitirmiş (ama) iyi davranışlı (olan) Bodhisatvalar ise, uzun süreçten sonra Buda’lar dönemine rastlayıp rahip ol-...(18-30).

15b

- 1) -up timin ök tegin üge orniña abişik
- 2) törü bulurlar.. bu savıg işitip ezrua t(e)ñri
- 3) hormuzta t(e)ñrike inçe tip tidi.. amtı
- 4) takı adansıgsız sizıgsız tözün maitri evig
- 5) barkıg kodup toyın bolgay.. ötrü hormuz-
- 6) -ta t(e)ñri inçe tip tidi.. anı körüñ
- 7) ülügde öñi akınçsız süzük
- 8) köñül .. turgurmuş erür (.) t(e)ñridem
- 9) yupun öñlög linhua çeçek
- 10) yapırgakı teg yaruk yaltrık kelip
- 11) üç yañıdaki yañı togmış ay t(e)ñri osuglug tözün
- 12) et’özi eñite süzük köñülin t(e)ñri
- 13) t(e)ñrisi burkannıñ edgüsin semirürçe
- 14) toyın bolmak küsüşin kanınçsız közin

- 15) körü turur.. anta ötrü ezrua t(e)ñri
- 16) inçe tip tidi.. ...
- 17) yıl burkan kutı... ..
- 18) kurla başın... ..
- 19) edgü kılınç bolmaz .. iki
- 20) bir tün toyın bolup
- 21) -sar sansız sakışsız edgü kılınç ...
- 22) anıñ kamag bodis(a)v(a)tlar maitriniñ
- 23) toyın bolgalı küseyür ...
- 24) ötrü ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 25) ulug ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 26) -ka inçe tip ötünti ulug y(a)rlıkançu-
- 27) -çı biliglig on küçlüg tükel bilge
- 28) biliglig kop kamag tınl(ı)glarınıñ köñlin
- 29) kögzin uktaçı siz.. amtı maña y(i)me
- 30) ölü ölgünçe arıg ç(a)hş(a)p(a)t küzedeyin

Çeviri

15b

-up hemen Buda'nın ardılı olan makam (veliahtlık) için Abhiseka (kutsanma törenine) töresine erişirler." Bu sözü işitip Ezrua Tanrı, Hormuzta Tanrı'ya şöyle dedi: "Şimdi, kuşkusuz soylu Maitreya evi barkı terk edip rahip olacak." Sonra, Hormuzta Tanrı şöyle söyledi: "Onu görün! Paydan pay (Tanrı Brahman'ın lakabı, ünvanı) olan (ve) akıcı olmayan arı düşünceyle durmuştur." İlahi erguvan renkli Linhua çiçeklerinin yaprakları gibi parlaklıkla gelip üç yanda yeni doğmuş Ay Tanrı gibi soylu bedeni saygıyla eğilerek, arı düşünceyle Tanrı Tanrısı Buda'nın iyiliklerini sömürüncesine rahip olmak isteğiyle doyumsuz gözlerle görür. (1-15) Ondan sonra Ezrua Tanrı şöyle dedi: yıl Buda mutluluğu.... bir kez başını... .. iyi davranış olmaz... iki ... bir gece rahip olup -sar sayısız iyi davranış onun bütün Bodhisatvalar Maitreya'nın rahip olmasını istiyor." Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva yüce saygısıyla Tanrı Tanrısı Buda'dan şöyle istekte bulundu: "Yüce acıma duygunuz, on güçlü tam bilincinizle bütün canlıların düşüncelerini, amaçlarını anlayansınız. Şimdi, ben de ölene dek, arı ahlak kurallarını gözeteyim. (15-30).

ikinti ülüş altı y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

16a

- 1) ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 2) inçe tip y(a)rılıkadı.. tözün oglum(.) meniñ
- 3) burkan kutın bulmışım tükel yiti ay
- 4) boltı.. kim yiti ayda berü turkaru seniñ
- 5) toyın bolmak küşüşin kantungalı
- 6) bütürgeli sakınur m(e)n..meniñ y(i)me
- 7) sini birle kavışıp şazanımta
- 8) nomumta ulug asıg tusu
- 9) **küşüşüm** (bulgusı okn) bar... kim y(i)me seniñ
- 10) toyın bolmakıñın körserler-r
- 11) ... -kin işitip...
- 12) ... alku ol tınl(ı)glar
- 13) ... köñüllüg bolmış
- 14) ... t(e)ñri yirinte ilin-
- 15) -çü ... sakınu sözleyü yiti-
- 16) -nçsiz tınl(ı)glar... kelip kiniñ seniñ-
- 17) ... şazanıñta tuymak ölmekdin
- 18) ozgay kutrulgaylar(.)
- 19) anıñ ... meniñ şazanımta ev
- 20) bark kodup toyın törüsin tutgıl(.) anta
- 21) ötrü ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 22) ulug ögrünçün ögirü sevinü eñite
- 23) et'özin ayaların kavşurup üç inag
- 24) alu arıg çahşap(a)t tamga **tiñleyü** (tingleyü okn)
- 25) toyın bolgalı ...-da inçe tip ötüg
- 26) ötünti.. siziñ y(a)rılıkamış y(a)rılıkıñızın
- 27) tüzü tüketi tuta teginürm(e)n(.) burkan
- 28) kutıña ulug umug inag tuta teginür
- 29) m(e)n.. nom kutıña inanur m(e)n(.) bursañ

30) kuvrag erd(i)ni kutiña inanur m(e)n(.) toyın

Çeviri

16a

Sonra Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “Soylu oğlum, benim Buda Mutluluğu'nu bulmam tam olarak yedi ay sürdü. Yedi aydan beri, sürekli senin rahip olma isteğini yerine getirmeyi düşünüyorum. Benim de seninle bir araya gelip öğretimde, öğretim için yararlı olma isteğim var. senin olmanı görseler... ..-kin duyup bütün o canlılar.... düşünceli olmuş Tanrı Yeri’nde sevinme... düşünüp söyleyerek yetişilmez canlılar... gelip sonra senin ... öğretinde hissetmekte ölmekten kurtulacaklar.(1-18) Onun için (şimdi), benim öğretimde evi barkı terk edip rahip olma töresini tut, yerine getir.” Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, büyük mutlulukla sevinip bedenini saygıyla eğerek, avuç içlerini birleştirip üç dayanağı alarak, arı ahlak kurallarının damgasını (ritüel hareketini yapıp), (Buda’yı dinleyerek) rahip olmayı ... -da şöyle diyerek istekte bulundu: “Sizin buyurduğunuz buyruklarınızı bütünüyle tutarım. Buda mutluluğu için yüce umut, dayanak tutup (ona) erişirim. Öğretinin kutuna (mutluluğuna) inanırım. Öğreti topluluğu cevherinin kutuna (mutluluğuna) inanırım. Rahip ...

16b

- 1) bolup v(a)zanpat kılı teginür m(e)n bukün-te
- 2) maru ölü ölginçe ç(a)hş(a)p(a)t tamga
- 3) arıg küzedür m(e)n .. bu munça sav sözlep
- 4) süzük köñlin yinçürü töpün yükün-
- 5) -tükte .. ötrü tözün maitri bodis(a)v(a)t-
- 6) -nıñ karti körki yitlinip toyın dıntar
- 7) körki belgölüg boltı(.) ötrü bu
- 8) üç miñ ulug miñ
- 9) yırtınçü yir suv üzeki kimi
- 10) osuglug altı türlüg tepredi kamsadı
- 11) ulug küçlüg t(e)ñriler kök kalık yüz-
- 12) -inte tıkmış teg tolu turdılar.. paşanak
- 13) tagda antag kügi üni iştilti tözün
- 14) maitri t(e)ñri t(e)ñrisi burkan nomınta
- 15) evdin barktın ünti tip takı y(i)me alku
- 16) yir suvlarda sadu kılmak üni *ıştilti* (ışyildi) (.)

- 17) bu muntag ögrünçülüg edgü ünler üstün
- 18) öñ alkınçusı t(e)ñri yirintin altın aviş
- 19) tamuka tegi tüzü iştilti.. tözün
- 20) maitriniñ toyın boltı tip ün
- 21) işitip tört togum biş yol içinteki-i
- 22) tınl(ı)glar alku ögirdiler sevintiler tört
- 23) buluñ yıñak yarudı yaşudı kök kalık-
- 24) -da pra asguk köligelig ed tavarlar
- 25) közinti(.) çintan iğişi birle katıglıg
- 26) edgü yıdılg kuzışay m(a)trak ulatı t(e)ñri-
- 27) -dem hua çeçekler yüzken yagmur osug-
- 28) -lug yagdılar.. takı y(i)me katari gantarvılar
- 29) t(e)ñridem kövrüglerig tültürdi.. inçke
- 30) katunlarıg külüşmek katgurşmak-

Çeviri

16b

olup *TochB*. Wasampāt ; *Skr*. Upasampadā (Wilkens, 2021, s. 842) (adlı) atama törenini yaparak (rahipliğe) erişirim. Bugünden sonra ölene dek, ahlak kurallarını, *Skr*. Mudra; Şilamudra (Ahlak damgası)’yı arı biçimde korurum.” Bu kadar sözler söyleyerek, arı düşünceyle saygıyla eğildiğinde.... sonra soylu Maitreya Bodhisatva’nın *Skr*. Gr̥hastha (Rahip olmayan erkek Budist) (Wilkens, 2021, s. 340) görünüşü (dünyevi bedeni) kaybolup rahip görünüşü (bedeni) belirdi. Sonra, 300000 (genişliğindeki) yeryüzü gemi gibi altı kez sallandı. Büyük kudretli tanrılar, gökyüzünde kümelenerek bir araya geldiler. Pāśānaka Dağı’ndan böylesine (büyük) bir davul sesi(yle şunlar) işitildi: “Soylu Maitreya, Tanrı Tanrısı Buda öğretisinde evden barktan çıktı” diyerek, böylece bütün yeryüzünde “iyi kılmak (olsun!)”. (1-16) Böylesine sevinçli iyi sesler, üstte *Skr*. Arūpadevaloka (Wilkens, 2021, s. 533) Şekil Sonu (adlı) Tanrı Yeri’nden altta Avīci (adlı) cehenneme dek bütününü işitildi. “Soylu Maitreya rahip oldu” deyip ses işiten dört doğum, beş yol içindeki canlıların bütünü sevindi. Dört yön aydınlandı. Gökyüzünde bayrak (güneşlik) gölgelik mal mülkler (gerekli şeyler) göründü. Sandal ağacı tozuyla karışık iyi kokulu su zambağı, nilüfer ve diğer ilahi lotus çiçekleri (ve) yüzlercesi yağmur gibi yağdılar. Ayrıca, ara varlıklar, gök çalgıcıları, ilahi davullarını çaldılar. İnce hatunların katılarak gülüşmeleri....(16-30).

ikinti ülüş yiti y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

17a

- 1) ***kök kalık (üne) yañurdi*** (-üne okn).. kök kalıkdaki t(e)ñriler ulug.... ..
- 2) ünin inçe tip tidiler.. siziñ toyın
- 3) dıntar bolmışıñızka yinçürü töpün
- 4) yükünür biz.. biziñ alkışım(ı)zka kiçmedin
- 5) ara tegin üge atıña tegmekiñiz
- 6) bolzun.. kayu ödün burkan yırtınçüde
- 7) b(e)lgürser siz ol ödün bizni
- 8) y(i)me unitmañ.. anta ötrü
- 9) ezrua t(e)ñri titrü közin
- 10) tözün maitri bodis(a)v(a)tıg körüp
- 11) hormuzta t(e)ñrike inçe tip tidi(.)
- 12) körüñ siz kauziki(.) ançama körkle
- 13) kraza ton birle yaraşmış erür.. artukta
- 14) artuk t(e)ñri t(e)ñrisi burkan birle okşatı
- 15) erür aglakta aglak toyın körki birle
- 16) yaraştı.. ötrü hormuzta t(e)ñri inçe
- 17) tip tidi(:) anı üçün kök kalıktaki kut
- 18) vahşikler ańsız ögrünçülüg sevinçlig
- 19) bolup tözün maitriniñ öküş türlüg
- 20) ögdisin öge kentü et'özlerin urunçak
- 21) tutuzlar.. anta ötrü paynkikida
- 22) ulatı öñi kalmış açitida ulatı tört
- 23) y(i)g(i)rmi urılar kırk tümen udu kelmiş
- 24) tınl(ı)glar alku maitri bodis(a)v(a)tka amranma-
- 25) -kın üç inag tutmak törüsinçe ogul
- 26) kişi kodup toyın dıntar boltılar.. anta
- 27) ötrü paynkiki urı şordapan kutın bulup
- 28) ulug ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 29) -tın büşüg yarlıg alıp karti igil et'özin

30) bahşısı badarika ol savlarig ögrünçü iş-

Çeviri

17a

ile gökyüzü yankılandı. Gökyüzündeki tanrılar, yüce sesleriyle şöyle dediler: “Sizin rahip oluşunuza saygı duyarız. Bizim bu iyi niyetli isteğimizin, duamızın (üzerinden) zaman geçmeden, Buda’nın ardıllığına (veliahtlığına) erişmeniz kismet olsun! Ne zaman Buda yeryüzünde belirirse, siz bizi de unutmayın!” Ondan sonra dikkatli, keskin gözleriyle Ezrua Tanrı soylu Maitreya’yı görüp Hormuzta Tanrı’ya şöyle dedi: “Bakın! Kauişika (Hormuzta Tanrı’nın lakabı), böylesine güzel rahip giysisi (ona) nasıl da yakışmış! Ne kadar da Tanrı Tanrısı Buda’ya benziyor! Bütünüyle eşsiz, çok değerli rahip giysisi çok yakıştı!” Ardından Hormuzta Tanrı şöyle dedi: “Onun için gökyüzündeki koruyucu tanrılar, fazlasıyla sevinip soylu Maitreya’nın övgüsünü dile getirerek, kendi bedenlerini emanet ettiler. (1-21) Sonra, *Skr.* Paingika (adlı) genç öğrenci, diğer Açitida ve on dört erkek dindar (ve yine) 400000 canlı (onlara) uyarak gelmiş bütünü, soylu Maitreya için duydukları sevgiyle üç dayanak töresince (*Skr.* Trisana) oğullarını, çocuklarını, ailelerini bırakıp rahip oldular. Ardından, Paingika (adlı) erkek dindar, *Skr.* Srotāpanna (adlı) kutu (onuru) bulup yüce saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’dan resmî izin alarak, rahip olmayan bedeniyle hocası Badhari’ye bu sözleri sevinci duyur-... (21-30).

17b

- 1) -türgeli d(a)ksanp(a)t ilke ünüp bardı.. anta
- 2) ötrü ayagka tegimlig t(e)ñri t(e)ñrиси bur-
- 3) -kan tözün maitri bodis(a)v(a)t başlayu kırk
- 4) tümen yañı bolmış toyın kuvragıg okıp
- 5) inçe tip y(a)rılıkadı.. **edgü** (adgu okn) erdemlig kutlug
- 6) ülüglüg oglum sizler.. takı edgüde edgü
- 7) toyın dıntar bolmışıñızlar yigde
- 8) yig boltı.. kişi et’özi bolmışıñ-
- 9) -ızlar .. ne üçün tip tiser udumbar
- 10) çeçek yöleşі alpta alp bulgulug burkan-
- 11) -larnıñ yirtinçüde belgürmekleri bolur(.)
- 12) ol antag alp bulgulug bahşıg bultuñuzlar
- 13) erser.. amtı et’özin tilin köñülin edgü
- 14) kılınç buyan bögteg yığınlar.. burkanlar y(a)rl-
- 15) -ıgın bütürü katıglanıñlar nirvanlıg
- 16) yolka tegdeçi bardaçı bolgay sizler.. anıñ

- 17) sizler barıñlar.. öz et'özüñüzlerke
- 18) edgölüg adınaguka asıglıg işke odug-
- 19) -sak eriñler.. m(e)n y(i)me amtı urbilvakaşıpta
- 20) ulatı tınl(ı)glarıg kutkargalı barır m(e)n(.) bu
- 21) yarl(ı)g y(a)rılıkadukta ol sansız tümen yığıl-
- 22) -mış kuvrag yadılup bardılar..
- 23) maitrisimit nom bitigde maitri bodis(a)v(a)t-
- 24) -nıñ toyın bolmak atl(ı)g ikinti ülüş
- 25) tükedi..
- 26) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ

Çeviri

17b

-mak için Daksināpatha ülkesine çıkıp gitti. Daha sonra saygıdeğer Tanrılar Tanrısı Buda, soylu Maitreya Bodhisatva başta olmak üzere, 400000 yeni rahip(ten oluşan) öğreti topluluğunu çağırarak şöyle buyurdu: “Sizler, iyi, erdemli, kutlu, kısmetli oğullarım, iyinin en iyisi rahip olmanız, çok iyi oldu. İnsan varlığında bedene sahip olmanız (da çok iyi oldu). “Niçin?” dersin, *Skr.* Udumbara (Wilkens, 2021, s. 786) (adlı) çiçek gibi zor bulunan Buda’ların yeryüzünde belirmesi gerçekleşmiştir. Öyleyse zor bulunan hocayı buldunuzsa, şimdi varlık biçiminizle dilinizle, düşüncenizle iyi davranışlar sergileyin, (ve onları) sürdürün.(1-14) Buda’ların buyruklarını tam olarak yerine getirmeye çaba gösterin! (Böylelikle), Nirvana (adlı) yola erişecek, varacaksınız. Onun için sizler, gidin! Kendiniz için iyi işler yapın. Başkalarına yarar sağlamak için uyanık olun! Ben de şimdi, *Skr.* Uruvilvākāśyapa (adlı) öğrenci ve diğer canlıları kurtarmak için gidiyorum.” Bu buyruğunu buyurduğunda, o yığılmış, sayısız, on binlerce öğreti topluluğu, her yöne dağılarak gitti. *Maytrisimit* (adlı Budist) öğreti kitabında Maitreya Bodhisatva’nın rahip olması adlı ikinci bölüm bitti. Buda’ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... (14-30).

üçünç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ
- 2) amtı bu nomlug savıg kapilavastu
- 3) balıktakı nigodaram atl(ı)g señremde
- 4) ukmış k(e)rgek.. anta ötrü mahapraçap-

- 5) -ti gaudami katunnuñ patini atl(ı)g
- 6) yumuşçı kız t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ
- 7) şravast kentdin kapılavastu balıkka kelgüsin
- 8) ayıtgalı balıktın ünüp nigodaram
- 9) señremke bardı.. señrem kapığıña
- 10) tegip mahanami uruñug ünteyi
- 11) ayıtu turdı(.) anta ötrü telim öküş-ş
- 12) señremke sanlıg **kunçuyılar** (kunçular okn) ara bir upasanç
- 13) işiler üne kelip ol patini kızığ körüp
- 14) inçe tip ayıttı.. kanta erdiñ ne işke
- 15) keltiñ(.) ötrü patini kız inçe tip tidi..
- 16) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ kapıl-
- 17) -avastu balıkka kelmişin mahanami uruñu
- 18) begke ayıtgalı keltim erdi.. ötrü ol
- 19) upasanç inçe tip tidi.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 20) -nıñ kelmeki saña ne k(e)rgek erür.. patini
- 21) kız inçe tip tidi.. şakilerniñ katunı maha-
- 22) -parçapati gaudami kentü eligin ulug emgekin
- 23) işlep t(e)ñridem kaş atl(ı)g agıka **yöleş** (üleşi) böz
- 24) tokup arıg yup anuk kılmış erür.. anıñ basa
- 25) basa mini t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg ayıtgalı ıdur..
- 26) bu savıg işitip ol upasanç işiler muñadıp
- 27) adınıp inçe tip tidi(.) kop kunçuylarda kutad-
- 28) -mış oglagun ulkatmış gautami katun erür..
- 29) inçip y(i)me kamağ uzanmakta kodıkı yavaz
- 30) **yırtmış** (yiritmiş okn) böz tokımak erür.. yana mahamayı katun

Çeviri

1a

Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğreti sözü (öyküsü)nün Kapılavastu kentindeki Nagodaram adlı tapınakta (zihinde canlandırılarak

kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Sonra, *Skṛ*. M(a)hapraçapati Gautami (adlı) (Wilkens, 2021, s. 461) hatunun *Skṛ*. Paṭṭiṇī (adlı) hizmetçi kızı, Tanrı Tanrısı Buda'nın Sarvastiva kentinden Kapilavastu kentine gelmesini haber vermek için kentten çıkıp Nagodaram (adlı) tapınağa geldi. Tapınağın kapısına geldiğinde *Skṛ*. Mahānāman Uruṇu (adlı), (Śakyamuni Buda'nın ilk beş destekleyicilerinden) hükümdarı, (Wilkens, 2021, s. 461) çağırmak için seslendi. Ardından, tapınak için çalışan çok fazla Kuṇṇuy (Prenses) arasından bir rahibe, bu sese gelip o Paṭṭiṇī (adlı kızı görüp sordu: “Nereden geldin? Ne iş için geldin? (1-15) Sonra kız, yanıtladı: “Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'nın Kapilavastu kentine gelmesini Mahānāman Uruṇu hükümdara söylemek için geldim.” Sonra rahibe sordu: “Tanrı Tanrısı Buda'nın gelmesi senin için neden gerekli?” Kız, yanıtladı: “Śakya'ların M(a)hapraçapati Gautami (adlı) Hatunu, kendi eliyle büyük emek (ve) güçlüklerle işleyerek, “ilahi kaş” adlı ipekli bez dokuyup (onu) arı yumuşak (biçimde) hazırlamış, örmüştür. Onun için, yeniden beni, Tanrı Tanrısı Buda'nın (geldiğini) söylemek için gönderir.” Bu sözü işitip şaşırarak rahibe ve diğer kadınlar şöyle dedi: “(O), bütün kuṇṇuylardan kutlu, sakın tavırlı, olgunlaşmış Gautami'dir. Öyleyse, bütün yeteneklerini, becerilerini bırakıp bayağı, zor iş olan yırtıp (koparmayla) ayırarak bez dokuyor. Yine Mahamaya Hatun... (15-30).

1b

- 1) erki .. anı işitip patini kız inçe tip tidi(.)
- 2) yalañuz böz tokudı erser ne k(e)rgek erdi-i(.)
- 3) ötrü ol upasanç işiler inçe tip tidi(.)
- 4) antada adın takı negü kıltı erki.. ötrü
- 5) patini kız inçe tip tidi.. kebez tarisaguk
- 6) ödte gautami katun kentü eligin urug
- 7) saçtı.. otagu ödte kentü eligin otadı(.)
- 8) suvagu ogurda suvın suvap
- 9) açıntı.. öz eligin evdidi kentü
- 10) özi arıtip kanlıp öz eligin tıdıp
- 11) özi eñirip özi böz tokudı.. ötrü ol
- 12) upasanç inçe tip tidi(.) m(e)n yögerü t(e)ñri
- 13) t(e)ñrisi burkan agzıntın antag işitmişim
- 14) bar.. mahapraçapati gautami katun sön ödün
- 15) vipaşi t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg tatıglıg süçüglig
- 16) aşın içgün yıldlıg yıparlıg tütsükin
- 17) tapınmış udunmış ermiş(.) bu buyan edgü kılınç
- 18) küçinte alku şakiler.. körklig yinçke-

- 19) -lig kunçuy katun bolup t(e)ñri t(e)ñrisi-i
- 20) burkannıñ igitmiş anası bolmış(.) altı-ı
- 21) y(i)g(i)rmi yaşl(ı)g kızlarınñ teg eti yini körki
- 22) meñizi erür.. yana y(i)me ülgüsüz sansız tapıg-
- 23) -çıları tegre tolı tapınu udunu turur.. ne
- 24) sav erki.. ne üçün öz eligin kebez-z
- 25) terip tod tolı-ı kişi osuglug böz tokudı-ı
- 26) erki.. anta ötrü patini kız inçe tip tidi(.)
- 27) ulug kirtgünç köñülin ağır ınagın
- 28) bu muntag türlüg iş işledi.. munta tod
- 29) tolılıg ne sav ol.. takı y(i)me berü işiti-
- 30) -ñ böz tokumaknıñ tıtagı negü erdi tip
- 31) tiser .. anı siziñe ayu bireyin.. kayu

Çeviri

1b

mu? Onu işitip Paṭṭiṇī (adlı) kız şöyle dedi: “Yalnız, bez dokuduysa ne içindi?” Ardından o rahibe kadınlar şöyle dedi: “Orada başka ne yaptı?” Kız, şöyle yanıtladı: “İpekli bez tohumunu, tohum zamanında Gautami Hatun, kendi eliyle toprağa saçtı. Ot ayıklama zamanında, otları ayıkladı. Sulama zamanında suyu kullanıp (onları) suladı. (Yine) kendi elleriyle (onları) toplayıp, temizledi. Kendi elleriyle (onları) ayırıp, eğirerek, kendisi bez(i) dokudu.” Sonra o rahibe şöyle dedi: “Ben(im), yukarıdaki Tanrı Tanrısı Buda’dan şöyle işitmişliğim var: (1-14) “M(a)hapraçapati Gautami (adlı) (Wilkens, 2021, s. 660) Hatun son zamanlarda *Skr*: Vipaśyin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 846) Bodhisatva Tanrı Tanrısı Buda’ya tatlı yemekler, içkiler, kokulu tütsüler (sunarak) tapınmış, bağlanmış ve ibadet etmiş. Bu iyi davranışı sebebiyle bütün Şakya soyundan gelen kunçuyalar hatun olup Tanrı Tanrısı Buda’yı besleyip (onun) anası olmuşlar. On altı yaşındaki kızlar gibi taze, güzel benizli yüzlüdür. Ve yine sayısız tapınanları (hizmetçileri) çevresinde dört dönerek ona çalışırlar.” “Ne söylüyorsun? Ne için kendi elleriyle bez toplayıp, memnuniyetle, isteyerek bez dokudu?” Ardından kız, şöyle yanıtladı: “Yüce acıma duygusuna sahip gönlüyle ve yüce saygıyla böylesine değişik bu işi yaptı. Bundan başka uygun ne söz olur? Ayrıca, burayı iyi dinleyin! “Bez dokumanın sebebi nedir?” dersiniz onu size açıklayayım. Ne ...(14-30).

üçünç ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) ödün tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan

- 2) burkan kutın bultı.. tözün maitri bodis(a)v(a)t-
- 3) -ıg evdin barktın üntürüp toyın kılıtı.. -ı
- 4) antada kin miñ tokırların yulımış
- 5) yañı toyınlar birle kañı şantodan ilig
- 6) begig ögi mahapr(a)çati gautumi katunug takı
- 7) adın şaki tözlüg beg işi bodun
- 8) bokunug ögirtürgeli sevintürgeli
- 9) üçün kapilavastu balıkka keli
- 10) y(a)rlıkadı.. ol ogurda şaki tözlüg
- 11) begler antag b(e)k bedük törü turgurdılar.. kaçan
- 12) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan erkek erenke nom
- 13) nomlayu y(a)rlıkar.. anta işiler kunçuy beg-
- 14) -ler arıtı yaşrınmış k(e)rgek.. anta ötrü
- 15) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan eñilki bir kurla
- 16) nom nomlayu y(a)rlıkamışta sekiz tümen şakiler
- 17) kutka tegdi(.) ikinti ogurlug nom nomlayu
- 18) y(a)rlıkamışta altı tümen şakiler kut
- 19) bulu tegintiler.. üçünç kata nom nomlayu
- 20) y(a)rlıkamışta dört tümen şakiler şakiler kut
- 21) bultılar.. kamag birle sekiz y(i)g(i)rmi tümen
- 22) erkek eren şakiler nızvanı basınçtın
- 23) oztılar.. bir y(i)me inçip şaki tözlüg işiler
- 24) kut bulmadılar.. ol savıg körüp şaki tözlüg
- 25) kunçuylar ańsız busuşlug sakınçlıg köñülleri
- 26) yirinçlig bolup bir ikintişke yığılıp
- 27) keñrenü inçe tip tiştiler.. ne tıltagın
- 28) ne üçün t(e)ñri t(e)ñrisi burkan erenke
- 29) nom nomlap biziñe işilerke negülüg
- 30) nomlayu y(a)rlıkamaz erki.. munçulayu sözleşip

31) kamagun yığılıp mahapr(a)çapati gautumi katun-

Çeviri

2a

zaman üstün bilge Tanrılar Tanrısı Buda Buda Mutluluğu'nu buldu, (o zaman) soylu Maitreya Bodhisatva'yı evden barktan çıkarıp rahip kıldı. Ondan sonra, binlerce taçlı ve saçlı topuzlu yeni rahiple babası hükümdar *Skz* Śuddhodana (Şakyamuni'nin babası) (Wilkins, 2021, s. 644), annesi M(a)hapraçapati Gautami Hatun ve diğer Şakya soyundan gelen beyleri, prensesleri, halkı sevindirmek için Kapilavastu kentine gelip (öğretiyi) buyurdu. O zaman, Şakya soyundan gelen beyler katı, büyük töreyi sürdürüyordu. Ne zaman, Tanrı Tanrısı Buda erkek erenlere (inananlara) öğretiyi öğretip buyurur, 'o zaman, aynı zamanda kadınlar, prensesler (de) kesinlikle aydınlanır' diye düşünmek gerekir. (1-14) Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, ilk kez, bir defa öğretiyi öğreterek buyurduğunda, 80000 Şakyalı, mutluluğa erişti. İkinci kez, öğretiyi buyurduğunda, 60000 Şakyalı mutluluğa erişti. Üçüncü kez, öğretiyi buyurduğunda ise, 40000 Şakyalı mutluluğa ulaştı. Bütünü, 180000 Şakyalı erkek eren, ihtiraslarının, tutkularının baskısından, etkisinden kurtuldular. Yalnızca, Şakya soyundan gelen kadınlar kut, mutluluk bulamadılar.” O sözü anlayıp (öyküyü dinleyip) Şakya soyundan gelen künçuylar, hemen üzüldüler, gönülleri kırılıp, kuşkulanıp yeniden bir araya gelip kendi aralarında tartışarak, şöyle konuştular: “Ne sebeple niçin Tanrı Tanrısı Buda, erkek erenlere öğretiyi öğretiyor (da) bize, kadınlara öğretiyi öğretmiyor?” Böylece, kendi aralarından konuşup sözleşerek, bir araya gelip M(a)hapraçapati Gautami Hatun-

2b

- 1) -ka inçe tip ötüntiler(:) udumbar çeçek-
- 2) -ke yöleş böğü biliglig burkanlar alp-
- 3) -ın emgekin yir suvda belgürür ermişler..
- 4) antag alp bulgulug kutlug tınl(ı)g birle
- 5) tuşmış erür biz.. amtı yana biziñe arıtı
- 6) nomlug y(a)rılg y(a)rılıkamaz.. körü kanınçsız körkin
- 7) y(i)me körgeli bolmaz biz.. amtı siz inçe
- 8) katıglanıñ biz y(i)me siz-
- 9) -iñ kutuñuzta nom işitgeli t(e)ñ-
- 10) -ri t(e)ñrısı burkanıg körgeli bolalım..
- 11) anta ötrü ol şaki tözlüg gautami-i
- 12) katun ol işiler ötünmiş savlarıg şakiler
- 13) begi şantodan ilig kanka tuyuzu ötünti(.)
- 14) ilig kan y(i)me boşug y(a)rılg y(a)rılıkadı.. bukün-

- 15) -te inaru kunçuyllar nom tıñlazun.. bu boşug
- 16) y(a)rlıg işitip tıklüg tümenlig işiler
- 17) yığılıp toylap kapilavastu balıktın ünüp
- 18) nigodaram señremke barırlar erdi.. anıñ
- 19) ara kim kut bulmış şaki ereni utru
- 20) kelserler kunçuylarka neñ timedin amal-
- 21) -ın ertü barırlar erdi.. kim y(i)me kut
- 22) bulmaduk bagragu şaki urıları utru kelser-
- 23) -ler kunçuylarka inçe tip tiyürler erdi(.)
- 24) sizler kunçuylar kaçça barır sizler.. sizler-
- 25) -ke nigodaram señremke barıp nom tıñlagalı
- 26) yarlıg yok.. ne üçün tiser biziñ
- 27) kadaşımız sidarti.. sizlerniñ yüz yüz tırlüg
- 28) mün kadagıñızlarnı sözleyür.. ança ötrü ol
- 29) kunçuylar inçe tip ayıttılar.. ança kodı
- 30) ne münümüz ermiş.. anta ötrü şakiler
- 31) inçe tip tidiler.. biziñe sudur nom nom-

Çeviri

2b

-a şöyle ricada bulundular: “Udumbara (adlı) çiçeğe benzeyen üstün bilgeliğe sahip Buda’lar yeryüzünde güçlkle belirmişler. Bu şekilde güç bulunan kutlu canlıyla birlikte (aynı döneme) rastlamışız. Şimdi, bize kesinlikle öğretinin buyruklarını buyurmaz. Görülmeye doyulamayan güzelliklerini de göremiyoruz. Şimdi, siz bunun için çaba gösterin, yardım edin, biz de sizin kutunuzla öğretiyi işitmek için Tanrı Tanrısı Buda’yı görmüş olalım.” Ardından Şakya soylu Gautami Hatun, bu kadınların büyük istekle söylediği sözleri, Şakya’ların beyi Şuddhodana Han’a bildirerek (yardım için) istekte bulundu. Han da (buna) izin veren resmî buyruğunu buyurdu. “Bugünden sonra kunçuylar, öğretiyi dinlesin!” (1-15) Bu resmî buyruğu işitip binlerce kadın bir araya gelip Kapilavastu kentinden Nagodaram (adlı) tapınağa geldi. O arada, kut bulmuş Şakya soylu erenler, erkekler, karşılarından gelen kadınlara hiçbir şey söylemeden sakince yürüyorlardı. Ama kut bulmamış, saldırgan, ihtiraslarına düşkün erkekler, karşıdan gelen kunçuylara şöyle sesleniyorlardı: “Siz, kunçuylar nereye gidiyorsunuz? Sizin için Nagodaram (adlı) tapınağa gidip öğretiyi dinleme izni yok! “Neden?” dersiniz, bizim kardeşimiz Sidharta, sizlerin yüzlerce kötü davranışınızı, suçunuzu söylüyor!” Bunun üzerine o kunçuylar şöyle sordular: “Böylesine bırakılacak, suçumuz, kötü davranışımız neymiş?” Ardından Şakyalı erkekler şöyle yanıtladı: “Bizim için Sutra öğretisi-.... (15-30).

üçünç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) -lar erken muntag nomlug sav önti. biş
- 2) türlüg münü kadagı erür.. kara agulug
- 3) yılıññ(.) kaytu erki(.) biş türlüg tip
- 4) tiser.. **eñ**(añ okn) ilki yarsınçığ yıdığ sasığ bolur..
- 5) ikinti körgeli korkınçığ bolur.. üçünç
- 6) udıkan törtünç iki tillig.. bişinç
- 7) yiti agulug.. ançulayu y(i)me munta birer
- 8) kunçuylarınñ biş türlüg
- 9) münü kadagı bolur.. **eñ**(añ okn) ilki övkeçi
- 10) eminçi bolurlar.. ikinti küniçi .. üç-
- 11) -ünç urunçaksız(.) törtünç sevinçsiz utlısız
- 12) bolur.. bişinç amranmak köñülleri küçlüg
- 13) bolur.. yig erür ç(a)hş(a)p(a)tl(ı)g kişi kızartmış
- 14) isig kazgukın k(e)ntü közin sançsar kim
- 15) amranmak köñülin işiler tapa titrü
- 16) közin körmezler.. kunçuyar erser arıg
- 17) ç(a)hş(a)p(a)tl(ı)g törüg bulğanıgı erür.. kayu nomta
- 18) uzun tonlug işiler evdin barktın
- 19) ünüp dıntar törüsin tutsarlar.. ol nom alkı-
- 20) -nçu katagı arıgın toruğın turmaz.. muntada
- 21) ulatı öküş türlüg mün kadagıñızlar ermiş(.)
- 22) ol savıg işitip.. amarı işiler inçe tip tidi-
- 23) -ler.. tokuz ay on kün sidartıg karnıta
- 24) kötürgüçi işiler erdi(.) tolgap togurdaçı y(i)me
- 25) işiler ök erdi(.) alpın emgekin igidteçi
- 26) beltürteçi y(i)me işiler erdi.. amtı yana işi-

- 27) -lerig ança körksüz ıra y(a)rlıkar erki(.)
28) anta ötrü tıtag körüp burkanlar birer tınl(ı)glarığ
29) yıra müneyü y(a)rlıkarlar.. yana ogrı osugı
30) boltukta ol ok tınl(ı)glarığ öge yive

Çeviri

3a

-ni öğretirken, bu öğreti sözünü de anlattı. Beş türlü kötü davranış, suçtur. Kara zehirli yılanınki nasılsa, beş türlü kötü davranış, suç da öyledir. İlki, iğrenci kötü kokuludur. İkincisi, görmeye korkulandır. Üçüncüsü, uykulu (sağır) olma, dördüncüsü, iki dilli olmadır. Beşincisi, keskin zehirli olmadır. Böylelikle her bir kunçuyun beş türlü kötü davranışı, suçu olur. İlki, öfkeli; ikincisi, kıskanç; üçüncüsü, güvenilmez; dördüncüsü, nankörlüktür. Beşincisi, hırslı düşünceleridir. En iyi ahlaklı kişi, kızartılmış, yakıcı kazığı kendi gözüne sançsa, o hırslı kadınlar kesinlikle (o) gözleriyle görmezler. (1-16) Kunçuyul ise, arı ahlak töresini bulandırır. Hangi öğretide, uzun donlu (kıyafetli) kadınlar evi barkı terk edip rahiplik töresini tutsa, o öğreti sönmeye başlar, arılığını sürdüremez. Bu nedenle pek çok kötü davranışlar, suçlar varmış. O sözü işitip bazı kadınlar şöyle dediler: “Dokuz ay on gün (Prens) Sidharta’yı karnında taşıyan kadınlardı. Doğuran da o kadınlardı. Güçlülük besleyen büyüten de kadınlardı. Şimdi de kadınları bu şekilde kötü, güzel olmayan biçimde dillendiriyorsunuz, suçluyorsunuz. Daha sonra, sebep görüp Buda’lar her bir canlıyı suçlayarak çağırıyor, (kötü davranışlı, suçlu görüyor). Yine uğursuzluk olduğunda o canlıları övüp donatarak,

3b

- 1) y(a)rlıkarlar.. anıñ amtı b(e)k katıg sovık bagra-
- 2) -gu şaklarınñ saviña nom işitmedin
- 3) yanturu evrilmelim.. ne üçün tip tiser..
- 4) adınçığ muñadınçığ alp bulgulug altı türlüğ
- 5) edler birle tuşmış erür biz.. sekiz türlüğ
- 6) teginçsiz oksuz yir orunlardın ozmış
- 7) kutrulmuş erür biz.. tükel bilge t(e)ñri t(e)ñri-
- 8) -si burkan birle sokuşmış biz.. antag
- 9) ogurı teñi bolgay .. biziñe
- 10) y(i)me nom nomlayı y(ar)rlıkay... anıñ
- 11) köni baralım nom işitelim.. anta ötrü
- 12) mahapr(a)çapati gautami katun başlap sekiz tümen
- 13) şakiler işileri tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi

- 14) burkan tapa bardılar.. anta ötrü tük-
- 15) -el bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan ol işiler-
- 16) -niñ köñülinteki sakınçların ukıpanın
- 17) toyınlarıg okıp inçe tip y(a)rılıkadı.. biş
- 18) türlüğ bu toyınlar işilerniñ edgüleri titir(.)
- 19) **eñ** (añ okn) ilki evig barkıg ordug karşıg kurug
- 20) kodmazlar.. ikinti kazganmış kazgakıg
- 21) tire tutarlar.. üçünç ig agrıg ugrınta
- 22) evig yapıg tapıg udug kılurlar.. törtünç
- 23) eren birle **meñilegülüg** (menilegülüg okn) ögrünçlegülüg
- 24) bolurlar.. bişinç burkanlar pr(a)dikabutlar
- 25) arhantlar.. kutlug tınl(ı)glar alku kunçuylar-
- 26) -dın togar belgürürler.. bu y(a)rılıg işitip añsız
- 27) ögrünçülüg sevinçlig bolup ol işiler inçe
- 28) tip tiştirler.. yiritmiş bolzun ol bagragu şaki-
- 29) -lar sözlemiş savlar.. kim biziñe inçe tip
- 30) tidiler.. sizlerni sidarti añsız yırar.. amtı
- 31) yana t(e)ñri t(e)ñrisi burkan neçe yir suvdaki

Çeviri

3b

(onlara) buyururlar. Onun için şimdi, katı davranışlı, saldırgan Şakyalıların sözleri için öğreti işitmeden, yanıt almadan dönmeyelim. “Neden?” dersiniz, şaşırtıcı, olağanüstü altı türlü mülklerle karşılaşmışız. Sekiz türlü uğranılmayan, sahipsiz, ıssız yerlerden kurtulmuşuz. En üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’ya rastlamışız. Bu zaman denk gelmiş(tir), uygun olacak. Bize de öğretiyi öğretip buyuracak. Ona doğru gidelim, öğretiyi işitelim.” Daha sonra M(a)hapraçapati Gautami Hatun, başta olmak üzere 80000 Şakyalı kadın, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’ya gittiler.(1-14) Ardından, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, o kadınların düşüncelerini, amaçlarını anlayıp rahipleri çağırarak, (onlara) şöyle buyurdu: “Beş türlü (niteliğe sahip olan) bu rahipler, kadınların iyileridir. İlki, evi barkı sarayı boş bırakmazlar. İkincisi, kazanılmış hazineyi derleyip toparlarlar. Üçüncüsü, hastalık zamanında evi donatıp hizmet ederler. Dördüncüsü, erkeğiyle birlikte mutlu, huzurlu olurlar. Beşincisi, Budalar, yalnızca kendini düşünen Budalar, Arhantlar, (ve) kutlu canlıların bütünü, kunçuylardan doğar, meydana gelirler.” Bu buyruğu işitip o kadınlar, hemen orada sevinerek, (kendi aralarında) şöyle dediler: “Bayağı olsun! O saldırgan Şakyalıların söylediği

sözler. Bize, böyle demişlerdi! Sizleri, Sidharta hemen kovar. Şimdi de Tanrı Tanrısı Buda, yeryüzünde ne kadar ...(14-30).

üçünç ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) edgü öggülüg savlar erdi erser.. ol ögmekin
- 2) alku bizni öge y(a)rılıkadı.. amtı aymançsız kor-
- 3) -kınçsız köñilin nom tıñlalım.. anta ötrü
- 4) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan şakiler işileriñe antag
- 5) türlüğ titrüm teriñ nom nomlayu y(a)rılıkadı-ı
- 6) kim ol nomug işitip sekiz tümen kunçuylar
- 7) kutka tegdiler.. ikinti ogurlug nom nomlayu
- 8) y(a)rılıkadı.. altı-ı tümen kunçuylar
- 9) kut bulu tegintiler .. üçünç ogur-
- 10) -lug nom nomlamışta tört tümen
- 11) işiler kut bultılar.. ötrü ol patini kız
- 12) bayakı muktika upasançka inçe tip
- 13) tidi.. körüñ tözünüm.. ol ogurda bu muntag
- 14) türlüğ ulug asıglıg tusulug boltılar.. şaki-
- 15) -ler işileri kim üç kurla nom y(a)rılıg işitip
- 16) sekiz y(e)g(i)rmi tümen işiler kut bulu teginti-
- 17) -ler.. ötrü ol upasanç işiler inçe tip
- 18) tidi.. antada basa gautami katun ne kılı
- 19) y(a)rılıkadı.. ötrü patini kız inçe tip tidi-i
- 20) anta basa gautami katunnuñ inçe
- 21) sakınçı boltı.. tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 22) -tın ertiñü ulug suvak tayak asıg tusu-
- 23) -ka tegintim.. kim ança öküş şakiler işi-
- 24) -leri birle şortapan kutıña tegdim.. amtı
- 25) bu m(e)n y(i)me ne erser ed tavar üze sevinç

- 26) utlı törüsinçe tapıg udug kılayın erdi-i
- 27) ötrü ol upasanç işiler inçe tip tidi-i
- 28) antag edgü sakınç sakınıp antada kin negü
- 29) kıltı.. ötrü patini kız inçe tip tidi.. antada
- 30) kin tarıgçı tudunlug okıp inçe tip
- 31) y(a)rılıkadı.. kayu kebezke yaraşı sekiz türlüg

Çeviri

4a

iyi, övgülü (yararlı) söz varsa, o övgülerin hepsini, bizi överek buyurdu. Şimdi, korkusuz düşünceyle öğretiyi dinleyelim.” Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, Şakyalı kadınlara bu şekilde türlü, derin öğretiyi, öğretip buyurdu. O öğretiyi (işiterek) öğrenip 80000 kunçuy mutluluğa eriştiler. İkinci uğurlu öğretiyi öğretip buyurdu. 60000 kunçuy, kut bulup mutluluğa erişti. Üçüncü uğurlu öğretiyi öğrettiğinde, 40000 kadın kut buldu. Ardından Pattini (adlı) kız, sıradan, rahibe olmayan kadın Budist *Skṛ*: Muktikā (Wilkens, 2021, s. 479) ya şöyle dedi: “Bakın! Soylum, o zamanda, (o kadınlar) bu şekilde değişik biçimde, büyük yararlılık gösterdiler. Şakyalı kadınlar, kunçuy, üç kez öğretiyi işitip öğrenerek, toplamda 180000 kadın olarak, kut buldular.” (1-17) Sonra, o rahibe kadınlar şöyle dedi: “Ondan sonra Gautami Hatun ne yapıp buyurdu?” Ardından Pattini (adlı) kız, şöyle yanıtladı: “Ondan sonra Gautami Hatun’un şöyle düşüncesi oldu: “Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’nın pek çok dayanaklı yüce yararına eriştim, yararını gördüm. Böylesine fazla Şakyalı kadınla birlikte *Skṛ*: Srotāpanna (adlı) (Wilkens, 2021, s. 621) Budist kurtuluş yolunun ilk basamağına erişen kişiler olarak, mutlu oldum. Şimdi, bu (şekilde) ben de ne kadar malım mülküm varsa, sevinerek, töre gereğince çalışayım.” Ardından o rahibe kadınlar şöyle dedi: “Böylesi iyi düşüncelerle sonra ne yaptı?” Sonra Pattini (adlı) kız, şöyle yanıtladı: “Sonra çiftçilerin yöneticisini çağırıp şöyle buyurdu: “İpekli kumaş için uygun olan sekiz türlü ne kadar...”

4b

- 1) adrukın tükellig yir erser anı sizler suvap
- 2) sıp sapınlap anuk uruñlar kim m(e)n t(e)ñri
- 3) t(e)ñrısı burkan üçün kebez tarıyur m(e)n(.)
- 4) ötrü bu savıg işitip ol upasanç işiler
- 5) külçire yüzün patini kızka inçe
- 6) tip tidi.. kim sen timin gautami katun
- 7) öz eligin yip eñirip böz tokudı tip tidi-
- 8) -ñ.. bu kebez üzeki mu böz-
- 9) -üg ayur s(e)n(.) ötrü patini kız
- 10) inçe tip tidi.. bu özi tarımış

- 11) kebezi üze yip eñirip böz tokumış erür.. ne
- 12) üçün tip tiser.. neñ y(i)me yok çıgay üç-
- 13) -ün neñ y(i)me tapıgçı kırkınları eksük
- 14) k(e)rgek üçün özi eñirmiş ermez.. inçip y(i)me
- 15) akınçsız süzük köñülin t(e)ñri t(e)ñrisi
- 16) burkanka amranmakın oglumka ton
- 17) itip kedüreyin tip eñirmiş erür.. kayu ödün
- 18) ol böz tokıyu tüketip bolmışta belgü
- 19) bilteçi bilgeler inçe tip timişler kim bu
- 20) tonug alıp t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka kedürge-
- 21) -li buşı birser.. ol tınl(ı)g acunta otguratı
- 22) altun öñlüg eti kırtışı bolur.. burk-
- 23) -an kutıña tegin üge bolgulug
- 24) abişik at bulur.. takı y(i)me inçe
- 25) tip tiyürler.. tözün maitrida adın
- 26) burkan kutıña ogul ilig ornıña
- 27) olurgulug adın tınl(ı)g yok.. ol böz töz-
- 28) -ün maitri eliginte tegip t(e)ñri t(e)ñrisi
- 29) burkanka buşı birür ermiş.. ol ogurda
- 30) altun öñlüg öñ kırtış bolgulug
- 31) buyan bögteg kazganıp burkan kutıña

Çeviri

4b

farklı, uygun yer varsa, onu sizler sulayıp (ürün) yetiştirilecek biçimde hazırlayın. Ben, Tanrı Tanrısı Buda için ipekli kumaşı işleyeceğim.” Ardından bu sözü işitip o rahibe kadınlar gülen yüzleriyle Pattini (adlı) kıza şöyle dedi: “Sen, az önce ‘Gautami Hatun kendi elleriyle ip eğirip bez dokudu.’ dedin. Bu söylediğin ipekli kumaştan mı bahsediyorsun?” Ardından Pattini (adlı) kız, şöyle yanıtladı: “Bu kendisinin ektiği ipekli kumaşla ip eğirip bez dokumuş. “Neden?” derseniz, yoksul ya da tarla işçisi olmadığı için kendisi eğirmez, yalnızca akıcı olamayan arı düşüncesiyle Tanrı Tanrısı Buda’ya (olan) sevgisi nedeniyle ‘Oğluma giysi dikip giydireyim’ diyerek ip eğirmiştir. (1-17) O zaman o, bezi dokumayı tamamladığında üstün nitelikleri bilen bilgiler (ona) şöyle demişler: “Kim bu giysiyi alıp Tanrı Tanrısı Buda’ya giydirmeye sadaka verirse, (onu) adarsa, o kişi, dünyadaki varlık biçiminde (yaşamında) altın renkli ete, benize sahip olur. Buda

Mutluluğu'na (erişerek), Buda ardılı kişi olma kutsanışıyla adlandırılır. Ve yine şöyle derler: “Soylu Maitreya’dan başka Buda mutluluğu için oğlu olarak, (ardılı olacak), başka canlı yok! O bez, soylu Maitreya’nın eline ulaştıktan sonra (o,) Tanrı Tanrısı Buda’ya (onu) sadaka verirmiş. O zaman, altın renkli benize sahip olma (adlı) en üstün iyiliği kazanıp Buda mutluluğu için...(17-30).

üçünç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) ogul ilig bolgulgug orunka tegir
- 2) ermiş.. anıñ ol ogurda gautami katun
- 3) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ kapilavastu balık-
- 4) -ka kelgüsin basa ayıtgalı ıdur.. ötrü
- 5) çitika atl(ı)g kırkın ıraktın ulug
- 6) ünin ünteyü inçe tip tidi.. mahanami-i
- 7) uruñu t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ kelgüsin
- 8) maña ayıttı.. bukün keli-i
- 9) y(a)rılıkar ermiş anı işitip patini
- 10) kız inçe tip ayıttı.. ne ogur-
- 11) -ka ne işke bardıñ **erdi**.. (edi okn) .. ötrü çitika
- 12) kırkın inçe tip tidi.. yaşodara katun-
- 13) -nuñ bözi bütmiş ogrıña basa basa
- 14) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan birle rahulanıñ
- 15) kelgüsin ayıtgalı ıdur.. anta ötrü ol
- 16) upasanç işiler inçe tip ayıttı.. ança
- 17) öküş neçök böz tokıdı.. ötrü patini kız
- 18) inçe tip tidi(:) kaçan gautami katun t(e)ñri
- 19) t(e)ñrisi burkan üçün böz anutmış erser
- 20) ançulayu y(i)me biş yüz şakilerniñ ınal toyın-
- 21) -lar üçün böz anutmış erürler.. ötrü ol
- 22) upasanç işiler takı inçe ayıttı.. amtı
- 23) bu şakiler begleri ulug çogın çamın kapila-
- 24) -vastu balıktın ünüp kança barırlar.. ötrü

- 25) çitika kırkın inçe tip tidi.. t(e)ñri t(e)ñri-
- 26) -si burkan utru barırlar.. ötrü patini
- 27) kız inçe tip tidi.. amtı m(e)n y(i)me barayın(.)
- 28) bu savlarıg gautami katunka tuyuzu ötüneyin(.)
- 29) anta ötrü çitika kırkın inçe tip tidi
- 30) m(e)n y(i)me barıp yazodara katunka ayıt-
- 31) -ayın .. kim t(e)ñri t(e)ñrısı burkan

Çeviri

5a

oğlu hükümdar tahtına geçecekmiş. Onun için o zaman, Gautami Hatun, Tanrı Tanrısı Buda'nın Kapivastu kentine gelmesini yeniden duyurmak için gider." Sonra *Skṛ*. Ceṭikā (Wilkens, 2021, s. 227) adlı hizmetçi kız, uzaktan yüksek sesle bağırarak şöyle dedi: "Mahanami Uruñu, Tanrı Tanrısı Buda'nın gelişini bana haber verdi. Bugün gelip buyuracakmış." Onu işitip Pattini (adlı) kız şöyle dedi: "Ne zaman, ne iş için gittin?" Ardından Ceṭikā (adlı) hizmetçi kız, şöyle yanıtladı: "*Skṛ*. Yaśodharā (adlı), batıda yer alan sekiz Tanrı kızından biri, (Wilkens, 2021, s. 875) hatunun bezi bittiği zaman, yeniden Tanrı Tanrısı Buda'nın oğlu Rahula'yla birlikte gelmesini haber vermek için gönderir." (1-15) Daha sonra o rahibe kadınlar şöyle sordu: "Niçin bu kadar çok bez dokudu?" Pattini (adlı) kız, yanıtladı: "Ne zaman Gautami Hatun, Tanrı Tanrısı Buda için bez dokuyup hazırlamış olsa, aynı şekilde beş yüz Şakyalıların yönetici vekil ya da vali olan rahipler için de hazırlamış olur." Sonra, o kadın rahipler yeniden sordu: "Şimdi, bu Şakya beyleri yüce parlaklıklarıyla (erdemleriyle) Kapilavastu kentinden çıkıp nereye giderler?" Sonra, Ceṭikā (adlı) hizmetçi kız, şöyle yanıtladı: "Tanrı Tanrısı Buda'yı karşılamaya giderler." Ardından Pattini kız şöyle dedi: "Şimdi, ben de gideyim. Bu sözleri, haberi, Gautami Hatuna bildireyim, sunayım." Sonra Ceṭikā (adlı) hizmetçi kız, şöyle dedi: "Ben de gidip Yaśodharā (adlı) hatuna söyleyeyim. Tanrı Tanrısı Buda, ... (15-30).

5b

- 1) anant birle kelir ermiş.. anta ötrü
- 2) ol upasañ işiler inçe tip tidi.. antag
- 3) erser m(e)n y(i)me t(e)ñri t(e)ñrısı burkan utru
- 4) barayın.. bu munça sav sözleşip olar üç-
- 5) -egü öñi öñi ünüp bardılar.. anta ötrü
- 6) biş yüz şaki tözlüg katunlar birle
- 7) tegriklep ol altun öñlüg böz eliginte
- 8) tuta mahapr(a)çapati gautami katun
- 9) yaşodarak inçe tip tidi..

- 10) ol antag öd kolu kaçan bolgay
- 11) erki.. kim m(e)n bu ton erdinimin burkan
- 12) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kanniñ kedmişin köreyin
- 13) erdi.. ötrü yaşodara inçe tip tidi.. muna
- 14) amtı burkan ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan nigodaram-m
- 15) señremliḡ karşı içinte on küçin
- 16) küçedü esenin ögrünçin y(a)rlıkar.. tañ adınçığ
- 17) ırak ermez.. anta ötrü gopika katun
- 18) nigodaram señremig körüp inçe tip
- 19) tidi.. bu ok nigrod söğütler arıḡ erdi
- 20) kim biziñ begimiz sidarti hormuzta t(e)ñri-
- 21) -ke okşatı altı tümen kunçuy katunlarıḡ
- 22) amranmak biligin ögirtü sevintürü t(e)ñri-i
- 23) meñisin meñiler erdi.. amtı yana bu ok
- 24) arıḡ erür.. nızvanılıḡ keyiklerig korkıtdaçı
- 25) kiser *aslan* (arlan okn) osuglug tükel bilge t(e)ñri
- 26) t(e)ñrиси burkan amranmak nızvanı amraturgulug
- 27) em yörünteg y(a)rlıkar.. anta ötrü maha-
- 28) -pr(a)çapati gautami katun nigodaram señremke
- 29) kelip inçe tip tidi.. amtı ol kop şakilerniñ
- 30) begi bilge biliglig burkan çintamani erdini
- 31) ... sevig ... yir tapa

Çeviri

5b

Ananda (adlı öğrencisi) ile birlikte gelirmiş.” Daha sonra rahibe kadınlar şöyle dedi: “Öyleyse ben de Tanrı Tanrısı Buda’ya karşı gideyim.” Bu kadar konuşup tartıştıktan sonra o üç kadın ayrı ayrı yerlere gittiler. Daha sonra beş yüz Şakyalı hatunlar ile bir araya gelip o altın renkli bezi elinde tutarak, M(a)hapraçapati Gautami (adlı) Hatun, Yaşodharā (adlı) hatuna şöyle dedi: “Öyleyse, ben tam olarak ne zaman, dünya hükümdarı Buda’nın üzerinde bu cevherli giysiyi giydiğini göreceğim?” Ardından Yaşodharā (adlı) hatun şöyle dedi: “Bunun için şimdi, dünya hükümdarı Buda, Nagodaram (adlı) tapınağın içinde on gücü, kudretini gösterip, esenlikle sevinçle buyuruyor. Olağanüstü mükemmel olay, uzak değildir!” (1-17) Ardından *Skṛ*. Gopikā (adlı)

(Wilkens, 2021, s. 274) hatun, Nagodaram (adlı) tapınağı görüp şöyle dedi: “Bu Nigrod (adlı) ağaçlar arıydı. Öyle ki, bizim beyimiz Sidharta, Hormuzta Tanrı’ya benzeyen 60000 kunçuyları, hatunları, sevgi duyma, bağlanma bilinciyle sevindirip Tanrı Mutluluğuyla mutlu ederdi. Şimdi de böylesine arıdır.” İhtiras, hırs (adlı) geyikleri korkutan aslan gibi en üstün bilge Tanrı Tanrsı Buda, sevgi, bağlanma (adlı) ihtirası, hırsı sakinleştirmenin ilacını, aracını buyurur, söyler.” Ardından M(a)hapraçapati Gautami (adlı) Hatun, Nagodaram (adlı) tapınağa gelip şöyle dedi: “Şimdi, o Şakyalıların beyi üstün bilge Buidha, *Skr.* Cintāmaṇi (adlı) (Wilkens, 2021, s. 233) istek mücevherini ... sevgi ... yere doğru...

üçünç ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) körüp inçe tip tidi.. muna bu yagız yir-
- 2) -niñ yaratığı bolmış burkan ezrua t(e)ñri-
- 3) -niñ ç(a)k(a)r tilgenin yaratıglıg izi közünür turu..
- 4) anta ötrü kamag katunlar ol izig
- 5) körüp yinçürü töpü yüküntiler.. anta
- 6) ötrü gopikā katun inçe tip tidi.. anı
- 7) körüñler katunlar.. kaltı küçlüg kün
- 8) t(e)ñri kök bulıtın tegriklep
- 9) turur erser yana ançulayu y(i)me
- 10) nigrod sögütlüg kaylar törinte
- 11) şaki tözlüg beglerin tegriklep kulaçça
- 12) yarukın yaltrıyu yaşayu burkan kün t(e)ñri
- 13) oluru ornanu y(a)rlıkar.. anta ötrü gautami
- 14) katun inçe tip tidi.. çın kirtü nomlug
- 15) ogulçakım yaltrıyu yaşayu oluru y(a)rlıkar..
- 16) antada ötrü şaki begler gautami katunug kör-
- 17) -üp ulug ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 18) -ka **örü** (munu okn) yokaru turdılar..
- 19) ötrü ayasın kavşurup **şukladan** (şokladan okn) beg şutodan
- 20) iligke inçe tip ötünti.. körüñ t(e)ñrim
- 21) mahapr(a)çapati gautami katun eliginte böz

- 22) erd(i)nisi birle ança y(i)me tokılıg yorıp kelir(.)
- 23) inçip y(i)me gautami katunnuñ ilki acuntakı
- 24) kut buyanı küçinte kut vahşik... ..
- 25) basut tusu kıl-... ..
- 26) t(e)ñriler iligi hormuzta
- 27) -lig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan... ..
- 28) yumşak altun öñlüg
- 29) añsız yaraşgay
- 30) gautami katun t(e)ñri
- 31) t(e)ñrisi burkan

Çeviri

6a

görüp şöyle dedi: “Bu kadar yeryüzünün düzenleyicisi olmuş Buda, Ezrua Tanrı’nın Çakra (adlı) tekerleğinin düzenleyicisi olarak (yeryüzünde yürüdüğünde, onun) izi görünür.” Daha sonra, bütün katunlar o izi görüp saygıyla başlarını öne eğdiler. Ardından Gopikā Hatun şöyle dedi: “Ona bakın! Hatunlar, Nasıl, kudretli, güçlü Gün Tanrı, gökteki bulutları bir araya getirip topluyorsa, aynı biçimde, Nigrod (adlı) ağaçlı caddeler boyunca Şakya soyundan gelen beyleri toplayıp bir kulaç genişliğinde parlaklık, aydınlık yayarak, Buda (adlı) Gün Tanrı, (tahtına) oturup buyuruyor.” Sonra Gautami Hatun şöyle söyledi: “Doğru, gerçek öğretisi sahibi oğulcuğum, parlaklığıyla, aydınlık saçarak, haşmetle oturuyor.” (1-15) Ardından Şakyalı beyler, Gautami Hatun’u görüp yüce saygıyla Tanrı Tanrısı Buda için ayağa kalktılar. Sonra avuç içlerini birleştirip *Skz*: Śuklodana (Wilkens, 2021, s. 657) (Śuddhodana’nın erkek kardeşi) bey, *Skz*: Śuddhodana (Wilkens, 2021, s. 657) (Buda’nın babası) hükümdara şöyle dedi: “Bakın! Efendim, M(a)hapraçapati Gautami (adlı) Hatun, elinde bez (adlı) cevherle birlikte, öylece dokulu olarak geliyor. Bu şekilde, Gautami Hatun’un ilk varlık biçimindeki üstün iyilikleri nedeniyle koruyucu ruhlar... yardımcı sebeplerle yararlı ol-... .. Tanrılar hükümdarı Hormuzta... .. (Saygıdeğer) Tanrı Tanrısı Buda, ... yumuşak altın renkli.... fazlasıyla yakışacak.... Gautami (adlı) Hatun Tanrı Tanrısı Buda ...(15-30).

6b

- 1) aymakın adakınta yükünü inçe tip ötü-
- 2) -nti .. alku edgüñüzke yükünür m(e)n amrak
- 3) ogullug erd(i)nim.. ür ödün bu yir suvda
- 4) adasız tudasız ermekiñzun.. alku sansar
- 5) içinteki kunçuyar sizni osuglug ogul bolup
- 6) üç tamulug oprılardın ozmakları bolzun(.)

- 7) ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılık-
- 8) -kadı.. kop kamag tınl(ı)glarnıñ
- 9) kut kolmak küsüşleri kanmak-
- 10) -ka yitmiş boluñ(.) anta ötrü gauta-
- 11) -mi katun iki eliginte altun öñlüg
- 12) böz tuta ulug ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi
- 13) burkanka körü inçe tip tidi.. t(e)ñrim bu
- 14) bözüg tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 15) üçün öz eligin eñirip tokuyu tegintim..
- 16) anı amtı y(a)rılıkançuçı biligin biziñ amranmak-
- 17) -kın tutup kede y(a)rılıkazun(.) anta ötrü
- 18) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan burkanlarnıñ bilge
- 19) biliglig közin titrü körü y(a)rılıkadı-ı
- 20) birökin bu böz erdinig bursañ kuvrag ara
- 21) buşı birser.. otguratı tözün maitriniñ
- 22) eligiñ teggey.. ol yana maña buşı birgey(.)
- 23) ol tıltagın tözün maitriniñ acun
- 24) altun öñlüg bolgulug edgü
- 25) bulgay .. iki kırk kut buyanl(ı)g
- 26) irü belgüler kamagun belgürgey tigin üge
- 27) bolgay ançulayu uka y(a)rılı-
- 28) -ka inçe tip tidi.. bu
- 29) bursañ kuvrag ara buşı biriñ(.)
- 30) gautami katun bu y(a)rılıg işitip
- 31) inçe tip sakınç

Çeviri

6b

saygıyla ayaklarına doğru eğilip şöyle istekte bulundu: “Bütün iyilikleriniz için saygıyla eğiliyorum. Sevgili oğlum, mücevherim (cevherim). Bu zamanda bu yeryüzünde tehlikesiz, sıkıntısız yaşamın olsun! Bütün Samsara içindeki kunçuyaların sizin gibi oğlu olup üç bölüklü uğursuz cehennemlerden kurtulsunlar!” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, şöyle buyurdu: “Bütün

canlıların kut bulma istekleri, yerine getirilmiş olsun!” Sonra Gautami Hatun, iki elinde altın renkli bezi tutarak, yüce saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’yı görüp şöyle dedi: “Efendim, bu bezi üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda için, kendi elimle eğirip dokuyarak bitirdim.” (1-15) Onun için şimdi, acıma duygusuyla bizim sevgimizle tutup (onu) haşmetiyle giysin!” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, Buda’ların bilinç gözüyle dikkatlice bakıp buyurdu: “Eğer bu bez cevherini öğreti topluluğu arasında sadaka (olarak) verirseniz, kesinlikle soylu Maitreya’nın eline degecektir. O da (bunu) bana sadaka verecektir. O sebeple soylu Maitreya’nın varlık (biçiminde) ...altın renkli olması iyi ... bulacak. 32 üstün belirti (niteliğin) bütünü belirecek. ... (Buda’nın) ardılı olacak. Bu şekilde anlayıp buyurarak şöyle dedi: “Bu(nu) öğreti topluluğu arasında sadaka verin! Gautami Hatun, bu buyruğu işitip... şöyle düşündü: “....(15-30).

üçünç ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) sakıntı.. bu bözüg m(e)n añaru ogragu t(e)ñri
- 2) t(e)ñrisi burkan üçün eñirdim.. amtı
- 3) yana t(e)ñri t(e)ñrisi burkan buşı alı y(a)rılıkamaz(.)
- 4) ötrü ol ok ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi
- 5) burkanka inçe tip ötünti.. ulug y(a)rılık-
- 6) -ançuçı biliglig t(e)ñrim(,) ulug emgekin öz ilig-
- 7) -in sizni üçün eñirü tegintim.. amtı
- 8) birök analarka sevinç utlı
- 9) tegürmek törü bar erser alıp
- 10) kede y(a)rılıkadı(.) ikile t(e)ñri t(e)ñrisi
- 11) burkan tip y(a)rılıkadı(.) birök çın
- 12) kirtü bu bözüñni titip buşı birür ök erser
- 13) siz.. toyın kuvrag ara süzük köñülin
- 14) buşı biriñ maña y(i)me buşı birmiş bolgay siz..
- 15) ikidin ülgüsüz edgü kılınç yıggay siz.. ol y(a)rılıg
- 16) işitip gautami katun t(e)ñri burkanka birgeli
- 17) küsüşin.. üçünç ogurlug inçe tip ötünti(:)
- 18) kop küsüşüg kanturmuş umug inag t(e)ñrim.. meniñ
- 19) y(i)me küsüşüm kantaru y(a)rılıkañ.. munça ödte
- 20) berü emgenmiş emgekim yoksuz bolmazun.. anta

- 21) ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ antag sakınçı
- 22) boltı.. ançama yavlak biligsiz biligniñ küçi
- 23) küsüni.. ne üçün tip tiser.. birökin gautami
- 24) katun mini osuglug bilti uktı erser bu böz-
- 25) -üg bursañ kuvrag ara... ..
- 26) maitrida ulatı erüş öküş ... asıg
- 27) tusu bulgay tip .. gautami katun...
- 28) kırtışı böz boltı.. ...
- 29) kuvrag erdinike... ..
- 30) ayıtmış k(e)rgek... ..
- 31) tükel bilge biliglig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan ikinti

Çeviri

7a

düşündü: “Bu bezi, ben ona adayarak, Tanrı Tanrısı Buda için, eğirdim. Şimdi de Tanrı Tanrısı Buda, (bunu) sadaka (olarak) almayı buyurmaz.” Sonra o, yine yüce saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’dan şöyle istekte bulundu: “Yüce acıma duygusuna sahip efendim, (onu) büyük emekle kendi elimle sizin için eğirip dokudum. Şimdi eğer, anaları sevindirmenin ödülüne erişme töresi varsa, onu alıp giyiniz.” Yeniden Tanrı Tanrısı Buda, şöyle buyurdu: “Eğer gerçekten bu bezi teslim edip sadaka olarak vermek isterseniz, (onu) öğreti topluluğuna arı düşünceyle sadaka olarak verin. (Böylelikle), bana da sadaka vermiş olacaksınız. Yeniden sonsuz iyi davranışları biriktireceksiniz.” (1-15) O sözü işitip Gautami Hatun Tanrı Buda’ya (bezi) verme isteğiyle üçüncü kez istekte bulundu: “Bütün istekleri yerine getirmiş, (tüm canlılara) dayanak olmuş efendim, benim de isteğimi yerine getiriniz. Bu kadar zamandan beri çektiğim acım, emeğim yok olmasın.” Ondan sonra Tanrı Tanrısı Buda’nın şöyle düşüncesi oldu: “Bu şekilde (düşünme) kötü bilinçsizliğin gücü, isteği(dir). “Niçin?” derseniz, bunun dışında Gautami Hatun, benim gibi bildi, anladıysa, bu bezi öğreti topluluğu arasında (sadaka olarak verir).... ‘Maitreya’dan başka pek çok (canlı) yararlanacak’ deyip Gautami Hatun, yüzü bez (gibi) oldu. Öğreti topluluğu cevherine... söylemek (sormak) gerek... en üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, ikinci... (15-31).

7b

- 1) ogurlug gautami katunka inçe tip tidi..
- 2) siziñe edgülügin asıglığın yana yana
- 3) ötleyür m(e)n.. kamağ kuvragka süzük köñülin
- 4) buşı biriñ timin ök maña buşı birmiş
- 5) bolgay siz.. bu y(a)rlıg işitip gautami katun telmirü

- 6) eym(e)nü küşüşi kanmadın yığlayu ayagka tegim-
- 7) -lig anant tapa telmire körü turdı.. anta
- 8) ötrü ayagka tegimlig anant
- 9) gautami katun ugrınta iki
- 10) eligin kavşurup t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 11) -ka inçe tip ötünti.. uluş ulugı t(e)ñrim..
- 12) gautami katun siziñe añsız asıglıg tusulug
- 13) erür.. kenç kiçig erken ögüñüztin adrılmış-
- 14) -ta kentü sütin emizip igitdi beltürtdi-i(.)
- 15) anıñ ök amranmakın bözin alı y(a)rılık-
- 16) -ap kede y(a)rılıkazun.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 17) burkan inçe tip y(a)rılıkadı seniñ aymışñ
- 18) teg erür.. asıgda asıglıg erür(.) maña alp kılgu
- 19) iş işlemiş gautami katun erür(.) ne üçün
- 20) tip tiser.. kenç kiçigimte yitiñ kün ögümte
- 21) adrılıp ögsüz kaltım.. kentü imiginteki süti üze
- 22) mini igitdi açıntı.. bu et'özin m(e)n burkan
- 23) kutın bultum.. anıñ maña asıglıg erür.. berü
- 24) işit anant m(e)n y(i)me gautami katunka
- 25) asıgda asıglıg erür m(e)n(.) ne üçün tip
- 26) tiser ol meniñ etlig terlig kanlıg et'öz-
- 27) -ümin igitdi beltürtdi erser.. m(e)n y(i)me anıñ
- 28) nomlug et'özin igitdim beltürtdüm ol mini-i
- 29) yaratıg ton
- 30) uvut ıyat
- 31) korkınçlıg ton kedürü-dum.. ol mini

Çeviri

8b

kez Gautami Hatun, şöyle dedi: “Sizin iyiliğiniz, yararınız için yenileyerek istekte bulunuyorum: “Bütün öğreti topluluğuna arı düşüncenizle (onu), sadaka olarak verin! Aynı zamanda, benim için

de sadaka vermiş olacaksınız.” Bu sözü işitip Gautami Hatun, titreyip korkarak, isteğine erişmeden ağlayıp saygıdeğer Ananda’ya doğru yaklaşıp titrek biçimde, karşısında durdu. Ardından, saygıdeğer Ananda, Gautami Hatun için ellerinin ayasını birleştirip Tanrı Tanrısı Buda’ya şöyle istekte bulundu: “İnsanların yücesi efendim, Gautami Hatun’un size çok yararı dokunmuştur. (Siz), küçük çocukken annenizden ayrıldığınızda kendi sütüyle (sizi) emzirip besledi, büyüttü. O sebeple (size olan bu) sevgisi, bağlılığıyla bezi alıp (size saygıyla) giydirdi.” (1-15) Bunun üzerine Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “Senin söylediğin gibidir. (Bana) yararı çoktur. Benim için güçlüklerle karşılaşmış, çalışmış Gautami Hatun’dur. “Niçin?” dersin, küçük çocukken yedi yaşında annemden ayrılıp öksüz kaldım. Kendi göğsündeki sütüyle beni besledi, bakımımı sağladı. Bu bedenimle ben, Buda Mutluluğu’nu buldum. Onun için bana yararlıdır. (Ama) burayı dinle! Ananda. Ben de Gautami Hatun için yararlı oldum. “Nasıl oldu?” dersin, O, benim etli, terli, kanlı bedenimi besledi, büyüttüyse, ben de onun öğreti (adlı) bedenini besledim, büyüttüm. O beni giysiyle donatıp utanma dolayısıyla.... korkunç giysi giydirip-dum. O, beni...(15-31).

üçünç ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) yırtınçülüg yivig tizig itigin itdi yarat-
- 2) -dı erser.. m(e)n anı arıg çahşap(a)tl(ı)g itdim bezdim(.)
- 3) ol mini tüü türlüg aşın içgün tañçun
- 4) todurdı kanturdı erser.. m(e)n yana anı tözün-
- 5) -lerniñ birle biliglig ögrünçün todurdum
- 6) kanturdum .. ol mini yırtınçülüg suvın yudı-ı
- 7) arıtdı erser.. anı m(e)n sekiz türlüg tözün
- 8) yollug suvın yudum.. negün sekiz
- 9) on artukı sekiz utun nızvanılar
- 10) kirin köñülintin kögüztin arıtu
- 11) birdim.. ol mini yırtınçülüg hua
- 12) yavışgun yaratdı erser.. m(e)n anı tuymak ülüş-
- 13) -lüg hua çeçekin itdim yaradım.. anıñ
- 14) uçuz ermez yırtınçülüg ed tavar üzeki asıg
- 15) tusu birle teñ kılğalı.. anıñ amtı gautami
- 16) katun bözüg kamag bursañ kuvrag ara
- 17) buşı birzün.. mini y(i)me ayamış bolgay.. bursañ-

- 18) -larıg y(i)me tapınmış bolgay .. takı y(i)me s(e)n anant
- 19) edgüti işit koduru kolula.. yiti türlüg sañalam-
- 20) -ban atl(ı)g buşılıg edgü kılınçlar titir.. takı
- 21) adın tört y(i)g(i)rmi türlüg putgalık atl(ı)g buşı-
- 22) -lıg edgü kılınçlar erür.. bu y(a)rl(ı)g işitip gautami
- 23) katunnuñ inçe sakınçı boltı.. kayu erki ol
- 24) yiti türlüg bursañ kuvrag ara birmiş sanga-
- 25) -lamban atl(ı)g buşılıg edgü kılınçlar(.)
- 26) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip tidi(.)

Çeviri

8a

dünyalık donanımla donattıysa, ben de onu arı ahlak davranışlarıyla donattım, bezedim. O beni türlü yemeklerle içeceklerle en iyi biçimde doyurup beslediyse, ben de onu soylularla birlikte bilgi, bilinç ve akılla mutlu ettim, doyurdum. O, beni yeryüzünün sularıyla yıkayıp arıttıysa, ben de onu sekiz türlü soylu yolun (kuralın) suyuyla yıkadım, arıttım. Her geçen gün 88 bayağı, kötü ihtirastan, hırs kirinden zihnini, gönlünü arıtıverdim. O, beni yeryüzündeki hua (nilüfer) çiçeği yapraklarıyla donattıysa, ben (de) onu anlamak, duymak bilinci (adlı) hua çiçekleriyle donattım. Onun için yeryüzünün malı mülküyle yarar sağlamayı (karşılaştırmak) denk kılmak, uygun olmaz. (1-15). O sebeple şimdi, Gautami Hatun, bezi bütün öğreti topluluğu arasında sadaka olarak dağıtsın. (Böylelikle), bana da saygı sunmuş olacak. Öğreti topluluğuna da uymuş, saygı göstermiş olacak. Ve yine sen, Ananda, iyice dinle! (Beni) tam anla! (Bu), yedi türlü *Skṛ*. Sanghālabana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 583) sadaka verme (adlı) iyi davranıştan (biridir.) Ve (yine o) diğer, 14 türlü *Skṛ*. (Prati)pudgalika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 566) kişiye özel sadaka verme (adlı) iyi davranıştan (biridir.)” Bu buyruğu işitip Gautami Hatun’un şöyle düşüncesi oldu: “Hangi yedi türlü o öğreti topluluğu arasında bu Sanghālabana (adlı) sadaka verme davranışı vardır?” Tanrı Tanrısı Buda şöyle yanıtladı: “... (15-30).

8b

- 1) bu üçünç kuvrag ara birmiş buşı titir..
- 2) yintem ş(i)mnanç kuvragka buşı birser.. bu
- 3) törtünç sañalamban atl(ı)g kuvrag ara bir-
- 4) -miş buşı tirir.. adrıncısız süzük köñülin
- 5) toyın kuvragdın bir iki azu üç toyın-
- 6) -larıg okıp buşı birser aşın içgün tapınsar
- 7) bu bişinç sañalamban atl(ı)g buşı titir.. ş(i)mnanç

- 8) kuvragdın ardınçsız köñülin bir iki
- 9) azu üç ş(i)mnançlarığ okıp küç
- 10) yitmişçe ayap-p ağırlap buşı
- 11) birser.. bu altınç sañalamban edgü kılınç
- 12) titir.. kin ödün meniñ şazanımta nomsuz
- 13) törüsüz ç(a)hş(a)p(a)ts(ı)z kraza boyunlğı gotrabumuk
- 14) toyınlar bolgaylar.. ulatı y(i)me süzük köñülin
- 15) kirtünçlög upası upasanç toyın dıtar..
- 16) ol tip tapınsar.. udunsar bu yitinç
- 17) sañalamban atl(ı)g buşı titir.. ...ögüz
- 18) suvı akar.. ne üçün tip tiser kop kamag
- 19) köni kirtü törüde katıgılanmışta ...-ke
- 20) yorık suv törü iyin bardaçı kop kamag törüke
- 21) tükellig .. taluy ögüz teg teriñ
- 22) edgülög kök kalık teg kolusuz edremlig
- 23) yir osuglug alku edgü törülerniñ turukı
- 24) ... bursañ kuvrag erdinisi titir.. anıñ s(e)n
- 25)

Çeviri

8b

Bu üçüncü öğreti topluluğu arasında verilmiş olan sadakadır. Yalnızca rahibe topluluğuna verirken, bu dördüncü öğreti topluluğu arasında verilmiş olacak sadakadır. Ayırt etmeden arı düşünceyle öğreti topluluğundan bir iki ya da üç rahibi çağırıp sadaka verirken, (onların) yemeğini içeceğini karşılarsan bu beşinci Sanghālambana (adlı) sadakadır. Rahibe topluluğundan ayırt etmeme düşüncesiyle bir iki ya da üç rahibeyi çağırıp gücün yettiğince saygı gösterip ağırlayıp sadak verirken, bu altıncı Sanghālambana (adlı) iyi davranıştır. Sonra benim öğretimde bilinçsiz, töresiz, ahlak kurallarına uymayan *Skr.* Kāśāya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 336) rahip giysisi (giyen) *Skr.* *Gotrābhimukha (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 646; Wilkens, 2021, s. 274) yalnızca aileye dönük olan rahip boyuna, sınıfına ait rahipler olacaklar. (1-14) Ayrıca, arı düşünceyle ‘(Onlar), inançlı rahipler, rahibeler, dindarlar’ deyip (onlara) uyarsan, bu yedinci Sanghālambana (adlı) sadakadır. Irmak suyu akar. “Niçin?” dersin, bütün doğru, gerçek töre üzerine çaba gösterdikten (sonra) ...-ke yol boyunca su töreye uyarak varacak, bütün töre için yerine ulaşmış olacak. Okyanus gibi derin iyilik, gökyüzü gibi sınırsız erdemli... .. yer gibi bütün iyi törelerin yerleştiği, durduğu öğreti topluluğu cevheridir. Onun için sen... (14-25).

üçünç ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) inçe tip y(a)rlıkadı .. eñ ilki yal(a)ñuz
- 2) t(e)ñri t(e)ñrısı burkanka buşı birser..
- 3) bu añanu buşı titir.. ikinti partikabutlar-
- 4) -ka buşı birser.. üçünç arhant
- 5) kutıña katıglantaçı edgü tınl(ı)gka
- 6) buşı birser .. törtünç arhant dıntarka
- 7) buşı birser.. bişinç anagam kut bulmış
- 8) dıntarka.. buşı birser .. altı-
- 9) -nç anagam kutıña katıg-
- 10) -lantaçı kişige buşı birser.. yiti-
- 11) -nç sakardagam kut bulmış tözün
- 12) tınl(ı)glarka buşı birser.. sekizinç
- 13) sakardagam kutıña katıglantaçı edgü
- 14) kişige buşı birser.. tokuzunç şordapan
- 15) kutı bulmış tözün tınl(ı)gka buşı birser.. onunç
- 16) şordapan kutıña katıglantaçı edgü kişige buşı birser.. bir
- 17) y(i)g(i)rminç munça
- 18) arzi dıntarlarka
- 19) buşı birser.. iki y(i)g(i)rminç ç(a)hşap(a)tl(ı)g yalañuk-
- 20) -larka buşı birser.. üç y(i)g(i)rminç
- 21) teg ne erser kişige buşı
- 22) birser.. tört y(i)g(i)rminç kuş keyik
- 23) buşı birser.. bu munça
- 24)-lig tınl(ı)g
- 25) -tug

Çeviri

şöyle dedi: “İlk önce, yalnızca Tanrı Tanrısı Buda’ya sadaka verirse, bu kişiye özgü sadakadır. Yalnızca, kendini kurtaran Buda’lara sadaka verirse, üçüncüsü Arhant Mutluluğu için çaba gösteren iyi canlılara sadaka verirse, dördüncüsü Arhant rahiplerine sadaka verirse, beşincisi, Anāgām, (adlı) Budist Aziz olma mutluluğuna erişmiş rahibe sadaka verirse, altıncısı, Anāgām (adlı) Budist Aziz olma mutluluğu için çaba gösterenlere sadaka verirse, yedincisi, Sakradāgāram (Monier-Williams, 1964, s. 1045) (kutsallığın ikinci basamağında ulaşmış kişi) mutluluğuna erişmiş soylu canlılara sadaka verirse, sekizincisi, Sakradāgāram (kutsallığın ikinci basamağında ulaşmış kişi) mutluluğu için çaba gösteren iyi kişilere sadaka verirse, dokuzuncusu, Srotāpanna (Budist kurtuluş yolunun ilk basamağında bulunan kişi) (adlı) mutluluğa erişmiş soylu canlıya sadaka verirse, (1-15) onuncusu, Srotāpanna (Budist kurtuluş yolunun ilk basamağında bulunan kişi) (adlı) mutluluğu için çaba gösteren iyi kişiye sadaka verirse, on birincisi, ... bu kadar çok münzevi dindara sadaka verirse, on ikincisi, ahlak kurallarını yerine getirmiş insanlara sadaka verirse, on üçüncüsü, ...gibi ne ise kişiye sadaka verirse, on dördüncüsü, kuş geyik sadaka verirse, bu kadar... ..lık canlı-tug... .. (15-25).

- 1) birser buşınıñ tüşi utlısı ne yañlıg
- 2) erki.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 3) şakilerniñ sakınçın bilip ukup inçe
- 4) tip y(a)rılıkadı.. kargada ulatı yılkı acunıta
- 5) togmış tınl(ı)glarka buşı birser.. yüz yüz
- 6) acunta alku ed tavar bultaçı bay barım-
- 7) -l(ı)g bolur.. on k(a)rmap(a)t küzedmedeçi arıtı
- 8) ç(a)hşap(a)t yokun yorıglıg kişige
- 9) buşı birser.. miñ miñ
- 10) acunta *sığsuru* (sıkşuru? okn) basa basa
- 11) utlısın tüşin teginür.. on ç(a)hşap(a)t
- 12) arıgın küzedür kişi yal(a)ñukka süzük
- 13) köñülin buşı birser.. on tümen acunta
- 14) basa basa anıñ utlısıta meñi meñi
- 15) meñileyür .. t(e)rs nomlug amranmak uluştakı *nızvanılarıg* (*niz-*
- 16) -vanılarıg okn) öçürmiş kişilerke
- 17) buşı birser.. yüz yüz tümen acun-
- 18) -larda anıñ utlısıta meñi meñileyür(.)

- 19) şordapan kutıña katıglantaçı
- 20) tınl(ı)glarka süzük köñülin buşı birser
- 21) sakınu sözleyü yitiñsiz acunlarta anıñ
- 22) meñisin meñileyür .. antada takı...
- 23) tegir.. kim şordapan kut bulmış
- 24) tınl(ı)glarka buşı birip
- 25) bolmazun..

Çeviri

9b

verirse, sadakanın ödülü ne olur?” Ardından Tanrı Tanrısı Buda Şakyalıların düşüncelerini anlayıp şöyle buyurdu: “Karga ve diğer yabani hayvan varlığında doğmuş canlılara sadaka verirse, iki yüz (yüzlerce) varlık biçiminin bütününde mal mülk bulan zengin olur. On *Skr*: Karmapatha (adlı) davranış biçimini (Wilkens, 2021, s. 508) gözetmeyen, korumayan; arı ahlak kurallarından yoksun olarak yaşayan kişiye verirse, yüz binlerce varlık biçiminde iç içe geçmiş olarak yeniden ödüllendirilir. On ahlak kuralının arılığını gözetken kişioğluna arı düşünceyle sadaka verirse, yüz bin varlık biçiminde yeniden ödüllendirilip mutluluğa erişir. (1-15) Ters öğretiye bağlanmış kentteki ihtirasları, hırsları söndürmüş kişiye sadaka verirse, iki yüz bin varlık biçiminde onu ödülüyle mutlu olur. Srotāpanna (adlı) kurtuluş yolu için çaba gösteren canlılara arı düşünceyle sadaka verirse, düşünülüp konuşulup erişilemeyen varlık biçimlerinde onun mutluluğuyla sevinir. Orada buna erişir. Srotāpanna (adlı) kurtuluş yolunu bulmuş canlılara sadaka verip olmasın .. (15-30).

üçünç ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) inçe ötünti.. kuvrag ara birmiş
- 2) buşınıñ adırtı negü erki.. anta ötrü
- 3) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı-ı
- 4) añsız ulug adrukı adırtı erür.. ne üçün
- 5) tip tiser.. inçip kamag kuvragdın bir yalañuz
- 6) toyınıg ötünüp evke iltip ayap çiltep ağır-
- 7) -lap buşı birser.. alku kuvragka tapınmış udun-
- 8) -mış bolur.. ne üçün tip tiser..
- 9) örü ulug kodı kiçig bursañ

- 10) kuvragñiñ edgüsin öp sakınıp adırsız
- 11) köñülin bir toyınıg kuvragdın kolup tapınmış
- 12) üçün sangalamban atl(ı)g edgü kılınç togar..
- 13) putgalık edgü kılınç antag erür.. kuvragda
- 14) öñi yaka yalañuz dıntarığ tapınsar udunsar..
- 15) ol añanu kamağ dıntarka birmiş buşı atanur..
- 16) birökin mahap(a)rçapati gautami t(e)ñri t(e)ñrisi
- 17) burkanka ... -ni buşı birser siz.. yalañ-
- 18) -uk ... -ke ...ok edgü kılınç
- 19) ... köñülin kuvrag ara birser
- 20) ...gdın y(a)rp y(i)me t(e)ñri t(e)ñri-
- 21) -si burkandın edgü kılınç algay siz.. bu **söz(üg)** (söz okn)
- 22) işitip gautami katun inçe tip ötünti.. antag
- 23) erser m(e)n kuvrag erd(i)nike buşı birü
- 24) tegeyin(.) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi-i
- 25) burkan anantığ okıp inçe tip
- 26) y(a)rılıkadı... bursañ kuvragı
- 27) ... -p buşı ötüñ-
- 28) -ti ... köñülinde antag
- 29) ... **sariputr(i)** (sariputr okn) motgal-
- 30) -yini ... arhantlar bar erser
- 31) ... -rida ulatı

Çeviri

10a

şöyle istekte bulundu: “Öğreti topluluğu arasında verilen sadakanın ayrıcalığı nedir?” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, şöyle yanıtladı: “Pek çok yüce ayrıcalığı ve farklılığı vardır. “Niçin?” dersin, eğer, öğreti topluluğundan yalnızca bir rahibi isteyip eve alarak saygıyla ağırlayıp sadaka verirsen, bütün öğreti topluluğu için vermiş, onlara çalışmış olursun. “Neden?” dersin, büyük, küçük öğreti topluluğundan ayırt etmeksizin bir rahibi alıp (ona) saygı gösterip (onu) ağırladığın için Sanghālambana (adlı) iyi davranış doğar. (Prati)pudgalika (adlı) iyi davranış da böyledir. Öğreti topluluğundan başka yapayalnız rahibe, dindara saygı gösterip (ona) uysa, o Anāgām (adlı) sınıfta yer alan bütün rahiplere sadaka vermiş olur, öyle adlandırılır. (1-15) Eğer, M(a)hapraçapati

Gautami (adlı) Hatun, Tanrı Tanrısı Buda'ya ...-ni sadaka verseniz, insan... -ke ... iyi davranış düşüncesiyle öğreti topluluğu arasında verse, ...-dın yanlış, gerçek dışı da olsa Tanrı Tanrısı Buda'dan iyi davranış alacaksınız. Bu sözü duyup Gautami Hatun, şöyle diyerek istekte bulundu: “Öyleyse ben, öğreti topluluğu cevheri için sadaka vermeye gideyim. Sonra Tanrı Tanrısı Buda, Ananda'yı çağırıp (ona) şöyle buyurdu: “Öğreti topluluğu ... -p sadaka istedi. düşüncesinde öyle *Skr.* Šāriputra (Wilkens, 2021, s. 645) (adlı) (Bodhisatva, Buda'nın öğrencisi), *Skr.* Maudgalyāyana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 478) (Buda'nın öğrencisi) ... Arhantlar varsa, ... -rida ve... (15-31).

10b

- 1) ulug küçlög bodis(a)v(a)tlar bar erserler
- 2) ol timin kamag kuvrag atanur.. amtı t(e)ñri
- 3) t(e)ñrisi burkan ne erser ulug türlög
- 4) burkanlar işin işleyü y(a)rılıkakalır teg
- 5) anıñ maña bu muntag sav y(a)rılıkadı.. anta
- 6) ötrü kamag şaki begler ögirip sevinip
- 7) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan adakınta yinçürü
- 8) töpün yükünüp üç yolu oñ-
- 9) -aru tegzinip ...bardılar..
- 10) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 11) y(i)me şakiler uluşınta ulug türlög
- 12) asıg tusu kılı y(a)rılıkap antaran tutup-p
- 13) uluş balık sayu tınl(ı)glarka asıg tusu
- 14) kılı baranas kent uluşka tegdi.. erşividan
- 15) atl(ı)g arıgda y(a)rılıkar erdi.. ...-da
- 16) baranas kentte çitrarti atl(ı)g kutlug
- 17) bayagut erür erdi.. ötrü...
- 18) kunçuyıña inçe tip tidi...
- 19) ançama edgü ...alkuda edgülög...
- 20) -niñ nomı erür.. ne üçün tip tiser ol
- 21) ödün tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 22) gautami katun ogurınta yiti türlög
- 23) sangalamban atl(ı)g buyan bögteg kılmaknıñ

- 24) utlısın tüşin kiñerü ayu y(a)rılıkadı(.) ol öd-
- 25) -te berü alku çambudvip uluştaki tınl(ı)glar(.)
- 26) öküş türlüğ buyan edgü kılınç kılurlar(.)
- 27) bu savıg işitip bayagut kunçuy inçe tip
- 28) tidi.. biz öñre tirtiler...
- 29) -ag nomka s(a)d?... ..
- 30) kim
- 31)

Çeviri

10b

“büyük, küçük Bodhisatva’lar varsa, onlar hemen bütünüyle öğreti topluluğu olarak adlandırılır, öyle görülür. Tanrı Tanrısı Buda, ne kadar büyük (ve) farklı Bodhisatvalar’ın işini yapması için buyurduğu gibi aynı şekilde bana da öyle söyleyerek buyurdu.” Ardından, Şakyalı beyler sevinip Tanrı Tanrısı Buda’nın ayağına eğilip saygıyla etrafında üç kez dönerek, gittiler. Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda da Şakyalıların kentinde büyük, değişik yararlılıklar gösterip (öğretiyi) buyurarak, oradan ayrılıp kentin her yerindeki canlılara yarar sağlamak için Varanasi kentine ulaştı. (O zaman), *Skr.* Rşivadana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 66) korulukta (öğretiyi) buyuruyordu. (1-15) (yine o dönem)-de Varanasi kentinde, *Skr.* Çitraratha (adlı) (Maitreya için çalışan bir zengin), kutlu zengin vardı. Sonra (o), ... kunçuyuna şöyle dedi: “Böylesine iyi.... hepsinden iyi olan -nin öğretidir.” “Neden?” dersen, o zaman Tanrı Tanrısı Buda Gautami Hatun için yedi türlü Saṅghāmbana (adlı) en üstün iyi davranışı yapmanın ödülünü ayrıntısıyla açıkladı. O zamandan beri, bütün Çambudvip (adlı) ülkedeki canlılar, fazlasıyla türlü türlü, en iyi davranışları sergilediler. Bu sözü işitip zengin kunçuy şöyle dedi: “Biz, önce öğrenciler... -ı öğretiyeye sad? kim, ki?(15-31).

üçünç ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) uzun turkaru üzüksüz...
- 2) işlelim.. kim kiçdeberüki **taşgaru** (taş... okn)
- 3) barıp ayıg kılınç kılmış(ı)m(ı)z... **kşanti** (... okn)
- 4) bolzun.. anta ötrü çitrarti bayagut
- 5) kunçuyıña inçe tip tidi.. yavaşım ...
- 6) edgü savlar sözlediñ.. antag erser yu-...
- 7) erşvidan señremke baralım kamag kuvragka

8) tapıngalı udungalı küçümüz yitmeser...

Çeviri

11a

sürekli, kesintisiz iş yapalım. Küçüklükten beri dışarıya her yöne gidip kötü davranış sergilemişiz. (O kötü davranışlar) bağışlanmış olsun. Ondan sonra, Çitraratha (adlı) zengin, kunçuy olan eşine şöyle dedi: “Soylum! ... iyi sözler söyledin. Öyleyse yu-?... Rşivadana (adlı) tapınağa gidelim. Bütün öğreti topluluğu için, çalışmaya gücümüz yetmese...

11b

- 1) eviniñ taş kapıgınta
- 2) ulug ağır ayamakın kelteçi dıntarlarig
- 3) erdi.. kaçan ol iki toyın
- 4) tegserler.. ötrü barıp adak-
- 5) -ınta töpünün yükünür erdi.. eliglerin tuta
- 6) ayagın eviñe kigürüp ediz yüksek
- 7) ...orunlarka olgurtup tatıglıg süçiglig
- 8) aşın içgün tapınur udunur erdi(.)

Çeviri

11b

... ..evinin taş kapısında yüce saygıyla gelen dindarları (karşıladı). Hangi o iki rahip ulaşırırsalar. Sonra gidip ayağına saygıyla eğilirdi. Ellerini tutup saygıyla evine sokup yüksek ...yerlere oturtup tatlı yemeklerle içeceklerle ağırlardı.

üçünç ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) çitavan señremde
- 2) amtı m(e)n barıp sariputri
- 3) arhantka tuyuzayın kalın
- 4) kuvragka ara kin kelir öd-
- 5) nũñ ... (**sariputri bod(i)s(a)**-va(t) (... -va ... okn) t(e)ñri t(e)ñrisi
- 6) burkanka ayıtzun siz y(i)me

- 7) ançağınça barıp kuvragıg kurturuñ(.)
- 8) bu muntag türlüg sav işitip anata-
- 9) -pantik amranç tözün anantka
- 10) yinçürü yükünüp ünüp bardı.. anta ötrü
- 11) tirin kuvrag ara ayagka tegimlig
- 12) sariputri arhant ornınta tutup üs-
- 13) -tünki tonın uz itinip ayasın kavşurup
- 14) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka yinçürü yükünüp
- 15) inçe ötünti.. ayagka tegimlig
- 16) t(e)ñrim öñre baranas kent uluşta
- 17) purva'aparanat sudur nomlamışta kin
- 18) kelir ödnüñ edgüsin şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 19) ilig kannıñ çoğın yalının maitri
- 20) burkan belgürgüsin yıgvırak y(a)rılıkadı-
- 21) -ñ amtı tört türlüg tirin
- 22) kuvrag ... -tırtu
- 23) ...

Çeviri

12a

... ..Şimdi, ben gidip *Skṛ*. Jetavana (adlı) tapınakta (Wilkens, 2021, s. 227) Sariputra Bodhisatva'ya bildireyim. Kalabalık öğreti topluluğunun arasına daha sonra gelecek zamanın...- (Sariputra Bodhisatva) Tanrı Tanrısı Buda'ya söylesin. Siz de gidip bu şekilde topluluğu bir araya getirin.” Bu kadar çok sözü duyup *Skṛ*. Anāthapiṇḍika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 48) soylu, soylu Ananda'ya saygıyla eğilip (oradan) ayrıldı (1-10). Ardından, toplanmış öğreti topluluğu arasından saygıdeğer Sariputra Bodhisatva, üstteki giysisini donanıp ellerinin ayasını birleştirerek, Tanrı Tanrısı Buda için saygıyla eğilip şöyle istekte bulundu: “Saygıdeğer efendim, önce Varanasi kentinde *Skṛ*. Pūrvāparāntakasūtra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 565) öğreti metnini öğrettikten sonra, gelecek zamanın iyiliğiyle (ve) dünya hükümdarı parlaklığı, aydınlığıyla Maitreya Bodhisatva'nın (yeryüzünde) belirmesini ayrıntısıyla buyurdunuz. Şimdi dört türlü öğreti topluluğu ... -tırtu? ... (10-23).

12b

- 1) ...körü... ..

- 2) -in erdini yinçü...
- 3) biş türlüg yinçke oyun
- 4) etizü t(e)ñri
- 5) meñileyürler ol
- 6) yir suvda ayagka tegimlig
- 7) pr(a)dikabut dıntarlar bolurlar.. ...
- 8) tört tümen yaşlıg **yal(a)ñuklar** (yalunguklar okn) artuk-
- 9) -ta artuk buşı ç(a)hş(a)put ulatı buyan
- 10) bögteg yığıp sekiz tümen tört
- 11) miñ yıl yaşaguçı bolurlar.. ol ogurda
- 12) şanki atl(ı)g ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan bolur(.)
- 13) ötrü anantapantik inçe tip tidi..
- 14) muntada adın takı ç(a)mbudvip uluş-
- 15) -nuñ ulug türlüg çoğı yalını ne
- 16) türlüg bolur erki.. inçip y(i)me şanki
- 17) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kannıñ erki türki
- 18) ne yañlıg bolur erki(.) alku yıltız **itigi** (eti? okn)
- 19) aç ağıra nomlañ kim kalan kuvrag
- 20) ukzunlar... anant inçe tip tidi-i
- 21) öñre ödki mahasudurşani atl(ı)g
- 22) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kannıñ çoğın yalın-
- 23) -ın işitmişñiz bar erki.. antag...
- 24) ok şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan ...

... ..

Çeviri

12b

...(körüp) ..-in mücevherini ince ... beş türlü ince, güzel şarkılar çalıp Tanrı eğleniyorlar. O ... yeryüzünde saygıdeğer yalnızca kendini düşünen Arhant olurlar. 40000 yaşında olan insanlar, fazlasıyla sadaka verip, ahlak kurallarını yerine getirerek, en üstün iyi davranışları sergileyip 84000 yaşına kadar yaşayacaklar. (1-11) O zaman, Şakya (adlı, soylu) dünya hükümdarı olur. Daha sonra, Anāthapiṇḍika şöyle sordu: “Bundan başka, *Skr.* Jambudvīpa (adlı) ülkenin büyük, değişik

parlaklığı aydınlığı nasıldır? Yine öyleyse, Şakya soylu dünya hükümdarının gücü, kudreti nedir, kaç türlüdür? Bütün töz donanımını, kökünü ayrıntısıyla anlat! Geriye kalan öğreti topluluğu (onu) iyice anlasın!” Ananda şöyle yanıtladı: “Önceki dönemlerde *Skṛ*: Mahāsudarśana (adlı) dünya hükümdarının aydınlığını iştmişsinizdir. Öyleyse Şakya soylu dünya hükümdarının ... (11-24).

üçünç ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) kün içinte yüz altun yartmak asıg
- 2) bulsar.. ikinti kişi bir ç(a)hş(a)p(a)tl(ı)g toyınıg künte
- 3) bir kata aşın içgün tapınsar udunsar
- 4) bu iki asıgda kayusu yig erür tip söz-
- 5) -leser erdi.. ol ogurda ayagka tegimlig
- 6) anuruti arhantnıñ sekiz yañı baçag künte
- 7) kamağ kuvragka nom nomlayu keziki erdi..
- 8) t(e)ñridem böğülüg kulkagın?
- 9) -lar sözlemiş
- 10) işitti.. yana y(i)me... ..
- 11) -niñ maitri

... ..

Çeviri

13a

gün içinde yüz altın değerindeki parayla yarar sağlarsa, ikinci kişi (olarak) bir ahlaklı rahibe günde bir kez yedirip içirerek, ona saygı gösterirse, onu ağırlarsa (ve) “Bu iki yarardan hangisi en iyisi?” deyip sorsalardı, o zaman, saygıdeğer *Skṛ*: Aniruddha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 51) Arhant’ın sekiz yeni oruç gününde bütün öğreti topluluğuna öğretiyi öğretip sıralardı. İlahi bilgelik kulağını... ..-lar söylemiş... .. işitti. Yine de-nın Maitreya...

13b

- 1) dıntarig bir yigü aşın tapınsar udunsar
- 2) anıñ utlısın tüşin üstün t(e)ñri
- 3) yirinte altın yal(a)ñuk et’özinte aşayu
- 4) meñileyü alkmaz.. kiniñe ürüg amal nirvan-
- 5) -lıg meñike tegdeçi bolur.. inçip y(i)me m(e)n

- 6) sansız tümen yılda öñreki acunlarımın
- 7) öyü **sakinur** (akınur okn) m(e)n.. öñre ertmiş sön
- 8) ödlerte bu baranas uluşta
- 9) orup satguçı er
- 10) m(e)n orgak yip
- 11) taşın öñ

Çeviri

13b

dindarı bir (kez) yedirip içirip ağırlarsa onun karşılığı olarak, üstte Tanrı Yeri'nde altta insan varlığında beslenip mutlu olması sürekli olur, tükenmez. Sonra sakın Nirvana (adlı) mutluluğa, esenliğe erişen olur. Öyleyse, ben sayısız yıldan beri önceki varlık biçimlerimi düşüneyim. Geçmiş (ve) son zamanlarda Varanasi kentinde ...(oturup) satıcı (olan) adam ben orak ip dışarıdan (önce)

üçünç ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) emgenü keltiñiz t(e)ñrim örgün üz-
- 2) -e oluru y(a)rlıkañ.. ol pratikabut
- 3) dıntar meniñ ötügümin sımadın
- 4) örgün üze olurdı.. ötrü m(e)n
- 5) kunçuyumka yakın barıp inçe tip tidim
- 6) tözünüm ne erser bışığ aşıñızın biriñ
- 7) kunçuyum maña inçe tip tidi... balık
- 8) uluşta aç kız...
- 9) kentü çıgay...
- 10) küniñeki çigzin **ögre** (ügre okn)...
- 11) ...ne aş bolgay .. anta ötrü ...
- 12) ...-lüg çigzin **ögre** (ügre okn)... ayag-
- 13) -ka tegimlig patiri
- 14) ol tözün dıntar maña...
- 15) balık uluşta alp öd-...

- 16) yarımı siz için yarımı maña birin
- 17) ötrü m(e)n inçe tip ötüntüm...
- 18) barkl(1)g kişi ödlüg ödsüz tu-...
- 19) biz.. sizler tözünler ödinçe aşanıñ-
- 20) -lar .. anı amtı ///(y)-ig aşanıñ ikegü
- 21) tükemegey.. ötrü ol ayagka tegimlig pr(a)ti-
- 22) -kabut dıntar ol çigzin ügre p-...
- 23) aşanıp eligin adakın patirin yup mini
- 24) sevintürgeli kazlar kanı teg kök kalık
- 25) -da kalıp tüü türlüg küügelig...
- 26) körkitti.. anı körüp
- 27) tip tidim...
- 28) yig...
-

Çeviri

14a

zorluk çekerek geldiniz, efendim! Taht üzerine oturup buyurunuz! O, yalnızca kendini kurtarmayı düşünen rahip, benim isteğimi kırmadan taht üzerine oturdu. Ardından, ben kuñcuyuma yaklaşp şöyle dedim: “Soylum, ne kadar pişmiş yemeğiniz varsa (ona) verin. Kuñcuyum bana şöyle yanıt verdi: “Kentte aç, açıkta... kendi yoksul...her gün darı püresi... ne yemek olacak? Daha sonra ... (pay edilecek) Darı püresi ... saygıdeğer Patiri (adlı) ... o soylu dindar bana... zor zamanda ... yarısını siz için, yarısını bana verin. (1-16) Sonra ben, şöyle deyip istekte bulundum: “(Evli) barklı kişi, zamanlı zamansız... tu- biz. Siz, soylular zamanındaymış gibi yiyin, beslenin! Onun için şimdi, (en iyi biçimde) beslenin. (Onlar), ikinci kez bitmeyecek. Ardından, o saygıdeğer yalnızca kendini düşünen rahip, darı püresini yiyip elini ayağını, sadaka kasesini yıkayarak, beni sevindirmek için, kazlar hanı gibi gökyüzünde kalıp (yükselip durup) türlü erdemlerini, yeteneklerini... gösterdi. Onu görüp şöyle dedim: “...en iyi... (16-30).

14b

- 1) aymançlıg yirinçlig bolmañ
- 2) boşuyu kşanti y(a)rlıkañ
- 3) ...ol bar yigü aş çigzin ügre
- 4) birmiş küçinte yiti kurla t(e)ñri

- 5) yirinte togup t(e)ñri kanı hormuzta
- 6) ...boltum.. yiti kata yirtinçüde yal(a)ñ-
- 7) -uk acunıta ...togup yiti erd(i)nike tükellig
- 8) ...ilig kan boltum..miñ
- 9) ...-k oğlanım sekiz tü-
- 10) -men tört miñ tegreki ilig
- 11) ...birle tört yirtinçü...
- 12) ...erk türk tartdım.. ol ...
- 13) ...birmiş utlısında añ
- 14) magat ilte gautam oğuşata ikşavaku
- 15) ...-lar beginiñ oğlı boltum.. t(e)ñri
- 16) ...meñzetgülüg teg körü kanınçsız
- 17) körküm boltı.. sansız sakışsız agı
- 18) altun kümüş üze erk türk
- 19) tartdım.. yitmez tükemez yok çıgay atın işi-
- 20) -tmedim.. ol ok edgü kılınç utlısında t(e)ñri-
- 21) -dem çoğ yalın erk türk kodup t(e)ñri burkan
- 22) nomıta evdın barktın üntüm alku nız-
- 23) -vanılarig arıtıp arhant kutın bultum.. m(e)n
- 24) arhant kutın bulup y(i)me aş içgü ton
- 25) etügke artuk emgenmez m(e)n(.) anı körüñler
- 26) sizler toyınlar munı osuglug turkaru egnimte
- 27) arkamta yükün yüde yorıp irinç çıgay
- 28) ot sata et'öz iltinteçi kişi yal(a)ñuk
- 29)

Çeviri

14b

...iğrenç, fena, kötü olmayın!... ..kurtulup bağışlanma isteyin!... O var olan yenilecek aşı, darı püresini vermiş olduğu için, yedi kez Tanrı Yeri'nde doğup Tanrı Hanı Hormuzta oldum. Yedi kez yeryüzünde insan varlığında doğup yedi cevherin bütünüyle hükümdar oldum. Binlerce ...-k oğlum, 84000 toplanmış hükümdarla birlikte dört yöne egemenlik kurdum. O, vermiş olduğu

ödülle önce Magadha ülkesinde Gautami soyunda *Skr.* Ekavīcika (Wilkens, 221, s. 252) şimdiki ve daha sonraki yaşam(lar)ında kurtuluşa erecek kişi olarak, ...-lar beyinin oğlu oldum. (1-15) Tanrı yüzüne benzeyen benizli olarak, görülmeye doyulamayacak kadar, güzel yüzüm oldu. Sınırsız hazine, altın gümüşle taht kurdum, egemenlik yürüttüm. Bitmez tükenmez yoksulluğun adını işitmedim. O iyi davranış sonucunda, ilahi aydınlık kudretini bırakıp Tanrı Buda öğretisi için, evi barkı terk edip çıktım. Bütün ihtiras, hırsları arıtıp Arhant Mutluluğu'nu buldum. Ben, Arhant Mutluluğu'nu bulduğum için, bundan böyle, yemek, içecek, giyilecek giysi bulmakta zorlanmıyorum. Onun için (siz de) anlayın! Siz, rahipler bunun gibi her zaman önümde arkamda saygıyla yürüyüp kötü, yoksul ilaç satıp geçimini sağlayan kişi, insan... (15-30).

üçünç ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) çogka yalınka tegdim.. anñ bilge
- 2) yal(a)ñuk oğlı öz boguzta aşıp buşıçı
- 3) koltguçı toyın dıntarlarka tapınmış udun-
- 4) -mış k(e)rgek.. kim kiniñe ögrünçlög bolgay
- 5) bu ança nomlug sav sözlep ayagka
- 6) tegimlig anirutı arhant ornıta
- 7) turup öñi bardı..
- 8) ...
- 9) ...
- 10) ...
- 11) takıgu yıl bir y(i)g(i)rminç ay bir otuzka...
- 12) bu maitrisimitta üçünç küni baştın adakka tegi
- 13) okıyu tegintim. edgü edgü sadu sadu
- 14)
- 15)
- 16)
- 17) ...
- 18) ...
- 19) alku şastarlarıg ötkürmiş tüpkermiş
- 20) vaybaş şast(a)r boşgunmış aryaçantri bodis(a)v(a)t

- 21) kşı açari enetkek tilintin tohri tilinçe
- 22) yaratmış prtnarakşit karmavazik tohri
- 23) tilintin türk tilinçe evirmiş maitrisi-
- 24) -mit nom bitigde anirutı arhantnıñ
- 25) avadani atl(ı)g üçünç ülüş tükedi(.)
- 26) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ

Çeviri

15a

parlak aydınlığa ulaştım. Onun için, bilge insanoğlu kendi boğazından artırıp sadaka isteyen rahiplere tapınmış, saygı göstermiş olmalı. (Böylelikle) (o), her gün sevinçli olacak. Bu şekilde, öğreti (adlı) sözü (olaylarıyla) anlatıp saygıdeğer *Skr.* Aniruddha (adlı) Buda, yerinden kalkıp çıktı. tavuk yılının on birinci ayının yirmi birinde... bu, *Maytrisimit'*i üç günde baştan sona okuyup bitirdim. İyi, iyi olsun! (1-13) bütün dine ait öğreti metinlerini okumuş anlamış, Vyabasana (adlı) öğreti metnini öğrenmiş, Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğreticinin, öğretmenin Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği, *Skr.* Prajñārakṣita K(a)rmavazike (Wilkens, 2021, s. 561) (adlı) Budist bilgin(in) Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak çevirmiş olduğu *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabının Aniruddha (adlı) Buda'nın *Skr.* Avadāna (adlı) kahramanlık efsanelerinin on iki bölümünden biri, üçüncü bölüm bitti. Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... (13-26).

15b

- 1) ...bu buyan edgü kılınç küçinte
 - 2) ...**tagay**(tahay okn) y(i)gen burkan kutın-
 - 3) -ga tegzünler..
 - 4)
- 4-14
- 15) bu buyan edgü kılınç küçinte
 - 16) m(e)n çuu taş y(i)gen tutuk ögüm birle
 - 17) burkan kutıña tegzünler..
-
- 20) ...yıl ikinti ay biş yañıka m(e)n toña
 - 21) ...-katpa okıyu teginip bitiyü tegintim
 - 22) ...
 - 23) ...t(e)ñri t(e)ñrısı burkannıñ

24) m(e)n çuu taş y(i)gen tutuk bititü tegintim erti..

25) ...

Çeviri

15b

...bu üstün iyi davranış sonucunda, dayılar, yeğen(ler) Buda Mutluluğu'na erişsinler. Bu iyi davranış sonucunda ben, Çu Taş Yigen Tutuk annemle birlikte Buda Mutluluğu'na erişeyim. (1-17). yılın ikinci ayının beşinci gününde ben, Tonga ...-katpa okuyup yazıp bitirdim. ... Tanrı Tanrısı Buda'nın ben Çu Taş Yigen Tutuk yazdırarak bitirdim (17-25).

törtünç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) anta ötrü tükel bilge
- 2) t(e)ñri t(e)ñri burkan ol kuvragulug
- 3) barktaki yığılmış toyın kuvragıñ
- 4) bu muntag türlüğ nomlug savlar söz-
- 5) -lerin teñridem böğü kulgakın işitü
- 6) y(a)rılıkap kuvragulug barkta yakın tegdi(.)
- 7) aslanl(ı)g örgün üze oluru ornayu
- 8) y(a)rılıkap yığılmış toyınlar-
- 9) -ka inçe tip y(a)rılıkadı(.)
- 10) kamag toyınlar.. yığılıp
- 11) ne savka olurmış erür sizler(.)
- 12) kamag bursañ kuvrag ayaların kavşurup
- 13) ulug ağır ayamakın t(e)ñri t(e)ñrиси burkan-
- 14) -ka inçe tip ötüntiler.. tüzü
- 15) yığılmış kuvrag inçe tip sözledi(:)
- 16) bir kişi bir künte tükel yüz...
- 17) yartmak asıg tusu birser... ..
- 18) dıntarığ aşın içgün tapınsar udunsar
- 19) bu ikegüde kayusı ulug asıglıg tusulug
- 20) bolur.. munçulayu sözleşü olurur erken(,)

- 21) ayagka tegimlig anirut arhant...
- 22) öziniñ öñre acuntakı uparişti
- 23) atl(ı)g pr(a)dikabut dıntarka b-... *çig-*
- 24) *-in* (... okn) ögre birip sansız tümen
- 25) utlıka tüşke tegip
- 26) -iñe nomlayu t(e)ñri
- 27) t(e)ñrisi burkan

... ..

Çeviri

1a

Daha sonra, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, ‘toplanılacak evde’ bir araya gelmiş öğreti topluluğunun bu şekilde değişik olan öğretiye ait sözlerini, ilahi bilge kulağıyla saygıyla dinleyip toplanılacak eve doğru gitti. aslanlı taht üzerinde oturup saygıyla bir araya gelmiş olan öğreti topluluğuna şöyle buyurdu: “Bütün rahipler bir araya gelerek, neyi konuşmak için oturmuşsunuz?” Bütün öğreti topluluğu, ellerinin ayalarını birleştirip yüce saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’dan şöyle istekte bulundular: (1-14) “Bir araya gelmiş bütün öğreti topluluğu şöyle konuştu, (efendim): “Bir kişi bir günde tam olarak yüz para değerinde yarar sağlarsa... .. dindarı (rahibi) yemeklerle içeceklerle besleyip ağırlarsa, bu ikisinden hangisinin büyük yararı olur?” Bu şekilde sözleşip tartışırken, saygıdeğer Aniruddha (adlı) Buda, kendisinden önceki varlık biçiminde Uparasta (adlı) yalnızca kendini düşünen, bencil dindara b-... darı püresi verip sayısız ödüllere ulaşarak -ñe öğretiyi öğretip Tanrı Tanrısı Buda (14-27).

1b

- 1) tip ötüntiler .. ańsız ...-keyü tigi
- 2)-giz t(e)ñrim .. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 3) burkan seviglig kövşek itinlig
- 4) ünin toyınlarıg okıp inçe tip
- 5) y(a)rılıkadı.. titrü tınl(ı)glar.. koduru kolulañ-
- 6) -lar.. kin ödün bolguluğ //-larıg begiz
- 7) belgülüg kin kelir ödün
- 8) sekiz tümen yıl yaşlıg tınl(ı)g
- 9)-lar.. bu çambud(i)vip
- 10) sıñar tigirmile

- 11) yir kiñ yadılır.. sekiz
- 12) tümen tört miñ bay barımlıg açsız
- 13)-lanl(ı)g kutlug ülüglüg
- 14) tıkmiş teg tolu kent uluş
- 15)-lar.. takıgu üni iştilgüçe yirde
- 16) kiçig balıklar sozak-
- 17) -lar-lar bolur.. ig toga emgek
- 18) tolgak arıtı bolmaz.. inçip y(i)me uzun
- 19) **yaş yaş**-gları (...-gları okn) üçün bir karımak emgek
- 20) ...bolur.. kaltı amtıkı bu ödün bişer
- 21) y(i)g(i)rmi altırar y(i)g(i)rmi yaşlıg kızlarıg
- 22) taşkarıp küdegüke birür erser.. ançulayu
- 23) y(i)me ol ogurda bişer yüz yaşl(ı)g kız-
- 24) -larıg taşkarıp küdegüke birürler.. takı
- 25) y(i)me yiti erdinike tükellig şanki atl(ı)g
- 26) ilig kan bolur.. ilki miñ
- 27) kigelig çakır tilgen erdinisi bolur.. kim
- 28) sakıntaçası
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

1b

deyip istekte bulundular: “Sınırsız ...gürültü çıkararak... ..-giz efendim.. Ardından, Tanrı Tanrısı Buda, sevimli, rahatlatıcı, tonlu sesiyle rahipleri çağırıp şöyle buyurdu: “Zeki, uyanık canlılar, toplanıp bir araya gelin! Gelecek zamanlarda olacakların açıkça belirtileri, daha sonra gelecek 84000 zengin aç olamayan kutlu, kismetli... ..bir araya gelmiş gibi toplanıp kentlerde ...-lar...tavuk sesleri işitilecek yerde... .. küçük kentler... ..köyler... ..-lar olur. Hastalığı, sıkıntısı, acısı kesinlikle olmaz. (1-18) Böylece uzun yaşadıkları için bir yaşlanmak acısı olur. Nasıl, şimdiki zamanda on beşlik, on altılık kızları dışarıya gelin veriyorsalar, aynı şekilde o zaman da beşer yüz yaşındaki kızları dışarıya gelin verirlermiş. Yedi cevherli tam bilge, Şakya soylu, adlı hükümdar olur. İlki, bin bölüklü Çakra (adlı) tekerlek cevheri olur. Kim? Ki? düşüneni... .. (18-30).

törtünç ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) bolur.. üçünç yitiñsiz yügrük açanay
- 2) atl(1)g at erdinisi bolur.. törtünç tünle
- 3) küntüz bir **bere** (bara okn) yirde yaruk yaşuk birdeçi
- 4) munçuk erdinisi bolur.. bişinç körü kanınçsız
- 5) tapınmışı teglig kiliñ ilte önmiş
- 6) agınıñ teg yumşak börtüglüg kız
- 7) erdinisi bolur.. altınç alkınçsız
- 8) agı barım anuk sundaçı bir er
- 9) erdinisi bolur(.) yitiñç alp erdem-
- 10) -lig süü begi uruñu erdinisi bolur(.)
- 11) yöleki a-.....-lar küçiñe ...
- 12) tükel miñ atı bar... ..
- 13) kıdıgıñka tegzinü yağız yir
- 14) bōrisiz yağız yirig **beksiz** (bikisiz okn) **katıgsız** (k-... okn)
- 15) agusuz tikensiz inçin amılın ... erk
- 16) türk tarta ulug ögrünçün...
- 17) ol sōn ertmiş ödteki mahapranati.....
- 18) ilig kannıñ uzunı miñ
- 19) yetizi altı y(i)g(i)rmi burnak turkı pingali
- 20) atl(1)g gañ ögüzde erdeçi luu kanıña
- 21) urunçak birmiş erd(i)nilig sırık s-... ..
- 22) üntürüp tike turgurup ülgüsüz
- 23) agı barım buşı birip
- 24) kılıp sekiz tümen tört miñ
- 25) tapınur begleri birle
- 26) -ka yağuk barıp ordun
- 27) bolup alku nızvanı

28) kutın bulur

... ..

Çeviri

2a

olur. Üçüncüsü yetişilemeyen, hızlı koşan *Skr*: Ājāneya (soylu) (Wilkens, 2021, s. 3) adlı at cevheri olur. Dördüncüsü, gece gündüz bir *TochB*. Prere (mil) (Wilkens, 2021, s. 159) uzaklıktaki yerden parlaklık, aydınlık veren boncuk cevheri olur. Beşincisi, görülmeye doyulamayan güzellikteki *Skr*: Kalinga (adlı) (Wilkens, 2021, s. 323) eyaletten çıkmış, ipek gibi yumuşak dokunuşa sahip kız cevheri olur. Altıncısı, bitmek tükenmeyen, hazine sunmaya hazır bir er cevheri olur. Yedincisi, yiğit erdem (adlı, sanlı) ordu beyi, savaşçı cevheri olur. (1-10) Desteği, yardımını a-....-lar sonucunda... tam olarak bin atı var. Çevresinde dönüp kara toprağı (yeryüzünü) kurtsuz, (yine) yeryüzünü *Skr*: Piyāla (adlı) bitkisiz, devamsız (verimsiz yeri) zehirsiz dikensiz esenliğiyle, sakinliğiyle güç (ve) kudretle yönetip sevinçle... o son zamanlardaki *Skr*: Mahāpraṇāda (adlı) (Wilkens, 2021, s. 462) hükümdarın *Skr*: Kuśeśaya (adlı) su zambağı, (Wilkens, 2021, s. 435) ... binlerce ... uzaklık 16 Purnaka Türkü Pingala (adlı) Ganj ırmağına ulaşan Ejderha Hanı'na emanet vermiş. Cevherli sırık s-... .. yükseltip yukarı dikip, sınırsız hazineyle sadaka vererek, buyruğundaki 84000 beyiyle birlikte -ya yaklaşıp gidip sarayın olup bütün ihtirasları ... mutluluğunu bulur... .. (10-28).

2b

- 1) uz itinip ayasın kavşurup ulug ağır
- 2) ayamakın eñite et'özin t(e)ñri t(e)ñrisi
- 3) burkanka inçe tip ötüg ötünti(.)
- 4) ayagka tegimlig t(e)ñrim.. ol yiti erdini-
- 5) -ke tükellig şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 6) kan m(e)n bolu tegeyin(.) miñ toña
- 7) yaña oğlanlarım birle yirtinçü
- 8) yir suvda erk türk
- 9) //ntavan mahapranati sıruguk
- 10)-p sansız öküş ed tavar buşı
- 11)-ka toyın bolup alku emgek
- 12)-in kılıu tegeyin.. ötrü
- 13) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı
- 14) s(e)n biligsiz er ölüm agzınta
- 15)-ümek ök küseyür kergeyür s(e)n

- 16) sansar içinte toga ölü
- 17) **aka töküle** (aga tegile okn) açığ emgek kördüñ
- 18) erser anıñ sanı sakışı arıtı bultukmaz(.)
- 19) takı y(i)me kop kamag yir suvda erñek
- 20) uçın sançguça yir orun kalmadı kim
- 21) s(e)n anta togmadiñ ölmediñ erser
- 22) ...k(a)lp ödteki kurug kuvı süñükleriñin
- 23) yükdi erser vipul tagda ediz süñü-
- 24) -klüg ükmek bolgay erdi.. ne y(i)me
- 25) et'öziñtin akmış kanıñ
- 26) ...yaşıñ birle vihar törüdi erser
- 27) tört teriñ kanıñ
- 28) bolgay erdi.. ol y(i)me antag tınl(ı)g kalmadı
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

2b

yetenekle donanarak, ellerinin ayalarını birleştirip saygıyla eğilen bedeniyle Tanrı Tanrısı Buda'ya şöyle diyerek istekte bulundu: “Saygıdeğer efendim, o yedi cevherli tam bilgelikle dünya hükümdarlığına ben erişeyim. Binlerce yiğidim, filim, savaşçımla dünya üzerinde egemen (olayım). ...-tabavan *Skz*: Mahāprañāda (adlı) hükümdarın sırtığı ... -p sınırsız malı mülkü sadaka (verip öğretti topluluğu)na rahip olarak, bütün acı çeken ... yapıp erişeyim (1-12). Ardından, Tanrı Tanrısı Buda, şöyle buyurdu: “... ..sen bilgisiz kişinin ölüm ağzında fazlasıyla istiyorsun. Samsara içinde doğup ölüp, akıp giden (düzendeki), acı eziyet gördüysen, onun sınırı, ucu bucağı kesinlikle bulunmaz. Ve yine bütün yeryüzünde, senin doğup ölmediğin, parmak ucu kadar dokunulacak yer kalmadı. ... *Skz*: Kalpa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 324) uzun çağlarda kuru kemiklerin yığıldıysa, *Skz*: Vipula (adlı) (Wilkens, 2021, s. 838) dağın en yüksek yerine (kadar) yükselecek, yığılacaktı. Yine nasıl, bedeninden akmış kanın.... yaşınla birlikte tapınak yapıldıysa, *Skz*: Vihāra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 846) manastır, kutsal yer ortaya çıktıysa, dört derin kanın olacaktı. O kadar canlı kalmadı. (12-28).

törtünç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) kalmadı kim anı s(e)n ölürmediñ erser bu

- 2) togar ölür sansar içinte tegzinü ol
- 3) antag tınl(ı)glar kalmadı kim ol sini
- 4) ölürmediler erser.. kim y(i)me seniñ
- 5) tamuda togup sızgurmuş kızıl bakar
- 6) içmişñ yıgar törüdü erser taluy-y
- 7) ögüz suvıta telimrek
- 8) bolgay erdi.. kızartmış temir
- 9) yumgak yimişiñin yıgmak
- 10) törüdi erser.. ediz tagtın ediz
- 11) kötki bolgay erdi.. ne y(i)me...
- 12) acunıta yılkı acunıta togdıñ
- 13) arıgsız bırik **etler** (edler okn) yidiñ içtiñ(.)
- 14) takı y(i)me üstün t(e)ñri yirinte
- 15) togup sut atl(ı)g aşlar aşadıñ a-
- 16) -nıñ sanı sakışsı yok tip(.) inçip y(i)me
- 17) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan bolup sansız tümen
- 18) yıl meñi meñilediñ(.) kiç ödler ertmi-
- 19) -şte kin irinç yarlıg yok çıgay bolup
- 20) egri tayak elginte küviç ayak
- 21) koltıkıñta kapıg sayu buşılayı yorıp
- 22) karın todgu aş bulur erdiñ(.)
- 23) yana ne üçün acunıta togmakka küsüş
- 24) turgurur s(e)n .. ölüm birle ögrünçü-
- 25) -legüçi karımak iglemek birle sevingüçi
- 26) yürekliğ t-...ermiş s(e)n takı y(i)me
- 27) kim kayu togmak acunug tutsar alku
- 28) emgekig tutmış bolur togmak acunug
- 29) ıdalasar alku emgekig adalamışka sanur..
- 30) ötrü açiti inçe tip ötünti

kalmadı. Sen öldürmedin ise, bu doğumlu ölümlü Samsara içinde dönerek o, seni öldürmeyecek böylesine canlılar (Samsara'da) kalmadı. Yine, senin cehennemde doğup eritilmiş kızıl bakırları içmiş olmanı yığıp bir araya getirdiyse, (o,) deniz suyundan çok fazla olacaktı. Kızartılmış demir yumağını toplayıp üst üste koyarsan, yüksek dağın en yüksek tepesi (gibi) olacaktı. Ne kadar... varlık biçiminde (ve) hayvan varlığında doğdun, arı olmayan, kötü etler yedin içtin. (1-13). Ve yine üstte Tanrı Yeri'nde doğup *Skr. Sudhā* (Monier-Williams, 1964, s. 1225; Wilkens, 2021, s. 633) adlı tanrısal yemeği, “sınırsız sonsuz” diyerek yedin. Böylece, dünya hükümdarı olup binlerce yıl mutlu oldun, eğlendin. Uzun zamanlar geçtikten sonra, yoksul kalıp eğri değnek elinde sadaka kabı koltuğunun altında, kapı kapı dolaşarak, sadaka isteyerek, yürüyüp karın doyuracak aş buluyordun. Yine niçin sen, (insan) varlık biçiminde doğmak için istekte bulunuyordun? Ölümle sevinecek, yaşlılık, hastalıkla mutlu olacak, yürekli.... t... ulaşmışsın. Ve yine kim, doğum (adlı) varlık biçimini sürdürürse, bütün acıları sürdürmüş olur. Doğum (adlı) varlık biçimini bıraksa, bütün acılardan ayrılmış, kurtulmuş (olduğunu) sanır.” Ardından Ajita şöyle istekte bulundu: “...

- 1) ilkisiz sansarnıñ uzunı körser mait-
- 2) -ri burkan yırtinçüde b(e)lgürgü ödke
- 3) tegi ança munça acunlarda toggay
- 4) m(e)n t(e)ñrim .. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı
- 5) burkan inçe tip y(a)rılıkadı.. bir kşan
- 6) öd içinteki acun ///kay m(e)n ögmez
- 7) m(e)n taplamaz m(e)n takı ne ayıtmış
- 8) k(e)rgek uzun ödte acun-
- 9) -larka küsüş turgursar(.) inçip
- 10) y(i)me açiti seniñg küsüşin
- 11) teg bolgay s(e)n s(e)n kin keligme ödte
- 12) sekiz tümen yaşlıg tınl(ı)glar özinte
- 13) şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan yiti erdini
- 14) ...miñ toña oğlanınıñ tüköl
- 15) bu yir suv üze ikintisiz
- 16) erk türk tartgay s(e)n.. paranati il-
- 17) -ig kannıñ sırukın yokaru tikgey s(e)n
- 18) öküş tınl(ı)glarka buşı birgey

- 19) s(e)n buyan edgü kılınç kılğay s(e)n(.)
- 20) eñ túbinte maitriniñ nomıta
- 21) toyın bolup arhant kutın bulğay
- 22) s(e)n(.) bu y(a)rl(ı)g işitip üstün kök
- 23) kalıktakı ulug küçlüg t(e)ñriler altın
- 24) ...señremdeki tirilmiş tirin kuvrak-
- 25) -lar ögirdi sevintiler.. ulug küçlüg
- 26) ... -lar.. tört buluñ
- 27) teg tolu turdı
- 28) açiti
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

3b

öncesiz Samsara'nın en uç noktasını görsen, Maitreya Bodhisatva'nın yeryüzünde belirlediği zamana kadar, bu şekilde varlık biçimlerinde doğacağım, efendim. Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, şöyle buyurdu: "Bir Ksana (adlı) zamanı kadar kısa zaman içinde (doğacağım). Övgüde ve istekte bulunmuyorum. Uzun dönemli varlık biçimlerinde kalma isteğinin ne gereği var? Bu şekilde Ajita, senin istediğin gibi olacak (ve) gelecek zamanlarda 80000 yaşındaki canlıların bedeninde dünya hükümdarı yedi cevherli ... bin yiğit eriyle bütün bu yeryüzünde rakibi olmayan, egemenliğin sahibi olacaksın. (1-16) *Skr.* Prañāda (adlı) (Wilkens, 2021, s. 552) hükümdarın sırtığını (törelerinin, egemenliğinin sembolü) yukarı dikeceksin. pek çok canlıya sadaka vereceksin. En iyi davranışları sergileyeceksin. En sonunda, Maitreya'nın öğretisinde rahip olup Arhant Mutluluğu'nu bulacaksın. Bu buyruğu işitip üstte gökyüzündeki büyük güçlü tanrılar, altta tapınakta toplanmış öğreti topluluğundakiler sevindiler. Büyük güçlü ... -lar.. dört yönde gibi doluydu. Ajita (16-30).

törtünç ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) taps(ı)z boltı inçe tip sakıntı alkınmış
- 2) yokadmış m(e)n.. kutsuz **kovi** (kuvı okn) tınl(ı)g kim
- 3) munı osuglug kutlug ülüglüg tınl(ı)g-
- 4) -ıg uçuz yinik sakınıp tod tolı-ı kılıtm(.)

- 5) ötrü çitrirati bay er ıglayu yaşl(ı)g
- 6) közin eligin kavşurup açiti toyın-
- 7) -ka yükünüp inçe tidi.. siziñ
- 8) edgüñüzni-i adırtlayu uk-
- 9) -madın karı ulug yaşl(ı)g
- 10) toyın kelmedi tip siziñ edgülüg
- 11) tuşñızka kedgirdim.. amtı ökünüp
- 12) siziñ adakñızda ...tüşüp
- 13) yeçkençig savın yazukımta boşunu
- 14) ötünür m(e)n.. kşanti kılı y(a)rılıkazun(.)
- 15) ötrü açiti toyın inçe tip tidi(.)
- 16) kşanti bolzun.. yaşım bukünte...
- 17) bu muntag teñsiz kılınç b-...
- 18) koduñ ol savıg körüp erüş **öküş** (... okn)
- 19) tınl(ı)glarka t(e)rs **titrü** (tidrü okn) körüm...
- 20) -larıña korkınç köñül turgutup
- 21) ulug asıgka tusuka tegdi(.)
- 22) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 23) açiti toyın ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 24) orınıña alkış y(a)rılıkap
- 25) turup kentü...
- 26) y(a)rılıkadı.. ötrü...
- 27) maitri bodis(a)v(a)t...
- 28) ilig kan
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

4a

isteksiz oldu. Şöyle deyip düşündü: “Tükenmiş, bitmişim ben. Kutsuz, kısmetsiz canlıları, (ve) bunun gibi kutlu kısmetli canlıları, değersiz (olarak) düşünüp besledim, memnun ettim.” Ardından,

Skr. Ćitraratha (adlı) (Wilkins, 2021, s. 235) zengin ağlayıp yaşlı gözlerle ellerinin avuçlarını birleştirip Ajita rahibe doğru saygıyla eğilerek şöyle dedi: “Sizin iyiliğinizi tam olarak anlamadan, ‘(Böylesi), büyük, yaşlı rahip gelmedi’ diyerek, sizin iyilik ödülünüzü tökezlettim, durdurdum. Sizi, (görmediğimden) pişman olup ayağınıza ... kapanarak, yenileyen, bağışlayan sözlerinizle kötü davranışlarımdan kurtulup arınmayı istiyorum. (Kötü davranışlarım) bağışlansın!” Sonra Ajita rahip şöyle dedi: “Bağışlansın!”(1-16) Yaşım, bugünden... bu şekilde dengesiz davranışlar b-... bıraktın. O sözü anlayıp pek çok ... canlılara ters, kötü yola (girip) düşünceli ... -ları için, korkunç düşünceleri yatıştırıp büyük yararlılıklara (ödüllere) erişti. Ardından, Tanrı Tanrısı Buda, Ajita (adlı) rahibin, dünya hükümdarının tahtı için, iyi dileklerde bulunup kendi ... buyurdu. Sonra, Maitreya Bodhisatva dünya hükümdarı... .. (16-30).

4b

- 1) yagumışın ukup inçe y(i)me bursañ
- 2) kuvrag erd(i)niniñ tartılmışın bulup
- 3) kamagka edgülügin kentü ornıta
- 4) turup törtidin yıñak buluña yakın
- 5) barıp toyın başıña bürünüp vasuki
- 6) luular eliginiñ tüklügiñe okşatı
- 7) bagdaşunı *baglap* (bab okn) burkan kutıña
- 8) titrüm teriñte alpta alp
- 9) bulgulugın yinçürü sakınu
- 10) dyanka oluru y(a)rılıkadı.. ol ödün ayak-
- 11) -ka tegimlig motgalayan arhant
- 12) bursañlarıg tapıngulug sekiz künlüg
- 13) turgak erdi.. anı üçün kuvragulug bark-
- 14) -takı orun töşek tırgeli idiş
- 15) tavar yıggalı yulalar öçürgeli köñlenip
- 16) ötrü köñülinte inçe sakınçı boltı(.)
- 17) inçe bolmazun kayu kayu bursañ
- 18) kuvraglarıñ tonı sunçukı suvlukı unıtı
- 19) ıdıp munta kalmış bolsar.. anı işteyü
- 20) tileyü ırakta kördi başı bürünçüklüg
- 21) tonınıñ buluñı salınu buluñta
- 22) bir toyın dyanka olurmışın(.) yakın

- 23) tegip erñekin *sukup* (sokıp okn) odgurgalı sakıntı(.)
- 24) neñ odgurgalı umadı.. ötrü tonınıñ etegin
- 25) uz yıggalı sakıntı añmıntın tebretü
- 26) umadı.. ötrü köñliñe inçe
- 27) sakınç sakıntı erñek sokup odgur-
- 28) -kalı sakıntım neñ dyantın odunmadı
- 29) tonınıñ buluñın yıggalı sakıntım
- 30) tebretgeli umadım kim erki bu munça

Çeviri

4b

yaklaşmasını anlayıp böylece, öğreti topluluğu cevherinin yayılmışlığını bulup bütün iyilikleriyle kendi yerinden kalkıp dört yöne giderek, rahip kılığına bürünüp *Skx* Vāsuki (adlı) (Wilkens, 2021, s. 841) ejderhalar hükümdarının düğümüne (oturuş biçimi) benzeyen bağdaşını kurarak, derinden daha derinde güçlülükte bulunanı saygıyla düşünerek, dalınca (meditasyona) oturdu. O zaman, Motgalayana Arhant öğreti topluluğuna hizmet için sekiz günlük bekçilik yapıyordu. Onun için toplanılacak evdeki yer dōşeklerini toplamayı, kap kacağı yıkamayı, meşaleleri söndürmeyi düşünerek, zihninde şöyle bir düşünce belirdi: (1-16) “Böyle olmasın! Herhangi bir öğreti topluluğunun giysisi, minderleri, sulukları unutulup burada kalmış olursa, onu kullanıp dileyerek, (onu) zihninden, uzaktan gördü. Başı örtülü, giysisinin her yanı salınıp duran bir rahip derin dalıncına (meditasyonuna) oturmuşum.” Parmak şaklatıp tam olarak (şöyle) düşündü: “Kesinlikle tam olarak yapamadı!” Ardından, giysisinin eteğini uzun kenarından toplamayı düşündü. Sonra, rahatsız olup hareket edemedi. Ardından, zihninde şöyle düşünce oluştu: “Parmak şakırdatıp odaklanarak düşündüm (ama) asla (derin düşünceye) dalamadım. Giysisinin her yanını toplamayı düşündüm ama hareket edemedim. Öyle ki, bu şekilde...(16-30).

törtünç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) ulug çoğka yalınka tegmiş kutlug
- 2) tınl(ı)g.. kayu kayu dyan sakınç sakınur erki(.)
- 3) amtı munı titrü çıñaru köregeli katıgılanayın(.)
- 4) ötrü ol ayagka tegimlig motgalayan
- 5) arhant t(e)ñridem böğü közin kolti sanın-
- 6) -ça ç(a)kr(a)v(a)r taglarda ıntıñkı öñ
- 7) meñiz bod sınılarıg titrü kördi.. anta

- 8) ok yakın olurmış ayag-
- 9) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)tıg
- 10) yukakiya böz bürünüp içinte
- 11) olurmışın kim toyın erki tip otgur-
- 12) -ak ukmadı.. ötrü adnagu köñlin ukmak
- 13) dyan sakınçka kirdi akıglıg
- 14) akıgsız dyan sakınçların kayu sakınç-
- 15) -ka olurur tip.. anıñ köñliñteki
- 16) sakınçın ukgalı sakınıp y(i)me uku uma-
- 17) -dı .. ötrü munça ne ogurka olurur
- 18) erki tip parnititanyan atl(ı)g teriñ
- 19) dyan bilge biligin bilgeli katıg-
- 20) -lantı y(i)me bilü umadı.. takı y(i)me ayagka
- 21) tegimlig motgalayan arhant ulug
- 22) küügelig erdemın ol tözün tınl(ı)g-
- 23) -nıñ olurmış yirin tebretgeli kamşat-
- 24) -galı sakıntı arıtı tebretü umadı ötrü
- 25) kuvragulug barkıg t-... ..
- 26) umadı.. inçip y(i)me... ..
- 27) çambudvip uluş
- 28) -k yır suv
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

5a

büyük aydınlanmaya ulaşmış kutlu canlı, böylesine çok derin dalınçlara daldardı. Şimdi, bunu bütünüyle görüp anlamak için çaba gösterin. Sonra, o saygıdeğer Motgalayana Arhant ilahi bilgelik gözüyle, anlayışıyla sayısız uzun dönemler boyunca, Cakravara (adlı) sıradağların kıyısında görünen bedenindeki beş duyusunu tam olarak duyumsadı, hissetti. Ardından, yakınında oturmuş Maitreya Bodhisatva'yı ince ipeğe bürünmüş biçimde, (onun) içinde oturmasını “rahip” diyerek kesinlikle düşünemedi, anlayamadı. Daha sonra, başkalarının zihinlerini, düşüncelerini anlamak (için) derin düşünceye daldı. (Onların) akıcı olan, akıcı olmayan derin dalınçlarının

‘Hangi düşüncesini seçip düşünmek için oturur’ diyerek, onların zihinlerindeki düşünceleri anlamayı düşünüp yine anlayamadı. (1-17). Daha sonra “Bu şekilde ne amaçla oturur?” diyerek, *Skr. Prañidhijñāna* (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 171; Wilkens, 2021, s. 559) adağın sonucu olan derin dalınç bilgeliğinin bilinciyle çaba gösterdi, yine bilemedi. Ve yine saygıdeğer Motgalayana Arhant yüce, üstün erdemiyile o soylu canlının oturduğu yerin sallandığını düşündü, (ama o yer) sallanmadı. Ardından, öğreti topluluğunun toplanacağı evi t-... .. anlayamadı. Böylece,... ..Çambudvip (adlı) ülkede-k yeryüzünde... .. (17-30).

5b

- 1) üntürü katıglantı.. yana anı inçe
- 2) ukmadı.. kim erki bu ne sakınç sakınur
- 3) başın bürünüp munta ne kılğalı olu-
- 4) -rur erki.. ötrü inçe sakınçı boltı(:) m(e)n
- 5) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ alp erdemlig
- 6) arhant titsiler ara ikinti /d/
- 7) ögmış alkamış titsisi erür m(e)n(.)
- 8) yana bu munça teñlig savıg
- 9) ukğalı küç(ü)m küsünüm tıdıltı(.)
- 10) amtı m(e)n ne işke nomlug
- 11) b-... ..-r yihikutri(?) arhantıg ukmaz m(e)n(.)
- 12) -p... ..motgalayan yakın barıp inçe tip
- 13) tidi(:) ... kentü tonı üze başın bü-
- 14) -rünüp ...-ta olurur anı ukğalı katıg-
- 15)-rdugalı umadım.. amtı siz kamag-
- 16)-niñ bahşısı siz.. alku yir suv
- 17)-niñ bilge bilig erdemleri
- 18) bilge biligiñizke altı
- 19) yıtmez.. yana y(i)me t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 20) basa nomlug tilgen tevirdeçi siz erür
- 21) amtı siz katıglanıñ(,) anı bilgeli
- 22) bilge biligiñiz üntürüñ(,) antag
- 23) ... toyın erki.. apam birök
- 24)-i .. bu yir suvda tükel

25) bilge biliglig burkanta öñi

26) ayagka tegimlig

27) ödte bir

28) gerü kılıp

29)

30) tip

Çeviri

5b

fazlasıyla isteyip çaba gösterdi, yine de onu bu şekilde anlayamadı. “Kim bu? Ne düşünür? Başını (ince ipekle) bürüyüp bu şekilde ne yaparak, ne yapmak için oturur?” Ardından, şöyle düşüncesi doğdu: “Ben, Tanrı Tanrısı Buda’nın yiğit erdemli öğrencileri arasında ikinci /d/ ... övülmüş, değer görmüş öğrencisiyim. Yine böyle (ifade edilen), anlam değerindeki sözü, anlamaya gücüm, bilgi düzeyim yetmedi, dağıldı. Şimdi, ben ne iş için ... b-...-r Vahakutra(?) (adlı) rahibi anlamıyorum. p-... ..Motgalayana Arhant’a yaklaşıp şöyle dedi: “ ...kendi giysisinin üzerinde başını (ipekli kumaş örtüyle) bürüyerek, (tahtta) oturur. Onu anlamak için çaba göster--durgalı yapamadım.(1-15) Şimdi, siz bütün (din topluluğunun) hocasısınız. Bütün yeryüzünün-nın bilgelikleri erdemleri bilgeliğinize altı yetmez. Yine de Tanrı Tanrısı Buda, ...yeniden öğreti (adlı) tekerleği döndüreceksiniz. Şu anda çaba gösterin! Onun için üstün ...bilgeliğinizi ortaya çıkarın! Böylece ... rahip (olur)?. Eğer, ...-i yeryüzünde ... üstün bilge Buda’dan başka saygıdeğer zamanda bir-lip /-lup yapıp diyerek ... (15-30).

törtünç ülüş altı p(a)t(a)r

6a

1) ukgalı ulug kınıgın katıglanıp arıtı bilü

2) umadı.. anta ötrü ol ikegü t(e)ñri t(e)ñri-

3) -si burkannıñ alp erdemlig nomlug

4) iş işleyür ogurda aslan kanı

5) **kınımlıg** (konımlıg okn) titsileri maitrilıg sumir tagka

6) tegip tıdılıp tutulup turdılar.. kaltı sintu

7) ögüznüñ erkeçlenmiş suv-

8) -lar kaylas tag siñiriñe

9) tokınmış teg birisi kırk

10) kalp ödte yıgmış katıglanmış

- 11) ikintisi altmış kalp öde... kentü-
- 12) **-nüñ** (-niñ okn) bilge biligleri
- 13) ol bir kat böz içinte
- 14) adıra uka umadın
- 15) kadgulug bolup tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi
- 16) burkanka yakın bardılar... ..
- 17) ayamakın yinçürü töpün yükünüp elig-
- 18) -lerin kavşurup inçe tip ötün-
- 19) -tiler.. uluş ulugı t(e)ñrim.. kuvragulug
- 20) evde bir başı **bürünçüklüg** (bürünçüklüg okn) toyın oluru...
- 21) teginür .. anı biz ikegü bilge biliglig
- 22) közin körüp bilge biligimiz
- 23) bilü umadımız.. yana küügelig kılınç
- 24) odgurgalı ürkitgeli kop
- 25) odguru umadımız.. inçip y(i)me dyan bilge
- 26) biligin köñliñteki sakınçın ukgalı
- 27) ogradımız y(i)me arhant
- 28) antag ulug
- 29)
- 30) biz-

Çeviri

6a

anlamak için büyük istekle çaba gösterip yine kesin olarak bilemedi, anlayamadı. Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda'nın güçlü, erdemli öğretiyeye ait işi yaptığı zamanda, aslan Han'ın istekli öğrencileri Maitreya'ya ait Sumeru Dağı'na erişip (orada) toplanıp kaldılar. Nasıl, *Skṛ*: Sindhu (adlı) (Wilkens, 2021, s. 615) ırmağın kabarmış taşmış suları Kaylas (adlı) dağ kayalıklarına vurmuşsa, (o da) ilk olarak, kırk kalpa zamanından (bu yana) yığılmış (olan gücüyle) çaba göstererek (anlayamadım, bilemedim); ikincisi, altmış kalpa zamanından (bu yana kazandıkları) kendi bilgelikleri o bir kat bez (pamuklu kumaş) içinde... .. ayırt ederek anlayamadım. (1-15) kaygılanıp üstün bilge Buda'ya doğru gittiler. saygıyla başlarını yere eğip ellerinin ayalarını birleştirip (ondan) şöyle istekte bulundular: “Ülkenin yücresi, efendim(iz), (öğreti topluluğunun) toplanacağı evde, başı бүрүлү bir rahip oturup duruyor. Onu biz, yeniden (bakarak) bilinç gözümüzle bilgeliğimizle bilip tanıyamadık. Yine, üstün iyi erdemleri uyandırarak, çoğaltıp

fazla.. ... uyandırmayı başaramadık. Böylece, derin dalınç bilinciyle zihnindeki düşünceyi anlamak amacımız da Arhant böyle büyük -biz...(15-30).

6b

- 1) -iñ kirsiz tözlüg sizikimizni üze
- 2) biriñ(.) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi-i
- 3) burkan tözün maitriniñ edgüsin
- 4) erdemin erüş öküş tınl(ı)glar **ödinte** (ödunte okn)
- 5) açgalı yadkalı belgürtkelir üçün sansız
- 6) tümen tınl(ı)glarığ burkan kutıña ulug
- 7) küsüş turgurkalır üçün
- 8) köp kalın tınl(ı)glarığ töz-
- 9) -ün maitri-i bodis(a)v(a)t birle
- 10) sokuşturkalır üçün yana y(i)me
- 11) abişik kılgulug ödi kolusı yagumışın
- 12) ukup motgalayan arhantka inçe
- 13) tip y(a)rılıkadı motgalayan küügelig
- 14) ... -rup gantik ıgaç tokı-
- 15) titsilerim bir yırde
- 16) ... -r .. bukünki kün meniñ ulug
- 17) ... -lar işin işlegülüg
- 18) edgülüg işim ködügüm
- 19) ışitip motgalayan arhant
- 20) küügelig erdemin anta yitlinip
- 21) tag töpüsinte b(e)lgülüg boltı(.)
- 22) gantik ıgaç tokıyu inçe tip sav söz-
- 23) -ledi(:) işitiñler kamag on yñakta erdeçi
- 24) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ ulug küç-
- 25) -lüg nızvanı öçürmiş küügelig erdemlig
- 26) titsileri amtı burkan ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 27) kan y(a)rılıktın... erşvidan

- 28) señremde yığıltı(.) inçe sav söz-
- 29) -ledükte ... -niñ üni t(e)ñri t(e)ñrisi
- 30) burkannıñ küçinte yüz...

Çeviri

6b

-in (nın?) kirsiz tözlü kaygımızla verin.” Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, soylu Maitreya’nın iyiliğini erdemini pek çok canlı zamanında açarak yayıp göstermek için, sayısız on binlerce canlıyı Buda Mutluluğu’na büyük istekle eriştirmek isteği için, bütün canlıları soylu Maitreya Bodhisatva ile aynı zamana rastlatmak, (onunla) kavuşturmak için, yeniden Abhiseka (adlı) (kutsanma töreni) zamanının yaklaşmasını anlayıp düşünerek, Motgalayana Arhant’a şöyle buyurdu: “Motgalayana üstün erdemleri, ... -rup *Skr*: Ghañtikā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 272) çanı çalıp- ... - öğrencilerim bir yerde... (1-15). ... -r. Bugün benim büyük, yüce... -lar işini yapmak için ... -iyilik işim ... - iştirip Motgalayana Arhant en üstün erdemlerini orada yitirip ... - dağ tepesinde belirir, görünür oldu. Ghañtikā (adlı) çanı çalarak şöyle sözler söyledi: “İşitiñ! Bütün on yere erişen Tanrı Tanrısı Buda’nın büyük, güçlü ihtirasları söndürmüş en üstün erdemli öğrencileri, şimdi Buda dünya hükümdarının buyruğuyla ... -Rşivadana (adlı) tapınakta toplandı. Böyle söyledikten (sonra) ... -nın sesi Tanrı Tanrısı Buda’nın gücüyle yüz-...(15-30).

törtünç ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) sanı yir suvlarda alku iştilti(.) torum ara
- 2) on yıñaktıñkı kırk tümen arhant
- 3) titsiler alku erşvidan señremde yığıl-
- 4) -tılar.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 5) sekiz tümen tüü tübi sayu yaruk ıdu
- 6) y(a)rılıkadı(.) ol yaruk yaltrıklıg õñ alkı-
- 7) -nçusı t(e)ñri yiri altın aviş
- 8) tamuka tegi üç miñ
- 9) ulug miñ yir suv yarudı
- 10) yaltrıdı.. tañlap muñadıp ezrua
- 11) hormuzta t(e)ñriler ... şudavaş t(e)ñri yirin-
- 12) -teki ulug küçlüg t(e)ñriler takı y(i)me
- 13) ülgüsüz sansız luular yekler asurlar k(i)ntari-

- 14) -lar gantarvılar .. ol gantik ıgaç öñi
- 15) inçip y(i)me yaruklug arkış okımışıña
- 16) alku erşvidan señremde tiriltiler anta
- 17) ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı burkan ol erüş öküş
- 18) yığılmış kuvragıg okıp.. kaltı bulıtdın
- 19) önmiş ay t(e)ñri osuglug uday tagdın
- 20) toga kelir.. kün t(e)ñri osuglug udusın-
- 21) -tın önmiş luu kanı osuglug altun
- 22) öñlüg yarukın yaltrıtı noş tatagın
- 23) saçar.. osuglug ol kuvragıg öğirtip
- 24) sevintürüp kentü ornıntın tutup
- 25) öküş kuvrag ara aslanl(ı)g örgün üze
- 26) oturu ornanu sariputri arhantka inçe
- 27) tip y(a)rılıkadı.. s(e)n ... umadın...
- 28) ne işke
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

7a

kadar, sayısınca yeryüzünün bütününde işitildi. Bir deri bir kemik kalarak zayıflamışlar arasında on yöndeki 4000 Arhant, öğrencilerin bütünü, Rşivadana (adlı) tapınakta bir araya geldiler. Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, 80000 tüyü dibinden dikili biçimde, parlayarak buyurdu: “O parlak, aydınlık renkleri sönmeyen bitmeyen Tanrı Yeri’nden, altta Avīci Cehennemi’ne dek, 30000 yeryüzü parladı, aydınlandı. (Bu olaya) şaşırarak, Ezrua (ve) Hormuzta Tanrılar... *TochA/B* Śuddhavās < *Skr*: Śuddhāvāsa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 656) gök katındaki büyük, güçlü tanrılar, ve de sayısız ejderhalar, şeytanlar, Asurlar, ara varlıklar, ilahi gök çalgıcıları... o Ghañtikā (adlı) çanı çalarak, böylesi değişik parlak, ışıklı iyi dileklerle (dua) çağırmasına, bütün (varlıklar), ... Rşivadana (adlı) tapınakta toplandılar. (1-15) Ardından, Tanrı Tanrısı Buda, o toplanmış kalabalığı çağırarak, bulutlardan çıkmış, Ay Tanrı gibi Udaya Dağı’ndan doğarak, çıkıp gelir. Gün Tanrı gibi yörüngesinden çıkmış, Ejderha Hanı gibi altın renkli parlaklığıyla aydınlatıp tanrıların içeceği olan iksiri (her yana) saçar. ... Öylece, o öğreti topluluğunu sevindirip kendi yerinden ayrılarak, kalabalığın arasından (çıkıp) aslanlı taht üzerine oturup yerleşerek, Sariputra Arhant’a şöyle buyurdu: “Sen ... başaramadın. ... ne iş için (15-30).

7b

- 1) kentü p(a)ryanıñızka y(a)rlıkamışta kin
- 2) bir toyın başı bürünçüglüg oluru teginür(.)
- 3) anı ukgalı bilgeli katıglanıp kırk kalp
- 4) altmış kalp ödte berü yıgmış edgümüz er-
- 5) -demimizni alku üntürüp neñ kılıp ol
- 6) toyınıg ukgalı odgurgalı umadımız(.) amtı
- 7) t(e)ñrim kalın kuvrag ara y(a)rılı-
- 8) -kañ bile uka tapıñalım(.)
- 9) ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 10) ayagka tegimlig tözün maitriniñ uç-
- 11) -suzun tüpsüz teriñ bilge bilig-
- 12) -lig adrukın belgürtkelir üçün sariput-
- 13) -ri arhantka inçe tip y(a)rlıkadı.. amtı s(e)n
- 14) ş(i)la ülegil.. kimniñ küçi kü-
- 15) -süni bar erser ol toyınıg odgurgulug
- 16) amtı ş(i)la tutzun.. ol y(a)rılıg işitip üs-
- 17) -tün t(e)ñri altın yal(a)ñuk alku toyın
- 18) kuvrag tapa körüp inçe tip tiştiler(.)
- 19) biz tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg
- 20) öñi kitterser(.) kalmış alku sansar içinteki
- 21) tınl(i)glarnıñ bilge bilgisi sariputri arh-
- 22) -antniñ bilge bilgine yitmez .. saripu-
- 23) -tri... küçlüg arhant toyınıg
- 24) **odun**-masar (...-masar okn) takı adın kim bolgay
- 25) ...tutup ugay m(e)n tigli.. anta
- 26) ötrü sariputri şila üleyü yorıdı.. il
- 27) kuvrag ara bir
- 28) y(i)me ş(i)la tutgalı bolmadı anta ötrü sariputri
- 29) arhant aymanu

30) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka inçe tip ötünti

Çeviri

7b

kendi p(a)ryan (adlı) yardımcı sebebinizle buyurduktan sonra, başı bürülü bir rahip oturup (öylece) duruyordu. Onu anlamak için çaba gösterip 40000 kalpa, 60000 kalpa zamanından beri, edindiğimiz iyiliklerimizin, erdemlerimizin, becerilerimizin bütünü sergilesek de o rahibi anlayamadık. Şimdi efendim, bu kalabalık öğreti topluluğuna buyurun, biz de bilip anlayıp (o söylediklerinize) uyalım, (onları) yapalım.” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, soylu Maitreya’nın uçsuz bucaksız derin bilgeliğinin farklılığını belirtmek, göstermek için, Sariputra Arhant’a şöyle buyurdu: “Şimdi sen, *Skr. Śīla* (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 1073; Wilkens, 2021, s. 650) doğru, ahlaklı davranışı paylaş. Kimin gücü, kudreti yeterse, o rahibi uyandırıp doğru davranışı (ona) bildirsin.” (1-15) O sözü işitip üstteki tanrılar, alttaki insanların bütünü, öğreti topluluğuna yaklaşıp (onlarla) şöyle konuştular: “Biz, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda’yı bir yana bırakırsak, kalan bütün Samsara içindeki canlıların bilgisi, bilgeliği, Sariputra Arhant’ın bilgisine, bilgeliğine erişemez. Sariputra (Arhant)... güçlü Arhant rahibi, (uyandır)mazsa, (o işi) başka kim yapacak? ... ‘tutup yapıp başaracağım’ diyen... Sonra, Sariputra doğru davranışı paylaşıp yürüdü. İl öğreti topluluğu arasında bir daha doğru davranışı tutulup sergilenmedi. Ardından, Sariputra Arhant, utanıp çekinerek, ... Tanrı Tanrısı Buda’dan şöyle istekte bulundu: “...(15-30).

törtünç ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) kün t(e)ñri yarukın yaltrugulug işig
- 2) ködügüg yultuzlar yarukı yaltrıtı umaz
- 3) t(e)ñrim .. siziñe işlegülüg iş ködügüg
- 4) **titrü** (titsi okn) işlelim tip şıla tuta neçök
- 5) tegingeyler.. ulug y(a)rlıkançuçı biliglig
- 6) t(e)ñrim(.) kop kamag kuvrag siziklig erürler(.)
- 7) ol toyınıg ukgalı ulug küsüşlüg
- 8) erürler.. amtı t(e)ñrim ol toyınıg
- 9) dyanıntın odguru y(a)rlıkag-
- 10) -ay erdi.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 11) burkan erüş öküş tınl(ı)glar... ..
- 12) maitrika ağır ayag köñül
- 13) üçün ornınta turup ...

- 14) y(a)rılıkadı .. ne mañ mañlamışta ...
- 15) bu yitinçsiz yitiz yagız yir altı türlüğ
- 16) tebredi.. kamşadı .. üstün kök kalık altın
- 17) yagız yir yañkurdı.. alku tınl(ı)glar adınıp
- 18) inçe sakınç sakıntılar(:) kayu ...
- 19) -in ünteyü y(a)rılıkap bu toyınığ ...
- 20) y(a)rılıkagay erki.. t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 21) amrak **adaşı** (adası okn) oglagu ogılın ıg- ...
- 22) -irçe tözün maitri bodis(a)v(a)tgaru yag-
- 23) -uk barıp bölük bulıtdın üne kelir
- 24) biş başlıg luuka okşatı körü kanınçsız
- 25) altun öñlüg kolin kraza tonıntın
- 26) öntürü y(a)rılıkap tört ... erñek
- 27) sokuyu y(a)rılıkadı
- 28) yire iş-... ..
- 29) ///ka
- 30) tözün maitri ... tapınıp

Çeviri

8a

“Gün Tanrı parlaklığıyla aydınlanma işi, yıldızların parlaklığı, aydınlığıyla olamaz, efendim. ‘Sizin için çalışmayı, iş yapmayı tam olarak gerçekleştirelim.’ diyerek doğru davranışı benimseyerek, (onu) ne şekilde yapacaklar? Büyük acıma duygusuna sahip efendim, bütün öğreti topluluğu kuşkuludur. O rahibi anlamak için büyük istekleri vardır. Şimdi efendim, o rahibi derin dalıncından uyandırıp (ona) buyuracaktır.” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, pek çok canlı Maitreya’ya saygı duyarak için yerinden kalkıp ... buyurdu. (1-14). Öyle ki, yedi adım attıktan sonra, bu ucu bucağı olmayan yeryüzü altı kez sallandı. Üstte gökyüzünde altta yeryüzünde (bu sallanma) yankılandı. Bütün canlılar, şaşırıp şöyle düşündüler: “Ne zaman ... (sesiyle) çağırarak, bu rahibi buyuracak. Tanrı Tanrısı Buda, sevgili arkadaşı, dostu, nazik kişiyi (hastalığa yakalanmış) ...-irçe soylu Maitreya Bodhisatva’ya götürüp bölüklü, yumaklı buluttan çıkıp gelen beş başlı ejderhaya benzeyen, görülmeye doyulmayan güzellikteki altın renkli kolunu Kraza (adlı) rahip giysisinden dışarı çıkarıp ... dört... parmak şıklatarak buyurdu. yere iş-... .. //-ka soylu Maitreya uyup ... (14-30).

8b

- 1) udunup aymanu korku teg tavrağ kentü

- 2) ornınta turup birdin eñinteki tonın
- 3) uz itinip ayasın kavşurup t(e)ñri burkan
- 4) adakınta yinçürü yükünü teginti .. ötrü töz-
- 5) -ün maitri bodis(a)v(a)tıg körüp ikile ol
- 6) kuvrag muñadıp adınıp inçe tip tidiler
- 7) ançama adınçıg muñadınçıg bir
- 8) yalañuz kutlug kişiniñ bilge
- 9) biligi erdemi .. kim kırk tümen
- 10) arhant kuvragdın yigediti-i
- 11) ...t(e)ñri t(e)ñrisi burkan töz-
- 12) -ün... inçe tip tidi.. tözün
- 13) kuvrag siziklig
- 14) ...kutlıg toyın ol(.) kayu dyanıg
- 15) ...üçün başın bürünmiş
- 16) ...erdi.. anıñ sini titrüm
- 17) ...dıntar odgurdum.. amtı kentü ornu-
- 18)-i birle ulug türlüg
- 19)-güm bar.. ötrü tözün maitri
- 20) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan adakınta yinçürü
- 21) töpün yükünüp **kentü** (küntü okn) ornınta oluru tegi-
- 22) -nti .. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 23) titrü körü y(a)rılıkadı.. tözün maitriniñ
- 24) yüz kalp üç asanki uzun ödte yıggulug
- 25) edgü kılınçı tolu tükel bolmış erür.. teg
- 26) atl(ı)g edgü kılınç toşkur-
- 27) -madı... ...toşkurzun
- 28) urup
- 29)
- 30)

hareket ederek, ürküp korkmuş gibi davranış sergileyerek, kendi yerinden kalkıp sol omzundaki giysinin (kolunu) düzelterip ellerinin ayalarını birleştirerek, Tanrı Buda'nın ayaklarına saygıyla eğildi. Ardından, soylu Maitreya'yı Bodhisatva'yı görüp, yeniden o öğreti topluluğu(ndaki rahipler) şaşırıp (kendi aralarında) şöyle konuştu: "Bu şekilde, olağanüstü, şaşırtıcı insanın, kutlu kişinin bilgeliği, erdemi, 40000 rahipten oluşan öğreti topluluğundan üstündü. ...Tanrı Tanrısı Buda, soylu (Maitreya Bodhisatva'ya) şöyle dedi: "Soylu (Maitreya Bodhisatva), öğreti topluluğu kuşkulu... kutlu rahip odur. (1-14). Ne zaman derin dalıncı için başı bürünmüş... idi. Onun için seni dindar (rahip olarak, dalınçtan) uyandırdım. Şimdi, kendi yerinden (kalkıp) ...-i ile büyük türlü(isteğim) var. Ardından, soylu Maitreya, Tanrı Tanrısı Buda'nın ayaklarına saygıyla eğilip kendi yerinde oturdu. Sonra, Tanrı Tanrısı Buda, kesin olarak şöyle buyurdu: "Soylu Maitreya'nın 100 kalpa üç asanki (zaman dilimleri) (adlı) uzun dönemlerinden beri, biriktirmiş olduğu iyi davranışları, tamamlamış, yerine getirilmiştir. Gibi ...adlı iyi davranış tamamlanmadı. tamamlansın, yerine getirilsin! vurup (14-30).

törtünç ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) inçe y(a)rılıkadı.. kapilavastu balıkta
- 2) ...gautami katunnuñ altun
- 3) öñlög bözin bursañ kuvragka
- 4) ülegeli altıñ erdi(.) amtı kalın
- 5) kuvrag yığılmış erür.. ol bözüg kelürüp
- 6) kuvrag ara kezikçe yoritgıl(.) kim gau-
- 7) -tami katunnuñ küsüşü kanzun(.)
- 8) bu y(a)rılıg işitip ayag-
- 9) -ka tegimlig anant ol altun
- 10) yaltırlıg bözüg kamag toyın kuvrag
- 11) ara kigürüp başlayı t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 12) tapa iltıdi(.) alku tınl(ı)glar...
- 13) -e sakınu y(a)rılıkap ol tonug...
- 14) antada basa atyanakotani arhant-
- 15) -ka tutdı.. ulatı biş **pançik** (panşik okn) biş upançik
- 16) sariputri motgalayan mahakaşip b(a)triki

- 17) antrutida ulatı arhantlarka yakın
- 18) tegürüp tutdı arıtı altaçı önmedi inçe
- 19) tip sakıntılar **üç** (uç okn) kat yir suvda
- 20) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan birle teñrisi dıntar
- 21) arıtı yok(,) inçip y(i)me yirtinçüde bu böz
- 22) osuglug adın böz arıtı bultukmaz erdi(.)
- 23) bu altun öñlög böz ugrınta...
- 24) tınl(ı)glarka edgü kılğalı sakınur... ..
- 25) tuta y(a)rılıkamadı.. biz y(i)me bu bözüg almakka
- 26) tegimlig ermez biz.. ötrü ...
- 27) anant kezikçe
- 28) tözün maitri ...
- 29) bözüg ...
- 30) inçe tip tidi...

Çeviri

9a

böyle buyurdu. Kapilavatsu (adlı) kentte... Gautami Hatun'un altın renkli bezini, (kumaşını) bütün öğreti topluluğuna üleştirmek için almıştı. Şimdi, kalabalık öğreti topluluğu bir araya gelmiştir. O kumaşı getirip öğreti topluluğu arasında sırayla dağıt. Gautami Hatun'un isteği yerine gelsin." Bu uyuğu işitip saygıdeğer Ananda, altın parlaklığa sahip bezi bütün öğreti topluluğu arasına getirip göstererek, ilk önce Tanrı Tanrısı Buda'ya iletti. Bütün canlılar...-e düşünüp taşınarak o giysiyi... daha sonra *Skz.* Ājñātakaundinya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 82) Buda Şakyamuni'nin öğrencisine tuttu. (1-15) Diğer beş rahiplik grup, Sariputra, Motgalayana, Mahapakasapha, *Skz.* Bhadraka (Wilkens, 2021, s. 135), Antrada ve diğer rahiplere yaklaşıp (onlara onu) uzattı. Tam olarak, (o bezi) alan çıkmadı. Şöyle düşündüler: "Üç katlı yeryüzünde, Tanrı Tanrısı Buda'ya denk olan dindar (rahip) asla yok. Bu biçimde yeryüzünde, bu kumaş gibi başka kumaş, kesinlikle bulunmazdı. Bu altın renkli kumaş sayesinde, canlılara iyi davranmayı düşünür. tutup buyuramadı. Biz de bu kumaşı almaya uygun (lâyık) kişiler değiliz." Ardından, ... Ananda sırayla soylu Maitreya ... kumaşı şöyle dedi: " ... (15-30).

9b

- 1) başın mahaşravaklar bu bözüg
- 2) tutmadılar erser alku mini üçün tutmadı-
- 3) -lar.. amtı m(e)n y(i)me bu bözüg tutmuşım
- 4) k(e)rgek.. ötrü tözün maitri bodis(a)v(a)t

- 5) anant toyıntın ol bözüg altı(.)
- 6) tözün anant y(i)me ol bözüg maitri-
- 7) -ka sunup kentü kezikinte ornan-
- 8) -tı olurdı-ı anta ötrü
- 9) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 10) ol yalınayu turur altun öñlüg
- 11) bözüg tuta ornınta turup ulug
- 12) **agır** (ayar okn) ayamakın t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka
- 13) yükünüp inçe tip ötünti.. kop kamag
- 14) dıntarlarka kutadmış t(e)ñri t(e)ñrisi
- 15) burkan y(a)rlıkar alku kedgü tonagu böz ara
- 16) bu böz erdini yig erür.. yaragay erdinig
- 17) erdinin erser ayag kılğalı.. anıñ amtı
- 18) t(e)ñrim bu bözüg mintide alı y(a)rlıkagay
- 19) sansız k(a)lp acunlarda biz
- 20) ...sakınu sözleyü yitiñsiz emgek
- 21) ...biz.. ol ınagıg sakınu y(a)rlıkasar
- 22) ...tuta y(a)rlıkazun.. biziñe
- 23) ...adnaguka asıglığın..anta
- 24) ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan ne tıltagın
- 25) gautami katuntın ol bözüg tuta y(a)rlıkamadı
- 26) /// ol ok bözüg tözün maitri
- 27) ...tuta y(a)rlıkadı.. yaşayu
- 28)-du tag töpüsinte
- 29) ...geri-... bu ç...
- 30) körüp

Çeviri

9b

ilk önce *Skr.* Mahāśrāvaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 463) rahipler sınıfındaki rahipler bu kumaşı almadılarsa, bütünüyle benim için, benden dolayı almadılar. Şimdi, benim de bu kumaşı almam

gerek.” Ardından soylu Maitreya Bodhisatva, Ananda (adlı) rahipten o kumaşı aldı. Soylu Ananda da o kumaşı Maitreya için sunup kendi sırasında yerine oturdu. Daha sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva o parlayarak duran altın renkli kumaşı alıp yerinden kalkarak, büyük saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’ya eğilip şöyle istekte bulundu: “Bütün dindarların kutlusu, Tanrı Tanrısı Buda buyuruyor: “Bütün giyilecek kumaşların arasında bu kumaş cevheri en iyisidir. (1-15) Yararlı olacak cevheri ise, cevherine saygı duymak... Onun için şimdi efendim, bu kumaşı benden alıp buyuracak. Sayısız zamanlardaki varlık biçimlerinde biz ... düşünüp konuşarak bitmek bilmeyen acılar (çektik). O dayanağı düşünüp buyurursa, ...tutup buyursun. Bizim için, başkaları için yararlarını (söylesin).” Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, hangi sebeple Gautami Hatun’dan o kumaşı alıp buyuramadı. /// o kumaşı soylu Maitreya alıp buyurdu. Yaşayıp (durdu) dağ tepesinde. ...geri ... buç-... ..görüþ...(15-30).

törtünç ülüþ on p(a)t(a)r

10a

- 1) tözün maitri artukta artuk süzülüp
- 2) t(e)ñri t(e)ñrisi burkannıñ iki kırk irü b(e)lgü
- 3) kut buyanın sekiz y(i)g(i)rmi türlüg
- 4) eñenyük edgüsin yögerü turgurup erti-
- 5) -ñü süzük köñli turdı.. ol süzük
- 6) köñül küçinte elig türlüg l(a)kşanivib-
- 7) -ag atl(ı)g köñülteki edgü kılınç
- 8) turdı.. ötrü inçe tip kut
- 9) koltı(:) siziñ et’öziñiz neteg
- 10) erser ançulayu y(i)me meniñ et’öz-
- 11) -üm bolzun.. bu muntag kut kolmışta
- 12) ok elig türlüg lakşanivibag atl(ı)g köñül-
- 13) -teki edgü kılınçı turdı... ..
- 14) ara edgü kılınçı adkangu... ..
- 15) munça yüz bir türlüg köñülteki edgü
- 16) kılınç küçinte altun
- 17) öñlüg öñi kırtışı
- 18) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 19) gautami katunnuñ kentü eligin

- 20) eñirmiş altun öñlög bözüg töz-
- 21) -ün maitridin alı kede y(a)rılıkadı. yal-
- 22) -trıyu yaşayu ezrua ünin ulug sevinç-
- 23) -in toyınlarıg okıp inçe y(a)rılıkadı(.)
- 24) bolgay kin keligme ödte sekiz tümen
- 25) yaşl(ı)g tınl(ı)glarıñ özinte yaşınta
- 26) maitri atl(ı)g ançulayu kelmiş ayagka
- 27) tegimlig köni...-li alku nomlar
- 28) ukmış t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 29)
- 30)

Çeviri

10a

Soylu Maitreya, fazlasıyla aydınlanıp Tanrı Tanrısı Buda'nın 32 üstün belirtisini (niteliğini), üstün iyiliğini, 18 türlü kendine özgü iyiliğini bütünüyle anlayıp fazlasıyla düşünceleri arındı, kuşkuları gitti. O arı düşüncesi nedeniyle elli türlü (olan), *Skr*: Laksanavipāka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 450) 32 niteliğin sonucunu (olarak), zihninde iyi davranışlar yer edindi. Sonra böyle düşünerek kut, mutluluk istedi: “Sizin bedeniniz nasılsa, benim bedenim de öyle olsun! Böylece, kut isteyişyle birlikte elli türlü Laksanavipāka (adlı) niteliğin sonucu olarak, zihninde iyi davranışlar belirdi, yer edindi. Arada iyi davranışı değişik bu şekilde zihinde yüz bir türlü yer edinen iyi davranışları nedeniyle ... altın.... renkli benzi, yüzü (1-17). Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, Gautami Hatun'un kendi eliyle eğirdiği altın renkli kumaşı, soylu Maitreya'dan alıp giydi. Parlatıp aydınlatarak, Ezrua sesiyle büyük sevinçle rahipleri çağırıp buyurdu: “Gelecek uzun zamanlarda, 80000 yaşında olacak canlıların yaşamında Maitreya adlı, öylesine gelmiş, saygıdeğer, dürüst, ... bütün öğretileri anlamış Tanrı Tanrısı Buda ... (17-30).

10b

- 1) tosun erenig turgurdaçı ..t(e)ñri yal(a)ñ-
- 2) -uknıñ bahşısı atı kötrülmiş t(e)ñri
- 3) yal(a)ñukug yir suvug kentü bilge biligin
- 4) ukup tanuklap alku emgekliglerniñ
- 5) alkınmakın ukıtgalı kaltı bu ödün
- 6) alku emgek alkınmakıña nom nomlar erser
- 7) m(e)n inçip edgü nom nomlagay(.) eñ

- 8) ilki ortuda üzlençüde
- 9) edgü edgü yörüglüg arıg süz-
- 10) -ük yaruk yaşuk turgaru tolu tükel
- 11) ... -g t(e)ñri yal(a)ñukka adırt-
- 12) -layu nomlagay. m(e)n bu ödün nirvan-
- 13) -ka barır m(e)n. takı y(i)me ol
- 14) titsileri maitri tözlüg
- 15) kaltı meniñ bu ödte titsi
- 16)-ki tözlüg atanurlar erser inçip
- 17) sansız tümen titsilerig uduzup
- 18) tegürgey .. kaltı m(e)n bu ödün
- 19) erüş öküş titsilerig esengülüg yolka
- 20) kigürser erser m(e)n .. anta ötrü ayag-
- 21) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t bir erser
- 22) altun öñlüg öñ kırtış bolup
- 23) ikintike kin kelir ödte bolgulg
- 24) kentü çogın yalının işitip añsız süz-
- 25) -ülüp t(e)ñri t(e)ñrisi burkan adakınta
- 26) inçürü yükünüp inçe tip ötünti.. adınçıg
- 27) muñadınçıg ayagka tegimlig t(e)ñrim
- 28) m(e)n asra tınl(ı)g
- 29)
- 30)

Çeviri

10b

evcileşmemiş, vahşi erenleri, adamları medenileştiren... efendilerin (tanrıların), insanların hocası, adı yüceltilmiş, tanrıları, insanları, yeryüzünü, kendi bilgeliğiyle anlayıp tanımlayarak, bütün acıların bitmesini anlamak için, bu zamanda bütün acıları bitirmek adına öğretiyi öğretirse, ben de bu şekilde iyi öğretiyi öğreteceğim. Öncelikle, ortada, üstünde iyi iyi anlamlı, arı, parlak durup... bütünüyle ... -g tanrılar, insanlar için ayrıntısıyla öğreteceğim. Ben, bu zamanda Nirvana'ya erişeceğim. (1-13). Ve yine o öğrencileri... .. Maitreya tözlü bu şekilde benim bu zamanda öğrenci-ki tözlü adlandırılırlarsa, böylece sayısız öğrenciyi

yönlendirip erişecek. Böylece, bu zamanda pek çok öğrenciyi esenlik yoluna sokacağım, yönlendireceğim.” Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, önce altın renkli benize bürünerek, yeniden gelecek zamanlarda olacağı kendi parlaklığını, aydınlığını işitip hemen arınarak, Tanrı Tanrısı Buda’nın ayağına saygıyla eğilerek (ondan) şöyle istekte bulundu: “Olağanüstü saygıdeğer efendim, ...ben altta canlı (13-30).

törtünç ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) bulu tegineyin.. kaltı siz sogançığ tatığ-
- 2) -lıg nom nomlap erüş öküş tınl(ı)glarka
- 3) edgü kılur erser siz.. ançulayu y(i)me m(e)n
- 4) kin kelir ödün maitri tözlüg titsi-
- 5) -lerimke baştın edgü ortuda edgü adak-
- 6) -ta edgü üç türlüg adrukın nom
- 7) nomlap sansız tümen tınl(ı)g-
- 8) -larka asıg tusu kılayın(.)
- 9) ötrü tözün maitriniñ söz-
- 10) -lemiş üni üç miñ ulug miñ
- 11) ulug yir suvda alku iştilti...
- 12) kök t(e)ñri altı türlüg tebredi kamşadı
- 13) taluy ögüz suvı yaygantı simir taglar
- 14) t(e)ñriler orduları titredi.. kök kalıkda
- 15) pra asguk köligelig kuşatri hua
- 16) çeçeklig yagmur yagdı.. yıdlig yıpar-
- 17) -lıg yil yiltirip yinçke yinçke...
- 18) yüzken yagmur yagdı(.) üstün t(e)ñri altın
- 19) yal(a)ñuk alku ögirdiler sevintiler elig-
- 20) -in kavşurup süzük köñülin titrü
- 21) maitri tapa körü abışıklıg yarlıgıg işit-
- 22) -geli anuk erdiler.. ötrü tükel bilge
- 23) biliglig ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan maitri-

- 24) -līg tegin üge ogullug titrū közin
- 25) körüp yana y(i)me ayınçsız katıg köñülin
- 26) tükemiş buyanın bögtegin ukup külçire
- 27) y(a)rılıkadı ..agzınta tişinte tolpet'öz-
- 28) -inte // altın ...ç(a)hş(a)put
- 29) kalpda ...
- 30) ///miş...

Çeviri

11a

bulup erişeyim. Siz, böyle tatlı öğretiyi pek çok canlıya öğretip iyilik yaparsanız, ben de aynı şekilde, gelecekte Maitreya tözlü öğrencilerime önce iyi, devamında iyi, sonunda da iyi üç türlü değişik öğretiyi öğretip sayısız canlıya yararlı olayım.” Ardından, soylu Maitreya’nın söylemiş olduğu söz, 30000 yeryüzünün bütününde işitildi. Gökyüzü altı kez gürledi. Okyanusların suyu yayıldı, taşıtı. Sumeru Dağı’nın efendilerinin sarayları titredi. Gökyüzünden güneşlik gölgeliği (oluşturacak biçimde) nilüfer çiçekleri yağmur (gibi) yağdı. (1-16). Güzel kokulu yel estirerek, ince ince yüzen yağmur yağdı. Üstte Tanrı(lar), altta insanlar(ın) bütünü sevindi. Ellerin ayalarını birleştirip arı düşünceyle dikkatlice Maitreya’ya bakıp Abhiseka (adlı) kutsanma yarlığını işitmek için hazırlandılar. Sonra, üstün bilgeliğe sahip dünya hükümdarı Maitreya (adlı) ardıl oğul, dikkatli gözleriyle bakıp kötü, fena düşüncelerini bırakmış (olarak), en üstün iyiliği anlayıp güler yüzle buyurdu. Ağzında, dışında bütün bedeninde ... // altın (renkli yüzüyle) ... doğru davranış kuralları ...zamanda ...///-miş... (16-30).

11b

- 1) ödteki kün t(e)ñriler osuglug.. burkan-
- 2) -lar belgürüp kamag uluşlarda yadaltı-
- 3) -lar.. amarıları burkanlar küügelig erdem kılur-
- 4) -lar ..amarı tüü türlüg nom nomlayur-
- 5) -lar erdi.. amarı dyanka olururlar erdi
- 6) amarıları pinvat kılurlar erdi.. amarı
- 7) nirvanka barmış osug yañ
- 8) kılurlar erti amarı çankirmint
- 9) kılı yorırlar erdi.. ötrü ol
- 10) yaruklar örtlüg tamularıg sogık
- 11) tp tomlıg tamularıg yılıg

- 12) işitip a yek acunıta
- 13) miş tınl(1)glarıg todurup kanturup
- 14) ... acunıta togmış ırın yarl(1)g
- 15) ...baz kılıp ikile evrilip t(e)ñri
- 16) t(e)ñrisi burkannıñ uřniriñe kirdi(.)
- 17) ...-i büküp ayagka tegimlig
- 18) ...küsüşi kanmış osuglug añsız
- 19) öğrünlög sevinçlig boltı.. ol yıgıl-
- 20) -miş kuvrag y(i)me ertiñü sevinçlig boltı(.)
- 21) anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 22)-k tört miñ altunlug
- 23) kövrögler üninte utmış yigedmiş sevig-
- 24) -lig ezrua ünin tözün maitrig
- 25) okıp inçe y(a)rılıkadı... edgü edgü tözün
- 26) oglum .. edgüde takı ... küsüşüñüz
- 27) erür .. alku sansar içinteki tınl(1)glarnıñ
- 28) edgülög ...-p kamag arhant
- 29) bodis(a)v(a)t...
- 30)

Çeviri

11b

zamandaki Gün Tanrılar gibi Buda'lar belirip bütün kentlere yayıldılar. Bazı Buda'lar üstün becerilerini, erdemlerini gösterdiler. Bazıları, değişik öğretileri öğretti. Bazıları, derin dalınca oturlardı. Bazıları, *Skṛ*: Piñḍapāta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 556) sadaka yemeği verirlerdi. Bazıları, Nirvana'ya erişmiş gibi davranış, tutum sergilerlerdi. Bazıları, *Skṛ*: Cankramita (adlı) (Wilkens, 2021, s. 221) volta atarak yürüme eylemini gerçekleştiriyorlardı. Ardından, o parlak alevli cehennemleri soğuk ... soğuk cehennemleri ılık işitip a şeytan varlığında miş canlıları doyurup ... varlığında doğmuş ... kötü buyruk ... uzlaştırarak barıştırıp yeniden döndürüp *Skṛ*: Uřñiřa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 805) derin dalınca (meditasyona) girdi. (1-16). ...-i büküp saygıdeğer (Maitreya Bodhisatva), isteği yerine gelmiş gibi hemen sevindi. O, toplanmış öğreti topluluğu da fazlasıyla sevindi. Daha sonra, Tanrı Tanrısı Buda, ...-k 40000 altın davulun (sesini alt yenmiş, onlardan üstün gelmiş) sesinden daha güzel olan sevimli Ezrua sesiyle Maitreya'yı çağırıp buyurdu: “İyi, iyi soylu oğlum! İyilikten öte ... isteğinizdir. Bütün Samsara içindeki canlıların iyiliği ...-p bütün Arhant Bodhisatva (16-30).

törtünç ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) siziñ **küsüşüñüz** (küsünügüz okn) birle teñleser antag
- 2) bolgay kaltı taglar kanı simir tagka
- 3) bir kığ evinin meñzetmiş osuglug(.)
- 4) takı y(i)me koduru kolulañ kim biz ikegü
- 5) asanki kalp sanınça uzun ödte
- 6) burkan kutıña emgek emgentimiz(.) bir
- 7) bir çadik kılmış ogurda kop kamag
- 8) tınl(ı)glarka kutgargalı
- 9) katıg kut koltumuz.. amtı
- 10) ol meniñ burkan kutı kūsüşüm kantı(.)
- 11) asanki sanınça tınl(ı)glarığ sansardın
- 12) ozgurdum kutgardım(.) üç tegzinç iki
- 13) y(i)g(i)rmi bölük nomlug tilgen tevirdim(.)
- 14) t(e)ñri yal(a)ñukug kuvratıp mahasamaç atl(ı)g
- 15) sudur nomladım.. azıg nomlug tirtiler birle
- 16) itişip küügelig erdem körkitdim.. straya-
- 17) -satriş t(e)ñri yirinte yaykı bakçanta
- 18) olurup sansız tümen t(e)ñri iligler birle
- 19) antaran inip tivavataran atl(ı)g ...
- 20) kün **körgitdim** (kötgürdüm okn) ög kañka ...
- 21) tegürgeli öteg birim arıtgalı üçün
- 22) ögümin kañımın tört kirtü nomlarka
- 23) tegürdüm.. anupadit atl(ı)g yul kıdıgınta
- 24) kr(a)mapaloti atl(ı)g ulug törüg tokug... manda-
- 25) -kini yul kıdıgınta tört maharaç t(e)ñri-
- 26) -lerke tört kirtü nom nomladım.. alku

27) tınl(ı)gıg ayıncsız burkan kutıña köñül

28) öritdim.. ne

29)

30)

Çeviri

12a

Sizin isteğinizle eşit olursa öyle olacak, tıpkı dağlar hanı Sumeru Dağı'nı bir toz tanesine benzetmiş gibi. Ve yine isteklerin bütünüyle yerine gelsin. Biz, yeniden *Skṛ*. Asaṃkhyeya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 71) kalpa zamanı kadar uzun zaman boyunca Buda mutluluğu için acı çektik. Yeniden *Skṛ*. Jatāka (adlı) Buda'nın doğum öyküsünün anlatıldığı zamanda, bütün canlıları kurtarmak için güçlü isteğimiz mutluluk isteğimiz vardı. Şimdi, o benim Buda mutluluğu isteğim yerine geldi. Asaṃkhyeya (adlı) uzun zamanlar boyunca, canlıları Samsara'dan kurtardım. Üç bölüm on iki bölükten oluşan öğreti (adlı) tekerleği çevirdim. Efendileri, insanları toplayıp *Skṛ*. Mahāsamāja-Sūtra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 462) eseri öğrettim. Sapkın öğretinin savunucuları, öğrencileriyle mücadele ederek, üstün becerilerimi, erdemlerimi gösterdim.(1-16). *Skṛ*. Trāyastriṃśa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 625) Tanrı Indra'nın yerinde, yağmur mevsimi inzivasına oturup sayısız Tanrı hükümdarlarıyla birlikte oradan inip *Skṛ*. Devāvataraṇa adlı Buda'nın Trāyastriṃśa yerinden inişi... Güneşi gösterdim, anneye babaya...erişmek, borcu ödeyip (onları) arıtmak için, annemi babamı dört gerçek, doğru öğretiye ulaştırdım. *Skṛ*. Anavatapta (Wilkens, 2021, s. 53) adlı gölün kıyısında, *Skṛ*. Karmaṇaṇi adlı (Wilkens, 2021, s. 338) karma ipi (doğumların çemberindeki davranışların bağlantısı) yüce töreyi dokumayı ... Mandakini (adlı) gölün kıyısında dört Maharaç (adlı) krallara dört gerçek öğretiyi öğrettim. Bütün canlıları korkusuzca Buda mutluluğu için yüreklendirdim. Ne (16-30).

12b

1) tükel kıltım(.) amtı sini ogul ilig atıña

2) turgurup y(i)me erk **türk**(... okn) k(e)rgek

3) bolgay s(e)n(.) kin kelir ödün sekiz tümen yaş-

4) -lıg tınl(ı)glar özinte yaşınta maitri

5) atl(ı)g ançulayu keliş munçulayu kop kamag

6) nomug ukmış(.) tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan

7) kin ödün yitlinmiş(.) bu yirtin-

8) -çüdeki nirvanlıg yolug isteyü

9) ayu birgey s(e)n(.) kaltı amtı m(e)n

10) ermiş teg ol ogurda seniñ

- 11) tözlüg titsileriñ bolgaylar
- 12) meniñ titsilerim şaki tözlüg
- 13) otguratı s(e)n *miñlig* (mıñlıg okn) tümen-
- 14) -lig ...-i kuvragıg baş adak kılı yite
- 15) yolçu yırçı bolgay s(e)n. kaltı m(e)n amtı
- 16)-irleyür erser m(e)n takı y(i)me s(e)n
- 17) ...-gil kim ratnaşiki burkandın kaşıp
- 18) ...tegi tüklüg tümenlig t(e)ñri
- 19)-dinta antag bek katıg kut
- 20) erti.. m(e)n bu yirtünçüdeki umugsuz
- 21) inagsız ...emgeklig tınl(ı)glarıñg umuğı
- 22) bolayın ... etmiş burkanlarda
- 23) ...ozmaduk tınl(ı)glarıg ozgurdaçı
- 24) bolayın... emgekte ertmedük tınl(ı)g-
- 25) -larıg kutgartaçı t(e)ñri yal(a)ñuknuñ bahşısı
- 26) bolayın...-g ilkideki inag savlarıñız
- 27) yaşta
- 28) kutrulmaduk
- 29)

Çeviri

12b

Tam olarak yaptım, tamamladım. Şimdi sen, oğul (olarak), hükümdar adına (onun) yerine geçerek, yine hükmedecek ... gerek olacaksın.” Ardından 80000 yaşındaki canlıların bedeninde yaşamında, Maitreya adlı (olarak), öylesine gelmiş (olarak), bu şekilde, bütün öğretiyi anlamış. “Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, gelecek zamanda geçip gidecek, geçici olan bu yeryüzünde, Nirvana (adlı) yolu isteyip söyleyeceksin. Aynı şekilde şimdi ben, ulamış gibi o zamanda, senin tözlü öğrencilerin olacaklar. benim öğrencilerim Şakya (soyundan) tözlü kesinlikle sen binlerce, on binlerce... ..-i öğreti topluluğuna baş ayak olup yetecek yol gösterici olacaksın. (1-15) Aynı biçimde ben şimdi, ...-irleyür ise ben de yine sen-gil Ratnasikhin adlı Bodhisatva’dan Kaşyapa adlı Bodhisatva’ya dek binlerce tanrı-dinta böylesi sağlam kut dı. Ben, bu yeryüzündeki umutsuz, dayanaksız, acı çeken canlıların umudu olayım. ... geçmiş Bodhisatva’lar döneminde kutulamayan canlıları kurtaran olayım. Acısı geçmemiş canlıları kurtaran, Tanrı (ve) insanların öğreticisi, hocası olayım. ...-g ilk önce dayanak olan sözleriniz yaşta, yaşamda kurtulmadık (15-30).

törtünç ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) m(e)n kaşip burkantın kop kamag tınl(ı)g-
- 2) -larıg urunçak tuta tegintim.. ançulayu
- 3) y(i)me s(e)n mintidin kamag tınl(ı)glarıg
- 4) urunçak tutgıl.. kayu ödün burkan
- 5) kutın bulsar s(e)n amrak oğlanıg isteyür-
- 6) -çe tilep istep kop muñlarında kutgar..
- 7) bu yarlıg işitip tözün maitri
- 8) ulug ağır süzük köñlin
- 9) ayasın kavşurup eñite et'öz-
- 10) -in t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka yüküngeli
- 11) sakındukta turun-
- 12) turgınça ediz kök kalıkta
- 13) kalañulayu turdı.. altın t(e)ñri t(e)ñrisi
- 14) burkan uday tag töpüsinte
- 15) yaltrıyu tururça örgün üze inçe
- 16) y(a)rlıkar erdi.. üstürti asturtı kaltı...
- 17) ay t(e)ñri togmışça tözün maitri...
- 18) -lıyur erdi.. kaltı altı y(i)g(i)rmi kün t(e)ñri
- 19) ay t(e)ñri körüşürçe t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 20) tözün maitri birle **körüşmişte** (körümışke okn).
- 21) üstün kök altın yagızta tınl(ı)g-
- 22) -lar alku tözün maitrika yüküntiler
- 23) ötrü ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 24) üstün kök kalıkta yirde olurur-
- 25) -ça sökütip ayasın kavşurup
- 26) inçe tip ötünti(.) tegeyin t(e)ñrim

- 27) tınl(ı)glarığ amrak oğlanımta...
- 28) kutgar tutgalı kaltı siz .. bu ...
- 29) evirtmiş ödte alku tınl(ı)glar-
- 30) -ka adrıncsız köñülin asıg tusu kıltnız

Çeviri

13a

Ben, Kaşyapa adlı Bodhisatva'dan bütün canlıları emanet aldım. Aynı şekilde sen de benden bütün (bu) canlıları emanet al. Ne zaman Buda Mutluluğu'na erişersen, sevgili oğlunu istediği biçimde dilediği bütün sıkıntılarından kurtar.” Bu sözü işitip soylu Maitreya yüce saygı, arı düşüncesiyle ellerinin ayalarını birleştirip öne eğilen bedeniyle Tanrı Tanrısı Buda'ya saygı göstererek durduğunda durmuş gibi yüksek gökyüzünde havada süzülerek durdu.(1-13) Alta Tanrı Tanrısı Buda, Udaya Dağı'nın tepesinde parlayarak duruyormuşçasına tahtı üzerinden şöyle buyuruyordu: “Yukarıya aşağıya aynı şekilde... ..Ay Tanrı doğmuşçasına soylu Maitreya (gökte duruyordu). Aynı biçimde, on altı Gün Tanrı Ay Tanrı('yla) görüşüyormuşçasına Tanrı Tanrısı Buda, soylu Maitreya ile görüştüktan sonra, üstte gökyüzünde alta yeryüzündeki bütün canlılar, soylu Maitreya'ya saygı duyarak eğildiler. Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, üstte gökyüzünde yerde diz çöküp oturmuşçasına ellerinin ayalarını birleştirip şöyle istekte bulundu: “Erişeyim, efendim! Canlıları sevgili oğlumdan (kurtarmak için emanet) alayım. Aynı şekilde siz, ... bu dönen zamanda bütün canlılar ...(13-30).

13b

- 1) ançulayu y(i)me m(e)n kin keligme meñi-
- 2) -lig toñalıg edgü ödte tınl(ı)glarığ
- 3) emgeklerintin ozgurup edgüke tegüreyin(.)
- 4) anta ötrü tözün maitriniñ
- 5) bu muntag sözlemiş üni üç miñ ulug
- 6) miñ yir suvda tüzü iştilti.. kim y(i)me
- 7) tözün maitriniñ şazanınta
- 8) kutrulgulug üstün br(a)hmalok
- 9) t(e)ñri yirindin altın aviş
- 10) tamuka tegi.. tınl(ı)glar erdi olar
- 11) alku tözün maitriniñ kök kalık-
- 12) -da oluru kop kamag tınl(ı)glarığ urunçak
- 13) tuta teginmişin begiz belgülüg yögerü
- 14) kördiler.. ol tıltagın alku tınl(ı)glar

- 15) ögrünçülüg sevinçlig bolup tegin
- 16) üge atıña tegmiş tözün maitrika yinçürü
- 17) yüküntiler .. inçip y(i)me ol ulug ögrünçü
- 18) sevinçke yagız yir tebredı.. kök kalıkda
- 19) tıkmış teg t(e)ñriler turdılar.. tört
- 20) buluñ yıñak yarudı yaşudı.. kin kelir
- 21) ödteki muñadınçığ savlar begiz belgülüg
- 22) ... -da közinti kök kitumati
- 23) ... tegreki sekiz tümen tört
- 24) miñ balıklar birle körüntiler(.) takı
- 25) y(i)me hua çeçeklig öleñlig çimgenlig
- 26) ... sekiz tümen tört miñ
- 27) bag borluk kalvalıklar alku belgürüp
- 28) közüntiler ton etüg itig yaratl(ı)g aş içgü söğüt
- 29) arıg alku közintiler.. yakın yaguk
- 30) birşi kersi kiçig sozak-

Çeviri

13b

Aynı biçimde ben de gelecekte sevinçli, iyi zamanlardaki canlıları acılarından kurtarıp iyiliğe eristireyim. Daha sonra, soylu Maitreya'nın bu şekilde söylediği sözler, 30000 yeryüzünün bütününde işitildi. Yine soylu Maitreya'nın öğretisinde kurtulmak isteyen *Skṛ*: Brahmaloaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 193) kozmik (gök katından), Tanrı Yeri'nden, altta Avīci Cehennemi'ne dek canlılar vardı. Onların hepsi, soylu Maitreya'nın gökyüzünde oturup bütün canlıları emanet almasını gözlerinin önünde açık bir biçimde gördü. (1-14) O sebeple bütün canlılar sevinip Buda'nın ardılı olmuş soylu Maitreya'ya (karşı) saygıyla eğildiler. Böylece, o sevinçten yeryüzü sallandı. Gökyüzünde yığılmış, kümelenmiş gibi tanrılar durdular. Dört yan parladı, aydınlandı. Gelecek zamandaki olağanüstü, şaşırtıcı sözler, açık bir biçimde görüldü. Gökyüzü Katmandu çevresindeki 84000 kentlerle birlikte göründüler. Yine nilüfer çiçekli, çimenli yeşillik meyve, sebze bahçelerinin bütününde belirip göründüler. Giysilerde, süslenmiş donanımlarda, yemeklerde, içeceklerde, ormanların bütününde göründüler. Yakın (ilçe), (kasabalarda), küçük köy-...(14-30).

törtünç ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) -lar tıkmış teg yigü tınl(ı)glar birle
- 2) közintiler.. takı y(i)me paranati ilig kan-
- 3) -nıñ t(e)ñridem erdinilig sırukı maitri
- 4) ödınte közünti takı y(i)me şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 5) ilig kan sekiz tümen tört miñ
- 6) tapınur begleri birle maitrig ayayu çilte-
- 7) -yü közüntiler.. ol antag muñadıñ-
- 8) -ıg savlar körüp alku tınl(ı)glar
- 9) tözün maitri birle kelgölüg
- 10) sansardın ozgulug kutrulgulug
- 11) kut koltı(.) anı körüp ş(i)mnu t(e)ñriniñ
- 12) busuş kadgu ukıtdaçı tuğı tebedi kamsadı
- 13) anı körüp kodı yırtınçüke kördi alku
- 14) tınl(ı)glar maitri birle kelgölüg kut
- 15) kolmışların ... ötrü inçe sakınçı boltı
- 16) ańsız bu tınl(ı)glar kin kelir maitrilig
- 17) yañı kün birle kelgeli kutrulmak
- 18) yolka teggeli ertiñü küsüş turgurmuş
- 19) erürler.. amtı bularka şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 20) ilig kannıñ meñisin takı
- 21) çogın yalının ödnüñ edgüsin
- 22) ögeyin kim işitip kutrulmak
- 23) köñülleri-n (.) munçulayu sakınıp
- 24) yigit urı körkin belgürtüp t(e)ñri t(e)ñrisi
- 25) burkan tapa kelip şlokin inçe
- 26) tip tidi.. kin keligme ödün körü kanıñ-
- 27) -sız körkle körklüg inçü munçukın
- 28) hua çeçekin itiglig yaratıglıg
- 29) tınl(ı)glar bolgaylar.. bilezüklig

30) üzük-

Çeviri

14a

-lerde bir araya gelmiş, kümelenmiş gibi canlılarla birlikte göründüler. Ve yine *Skr.* Praṇāda (adlı) hükümdarın ilahi cevherli sırası Maitreya zamanında görüldü. Ayrıca, Şakya soylu dünya hükümdarının buyruğundaki 84000 beyle birlikte Maitreya'ya saygılarını sunmak için göründüler. Böylesine olağanüstü, şaşırtıcı sözleri anlayıp bütün canlılar, soylu Maitreya ile birlikte yeniden doğmak için, onun dönemine rastlamak için Samsara'dan kurtulmaya can attılar, fazlasıyla istekli oldular. Onu görüp Buda'yı baştan çıkarmak isteyen şeytanın, *Skr.* Māra (Wilkens, 2021 ,s. 651), kaygı, üzüntü anlatan (onu sembolize eden) sancağı sallandı. O durumu anlayarak, yeryüzüne indiğinde, bütün canlıların Maitreya'ya denk gelme isteğinin çok fazla olduğunu gördü.(1-15) Daha sonra, (kendinde) şöyle düşünce doğdu: “Sayısız bu (kadar) canlı, gelecekteki Maitreya (adlı) “Yeni Gün” (dramında onunla) denk gelmek, kurtulmak yoluna erişmeyi fazlasıyla istiyorlar. Şimdi, bunlara Şakya soylu dünya hükümdarının sevincini, aydınlık zamanın iyiliğini öveyim. (Onların) işitip kurtulmak isteme düşünceleri (artsın). Böyle düşünerek yiğit adamlık, cesaret yüzünü gösterip Tanrı Tanrısı Buda'ya giderek cümlesini şöyle söyledi: “(Onlar,) gelecek zamanlarda görülmeye doyulamayacak kadar güzel yüzlü; inci boncuklu; nilüfer çiçekli; donanımlı, süslü; canlılar olacaklar. Bilezikli, yüzük- (15-30).

14b

- 1) -lüg kolları eligleri üze kitumati balık-
- 2) -ta küle oynayu şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 3) kanka yakın kelgeyle.. t(e)ñri burkan
- 4) inçe tip y(a)rılıkadı.. ol ödteki tınl(ı)g-
- 5) -lar azsız tutyüksüz iki siziksiz bolgay-
- 6) -lar maitri burkan nomıta sekiz tözün
- 7) yolın bulgaylar.. nirvanlıg meñike
- 8) teggeyle.. ötrü ş(i)mnu inçe tip
- 9) tidi.. kin keligme ödteki
- 10) tınl(ı)glar altun kümüşlög bolgay-
- 11) -lar t(e)ñridem aşın içgün meñilegeyle
- 12) biş türlög inçeke oyunın kitumati
- 13) balıkta şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 14) birle meñileyürler.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 15) inçe tip y(a)rılıkadı.. kin keligme ödteki

- 16) kutlug tınl(ı)glar .. m(e)n meniñligsiz bolgay-
- 17) -lar(.) altun kümüşke y(i)me artuk az-
- 18) -lanmagaylar.. sekiz tözün yolça bargaylar
- 19) nirvan balıkka teggeyler.. ş(i)mnu t(e)ñri
- 20) inçe tip tidi.. otguratı ol ogurdakı-ı
- 21) tınl(ı)glar yıd yıpar çintan et'özleriñe
- 22) türtgeyler.. kaş atl(ı)g böz agıg ton
- 23) itip kedgeyler.. kitumati balıkka ögrünçü-
- 24) -legeyler(.) t(e)ñri t(e)ñrиси burkan inçe
- 25) tip y(a)rılıkadı ol y(i)me edgü ödteki tözün
- 26) tınl(ı)glar ...-k osuglug
- 27) acunlug bag üzüp buyanlık meñi meñilegeyler
- 28) maitri burkan nomınta arıg ç(a)hş(a)put küz-
- 29) -edgeyler inçe ukıl s(e)n körksüz

Çeviri

14b

-lü elleriyle Katmandu kentinde gülüp oynayarak, Şanka soylu dünya hükümdarına gelecekler. Tanrı Buda şöyle diyerek buyurdu: “O zamandaki canlılar, hırssız, kuşkusuz olacaklar. Maitreya öğretisinde sekiz soylu, doğru yolu bulacaklar. Nirvana (adlı) mutluluğa erişecekler. Ardından, şeytan (Mara) şöyle dedi: “Gelecekteki canlılar, altınlı gümüşlü olacaklar. İlahi aş, içeceklerle mutlu olacaklar. Beş türlü nazik, hoş müzikle Şakya soylu dünya hükümdarı ile birlikte Katmandu kentinde eğlenecekler. (Bunun üzerine yanıt olarak,) (1-15). Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “Gelecekteki kutlu canlılar ... (Onlar) ben, bencil (büyüklenmiş, kötü düşünceli) olmayacaklar. Altın gümüş için aç gözlü olmayacaklar. Sekiz doğru, gerçek yoldan gidecekler. Nirvana (adlı) kente ulaşacaklar.” Ardından şeytan şöyle dedi: “Kesinlikle o zamandaki canlılar, güzel kokulu mücevherleri, cevherli bedenlerine değdirecekler. *Skṛ*. kāśī ~ kāśi (adlı) (Wilkens, 2021, s. 341) değerli ipekli kumaşı giysi olarak giyecekler. Katmandu kentinde sevinip eğlenecekler. Tanrı Tanrısı Buda şöyle diyerek buyurdu: “Yine o iyi zamandaki soylu canlılar, ...-k gibi varlık biçiminde bağı çözüp en iyi davranışlı olarak, mutlu olacaklar. Maitreya Bodhisatva’nın öğretisinde arı, doğru davranış kurallarını gözetecekler. Böyle anla sen! Çirkin, kötü ... (15-30).

törtünç ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) kılınçlıg ş(i)mnu ol antag sav işitip kalın

- 2) kuvrag ikile ögrünçlüg sevinçlig
- 3) bolup katıg ünin inçe tip küliš-
- 4) -tiler.. ötrü ş(i)mnu t(e)ñri busuşlug kadgu-
- 5) -lug bolup anta ok yitlinip bardı.. anta
- 6) ötrü ol erüş öküş kuvrag bir uçlug
- 7) süzük köñlin ikile ogul
- 8) ilig atıña tegmiş tözün
- 9) maitrika inçürü yükünü
- 10) birle kelgölüg inçe tip kut
- 11) koltılar(.) siziñ t(e)ñrim
- 12) -uñuz erür.. kutrultaçı
- 13) -gulug yıggulug.. biziñ inagımız umugu
- 14) -muz teginür.. sizni birle ...
- 15) edgü kılınçımıznı agı...
- 16) sizni bile tuşalım bizni ...
- 17) tutup kop emgekimiztin kutrulzun(.)
- 18) ötrü **çitarati** (çitratay okn) bay er ayagka tegimlig
- 19) maitri bodis(a)v(a)tnıñ ol ...
- 20) türlüg çoğın yalının körüp...
- 21) kentünüñ tözün maitrika...
- 22) **çisun** (çosiu okn) sakınmışın ko-...
- 23) otın örter osuglug ... ayag-
- 24) -ka tegimlig maitrika edgü savın inçe
- 25) tip ötünti .. biligsiz bilge bilig üze
- 26) örtümiş köñülimiz...
- 27) azmış münmiş ...
- 28) osuglug...
- 29) ...
- 30) ...

Çeviri

15a

davranışlı o şeytanın o söylediği sözleri işitip kalabalık öğreti topluluğu yeniden sevinerek, yüksek sesle (kendi aralarında) gülüştiler. Ardından şeytan, kaygılanıp üzülerək oradan ayrıldı. Daha sonra o kalabalık öğreti topluluğu, etkileyici bir ifade, arı bir düşünceyle yeniden oğul hükümdar adını (sıfatını) almış soylu Maitreya'ya saygıyla eğilerek, gelip güçlü isteklerini şöyle dile getirdiler: “Efendim, sizin ... -uñuz vardır. Kurtulacak ... bir araya gelme ... bizim dayanağımız, umudumuz sizinle birlikte oluştu. (1-14) İyi davranışımızı hazine (olarak görüp) size denk gelelim. Bizi tutup bütün acılarımızdan kurtarsın!” Ardından, *Skṛ.* Ćitraratha (adlı) Maitreya için çalışan zengin kişi, saygıdeğer Maitreya'nın o türlü parlaklığını, aydınlığını görüp kendinin soylu Maitreya'ya ... *Çn.* Zhi zun (adlı) (Wilkins, 2021, s. 234) kişiyi düşünmesini ko-... ateşi örter gibi ... saygıdeğer Maitreya'ya iyi sözlerle şöyle istekte bulundu: “Bilinçsizlikle örtülmüş düşüncelerimiz, yoldan çıkmış, bunalmış gibi... ... (14-30).

15b

- 1) inçip serinmegülüg ...sokuştıñ
- 2) y(a)rlıkançuçı biliglig ... biriñ(.)
- 3) ötrü ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 4) inçe tip tidi.. kşanti bolzun(.) bukün-
- 5) -te inaru bu muntag t(e)rs *titrü* (tedrü okn) yavlak
- 6) körümke yakmañ kim apamulug tamulug
- 7) bolmañ .. ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 8) burkan çitarati bay er ogrı-
- 9) -nta toyınlarıg okıp inçe
- 10) y(a)rlıkadı.. edgülüg tüzüg yıldı birer
- 11) ... -lıg kim tözün bursañ
- 12) ... -glegeli teñlegeli sakınçı
- 13) boltı... çitarati bay er tözün maitri-...
- 14) ...-ıg ... teñlegeli sakıntı.. ötrü ayag-
- 15) -ka tegimlig sariputri arhant ornıta
- 16) turup eligin kavşurup eñite et'özin
- 17) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanka inçe tip ötünti(.)
- 18) ayagka tegimlig t(e)ñrim.. tözün maitri-
- 19) -niñ dyan samari ne atl(ı)g erdi.. kim

- 20) ...-niñ küçin tıdtı.. kaylas
- 21) tag ... -silmiş gañ ögüz suvı osuglug ...
- 22) -lug ... erdimiz **ap** (ep okn) y(i)me köñli
- 23) ...-galı erdimiz .. amtı
- 24) ...-niñ küçin küsünün
- 25) ...kalın kuvragka ayu
- 26) y(a)rılıkazun... t(e)ñri t(e)ñrısı burkan
- 27) ...sariputri
- 28) arhant ...
- 29) bodis(a)v(a)tnıñ dyan samari **kurugnuñ** (karuşnuñ okn)....
- 30) nanti atl(ı)g titir . k(a)tgavişank(a)lpi pr(a)dikabutlar...

Çeviri

15b

bu şekilde sabırsızlıkla ... denk geldin. Acıma duygusuyla (bağışlayıverin).” Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva şöyle dedi: “Bağışlansın! Bugünden sonra, böyle ters, kötü yoldan çıkarıcı inanışlara, görüşlere kanıp yaklaşmayın! Sonsuz cehennemlik olmayın!” Sonra Tanrı Tanrısı Buda, Çitraratha (adlı) zengin bey için rahipleri çağırıp şöyle buyurdu: “İyilik, esenlik kökü (teker teker) ...-lık soylu öğreti topluluğu denk gelme düşüncesi oluştu. Çitraratha (adlı) bey, soylu Maitreya’yı ... denk gelmeyi düşündü. (1-14). Ardından, saygıdeğer Sariputra Arhant yerinden kalkarak ellerinin ayalarını birleştirip saygıyla bedenini öne eğip Tanrı Tanrısı Buda’dan şöyle istekte bulundu: “Saygıdeğer efendim, soylu Maitreya’nın derin dalıncı ne (olarak) adlandırılır?” (Onun) gücü yitti. Kaylas (adlı) dağ ...-silmiş Ganj Irmağı’nın suyu gibi... ..-luk idik. Ve yine ... düşünceleri ...idik. Şimdi, ...-nın gücünün kudretinin ... kalabalık öğreti topluluğuna buyuruversin. Tanrı Tanrısı Buda, ... Sariputra Arhant ... Bodhisatva’nın derin dalıncı (yokluk düşüncesine dalma) ... Nanda adlıdır. *Skṛ*: Khaḍgaviśāṇakalpa (ünvanlı) (Wilkens, 2021, s. 33) Pratyeka (yalnızca kendini düşünen) Buda’lar ... (14-30).

törtünç ülüş altı y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

16a

- 1) ol dyannıñ buluñın yıñakın uk-
- 2) -mazlar.. takı ne ayıtmış k(e)rgek(.) arhant-
- 3) -lar uksarlar.. bodis(a)v(a)tlar kamag ödün
- 4) ol dyanıg yuñlayurlar yögerü kılurlar
- 5) kim anıñ küçinte öz üzteçi yağı-

- 6) -larıg isig özinte yigrek amrayurlar(.)
- 7) anta ötrü sariputri arhant
- 8) ertiñü emgeklig busuşlugın
- 9) inçe tip ötünti(.) birökin
- 10) m(e)n üstünki burkan kutın-
- 11) -ıñ bu muntag türlüg yig adrukın
- 12) uktum erdi erser(.) ötrü...
- 13) tamu yirinte turup yüz k(a)lp ülgüsüz
- 14) emgek emgeñü erdi erser.. kaçan...
- 15) burkan kutıntın evrilmegey erdi(.)
- 16) kamag burkan kutın tiledeçi tınl(ı)glar
- 17) kutlug tınl(ı)glarka yinçürü töpün yükünti(.)
- 18) ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı burkan inçe tip
- 19) y(a)rılıkadı .. edgü sözlediñ s(e)n...
- 20) ne üçün tip tiser.. bu yir suvda burkan
- 21) kutınta yigrek adın erdini takı
- 22) bultukmaz.. ötrü toyınlar..
- 23) burkanka inçe tip tidiler... ayag-
- 24) -ka tegimlig t(e)ñrim...
- 25) **maitrilig** (maitrilag okn) yañı künniñ...
- 26) öge alkayu y(a)rılıkadıñız .. inçip y(i)me
- 27) artukta artuk ol **küsençig** (kösençig okn) edgü körünç
- 28) yañı kün birle kelgeli küsüşleri turmış erür..
- 29) amtı anı y(a)rılıkañ kayu edgü kılınç
- 30) kılsar amtı k tınl(ı)glar ol.. meñilig

Çeviri

16a

o derin dalıncın her yönünü anlayamazlar. Nasıl söylemek gerek... (Eğer,) Arhantlar anlayabilirse, Bodhisatvalar, her zaman o derin dalıncı kullanıp göz önünde bulundururlar. Onun için kendilerini yok edecek düşmanları (bile) sıcakkanlılıkla en iyi biçimde severler.” Daha sonra Sariputra Arhant, fazlasıyla acılı, üzüntülü biçimde şöyle istekte bulundu: “Eğer, ben üstün olan

Buda Mutluluğu’nu bu şekilde türlü (ve) en iyi farklılıklarıyla anladıysam, sonra cehennemde yüz kalpa zamanı sayısınca sınırsız, çok fazla acı çektiyse... ne zaman Buda mutluluğundan dönmeyecekti.” (1-15). Buda Mutluluğu’nu dileyen bütün canlılar, kutlu canlılara saygı gösterip (onları) ağırladı. Ardından Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “İyi söyledin! Neden dersin, bu yeryüzünde Buda mutluluğundan daha iyi *Skz*: Ādāna (adlı) (Wilkins, 2021, s. 7) sekizinci bilinç cevheri, de dahil, bilinç bulunmaz.” Sonra rahipler Buda’ya şöyle dediler: “Saygıdeğer efendim, Maitreya (adlı) “Yeni Gün” (dramını) övüp yükselterek, buyurdunuz. Böylece, çok fazla görülmek istenen en iyi, üstün dram, “Yeni Gün” ile karşılaşma istekleri oluşmuştur. Şimdi, onu buyurunuz! Ne zaman iyi davranış sergilerlerse, o anda canlılar o ... mutlu...(15-30).

16b

- 1) edgü öd birle tuşarlar erdi.. ötrü
- 2) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı(.)
- 3) edgü edgü toyınlar erüş tınl(ı)glarka
- 4) edgülüg sizlerniñ bu sizik ayıtmış-
- 5) -ñzlar.. anıñ amtı süzük köñlin
- 6) tıñlañlar(.) sizlerke maitri burkan birle
- 7) tuşgulug edgü kılınçlıg yañ
- 8) osug ayu bireyin.. anı işi-
- 9) -dip alku tınl(ı)glar añsız ögr-
- 10) -ünçülüg köñlin t(e)ñri (e)ñrisi
- 11) burkanka inçe tip tidiler(.) sözle y(a)rılıkañız
- 12) ...atı kötrülmiş t(e)ñrim .. nomlar y(a)rılık-
- 13) -ar y(a)rılıkançuçı biliglig t(e)ñrim .. ol
- 14) kılınçlar kılıp kim maitri burkan
- 15) birle tuşalım sokuşalım.. ötrü t(e)ñri
- 16) t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı.. kim
- 17) ...edgü ödün süzük köñlin
- 18) ...kılınçıg arıgın küzedser.. otgu-
- 19) -ratı **maitrilig** (... -ılıg okn) edgü öd birle sokuşur(.)
- 20) ne üçün tip tiser .. alku meñi tüke-
- 21) -l ...-ña teggülüg on edgü kılınç
- 22) üçün kayu yal(a)ñuk

- 23) ...süzük köñlin on edgü kılınçlıg
24) yolug küzedser ol tınl(ı)g maitri burkan
25) y(i)me ögüg kañıg
26) aşın içgün
27) egin tapınsar
28)-lig
29)
30)

Çeviri

16b

iyi zamana denk gelirlerdi.” Ardından, Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “İyi, iyi rahipler! Pek çok canlıya iyiliği, kuşkusuz bu şekilde anlatmışsınız. Onun için şimdi, arı düşünceniz, zihninizle dinleyin! Sizlere Maitreya Bodhisatva ile denk gelme (adlı) iyi davranışı, yöntemiyle açıklayayım.” Onu işiterek bütün canlılar, hemen sevinçli düşünceleriyle Tanrı Tanrısı Buda’ya şöyle dediler: “Söyleyip buyurunuz! Adı yüceltilmiş efendimiz... Öğretileri buyuran acıma duygusuna sahip efendimiz... ol ... (iyi) davranışları sergileyip Maitreya Buda ile denk gelelim, karşılaşalım.” (1-15). Ardından Tanrı Tanrısı Buda şöyle diyerek buyurdu: “İyi zamanda arı düşünceyle davranışın arılığını gözetirse, kesinlikle (Maitreya)’nın iyi zamanına denk gelir. “Neden?” dersin, bütün mutluluğa tam olarak ... erişme (adlı) on iyi davranış için hangi kişi ... arı düşünceyle on iyi davranışın yolunu gözetirse, o kişi Maitreya Bodhisatva da anneyi babayı yemeği içeceğiyle (beslemeyle) ağırlarsa-lık, lik(15-30).

bişinç ülüş tokuz p(a)t(a)r

28⁴

ön

- 1) ...çambudvıp uluş tip tegirmi tolum
- 2) -...-rlug bolur kiñin yitiz-
- 3) -in ...tümen **bere** (bire okn) bolur..
- 4) kamagda taştın vayturi öñlüg
- 5) taluy ögüz suvı turur antada
- 6) içtin tegirmüleyü altun-

⁴Bölüme ait 28., 29., 30., 31., yapraklar, Ş. Tekin (1976)’in “*Uygurca metinler II, Maytrısimit , burkancılarn mehdisi Maitreya ile buluşma iptidai bir dram*. Ankara: Sevinç Matbaası.” künyeli eserinden alınmıştır. İlgili bölüm yapraklarındaki yazara ait yorumlu yazı çevirimi, uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi işlemiyle yeniden anlamlandırılmış ve Türkiye Türkçesine aktarımda yeniden yorumlanarak güncellenmiştir.

- 7) -lug k-... bolur antada takı
- 8) içtin tegirmileyü tümen
- 9) ...çambudvip uluş turur ötrü
- 10) ...inçe tip ötünti çambudvip
- 11) uluş ...

Çeviri

28

ön

...Çambudvip ülkesi diyerek mükemmel iyi iş ... olur. Genişliği ... on bin mil olur. Hepsinin dışında, lacivert taş rengindeki okyanus suyu durur. Onun içini kaplayan altın renkli k-...? olur. Ondan sonraki iç kısmını kaplayarak, on bin (mil genişliğinde) Çambudvip ülkesi durur. Sonra ... şöyle diyerek istekte bulundu: Çambudvip ülkesi ...(1-11).

arka

- 12) ödün oñmaz kavrılmaz kut
- 13) küçinte tıdıgsız tut-// ...
- 14) y(i)me alkınmaz ... ol antag ...-//m
- 15) yüz bir türlüg bodugın bodumış
- 16) osuglug hua çeçekin **yaratıg** (yaratag okn)-
- 17) -lıg tümen bere kiñ
- 18) çambudvip uluşlug ... ortu-
- 19) -sınta altının kümüşin
- 20) vayturin **s(a)pririn** (spririn okn) bu türlüg... ...
- 21)

Çeviri

arka

...zaman kurutup sararmaz kut gücüyle engelsiz tut-? ... yine tükenmez. O şekilde, ...-m yüz bir türlü dalıyla yayılıp büyümüş gibi lotus çiçekleriyle donanık on bin mil genişliğinde Çambudvip ülkesi (adlı) ... ortasında altından gümüşten lacivert taş cevheri, necef taş cevheriyle bu türlü ... (1-21).

bişinç ülüş on? p(a)t(a)r

29

ön

- 1) ...t ///-gınça
- 2) kitumati balık t(e)ñri...
- 3) yiti kat altunun kümüşin vaytrurin
- 4) s(a)pririn itiglig balık kent-
- 5) -leri bolur tört erdinilig kerpiçlerin
- 6) yapmış yiti kat karımları bolur..
- 7) yiti kat tört erd(i)nin yaratıglıg
- 8) tal atl(ı)g sögütler tegriklep t-...
- 9) ...altunlug sögütler kümüş
- 10)**yapırgakı** (yaprakı okn) çeçeki tüşi bolur
- 11) sögütlerniñ altun-
- 12) -lug sögütnüñ s(a)prirlig
- 13) ...erdinilig sögütnüñ vayturi

Çeviri

ön

...-t ...-ınça Katmandu kenti Tanrı ... yedi katlı altınla gümüşle lacivert taşı, necef taşıyla donanık, kentler olur. Dört cevherli kerpiçlerle yapılmış yedi kat kale çukurları olur. Yedi kat dört cevherle donanık, dal adlı ağaçlar bir araya gelip t-... altın renkli ağaçlar, gümüş ... yaprakları çiçekleri açar. Ağaçları altın renkli ... ağacının necef taşı cevherli ağacın lacivert taş renkli ... (1-13).

arka

- 14) ...-lug kent ...
- 15) ...itigi yaratığı bolur
- 16) ...kent tamınıñ altun-
- 17) -lug itigleri bolur vayturi erdinilig
- 18) kent tamınıñ s(a)prir erdini özeki
- 19) itigi yaratığı bolur.. s(a)prir erdinilig
- 20) kent vayturi erdini özeki itigi
- 21) yaratıglıg bolur.. inçip kitumati kent
- 22) uluş altun öñlög kümüş öñ-
- 23) -lög **yürüñ** (yörüñ okn) öñlög ...

- 24) tegriklep turkaru yartlayur ...
25) kalıkar ısırkalar turkaru ...
26) türlüğ yinçke oyun **oynayurlar** (o- okn)

Çeviri

arka

...lı kent ... donanımı olur. ...kent duvarının altın renkli donanımı, süsü olur. Lacivert taş cevherli kent duvarının necef taşlı cevheri özeği donanımı, süsü olur. Necef taş cevherli kentin lacivert taş cevherli özeği, donanımı olur. Böylece, Katmandu kenti, altın renkli, gümüş renkli, ak renkli ... bir araya gelerek her zaman parlar, (etrafa) aydınlık saçar. Kuleler, köşkler her zaman ... türlü, narin, şarkılar söyleyip dans ederler. o- ...(14-26).

bişinç ülüş bir y(i)g(i)rmi? p(a)t(a)r

30

ön

- 1) ...içinte
- 2) ...-lar kut
- 3) ...üçün
- 4) ...ol antag
- 5) türlüğ ...-zlayu yitiñsiz
- 6) orun-**larda** (/// okn)... belgülüğ bolur..
- 7) -lar .. **takı** (tak okn) y(i)me ol kitumati kent
- 8) uluşta bir bere kiñ tüp
- 9) törtkil tört kat altunun

Çeviri

ön

...içinde ...-lar mutlu ... için ... o şekilde türlü ... erişilmesi zor yer(lerde) belirir. ...-lar ve yine o Katmandu kentinde bir mil genişliğinde, bir mil derinliğinde dört köşeli dört katlı altınıyla ... (1-9).

arka

- 10) altı türlüğ ...
- 11) kat yürüñ ...
- 12) yumşak tült ...

- 13) bolur.. bu ödün ...
- 14) tınl(ı)glar ol ödün ...-de
- 15) olurup t(e)ñri meñisin meñileyürler
- 16) törtünç kayda s(a)prir erdinilig
- 17) bolur .. vaytruri erdini özeki itig
- 18) yaratıgları bolur .. ol kayda tört

Çeviri

arka

...altı türlü ... katlı ak ... yumuşak yatak takımları ... olur. Bu zamanda ... canlılar o zaman ...-de oturup Tanrı Mutluluğuyla mutlu olurlar. Dördüncü cadde, necef taş cevherli (onunla süslü) olur. Lacivert taş cevheri özeğiyle donanık olur. O caddede dört ... (10-18).

bişinç ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

31

ön

- 1) eren işilerke kedgü tonagu itig
- 2) yaratıg yivig tizig ed tavar
- 3) üzüksüz eksüksüz kergeksiz bolur-
- 4) -lar kut **buyanlig** (buyanlag okn) **satıgın** (satagın okn) bulmış
- 5) üçün ol ogurdakı yal(a)ñuklar
- 6) kişi et'özin t(e)ñri meñisin
- 7) meñileyürler takı y(i)me
- 8) ol kidin otrasınta
- 9) yarım bere kiñ yarım bere
- 10) teriñ tört erdinin itilmiş
- 11) **ç(a)ldar** (çldar okn) atl(ı)g yul bolur erdinilig ///
- 12) -ler erdinilig **şatular** (şatular okn) erdinilig ...
- 13) tar kimilerin itmiş yaratmış
- 14) sekiz türlüğ noş **tatıglıg** (tataglag okn) //...
- 15) tolu altunlug kumın tüp//...

- 16) -tamiş körü kanınçsız çeçeklerin
- 17) yaratmış ol antag muñadınçıg...
- 18) içinte t(e)ñridem k ksnke
- 19) tegmiş tözün yavaş sekiz tümen
- 20) tört miñ ...

Çeviri

n

erkekler, kadınlar için giyilecek giysiler, donanımlar, değerli takılar gibi süsler, her zaman gereksizdir. En stn iyi davranışı elde ettikleri için o dönemdeki canlılar, kişi (insan) (adlı) bedenleriyle Tanrı Mutluluğuna erişirler. Ayrıca, o (yerin) batısının ortasında (merkezinde), yarım mil genişliğinde, yarım mil derinliğinde dört cevherle donatılmış *Skx*. Jalādhāra (Wilkens, 2021, s. 219) adlı gl bulunur. (1-11) Cevherli /// ...-ler cevherli basamaklı geçitler (merdivenli geçitler), cevherli ... küçük sal, gemilerini donatmış, sekiz türlü etkili ilaç (iksir) ... dolu renkli kumlarla dibinde ... yerleştirilmış olan, görülmeye doyulamayan çiçeklerle donatılmış, öylesine olağanüstü, şaşırtıcı ... içinde ilahi g, kudrete erişmiş soylu, 84000 ... (11-20).

arka

- 21) tört buluñtın adruk krtle
- 22) sarvaglar bolur.. takı y(i)me tegirmile
- 23) kalaklar ısırkalar ...-n- turur..
- 24) teg grnleglğ genler
- 25) bolur.. alku üstün rtki
- 26) altın yapakı yiriñe tegi
- 27) altunlug kmşlğ
- 28) vayturlug s(a)pririlig bolur ol y(i)me
- 29) kan ordusu otra yirinte yarım
- 30) kuruş kişi yarım kuruş teriñ
- 31) ... erdinilig yul bolur yul
- 32) ... /// erdinilig langanlar
- 33) ...-lę torlar altunlug koñragu-
- 34) -lar bolur.. tört erdinin itmiş
- 35) ...-lar kimiler bolur .. sekiz trl-

- 36) -üg noş tatıglıg suvın tolu
37) bolur inçip y(i)me ol kan ordusu
38) ...-g törtđin yıñakıntın
39) ...nıñ tört şatular bolur

Çeviri

arka

...dört yönde değişik güzellikte kuleler bulunur. Ayrıca, kapsayıcı, etrafı saran köşkler, yüksek kuleler ... durur. ...gibi eğlenilecek sulama kanalları bulunur. Bütününün üstünü örten altın yapağı, yere kadar uzanan altın renkli gümüş renkli lacivert taşlı, necef taşlı süsleri, donanımları bulunur. (Orada) yine hanların sarayının orta yerinde yarım ölçü genişliğinde yarım ölçü derinliğinde ... cevherli göl bulunur. Göl ... cevherli koruyucu çitler, ...-lüg torlar (ağlar), altın renkli çingiraklar (küçük çan) bulunur. Dört cevherle donanmış, ...-lar gemiler bulunur. Sekiz türlü iksiri sularla doludur. Böylece, o han sarayı ... dört yandan ...-nın dört adet basamaklı geçitler bulunur.(21-39).

altınç ülüş tokuz p(a)t(a)r

32

9

ön

- 1) yitinç ödsüz kolusuz sıgurmak
- 2) kişi köñülin saça **tagon** (tagun okn) sav
- 3) sözlemezler.. ır ırlasalar adnagu
- 4) taplamagulug takşut sav takşur-
- 5) -mazlar .. sekizinç adın-
- 6) -nıñ edgüsiñe küni
- 7) köñül turgurmazlar adın-
- 8) -nıñ **asıgıña** (asagıña okn) tusugıña ...
- 9) -nu ög-... // ...
- 10) ...

Çeviri

ön

...yedincisi, zamansız biçimde (insanlara) sarılıp (onları) kucaklayarak, insanların düşüncesini dağıtacak, gönlünü kıracak, alaycı sözler söylemezler. Başkalarının istemediğı, sevmediğı,

şarkıları söylemezler, şiirleri okumazlar. Sekizincisi, başlarının iyiliği için kıskançlık düşünmezler. Başkalarının yararı için olacak işleri (engellemezler). ... (1-10).

arka

- 11) oynayurlar .. anta oynayu ırlayur-
- 12) -lar .. erdinilig kimide olurup
- 13) biş türlü yinçke oyun etizü
- 14) kekük kıdıgulgug kalvink yuy kuş-
- 15) -lar ünin işitü balık
- 16) uluş kay kidinlig-
- 17) -ler sayu keze yorıyu meñi
- 18) meñileyürler kim kayu şakimun
- 19) ... biş ç(a)ş(a)put küzed- ...

Çeviri

arka

...şarkı söyleyerek dans ediyorlar. O şekilde, şarkı söyleyip dans ederler. Cevherli gemide oturup beş türlü ince, nazenin şarkılar söyler, çalgılarla müzikler çalıp, guguk kuşu gibi guguklamalı, *TochA* kalavink; *Skr.* Kalavinka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 321) (güzel öten) kuşlar, Tavus kuşlarının seslerini (de) işiterek, (onların eşliğinde), kentteki caddelerin arka sokaklarında da yürüyerek, dolaşarak eğlenirler. Ne zaman Şakyamuni Buda ... beş ahlak kuralını gözet- ...(11-19).

sekizinç ülüş bir p(a)t(a)r

1a⁵

- 1) ...// ...//l(e)r; (l(a)r.. t/...
- 2) bulıt teg pra asguk kuşatri
- 3) köligelik altıninta olurup altun-
- 4) -lug kövrüg tokıyurlar borku tartar-
- 5) -lar .. labay ünerler .. oyun ır ünin
- 6) tört **yıñakıg** (yıñakag okn) yañkurtur-
- 7) -lar.. ol antag **takı** (tıkı okn) çoğı üni
- 8) işitip yırak yırak arıglar-
- 9) -da taglarda kat katrag/...

⁵Bu bölüm Ş. Tekin tarafından yayımlanan 1980 yılındaki Berliner Turfan Texte'nin 9. serisinden uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi yapılarak alınmıştır (s. 98-101).

- 10) erigme asuralar luular .. kumbanti-
- 11) -lar gantarvılar iligleri begleri adruk
- 12) adruk et'özlerin itinip ol **kuvrag-**
- 13) **-ig** (kuvragak okn) körgeli yakın kelirler.. t(e)ñri-i
- 14) yal(a)ñuk birle katılıp kitumati kent
- 15) uluşta meñi meñilep antran
- 16) altunlug kaylarda kümüşlög
- 17) barklarda vayturlug s(a)pirlig (sparlag okn)
- 18) (e)rdinilig kurıkar kalaklarda
- 19) meñi meñileyürler .. antran **yana** (yine okn)
- 20) yiti kat balık kentinde erdinilig
- 21) karımlar kıdıgınta erdinilig yular
- 22) kıdıgınta olurop t(e)ñriler sakınu
- 23) sözleyü yitiñsiz t(e)ñri meñisin
- 24) meñileyürler .. takı y(i)me (yme okn) kutlug
- 25) uluglug buyanlık tınl(ı)glar kuvrag-
- 26) -lugın yürüñ ton kedip yürüñ
- 27) yañalar atlarka minip yürüñ
- 28) kañlılarda olurop yürüñ bök-
- 29) -ler didimler pasaklar başlarınta
- 30) urup yürüñ pra asguk kuşatri
- 31) köligelig başlarınta tegzinü

Çeviri

1a

... -ler (-lar).. t... bulut gibi (gökte asılı duran) kubbeli, gölgeli (cevherli) gölgeliğin altında oturup altın renkli küçük davulları çalarlar. Boruları öttürürler, labay adlı çalgıları üfler, çalarlar. Şarkılarının sesleri dört yanı yankılatır. Böylesine yüksek sesleri işiterek uzaklardaki yamaçlarda, dağlarda, kat kat uzak yerlerde ... kudretli asuralar, ejderhalar, ara varlıklar, gökteki ilahi çalgıcılar(ın) beyleri, hükümdarları farklı farklı bedenlerle donanıp o topluluğu görmek için yaklaşırlar. (1-13). Tanrılar, insanlar bir araya gelip Katmandu kentinde eğlenceler düzenleyerek, altın renkli caddelerde, gümüş renkli evlerinde barklarda, lacivert taşlı, necef taşı kokulu cevherli kubbeli küçük tapınaklarda eğlenirler. Ondan sonra yine yedi katlı cevherli kentlerde, korunaklı

kalelerin köşelerinde, cevherli kaynak sularının başlarında oturup tanrıları düşünerek, söylemekle erişilemeyecek Tanrı Mutluluğu'yla sevinir, eğlenirler. Ve yine kutlu, yüce, en iyi davranışa sahip canlılar topluluğunun ak giysilerini giyip ak fillerine, atlarına binip ak binek araçlarında oturarak, ak börkleri, taçları başlarına koyup ak renkli kubbeli gölgelikleri başlarında gezdirip ... (13-31).

1b

- 1) yürüñ eder yükünleri birle
- 2) ilinçileyü yortılar.. amarı altun
- 3) öñlüg .. amarı kümüş öñlüg
- 4) amarı yüpün öñlüg amarı yaşıl
- 5) öñlüg amarı esri kusrı ku-///
- 6) -ları (-leri) ton etügları
- 7) miñü kölügları birle
- 8) ögrünçüleyürler.. amarı adruk
- 9) adruk yañı kün kılı yañı yañı
- 10) ...u meñi teginürler.. kimke
- 11) k(e)rgek erser .. kim kayu küseser
- 12) kitumati kentteki supuspit
- 13) atl(ı)g titside hormuzta t(e)ñri
- 14) şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan başın
- 15) kutlug tınl(ı)glar ara it(i)zü olurup
- 16) aşagalı birle olurup meñilegeley
- 17) ol kişi edgü kılınç kılzun..
- 18) otgurakı kin kelir edgü ödün
- 19) birle sukuşlug t(e)ñri meñisin
- 20) meñilegey..⁶
- 21) vaybaşiki aryaçantri bodis(a)v(a)t kşi
- 22) açarı yaratmış praknarakşit açarı
- 23) tohrı tilintin türk tilinçe
- 24) evirmiş maytrısimit nom bitigde
- 25) t(e)ñriler iligi hormuzta t(e)ñri

⁶21. satır düşmüştür. Ama bu satır bütünlüğünü korumak için sayıdan devam edilmiştir.

- 26) yirtünçüke inmeki atl(1)g sekizinç
27) ülüş tükedi..⁷
28) namo but.. namo **d(a)rm(a)** (drm okn) .. namo sañ

Çeviri

1b

ak eyerleri, koşu takımlarıyla birlikte eğlenerek geçit töreni yürüyüşünde yürüdüler. Bazıları altın renkli, bazıları gümüş renkli, bazıları mor renkli, bazıları gök renkli, bazıları renkli (küçük davul)-larıyla giysileriyle birlikte binek araçlarıyla eğlenirler. Bazıları değişik Yeni Gün (adlı) dramlar, temsiller düzenleyip farklı bir biçimde eğlenirler. Kime ne gerekiyorsa, kimin hangi isteği varsa, Katmandu kentindeki Supispita adlı korulukta Hormuzta Tanrı, Şankha dünya hükümdarı başta olmak üzere kutlu canlılar arasında müzik çalıp oturarak, (eğlencenin) tadını çıkarıp sevinecekler, mutlu olacaklar. (1-16). O kişi, (bu nedenle) iyi davranış sergilesin. Kesinlikle gelecekteki iyi dönemlerde karşılanılacak olan Tanrı Mutluluğu'na erişecek. Vaibhsaika (adlı) okuldan Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğreticinin, öğretmenin (Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği), *Skr*: Prajñārakṣita K(a)rmavazike (adlı) Budist bilgin(in) Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak çevirmiş olduğu, *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabında, “Tanrılar hükümdarı Hormuzta Tanrı’nın yeryüzüne inmesi” adlı sekizinci bölüm bitti. Buda’ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... (16-31).

tokuz ülüş bir p(a)t(a)r

1a⁸

- 1) namo but.. namo **d(a)rm(a)** (drm okn) .. namo sañ
- 2) amtı bu nomlug savıg kin keligme
- 3) ...erdini itilmiş
- 4) kitumati balıkta ukmuş k(e)rgek
- 5) anta ötrü t(e)ñri ilig
- 6) hormuzta t(e)ñri kitu-
- 7) -mati kent uluşta
- 8) .../l yiti - //.../
- 9) yal(a)ñuk birle katılıp yir-
- 10) -tinçüdeki meñi ilinçü teginür
- 11) ötrü silig törülüg kılınçın
- 12) bögtegin eñite et’özin küler

⁷29. ve 30. satırlar düşmüştür. Kalan satırlardan devam edilmiştir.

⁸Bölüm yine Ş. Tekin’in 1980 yılındaki yayımından alınmış ve uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle güncellenmiştir.

- 13) yüzün şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan-
- 14) -ka inçe tip y(a)rlıkar .. t(e)ñri
- 15) yirintin t(e)ñridem közin si /1 - /...
- 16) ... / edgü kılınç er-/...
- 17) ...üstürti kodı yir-
- 18) -ke inerler.. añ meñigizlerke
- 19) ...küsüş turgurdumuz.. anın
- 20) ol .. kodı inip sizlerni
- 21) birle katılıp yiti yüz yıl yal(a)ñuk
- 22) meñisin meñiledimiz.. sizler anıñ
- 23) y(i)me turguru on edgü **kılınç(ı)g** (kılınçlg okn)
- 24) yolug küzedtiñiz sizlerni ańsız
- 25) tapladımız ... şakimuni
- 26) burkan ... / tüü türlüg
- 27) ...// -ler (l(a)r.. anın
- 28) ...//...

Çeviri

1a

Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı. Şimdi, bu öğretiye ait öyküyü gelecekteki ... cevherle donanık Katmandu kentinde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Daha sonra Hormuzta Tanrı Katmandu kentinden ... yedi (katlı cevherli kentlerde) insanlar arasına girerek yeryüzündeki eğlenceye katılır. Ardından arı töreli davranışları, saygıyla eğilen bedeni (ve) gülen yüzüyle Şankha dünya hükümdarına şöyle buyurur: (1-14) “Tanrı Yeri’nden ilahi gözüyle ... sı-i? ... iyi davranış çoğaltıp yere inerler. Her zaman eğlenceler için isteğimiz fazlaydı. Onun o yerden inip sizlere katılıp yedi yüz yıl insanların mutluluğuyla mutlu olduk. Onun için sizler, yine on iyi davranış yolunu gözettiniz. Sizleri, her zaman isteklendirdik. Şakyamuni Bodhisatva ... türlü ... -ler; lar... onun için (14-28).

1b

- 1) **artuk-** (...-ta okn) artuk sevinçlig biz.. ya-
- 2) -gız yir munta sizlerni birle
- 3) meñi meñilep bir kün bulmuşça
- 4) sakınur biz.. amtı sizler y(i)me biz-

- 5) -ni birle t(e)ñri meñisin
- 6) meñilegey küden //...
- 7) -ña baralım.. ... ///...
- 8) a/e? //... /...-larıg körü ...
- 9) ... tagrıñ tört k-///...
- 10) ...///i t(e)ñriler ordusın körü
- 11) sumır tag töpüsinke agtınıp
- 12) üç kırk t(e)ñriler ordsusınta
- 13) kezikçe bizni birle meñi
- 14) **meñiliñeyler** (meñileñeler okn) .. ötrü seviglig
- 15) ünin şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 16) inçe tip tiyür.. yirtinçüde
- 17) ...-toña c-/// yirinte
- 18) ///...-te artukı neñü erki hormuz-
- 19) -ta t(e)ñri inçe tip yarlıkayur..
- 20) kaltı t(e)ñri yirinte...
- 21) erdinilig yiti kat kent-
- 22) -lig erd(i)nin yaratmış ... t(e)ñridem
- 23) **sudarşan** (sudurşan okn) balık erser ançulayı
- 24) y(i)me sizler...
- 25) tört erdinilig ...
- 26) kentlig y/...
- 27) kitumati kent ...
- 28) /// ...

Çeviri

1b

Fazlasıyla sevinçli olduk. Yeryüzünde burada, sizinle birlikte eğlenerek, bir güneş bulmuş gibi düşündük. Şimdi, sizler de bizimle birlikte Tanrı Mutluluğu'yla mutlu olacaksınız. Konuk olarak ... -a gidelim. ... /// ... a-e? ...-ları ... görüp ... dağın dört k-///... -i Tanrılar Sarayı'nı görerek, Sumeru Dağı'nın tepesine yükselip 33 Tanrı Sarayı'ndan sırayla inip bizimle birlikte eğlenecekler. (1-14). Daha sonra sevimli sesiyle Şankha dünya hükümdarı şöyle der: “ Yeryüzünde ... Toña

C-/// ... yerinde /// ... sayısı belirlenemeyen karmaşık çok fazla neler var?” Hormuzta Tanrı şöyle diyerek buyurur: “Nasıl Tanrı yerinde ... cevherli yedi katlı kentleri yaratmış. İlâhi Skr. Sudarśana (Wilkins, 2021, s. 626). adlı gök katı ise, böylesine olup yine sizler... dört cevherli ... kentli y-... Katmandu kent- ... /// ... (14-28).

onunç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) amtı bu nomlug savıg tuzit
- 2) t(e)ñri yirinte ukmış k(e)rgek .. anta
- 3) ötrü ayagka tegimlig tözün maitri
- 4) bodis(a)v(a)t tuzit t(e)ñri yirinteki tokuzunç
- 5) kay törüsinçe altunlug kurikarnıñ erdini-
- 6) -lig toranında olurup tört yüz tokuz
- 7) on artukı biş bodis(a)v(a)tlar kuvra-
- 8) -gıña takı adın t(e)ñri kuvragıña
- 9) nom nomlayu yir suv ertimligin
- 10) et'öz ürlüksüzin ukıtu inçe tip
- 11) y(a)rılıkar.. neçe bu altı kat t(e)ñri
- 12) yirinte erigme t(e)ñriler t(e)ñri katunları
- 13) tünün künün t(e)ñri meñisiñe esürüp
- 14) yoksuz öd ertürürler erser neçe neçe
- 15) kşan ödler ertser.. ança ança
- 16) edgülüg özleri t(e)ñri meñileri erter
- 17) barır.. kaltı yagı alkınmış yula teg
- 18) tañ başıntakı oyakur yultuzlar teg
- 19) basa basa t(e)ñri yirintin tayarlar..
- 20) anı işitip santusiti t(e)ñriler begi adın
- 21) bir diva arzi t(e)ñrike inçe tip
- 22) tiyür.. tözünüm ne tıtag erki..ayag-
- 23) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t t(e)ñriler
- 24) kuvragıña basa basa

25) ülgüsüz ti-... ..

26) t(e)ñri... ..

Çeviri

1a

Şimdi, bu öğretiyi ait öyküyü Tusita Tanrı Yeri'nde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Sonra, saygıdeğer, soylu Maitreya Bodhisatva, Tusita Tanrı Yeri'ndeki dokuzuncu saygı töresince altınlı kubbeli küçük tapınağının mücevherli tahtına oturup 495 Bodhisatva topluluğuna ve diğer tanrılar topluluğuna öğretiyi öğretip yeryüzünün gelip geçiciliğini, beden devamsızlığını, geçiciliğini anlatıp şöyle buyurur: (1-11). "Nasıl, bu altı kat Tanrı Yeri'nde kudretli tanrılar, Tanrı hatunları gece gündüz Tanrı Mutluluğu için, aşırı istekli olarak, kendilerinden geçip anlamsız, yararsız (biçimde) zaman geçirirler, nice nice uzun zamanlar geçse; aynı şekilde, iyi özlere, Tanrı mutlulukları da geçer, gider. Yine, aynı şekilde, düşmanı yenmiş meş'ale gibi, tan atarken ortaya çıkan yıldızlar gibi, yeniden Tanrı Yeri'nden doğarlar, çıkarlar. Onu işitip *Skz*: Samtuşita (adlı) (Wilkens, 2021, s. 583) tanrılar beyi, diğer Diva Arzi (adlı) (Wilkens, 2021, s. 710) bilici, kahin Tanrı'ya şöyle der: "Soylum! Hangi sebeple saygıdeğer Maitreya Bodhisatva tanrılar topluluğuna yeniden sayısız ti-... .. Tanrı (11-26).

1b

- 1) urunçak tuta teginti .. anta kin ş(i)mnu
- 2) t(e)ñri ötügen t(e)ñri t(e)ñriri şakimun
- 3) burkan çapalı atl(ı)g yimişlikte ölümlüg
- 4) ş(i)mnuğ utup isig özin ıdıp ikile
- 5) üç ay köni adıştit üze tuta
- 6) y(a)rılıkadukta tözün maitri bodis(a)v(a)t t(e)ñri
- 7) t(e)ñriri burkanta öñrerek yal(a)ñuk
- 8) et'özin ıdalap tuzit t(e)ñri
- 9) yirinte togdı.. **antada** (andata okn) berü tuzit
- 10) t(e)ñri yirinteki yıl sanın sanasar tük-
- 11) -el dört miñ yıl ertdi.. yal(a)ñuk sanı-
- 12) -nça bükser elig yiti kolti altı yüz
- 13) tümen yıl ertmiş erür.. ötrü s(a)ntusiti
- 14) t(e)ñri inçe tip tiyür.. ayagka tegimlig
- 15) maitri bodis(a)v(a)tññ yirtünçüke inip
- 16) tüzkerinçsiz tüzü köni burkan kutın

- 17) bulgusın otgurak ukarmu siz.. ötrü diva
- 18) arzi inçe tip tiyür.. otguratı ukarm(e)n
- 19) siz sizik sakınç öritmeñ..iñü ödi
- 20) yagumış t(e)ñri kuvragıña
- 21) ülgüsüz sözleyür ötrü
- 22) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t ol ok
- 23) orunta olurup ilkide ertmiş ratnaşiki
- 24) artadarşda ulatı böğü biliglig burkan-
- 25) -larnıñ alkamış alkışların öp sakınıp

Çeviri

1b

emanet tutarak aldı. Daha sonra, şeytan (Mara)ın istekleri doğrultusunda, Tanrı Tanrısı Şakyamuni Bodhisatva, *Skr. Cāpāla* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 223) korulukta ölümcül şeytanı yenip (onu) hayatından ayırarak (öldürerek), yeniden üç ay boyunca *Skr. Adhiṣṭhita* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 13) büyü gücünün yetkisiyle buyurduğunda, soylu Maitreya Bodhisatva Tanrı Tanrısı Buda'dan ayrılarak, önce insan bedenini bırakıp Tusita Tanrı Yeri'nde doğdu. O günden bu yana Tusita Tanrı Yeri'ndeki yıl sayısınca, tam olarak 40000 yıl geçti. İnsan yaşamı olarak sayılırsa, elli yedi koltı yıl, 600000 yıl geçmiş olur." (1-13) Sonra Saṃtuṣita Tanrı şöyle der: "Saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın yeryüzüne inip erişilmesi, anlaşılması güç, doğru ve gerçek Buda Mutluluğu'nu bulmasını tam, kesin olarak anlıyor musunuz?" Daha sonra, Diva Arzi şöyle yanıtladı: "Kesinlikle anlıyorum. Siz, kuşkulanmayınız! Göğüs kafesi yaklaşmış Tanrı topluluğuna sayısız (sözler) söylüyor... .. sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, o zaman yerinde oturup daha önce tahta geçmiş olan, *Skr. Ratnaśikhin* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 569), *Skr. Arthadarsin* (adlı) ve diğer yüce bilge Bodhisatvaların yüceltilmiş iyi isteklerini, iyiliklerini, düşüncelerini düşünerek ... (13-25).

onunç ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) oğlanı yok kim meniñ ögüm kañım kam
- 2) kadaşım bolmadılar erser alku meniñ edgü
- 3) öglilerim boltılar.. m(e)n y(i)me olarnıñ
- 4) ögleri kañları boltum.. antag ogırı boltı
- 5) yana y(i)me isig özlerinte öñi ödür-
- 6) -düm alkunıñ karınlıg kovuglarınta yat-

- 7) -tım alkunıñ sütün emtim antag
- 8) ogırı boltı ol ok tınl(ı)glarınıñ
- 9) isig kanların içtim anıñ amtı
- 10) alku tınl(ı)glar meniñ yatım ermezler..
- 11) ogulta kızta amrak meniñ öz kişilerim
- 12) erürler.. yana ök ayagka tegimlig
- 13) bodis(a)v(a)t y(a)rlıkançuçı biligin inçe sakınç
- 14) sakınur .. amtı meniñ kamag sansar içinte
- 15) tolu ulug bedüg et'özüm b(e)lgülüg bolz-
- 16) -un erdi.. ol et'özlüg kovugum içinte
- 17) kamag biş acun tınl(ı)glarığ sıgurayın
- 18) erdi.. azu sekiz tümen tüü түbüm sayu tal-
- 19) -uy ögüz osuglug sütünler akzun erdi.. ol
- 20) sütünlerniñ küçinte kop kamag tınl(ı)glarığ
- 21) emgeksiz meñgilig kılayın erdi munçulayu
- 22) sakınu yana alku sansar içinteki tınl(ı)glarığ
- 23) y(a)rlıkançuçı biliglig kolın koynumta kuça
- 24) tutar m(e)n tip sakınur anıñ ara artu-
- 25) -kta artuk biş acun tınl(ı)glar üze
- 26) isig amrak köñülü turur.. kaltı bir okşa-
- 27) -gu y(a)rlıkançuçı biliglig işilerniñ amrak ogulkıyasın

Çeviri

2a

benim annem, babam, kardeşim, arkadaşım olmayan kişi yoktur. Bütünü, benim iyi düşünceli dostlarım, arkadaşlarım oldular. Ben de onların anneleri, babaları oldum. Onları, yaşamlarından ayırdığım (öldürdüğüm), öylesine zamanlar da oldu. Bütününün karnında yattım, onların sütününü emdim. Yine, o canlıların sıcak kanlarını içtiğim zamanlar oldu. Onun için şimdi, bütün canlılar benim yabancım değildir. Oğuldan kızdaki daha fazla sevdiğim öz kişilerim, çocuklarım gibi olurlar. Ardından, saygıdeğer Bodhisatva, acıma duygusuyla şöyle düşünür: “Şimdi, benim bütün Samsara’yı dolduran yüce, büyük bedenim, görünür olsun. (1-15) O beden (adlı) kovuğumun içine bütün beş varlık biçimindeki canlıları sığdırayım. Yine, 80000 saç telimin dibinden denizler gibi sütler aksın. O sütlerin gücüyle bütün canlıları acısız, mutlu kılayım. Bu şekilde düşünüp yine ‘Bütün Samsara içindeki canlıları, acıma duygusuyla kucağımda, koynumda tutarım.’ diyerek

düşünür. O arada, çok fazla olan beş varlık biçimindeki canlılara sıcak ilgi, yakınlık duyar. Nasıl, acıma duygusuna, sıcak ilgiye sahip kadınlar, sevgili küçük çocuklarını... (15-27).

2b

- 1) ikin ara kuçup sever amrayur erser.. antada
- 2) takı yigrek ayagka tegimlig maitri bodi-
- 3) -s(a)v(a)t nızvanılıg barslarka bu altızmış
- 4) kamag biş tınl(ı)glarig seve amrayu
- 5) küçlög y(a)rlıkançuçı bilig öritir.. ol süzük
- 6) köñül küçinte sekiz tümen tört miñ
- 7) tüü tübintin yaruk yaltrık üner..
- 8) üstün akaniştatabavan altın
- 9) aviş tamu üç miñ ulug miñ
- 10) yir suvlarda ol yaruk yaltrık tegir.. basa
- 11) basa yir teprer.. t(e)ñriler orduları titreyür..
- 12) titrüm teriñ dyanka kirmiş ulug küçlög
- 13) t(e)ñriler beliñlep odunup ediz karşıartın ünüp
- 14) kut buyanlig ukıgçıga ukıtıp alku tuzit
- 15) orduka yıgılur .. takı y(i)me çaturamaha-
- 16) -ç t(e)ñri yirintin öñ alkınçusı t(e)ñri
- 17) yirinteki ulug küçlög t(e)ñriler bar erserler
- 18) alku tuzit t(e)ñri yiriñe kelip ayagka
- 19) tegimlig maitri bodis(a)v(a)tnıñ kurikar
- 20) kalıgıña yakın kelirler.. ötrü altunlug
- 21) kurikar erd(i)nilig toran içinte suryak-
- 22) -ant erdinilig örgün üze ayagka
- 23) tegimlig maitri bodis(a)v(a)t yaruk yaltrıkın
- 24) ... -in körüp süzük
- 25) köñülin eñite et'özin
- 26) kör-... ..ayagka tegimlig
- 27) maitri bodis(a)v(a)t

iki kollarının arasına, kucaklarına alıp seviyorlarsa, aynı şekilde en iyi, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva da hırslı, ihtiraslı parsları (annelerinin sevdiği gibi) korkmuş, cesaretini yitirmiş bu beş varlık biçimindeki bütün canlıları severek, (onlara) acıma duygusuyla yaklaşır. O arı düşüncesi nedeniyle 84000 saç telinin dibinden parlak ışıklar çıkar. Üstte, *Skz.* Akaniṣṭhabhavana (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 126; Wilkens, 2021, s. 16) Tanrı sınıfının yer aldığı gök katına, altta Avīci Cehennemi'ne dek, 30000 yeryüzüne o parlak ışıklı aydınlık ulaşır. Yeniden, yer sallanır. Tanrıların sarayları titrer. Keskin, derin dalınca girmiş ulu güçlü tanrılar, korkup uyanarak, yüksek saraylarından çıkıp en üstün nitelikli davranışı yerine getirmeyi anlayarak, bütünü Tusita Sarayı (Cenneti)nda bir araya gelirler. (1-15). Ve yine *Skz.* Caturmahārāja (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 392; Wilkens, 2021, s. 224) dört dünya kralının yer aldığı gök katında, en başından sonuna ne kadar, yüce, güçlü ne kadar tanrılar varsa, bütünü Tusita Tanrı Yeri'ne (Cennetine) gelip saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın kubbeli küçük tapınağına gelirler. Sonra, altın renkli tapınağın cevherli kemerli geçidi içinde, *Skz.* Sūryakānta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 632) ay taşı cevherli taht üzerinde, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın parlak aydınlığını ... -in görüp arı düşünceyle ... saygıyla eğilen bedeniyle ... görüp... saygıdeğer Maitreya Bodhisatva ... (15-27).

onunç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) sakınç sakınur örüg amal nirvanta öñi
- 2) meñülüg meñi bultukmaz.. ol y(i)me nirvan
- 3) meñisi nomta öñi bulgalı bolmaz.. nomug
- 4) y(i)me burkanlarda öñi titrüm teriñ
- 5) nomladaçı bultukmaz.. meniñ y(i)me burkan
- 6) kutiña küçlüg kūsünlüg köñül örit-
- 7) -mişim kut kolmışım bar.. kim m(e)n kama-
- 8) -gda öñre darmaruçi atl(ı)g
- 9) ilig kan erken maitar atl(ı)g edgü
- 10) ögli dyan sakınç sakıntım yüz kalp üç
- 11) asanki edgü kılınçlarım yıgılıg tururlar..
- 12) laksanavibag atl(ı)g edgü kılınçlarım anuk tur-
- 13) -urlar.. ratnaşiki burkan başın tüglüg
- 14) tümenlig burkanlarda vyakrit alkış
- 15) bultum.. şakimuni burkantın alku tınl(ı)g-

- 16) -larıg urunçak tuta tegintim.. alku burkan-
- 17) -lar ödinte antag kut koltum.. sekiz
- 18) tümen yaşlıg tınl(ı)glar ödinte açsız
- 19) kızsız telim... .. koluda maitri
- 20) atl(ı)g köni tözün ... yirtinçüde
- 21) belgüreyin kurtgargulug alku tınl(ı)g
- 22) -larıg ozgurayın... ..
- 23) biş türlüg-lar .. adın
- 24) takı biş türlüg ...burkan
- 25) kutıña ...-lar ...ötrü ...
- 26) kök-... ..añ...
- 27) ne üçün tip tiser sekiz tümen yılda
- 28) örü tınl(ı)glar uzun yaşlıg bolsarlar
- 29) ol ogurda meñilig toñalıg bolurlar.. alp
- 30) korkıtgulug sarp kurtgargulug bolurlar

Çeviri

3a

Düşünür: “Sakin, huzurlu Nirvana’dan başka, sonsuz esenlik, mutluluk bulunmaz. O Nirvana mutluluğu, esenliği de öğretiden başkasında bulunmaz. Öğretiye de Buda(lardan), Bodhisatvalardan başka derinlemesine bilip öğreten bulunmaz. Benim de Buda Mutluluğu’na erişmeye güçlü isteğim, gönül verişim var. Yine ben, bütününden önce *Skr*: Dharmaruci (adlı) (Wilkens, 2021, s. 245) hükümdarın döneminde, Maitri adlı iyi düşünceye ait derin dalınca daldım. Yüz kalpa, üç asanki (sınırsız) zamanı boyunca, iyi davranışlarım birikti. *Skr*: Laksanavipāka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 450) iyi, üstün niteliklerin sonucu, iyi davranışlarım hazırlandılar. Ratnasikhin (adlı) Buda başta olmak üzere on binlerce Buda’dan kehanet (önceden bilme) (erdemini, yeteneğini) buldum. (1-15). Şakyamuni Buda’dan bütün canlıları emanet aldım. Bütün Buda’lar zamanında, böyle ant içip adandım. 80000 yaşındaki canlılar döneminde aç kalmış (canlıları) bu adanmayla Maitreya adlı doğru, soylu yeryüzünde belireyim. Kurtarılacak bütün canlıları kurtarayım. beş türlü-lar başka yine beş türlü ... Buda Mutluluğu’na ...-lar sonra ... (gökyüzünde... pek çok) ... neden dersin, 80000 yıldan bu yana canlılar uzun yaşamış olsalar, o zaman mutluluk, esenlik içinde olurlar. Güç korkutulan, zor kurtarılan olurlar.(15-30).

3b

- 1) yüz y(i)g(i)rmi yılda eksük yaşasalar.. artuk
- 2) emgeklig tolgaklıg bolurlar.. anıñ edgül-

- 3) -üg tatıgnıñ idişi bolu umazlar.. amtı
- 4) çak sekiz tümen yaşlıg tınl(ı)glar erürler
- 5) anıñ amtı maña burkan kutın bulgulug
- 6) yagumış erür.. inçip y(i)me sekiz tümen yaşl(ı)g
- 7) tınl(ı)glarınıñ ödinte vipaşı atl(ı)g
- 8) burkan yirtünçüde belgürmiş erdi..
- 9) yiti tümen yaşta şiki burkan
- 10) b(e)lgürmiş erdi.. altı tümen yaşta viş-
- 11) -vabu burkan belgürmiş erdi.. tört tümen
- 12) yaşta krkasunti burkan belgürmiş erdi..
- 13) üç tümen yaşta kanakumuni burkan
- 14) belgürmiş erdi.. iki tümen yaşta kaşip
- 15) burkan belgürmiş erdi.. yüz y(i)g(i)rmi yıl yaşl(ı)g
- 16) tınl(ı)glarınıñ ugrınta şakimuni tükel bilge
- 17) burkan belgürmiş erdi.. amtı meniñ ödüm
- 18) ol burkan kutın bulgulug yana ök inçe
- 19) sakınur ..öñreki ertmiş burkanlar kanta
- 20) burkan kutın bultılar kin kelteçi bur-
- 21) -kanlar burkan kutın kanta bulırlar
- 22) ötrü titrü ukar ... t(e)ñri yirinte burkan
- 23) kutın bulgalı bolmaz.. üç tamu yirinte
- 24) y(i)me burkan kutın bulmazlar.. üç
- 25) uluşılarda y(i)me burkan kutın bulmazlar.. çambudvip
- 26) uluşıtakı matyadiş uluşıta togup burkan
- 27) kutın bulurlar anıñ m(e)n y(i)me ortun
- 28) matyadiş uluşıta togup burkan kutın bul-
- 29) -mışım k(e)rgek yana y(i)me inçe sakınur
- 30) matyadiş uluşılarda kayu balıkta tutayın

Çeviri

yüz yirmi yıldan az yaşarsalar, çok fazla acı çekerler. Onun için iyi tadın kabını, kasesini bulamazlar. Şimdi, uzun dönemde 80000 yaşındaki canlılar olurlar. O nedenle de bana Buda Mutluluğu'nu bulma (erdem, gururu) yaklaşmıştır. Böylece 80000 yaşındaki canlılar döneminde, Vipasyin adlı Bodhisatva yeryüzünde belirmişti. 70000 yaşında (canlılar döneminde) *Skr.* Śikhin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 650) Bodhisatva belirmişti. 60000 yaşında, *Skr.* Viśvabhū (adlı) (Wilkens, 2021, s. 847) Bodhisatva belirmişti. 40000 yaşında, *Skr.* Krakucchanda (adlı) Bodhisatva (Wilkens, 2021, s. 416) belirmişti. 30000 yaşında, *Skr.* Kanakamuni (adlı) (Wilkens, 2021, s. 328) Bodhisatva belirmişti. 20000 yaşında, *Skr.* Kaśyapa (adlı) Bodhisatva belirmişti. (1-15) 120 yaşındaki canlıların zamanında Śakyamuni üstün bilge Buda belirmişti. “Şimdi, benim zamanım, o Buda Mutluluğu'nu bulma zamanıdır” diye yeniden düşündü. “Daha önce gelmiş Buda’lar ne zaman Buda Mutluluğu'nu bulduysa, daha sonra gelecek Buda’lar da o zamanda Buda Mutluluğu'nu bulurlar” diye düşünerek, kesin olarak (o durumu) anlar. “Tanrı Yeri’nde Buda Mutluluğu'nu bulmak olmaz! Üç cehennem katında da Buda Mutluluğu'nu bulamazlar! Üç ülkede de Buda Mutluluğu'nu bulamazlar! Çambudvip (adlı) yeryüzündeki Madhyadesa eyaletinde doğup Buda Mutluluğu'nu bulmam gerek!” diyerek yeniden düşünür. Madhyadesa eyaletindeki hangi kentte kalayım?...(15-30).

onunç ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) titrū körür.. çambudvip uluşta sekiz tümen
- 2) tört miñ bay barımlıg erdinilig balıklar bar..
- 3) ol balıklar ara taluy ögüz ortusınta sumir
- 4) tag turmış osuglug kopta kutlug alkuda
- 5) adruk yir t(e)ñriniñ didimi osuglug erüş
- 6) öküş edgü tınl(ı)glar üze tıgmış teg tolu
- 7) erürler.. çambudvip uluşnuñ kintiki
- 8) osuglug kitumati kent uluş erür..
- 9) amtı ol uluş balıkta acun
- 10) tutmışım k(e)rgek ne üçün tip tiser
- 11) kamag sansar ortusınta sab atl(ı)g üç miñ
- 12) ulug miñ yırtınçü yir suvlar tururlar.. ol
- 13) üç miñ ulug miñ yir suvlar otrasınta
- 14) çambudvip uluş turur.. çambudvip uluş otra
- 15) yirinte matyadiş uluş turur.. matyadiş uluş otrasın-

- 16) -ta kitumati balık erür.. anıñ m(e)n anta acun
- 17) tutmuşım k(e)rgek.. yana inçe sakınur iki türlüğ
- 18) oğuş töz erür.. kim burkan kutın bulur bodis(a)v(a)t-
- 19) -lar anta acun tutar bir begler oğuşı
- 20) ikinti braman oğuşı .. kaçan ...-da begler oğuşı
- 21) ayaglıg erser ol ödün begler ogusınta tözinte
- 22) togarlar.. kaçan bramanlar oğuşı ayaglıg erser ol
- 23) ogurda bramanlar tözinte oğuşınta togarlar
- 24) amtı kayusı töz oğuş ayaglıg erür.. ...
- 25) titrü ukar oğuşı
- 26)-lar tört uluş üze
- 27) ilig kan sekiz tümen tört miñ ...
- 28) turkaru bramanlıg ayayur ayarlayurlar...
- 29) ara yultuz ara ay t(e)ñri osuglug...
- 30) -lık körtle yiti kat

Çeviri

4a

dikkatlice görür (ve) anlar. Çambudvip (adlı) yeryüzünde 84000 zengin, cevherli kentler var. O kentlerin arasında, okyanus ortasında Sumeru Dağı gibi durmuş olan yüksekte, kutlu bütününden farklı, Yer Tanrı'nın tacı gibi pek çok iyi canlının bir araya gelmiş olduğu gibi toplanırlar. Çambudvip (adlı) yeryüzünün göbeği gibi çıkmış olan merkezinde Katmandu kenti bulunur. Şimdi, o kentte yeniden doğmam gerek. "Neden?" dersen, Samsara'nın tam ortasında, *Skr.* Sahā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 570) 300000 yüce yeryüzünü içeren (kozmik) dünya sistemi vardır. O 30000 yeryüzünün (kozmik yer) ortasında Çambudvip (adlı) ülke yer alır. Çambudvip (adlı) ülkenin ortasında Madhyadesa eyaleti yer alır. (1-15) Madhyadesa eyaletinin ortasında Katmandu kenti vardır. Onun için, benim orada doğmam gerekir." Yine şöyle düşünür: İki türlü soy vardır. Bodhisatvalar orada yeniden doğup Buda Mutluluğu'nu bulur. (Onlardan) biri, beyler soyu, diğeri, Brahmanlar soyudur. Ne zaman ...-da beyler soyu saygıdeğer ise, o zaman beyler soyunda doğarlar. Şimdi, hangi soy saygıdeğerdir, (onu) kesin olarak anlar. soyu dört ülke üzerine ... hükümdar 84000 her zaman Brahman (adlı) saygıyla saygı gösterirler. Yıldızlar arasında Ay Tanrı gibi... -lık güzel yedi kat... (15-30).

4b

- 1) tözi *arigda arig* (aragda arag okn) br(a)hmayu braman erür.. inçip
- 2) y(i)me tört türlüğ vit atl(ı)g şast(a)rlar añ

- 3) ulka upañ atl(1)g bilge biligler otgurak
- 4) uktaçı erür.. sekiz tümen tört miñ titsi-
- 5) -leriñe vyak(a)r(a)n atl(1)g şastarlar körkitür hor-
- 6) -muzta t(e)ñri osuglug çoğı yalını bramanlar ara
- 7) ezrua osuglug ayagulug ağırlagulug erür..
- 8) anıñ maña br(a)hmayu braman ata
- 9) kañ bolgalı tegimlig erür.. ötrü
- 10) yana sakınur.. ög boltaçı kunçuyılar
- 11) kim bolgay erki.. titrü ukar bilir bu brahmayu braman-
- 12) -nıñ kunçuyı brahmavati atl(1)g katun alku
- 13) kunçuylarda oğuş töz körtle körk meñ-
- 14) -iz kut buyan ç(a)hşaptın bilge biligin
- 15) yigedmiş.. maha nagni toña küçiñe
- 16) tegmiş erür.. yana y(i)me tegimlig erür.. on
- 17) küç tört türlüg korkınçsız bilge bilig
- 18) üç türlüg örüg ornanmış ög turug
- 19) ulug y(a)rlıkançuçı köñülniñ idişi bolgulug
- 20) iki kırk irü b(e)lgün itiglig sekiz on
- 21) nayragın yaratıglıg burkan kutın bulgulug
- 22) et'özüg on ay tüni ağırlamadın
- 23) ... ---geli .. takı y(i)me ...kunçuyılar iginte
- 24) ödrülmiş erür.. tevsiz kürsiz
- 25) kılınçlıg erür.. ezüg armak savıg
- 26) beginiñ köñülüñ
- 27) tınl(1)glar üze edgü
- 28) inçe sakıntı .. anıñ maña brahmava-
- 29) -ti kunçuy ög bolgalı tegimlig erür..
- 30) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t

Çeviri

tözü, arıdan arı Brahmayu Brahman (tözü)dür. Bu şekilde dört türlü *Skr.* Vidhi adlı (Monier-Williams, 1964, s. 968; Wilkens, 2021, s. 848) ritüel töreninde (okunan Budist) öğreti metinlerini (ve) *Skr.* Upāṅga (adlı) (Wilkens, 2021, s. 801) Veda metinlerinin tamamlayıcı bölümlerini bilgeliğiyle ayrıntılarıyla anlar. 84000 öğrencisine *Skr.* Vyākhyāna (adlı) (Wilkens, 2021, s. 849) yorumlayıcı, açıklayıcı öğreti metinlerini gösterir. ‘Hormuzta Tanrı gibi parlak aydınlığıyla Brahmanlar arasında, Ezrua Tanrı gibi saygıyla ağırlanır. Onun için, bana Brahmayu Brahman’ın ata, baba olması uygundur.’ (diye düşünür). Ardından, yine (içinden şöyle) düşünür: “Ana olacak kunçuyar kimdir?” Kesinlikle, karar verir. Bu, Brahmayu Brahman’ın eşi, kunçuy Brahnavati hatun, bütün kunçuylardan soylu, güzel yüzlü, en iyi üstün doğru davranışları bilgeliğiyle benimsemiş, (1-15) *Skr.* Mahānagna (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 802; Wilkens, 2021, s. 461) kahramanlık gücüne ulaşmıştır. Yine, (o) uygundur. On güçlü, dört türlü korkusuz bilince, bilgeliğe üç türlü sakinlikle yerleşmiş, akıllı duruşa sahip olma, yüce acıma duygusunun kabı olma, (o niteliğe sahip olma), 32 en üstün niteliğe sahip olma, 80 türlü donanımla donanık olma, Buda Mutluluğu’nu bulma bedeni, on ay boyunca hastalanmadan, sağlıklı ... -geli... ve yine kunçuyar hastalığından ayrılmıştır. Hilesiz, dürüst davranışlıdır. Kötü, fena sözü (yoktur). beyinin düşüncesini canlılar üzerine iyi (düşünce besler). şöyle düşündü: “O nedenle, bana Brahnavati Hatun annelik için uygundur. saygıdeğer Maitreya Bodhisatva (15-30).

onunç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) bu biş türlüg burkan kutıña yivig bolmış
- 2) törülerig bütmiş tükemiş bolu tükel bolmışın
- 3) ukup y(a)rlıkançuçı biligin kop kamag tınl(ı)glarka
- 4) edgüligin üç miñ ulug miñ yir suvıg
- 5) yañkurtı seviglig ezrua ünin t(e)ñri kuvr-
- 6) -ağıña inçe tip y(a)rılıkayur.. berü işittiñ-
- 7) -ler alku t(e)ñri kuvragı togmak karımak
- 8) iglemek ölmek bu tört türlüg
- 9) nidan adkanmış tınl(ı)glarnıñ
- 10) emgekin körü umadın yirtinçüke
- 11) kodı iner m(e)n anta burkan kutın bulup
- 12) meñülüg nirvan balıkka teggülüg sekiz
- 13) türlüg tözün yolug ayu birür m(e)n anıñ
- 14) amtı sizler korkınçig sansarka ulanmış erser-

- 15) sizler mini birle yirtinçüke iniñler.. ol
- 16) savıg işitip ulug küçlög t(e)ñriler ayaların
- 17) kavşurup ağır ayamakın maitri bodis(a)v(a)tka
- 18) inçe tip tiyürler.. tözün tınl(ı)g az serini-
- 19) -ñ amtı yirtinçüke iñülög öd ermez
- 20) utrakauruk uluştakı yal(a)ñuklar osuglug ürk-
- 21) -meksiz korkmaksız yal(a)ñuklar erürler.. takı
- 22) y(i)me sekiz tümen tört miñ altunlug
- 23) kümüşlög vaydurlıg s(a)pırlıg balık meñi-
- 24) -ligin muñsuz taksız erür.. k-... g-...
- 25) ilerinde olurup adruk
- 26) t(e)ñridem aş aşayurlar
- 27) -un küseyürler.. t(e)ñri
- 28) meñi meñileyürler .. meñi
- 29) kovmaz samagu köñüllög amtı
- 30) yirtinçüke iñülög öd ermez .. külçire

Çeviri

5a

Bu beş türlü Buda mutluluğu için donanmış törelerin gerçekleşmiş, tamamlanmış olmasını anlayıp acıma duygusuyla bütün canlılara iyiliğini, 30000 yeryüzünde yankılanan Ezrua (tatlı, güzel) sesiyle Tanrı topluluğuna şöyle buyurur: “Burayı işitiñ! Bütün Tanrı topluluğu, doğmak, yaşlanmak, hastalanmak, ölmek; bu dört türlü *Skṛ*: Nidāna (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 548) sebebe bağlanmış canlıların acısını görüp dindiremeden yeryüzüne iniyorum. Burada, Buda Mutluluğu'nu bulup sonsuz Nirvana (adlı) kente erişmek için sekiz soylu, doğru yolu söyleyeceğim, açıklayacağım. Onun için şimdi sizler, korkutucu Samsara'ya bağlanmış iseniz, benimle birlikte yeryüzüne inin!” (1-15) O sözü işitip yüce, güçlü tanrılar ellerinin ayalarını birleştirip saygıyla Maitreya Bodhisatva'ya şöyle derler: “Soylu canlı, biraz sabırlı olun! Şimdi, yeryüzüne inmenin zamanı değildir. *Skṛ*: Uttarakaurava (adlı) (Wilkens, 2021, s. 806) kuzey ana karadaki canlılar gibi, ürkmeyen korkmayan canlılar vardır. Ve yine 84000 altınlı gümüşlü *Skṛ*: Vaidūrya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) lacivert taşı mücevherli kent mutluluğuyla sıkıntısızdırlar. k-... g-... -...-lerinde oturup değişik ... ilahi yemek yerler. isterler. Tanrı mutluluğuyla mutlu olurlar. Beni kovalamaz. Sığ düşünceli şimdi, yeryüzüne inmenin zamanı değildir. Gülen yüzüyle ...(15-30).

5b

- 1) yüzün maitri bodis(a)v(a)t inçe tip tiyür
- 2) .. anıñ amtı küçlügler terkin barıñlar
- 3) neçe altı kat t(e)ñri yirinteki meñi ögr-
- 4) -ünçüde etizgülüg oyununıñuzlar erser.. anı
- 5) alku yığıp tirip tuzit t(e)ñri yiriñe kelü-
- 6) -rüñler .. anı işitip t(e)ñridem küç küsünin
- 7) erñek sokıgınça ödte altı kat
- 8) t(e)ñri yirinteki ülgüsüz sansız
- 9) oyunlarığ alıp bodis(a)v(a)t üskinte
- 10) yıgılurlar.. ötrü ayagka tegimlig
- 11) bodis(a)v(a)t inçe tip tiyür.. neçe sizler-
- 12) -niñ t(e)ñridem küç küsünüñuzlar erser
- 13) anı alku üntürüp barça oyun etiziñler
- 14) bu munça sav sözledükte ötrü asanki
- 15) sanınça erüş öküş t(e)ñriler barça altun-
- 16) -lug kövrügler tokıyurlar.. borku tartarlar
- 17) labay ürerler.. biş türlüg oyun etiz-
- 18) -ürler...i oyun üniñe yir
- 19) tepreyür.. ordu titreyür
- 20) kamşayur on yıñ yañkurar
- 21) antada özi labay üre
- 22) y(a)rılıkayur kamag t(e)ñrilerniñ
- 23) etizmiş oyunlarında utar yigedür.. anı
- 24) körüp maitri bodis(a)v(a)t kamag t(e)ñri kuvragı-
- 25) -ña inçe tip tiyür körüñler küçlügler
- 26) kaltı sizler asanki sanınça t(e)ñrilerniñ
- 27) meñilig tıtag turgurgulug oyun ır oynu-
- 28) -ñuzlarda meniñ ürmiş bir labay üni
- 29) yigedti utdı erser ançulayu y(i)me m(e)n yir-

30) -tinçüke inip burkan kutın bulgaym(e)n

Çeviri

5b

Maitreya Bodhisatva şöyle der: “Onun için şimdi, kudretliler hemen gidin! Altı katlı Tanrı Yeri’nde eğlenilecek, mutlu edecek ne kadar çalgınız varsa, bütününü toplayıp Tusita Tanrı Yeri’ne getirin!” (Onlar), onu işitip kutsal, ilahi güç (ve) istekle bir parmak şakırdaması zaman diliminde, altı kat Tanrı Yeri’ndeki sayısız çalgıyı alıp Bodhisatva’nın üzerine yığarlar. Daha sonra, saygıdeğer Bodhisatva şöyle der: “Sizlerin ne kadar ilahi, gücü, kudreti varsa, onu ortaya çıkarıp bütün (yeteneğinizle) çalgıları çalın!” Bu şekilde söyledikten sonra, sayısız pek çok Tanrı, bütün altın renkli davullara vururlar. (1-16) Küçük davulları (trampetleri) çalarlar. Labay (adlı) üflemeli çalgıyı çalarlar. Beş türlü ince kutsal şarkı (ilahi) yı çalarlar. ...-i ... o çalgıların sesiyle yer sallanır. Saray(lar) titrer.(o sesler) on yönde yankılanır. Orada, (Maitreya Bodhisatva) kendi üflemeli çalgısını çalar. (O çalgısı), bütün tanrıların çalgısına üstün gelir. Onu görüp Maitreya Bodhisatva, bütün Tanrı topluluğuna şöyle der: “Görün! Kudretliler, Nasıl, sizin sayısız tanrıların, mutlu olmak için sakladığı çalgılarınızdan benim çalmış olduğum üflemeli çalgımın sesi üstün geldiyse, aynı şekilde, ben (de) yeryüzüne inip Buda Mutluluğu’nu bulacağım. (15-30).

onunç ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) dört türlüğ titrölmeklig törüke iyin
- 2) bolmış tınl(ı)glarığ evirip köni yolka uduz-
- 3) -gaym(e)n inçip y(i)me şakimun burkan şazı-
- 4) -nınta buyan edgü kılınç kılmış...
- 5) kut kolmış tınl(ı)glar alku t(e)ñri yirinte
- 6) yal(a)ñuk et’özinte togmış... ..
- 7) meñilig toñalıg erserler y(i)me
- 8) meniñ nomumın işitip sansar-
- 9) -dan ozgay kutrulgaylar
- 10) t(e)ñri kuvragı inçe tip tiyürler...
- 11) birök antag ok erser bu tuzit t(e)ñri
- 12) yirinte ök burkan kutın bulup munta biziñe
- 13) nom nomlañ ne üçün tod tolvı kodı-
- 14) -kı yavaz yırtinçüdeki kunçuylar karnıta
- 15) acun tutarbiz.. ötrü ayagka tegiml-

- 16) -ig maitri bodis(a)v(a)t inçe tip tiyür
- 17) neñ t(e)ñri yirinte bodis(a)v(a)t toggulug
- 18) törü yok otgurak t(e)ñridem özüg ıdalap
- 19) yirtinçüke inip acun tutarm(e)n anıñ
- 20) sizler y(i)me meniñ udu kodı yirtinçüke
- 21) iniñler sekiz tümen tört miñ balık-
- 22) -larda sevdükiñizlerçe acun tutuñlar
- 23) m(e)n sizlerke meñülüg meñig ülüş
- 24) bireyin anta ötrü maitri bodis(a)v(a)t
- 25)

Çeviri

6a

dört türlü yanlış töreye bağlanmış, saplanmış canlıları döndürüp doğru yola uyduracağım, sokacağım. Böylece, Şakyamuni Buda'nın öğretisinde üstün iyi davranış sergilemiş... kurtulmak için ant içmiş bütün canlılar, Tanrı Yeri'nde insan varlığında doğmuş... .. sevinçli mutluysalar, yine benim öğretimi işiterek, Samsara'dan kurtulacaklar.” Tanrı topluluğu (Maitreya'ya yanıt olarak) şöyle der: “Eğer öyleyse, bu Tusita Tanrı Yeri (cenneti)'nde de Buda Mutluluğu'nu bulup burada, bizim için öğretiyi öğretin! Niçin memnun olduğumuz yeri bırakıp kötü yeryüzündeki kunçuyaların karnında yeniden doğarız?” (1-15). Sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva şöyle der: “ ‘Kesin olarak, Tanrı Yeri'nde Bodhisatva olarak doğulacak’ diye bir töre, kural yoktur. Kuşkusuz, ilahi, kutsal özü bırakıp yeryüzüne inerek, yeniden doğacağım. Onun için, sizler de bana uyararak yeryüzüne inin! 84000 kentte, sevdiğiniz gibi, sevinerek, yeniden doğun! Ben, sizlere sonsuz mutluluğu üleştireyim.” Ardından Maitreya Bodhisatva (15-24).

6b

- 1) ... tübi sayu kutrulgalı küseser
- 2)-iñe insünler
- 3)-niñ küçinte
- 4) antag ünün
- 5)-gler kamag
- 6) niñ ilki acunta
- 7) dr(a)muuçi atl(ı)g il-
- 8) -ig kan erdi.. burkan kutı-
- 9) -ña edgü urug tarıg saçtı..

- 10) uzun ödte ulug bedük bodi
- 11) burkan kutın bulup nirvan kapığın aç-
- 12) -yın tip kut koltı.. baş bıçgalı tös
- 13) sançgalı kırtışın soygalı közin oyga-
- 14) -lı ilgin adakın bıçgalı amrak kişi
- 15) ...ogulın evin barkın ordusun
- 16) ...yir suv bag borluk ulug ulug
- 17) ...tip buşı birdi.. arıg
- 18)(küze)-dti (... -dti okn) alp sergülüg emgek
- 19) katıglangulug işlerde
- 20) kaşıp burkantın şakimun
- 21) burkantın burkanlartın
- 22) tınl(1)glarığ urunçak tutdı
- 23) asanki ödteki laksanavi-
- 24) -bag atl(1)g edgü kılınç buyan bögteg
- 25) burkan
- 26)

Çeviri

6b

her bir saç telinin sayısınca, çok fazla istekle kurtulmak dilerse, ... (yeryüzüne) insinler. nın gücüyle böyle sesiyle-glar bütünü-nin ilk varlık biçiminde *Skz*: Dharmaruci adlı (Wilkens, 2021, s. 245) hükümdardı. Buda mutluluğu için iyi tohum saçtı. (temel attı, oluşturdu.) ‘uzun zamanlardan (sonra) yüce aydınlanmayla Buda Mutluluğu’nu bulup Nirvana’nın kapısını açayım’ diyerek ant içti, güçlü dilekte bulundu. (1-12). Baş kesmek, gövdeyi deşmek, deri yüzeyini soyamak, gözünü oymak, elini ayağını kesmek, sevgili kişileri, ... oğlunu, evini barkını, sarayını, ... toprağını, bağını bahçesini büyük büyük ... diyerek sadaka verdi. Arı (düşünceyle) ... (öğretiye ait ahlak kurallarını) gözettiler. Zor sabır gösterilen acıyla... .. çaba gösterilen işlerde Kaşyapa Bodhisatva’dan Şakyamuni Bodhisatva’dan Buda’lardan / Bodhisatva’lardan canlıları emanet aldı. sayısız zaman dilimlerindeki Laksanavipāka (adlı) en üstün iyiliklerimin sonucuyla Buda (12-25).

onunç ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) br(a)hmavati atl(1)g katun
- 2) tünle acun
- 3) ornıta olurup
- 4) ödün ulgatur
- 5) toyın bolur
- 6) -ak nızvanıları
- 7) tüzkerinçsiz yig burkan kutın
- 8) bulur burkan kutın buldukta
- 9) kin nomlug tilgen tevire
- 10) nayut sanınça tınl(1)glarnıñ...
- 11) -ñi kız yagılarıg ...üç
- 12) tamu ...tuyur t(e)ñri yiriñe nirvanka
- 13) bargulug yolug açar ayu birer..anıñ
- 14) sizlerniñ apamulug emgektin ozguru kurtg-
- 15) -ulgu küsüşüñüzler bar erser.. amtı ayagka
- 16) tegimlig tözün maitri bodis(a)v(a)t birle
- 17) yirtinçüke iniñler .. bu muntag ...
- 18) -niñ mañırt mañramış üstün akan-
- 19) -ıştabavan t(e)ñri yirintin altın aviş tamu-
- 20) -ka tegi ulatı üç miñ ulug miñ yir
- 21) suvlarda alku iştilür...
- 22) prti yılıkı acunta...
- 23) tolgaklıg tınl(1)glar erserler...
- 24) yavlak ...ozup kutrulup
- 25) ...-k et'öz

... ..

Çeviri

7a

Brahmavati adlı Hatun geceleyin varlık biçiminde yerinde oturup zaman büyür, gelişir... ..rahip olur. -ak ihtirasları, hırsları erişilemeyen en üstün Buda Mutluluğu'nu

bulur. Buda Mutluluğu'nu bulduktan sonra öğreti (adlı) tekerleği çevirir. sayısız canlıların gını kız düşmanları ... üç cehennem anlar, fark eder. Tanrı Yeri'ne, Nirvana'ya varılacak yolu açar, dile getirir. (1-13) Onun için, sizlerin sonsuz acıdan kurtulma isteği varsa, şimdi, saygıdeğer soylu Maitreya Bodhisatva ile yeryüzüne inin.” Bu şekilde ...-nın yedi adım adımlamış. Üstte Akaniṣṭhabhavana (adlı) Tanrı sınıfının yer aldığı gök katından altta Avīci Cehennemi'ne dek, diğer bütün 300000 yeryüzünün bütününde işitilir. ... *Skr.* Preta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 562) hayvan varlığı biçiminde doldurulmuş, şekillendirilmiş canlılarsa, ... kötü kurtulup ...-k beden (13-25).

7b

- 1) br(a)hmavati katunnuñ
- 2) t(e)ñridem tatıg
- 3) yiti kün yiti
- 4) tün ol tıltagın
- 5) osuglug et'öz
- 6)-v ayagka tegimlig maitri
- 7) bodis(a)v(a)t tınlı(ı)glar oğlanıña
- 8) tuzit t(e)ñri yiri
- 9) -in ıdalap kodup
- 10) ...kr(a)ptin tamga kr(a)p suçulur-
- 11) -ça sekiz on nayragın yaratıglıg iki
- 12) kırk irü belgün itiglig et'özin
- 13) ...y(i)g(i)rmi çikin turkı yüzlüg tilgenin
- 14) sekiz tümen tüü tüübisi sayu yaruk ıdu
- 15) üç miñ ulug miñ yir suvlarıg
- 16) yalrıyu tuzit t(e)ñri yirintin kodı
- 17) ...ine y(a)rlıkar.. antada basa
- 18) ayagka tegimlig vasumaitri siñi saña-
- 19) ...-tida ulatı dört yüz
- 20) tokuz on artukı biş tükemiş buyanl(ı)g
- 21) ...bodis(a)v(a)tlar yırtınçüke inerler
- 22) ...özte yaşta irinç
- 23) şakimun burkan şazinin-

24) ...emgekin kazganmış ed tavar

25) ...birgeyler ... edgülüg

... ..

Çeviri

7b

... ..Brahmavati Hatun'un ilahi tadı yedi gün yedi gece o sebeple gibi beden-v saygıdeğer Maitreya Bodhisatva canlılar, kişiöğluna Tusita Tanrı Yeri (Cenneti)'nden ayrılıp ...damgayı çıkarmışçasına 80 donanımla donanık, 32 niteliğe (belirtiye) sahip bedeniyle yirmi arşın uzunluğundaki duran yüzlük tekerleğin 80000 tüy gibi (çubuklu) her yerinden parlaklık yayıp 30000 yeryüzünü aydınlatarak, Tusita Tanrı Yeri'nden (Cennetinden) (yeryüzüne) iner. (1-17) Ardından, saygıdeğer *Skr.* Vasimaitri (adlı) Bodhisatva (Wilkens, 2021, s. 841) görünmez olup-tıda diğer 495000 tamamlanmış üstün iyilik (sahibi) Bodhisatva'lar yeryüzüne inerler. ... öz yaşamından kötü Şakyamuni Bodhisatva öğretisinin ... acısıyla kazanılmış malı mülkü, serveti ... verecekler... iyiliği (17-25).

onunç ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) olar y(i)me sansız tümen t(e)ñriler t(e)ñri
- 2) katunları kutrulmaklıg edgü töz yiltız küçin-
- 3) -te altı kat t(e)ñri yirintin tözün
- 4) maitri **bodis(a)v(a)t** (bodosvt okn) iye kodı yirtinçüke
- 5) inerler.. kim y(i)me ayagka tegimlig
- 6) maitri bodis(a)v(a)tñiñ sumanda
- 7) ulatı sekiz tümen tört miñ
- 8) kunçuy katun kız kırkın
- 9) bolgulgular.. sekiz tümen tört
- 10) miñ iş tuş bolgulgular sekiz tümen
- 11) tört miñ tapıgçılar bolgulg-
- 12) -lar sekiz tümen miñ bodis(a)v(a)t-
- 13) -nıñ at bolgulgular.. alku olar uçar
- 14) yultuz osuglug kentü kentü ordularıntın

- 15) t(e)ñriler t(e)ñri katunları nirvan bulmak
- 16) küsüşin yal(a)ñuklar yirin suklanıp
- 17) tözün maitri udusıta yirtinçüke
- 18) inerler..
- 19) vaybaşiki aryaçantri bodis(a)v(a)t kşı açari
- 20) enetkek tilintin tohrı tilinçe
- 21) yaratmış praknarakşıit açari tohrı
- 22) tilintin türk tilinçe aktarmış
- 23) maitrisimit nom bitigde maitri-i
- 24) bodis(a)v(a)t tuzit t(e)ñri yirintin yirtinçüke
- 25) inmek atl(ı)g onunç ülüş tükedi..
- 26) namo but.. namo d(a)rm(a) .. namo sañ

Çeviri

8a

Onlar, yine sayısız tanrılar, tanrı hatunları kurtulmak (adlı) iyi kök gücüyle altı katlı Tanrı Yeri'nden soylu Maitreya Bodhisatva'nın yanından ayrılarak, yeryüzüne inerler. Yine, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın Sumanda (adlı) hatunu, ve 84000 kunçuy (prens), hatun, kız (ve) çalışanı (hizmetçisi) olurlar.) (Yine), 84000 işçi, 84000 çalışan (hizmetçi) olurlar. 84000 Bodhisatva'nın ad(ının) taşıyıcısı olurlar. (1-13) Onların bütünü, uçar yıldız gibi kendi saraylarından, tanrılar, tanrı hatunları (olarak), Nirvana (adlı) (yeri, huzuru, mutluluğu) bulma isteğiyle insanların yerini (varlık biçimini) büyük istekle (açgözlülükle isteyerek), soylu Maitreya koruyuculuğunda, yeryüzüne inerler. *Skṛ.* Vaibhāṣika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) Okulu'nun üyesi Āryacandra Bodhisatva Açari öğretici(nin) Hintçeden Tohar diline yeniden uyarladığı, Praknaraksita Kravansika'nın Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak aktardığı *Maytrīsimit* (adlı) (Budist) öğreti kitabındaki "Maitreya Bodhisatva'nın Tusita Tanrı Yeri (Cenneti)'nden yeryüzüne inmesi" adlı onuncu bölüm bitti. Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı...(13-26).

8b

- 1) m(e)n çuu taş y(i)gen tutuk maitri burkan-
- 2) -ka tuş bolayın tip bitittim..
- 3) namo but.. namo d(a)rm(a) .. namo sañ
- 4) yükünür m(e)n vipaşı burkan kutıña
- 5) namo but.. namo d(a)rm(a) .. namo sañ
- 6) yükünür m(e)n yükünür m(e)n

- 7) yükünür m(e)n
- 8) yükünür m(e)n yükünür m(e)n vipaşı burkan
- 9) kutıña
- 10) m(e)n vaptsun seli bitidim. uzık
- 11) eksük boltı erser kim kutlug tınl(ı)g
- 12) okısar münemezün kşanti bolzun..

Çeviri

8b

Ben, Çu Taş Yigen Tutuk Maitreya Bodhisatva'ya denk geleyim diye (bu kitabı) yazdırdım. Buda'ya saygı... Öğreti kurallarına saygı... Öğreti topluluğuna saygı... Vipasyin (adlı) (Bodhisatva'nın) Buda Mutluluğu için Buda'ya saygı... Öğreti kurallarına saygı... Öğreti topluluğuna saygı... (1-6). Saygıyla eğilirim...Saygıyla eğilirim... Saygıyla eğilirim...Saygıyla eğilirim...Saygıyla eğilirim... Vipasyin (adlı) (Bodhisatva'nın) Buda Mutluluğu için... Ben, Fapstun Seli (bu öğreti kitabını) yazdım. Cümlede, harfte eksikliğim, yanlışım olduysa, kutlu canlı (onu) okuduğunda (bana) kızmasın. Bağışlasın!...(6-12).

bir y(i)g(i)rmi ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) türlüğ ulug türlüğ toylar kelirler
- 2) anı amtı sizler bahşılar kentü kentü
- 3) **erdemleriñi** (erdeminglerini okn) üntürüp ol tül-
- 4) -nüñ tüşin adırtlayı biriñler kim
- 5) kamag yal(a)ñuklar işitzünler.. meñi
- 6) ögrünçün meniñ yürekim köñlüm
- 7) esrük teg erür.. öz et'öz-
- 8) -ümke edgü bolgusın
- 9) kentü kılta sözleyin
- 10) muñadu adını bramanlar inçe tip
- 11) tiyürler.. adınçığ tañlançığ bahşı-ı
- 12) -nıñ kunçuylug erdinisi tüller kör-
- 13) -miş.. kim bolsar bu yir suvda ol tül-
- 14) -nüñ tüzü tüketi tüşin sözle-

- 15) -deçi .. inçip y(i)me biz ança munça
- 16) yıgvırak ayu birelim.. kayu işiler
- 17) kün t(e)ñri karnıta kirür tüşeser
- 18) ol işiler bir uluş üze erklig
- 19) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan bolgulgug ogul
- 20) togurur.. kayu işiler tülinte ay
- 21) t(e)ñri grahlar birle karnıta kirür
- 22) tüşeser.. ol işiler tört uluş üz-
- 23) -e erklig ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan bolgu-
- 24) -lug ogul togurur.. kayu işiler tülin-
- 25) -te yigit urı yaña minip kar-
- 26) -nıta kirür tül tüşeser ol kunçuy-
- 27) -lar otguratı burkan ç(a)kr(a)v(a)rt
- 28) ilig kan bolgulgug ogul togurur(.)
- 29) amtı ne y(i)me taştın sıñarkı b(e)lgü
- 30) -lerig ne y(i)me içtin sıñarkı

Çeviri

3a

türlü, büyük kalabalık biçiminde gelirler. “Onun için şimdi, sizler, usta öğreticiler (bilge hocalar), kendi erdemlerinizi, bilgi birikimlerinizi gösterip o rüyayı ayrıntılı biçimde anlatınız. Bütün insanlar sizi duysun! Benim mutluluktan, sevinçten yüreğim sarhoş, aklım başımdan gitmiş gibidir. ‘Öz bedenim için, ‘İyi olmasını kendi (kendine) yaptı’ (diye) söyleyin!” Şaşırان Brahmanlar şöyle derler: “Olağanüstü bilge öğreticinin kunçuy (adlı) cevheri rüyalar görmüş. Bu yeryüzünde, o rüyayı tam olarak yorumlayacak kişi (ya da kişiler) olduysa (da) yine de biz, bu şekilde ayrıntılı olarak, (o rüyayı) yorumlayalım.” (1-16). Hangi kadınlar, rüyasında Gün Tanrı’yı (Güneş’i) karnına girmiş olarak görürse, o kadınlar, bir ülke üzerine egemen olacak hükümdar oğul doğurur. Hangi kadınlar, rüyasında Ay Tanrı’yı (Ay’ı) *Skr.* Graha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 275) gezegenlerle birlikte karnına girmiş görürse, dört ülke üzerine egemen olacak hükümdar oğul doğurur. Hangi kadınlar, rüyasında yiğit erkek çocuğun file binip karnına girdiğini görürse, o kunçuylar (prensesler) kesinlikle dünya hükümdarı Buda olacak oğul doğurur. Şimdi, hem dışarıdaki belirtileri, hem de içerideki ... (15-30).

3b

- 1) b(e)lgülerig adruk adruk tüllerig koduru

- 2) kolulasar kiçmedin ara siziñ
- 3) yanıñızta burkanlıg kün t(e)ñri
- 4) togmakı bolgay.. bu savıg işitip ög-
- 5) -irip sevinip brahmayu braman iki eli-
- 6) -gin örü kötürüp inçe tiyür(:)
- 7) ançama meñi ançama edgü
- 8) asıg tusu ançama edgü
- 9) kut kıv kim meniñ
- 10) evimte barkımta burkanlıg kün
- 11) t(e)ñri togar ermiş.. anta ötrü brah-
- 12) -mayu purohit sekiz tümen tört
- 13) miñ bramanlar birle burkan-
- 14) -ka aymanmakın brahmavati katunug
- 15) ayayur ağırlayurlar .. takı y(i)me ogul
- 16) ugrınta ulug yağış saçıg yagıp
- 17) bramanlarka ögdir ança birür.. anta
- 18) ötrü t(e)ñriler iligi hormuzta
- 19) t(e)ñri tört maharaç t(e)ñrilerke
- 20) inçe tip y(a)rıkayur.. körüñler sizler
- 21) tözünler .. bu maitrilıg kut t(e)ñri
- 22) burkan kutı küsüñin tuzit
- 23) t(e)ñri yirin kodup brahmavati katun-
- 24) -nuñ karanlıg tüneriginte olurur(.) neçe
- 25) y(i)me ulug küçlüg t(e)ñriler tört-
- 26) -din yıñak ayayu ağırlayu yükünser-
- 27) -ler.. sizler y(i)me barıp kentü kentü kuvrag-
- 28) -ıñzlar birle tünle küntüz tört
- 29) yıñaktın küyü küzedü bariñlar(.) hor-
- 30) -muzta t(e)ñri y(a)rıkın işitip ög-

belirtileri, değişik rüyaları, bütünüyle yorumlamamızın arasından zaman geçmeden, sizin yanı başınızda Buda (adlı) Gün Tanrı doğmuş olacak.” Bu sözü işitip sevinerek, Brahmayu Brahman iki elini yukarı kaldırıp şöyle der: “Öylesine mutlu, öylesine iyi, yararlı, öylesine kutlu (haber, yorum)... benim evimde barkımda, Buda (adlı) Gün Tanrı doğarmış.” Daha sonra, Brahmayu Purohit, 84000 Brahman ile birlikte utanıp çekinerek, Brahnavati Hatun’u saygıyla ağırlarlar (1-15). Yine, (olacak) oğlu adına büyük kurban sunup dağıtarak, Brahmanları sevindirir, öylece (onlara sunular) verir. Ardından, Tanrılar hükümdarı Hormuzta Tanrı, dört Maharaç (Kral)’ a şöyle buyurur: “Görün! Siz soylular!... Bu Maitreya (adlı) kut(lu) Tanrı, Buda Mutluluğu isteğiyle Tusita Tanrı Yeri (Cenneti)’ni bırakıp Brahnavati Hatun’un karnında oturur. Ne kadar çok büyük (ve) güçlü tanrılar (efendiler), dört yönden saygıyla (ona karşı) eğiliyorsa, siz de gidip kendi öğreti topluluğunuzla birlikte gece gündüz sürekli (onu) korumaya gidin! Hormuzta Tanrı buyruğunu işitip ...(15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) -rü sevinü tört maharaç t(e)ñriler
- 2) erdinilig yarık kedip eliglerinte
- 3) bıı bıçgu kılıç uruñu uçruk yadıp
- 4) kentü kentü kuvragları birle öz
- 5) yıñaklarınta turup bodis(a)v(a)tnıñ
- 6) anasıña yek içkek yik yilpik
- 7) yavlak sakıntaçı yakın tegmez-
- 8) -ün tip kop adadın küyü
- 9) küzedü erürler.. anta
- 10) ötrü br(a)hmavati katun adakı ag-
- 11) -ırlag bolup kop kamag tınl(ı)glarka
- 12) üzüksüz buşı birür.. alku irinç
- 13) yarlıg tınl(ı)glarig sever amarayur .. biş
- 14) türlüğ upasanç ç(a)hşaputın arıg
- 15) silig küzedür.. ançagınça y(i)me amran-
- 16) -mak köñül övke biligi busuş

- 17) kadgu emgek tev kür adınaguk emget-
- 18) -mek ezük batut sözlemekin
- 19) alku tarkarur.. t(e)ñri katunınta
- 20) yimişlikte ögrünçüleyürçe yal(a)ñ-
- 21) -uklar ara ögirer sevinür.. ayag-
- 22) -ka tegimlig bodis(a)v(a)t y(i)me kamag
- 23) ödün örüg amıl köñlin yirti-
- 24) -nçüdeki tınl(ı)glarığ mün kadag söz-
- 25) -mekte küzedkelir üçün ög
- 26) karnınta olurup kaltı munçuk
- 27) erdini kaş atl(ı)g arşıde urmış osug-
- 28) -lug kalın kan kir yamka arıtı yukul-
- 29) -maz.. kaltı y(i)me vaytur erdini üzeki amali?
- 30) munçuk biş boduglug yipke samış

Çeviri

4a

sevinerek, dört Maharaç (Kral)'ın cevherli zırh donanıp ellerinde keskin kılıç kuşanarak, sancak yükselterek, kendi öğreti topluluklarıyla birlikte kendi yanlarında durarak, 'Bodhisatva'nın anasına şeytanlık, cinlik, kötülük düşünen(ler) yaklaşmasın.' diye (onu), bütün tehlikelerden korur, gözetirlerdi. Ondan sonra, Brahmavati Hatun saygıyla karşılanan, değerli kişilik olarak, bütün canlılara aralıksız durmadan sadaka verir. Bütün kötü, fena canlıları sever, okşar. Beş türlü rahibe olmayan kadınlar için, doğru kuralları arılıkla, dürüstlükle gözetir. (1-15) Böylelikle, aşırı sevme tutkusunu, öfkeyi, kaygıyı, acı çekmeyi, aldatmayı, başkasına acı çektirmeyi, yalan yanlış söz söylemeyi, bütünüyle giderir, yok eder. Tanrı Hatun'u da yemişlik, ağaç koruluğunda sevinmişcesine insanlar arasında mutlu olur. Saygıdeğer Bodhisatva da her zaman sakın düşünceyle yeryüzündeki canlıları, yanlış, sıkıntı verici söz söylemekten gözettiği için, anne karnında oturduğunda; nasıl, boncuk cevheri kasi adlı değerli, olağanüstü çiğ havuzunda duran (varlık) gibi yoğun kan, kir ve pislik kesinlikle yıkanmaz; aynı şekilde (o da) Vaiḍūrya (adlı) lacivert taşı mücevheri üzerinde sakın, beş budaklı ipe sarılmış ...(15-30).

4b

- 1) osuglug ög karnınta olurup bekiz
- 2) b(e)lgülüg turkaru .. t(e)ñriler
- 3) iligi hormuzta t(e)ñri on ay kü-
- 4) -ni t(e)ñridem tatığ bodis(a)v(a)t....-nıñ **tüü** (... okn)

- 5) ...tübintin et'öziñe kigürür
- 6) anı üçün yal(a)ñuk aşın aşamadın
- 7) on ay kün ögrünçlüğün
- 8) ertürür.. bodis(a)v(a)t y(i)me
- 9) tört maharaç t(e)ñriler-
- 10) -niñ küyü küzedü tutmışlarıña
- 11) sapırlıg ordu içinte arzi dıntar
- 12) olururça on ay küni ertürü y(a)rılı-
- 13) -kar.. anta ötrü on ay ertmiş-
- 14) -te ...bodis(a)v(a)t küçinte
- 15) brahmavati katun yimişlik tapa
- 16) üñü küsüş bolup brahmayu purohit-
- 17) -ka inçe tip tiyür.. kayu ödün m(e)n
- 18) biş türlüg ulug tülüg kördüm erdi(.)
- 19) antada berü turkaru sar samar köp
- 20) kalın kuvragdın öñi ödrülüp
- 21) yaka yal(a)ñuz aglak söğüt tübinte
- 22) olurgalı küseyür erdim.. amtı takı
- 23) artukta artuk küsüşüm turdı ili-
- 24) -nçülegülüg titsiga üneyin.. ol savıg
- 25) küsüşümin kanturuñ .. ol savıg
- 26) işitip brahmayu purohit şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 27) ilig kanka tüzü ötünüp kitumati
- 28) balıkta ulug mañırt mañratgalı
- 29) ayur.. kamag kitumati kentte erdeçi-i
- 30) ulug küçlüg yal(a)ñuk inçe ukuñ

Çeviri

4b

gibi anne karnında oturarak, apaçık, olarak görünür, durur. Tanrılar hükümdarı Hormuzta Tanrı, on ay boyunca ilahi tadı, Bodhisatva'nın (84000) saç telinin dibinden bedenine sokar. Onun için,

insan yemeği yemeden on ayı sevinçle, rahatlıkla geçirir. Bodhisatva da dört Maharaç (Kral)’ın (kendisini) koruyup gözeterek tutmalarına karşılık, kristal sarayı içinde dindar gibi oturmuşçasına on ayı geçirir. Ardından, on ay geçtikten (sonra), Bodhisatva sebebiyle Brahmavati Hatun, kutsal koruluğa gitme isteği olduğunu Brahmayu Purohit’e şöyle söyler: (1-17) “Ne zaman ben, beş türlü büyük rüya gördüysem, ondan beri, sürekli kalabalık öğreti topluluğundan ayrılıp yapayalnız, ıssız söğüt dibinde oturmayı istiyordum. Şimdi de fazlasıyla (bunun için), isteğim var. Eğlenilecek köşke çıkayım. O sözümü, isteğimi yerine getirin!” O sözü işiterek, Brahmayu Purohit, Şankha (adlı) dünya hükümdarından doğruca istekte bulunup Katmandu kentinde, büyük duyuru yapılmasını ister. Bütün Katmandu kentinde yaşayan büyük, küçük insanlar, (onu) bu şekilde iyice anlasın!(15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) ça... ..
- 2) -ıg kör-... ..
- 3) -urlar... ..
- 4) külçire
- 5) tapa k-... ..
- 6) muna bu-... ..
- 7) yimişlikte titside
- 8) erigme yal(a)ñuklar
- 9) tirilip yığılıp t(e)ñri meñisin
- 10) meñileyürler.. meniñ yana aglak-
- 11) -ta aglak yaka yal(a)ñuz söğüt
- 12) túbinte olurgulug köñlüm bo-
- 13) -lur.. ayasın kavşurup br(a)hmayu pur-
- 14) -ohit inçe tip tiyür .. üstün
- 15) kökteki altın yagıztakı tınl(ı)g-
- 16) -lar siziñ kutuñuzta meñi
- 17) ilinçü teginürler.. siziñtin togg-
- 18) -ulug kün t(e)ñrig küde kut
- 19) kolu tururlar.. yana y(i)me kop kamag
- 20) söğütler ı-ı ıgaçlar .. sizni

- 21) küseyür okıyurlar.. kayu söğütüg
- 22) taplasar siz anta barıñ amrakım(.)
- 23) anta ötrü kök kalıkda
- 24) turup satrayastriştaki sanstuşiti
- 25) t(e)ñri hormuzta t(e)ñrike inçe
- 26) tip tiyür.. tözünüm kayu
- 27) tuzit t(e)ñri yirinteki meñi toña
- 28) ögrünç sevinç erdi erser .. ol
- 29) yirtünçüke inmiş köni
- 30)

Çeviri

6a

...ça ...-ı gör- -urlar gülen (yüzüyle) ... yaklaşp buna bu-... .. korulukta, köşkte kudretli insanlar bir araya gelip Tanrı Mutluluğu'yla sevinir, eğlenirler. Benim de ıssız, yapayalnız söğüt dibinde oturma isteğim var.” Ellerin ayalarını birleştirip Brahmayu Purohit şöyle der: (1-14). “Üstte gökteki, altta yeryüzündeki canlılar, kutunuzdan mutlu olur, eğlenirler. Sizden doğacak Gün Tanrı'yı gözetmeye ant içerler. Yine bütün söğütler, ağaçlar, ormanlar sizi isteyip çağırırlar. Hangi söğüdü, ağacı isterseniz oraya gidin, sevdiğim!” Daha sonra, gökyüzünde durup *TochA* Strāyastriṃś (adlı) (Wilkens, 2021, s. 625) Tanrı Indra Göğü'nde *TochA* Saṃtuṣite < *Skr.* Saṃtuṣita (adlı) (Wilkens, 2021, s. 583) Hormuzta (Indra) Tanrı'ya şöyle der: “Ne zaman Tusita Tanrı Yeri'ndeki mutluluk sevinç varsa, o yeryüzüne inmiş doğru, gerçek ...(15-30).

6b

- 1)-muz
- 2)-lar .. sizik
- 3)-miş yal(a)ñuk
- 4) osuglug subum
- 5) yimişlikte t(e)ñri meñisin meñileyür-
- 6) -ler.. tözün brahmavati katun
- 7) yana söğüt tübinte
- 8) çeçeklig örgün üze
- 9) yarım bagdaşınmakın oluru kaçığ-
- 10) -ları süzülmiş erür.. kayu

- 11) kayu teriñ sakınç sakınur erki(.)
- 12) ötrü ezrua t(e)ñri inçe tip
- 13) y(a)rılıkayur.. bodis(a)v(a)tnıñ küç küs-
- 14) -üninte basa basa tört
- 15) türlüğ apramani atl(ı)g ülgüsüz
- 16) sakınçlar sakınur.. eñilki kop
- 17) kamag tınl(ı)glar adırsız köñlin
- 18) edgü ögliçe sakınur.. antada
- 19) basa kamag tınl(ı)glarığ meñilig
- 20) bolzunlar tip sakınur.. tumlug-
- 21) -ka toñmış budmış tınl(ı)glarığ
- 22) kentü et'özin hua yavışgu tölte-
- 23) -lig edgü yıdın togmış ev bark-
- 24) -ça sakınıp ol tınl(ı)glarığ
- 25) kigürüp isinü olururça sakınur
- 26) isig kovukka ünmiş tınl(ı)g-
- 27) -larnıñ emgekin tarkarkalır ü-
- 28) -çün kentü et'özin b-...
- 29) budıglıg //p köligelig... çintan

Çeviri

6b

... -muz ... -lar. Arı (düşünceyle) ... -mış insanlar gibi *Skr*: Subhūmi (adlı) (Wilkens, 2021, s. 626) Maitreya'nın doğduğu bahçede Tanrı Mutluluğu'yla mutlu olurlar, eğlenirler. "Soylu Brahmavati Hatun, yine söğüt dibinde çiçekli taht üzerinde yarım bağdaş kurup oturarak, duyu organlarını sakinleştirmiştir. Hangi derin dalınca girer?" Ardından, Ezrua Tanrı şöyle buyurur: "Bodhisatva'nın kudreti gücüyle yeniden dört türlü sonsuzluk adlı düşüncelere dalar. (1-16) İlk önce, bütün canlıları ayırt etmeksizin iyi anlamışçasına düşünür. Ardından, yeniden bütün canlıları 'mutlu olsunlar' diye düşünür. Soğuktan donmuş, buz kesmiş canlıları, öz bedeniyle çiçek yaprağı yaygınlığıyla, iyi kokuyla doğmuş evinde barkındaymış gibi düşünerek, o canlıları (eve) sokup sıcacık oturmuşçasına düşünür. Sıcak koynundan çıkmış canlıların acısını dağıtmak için, kendi bedenini (dallı) budaklı (düşünüp) gölgeli ... cevher ... (15-29).

bir y(i)g(i)rmi ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) sögüt... ..
- 2) katmış yi-... ..
- 3) tınl(ı)glarığ
- 4) -nu olurur
- 5) suvsamış tınl(ı)glarığ ...
- 6) körüp tolp et'özin sud
- 7) atl(ı)g aşça ulug
- 8) bedük ///inip olarka
- 9) üleyürçe sakınur ti-...-g akanak-
- 10) -lğ yirlerde öz et'özin bantutu
- 11) kebezin töşeyürçe sakınur erti-
- 12) -nçsiz teriñ koguzlarda et'özin
- 13) köprüg kılmış sakınur.. ulug teriñ
- 14) suvlarda kentü et'özin kimiçe
- 15) sakınur.. ününçsüz uzun yollarda
- 16) munmış tınl(ı)glarığ edgü yol-
- 17) -larığ körkitürçe sakınur.. közsüz
- 18) körmezlerig közlerin aç
- 19) sakınur.. agukmış tınl(ı)glarığ telim
- 20) kara kuş yügi üze em örünteg
- 21) kılı sakınur.. alku emgeklig tınl(ı)g-
- 22) -larığ emgeklerinte ozguru kutgaru
- 23) ayıglarında tıda edgü törüke
- 24) yaratı sakınç sakınur.. munta türl-
- 25) -üg ezrua t(e)ñriniñ savın işi-
- 26) -tip santuşıti t(e)ñri inçe tip tiyür..
- 27) ançama muñadınçığ bodis(a(v(a)tlarnıñ
- 28) küçi küsünleri.. **anları** (anaları okn) inçip bu

29) muntag türlüg titrüm teriñ

Çeviri

7a

söğüt karıştırmış ye- canlıları -nu oturur. Susamış canlıları görüp bütün bedeniyle tükürük adlı (biçimindeki) aş gibi büyük /// (su kapları hazırlayıp) onlara üleştirmiş gibi düşünür. (Dikenli), kalıntılı yerlerde, öz bedenini pamuklu kumaşla döşemişcesine düşünür. Geçişli olmayan derin vadilerde, boğazlarda bedenini köprü yaptığını düşünür. Büyük derin sularda, okyanuslarda, öz bedenini gemi gibi düşünür. (1-15) Kaçışlı olmayan uzun yollarda bunalmış canlılara iyi yolları göstermiş gibi düşünür. Gözsüz, görmezlerin gözlerini açtığını düşünür. Zehirlenmiş canlıları, pek çok kara kuş tüyü ile tedavi edip iyileştirdiğini düşünür. Bütün acı çeken canlıları, acılarından kurtarıp kötülüklerden sıyrarak, iyi yola yöneltmeyi düşünür.” Bu kadar fazla olan Ezrua Tanrı’nın sözlerini işitip Samtuşita (adlı) Tanrı şöyle der: “Bu şekilde şaşırtıcı, olağanüstü (olan) Bodhisatvaların güçleri, kudretleri... onları böylesine farklı ve çok derin ...(15-30).

7b

- 1) sakinmiş
- 2) ezrua t(e)ñri inçe
- 3) tip tiyür içinte
- 4) yirlerde
- 5) öñi kim ol tınl(1)glarınıñ sakı-
- 6) -nmiş sakınçın ...-an uksar-
- 7) -lar.. inçip-rinte
- 8) erken ök-lar
- 9) karunavit ...-da ulatı eñeyük
- 10) dyan sakınçlar üze erk türk
- 11) bolmış bolurlar.. anıñ muñadinçığ
- 12) erür bodis(a)v(a)tlarınıñ çoğları yalın-
- 13) -ları..santuşiti inçe tip tiyür.. munaçı
- 14) tün yarukalır.. ötrü ezrua t(e)ñri
- 15) inçe tip tiyür.. bukün ikinti ay
- 16) sekiz yañı erür.. otguratı ayagka
- 17) tegimlig maitri bodis(a)v(a)t...
- 18) ög **karnlıg** (karanlıg okn) ordudın üne y(a)rılı-
- 19) -kar.. ne üçün tip tiser.. kamag

- 20) burkanlar ikinti ay sekiz yañıda
- 21) puş atl(1)g yultuzka kün burunı
- 22) toga keli maitar atl(1)g muhurt
- 23) ödinte toga y(a)rlıkar.. ötrü
- 24) santuşıti inçe tip tiyür.. uktum
- 25) uktum ayagka tegimlig t(e)ñrim
- 26) anı üçün biş kat şudavas t(e)ñri
- 27) yirinteki asanki sanınça t(e)ñriler
- 28) bodis(a)v(a)tnıñ toggusın küde
- 29) körünçleyü ayaların kavşurup kök

Çeviri

7b

... ..düşünmüş. Ezrua Tanrı şöyle der: “ içinde yerlerde, başka kim o canlıları düşünmüş! Düşüncesini ...-an anlarsalar. Böylelikle ...-rinte iken-lar acıma duygusuyla ...-da ve Buda için özel olan derin dalınçlar üzerine egemen olmuş, (onları) içselleştirmiş olurlar. Onun için Bodhisatvaların parlaklıkları, aydınlıkları olağanüstüdür, şaşırtıcıdır.” Samtuşıta (adlı) Tanrı şöyle der: “Böylelikle, gece aydınlanır.” Ardından Ezrua Tanrı şöyle söyler:(1-15)“Bugün ikinci ayın sekizidir. Kesinlikle, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva anne karnındaki sarayından (yerinden) çıkar. “Neden?” dersin, bütün Bodhisatvalar ikinci ayın sekizinde *TochB* puş < *Skr*: Puşya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 565) takım yıldızı(nın görüldüğü zaman)da, Güneş uç vererek doğup gelip Maitri (adlı iyilik, yüce sevgi) Muhūrta (adlı) (48 dakikalık sürelik zaman diliminde) doğar. Sonra Samtuşıta (adlı) Tanrı şöyle yanıtlar: “ Anladım, anladım! Saygıdeğer efendim. Onun için, beş katlı Sudarşana (adlı) Tanrı Yeri’ndeki sayısız tanrılar, Bodhisatva’nın doğuşunu umutla bekleyip görmek isteyerek, ellerinin ayalarını birleştirip gök- ...(15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1)
- 2) çambu sögütüg iter yaratır
- 3) santuşıti t(e)ñri inçe tip
- 4) tiyür.. muna kün burnı
- 5) toga kelti.. ezrua t(e)ñri inçe
- 6) tip y(a)rlıkar.. bukün y(i)me ay t(e)ñri-

- 7) -ke turgak biş yultuz turur.. hormuz-
- 8) -ta t(e)ñri inçe tip tiyür.. munaçı
- 9) bu brahmavati katunlug kut t(e)ñri
- 10) ol kutlug çambu söğütke yakın
- 11) tegdi.. m(e)n y(i)me barıp yaşru et'öz
- 12) -in yakın turayın(.) şazi katun
- 13) inçe tip tiyür.. m(e)n y(i)me barıp...
- 14) üskinte turayın.. ötrü *santuşi*- (santusu okn)
- 15) -ti t(e)ñri çintamanilig köligelig
- 16) kuşatar brahmavati katunnuñ başınta
- 17) tegzintürür .. anta ötrü brahmavati
- 18) katun ol kutlugda kutlug çambu
- 19) söğütüg körüp muñadıp adınıp
- 20) inçe sakınç sakınur.. ançama
- 21) adruk adınçığ bu söğüt erdini erür..
- 22) altunlug ıgaçı kümüslüg budık-
- 23) -ları.. vayduri erdinilig yavışguları
- 24) çıbıkları ... içinte körü kanınçsız
- 25) altunlug çeçekleri kop t(e)ñri

Çeviri

8a

... .. Çambu (adlı) söğüdü süsler, donatır. Saṃtuṣita (adlı) Tanrı şöyle der: “Böylece, gün doğumu gerçekleşti.” Ardından, Ezrua Tanrı şöyle buyurur: “Bugün, yine Ay Tanrı’ya gözetmenlik yapan beş yıldızdır.” Hormuzta Tanrı şöyle konuşur: “Böylece, bu Brahmavati Katun (adlı) kut tanrısı, o kutlu Çambu (adlı) söğüt ağacına yaklaşır. Ben de gidip görünmez olarak, (ona) yaklaşıyım.” *TochA/B* śaci ; *TochA* śaśi ; *Skr.* Śacī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 647) Tanrı Hormuzta’nın eşi, hatun şöyle der: “Ben de gidip üstünde durayım.” (1-14) Daha sonra, Saṃtuṣita (adlı) Tanrı, cevherli gölgeli güneşliği Brahmavati Hatun’un başında dolaştırır. Ardından Brahmavati Hatun, o kutlunun kutlusu Çambu söğüdü görüp şaşırarak şöyle düşünür: “Böylesine değişik, olağanüstü (olan) söğüt cevheridir. Altın renkli gövdesi, gümüş rengi budakları, dalları ... Vaidūrya (adlı lacivert taşı) mücevheri gibi yaprakları, çubukları... içinde görülmeye doyulamayan altın renkli çiçekleri bütün Tanrı ... (14-25).

8b

- 1) ol altun-
- 2) -lug pariçatr sögütke okşatı
- 3) alku sögütlerniñ
- 4) begi osuglug budık çıbık
- 5) yap yavışgu hua çeçeklerin
- 6) tegriklemiş çambu sögüt tapa
- 7) bardı.. ötrü ezrua t(e)ñri inçe
- 8) tip tiyür.. ol sögüt altınınta
- 9) brahmavati katun ayagka tegimlig
- 10) bodis(a)v(a)tıg togurur.. anı üçün
- 11) tükel yakın bardı.. inçip y(i)me
- 12) ol ok çambu sögüt ünmiş yir
- 13) orunta öñre ödte aşok
- 14) atl(ı)g sögüt ünmiş erti(.) kim
- 15) öñre tübinte şakimun burkan
- 16) toga y(a)rılıkadı.. ol ok kutlug
- 17) yir orunta t(e)ñri t(e)ñrısı kaşıp
- 18) burkan kanakamuni burkan krkasun-
- 19) -ti burkan ög karınlıg vımanıntın
- 20) üne y(a)rılıkadılar.. anıñ amtı
- 21) tözün maitri bodis(a)v(a)t y(i)me
- 22) ol kutlug orunta toga y(a)rılıkar(.)
- 23) bilge kişi ol yirig orunug
- 24) ayamış ağırlamış k(e)rgek.. anta
- 25) ötrü t(e)ñriler iligi hormuzta

Çeviri

8b

... ...o altın renkli *Skr*: Pāricitra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 552) cennet ağacına benzeyen bütün sögütlerin (ağaçların) beyi gibi budakları, çubukları, yaprakları lotus çiçekleriyle donanmış Çambu (adlı) söğüde ulaştı. Daha sonra, Ezrua Tanrı şöyle der: “O sögüt altında Brahmavati Hatun, saygıdeğer Bodhisatva’yı doğurur. O nedenle, tam olarak (ona) yaklaştı. Ve yine o Çambu (adlı)

söğüdün çıktığı yerde daha önce Aşoka (adlı) ağaç çıkmıştı. (1-14) Daha önce de, onun dibinde Şakyamuni Bodhisatva doğmuştu. O kutlu yerde, Kaşyapa Buda / Bodhisatva, Kanakamuni (adlı) Bodhisatva, Krakucchanda (adlı) Bodhisatva, anne karnı (adlı) saraydan çıkmıştı. Onun için şimdi, soylu Maitreya Bodhisatva da o kutlu yerde doğar. Bilge kişinin o yere saygı duyması gerek.” Ondan sonra, tanrılar hükümdarı Hormuzta ... (14-25).

bir y(i)g(i)rmi ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) inçe tip tiyür... ..
- 2) -miz... ..
- 3) turur yakın
- 4) barıp inçe tip tiyür.. ne üçün
- 5) m(e)n b-... ..bir budık
- 6) **suv**(sıp okn) almaz... ..
- 7) ok sansız acunda berü
- 8) edgü dıntarlarka esir-
- 9) -gençsiz köñülin buşı
- 10) birür.. kutluglarınıñ ilgi üze
- 11) hormuzta t(e)ñri aña birmiş
- 12) çambu söğüt budıkın **suv**(sıp okn) alır(.)
- 13) ötrü budık yılınçga yumşak
- 14) erd(i)ni körklüg miñ yapırgaklıg
- 15) körü kanınçsız körtle linhua çeçek
- 16) yarıp elginte belgülüg bolur.. anı
- 17) körüp ezrua t(e)ñri ulatı kök
- 18) kalıkdaki t(e)ñriler kodı inerler(.) ayal-
- 19) -arın kavşurup brahmavati katunka
- 20) yükünü inçe tip tiyürler.. yükünür
- 21) biz t(e)ñrim kop kamağ yırtınçüdeki edler
- 22) tavarlarda yigedmiş utmış kız
- 23) kunçuylar erd(i)nine .. t(e)rk ödün

- 24) ünzün si-... -da y(a)rlıkançuçı bilig-
- 25) -lig burkanlıg kün t(e)ñri kop kamag-
- 26) -larnıñ emgeklig taluy ögüz-
- 27) -lerin suguru birzün.. ötrü brahma-
- 28) -vati katunnuñ soltın yıñakınta
- 29) t(e)ñri katunları birle şazi katun
- 30) turur.. oñtın yıñakınta öñlüg

Çeviri

9a

Şöyle söyler: “ -biz dır.” yaklaşp şöyle der: “Niçin ben b-... bir dal, budak su almaz. sayısız varlık biçimindeki doğumlardan bu yana iyi dindarlara, rahiplere esirgemeyen düşünceyle sadaka verir. Kutluların eliyle Hormuzta Tanrı ona vermiş. Çambu (adlı) söğüt, budağıyla, dalıyla su alır. Daha sonra budak, ince yumuşak cevherli, güzel, bin yapraklı, görülmeye doyulamayan güzellikteki lotus çiçeği gibi ortaya çıkıp elinde belirir. (1-15) Onu görüp Ezrua Tanrı ve diğer gökyüzündeki tanrılar yere inerler. (Onlar) ellerinin ayalarını birleştirip Brahmavati Hatun’a saygıyla eğilerek, şöyle derler: “Bütün yeryüzündeki mal, mülklerden değerli olmuş, onlardan üstün gelen kız kunçuy (yeni prensesliğiniz) (adlı) cevherinize saygıyla eğiliriz, efendim. (0,) hemen ortaya çıksın. Si-?... acıma duygulu Buda (adlı) Gün Tanrı, bütün canlıların eziyet, acı (adlı) okyanuslarını (Samsara’yı) kurutsun. (Kötü davranışları nedeniyle Samsara döngüsünden kurtarsın). Ardından, Brahmavati Hatun’un sol yanında Tanrı hatunlarıyla birlikte, Hormuzta Tanrı’nın eşi, Şazi Hatun da yer alır. Sağ yanında önde ... (15-30).

9b

- 1)
- 2) -nçsız
- 3) şuti t(e)ñri miñ... üzeke kö-
- 4) -ligelig t-... .. -rur..
- 5) öñ- hormuzta t(e)ñri
- 6) eñite et’özin t(e)ñridem-m
- 7) kaş atl(ı)g ton tutar(.)
- 8) anta ötrü brahmavati katun
- 9) öz eligin çambu ***söğüt***
- 10) ***-nüñ*** (-nung okn) budıkın tuta antag türlüg
- 11) et’özinte meñi ögrünçü togar kim

- 12) sekiz tümen tüü túbinte altun
- 13) öñlüg yaruk saçrayu ünür.. ol yaruk-
- 14) -lar ara kaltı upaşati ilig kan-
- 15) -nıñ töpüsinte murtagati ilig
- 16) kan belgülüg bolmışça oñtın
- 17) yıñak ködrümintin otuz iki kut
- 18) buyanın tükellig sekiz on nayragın
- 19) yaratıglıg körkle körkin körü
- 20) kanınçsız üç miñ ulug miñ
- 21) yir suvug yaltrıtı ayagka tegimlig
- 22) maitri bodis(a)v(a)t belgülüg bolur.. ötrü
- 23) tört buluñ yıñak yaruyur(.) kök
- 24) kalıkda oyun ır üni iştilür(.) ul-
- 25) -ug küçlüg luular yumşak amrak
- 26) ünin kökreylürler .. kök kalıkdaki
- 27) t(e)ñriler yıparlıg suvın yirig öli-
- 28) -tü hua çeçeklig yagmur yagıtur-
- 29) -lar .. takı y(i)me kök kalıkda küç-

Çeviri

9b

... .. -nçsız (Samtuşita) (adlı) Tanrı binlerce ... üzerinde gölgeli (güneşliği döndürür). Önde Hormuzta Tanrı saygıyla eğilen bedeniyle ilahi, kutsal kaş (kaliteli ipekli kumaş) adlı giysiye tutar. Daha sonra, Brahnavati Hatun kendi eliyle Çambu (adlı) söğüdün budağını tutarak, öylece değişik bedende sevinçle doğar. 80000 saç telinin dibinden altın renkli parlaklık ortaya çıkar, yayılır. (1-13) O parlaklıklar arasında, nasıl, *TochB* upoşathe < *Skr.* Upoşadha (Wilkens, 2021, s. 802) (adlı) Cakravarti'nin (Hükümdarın) tepesinde *TochA/B* mürdhāgate < *Skr.* Mürdhāgata (adlı) (Wilkens, 2021, s. 482) hükümdar belirmişse, (aynı şekilde, onun) sağ böğründen 32 üstün özelliğiyle, tam olan 80 donanımıyla, görülmeye doyulamayan güzelliğiyle 300000 yeryüzünü aydınlatarak, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva belirir, doğar. Ardından, dört yan aydınlanır. Gökyüzünde ilahi, kutsal şarkılar işitilir. Yüce, güçlü ejderhalar yumuşak, sevimli sesleriyle gökyüzünde kükrerler. Gökyüzündeki tanrılar, güzel kokulu sularla yeri ıslatıp lotus çiçeklerini yağmur gibi yağdırırlar. Ve yine gökyüzünde... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) lüg... ..
- 2)
- 3) tegzinür t-... ..kaş
- 4) kavşutınta erñeklerin-
- 5) -tin et'özintin köküş öñlüg
- 6) yürüñ öñlüg kızıl öñlüg
- 7) yipün öñlüg altun öñ-
- 8) -lüg biş türlüg yaruklar
- 9) önerler üç miñ ulug
- 10) miñ yir suvdaki kararığ tünerig
- 11) edlerig alku yokatdurur.. ulug
- 12) küçlüg t(e)ñriler bodis(a)v(a)tıg körüp
- 13) ayaların kavşurup muñadu adını
- 14) inçe tip tiyürler.. körüñler edgü
- 15) tınl(ı)glar.. bu yal(a)ñuk et'özlüg
- 16) çintamani erdini yogant ödteki yalın-
- 17) ların yörgeñmiş kün t(e)ñri sumir tag
- 18) siñirintin üne kelirçe biş
- 19) boduglug yarukların tegriklep ög
- 20) karnıntın ünti.. anıñ adınçığ
- 21) adruk yarukıña üç miñ ulug
- 22) miñ yir suv yalınayu turur.. sansar-
- 23) -daki emgek alku alkıntı.. eñ
- 24) mintin üç tamuluglar emgeklerinte
- 25) inçke tegdiler.. anta ötrü ayag-
- 26) -ka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 27) arıg süzük saprir erdini osuglug

- 28) yaruk yaltrık birle tegriklep ög
29) karnıntın üntükte hormuzta t(e)ñri-
30) -niñ t(e)ñridem tonınta turgalı unamadın

Çeviri

10a

-lüg... .. döner (durur). Kaşlarının ortasında beyaz tüy (urun) (çıkır). Parmaklarından, bedeninden gök renkli, ak renkli, kıvıll renkli, mor renkli, altın renkli beş türlü parlaklık çıkar. 300000 yeryüzündeki karanlık mülklerin (dönen gezegen) bütününi yok eder. Büyük, güçlü tanrılar (efendiler), Bodhisatva'yı görüp ellerinin ayalarını birleştirip şaşırarak şöyle derler: (1-14). "Görün! İyi canlılar! Bu insan bedenli (varlık), Çintamani (adlı) cevheriyle dönemin sonundaki alevlerle bürünmüş (olarak ve) Gün Tanrı'nın) Sumeru Dağı'nın tepesinden çıkıp gelmesi gibi beş budaklı aydınlıkla çevrilerek, anne karnından çıktı, doğdu. Onun olağanüstü, değişik aydınlığıyla 30000 yeryüzü parlayıp aydınlanıp durur. Samsara'daki acı bütünüyle sona erdi. Hatta üç cehennemlikler (üç cehennemde yer alanlar) bile acılarından (kurtulup) esenliğe eriştiler." Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, arı necef taşı gibi aydınlıkla çevrilerek, anne karnından çıktığında, Hormuzta Tanrı'nın ilahi giysisinde durmayı başaramadan... (14-30).

10b

- 1) ...yirde turur.. ötrü bodis(a)v(a)t-
- 2) -niñ kut buyanında yirig irklem-
- 3) -işñe üç miñ ulug miñ
- 4) yir suv tebreyür kamşayur .. taluy ö-
- 5) -güz suvları yayganur.. sumir taglar tit-
- 6) -reyür.. şudavas t(e)ñri yirinteki
- 7) t(e)ñriler orduları ırgal-
- 8) -ur oyun ır üni yañk-
- 9) -urur.. t(e)ñri katunlarınıñ urşlışmak
- 10) külüşmek ünleri çambudvip uluşta
- 11) tolu bolur.. ilaptri pingali p(a)ntu ş(a)nki
- 12) ulatı luu kanları erdini yinçü munçuk
- 13) hua çeçek birle katı yagıtur-
- 14) -lar kut kolu alkış alkayu yañı
- 15) togmış bodis(a)v(a)tka yükünürler(.) ötrü
- 16) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t

- 17) yirde turup ülgüsüz sansız asanki
- 18) k(a)lpta berü adnaguka edgü asıg
- 19) tusu kılmışın öp sakınıp ikile
- 20) et'özinte altun öñlüg yaruk
- 21) ıdu keyikler begi kiser aslan osug-
- 22) -lug törtüdin yıñak titrü körüp
- 23) ç(a)k(a)r s(a)v(a)stik nantikav(a)rt
- 24) irü belgülerin itiglig kutlug
- 25) adakın aslanlar yañalar bukalar
- 26) yorıkınça yagız yirig adlayu yiti
- 27) mañ mañlayu y(a)rılıkap teriñ
- 28) etinlig seviglig kövşek ezrua
- 29) ünin kamag üç miñ ulug miñ

Çeviri

10b

...yerde durur. Sonra, Bodhisatva'nın en üstün niteliğinden yer ürkmüşçesine, 300000 yeryüzü sallanır. Okyanus suları dalgalanır. Sumeru Dağ sıraları titrer. Sudarşana (adlı) gök katındaki tanrıların sarayları titrer, sallanır, (orada) ilahi şarkılar yankılanır. Tanrı Hatunları'nın gülüşmeleri Çambudvip (adlı) yeri (dünyayı) doldurur. Elāpatra (adlı), Piñgala (adlı), *Skr.* Pāñdu (adlı) Nagaraja, Şankha (adlı) (hükümdar) ve diğer ejderha hanları, cevherlerini, inci boncuk, lotus çiçekleriyle karıştırıp yağdırırlar. Kurtuluş için adak dileyerek, iyi isteklerde bulunarak, yeni doğmuş Bodhisatva'ya saygıyla eğilirler. (1-15) Daha sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva yerden kalkıp sayısız dönemlerden bu yana (yaşayan) başkalarına iyilik etmeyi düşünerek, yeniden bedeninden altın renkli parlaklıklar gönderip yabani hayvanlar beyi aslan gibi dört yana dikkatlice bakıp *Skr.* Cakra (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 381; Wilkens, 2021, s. 218) güzellik işareti, *Skr.* Svastika (Monier-Williams, 1964, s. 386; Wilkens, 2021, s. 591) (adlı gamalı haç, Köktürk harflerinden 𐰉 “az” damga) şans işareti (ve yine) *Skr.* Nandikāvarta (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 526; Wilkens, 2021, s. 486) şans işaretleriyle donanık kutlu ayağıyla aslanlar, filler, boğalar gibi yürüyerek, kara toprağı adımlayıp yedi adım atarak, ‘derin, tınılı, sevimli, yumuşak Ezrua sesiyle bütün 300000 ... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) yir suvug yañkurtı inçe tip sav

- 2) sözleyür.. bu meniñ eñ kinki acunum
- 3) erür.. takı ikile ög karnıta
- 4) olurkum yok(.) toggay meniñ köñlüm-
- 5) -te kögüzümte alkınçu biliglig
- 6) kün t(e)ñri(.) bolgay m(e)n kop
- 7) kamag tınl(ı)glarnıñ tüz-
- 8) -kerinçsiz dıntarı(.) edgü nom
- 9) nomlap asanki sanınça
- 10) tınl(ı)glarig kop muñlarında
- 11) kutgargay m(e)n(.) burkanlar işin
- 12) tüzü tüketi bargay kalısız nirvan-
- 13) -lıg uluşka bargay m(e)n(.) bu muntag
- 14) ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t-
- 15) -nıñ üni yüz kolti lokadatu uluş-
- 16) -larda alku iştilür.. ol tıltagın
- 17) üç tamulug özlerde togmış
- 18) tınl(ı)glar alku ozarlar kutrulur-
- 19) -lar.. takı y(i)me ol ünüg işitip
- 20) üstün t(e)ñri altın yal(a)ñuk
- 21) sadu sadu tip eliglerin kavşurup
- 22) bodis(a)v(a)t tapa körüp inçe tip
- 23) tiyürler.. körüñler körüñler edgü
- 24) tınl(ı)glar ayagka tegimlig
- 25) maitri bodis(a)v(a)t kaç yal(a)ñuk kört-
- 26) -le kaç yal(a)ñuk seviglig erür..
- 27) takı y(i)me inçe tip tüyürler.. bulı-
- 28) -tdın ünmiş yalın osuglug
- 29) altunlug budıgça yaltrıyu ög
- 30) karnıntın ünti.. kiser aslan

Çeviri

11a

yeryüzünü yankılattı.’ diyerek böyle konuşur: “Bu, benim en son varlık biçimimdir. Ve yeniden anne karnına oturuşum yok. Sönme (adlı) Gün Tanrı benim, gönlümde göğsümde doğacak. Bütün canlıların erişilemeyen (eşsiz) dindarı olacağım. İyi öğretiyi öğretip sayısız, pek çok canlıyı sıkıntılarından kurtaracağım. Buda’ların işini bütünüyle yapıp engelsiz Nirvana (adlı) kente varacağım.” Bu biçimde saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’nın sesi yüzlerce *Skr*: Lokadhātu (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 907; Wilkens, 2021, s. 455) kozmik dünyada işitilir. (1-16) Üç cehennemlik (üç bölüklü cehennemde) yaşamda, varlık biçiminde doğmuş canlılar, bütünüyle kurtulur. Ve yine o sesi işitip üstte Tanrı, altta insan varlığındaki canlılar, ‘İyi! İyi!’ diyerek ellerinin ayalarını birleştirip Bodhisatva’ya doğru gelip şöyle derler: “Görün! Görün! İyi canlılar! Saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, ne kadar güzel, sevimli insandır.” Ayrıca, şöyle konuşurlar: “Buluttan çıkmış alev gibi altın renkli dallarıyla parlayarak, anne karnından çıktı” aslan kral ... (15-30).

11b

- 1) kanı osuglug... ..
- 2) közin törtđin yıñak titrü
- 3) kördi.. yitiken yultuz osuglug
- 4) yiti mañ mañlap .. altun yar-
- 5) -ukın yaruttı yaşuttı.. etinlig
- 6) yumşak ünin kop yir suvlarıg
- 7) yañkurtdı.. bu muntag savlar
- 8) sözlep üstün kök-
- 9) -teki altın yagıztakı
- 10) t(e)ñri yal(a)ñuk ulug agar ay-
- 11) -amakın maitri bodis(a)v(a)tnıñ kañı
- 12) brahmayu purohit ulug ögrünçü
- 13) meñike esürmiş munmış osuglug
- 14) bolup t(e)ñriler iligleriñe
- 15) ok teginç birmişleriñe bodis(a)v(a)t-
- 16) -ıg körgeli küsüşin ürkmış
- 17) beliñlemiş osuglug bodis(a)v(a)tka
- 18) yakın barır.. ötrü buyannıñ

- 19) küçinte t(e)ñridem akan suvlar
- 20) kök kalıkdın yagarlar.. birisi
- 21) yılıg birisi soguk(.) ol suv üze
- 22) bodis(a)v(a)t yuyurlar arıurlar.. turk-
- 23) -aru başınta yürüñ köligelig
- 24) tegzinü turur.. t(e)ñridem linhualar
- 25) kumut suman puntarikta ul-
- 26) -atı hua çeçekler edgü yıd
- 27) yıpar birle katı karı yagarlar(.)
- 28) ulug küçlüg t(e)ñriler ikidin

Çeviri

11b

Hanı gibi gözüyle dört yanı dikkatlice gördü. Büyükayı takımyıldızı gibi yedi adım atarak, altın parlaklığıyla (her yanı) aydınlattı. İnce yumuşak sesiyle bütün yeryüzünü yankılattı. Böyle sözler söyleyerek, üstte gökteki, altta yeryüzündeki Tanrı (ve) insanlar, Maitreya Bodhisatva'nın babası Brahmayu Purohit, büyük sevinçle aklını yitirmiş sarhoş gibi Tanrı hükümdarlarına değin, Bodhisatva'yı görme isteğiyle ürkmüş, korkmuş gibi Bodhisatva'ya yaklaşırlar. (1-18) Ardından (bu) en üstün iyi davranış nedeniyle ilahi akan sular gökyüzünden yağar. (Suların) biri ılık, biri soğuk(tur). O sularla Bodhisatva'yı yıkar, arıtır. Her zaman, başında beyaz gölgeliği dolaştırırlar. İlahi lotus çiçekleri, *Skṛ*. Kumuda (adlı) beyaz gece nilüferi, (Wilkens, 2021, s. 423), *Skṛ*. Sumana (adlı) kasımpatı, (Wilkens, 2021, s. 630), *Skṛ*. Puṇḍarīka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 563) çiçek ve diğer lotus çiçekleri, iyi, hoş ve güzel kokularıyla birbirine karışarak, (gökten) yağarlar. Yüce, güçlü tanrılar yeniden ... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) sıñar öğirü
- 2) sevinü ötrü br(a)h-
- 3) -mayu purohit iki eligin bodis(a)v(a)t
- 4) üze hua yavışgu saça iki tiz-
- 5) -in sökütip köküş öñlüg çar
- 6) tokırın yaratıglıg başın bodis(a)v(a)t

- 7) adakıña sunup inçe
- 8) tip tiyür(.) ogul atl(ı)g
- 9) kut t(e)ñri yagız yir üze
- 10) yiti mañ mañlap irklediñ
- 11) t(e)ñri yal(a)ñuk ögdiler.. altunlug
- 12) yirketegi alku titredi.. kamşa-
- 13) -dı.. amtı birökin atayım kañıçıñ-
- 14) -ka amranmak köñülüñ bar erser
- 15) başım üze irklegil.. kop öz konuk-
- 16) -larım ögirzün.. ötrü üç kırk
- 17) t(e)ñri yiri üze erklig hormuzta
- 18) t(e)ñri ulug ağır ayamakın ayag-
- 19) -ka tegimlig bodis(a)v(a)tıg kaş atl(ı)g
- 20) tonta yörgep yirdin öri kötü-
- 21) -rüp vişvakarmi uz t(e)ñri yaratmış
- 22) erdinilig siñeklig içinte kigür-
- 23) -ürler.. adruk ağır ayag kılur-
- 24) -lar.. kayu künte bodis(a)v(a)t togsar
- 25) ol ok kün sekiz tümen tört miñ
- 26) prohitlerniñ oğlanı togar..
- 27) sekiz tümen tört miñ ulug
- 28) kutlug bramanlarınıñ sumanta
- 29) ulatı sekiz tümen tört miñ
- 30) kızları togarlar.. sekiz tümen tört

Çeviri

12a

yönde sevinip ardından Brahmavati Hatun iki eliyle Bodhisatva'nın üzerine lotus çiçekleri saçarak, iki dizinin üzerine çöküp gök renkli topuzuyla donanık başını Bodhisatva'nın ayağına eğerek şöyle der: "Oğul adlı, Kut (adlı) Tanrı, yere yedi adım atıp adımlayarak, güç sahibi oldun. (Seni) Tanrı (ve) insanlar övdüler. Altınla yere dek, her yer titredi, sallandı. Şimdi eğer,

atana babana sevgin varsa, başım üstünde (benim üzerimde) güç sahibi ol. (1-15) Bütün öz konuklarım sevensin. Sonra, 32 Tanrı Yeri üzerinde egemen olan Hormuzta Tanrı, büyük saygıyla saygıdeğer Bodhisatva'ya Kasi (ipekli kaliteli kumaş) adlı giysiyi giydirip (onu) yerden yukarı kaldırarak, (hep birlikte) *Skr*: Viśvakarma (adlı) (Wilkens, 2021, s. 848) yetenekli Tanrı'nın yaptığı cevherli sineklik içine sokarlar. (Ona) değişik türde saygılar sunar, gösterirler. Hangi günde Bodhisatva doğduysa, o gün de 84000 Purohit'lerin oğlu doğar. 84000 kutlu Brahmanların *Skr*: Sumanā (adlı) kızı, (Wilkens, 2021, s. 630) ve diğer 84000 kızı doğar. 84000 ... (15-30).

12b

- 1) miñ yañalar ..sekiz tümen tört
- 2) miñ atlar sekiz tümen tört miñ
- 3) iñekler koduzlar.. togarlar.. sekiz
- 4) tümen tört miñ bodis(a)v(a)tka
- 5) yoñlaglagulug agılıglar belgülüg
- 6) bolurlar.. anta ötrü bişinç
- 7) kün bodis(a)v(a)tıg ulug agrır
- 8) ayamakın kitumati balı-
- 9) -kka kigürürler(.) anı-ı
- 10) körüp kök kalıkda sumati atl(ı)g
- 11) ş(i)mnu t(e)ñri inisi subuhuka inçe
- 12) tip tiyür.. körgil inim(.) kaç yañlıg
- 13) kutlug ülüglüg erür.. maitri-i
- 14) bodis(a)v(a)t(.) tört maharaç t(e)ñri-
- 15) -ler .. erdinilig siñekligi tegre
- 16) tegzinürler... oñtın soltın
- 17) yıñakınta ezrua hormuzta
- 18) ulatı t(e)ñriler kut kolu yorıyur-
- 19) -lar.. v(a)çrapan t(e)ñriler v(a)çirin
- 20) oynayu öñtün yıñak uduzurlar
- 21) santuşiti t(e)ñri erdinilig kuşatar
- 22) başınta tegzintürür.. şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 23) ilig kan tapınur.. begleri birle
- 24) öñtün uduz hua yavışgu köli-

- 25) -gelig pra asguk tuta õñtün
- 26) uduzur.. sekiz tümen tört miñ
- 27) purohitalar adlıg mañallıg alkış
- 28) alkayu eliglerin kavşurup tegre
- 29) yorıyurlar.. ögi brahmavati katun
- 30) erdinilig viman içinte kunçuy

Çeviri

12b

filler... 84000 atlar... 84000 inekler doğar. 84000 Bodhisatva'ya kullanması, tüketmesi için hazine oluştururlar. Daha sonra, beşinci gün Bodhisatva'yı yüce saygıyla Katmandu kentine sokarlar. Onu görüp gökyüzünde, *Skr.* Sumati adlı (Wilkens, 2021, s. 630) Māra (adlı) şeytanın *Skr.* Subāhu (adlı) (Wilkens, 2021, s. 626) erkek kardeşi, şöyle der: “Gör, kardeşim! Maitreya Bodhisatva'nın kaç türlü kutlu kısmeti vardır? Dört Maharaç efendileri (krallar), cevherli sinekliği (onun) başında döndürürler. (1-16) Sağdan soldan Hormuzta Tanrı ve diğer tanrılar ant içerek, iyi istekte bulunarak yürüyorlar, (çevresinde) dönüyorlar. *Skr.* Vajrapāṇi (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) tanrılar, *Skr.* Vajra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 835) yıldırım biçimindeki silahla oynayarak (göğü onun için) yönetiyorlar. Saṃtuṣita (adlı) Tanrı, cevherli güneşliği (onun) başında gezdirir, dolandırır. Dünya hükümdarı han, (ona) uyar. Beyleri ile birlikte uyararak, lotus yapraklı gölgesi yukarıda sallanarak tutup çevirirler, (onu) yönetirler. 84000 Purohitalar, ünlü, şanslı, iyi istekleri dile getirerek, ellerinin ayalarını birleştirip dönerek yürürler. Annesi Brahmavati Hatun cevherli saray içinde kunçuy (prens) ... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) -ların tegriklep yor...(.) t(e)ñri-
- 2) -dem ... yal(a)ñuklar süüsi erdinlig
- 3) yarık kedip uruñu uçruk yadıp tör-
- 4) -tdin yıñak yorıyurlar.. üstün
- 5) kökte altın yagızta oyun
- 6) ır altunlug kövrügler üni yañ-
- 7) -kurar .. ara ara namo but
- 8) kılmak ünler iştilür.. öt-
- 9) -rü subahu inçe tip

- 10) tiyür.. ol kim kitumati kent
- 11) uluşlug ulug kiçig yal(a)ñuklar
- 12) ögrünçlüg sevinçlig kuvragın
- 13) toyın eliglerinte hua çeçek yana erdini çaş
- 14) kaş tuta ediz ordu karşılarında
- 15) inip bodis(a)v(a)tka yükünü ağır ayag
- 16) kılurlar.. amarıları erdinili sarvıg
- 17) karşılarda olurup üstürti kodı
- 18) bodis(a)v(a)t üze hua saçarlar.. anta
- 19) ötrü bodis(a)v(a)tıg kitumati kent
- 20) uluşka kigürüp altunlug kayda
- 21) brahmayu bramannıñ eviñe tegür-
- 22) -üp üstün t(e)ñri altın yal(a)ñuk
- 23) adruk adruk ağır ayag kılurlar.. an-
- 24) -tada basa brahmavati katun yiti-
- 25) -nç küni tükedükte et'öz kodup
- 26) t(e)ñri yiriñe barır.. ötrü brahmayu
- 27) prohit yig yig ödürmiş talula-
- 28) -mış sekiz tümen tört miñ
- 29) içrekilerin yığıp bodis(a)v(a)tka avant
- 30) ötrü yultuz bilteçi

Çeviri

13a

-larını toplayıp ... (yürüyor). İlahi ... insanlar ordusu, cevherli zırh giyip sancak yükselterek, dört yana yürüyorlar. Üstte gökte, altta yeryüzünde şarkıların, altınlı davulların sesleri yankılanır. Ara ara Buda'ya saygı gösterme sesleri işitilir. Sonra Subāhu şöyle der: “ O Katmandu kentindeki (Katmandulu) büyük, küçük insanlar, sevinçli biçimde, toplulukla (birlikte) rahiplerin ellerinde lotus çiçekleri, yine cevherli, olağanüstü kasi (kaşe, ipekli kaliteli kumaş) tutarak, saraylarından inip Bodhisatva'ya saygıyla eğilerek, ona içtenliklerini sunarlar. (1-15) Bazıları, saraylarında oturup üstten aşağıya Bodhisatva'nın (üzerine) lotus çiçekleri saçarlar. Ardından, Bodhisatva'yı Katmandu kentine sokup altın süslemeli caddelerden, sokaklardan Brahmayu Brahman'ın evine ulaştırıp üstte Tanrı, altta insanlar ayrı ayrı saygılarını sunarlar. Ondan sonra, Brahmavati Hatun yedinci güne ulaştıgında, bedenini bırakıp (varlık biçiminden ayrılıp) Tanrı Yeri'ne ulaşır. Sonra,

Brahmayu Purohit, en üstün seçilmiş 84000 saray görevlisini toplayıp Bodhisatva'ya sebep
sonra yıldız biliciler (geleceği öngörenler, falcı, müneccimler) ... (15-30).

13b

- 1) belgü ukıtçılar ... ayagka
- 2) tegimlig bodis(a)v(a)tıñ adrukta
- 3) adruk burkan kutın bulgulug
- 4) belgülerin körüp brahmayu purohit-
- 5) -ka inçe tip tiyürler.. ulug
- 6) ögrünç köñül öritiñ bilge
- 7) bahşı siziñ ogullug
- 8) erdiniñizniñ kutın buyan-
- 9) -ın siziñte artuk neçök
- 10) ukgay biz.. inçip y(i)me iki kırk
- 11) kut buyanlık irü belgülerin sekiz
- 12) on türlüg nayragın yaratıglıg
- 13) körgeli bekiz belgülüg közünü
- 14) tururlar.. ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kanlar-
- 15) -da utmış yigedmiş kutı buyanı-ı
- 16) erür.. neñ bu orduda karşıda ol-
- 17) -urgu ermez.. otguratı ev bark
- 18) kodup siziksiz burkan kutın
- 19) bulgay.. tört köni kirtü nomlug
- 20) uluşlar üze erk tartgay(.) üç
- 21) eñim sansarıg ıntın yoguç
- 22) keçgey.. meñülüg meñi meñilegey(.)
- 23) ol savıg işitip brahmayu purohit
- 24) ögirü sevinü yultuzçı bramanlar-
- 25) -ka telim öküş ögdir **ançu** (anço okn) birip
- 26) yiti yiti kün ulug ögrünç
- 27) sevinç **abişik** (bişik okn) ... yañı kün

28) kılur.. maitri bodis(a)v(a)t y(i)me k(e)ntü

29) kut buyanında körü kanınçsız kö-

30) -rtle üçün tişiniñ...

Çeviri

13b

belirtiyi, alameti (onlar) anlayacaklar...” Saygıdeğer Bodhisatva’nın türlü türlü Buda Mutluluğu’nu bulmasının belirtilerini görüp Brahmayu Purohit’e şöyle derler: “Büyük sevinçle zihninizi açın, bilge hoca! Sizin oğul cevherinizin mutluluğunu, üstün iyiliğini, sizden daha iyi nasıl anlayabiliriz? Öylece, 32 üstün özelliği, 80 türlü donanımla süslenmiş güzel yüzü, açık bir biçimde görünüp durur. (O nitelikler,) dünya hükümdarı hanlardan üstün olan(dır.) Onları geride bırakmıştır. (1-15) Asla, (o), bu sarayda oturamaz. Kesinlikle, evi barkı bırakıp Buda Mutluluğu’nu kuşkusuz bulacak. Dört doğru, gerçek öğretiyi dört yandaki ülke üzerinde egemen kılacak. Üç bölüklü Samsara Denizi’nden (kurtulup) karşı kıyıya geçecek. Sonsuz sevinçle mutlu olacak.” O sözleri işiterek Brahmayu Purohit, sevinip geleceği öngören Brahmanları fazlasıyla övüp ödül vererek, on dört gün büyük (sürecek) büyük sevinçle (kutsama töreni düzenleyip) “Yeni Gün” (adlı) (dramı) sergiletir. Maitreya Bodhisatva da kendi üstün nitelikleriyle görülmeye doyulamayan güzelliği için, kadınının (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş dört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) ...osuglug...-ak bolur..
- 2) kaltı küz ödteki linhua çeçek
- 3) osuglug közin arıtı yummaz..tag
- 4) yış tam evlerindeki ed tavarlarıg
- 5) tıdıgsız tutugsuz körür.. üni savı
- 6) kılınçı erigi seviglig bolur.. titrüm
- 7) teriñ yiti sekiz bilge
- 8) biliglig bolur.. yürüñ
- 9) toluntakı ay t(e)ñri osug-
- 10) -lug.. kün küniñe kutı kıvı kör-
- 11) -ki meñizi aşılur ükliyor.. suvdakı
- 12) linhua çeçek osuglug t(e)rk
- 13) tavrag ulgadur bediyür.. ötrü bir

- 14) ogurda brahmayu braman ayagka
- 15) tegimlig bodis(a)v(a)tıg bitig uzik
- 16) boşgunu uguça bolmışın ukup
- 17) bodis(a)v(a)tka inçe tip tiyür kop kamag
- 18) bilge bilig boşgunmakka uzik
- 19) bitig bahşı osuglug erür.. titrüm
- 20) teriñ yörüglerig uzik inagiña
- 21) bilgeli bolur.. bilgelerniñ bilge
- 22) biligleri bitig uzik ugrıta
- 23) yitmez.. yokadmaz.. kayu kişike bilig
- 24) erdem k(e)rgek erser.. ol kişi bitig
- 25) uzik boşgunmış k(e)rgek .. külçire
- 26) yüzin ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t
- 27) kañı brahmayu purohitka inçe
- 28) tip tiyür.. kayu kayu bitig uzik
- 29) boşgungalı sakınur sen azu puşkaras-
- 30) -ari atl(ı)g mu boşgungalı

Çeviri

14a

...gibi ...-ak olur. Aynı şekilde, güz mevsimindeki lotus çiçekleri gibi gözünü asla yummaz. Dağ, orman, küçük yerleşim yerlerindeki evlerin mülklerini sıkıntısızca rahatlıkla görür. Sesi, davranışları, tutumu sevimlidir. Derin, keskin zekaya sahiptir. Ak dolunay zamanındaki Ay (Tanrı) gibi günden güne kutu, bahtı, yüz güzelliği artar. Sudaki lotus çiçeği gibi hemen gelişir, büyür. (1-13) Daha sonraki bir zamanda, Brahmayu Brahman, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın yazı yazmasını öğrenip anlamış olmasını görmek isteğiyle Bodhisatva'ya şöyle der: "Bütün bilgileri öğrenip bilinçlenmek, yazı yazmayı bilen bilge öğretici (hoca) (olmak) gibidir. Derin anlamları, yazıya dayandığında (o kişi) bilinçli olur. Bilgelerin bilinçleri yazı yazmakla bitmez, yok olmaz. Hangi kişi için bilgi erdem gerekirse, o kişinin yazı yazmayı öğrenmesi gerekir." Güler yüzüyle saygıdeğer Maitreya Bodhisatva babası Brahmayu Purohit'e şöyle der: "Ne kadar değişik türde yazı yazmayı öğrenmeyi düşünürsün? Belki, *Skr.* Puşkarasārin (Wilkens, 2021, s. 565) (adlı) Hint alfabesini öğrenmeyi mi? Ya ... (15-30).

14b

- 1) azu urukit ...azu kant-
- 2) -ari .. azu karoşt.. azu yohin uzik
- 3) azu brahmi atl(1)g uzik bitigig mu
- 4) boşgungalı sakınur siz.. bitig uzik
- 5) y(i)me kaç trlg bolur.. bodis(a)v(a)t
- 6) savın işitip brahmayu purohit muñadıp
- 7) adınıp inçe tip sakınç
- 8) sakınur.. muñadınçıg adınçıg
- 9) ne savlar işitür m(e)n(.)
- 10) tümenlig yıllarda berü şastar
- 11) bilge bilig boşgunmış ikintisiz bah-
- 12) -şı m(e)n erür m(e)n.. alku yırtınçüde
- 13) bahşılar ayagın çıltagın altaçı m(e)n
- 14) erür m(e)n.. bu muntag trlg uzik-
- 15) -ler bitigler atın işitmişim arıtı
- 16) yok erdi.. kanta takı bilgey m(e)n..
- 17) amtı savlarıg bodis(a)v(a)t ok ayıtayın(.)
- 18) anta ötrü brahmayu purohit bodis(a)v(a)t-
- 19) -ka inçe tip tiyr.. m(e)n erser bir
- 20) karoşti atl(1)g uzikig alkuy şastar-
- 21) -lar boşgunup adınaguka boşgunur m(e)n(.)
- 22) sen begiçgm kaç trlg bitig
- 23) uzikler bilir s(e)n.. tr maitri
- 24) bodis(a)v(a)t kenç kiçig erken torl-
- 25) -ug eligin altunlug kegde tutup
- 26) bir uzik bitimişte yüz uzik
- 27) bitimiş bolur.. bir ok k(a)lam kodı cız-
- 28) -mışta miñ uziklar cızıgın
- 29) cızar.. ol kegde atasıña birip

30) inçe tip tiyür .. bu muntag türlüg

Çeviri

14b

Skr. Rohita (Wilkens, 2021, s. 514) (adlı) (Hint) alfabesini, *Skr.* Kharoṣṭī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 338). (Hint) alfabesini, ya da Yohin (adlı) (Hint) alfabesini mi öğrenmek istiyorsunuz?(Wilkens, 2021, s. 909) Yoksa, Brahmi adlı alfabeyi mi öğrenmeyi düşünürsünüz? Yazı (türü), alfabe kaç türdür (size göre)?” Bodhisatva’nın sözlerini işitip şaşırarak, Brahmayu Purohit şöyle düşünür: “Ne şaşırtıcı, ilginç sözler duyuyorum ben? Onlarca yıldan beri öğreti kitaplarındaki bilgileri öğrenmiş, ikinci rakibi olmayan (hoca), öğreticiyim. Bütün yeryüzündeki öğreticilerin saygısını kazanan benim. Bu türlü, değişik alfabelerin, yazıların adını kesinlikle işitmişliğim yoktu. (1-15) Nereden bileceğim? Şimdi, (bu) sözleri Bodhisatva’ya sorayım.” Sonra Brahmayu Purohit Bodhisatva’ya şöyle der: “Ben ise, Kharoṣṭī (adlı) yazıyı, alfabeyi bütün öğreti kitaplarından öğrenip başkalarına öğretirim. Sen, beyciğim! Kaç türlü yazı, alfabe biliyorsun?” Ardından Maitreya Bodhisatva gencecik toparlak elleriyle altın renkli kağıdı tutup bir harf yazdığında yüzlerce harf yazmış (gibi) olur. Aynı şekilde, bir kalemle bir çizgi çizdiğinde binlerce çizgi çizmiş (yazı yazmış) olur. O kağıdı (da) babasına verip şöyle der: “Bu şekilde türlü... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) uzik bitigler ...-niñ anutmış
- 2) itmiş yaratmış uzik bitigler erür..
- 3) kim nirvan birle yaraşı yörüglerin
- 4) savlarığ yarutdumuz tamturdumuz
- 5) uzik sanıña kirmezler.. muñadu
- 6) adını brahmayu braman inçe tip tiyür(.)
- 7) bu munça türlüg bitigler uz-
- 8) -ikler.. uzik sanıña kirmez
- 9) erserler.. kayu uzik erki
- 10) kim uzik sanıña kirgüçi.. ötrü
- 11) bodis(a)v(a)t ikinti kegdete altmış
- 12) artukı tört sanlıg brahmi atl(ı)g
- 13) uzik bitip kañıña birip inçe
- 14) tip tiyür.. bu bitig uzik erür kop
- 15) kamag nomlarığ ukıtmakka uz oñay

- 16) erür.. anıñ bu uzık sanıña kirür..
- 17) ötrü brahmayu purohit uzık tapa
- 18) körüp inçe tip tiyür.. bu y(i)me ulug-
- 19) -lug ol.. uzıklarke⁹ okşayur.. inçip
- 20) amtı yirtinçüde bu uzık yok erür..
- 21) ötrü kök kalıktan turup ezrua
- 22) t(e)ñri eligin kavşurup inçe tip
- 23) tiyür.. berü işitiñ siz brahmayu .. kop
- 24) kamağ uzıklarde kutlugda kutlugu
- 25) bu uzık erür.. gañ ögüzdeki
- 26) kum sanınça burkanlar k(e)ntü eligin
- 27) bitimiş bu kutlug uzık erür.. inçip
- 28) y(i)me ilkide ertmiş burkanlarını
- 29) nomları törüleri alku bu uzikin
- 30) bitilmiş bolur.. kin keligme burkan-

Çeviri

15a

yazılar ...nın hazırlanmış, oluşturulmuş yazılardır. Nirvana'ya benzeyen, eş anlamlı anlamlarını aydınlatmamız, (kutsal) yazı olarak sayılmaz.” Brahmayu Brahman şaşırarak şöyle der: “Bu kadar türlü kitaplar, yazılar (kutsal) yazı olarak görülmezse, hangi yazı kutsal olarak görülür, öyle adlandırılarak (gelecekte) anlaşılabilecek?” Ardından Bodhisatva ikinci kağıda 64 harften oluşan Brahmi adlı harfî yazıp vererek şöyle der: “Bu yazı, kutsaldır. Bütün öğretileri anlamak için uygundur. (1-15) Onun için bu (yazı), kutsal olarak görülür, adlandırılır.” Daha sonra Brahmayu Purohit yazıya yaklaşıp bakıp şöyle konuşur: “Bu da o yüce yazılara benziyor. Öyleyse, şimdi yeryüzünde, bu (kutsal) yazı yoktur.” Sonra gökyüzünden Ezrua Tanrı çıkıp ellerinin ayalarını birleştirip şöyle söyler: “Burayı dinleyiniz, Brahmayu! Bütün yazıların en kutlusu bu yazıdır. Ganj Irmağı'ndaki kum sayısınca Budalar, Bodhisatvalar kendi elleriyle bu kutlu yazıyı yazmıştır. Öyleyse, daha önce gelmiş, yaşamış bütün Bodhisatvaların öğretileri(nin) töreleri(nin) bütünü bu yazıyla yazılmıştır. Daha sonra gelecek Bodhisatva-... (15-30).

15b

- 1) -larnıñ y(i)me nom agılıgları...
- 2) bu uzikin bitilmiş bolur.. ötrü

⁹Bu bölümün yaprağında uzık, uzak biçiminde yanlış yazılmıştır.

- 3) brahmayu purohit inçe tip tiyür..
- 4) antag erser.. bu uzikniñ atı-ı
- 5) negü erür.. ötrü tüklüg tümenlig
- 6) kök kalıkda turmış t(e)ñriler inçe
- 7) tip tiyür.. brahma tiser
- 8) tükel bilge burkanlar-
- 9) -nıñ atı-ı bolur.. brahma
- 10) tiser örüg amal nirvannıñ
- 11) atı bolur.. takı y(i)me brahma atl(ı)g
- 12) edgü kılınç kılmakka ıyat bolur(.)
- 13) yana y(i)me ezrua t(e)ñri bu uzikka
- 14) özi tanuk boltı.. anı üçün bu-u
- 15) uzik atı brahmi tip titir.. anı işi-
- 16) -tip brahmayu purohit muñadu adını-u
- 17) inçe tip tiyür.. muntada öñrede bu
- 18) uzik kanta erki.. ötrü ezrua
- 19) t(e)ñri inçe tip tiyür.. neçetegi burkan
- 20) şazani tursar ançakategi yirtinçüde
- 21) bu uzik turur.. kayu ödün burkan
- 22) şazani alkınsa bu uzik y(i)me yitli-
- 23) -nür.. ötrü brahmau purohit bodis(a)v(a)t
- 24) tapa körüp inçe tip tiyür.. begim
- 25) t(e)ñrim s(e)n bu uzikig kimtede boşgun-
- 26) -tuñ(.) ötrü bodis(a)v(a)t inçe tip
- 27) tiyür.. işitiñ kañım beg ratnaşiki
- 28) dipankar kş(e)mankar pr(a)bankar vipaşi şaki-
- 29) -munida ulatı tüklüg tümenlig
- 30) burkanlar bu brahmi uzikin..

Çeviri

-ların da öğreti hazineleri de bu yazıyla yazılacaktır.” Ardından Brahmayu Purohit şöyle konuşur: “Öyleyse bu yazının adı nedir?” Bunun üzerine gökyüzünde on binlercesi bir araya gelerek duran tanrılar, şöyle dediler: “Brahma dersin, en üstün bilge Buda’ların, Bodhisatvaların adı olur. Brahma dersin, sakın, huzurlu Nirvana’nın adı olur. Ve yine Brahma adlı iyi davranışı yapmak için alçak gönüllülük olur. Yine Ezrua Tanrı’nın kendisi bu yazıya tanık oldu. Onun için bu yazının adı, Brahmi’dir.” (1-15) Onu işitip şaşırarak, Brahmayu Purohit şöyle der: “Bundan önce bu yazı neredeydi?” Ardından Ezrua Tanrı şöyle yanıtlar: “Buda öğretisi geçerliliğini ne kadar süre devam ettirirse, o kadar süre yeryüzünde bu yazı kalır. Ne zaman Buda öğretisi geçerliliğini yitirirse, o zaman bu yazı da yok olur.” Bunun üzerine Brahmayu Purohit Bodhisatva’ya yaklaşıp şöyle söyler: “Beyim, efendim’ sen bu (kutlu) yazıyı kimden öğrendin?” Ardından Bodhisatva soruyu yanıtlar: “İşitiñ! Bey babam, Ratnasikhin (adlı), *Skr.* Dīpañkara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 248), *Skr.* Kṣemañkara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 417), *Skr.* Prabhañkara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 559), Vipasyin (adlı), Śakyamuni (adlı) Bodhisatvalar ve diğer on binlerce Buda, Bodhisatvalar bu Brahmi yazısıyla ... (15-30).

bir y(i)g(i)rmi ülüş altı y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

16a

- 1) ...-diler ta-... ...uzikin
- 2) ok sansız tümen tınl(ı)glarka nomladı-
- 3) -lar .. olardin bu uziklig bitiyü öğrentim(.)
- 4) anı işitip brahmayu purohit ulug ağır
- 5) ayamakın ornınta yokaru turup sekiz
- 6) tümen tört miñ titsilerin
- 7) alkunı yığıp tirip ayasın
- 8) kavşurup ayagka tegimlig
- 9) maitri bodis(a)v(a)tka inçe
- 10) tip tiyür.. bahşılarnıñ bahşısı ata
- 11) kañlarnıñ ata kañı tegimlig s(e)n(.)
- 12) yirtünçüdeki kamag uzık bilir bahşı-
- 13) -larka bahşı bolgalı sini birle
- 14) teñeşi uzık bilir kişi yok(.) anıñ
- 15) amtı sekiz tümen tört miñ titsi-
- 16) -lerig saña urunçak tutuzur m(e)n(.)

- 17) bularka uzik boşgurgıl.. kim ol
- 18) tıltagın adnaguka tegzünler .. anta
- 19) ötrü ayagka tegimlig maitri-i
- 20) bodis(a)v(a)t bahşılarnıñ bahşısı bolup
- 21) sekiz tümen tört miñ titsilerke
- 22) yañı belgürmiş brahmi uzikte ulatı
- 23) biliglerig öğretir(.) takı y(i)me asanki
- 24) kalp ödte berü öğretinmiş san
- 25) sakış urmak tamga ugrın bilmek
- 26) danurvit ulatı erdemler kentü ögrenür
- 27) boşgunur.. takı y(i)me yultuz körüm bilmek
- 28) ırk saçmak vyakirt çantoviçiti ulatı
- 29) şastarlarig brahmayu agraşivida ulatı
- 30) ...-lüg bramanlar bilgeleriñe

Çeviri

16a

yazdılar. ta-... .. yazıyla sayısız canlıya öğretiyi öğrettiler. Onlardan bu yazıyı yazmayı öğrendim.” Onu işitip Brahmayu Purohit, büyük saygıyla oturduğu yerinden yukarı kalkıp 84000 öğrencinin bütünü bir araya getirerek, ellerinin ayalarını birleştirip saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’ya şöyle der: “Öğreticilerin öğreticisi, ata babaların babası olmaya uygunsun sen. Yeryüzündeki bütün yazıları bilerek, öğrencilere öğretici olacak seninle denk olacak, rakip olacak, yazı bilir kişi yok! Onun için şimdi, 84000 öğrenciyi sana emanet ediyorum. (1-16) Bunlara yazı(yı) öğret! (Onlar da) o nedenle başkalarına (o yazıyı) öğretsinler.” Daha sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, öğrencilerin öğreticisi olup 84000 öğrenciye yeni ortaya çıkmış Brahmi yazısıyla bilgileri öğretir. Ve yine uzun zamandan beri öğrenilmiş hesaplanmış şans ritüellerini bilmek *Skṛ. Dhanurveda* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 243) okçuluk sanatını ve diğer erdemleri, becerileri kendisi öğrenir. Ayrıca, yıldızlara bakarak geleceği öngörmek, falcılık yapmak, *Skṛ. Vyākṛti* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 849) dil bilgisi, *Skṛ. Chandovicit* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 222) vezin bilgisi ve diğer diğer öğreti kitapları *Skṛ. Brahmayu Agastya* (adlı) kahini diğer ...lüg Brahman bilgelerine ...(15-30).

16b

- 1) arıg ot-... ..-üklerig ...
- 2) kiñürü ayu birür .. ol tıltagın sekiz
- 3) y(i)g(i)rmi kolti sanı evdin barktın ünmiş

- 4) dıntarlar bilge bramanlar.. alku bodis(a)v(a)t-
- 5) -ıg bahşı taplayurlar.. kop kamag uzanmak
- 6) al altag bilmiş üçün ...-guçı-ı
- 7) yal(a)ñuz bahşı bolur.. ezrua
- 8) t(e)ñride ulatı t(e)ñriler bilge-
- 9) -leriniñ brahmayu purohiti-
- 10) -da ulatı yal(a)ñuk bilgeriniñ
- 11) bahşısı bolur.. atı küsi bilge biligi
- 12) aşılur kop kamag yal(a)ñuklar anıñ
- 13) tegre tegzinürler.. y(i)me bir ogurda
- 14) şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan k(e)ntü kutadmış
- 15) kuvragı birle brahmayu purohitig körg-
- 16) -eli y(a)rlıkar.. iligleriñ kanlarıñ
- 17) antag törüleri bolur.. birer ödün
- 18) agı barım altun kümüş agılıkta
- 19) yıgarlar.. birer ödün kunçuy katun
- 20) birle amranmak yirtinçü meñisin meñi-
- 21) -leyürler.. bir ödün buyan edgü kılınç
- 22) kılurlar.. kut buyan kazgangu-u
- 23) ödte bilge kişiler otguratı edgü-
- 24) -lüg yal(a)ñuklarka ağır ayamakın
- 25) yakın barırlar.. ayıturlar isteyür-
- 26) -ler.. negü kılsar edgü bolur.. ne kılsar
- 27) ayag bolur.. ne yañlıg edgü törü-
- 28) -ler üstelür(.) anıñ ol orunka
- 29) ... -ka yakın barır-
- 30) -lar(.) brahmayu purohit...

Çeviri

16b

arı ot-... -ükleri ayrıntısıyla anlatır. 1800 yıllık zamandan bu yana evi barkı bırakmış, dindarlar, bilge Brahmanlar, bütünü Bodhisatva'yı bilge öğretici olarak kabul eder, isterler. Bütün becerili, yetenekli olma yöntemlerini bildiği için... (öğretecek, anlatacak) yalnız, tek öğretici olur. Ezrua Tanrı ve diğer Tanrı bilgelerinin, Brahmayu Purohit ve diğer bilge insanların öğreticisi olur. Adı, ünü, bilgeliği (her yere) yayılır. Bütün insanlar, onun çevresinde döner. Yine bir zaman, Şankha dünya hükümdarı kendi kutlu öğreti topluluğuyla Brahmayu Purohit'i görmek ister. (1-16) Hükümdarların, hanların böyle töreleri olur. Belirli sürede yinelenerek, malı mülkü, altını gümüşü hazinede toplarlar. Yine belirli süre, kunçuyar, hatunlarla tutkulu yaşayıp mutlu olurlar. (Yine) belirli zamanlarda, en üstün iyi davranışı sergilerler. En üstün iyiliğin kazanma zamanında, bilge kişiler kesinlikle iyilik sahibi canlılara saygıyla yaklaşırlar. Sorarlar, istekte bulunurlar: 'Ne yapılırsa iyi olur? Ne yapılırsa kötü olur? Hangi iyi töreler çoğalır, artar?' Onun için o yere ... -a yaklaşırlar. Brahmayu Purohit... (15-30).

üç y(i)g(i)rmi üleş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ
- 2) amtı bu **nomlug savıg** (... ... okn)
- 3) alkuda adruk tört erdinin itilmiş
- 4) kitumati kent uluşta ukmış k(e)rgek(.)
- 5) anta ötrü ayagka tegimlig mait-
- 6) -ri bodis(a)v(a)t tünle k(e)ntü karşısın
- 7) korık katunlar ara kirip inçe tip
- 8) tiyür.. bu meniñ añ kinki korık-
- 9) -lar ara kirmekim bolzun
- 10) anı körüp **deva** (tiwa okn) arzi inçe
- 11) tip tiyür.. yarın tañta kün burnı
- 12) toga bu kopta kutlug tınl(ı)g razavart
- 13) öñlög başıntakı çarın ıdalagay yana
- 14) uşnır lakşinin töpüsin yaratgay.. kaş
- 15) tonı suçulgay ... yana çintan
- 16) öñlög kraza ton kedgıy .. yaz küz yay
- 17) kışlık ev bark ordu karşısın
- 18)

Çeviri

1a

Buda'ya saygı ... Öğreti kurallarına saygı ... öğreti topluluğuna saygı... şimdi bu (öğretiye ait öyküyü) hepsinden farklı (üstün) cevherle donatılmış Katmadu kentinde (zihinde canlandırarak,) düşünmek, kurgulamak gerek. Sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva kendi sarayındaki çalışan hatunlar arasına girerek şöyle der: “Bu benim, son kez çalışan saray hatunları arasına girişim olsun.”(1-9) Onu görüp ilahi kahin şöyle der: “Yarın gün doğumuyla birlikte, bu en üstün kutlu canlı, lacivert taşı renkli örgülü saç topuzunu bırakacak, yeniden hörgüç biçimindeki 32 üstün özelliğinden biri olan baş örgüsünü yapacak. Kasi (adlı) giysisinden sıyrılacak, (onu) üzerinden çıkaracak. Yine mücevherli (cevher renkli) rahip giysisini giyecek. İlkbahar(lık), güz(lük), yaz(lık), kışlık evini, sarayını...(9-18).

1b

- 1) kunçuyuları katun-
- 2) -ları yana ögirip sevinip biş
- 3) türlüğ yinçke oyun ünler
- 4) yañkurtırlar bödiyürler oynarlar.. katıg
- 5) ünin küler katgururlar.. bodis(a)v(a)t y(i)me
- 6) olarnıñ köñüliñ küler oynayur.. ez-
- 7) -rua t(e)ñri inçe y(a)rılıkayur.. muñadıncıg
- 8) adıncıg erür bodis(a)v(a)tlarnıñ
- 9) küç küsünleri .. kim birer
- 10) ödün togsarlar et'özin
- 11) titrü körüp **akıgsız** (akagsız okn) sakınç sakınsarlar
- 12) ol antag edgü bolmış tınl(ı)g yok kim bodis-
- 13) (a)v(a)tlar birle teñ tüz bolsar.. y(i)me
- 14) birer ödün kunçuyular birle amranmak
- 15) törüde katarsarlar ol antag amranmak
- 16) törüg sürdeçi eren yok kim bodis(a)v(a)tlar
- 17) birle teñ tüz bolsar... ..
- 18) ilkide
- 19) bodis(a)v(a)t... ..

Çeviri

... .. kunçuyları, hatunları yine sevinip beş türlü narin, hoş şarkılar söyleyerek, (etrafı) yankılatırlar, (öylece) oynarlar. Güçlü sesleriyle güler, kahkaha atarlar. Bodhisatva da onların gönlünce güler, oynar. (Ardından), Ezrua Tanrı şöyle buyurur: “Bodhisatvaların güçleri, kudretleri, olağanüstü, şaşırtıcıdır. (1-9) Belirli zamanda doğsalar, bedenlerinin kesinlikle devamsız olduğu düşünülürse, öylece iyilik yapmış Bodhisatvalara denk (herhangi bir) canlı yoktur. Yine, belirli bir zamanda, kunçuylarla tutkulu sevgi bağı kurup onlarla karışsalar, (öylece) o töreyi (geleneği) sürdürecektir, Bodhisatvalara denk eren (adam, kişi) yoktur. Geçmiş (zamanlardan beri), ... Bodhisatva(9-18).

üç y(i)g(i)rmi ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) kutiña edgü kılınç
- 2) tıgratsarlar..
- 3) bodis(a)v(a)tniñ ogul
- 4) öritirler.. anıñ
- 5) küsüşü kanar .. karakasunti atl(ı)g
- 6) burkanniñ prapatani atl(ı)g ogulı erdi.. kanak-
- 7) -umi atl(ı)g burkanniñ sartavaki atl(ı)g ogulı
- 8) erdi.. kaşıp burkanniñ viçitasini
- 9) atl(ı)g ogulı erdi.. şakimuni atl(ı)g burkan-
- 10) -niñ rahuli-i atl(ı)g ogulı
- 11) erdi.. ançulayu ok maitri bodi-
- 12) -s(a)v(a)tniñ sumani atl(ı)g ogulı bolur...
- 13) tözün bodis(a)v(a)t kunçuyı suman birle
- 14) yirtünçü törüsinte katalkalır üçün
- 15) erdinilig orunlukka agtını y(a)rılıkap
- 16) ... y(a)rılıkar .. anı körüp oyunçı kızlar
- 17) ...yarutmış törüsinçe yinçke oyun
- 18) oynayurlar.. anta ötrü şudavaşiki t(e)ñri-
- 19) -ler tört togum biş yoltakı tınl(ı)glarığ
- 20) bürde kop

- 21) körkitü kök kalıkta... ..
- 22) -up bodis(a)v(a)t inçe tip y(a)rlıkadı.. ed
- 23) tavar kördüm... ..
- 24)

Çeviri

2a

mutluluğu için, iyi davranış (sergilemek için), cesaretlendirirseler Bodhisatva'nın oğlu istek uyandırırılar. Onun için (onun / onların) isteği yerine getirilir. *Skz*: Krakucchanda (Wilkens, 2021, s. 416) adlı Bodhisatva'nın *Skz*: Prat pa i (Wilkens, 2021, s. 560) adlı oğlu vardı. *Skz*: Kanakamuni (Wilkens, 2021, s. 328) Bodhisatva'nın *Skz*: S rthav ha (Wilkens, 2021, s. 587) adlı oğlu vardı. *Skz*: Kaşyapa (adlı) Bodhisatva'nın *Skz*: Vijitasena (Wilkens, 2021, s. 844) adlı oğlu vardı. şakyamuni adlı Bodhisatva'nın Rahula adlı oğlu vardı. Aynı şekilde Maitreya Bodhisatva'nın *Skz*: Sumana (Wilkens, 2021, s. 630) adlı oğlu olur."(1-12). Soylu Bodhisatva kun uyu Suman ile birlikte yeryüzü töresinde çaba gösterip çalışmak için cevherli tahtından yukarı doğrulup buyurur. Onu görüp şarkılarla dans eden kızlar ... aydınlanma töresince narin, hoş şarkılar söylerler, oynarlar. Daha sonra, *Skz*: şuddh v sika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 657) gök katındaki tanrılar, dört doğum(luk), beş yolda (varlık biçiminde dönen) canlıları bütünüyle (kurtarmak) gösterip gökyüzünden-ıp Bodhisatva şöyle buyurdu: "Mal mülk gördüm... .."(12-24).

2b

- 1)-lar .. tamudın tayıp
- 2) togarlar .. bu
- 3) kutrulgulug
- 4)-mazlar.. tamuda togsar-
- 5) -lar yalan içinte k ye örtenü-
- 6) -rler emgek emgenürler.. prit acunınta tog-
- 7) -sarlar a mak suvsamak emgek teginürler..
- 8) y lk  et' zinte togsarlar in siz
- 9) erk türk ed tavar
- 10) emgenürler.. t(e)  ri
- 11) acunınta togsarlar t(e)  ri me isinte
- 12) me iley rler.. t(e)  ri yirintin taymak emgek
- 13) emgenürler.. bu muntag sansar i inteki t nl( )g-

- 14) -lar emgeklig tilgenin başka tokıtıp
- 15) ...-ña umunçlagın ulıyur sıgtayur-
- 16) -lar .. alku sizni birle tusuşkalır üçün
- 17) bögteg bögteg edgü kılınç kılurlar siz-
- 18) -iñ burkan kutın bulguñuznı küderler m-
- 19) -unça ağır emgek emgenü barırlar .. amtı
- 20) tileñ
- 21)-inta kutgaru
- 22) ayagka tegimlig
- 23) ançama
- 24)

Çeviri

2a

...-lar cehennemden ayrılıp doğarlar. Bu kurtulacak(kurtula)mazlar. Cehennemde doğsalar, alevler içinde yanıp acı çekerler. *Skr.* Preta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 562) aç ruhlu varlık biçiminde doğsalar, açlık susuzluk acısını çekerler. Yabani hayvan varlığında doğsalar, sağlıksız, huzursuz egemen olma, mal mülk sahibi olma acısını çekerler. Tanrı Yeri'nde doğsalar, Tanrı Mutluluğuyla mutlu olurlar. (1-12). (Onlar), Tanrı Yeri'nden ayrılma acısını da çekerler. Bu şekilde Samsara döngüsündeki canlılar, acı (adlı) tekerliği başlarına vurup (kurtulmak için) umutlarıyla uluyup, ağlarlar. Hepsi size denk gelmek için en iyi üstün davranışları sergiler. Sizin Buda Mutluluğu'nuzu bulmanızı isterler. Bu kadar ağır acıdan sıyrılmayı dilerler. Şimdi, ... dileyin! kurtarıp saygıdeğer böylece, böylelikle (12-24).

üç y(i)g(i)rmi ülüş dört? p(a)t(a)r

4a

- 1) ...-lañ ne tül tüşediñ .. ötrü suman
- 2) katun bodis(a)v(a)tnıñ yumşak...
- 3) tüşemiş tüllerin öp sakınıp inçe tip
- 4) tiyür.. altunlug orunlug yirde tüşer bolur
- 5) ev kutı vahşiki ünüp barır bolur.. başım-
- 6) -takı itiglig tokırım yublunup yirde
- 7) tüşer bolur.. agzımtakı üstün altın

- 8) tişlerim tüşer bolur.. et'özümteki
- 9) tonum itigim yokadur bolur.. anı
- 10) işitip ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t
- 11) katunı sumanıg ögirtürü sevintürü
- 12) kavıra kuça inçe tip tiyür.. yavaşım
- 13) artuk korkmañ erür ermez tüller tüşe-
- 14) -mişke sizinmeñ.. ne y(i)me inçe tip
- 15) tiyür siz orunlukum tüşer bolur.. munaçı bu
- 16) orunluk orunlukuñuz bu ermez mu.. başın-
- 17) -takı tokırınıñız y(i)me tükel turur.. yinçü tiz-
- 18) -miş teg bir eksüksüz tişleriñiz agzınıñız-
- 19) -ta turur .. tonuñuz etüküñüz itigleriñiz
- 20) bir eksüksüz et'özüñüzte turur.. ordu
- 21) karşıda çoğlug yalınlig kut vahşikler
- 22) tükel tururlar.. yavaşım korkmañ
- 23) inç turuñ.. ötrü suman katun inçe
- 24) tip tiyür.. begim koduru...
- 25)

Çeviri

4a

“(Anlat). Nasıl rüya gördün?” Ardından, Suman Hatun Bodhisatva’nın ... yumuşak, görmüş olduğu rüyaları düşünerek şöyle anlatır: “Altın taht yere düşmüştü. Ev koruyucusu evden çıkıp gitmişti. Başımdaki süslü topuzum yuvarlanıp yere düşmüştü. Ağzımdaki üst alt çene dişlerim düşmüştü. Bedenimdeki giysilerim, donanımım yok olmuştu.” Onları işitip saygıdeğer Bodhisatva, hatunu Sumani’yi sevindirerek, (ona) sarılıp kucaklayarak şöyle der(1-12): “Soylu güzelim, artık korkma! Olur olmaz gördüğün rüyalar için kuşkulanmayın! Nasıl diyorsunuz, tahtım düşüyordu? Burada duran oturduğunuz tahtınız değil mi? Başınızdaki topuzunuz da bütünüyle yerindedir. İnci gibi dizilmiş, eksiksiz dişleriniz ağzınızdadır. Giysiniz, ayakkabılarınız, donanımınız eksiksiz bedeninizdedir. Saraydaki aydınlık ev koruyucuları da bütünüyle yerindedir. Soylu güzelim, korkma! Sakin ol!” Ardından Sumani Hatun şöyle söyler: “Beyim, tam olarak ...” (12-25).

4b

- 1) y(i)me körklüg kılğay m(e)n.. anı
- 2) işitip suman katun ögirü sevinü

- 3) ikile süçig udiyur.. anta ötrü bodis(a)v(a)t
- 4) kentü et'özi birle inçe tip sakınç
- 5) sakınur.. munuñ tüşemiş tüllerin koduru
- 6) kolulasar m(e)n otguratı ordug karşıg kodup
- 7) taşkaru üngey teg m(e)n.. kim ev t(e)ñrisi
- 8) ordu vahşiki ünmiş tüşemişi antag
- 9) erür.. m(e)n munuñ kutı vahşiki
- 10) erür m(e)n.. otguratı m(e)n ordu
- 11) karşı kodup dıntar bolgay m(e)n ne
- 12) işleri tüşe tüşemişiniñ tüşı ant-
- 13) -ag erür.. kiçmedin ara mintede adrılıp
- 14) işin körkitü külmegü yalmaguka
- 15) örür.. kim orunluk yirge tüşe tokır
- 16) ublınıp tüşe tül kördi.. otguratı
- 17) **antada** (ıntada okn) adrılıp orunluk üze olurup
- 18) **tokır** (okır okn) tügüp itingüsi arıtı yok.. ne
- 19) me ton kedimte adrılmış kördi mint-
- 20) -de kin... ...-ñeşi körtle
- 21) **ton** (on okn) etük yok bolmagay..
- 22) bodis(a)v(a)t biş türlüg
- 23) ulug tüller körür inçe kaltı yitiñsiz
- 24) töşekinçe töşenür
- 25) bolur... ...

Çeviri

4b

“...yine güzel yapacağım.” Onu işitip Sumani Hatun yeniden tatlıca uyur. Ardından, Bodhisatva kendi varlığı üzerine şöyle düşünür: “Bunun gördüğü rüyaların gerçekleşeceği düşünülürse, ben kesinlikle sarayı bırakıp dışarı çıkacağım. Ev Tanrısı’nın saray koruyucusunun (buradan) çıktığı rüya da böyledir. Ben, bunun koruyucusuyum. Kesinlikle ben, saraydan çıkıp dindar, rahip olacağım. Gerçekleşen işlerin rüyadaki yorumu böyledir. (1-12) Ara geçmeden eşinin kehanette bulunduğunu düşünüp ıslıl ıslıl gülerek, (onu) sarar. Tahtının yere düştüğünü, başındaki topuzunun yuvarlanıp yere düştüğünü, rüyada gördü. Kesinlikle, oradan ayrılıp taht üzerine oturduğunda

artık, düğümlü topuzu yok. Yine (rüyada kendisini) giysisinden soyunmuş olarak gördü. Daha sonra-neşi güzel giysisi, ayakkabısı yok olmayacak. Bodhisatva beş türlü yüce rüyalar görür. Aynı zamanda erişilemeyen yatağına uzanır, yatar. (12-25).

üç y(i)g(i)rmi ülüş biş? p(a)t(a)r

5a

- 1) yıñaktın tüü türlüğ öñlüğ...
- 2) et'özlüg kuş kuzgunlar bodis(a)v(a)tka
- 3) yakın barıp alku bir öñlüğ meñiz-
- 4) -lig bolup turur bolur.. törtünç
- 5) tüli bu erür.. kap kara başlıg kuşgaç-
- 6) -lar bodis(a)v(a)tka yakın kelip ağır
- 7) ayamakın korkunlar üze adakın
- 8) kuçar bolur.. bişinç tüli antag bolur..
- 9) ediz ulug arıgsızlıg
- 10) tag üze çankirmit kılı
- 11) yorıp et'öziñe arıgsız yuk-
- 12) -ulmaz bolur.. ötrü bodis(a)v(a)t usıntın
- 13) udunup inçe sakınç sakınur.. meniñ
- 14) tüşemiş tülüm sumana katunniñ
- 15) tüli birle okşatı bolur.. otguratı m(e)n
- 16) ordu karşıg kodup burkan kutın
- 17) bulmışım k(e)rgek tip añsız ögrünçlüg
- 18) sevinçlig bolur.. anta ötrü şudavasik
- 19) t(e)ñriler ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t-
- 20) -ka kolın birmiş ...-araku kanaku
- 21) tileyürçe evdin barktın üñüsüñe
- 22) başutçı bolu yinçke kırkınlarnı çopa
- 23) yalıñ yak(a)r belgürtir amarıların-
- 24) -ıñ yatar .. saç

25)-larında

26)-ta aka

27)-amarı

28)

29)

Çeviri

5a

...yandan değişik renkli, bedenli (türde) kuş, kuzgunlar Bodhisatva'ya yaklaşıp bütün renklerini sergileyerek dururlar. Dördüncü rüyası böyledir. Kapkara başlı küçük kuşlar, Bodhisava'ya yaklaşıp saygıyla kanatlarını açarak, ayaklarına eğilirler. Beşinci rüyası böyledir. Yüksek, yüce temiz olmayan dağ üzerinde volta atarak, dolaşıp bedeni leke tutmaz olur. Daha sonra, Bodhisatva uykusundan uyanıp şöyle düşünür: “Benim görmüş olduğum rüyalarım, Sumani Hatun’un rüyasına benzer. (1-15). ‘Kesinlikle ben, saraydan çıkıp Buda Mutluluğu’nu bulmalıyım.’ diyerek hemen sevinir. Ardından, *Skr. Śuddhāvāsa* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 656) kozmik Tanrı Katındaki tanrılar, saygıdeğer Bodhisatva'ya kollarını vermiş kanarak istiyorcasına evden barktan çıkmasına yardımcı olup nazik çalışan kadınları (hizmetçilerinin) çırlıçıplak gösterir. Bazılarının yatar. Saç-larında-da akıp bazıları (15-29).

5b

- 1) t(e)ñrilig osug-
- 2) -lug ulug korıkım içinte t(e)ñri katun-
- 3) -larıña okşatı kunçuylar yinçke kızlar
- 4) küle katgura ilinçüleyü meñileyü
- 5) erür erdi.. anıñ ara amtı sın sub-
- 6) -urgunlar içinte ürülmiş ölüg kişi-
- 7) -ler yatırça tüşüp kamılıp maña inçe
- 8) ukıtırlar.. kaçan neñ erser.. bu
- 9) muntag türlüg ölgümüz yitgü-
- 10) -müz bar.. ton etük kedip
- 11) itip yaratıp bek amranmak köñül
- 12) öritgü teg suklangu teg bolur biz
- 13) kayu ödün tonsuz yalıñ bolsar biz
- 14) yarşıgu teg korkgu teg bolur biz.. inç-
- 15) -ip y(i)me neçe ür ödün amranmak

- 16) meñi meñileyür tübinte todmak kanmak
- 17) bultukmaz.. anıñ amtı m(e)n bu tört
- 18) ödlerde olurgulug altunlug evlerimin
- 19) karşılarımın kodup alkınçsız agı *barımı-*
- 20) *-n* (-mın okn) ıdalap alku emgekniñ tıltagı bol-
- 21) -mıñ amranmak köñülin titip arıgka
- 22) semekke barır m(e)n bu muntag sakınç sakı-
- 23) -nıp ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t tülüg-
- 24) -lenü orunlukıntın turup yirde iner.. yirde
- 25) inip otguratı sözler.. bu muntag añ
- 26) kinki amranmakım
- 27) ... erür.. ...
- 28) -ler birle
- 29) bu munça
- 30) suvlar
- 31) t(e)ñri... ..

Çeviri

5b

... ..tapınağa benzer büyük haremim içinde, Tanrı Hatunları'na benzeyen kunçuylar, narin kızlar, katıla katıla gülüp eğleniyorlardı. O arada şimdi, (onlar) mezar içinde sakince yatıp uzanan ölümler gibi yatıp düşerek, beni şöyle çağırıyorlardı: “Asla, bu şekilde değişik ölümümüz, yatışımız yok. Giysilerimizi giyip süslenip tutkulu sevgiyle bağlanıp aşırı istekli, açgözlü gibiyiz. Ne zaman giysisiz, çıplak olsak, biz iğrenmiş, korkmuş gibi oluruz. (1-15). Böylelikle, hiçbir zaman tutkuyla bağlanarak sevip eğlenmenin dibi, sonu bulunmaz. Onun için şimdi ben, bu dört dönemde oturduğum altınlı evlerimi, saraylarımı bırakıp tükenmeyen hazinemi terk ederek, bütün acıların sebebi olan tutkuyla bağlanmadan ayrılıp inziva koruluğuna gidiyorum. Böyle düşünerek saygıdeğer Bodhisatva, doğrulup oturduğu tahtından yere iner. Yerden inip bütünüyle (düşüncelerini) anlatır: “Bu (benim) son kez tutkuyla bağlanışımdır.-ler birlikte böylece sular Tanrı (15-31).

üç y(i)g(i)rmi ülüş yiti? p(a)t(a)r

7a

- 1) burkan kutıña... ..

- 2) ratnaşiki atl(ı)g burkan teg burkan
- 3) kutın bulayın tip inçe sav sözle-
- 4) -diñiz .. antada berü yüz kalp üç
- 5) asanki uzun ödlerte burkan kutı-
- 6) -ña edgü kılınç yıggalı emgek emgektiñ-
- 7) -iz .. yana şakumuni burkantın kop kamag
- 8) tınl(ı)g oğlanın urunçak tuta
- 9) tegintiñiz.. amtı t(e)ñrim sansız ö-
- 10) -küş tınl(ı)glar siziñ atıñız-
- 11) -ka edgü kılınç kılurlar.. siziñ
- 12) burkan kutın bulguñızın öyürler
- 13) sakınurlar.. siziñ atıñızın atayur-
- 14) -lar.. terk terk ordug karşıg kodup-p
- 15) burkan kutın buluñ asanki sanınça
- 16) tınl(ı)glarığ kop emgekinte kutgaru bir-
- 17) -iñ .. anta ötrü bodis(a)v(a)t ordusıntın
- 18) ünüp sarıtıg okıp inçe tip y(a)rlıkar ya
- 19) miñü kölüküg kelürüñ m(e)n minip yimişlik-
- 20) -ke üneyin.. ötrü sariti inçe bolzun
- 21) t(e)ñrim tip antag sakınç sakınur ne
- 22) savlar ol bu basa basa yir tepreyür..
- 23) kök kalıkda kut vahşiklerniñ
- 24) yokaru kodı ertmiş tavişları iştilür
- 25) hua çeçek yagar.. yana y(i)me bodis(a)v(a)t
- 26) miñü kölükü
- 27) teg belgü
- 28) karın
- 29)
- 30)

- 31)
- 32)
- 33)
- 34) t(e)ñrim

Çeviri

7a

Buda mutluluğu için ‘Ratnasikhin adlı Bodhisatva gibi Buda Mutluluğu’nu bulayım.’ diye konuştunuz. O zamandan beri, yüz otuz yıl süren uzun kalpa zamanında, Buda mutluluğu için iyi davranışlar biriktirmek adına acı çektiniz. Yine Şakyamuni Bodhisatva’dan bütün canlıları emanet aldınız. Şimdi, sayısız canlı, sizin adınız için iyi davranış sergilerler. Sizin Buda Mutluluğu’nu bulmanızı düşünürler. Sizin adınızı anarlar. Hemen sarayı evi barkı bırakıp Buda Mutluluğu’nu bulun! Sayısız canlıyı, bütün acılarından kurtarın!” (1-17). Daha sonra, Bodhisatva sarayından çıkıp Sariti’yi çağırarak (ona) şöyle buyurur: “Benim binek hayvanımı getirin! Ben, (ona) binip koruluğa gideyim.” Ardından, Sariti şöyle yanıtlar: “ ‘Öyle olsun, efendim.’ diyerek şöyle düşünür: “Nasıl sözler onlar? Bu yeryüzü yeniden sallanır. Gökyüzünden ev koruyucularının yukarıdan inen haykırıları işitilir. (Oradan) lotus çiçekleri yağar. Ve yine Bodhisatva... ..binek hayvanını gibi belirti... .. karın efendim... (17-34).

7b

- 1) at turur .. anta
- 2) ötrü bodis(a)v(a)t örtenü tururça evdin
- 3) isig öz.. kişi tezerçe kentü
- 4) karşısıntın iligsiz tutugsuz köñlin
- 5) yugantar tagdın kün t(e)ñri ünerçe
- 6) ünüp inçe tip y(a)rılıkayur .. bu meniñ
- 7) eñ kinki ordu karşı ev barkta
- 8) olurmuşım erür.. ol savıg işitip
- 9) kop yıñaktınkı kut vahşik-
- 10) -ler añsız ögrünçülüg sevinçlig
- 11) bolurlar.. luular altunlug kayda
- 12) yıparlıg suv saçarlar.. yekler iligleri
- 13) çeçeklig yagmur yagıturlar.. kumbant-
- 14) -lar iligleri yıparlıg tütsük tamturur-
- 15) -lar .. gantarvılar adruk adruk oyun etizür-

- 16) -ler.. anta ötrü bodis(a)v(a)t tonı
- 17) itigi yaratığı birle uday tag töpüsinte
- 18) kün t(e)ñri tururça .. erdinilig kañlısıña
- 19) agtınıp suryakant erdinilig
- 20) vıman içinte olurup inçe tip sav
- 21) sözleyür bu meniñ eñ kinki kölükü
- 22) üze atlanmakım erür.. ötrü brahmalok
- 23) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler öñtün yorıp
- 24) ayayurlar kidininte tuzit t(e)ñri yir-
- 25) -inteki t(e)ñriler yorıyu üstün şuta-
- 26) -vaşık t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler strayas-
- 27) -triş t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler yorıyu al-
- 28) -tın sıñarkı
- 29) iligleri
- 30) kuşatri ...
- 31) oyun... ..
- 32)
- 33)
- 34) körki... ..

Çeviri

7b

...at dır. Daha sonra, Bodhisatva alevlenip endişelenmişcesine kendi yaşamı(nı) (bırakıp) insan(lardan) kaçarcasına, kendi sarayından (özgür) düşünceyle *Skz*: Yugandhara (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 854; Wilkens, 2021, s. 917) kozmik sıradağlardan güneşin çıktığı gibi çıkıp şöyle buyurur: “Bu, benim en son sarayda, evde oturuşumdur.” O sözü işitip ev koruyucuları hemen sevinirler. Ejderhalar, altın süslemeli caddelerde hoş kokulu sular saçarlar. Şeytanların efendileri, çiçekli yağmur yağdırırlar. ‘Ara Varlık’ biçimindeki varlıkların efendileri, kokulu tütsü tüttürürler. (1-15) Gökteki ilahi çalgıcılar değişik türde şarkılar çalarlar. Ardından Bodhisatva, donanımlı giysisiyle birlikte Udaya Dağı’nın tepesinde güneşin durduğu gibi durup cevherli kağınsını yükselterek, *Skz*: Sūryakānta (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 1244; Wilkens, 2021, s. 632) cevherle donanık *Skz*: Vimāna (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 980; Wilkens, 2021, s. 845) semavi saray içinde oturup şöyle söyler: “Bu benim son kez binek hayvanıma binışımdır.” Daha sonra, *Skz*: Brahmaloḥ (adlı) kozmik gök katındaki tanrılar, önce yürüyüp saygı gösterirler, sonra da Tusita Tanrı Yeri’ndeki tanrılar yürüyerek, üstte *Skz*: Śuddhāvāsa (adlı) (Monier-Williams,

1964, s. 1082; Wilkens, 2021, s. 656) gök katındaki tanrılar, *Skṛ. TochA Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś* ; *Skṛ. Trāyastriṃśa* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 625) Tanrı Indra'nın gök katındaki tanrılar yürüyerek, alttaki ... hükümdarları güneşlik gölgeliği oluşturarak şarkı... ..güzellik... (15-34).

üç y(i)g(i)rmi ülüş sekiz? p(a)t(a)r

8a

- 1) yorıyur .. bodis(a)v(a)tıg körüp kök kalıkda
- 2) tıgmiş teg ulug küçlög t(e)ñriler turur-
- 3) -lar.. altın yagızda ediz...
- 4) kurikarlarda toranlarda tüglüglerde
- 5) kutlug ülüglög kişiler olurup hua
- 6) yavışgun tütsükin ögirü sevinü ayayur
- 7) ağırlayur.. anta ötrü bodis(a)v(a)tnıñ
- 8) ordu karşı küzedteçi kut vahş-
- 9) -ikler bodis(a)v(a)tnıñ evrile
- 10) evrilmegü teg otgurak sav
- 11) sözlemişin işitip yaşlık köz-
- 12) -in yıglayu bodis(a)v(a)t tapa körü inçe
- 13) tip tiyürler.. ayagka tegimlig t(e)ñrim
- 14) bu sizni üçün itmiş yaratmış yazlıg
- 15) küzlög .. yaylak kışlak altunlug kümüş-
- 16) -lög vayturlug sapırlıg tört erdinilig
- 17) karşıñızni kimke kodup barır siz.. takı
- 18) y(i)me erdinilig kapıglarıñız tüglög-
- 19) -leriñiz .. takı y(i)me erdinin itmiş kalag-
- 20) -larıñız ısırkalarıñız .. yaruk yaltrıkın
- 21) yaşayu turur.. takı y(i)me erdinilig
- 22) orunluklar.. örgünler üze kim olurup
- 23) meñilegey erki.. takı y(i)me sekiz tümen
- 24) tört miñ tapıgçı kızlar siziñtin

25) adrılıp kayulayu kalgaylar erki.. ne

26) y(i)me kañınız

27) ödün

28)-lar erdi.. amtı

29) siz

Çeviri

8a

yürüyor. Bodhisatva'yı görüp gökyüzünde yığılmış gibi büyük, güçlü tanrılar duruyor. Altta yeryüzünde büyük, küçük tapınaklarda, tahtlarda, kutlu kismetli kişiler (arasında) oturup lotus yapraklarıyla tütsüler tütürerek sevinip, mutlu olup saygılarını sunarlar. Sonra Bodhisatva'nın sarayını koruyan ev koruyucuları, değişmeyecek gibi kesin söylenmiş sözleri işitip yaşlı gözlerle ağlayarak, Bodhisatva'ya doğru yönelip şöyle söylerler: "Saygıdeğer efendimiz, bu sizin için donatılmış, yapılmış baharlık, güzlük, yazlık, kışlık, altınlı, gümüşlü, Vaidūrya (adlı) lacivert taşlı, necef taşlı, dört cevherli sarayınızı kime bırakıp gidiyorsunuz? (1-17). Ve yine cevherli kapılarınız, düğümлерiniz... Yine, cevherle donanmış çok katlı saraylarınız parlaklıklarıyla aydınlanıp durur. Ayrıca, cevherli yerler... tahtlar üzerine kim oturup eğlenecek? Yine, 84000 saray çalışanı (hizmetçi) kız sizden ayrılıp nerede kalacaklar, nereye gidecekler? Ne kadar... .. babanız zaman... ..-lardı. Şimdi, ...siz... (17-29).

8b

- 1) siziñ ünüp barmışñız-
- 2) -ka ögrünçlüg sevinçlig erürler.. bir
- 3) siziñ orduñuz karşıñız siziñtin
- 4) adrılmakka añsız koduru titreyür kamşayur
- 5) biz y(i)me siziñtin ödrülmeklig otın
- 6) örtenür biz.. edgüde edgüsi ol ermiş kim
- 7) sizni osuglug kutluglar birle tusuş-
- 8) -mak ayıgda ayıgı ol ermiş
- 9) kim amraklardın adrılmak
- 10) amtı inçe ök evrilmetin barır
- 11) erser siz.. küsemiş küsüşüñüz kanmakı
- 12) bolzun.. anta ötrü bodis(a)v(a)t altunlug
- 13) kayça yoriyu kitumati kent uluşnuñ
- 14) öñtün kapıgıña tegir.. bodis(a)v(a)tıg körüp

- 15) balık vahşiki kûmüş sagarda tolu sûtüg
- 16) bodis(a)v(a)tka tuzgulagu inçe tip tiyür
- 17) kop kamag adlıg adlarnıñ adlagusı bodis(a)v(a)t
- 18) t(e)ñrim.. siziñe yükünür m(e)n.. kûmüş
- 19) sagardakı sûtüg tuzgu aşayu y(a)rılıkap
- 20) üç asanki ödte berü küsemiş küsüş-
- 21) -üñüz tolmakı bolzun.. erüş öküş tınl(ı)g-
- 22) -larka nomlug noş suvsuş içürmekiñiz bolz-
- 23) -un.. külçire yüzün bodis(a)v(a)t oñ
- 24) eligi üze balık vahşikiniñ sakırın
- 25) börtüp inçe tip tiyür.. siz y(i)me balık
- 26) uluş bodun bokun... ..
- 27) ögrünçlög sevinçlig...
- 28) bodis(a)v(a)t kitumati kent uluştın ünüp
- 29) sevinç... ..

Çeviri

8b

...sizin çıkıp gitmenize sevinirler. Yalnız, sizin sarayınız sizden ansızın ayrılıp bırakıldığı için titreyip sallanıyor. Biz de sizden ayrılmamanın ateşiyle yanıyoruz. İyinin en iyisi, sizin gibi kutlularla denk gelmek. Kötünün en kötüsü, sevdiklerinden ayrılmak. Şimdi, siz geri dönmeksizin gidiyorsunuz. İsteğiniz bütünüyle yerine gelsin, (öyle olsun).” Ardından Bodhisatva altınlı caddelerde yürüyüp Katmandu kentinin doğu kapısına ulaşır. (1-14) Bodhisatva’yı görüp kentin koruyucuları gümüş kapla dolu sütü Bodhisatva’ya armağan olarak sunup şöyle söylerler: “Bütün adlı(ların), ünlülerin ünlüsü, Bodhisatva efendimiz, size (karşı) saygıyla eğiliyoruz. Gümüş kaptaki sütü armağan olarak içerek, üç sayısız dönemlerden beri istediğiniz istekleriniz yerine gelsin! Pek çok sayısız canlıya öğreti (adlı) tatlı suyu içirmeniz kismet olsun!” Gülen yüzüyle Bodhisatva, sağ eliyle kent koruyucusunun kabını, kâsesini alıp şöyle söyler: “Siz de kent, millet (olarak) sevinçli Bodhisatva Katmandu kentinden çıkıp sevinç... .. (14-29).

üç y(i)g(i)rmi üleş tokuz? p(a)t(a)r

9a

- 1) tiyürler.. kayu ödün t(e)ñrim siz tuzit
- 2) yirintin inip bu uluş balıkta acun

- 3) tutduñuz .. siziñ uduñuzta altı kat
- 4) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler kezikçe inip
- 5) bu balıkta togdılar.. siziñ kut buyan-
- 6) -ıñızta t(e)ñri yirinteki çoğ yalın meñi
- 7) toña alku yirtinçüke inti.. kitumati
- 8) kent uluştaki yal(a)ñuklar.. t(e)ñri
- 9) meñisin meñileyür erdi.. amtı
- 10) siziñte basa evig barkıg
- 11) kodup arıgıg simekiğ sevgeyler
- 12) amragaylar.. biz y(i)me bu balık uluşug küyü
- 13) küzedü ermişimizke küvenür sevinür erdimiz..
- 14) amtı siziñtin adrılıp balık uluş birle çogsuz
- 15) yalınsız bolgay erki biz.. anta ötrü ayag-
- 16) -ka tegimlig bodis(a)v(a)t yolta ulug türlüğ
- 17) t(e)ñriler iliglerinte çalaparbasi patmaparbasi
- 18) ulatı luu kanlarıntın ayag çilteg teginü
- 19) supuşpit yimişlikke tegir.. anta tegdük-
- 20) -te inçe sakınç sakınur.. amtı neteg
- 21) türlüğ körk meñiz kılınıp meñülüg meñi
- 22) tileyin erki.. ötrü şudavasık t(e)ñriler
- 23) bodis(a)v(a)tıñ köñliñteki sakınmış sakınçın
- 24) ukup köz tegşiki yirde kraza ton kedmiş
- 25) eliginte patar çıñratgu tuta örüg
- 26) amal kaçıgları toyınıg b(e)lgürtüler.. ol

Çeviri

9a

...derler. “Ne zaman efendim siz, Tusita Tanrı Yeri’nden inip bu kentte yeniden doğduysanız, sizin buyruğunuzda çalışan Altı Kat Tanrı Yeri’ndeki tanrılar da sırayla inip bu kentte doğdular. Sizin üstün iyiliğinizden Tanrı Yeri’ndeki parlaklık, mutluluk (da) yeryüzüne indi. Katmandu kentindeki insanlar, Tanrı Mutluluğu ile mutlu oldu. Şimdi, sizin için yeniden evi barkı bırakıp inziva koruluğunu sevecekler, isteyecekler. Biz de bu kenti koruyup gözetmenize sevinirdik.

Şimdi, sizden ayrılıp, bütün kentle birlikte ışıksız, karanlıkta kalacağız.” (1-15) Sonra saygıdeğer Bodhisatva, yolda büyük, farklı tanrıların hükümdarlarından *Skz.* Jalaprabhāsa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 219) *Skz.* Padmaprabhāsa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 554) Nāgarāja’ları ve diğer ejderha hanlarından saygı görerek, *Skz.* Supuṣpita (adlı) (Wilkens, 2021, s. 632) koruluğa ulaşır. Oraya ulaştığında şöyle düşünür: “Şimdi, kaç türlü güzel benize bürünüp sonsuz mutluluğu diliyorsunuz?” Sonra Śuddhāvāsa (adlı) Tanrı Katı’ndaki tanrılar, Bodhisatva’nın zihninde düşündüğü düşünceyi anlayıp göz degecek kadar yerde, rahip giysisini giymiş elinde dilenci kabı (ve) çingırağı tutup sakın duyu organlarına sahip rahibi belirtirler. O ... (15-26).

9b

- 1) kañlıçısı sariti inçe
- 2) tip ötünür t(e)ñrim bu evdin barktın
- 3) ünmiş toyın dıntar atl(ı)g erür.. yana ok
- 4) ögürü sevinü bodis(a)v(a)t saritika aytur
- 5) ne türlüğ kişi toyın bolur.. ötrü şuda-
- 6) vasiki t(e)ñriler .. sözletmişine sariti
- 7) inçe tip ötünür.. t(e)ñrim bu er kop nızvanı-
- 8) -lıg tosınlanmak törülerdin turulmuş
- 9) yavalmış erür.. yana öziñe
- 10) edgülüg adnaguka edgülüg
- 11) asıg tusu saçın sakalın
- 12) yülip kraza ton kedip işin işl-
- 13) -eyür.. anı işitip bodis(a)v(a)t ulug ağır ayam-
- 14) -akın ..ol toyınka yakın barıp inçe
- 15) tip tiyür.. kim siz tözünüm.. ne türlüğ
- 16) kişi siz.. eligiñizte patar çıñratgu
- 17) tuta saçıñız sakalıñız yülümüş boduglug
- 18) ton kedmiş erür siz.. ançama amal yumul
- 19) erigiñiz barıgıñız kaçığıñız örüg amal
- 20) erür.. meniñ y(i)me siziñ teg yañ
- 21) osug tutgalı küsüşüm turdı.. ötrü ol
- 22) toyın bodis(a)v(a)tka inçe tip tiyür..
- 23) evim barkımın ogulumın kişimin

- 24) ögümin kañımın kamın kadaşımın erk
- 25) türk çoğ yalın meñi toña alku tit-
- 26) -ip ıdalap karımak iglemek ölmek bu
- 27) üç türlüğ
- 28) kolguçı törü... ..
- 29) ötrü bodis(a)v(a)t törüsün
- 30) tokusın
- 31) bolmışça
- 32) -ka inçe tip tiyür... ..
- 33) bolmakın
- 34) ne

Çeviri

9b

(Bodhisatva'nın) binek hayvanı kullanıcısı, hizmetçisi Sariti şöyle istekte bulunur: "Efendim, bu (kişi) evden barktan ayrılmış rahip olarak adlandırılır, öyle bilinir. Bodhisatva da sevinip Sariti'ye sorar: "Hangi kişiler rahip olur?" Sonra, Śuddhāvāsa (adlı) Tanrı Katı'ndaki tanrılar(ın) söylediklerine göre, Sariti şöyle istekte bulunur: "Efendim, bu kişi bütün ihtiras, hırs (adlı) disiplinsiz olma törelerinden sıyrılmış, sakinleşmiştir. Yine (o,) özüne iyi olmak, başkalarına iyilik yapmak, yararlı olmak için saçını sakalını kesip rahip giysisi giyerek çalışmaktadır." Onu işitip Bodhisatva yüce saygıyla o rahibe yaklaşıp şöyle der: "Soylum, siz kimsiniz? Nasıl kişisiniz? Elinizde dilenci kabı (ve) çingırağı tutarak, saçınızı sakalınızı keserek, boydan giysi giymişsiniz. (1-17) Böylesine sakin doğanız, duyu organlarınız vardır. Benim de sizin gibi davranış, tutum sahibi olma isteğim oluştu." Ardından, o rahip Bodhisatva'ya şöyle der: " Evimi barkımı, oğlumu, eşimi, annemi, babamı, kardeşlerimi kudretli, parlak mutluluğumun bütününe bırakıp yaşlanmak, hastalanmak, ölmek ; bu üç türlü istenilen töre sonra Bodhisatva töresini, örfünü... .. olmuşçasına -na şöyle der: "... .. olmayı ne(17-34).

üç y(i)g(i)rmi ülüş on? p(a)t(a)r

10a

- 1) inçe tip tiyür.. titrü tñlañ...
- 2) tınl(ı)g kanta karımak iglemek ölmek
- 3) amraktın adrılmak aglayu kavışmak
- 4) tokımak tonlamak bamak çomak arıtı yok
- 5) erser.. ol nirvan atl(ı)g törü ulug küs-

- 6) -üşin tileyür m(e)n.. anta ötrü ayag-
- 7) -ka tegimlig bodis(a)v(a)t örüg amal nir-
- 8) -vannıñ atın küüsin
- 9) işitip nirvan bulmış osuglug
- 10) ögirü sevinü terk tavrak miñü kölü-
- 11) -küsintin kodı inip inçe tip sakınç
- 12) sakınur.. ürde berü küsep k(e)rgek bulmaduk
- 13) karımak ölmekniñ karşıısı yörün̄tegi-i
- 14) toyın dıntar bolmak törüg tuştum.. amtı
- 15) otguratı toyın dıntar bolayın.. munçulayu
- 16) sakınıp ötrü baştınkı et'özinteki itigin
- 17) yaratıgın tonın köligeligin erdinilerin
- 18) öñi kılıp kañlıçısı saritika inçe
- 19) tip tiyür.. s(e)n mini kiçigde berü kamag
- 20) ödün tapıg udug kıltnıñ.. amtı añ
- 21) kin maña bir tapıg udug kılğıl.. ötrü
- 22) ayasın kavşurup sariti inçe tip ötünür
- 23) t(e)ñrim negü kılıu tegineyin.. bodis(a)v(a)t inçe
- 24) tip y(a)rılıkayur.. bu meniñ erdinilig kanlımın
- 25) işlerim mallarımka birgil.. erdinilig
- 26) morvant... sumanka birgil
- 27) ...-k ...-min yinçke¹⁰
- 28) köligelig
- 29) kanka
- 30) birgil... ..-ok
- 31)-ka
- 32) körk
- 33)-sin

¹⁰Satırdan itibaren G.Shimin; H.J.Klimkeit; J.P.Laut "Die Weltflucht Des Bodhisattva Das 13. Kapitel Der Hamschrift Der Maitrisimit", *Altorientalische Forschungen*, 18, s. 264-296" künyeli yayımından alınmıştır. (s. 280).

Çeviri

10a

...şöyle der: “Dikkatlice dinleyin!...canlı nerede yaşlanmak, hastalanmak, ölmek tutkusundan ayrılmak, yükselip kavuşmak, dokumak, giymek, bağlanmak kesinlikle yoksa; o Nirvana adlı töreyi büyük istekle istiyorum.” Daha sonra saygıdeğer Bodhisatva, sakın, huzurlu Nirvana’nın adını, isteğini işiterek, Nirvana (adlı yeri) bulmuş gibi sevinip hemen binek hayvanından inip şöyle düşünür: “Uzun zamandan beri bulamadığım yaşlanmanın, ölmenin karşıtı olan ilac(a), dindar rahip olma töresine denk geldim. Şimdi, kesinlikle dindar, rahip olayım!” Bu şekilde düşünüp (1-16) ardından başındaki, bedenindeki donanımları, giysileri, gölgeliğini, cevherlerini çıkarıp binek hayvanının kullanıcısı, hizmetçisi Sariti’ye şöyle konuşur: “Sen, bana küçüklüğümden beri her zaman çalıştın, buyruğuma uydun. Şimdi, son kez buyruğumu yerine getir, bir iş yap!” Sonra (saygıyla) ellerinin ayalarını kavuşturup Sariti şöyle istekte bulunur: “Efendim, ne yapayım?” Bodhisatva şöyle yanıtlar: “Bu benim cevherli binek aracımı eşime, vekillerime ver. Cevherli inci gerdanlığı Sumana’ya ver! ince gölgeliği babama ver. ok-ka güzel-sin. ... (16-33).

10b

- 1) meñisi üçün at küü
- 2) üçün toyın dıntar bolmaz m(e)n.. siz-
- 3) -ler y(i)me ... amrakta amrak siz-
- 4) -ler.. inçip ölümlüg ayıg ögli yağı-
- 5) -ka korkup sizlerni ıdalayur m(e)n.. bu
- 6) meniñ añ kinki beleg ötügümin
- 7) yirmeñler.. neçe ür kiç yaşasar ol
- 8) ok kininte ölmek bar..
- 9) meñü kimniñ yaşamış yok
- 10) anıñ mini üçün buşanmañ-
- 11) -lar.. arıgda simekte erip burkan
- 12) kutın bulsar m(e)n.. yana sizlerni
- 13) isteyü körgeli kelgey.. sekiz türlüg töz-
- 14) -ün yol ayu birgey m(e)n.. ölümlüg
- 15) adadın ozgurgay m(e)n.. örüg amal
- 16) nirvan balıkka uduzgay m(e)n tip
- 17) **ötünti** (ötüngil okn).. ol savıg işitip sariti ıglayu
- 18) bodis(a)v(a)tnıñ adakın kuça inçe

- 19) tip tiyür.. t(e)ñrim siziñ miñü kölükü
- 20) ton itigiñizni siziñte öñi iltü
- 21) barsar m(e)n siziñ kelgüñüzni küseyü
- 22) ködügli tuzguçılar.. ayıtu utru kelser-
- 23) -ler.. balık uluş körki begimizni kanta
- 24) kodup keltiñ tiserler.. sizlerni titi-
- 25) -p kodtı ınagsız kılta tip neçök tiyin
- 26) takı y(i)me siziñ ög kañıñızka teg-
- 27) -ser m(e)n tonıñız
- 28) etügüñüzni
- 29) -lak¹¹ o-... ..
- 30) sançıtıp
- 31) y(i)me
- 32) ünin
- 33) sözledi

Çeviri

10b

... mutluluğu için, adı ünü için rahip olmuyorum ben. Sizler de sevgiliden daha üstün olan sizler.. ...Böylece, ölümlü kötü düşünceli düşmandan korkup sizlerden ayrılıyorum. Bu benim son armağanım, isteğim. (Beni) kırmayın! Ne kadar fazla yaşasan da onun sonunda ölüm var. Sonsuza dek yaşamış kimse yok! O nedenle benim içim kaygılanmayın! Ben, inziva koruluğuna erişip Buda Mutluluğu’nu bulursam, sizleri görmek isteyip geleceğim. Sekiz türlü soylu, gerçek yolu size anlatacağım. (Sizi,) Ölümlü Ada (Samsara)’ dan kurtaracağım. Sakin, huzurlu Nirvana (adlı) kente (sizi) göndereceğim.” diyerek (söz verip) istekte bulundu. (1-16) O sözleri işitip Sariti ağlayarak Bodhisatva’nın ayaklarına kapanıp şöyle söyler: “Efendim, sizin binek hayvanınızı, giysilerinizi, donanımınızı sizden başkasına verip gidersem, sizin gelişini isteyerek, çalışıp çabalayanlar, (şu) soruyla (bana) gelseler: “Kentin görkemli, güzeli beyimizi nerede bırakıp geldin? deseler, “Sizlerden ayrıldı, (sizi) dayanaksız kıldı” diyerek (onlara bunu) nasıl söylerim? Ve yine sizin annenizin babanızın yanına gidersem, ... giysinizi, ayakkabılarınızı... ..-lak batırıp yine sesiyle sözledi (16-33).

üç y(i)g(i)rmi ülüş bir y(i)g(i)rmi? p(a)t(a)r

¹¹Satırdan itibaren G.Shimin; H.J.Klimkeit; J.P.Laut “Die Weltflucht Des Bodhisattva Das 13. Kapitel Der Hami-Handschrift Der Maitrisimit”, *Altorientalische Forschungen*, 18, s. 264-296” künyeli yayımından alınmıştır. (s. 281).

11a

- 1) kovı kul negü tiyü tegeyin
- 2) kañıñız brahmayu purohitka negü
- 3) ötüg ötüneyin.. negü
- 4) tegeyin.. iligler iligi şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 5) ilig kanka siziñtin öñi ödrül-
- 6) -üp ne yüzin tegeyin mini üze y(i)me
- 7) y(a)rlıkıñçuçı köñül turguruñ **bukün**te (bükün
- 8) ınarı kimni tapınayın kimni kör-
- 9) -üp ögireyin kimniñ udu
- 10) yorıyın kimniñ miñüsin
- 11) kölüñüsin tutayın eder ederte-
- 12) -yin siziñtin adrılıp umugsuz ınagsız
- 13) kança barayın.. anıñ amtı t(e)ñrim .. kañ-
- 14) -ıñız purohitig şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 15) kañıg sumana katunug kalın kara
- 16) bodunug öñ sakınıñ.. yazuksuz ...
- 17) ...titip ıdalap barmañ anı işiti-
- 18) -p bodis(a)v(a)t saritiniñ eligin tutup
- 19) inçe tip y(a)rlıkayur.. turgıl turgıl sari-
- 20) -ti kamag sansar içinteki tınl(ı)glar kañ-
- 21) -lı atlar yaña neçe amranmakları
- 22) erser.. antada takı artukrak yalañuz
- 23) meniñ kañım brahmayu purohit üze
- 24) amranmakım erür.. şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 25) kanka y(i)me antag ıdalamağay
- 26) m(e)n neçetegi uluş üze-
- 27) -ki añsız... ..

28) ¹²tegür-

29)-up yiti

30)-amak

31)-un

Çeviri

11a

“...(sizi) kurtuluşsuz, bahtsız bıraktı nasıl derim? Babanız Brahmayu Purohita’ya nasıl istekte bulunurum? (Ona) nasıl söylerim? Hükümdarlar hükümdarı Şankha dünya hükümdarına sizden ayrılıp ne yüzle gideyim? Bana da acıma duygunuzu gösterin, acıyın! (Ben,) bugünden sonra kime çalışayım? Kimi görüp sevineyim? Kimin buyruğuna uyayım? Kimin binek hayvanını tutayım, eyerini eyerleyip düzenleyeyim? Sizden ayrılıp umutsuz dayanaksız nereye gideyim? Onun için; şimdi efendim, babanız Brahmayu Purohita’yı, Şankha dünya hükümdarı hanı, eşiniz Sumani Hatun’u, bütün kara bodunu (halkı) düşünün! (1-16). Kötü davranışı olmayan ... (insanları, halkı), bırakıp gitmeyin!” Bunları işitip Bodhisatva Sariti’nin elini tutup şöyle buyurur: “Dur! Dur! Sariti! Bütün Samsara içindeki canlılar, kağnılar, atlar, filler, ne kadar sevgiliyse, sevicecek (canlılarsa), ondan daha fazla (ve) yalnızca, benim babam Brahmayu Purohit üzerine sevgim vardır. Şankha dünya hükümdarı hana da aynı şekilde (sevgim vardır). Ayrılmayacağım. Ne kadar... .. kentte sayısız (canlı varsa) ulaşayım. up yedi... ..-amak... ..-un ... (16-31).

11b

- 1) y(i)me edgüme alartmadı
- 2) ...neçe sekiz tümen
- 3) tört miñ kunçuylar üze amranmakım
- 4) erser.. yal(a)ñuz bir sumani katun üze
- 5) amranmakın erür.. balık uluşlug bodun
- 6) bokun üze y(i)me ulug inagım bar kim
- 7) olarnıñ karımak igmek ölmek
- 8) emgeklerin tarkarkalır üçün
- 9) altunlug kümüşlüg evlerimin
- 10) kodup arıgka semekke barır
- 11) m(e)n(.) saña y(i)me m(e)n sariti
- 12) artukrak sevinçlig m(e)n.. kim mini kiçig-
- 13) -de berü burtarmadın tapıntıñ uduntuñ

¹²Satırdan itibaren G.Shimin; H.J.Klimkeit; J.P.Laut “Die Weltflucht Des Bodhisattva Das 13. Kapitel Der Hani-Handschrift Der Maitrisimit”, *Altorientalische Forschungen*, 18, s. 264-296” künyeli yayımından alınmıştır. (s. 282).

- 14) amtı negülüg çöker s(e)n batar s(e)n.. bu-u
- 15) kañlımta ulatı beleglerig ilitü
- 16) edgü ögli kadaşlarımka birgil.. kiçmedin
- 17) ara m(e)n seniñ adrılmaklıg emgekiñni
- 18) apamuka tegi tarkaru birgey m(e)n
- 19) anta ötrü bodis(a)v(a)t kızıl linhua
- 20) çeçekniñ yalpırgakıña okşatı
- 21) körtle eligin yiti yüligü tutup kök-
- 22) -üş öñlüg tokırın biçe inçe tip
- 23) tiyür.. kayu küsüşin ilkide ertmiş
- 24) burkanlar başlarındakı çarların bıçıp
- 25) dıntar bolu... ..-diler erser.. ol
- 26) antag köñülin
- 27) karti körki... ..
- 28) körkin...
- 29) -lap kö-... ..
- 30) tokırın
- 31) anıñ... ..

Çeviri

11b

...yine iyiliğime karşı gelmedi, (onu) kabul etti. Her ne kadar, 84000 kunçuy üzerine sevgim, tutkum varsa (da), yalnızca, tek Sumani Hatun üzerine (gerçek) sevgim, tutkum vardır. Kentteki ulus üzerine de büyük inancım, umudum var. Onların yaşlanmak, hastalanmak, ölmek (adlı) acılarını dağıtmak, yok etmek için altınlı gümüşlü evlerimi bırakıp inziva koruluğuna gidiyorum. Ben, senin içinde fazlasıyla sevinçliyim Sariti. Beni, küçüklüğümden beri üzmedin, kırmadın. (Bana) uydun, (benim için) çalıştın. Şimdi, niçin çöküp batarak üzülyyorsun? Bu kağnımı (binek aracımı) ve diğer armağanları götürüp iyi düşünceli kardeşlerime ver. (1-16). Aradan zaman geçmeden ben senin ayrılamak (adlı) acını sonsuza dek dağıtacağım, yok edeceğim.” Daha sonra Bodhisatva, kızıl lotus çiçeğinin yapraklarına benzeyen güzel eliyle keskin usturayı tutup gök renkli saç topuzunu keserek şöyle söyler: “Ne zaman, büyük istekle daha önceki dönemlerde gelmiş olan Bodhisatvalar, başlarındakı topuzları kesip dindar olup -larsa aynı şekilde düşünceyle... ..görünüşü güzelliğiyle-lap gör- topuzunu onun (16-31).

üç y(i)g(i)rmi ülüş iki y(i)g(i)rmi? p(a)t(a)r

12a

- 1) ün iştilür .. anta ötrü hormuzta
- 2) t(e)ñri ögürü sevinü ...maitri
- 3) bodis(a)v(a)tniñ saçı sakalı ...ulug
- 4) ağır ayamakın altunlug sagarda urur
- 5) ötrü sariti bodis(a)v(a)tniñ saç sakalın
- 6) yülimişin körüp üç yolu oñaru tegz-
- 7) -inip kañlısın itigin yaratıgın tuta
- 8) kitumati kent uluş tapa
- 9) barır.. ötrü hormuzta
- 10) t(e)ñri erüş öküş t(e)ñriler
- 11) birle tegriklep bodis(a)v(a)tniñ
- 12) saçın strayastrış t(e)ñrike ilitip
- 13) suduram atl(ı)g şalınıñ törinte ulug
- 14) örgün üze urup..sekiz yañı
- 15) biş y(i)g(i)rmideki kutlug baçağ künlerde
- 16) hua çeçekin yıdılığ yıparlıg tütsükin
- 17) ayayu ağırlayı yükünü tegzinü çutamaki
- 18) ulug yañı kün kılurlar.. anta
- 19) ötrü ayagka tegimlig maitri bodis-
- 20) -(a)v(a)t saçın sakalın yülip karti-
- 21) -lar itigin yaratıgın ıdalap inçe
- 22) sakınç sakınur.. amtı maña okşatı
- 23) ermez.. kim karti körkin ıdalap yana
- 24) ton kedü
- 25) kraza
- 26) ...

Çeviri

...ses işitilir. Daha sonra Hormuzta Tanrı sevinip... Maitreya Bodhisatva'nın saçı sakalı ... yüce saygıyla altınla kâseye koyar. Sonra Sariti Bodhisatva'nın saçını sakalını kesilmiş görerek, (onun) çevresinde üç kez dönüp binek hayvanını hazırlayarak, Katmandu kentine gider. Ardından Hormuzta Tanrı pek çok tanrılarla, efendilerle bir araya gelip Bodhisatva'nın saçını *TochA* Strāyastriṃś ~ Strāyastriṅś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katındaki tanrılara gönderip *Skr*: Sudharmā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 626) (oradaki) salonun sonundaki büyük taht üzerine koyup (1-14). ... sekizinci ayın on beşindeki kutlu oruç günlerinde, lotus çiçekleriyle hoş kokulu tütsülerle saygılar sunup önünde eğilerek, (onun) çevresinde dönüp *Skr*: Cūḍāmaha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 241) saç topuzu bayramı (adına) “Yeni Gün” (dramını) sahneye koyarlar. Daha sonra Maitreya Bodhistva saçını sakalını kesip güzel görünüşünden sıyrılıp şöyle düşünür: “Şimdi, (bu hâlim) bana benzemez. Güzel görünüşü bırakıp yeniden... ..giysi giyip rahip giysisi... (14-26).

- 1) nomug ...anta ötrü bodis(a)v(a)t
- 2) inçe tip tiyür.. bolzun neteg
- 3) sizler.. kılınlar..ötrü
- 4) ol sekiz tümen tört miñ urılar
- 5) saçın ...-ti karti körklerin öñi
- 6) tarkarurlar.. anta ötrü hormuzta
- 7) t(e)ñri bodis(a)v(a)tñi kraza ton k(e)rgek-
- 8) -lemişin ukup ilkide ertmiş
- 9) burkanlarnıñ kede
- 10) y(a)rıkamış s(a)ng(a)ti kraza ton
- 11) kelürüp bodis(a)v(a)tka inçe tip
- 12) tiyür alku edgü törü tiledeçilerke
- 13) alku ayıg tarkardaçılarka edgü ögli
- 14) sakınç sakıntaçı.. y(a)rılançuçı
- 15) biliglig tınl(ı)glarka bu kraza
- 16) ton uruñu uçruk tug yumuzug osuglug
- 17) erür.. öñreki burkanlar bu tonug kedip
- 18) nızvanılıg yağıg utdılar.. siz y(i)me bu
- 19) tonug kediñ tört uguş ş(i)mnu süü-
- 20) -sin utgay siz.. külçire yüzün

- 21) ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t torın
- 22) itiglig oñ eligi üze kraza tonug
- 23) hormuzta t(e)ñridin alıp inçe
- 24) tip tiyür.. edgü edgü...
- 25) birmiş... ..
- 26) ¹³ö-...

Çeviri

12b

...öğretiyi... Ardından Bodhisatva şöyle der: “ Olsun! Siz nasıl istiyorsanız, (öyle) yapın.” Sonra o 84000 erkek, saçını (kes)ti. (Onu) güzel görünüşünden ayırdılar. Daha sonra Hormuzta Tanrı Bodhisatva’nın rahip giysisini (giymesi) gereğini anlayarak, daha önce yaşamış Bodhisatvaların giymiş olduğu *Skṛ. Sañha* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 583) rahip giysisini getirip Bodhisatva’ya şöyle söyler: “Bütün iyi töre dileyenlere, bütün kötülüğü dağıtacaklara, iyi düşünce düşünenlere... (1-14) acıma duygusuna sahip canlılara, bu rahip giysisi sancak, tuğ gibidir. Daha önce yaşamış Bodhisatvalar bu rahip giysisini giyip ihtiras, hırs (adlı) düşmanı yendiler. Siz de bu giysiyi giyin! Dört türlü şeytan ordusunu yeneceksiniz.” Gülen yüzüyle saygıdeğer Bodhisatva, taraklı sağ eliyle rahip giysisini Hormuzta Tanrı’dan alıp şöyle der: “İyi! İyi!... vermiş... .. ö-...(14-26).

tört y(i)g(i)rmi ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) tiyür.. miñlig tümenlig kün t(e)ñri-
- 2) -ler yaruk yaltrıkınta yigedmiş utmış
- 3) siziñ altun öñlüg yarukuñuz ..
- 4) y(a)rlıkançuçı biligiñiz küçinte kop
- 5) kamag...yadılurlar.. alku tınl(ı)g-
- 6) -larka asıg tusu kılurlar.. anıñ
- 7) ...-kar m(e)n bukünki kün
- 8) vizirlik örgün üze
- 9) olurop bilge **biliglig** (iliglig okn) yaru-
- 10) -kın biligsiz biligsiz kararığ
- 11) karañuk tarkaygay siz.. ötrü bodis(a)v(a)tnıñ

¹³Satırdan itibaren G.Shimin; H.J.Klimkeit; J.P.Laut “Die Weltflucht Des Bodhisattva Das 13. Kapitel Der Hain-Handschrift Der Maitrisimit”, *Altorientalische Forschungen*, 18, s. 264-296” künyeli yayımından alınmıştır. (s. 284).

- 12) küç kūsūninte tōrtđin sıñar bu-
- 13) -luñ yıñak arıg süzük bolurlar..
- 14) anı körüp **kūr**(krti okn) luu inçe sav
- 15) sözleyür.. kaltı siziñ t(e)ñrim siz-
- 16) -iñ kut buyanınızta tōrt bul-
- 17) -uñ yıñak bulıtsız tumansız arıg
- 18) süzük boltılar erser.. ançulayu
- 19) y(i)me siz tüzkerinçsiz yig burkan
- 20) kutın bulup tōrt türlüg tirin
- 21) kuvragka tōrt kirtü arıg turug
- 22) nom nomlagay siz.. kaltı y(i)me hua çeçek
- 23) yıdlıg yıparlıg tütsükler birle
- 24) katıglıg yil yiltirer.. öñre arıg
- 25) ögüzlerde arıg süzük suvlar
- 26) akarlar.. kop tınl(ı)glar ögirünü se-
- 27) -vinürler.. bu irü b(e)lgün siz örüg
- 28) amal nirvanlıg meñi birip öküş
- 29) tınl(ı)glarka ögretgey siz.. kaltı
- 30) y(i)me ulug küçlüg t(e)ñriler asurlar

Çeviri

6a

...der. On binlerce Gün Tanrı (Güneş) parlaklığı, aydınlığından üstün gelmiş (olan) sizin altın renkli parlak aydınlığınız... acıma duygunuzun kudretiyle (parlak aydınlığınız), bütün (yeryüzüne) yayılır. (O,) bütün canlılara yarar sağlar. Onun için (anlıyorum). Bugün Vajra (elmas) taht üzerine oturup üstün bilincinizle bilgisizliğin, bilinçsizliğin karanlığını dağıtacaksınız.” Daha sonra Bodhisatva’nın gücü, kudretiyle dört bir yanda arı olurlar. Kudretli, güçlü ejderha (hükümdarı, hâkimi) şöyle der(1-15): “Efendim, nasıl sizin üstün 32 niteliğinizden, belirtinizden, dört bir yan bulutsuz, dumansız, arı olduysa, aynı şekilde siz de erişilemeyen en üstün Buda Mutluluğu’nu bulup dört türlü öğreti topluluğuna dört gerçeği, arı duru (biçimde) öğreteceksiniz. Ve yine (o nedenle) lotus çiçekli hoş kokulu tütsülerle kuvvetli yel eser. Değişik arı ırmaklarda, duru sular akar. Bütün canlılar, sevinirler. Bu üstün 32 nitelikle siz, sakın, huzurlu Nirvana (adlı) mutluluğu verip pek çok canlıya (onu) öğreteceksiniz. Ayrıca, yüce, güçlü tanrılar, Asurlar ... (15-30).

6b

- 1) garutiler birle tüzlugin baz-
- 2) -lığın erürler.. ol irün b(e)lgün
- 3) siz otguratı burkan kutın bulgay
- 4) siz.. kaltı öñreki tört bodis(a)v(a)t-
- 5) -lar bu yolça ertip barmış
- 6) burkan kutın bulmışlar osuglug
- 7) ançulayu y(i)me siz burkanlıg kün
- 8) t(e)ñri toggay siz bu muntag tü-
- 9) -rlüg ögdigin ögüp alkan-
- 10) -ıp ögürtüp sevintürüp ulug
- 11) ağır ayamakın kentü kuvragı birle
- 12) bodis(a)v(a)tıg üç yolu tegzinip bodis(a)v(a)tnıñ
- 13) adakınta yinçürü yükünüp kentü bavanı-
- 14) -ña barır.. anta ötrü bodis(a)v(a)t **kür** (krti okn)
- 15) luu kanınıñ ordusıntın
- 16) ertip barır.. ötrü ulug türlüg
- 17) t(e)ñriler iligleri vişvakarmi ulatı
- 18) t(e)ñridem uzagutlar nagapuşp atl(ı)g
- 19) sögütüg tüü türlüg t(e)ñridem didim
- 20) pasak üze sögüt uçıntakı budık-
- 21) -ların itür yaratırlar.. antada
- 22) takı yokaru pra asguk köligelig
- 23) **kuşatri** (kuzatri okn) oñaru tegzintürür.. yaratır-
- 24) -lar.. otrakı budıklar yapırgaklarda
- 25) altunlug koñragular yinçülüg tor-
- 26) -lar asarlar salıntururlar.. takı al-
- 27) -tınkı budık çıbık çeçeklerin alku
- 28) erd(i)nin iter yaraturlar.. ötrü-ü
- 29) ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t elig bere

30) ediz tüü türlüg t(e)ñridem itigin

Çeviri

6b

Skr. Garuḍa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 272) efsanevi kuşlarla birlikte barış içinde yaşarlar. O üstün 32 nitelikte siz, yine önceki dört Bodhisatva'nın bu yol boyunca geçirmiş gidip ulaşmış (olduğu) Buda Mutluluğu'nu bulması gibi siz de aynı biçimde Buda (adlı) Gün Tanrı (Güneş olarak) doğacaksınız.” Böylece, türlü övgülerle övüp yükseltip sevindirerek, yüce saygıyla kendi öğreti topluluğuyla birlikte Bodhisatva'yı üç kez etrafında döndürerek, ayakları üzerinde dizleriyle çöküp (onunla) kendi sarayına gider. Ardından da Bodhisatva, kudretli, güçlü ejderha hükümdarının sarayından ayrılır. (1-15) Daha sonra yüce, türlü tanrıların beyleri Viśvakarma (adlı) yetenekli Tanrı ve diğer ilahi zanaatçı ustalar, *Skr.* Nāgapuṣpa (Wilkens, 2021, s. 483) Hindistan'da Nageshvar (olarak adlandırılan) pembe, beyaz çiçekli ağacı, türlü taşlarla ağacın ucundaki budaklarını süsleyip donatırlar. Ondan sonra, üzerinde kubbeli gölgeli (cevherli) olan güneşliği döndürürler, (onunla) donatırlar. Ortadaki budaklarının, dallarının yapraklarından altın renkli çanlar, çingiraklar, ince ağlar, tüller asarlar, (onları) sallandırır. Ve alttaki budakların, dalların çiçeklerinin bütünü mücevherlerle donatırlar, süslerler. Ardından, saygıdeğer Bodhisatva elli arşın (100 cm) yüksekliğinde türlü ilahi süslerle...(15-30).

tört y(i)g(i)rmi ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) yaratığın itmiş yaratmış söğütler
- 2) kanı osuglug nagispuşp söğütü körüp
- 3) yana y(i)me söğüt túbinte altunlug
- 4) yirde berü ünmiş vizirlik örgün-
- 5) -üg körüp inçe sakınç sakınur.. alku
- 6) söğütler begi osuglug körü kanınçsız
- 7) körtle söğüt erd(i)ni budıglıg
- 8) eligin hua çeçek saça
- 9) örgün tapa mini okıyur..
- 10) vaytur erd(i)ni öñlög bu sumir
- 11) tagka yöleşı vizirlik örgün adruk
- 12) adruk itigin yaratığın yaratmış burkan
- 13) kutın töpüsinte kötürgeli anuk turur
- 14) ötrü bodis(a)v(a)t vaçrazan örgüñe

- 15) yakın barır.. anıñ ara t(e)ñriler iligi
- 16) hormuzta t(e)ñri gantamadan tagdın
- 17) öñi yıldı seviglig yılınça kümüş ak
- 18) vaytur erdini öñlüg ot kelürüp
- 19) bodis(a)v(a)tka tutar.. otug körüp
- 20) inçe tip ayıtur.. ne atl(ı)g ot ol
- 21) bu.. ötrü hormuzta t(e)ñri inçe tip
- 22) tiyür.. suvastik atl(ı)g ot erür.. yana
- 23) y(i)me bodis(a)v(a)t inçe tip tiyür.. ançama
- 24) edgü atl(ı)g ot ermiş.. kop kamağ yirti-
- 25) -nçüdeki tınl(ı)g oğlanıña inçgü eseñü
- 26) tiledeçi m(e)n erür m(e)n bu *otmıñ* (otnüng okn) atı
- 27) y(i)me inçgü eseñü birdeçi ermiş.. meniñ
- 28) y(i)me bu ot üze olurup inçgüm eseñ-
- 29) -üm bolgay.. ötrü bodis(a)v(a)t hormuzta
- 30) t(e)ñridin ol suvastik otug alı y(a)rılı-

Çeviri

7a

düzenleyip donatılmış ağaçlar hanı gibi Nāgapuşpa ağacını görüp yine söğüt dibinde altın renkli yerden çıkmış elmaslı tahtı görüp şöyle düşünür: “Bütün ağaçların beyi gibi görülmeye doyulamayan güzellikteki söğüt cevheri, dallı budaklı eliyle lotus çiçeği saçarak tahta doğru beni çağırıyor. Lacivet taşı renkli, bu Sumeru Dağı’na benzeyen elmaslı taht, türlü türlü süslerle donanmış (olarak), Buda Mutluluğu’nu tepesinde yükseltmek için hazır durur. Ardından Bodhisatva, *Skz*: Vajrāsana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) tahta yaklaşır. O arada tanrılar beyi Hormuzta Tanrı, *Skz*: Gandhamādāna (adlı) (Wilkens, 2021, s. 271) efsanevi dağdan çıkıp hoş kokulu, sevimli, ince, gümüş, ak lacivert taşı renkli cevherli otu getirip Bodhisatva’ya tutar. (O,) otu görüp şöyle sorar: “Bu otun adı nedir?” Ardından Hormuzta Tanrı şöyle yanıtlar: “*Skz*: Svastika (Monier-Williams, 1964, s. 1283; Wilkens, 2021, s. 640) (şans sembolü, işareti) adlı ottur.” Yine Bodhisatva şöyle söyler: “(O,) böylesine iyi adlı otmuş. Bütün yeryüzündeki canlılara sağlık, esenlik dileyen benim. Bu otun adı da sağlık, esenlik verenmiş. Benim de bu ot ile birlikte tahtta oturup sağlığım, esenliğim olacak.” Sonra Bodhisatva Hormuzta Tanrı’dan o Svastika (adlı) otu alıp

7b

- 1) -kap v(a)çrazan örgün üze töşegeli

- 2) köñülin inçe sakınç sakıntı apam
- 3) birök bu ot üze olurup tüz-
- 4) -kerinçsiz yig burkan kutın bulgum
- 5) erser.. amtı bu otug örgün üze
- 6) kodayın neteg törü erser antag uz
- 7) töşemiş bolzun anta ötrü
- 8) ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t
- 9) ol otug vaçrazan örgün
- 10) üze saça ıdur bodis(a)v(a)tnıñ
- 11) kut buyanı küçinte köñüllüg
- 12) yınlıg osuglug ot tüpleri taşkaru
- 13) uçları içgerü yүүлüg antag uz
- 14) töltemiş töşemiş bolur.. kaltı vişva-
- 15) -karmi t(e)ñride ulatı t(e)ñridem uzagut-
- 16) -lar töşeyü umagu teg.. anta öt-
- 17) -rü bodis(a)v(a)t artukta artuk süzülüp
- 18) ol vaçrazan örgünüg nagapuşp sög-
- 19) -ütüg üç kurla oñaru tegzinip
- 20) ulug ağır ayamakın bek katıg
- 21) köñülin vasuki atl(ı)g luular iligi-
- 22) -niñ et'özlüg bağ tügüniñe okşatı
- 23) adakı üze urup vizir örgün üz-
- 24) -e bağdaşını olurup y(a)rlıkar.. ötrü
- 25) antag bek katıg sakınç sakınur ança-
- 26) -kategi m(e)n bu oruntın turmagay m(e)n
- 27) neçeketegi tüzkerinçsiz yig burkan
- 28) kutın bulmaginçakategi ol antag tür-
- 29) -lüg bodis(a)v(a)tnıñ yüz k(a)lp üç asanki uzun
- 30) ödte berü amrak et'öz isig özlüg

Çeviri

7b

elmas taht üzerine döşemeye çalışırken zihninde şunları düşündü: “Eğer, bu ot üzerine oturup erişilemeyen en üstün Buda Mutluluğu’nu bulacaksam, şimdi bu otu taht üzerine koyayım. Hangi töreye uygunsa öyle olsun.” Ardından saygıdeğer Bodhisatva, o otu Vajrāsana tahtına saçar. Bodhisatva’nın 32 üstün özelliğinin kudretiyle gönülden istenmiş gibi ot dipleri uçları dışarı dönük olarak öylesine ustaca döşenmiş olur. Aynı Viśvakarma (adlı) Tanrı’nın ve diğer ilahi yetenekli ustaların döşeyip başardığı gibi... (1-15). Daha sonra Bodhisatva fazlasıyla inançlı bir biçimde o Vajrāsana tahtını, Nāgapuṣpa ağacını üç kez dolanarak, yüce saygıyla, sağlam düşünceyle Vāsuki (adlı) ejderhalar hükümdarının bedeninde bağ düğümüne benzeyen ayağıyla vurup elmas tahtın üzerine bağdaş kurarak oturur. Ardından da, sağlam düşünceyle şöyle düşünür: “Bundan sonra ben bu yerden kalkmayacağım. Hiçbir şekilde erişilemeyen Buda Mutluluğu’na bulamayınca dek, o şekilde türlü, değişik Bodhisatva’nın 130000 yıl uzun zamanından beri, sevgili bedeni, yaşamı... (15-30).

tört y(i)g(i)rmi ülüş tokuz p(a)t(a)r¹⁴

9a

- 1) ...-*l(a)r; (-ler)*¹⁵ (yazı çev. okn)
- 2) yıgvırag ag *tin*... (ag- ... okn)
- 3) çeçek yagmur
- 4) -*in* (yazı çev. okn) kelirler..
- 5) -(*teg*)-*inip* (yazı çev. okn) ayaların kavşurup yükünü kut
- 6) kolu inçe tip ötünür asanki
- 7) ödte berü körmiş ... -*üñüz* (yazı çev. okn) k-...
- 8) bolzun.. tört ş(i)mnu süsin tüzü
- 9) utup tüzkerinçsiz burkan kutın bul-
- 10) -up kop kamag tınl(ı)glarığ kutgarmañız
- 11) bolzun.. takı y(i)me şudavastakı t(e)ñri-
- 12) -ler kök kalıkda turup bodis(a)v(a)t tapa
- 13) körü eliglerin kavşurup inçe tip

Çeviri

¹⁴Bölümün 9. ve 10. sayfaları G.Shimin; H.J.Klimkeit; J.P.Laut’un “Der Gang zum Bodhi-Baum” Das 14.Kapitel der Hami-Handschrift der Maitrisimit” adlı ortak yayımından alınmıştır. (s. 33-35).

¹⁵Yazı çevirimi yapılmış kavram işaretleri, görev ögeleri uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi işlemiyle yeniden yorumlanmıştır ve yöntem bölümünde de belirtildiği gibi metin içinde kalın italik gösterilmiştir.

9a

...ler toplu biçimde (bir araya getirerek, lotus) çiçeği yağmuru (yağdırdı). ... (yaklaşırlar). (saygıyla eğil)ip avuç içlerini birleştirerek eğilip söz vererek, şöyle istekte bulunur(1-6): “Yüzlerce yıldan beri görmüş ... ınız (kısmet) olsun. Dört şeytan ordusunun bütününe yenip erişilemeyen Buda Mutluluğu’nu bularak, bütün canlıları kurtarmanız kısmet olsun! Ve yine Sudarşana (adlı) gök katındaki tanrılar gökyüzünde durup Bodhisatva’yı görerek, ellerinin ayalarını birleştirip şöyle derler: “ ...” (6-13).

9b

- 1) yüküntiler kop
- 2) kamag tag iş kat katraglar vaçraz-
- 3) -an örgünke yüküntiler.. alku tirig
- 4) tınl(ı)g ödüş özlüg tınl(ı)glar siz-
- 5) -iñe yüküntiler takı y(i)me bu ok
- 6) kutlug yir orunta patal atl(ı)g sögüt
- 7) erdi kim ol sögüt tübinte olurup
- 8) vipaşi bodis(a)v(a)t burkan kutın bultı
- 9) bu ok orunta puntarik atl(ı)g sög-
- 10) -üt erdi ol sögüt tübinte olurup
- 11) şiki bodis(a)v(a)t burkan kutın bultı
- 12) bo ok yirde şiriş atl(ı)g sögüt erdi
- 13) kim ol sögüt tübinte olurup kr(a)ka-
- 14) -sunti bodis(a)v(a)t burkan kutın bulu y(a)rılıkadı..

Çeviri

9b

...saygıyla eğildiler. Bütünü dağ geçidi (gibi) kat kat olan elmas taht için saygıyla eğildiler. Bütün diri canlılar, nem özlü canlılar size saygıyla eğildiler. Ayrıca, bu kutlu yerde Patalı adlı söğüt ağacı vardı. (1-7) O söğüdün dibinde oturup Vipasyin (adlı) Bodhisatva, Buda Mutluluğu'nu buldu. (Yine) bu yerde Pundarika adlı söğüt ağacı vardı. O söğüt ağacının dibinde oturup Śikhin (adlı) Bodhisatva, Buda Mutluluğu'nu buldu. Bu yerde *Skz. Śirīṣa* (Wilkens, 2021, s. 653) adlı söğüt ağacı vardı. O söğüt ağacının dibinde oturup *TochA. Krakasundi* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 416) Bodhisatva, Buda Mutluluğu'nu bulup (öğretiyi) buyurdu. (7-14).

tört y(i)g(i)rmi ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) anta ötrü ayag-¹⁶
- 2) -ka tegimlig bodis(a)v(a)t teprençsiz et'öz-
- 3) -in titrüm teriñ dyan sakınç yügerü
- 4) kılur.. anı körüp kop yıñaktakı kut
- 5) vahşik t(e)ñriler eligin kavşurup
- 6) bodis(a)v(a)tka yükünü inçe tip tiyür-
- 7) -ler.. teprençsiz et'özin olurup köz-
- 8) -üñüz kapakıñız y(i)me teprençsiz kaçığ-
- 9) -larıñız alku yavılmış yaruk yaltrı-
- 10) -kın tegriklep kayu kayu titrüm teriñ
- 11) sakınç sakınur erki siz.. ol edgü
- 12) dyan bilge biligiñizke yükünür
- 13) biz.. anta ötrü bodis(a)v(a)tñıñ
- 14) kañlıçısı kut t(e)ñrisinte eksük k(e)rgek
- 15) şarivas atl(ı)g ordu osuglug bodis(a)v(a)t

Çeviri

10a

... .. ondan sonra saygıdeğer Bodhisatva durağan bedeniyle derin dalınçlarını ortaya çıkarır. Onu görüp bütün yönlerdeki ev koruyucuları ellerinin ayalarını birleştirip Bodhisatva'ya saygıyla eğilerek şöyle derler (1-7): “Durağan bedeniyle oturup gözünüz, kapağınız ve durağan duyu organlarınız(ın) bütünü, yayılmış parlak aydınlığıyla birleşerek, nice derin düşüncelere dalarsınız. O iyi, derin düşüncenize, bilincinize saygı duyarız.” Ardından Bodhisatva'nın binek hayvanı kullanıcısı, Kut (adlı) Tanrı'dan eksik olsa gerek. *Skr:* Śrīvāsa (Wilkens, 2021, s. 645) adlı saray gibi Bodhisatva ... (7-15).

10b

- 1) kök kalıkda hua çeçeklig yağmur yagar...
- 2) t(e)ñrilerniñ yokarı kodı yorımış
- 3) tavış ünleri iştilür sen yana ıglayu
- 4) sıgtayu bodis(a)v(a)tñıñ meñüsin itigin
- 5) yaratığın tuta bodis(a)v(a)tda öñi keli

¹⁶Satır numarası verilmeyerek atlanmıştır. Satır, tarafımdan ilk satır olarak eklenmiştir.

- 6) yorır sen.. kança bardı biziñ balık
- 7) uluş körki iligler iligi oglumuz
- 8) maitri bodis(a)v(a)t isig öztin öñi
- 9) ödrülmiş et'öz osuglug kurug kañlı
- 10) birle kança barır sen ötrü yaşlıg
- 11) közin sariti inçe tip tiyür.. ölüm
- 12) yagıka korkup y(a)rlıkançuçı biliglig
- 13) tözün tınl(ı)g sizlerni ıdaladı titdi..
- 14) arıg simekiğ sevdi.. kraza ton kedip ...

Çeviri

10b

gökyüzünden lotus çiçekli yağmur yağar. Tanrıların yukarı göğe dek yükselen kuvvetli sesleri işitilir. “Sen de ağlayıp sızlayıp Bodhisatva’nın sonsuz donanımını tutarak, Bodhisatva’dan ayrılıyorsun. Nereye gitti, bizim kentimizin güzeli, hükümdarlar hükümdarı oğlumuz Maitreya Bodhisatva? (1-7) Öz canından ayrılmış beden gibi kuru binek aracıyla nereye gidersin?” Sonra yaşlı gözlerle Sariti şöyle der: “Ölüm düşmanından korkup acıma duygusuna sahip soylu canlı sizleri bırakıp gitti. (O,) inziva koruluğunu sevdi. Rahip giysisi giyip... (7-14).

biş y(i)g(i)rmi ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) amtı bu nomlug savıg kitumati kent uluş-
- 2) -ta kün togsukıñkı kapıgıñta
- 3) supuşpit bodivan berkte nagupuşp
- 4) bodi sögüt tübinte kutlugda kutlug
- 5) v(i)zir örgün üze ukmış k(e)rgek..
- 6) anta ötrü ayagka tegimlig maitri
- 7) bodis(a)v(a)t v(a)çrazan örgün
- 8) üze v(i)zir osuglug bek
- 9) katıg köñülin bağdaşını ol-
- 10) -uru bu yir suvnuñ tört
- 11) buluñ yıñak üstün altın bulganmış

- 12) telgenmişin ukup inçe sakınç sakınur
- 13) ne savlar ol bu yagız yir tag yış
- 14) balık uluş ın ıgaç basa basa
- 15) tepreyür kamşayurlar.. kök t(e)ñride
- 16) t(e)ñriler yokaru kodı yorıyurlar luu-
- 17) -lar kumbantılarnıñ ün-
- 18) -leri iştilür.. adruk adruk yaruklar
- 19) yaltıyur.. amtı men öñerek edgü törü-
- 20) -lerke tıdıg ada kıltaçı savlarnıñ
- 21) em örüñtegin sakınayın ötrü
- 22) ayagka tegimlig bodis(a)v(a)t köñül-
- 23) -in biligin bir uçlug kılıp yığıp..
- 24) tirip erñek sukıgınça ödte
- 25) lokik atl(ı)g yırtınçü yolın üçünç
- 26) öñsüz t(e)ñri yirinteki sekiz ordu-
- 27) -lardakı nızvanılarıg öçürüp tarkarıp
- 28) iñir ödinte törtünç dyan öritir
- 29) bir et'özintin öküş et'öz belgürtür
- 30) kökte yagızta tolu et'özler bolur..

Çeviri

1a

Şimdi bu öğretilik sözü (öğreti öyküsünü) Katmandu kentinin gün doğusundaki (doğu) kapısında Supuṣpita (adlı) koruluğundaki Bodhivana (adlı) aydınlanma ağaçlığındaki Nāgapuṣpa (adlı) aydınlanma ağacı dibinde kutlunun kutlusu elmas taht üzerinde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Daha sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva elmas taht üzerinde, elmas gibi sağlam düşünceyle bağdaş kurup oturarak, bu yeryüzünün dört yönünün üstünün altının heyecan içinde olduğunu anlayıp şöyle düşünür: “Onlar nasıl (etkili) sözler, (o etkiyle) bu yeryüzü, dağlar, vadiler, kentler, ormanlar, (etkiyle) yeniden sallanır. (1-15) Gökyüzünde tanrılar, kuzey güney yönünde yürürler. Ejderhaların, ara varlıkların sesleri işitilir. Türlü türlü, parlak aydınlık ışıklar yayılır. (Maitreya’nın zihninden şunlar geçer): ‘Şimdi ben, önceki iyi törelere engel olan, tehlike oluşturan sözlerin iyileştirilmesini, tedavisini düşüneyim.’ Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, bilincini etkileyici ifadelerle bir araya getirip parmak şakırtısı kadar zamanda, *Skṛ. Laukika* (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 909; Wilkens, 2021, s. 455) dünyevî yeryüzü yolunu, üçüncü renksiz Tanrı Yeri’ndeki sekiz saraydaki ihtirasları, hırsları

söndürüp dağıtarak, alacakaranlık zamanında dördüncü derin düşünceyi yükseltir. Bir bedeninden pek çok bedeni belirir, ortaya çıkar. (Onlar,) gökyüzünü, yeryüzünü dolduran bedenler olur. (15-30).

1b

- 1) öküş et'özlerdin y(i)me bir et'öz
- 2) belgürtür.. tıdıgsız kök kalıkda yir
- 3) üze olururça olurur.. turur yatar
- 4) yorıyur.. tag yış kat kadrakta tıdıg-
- 5) -sız tutugsuz kirür ötrü ol antag
- 6) türlüğ kop tıdıg ada kıltacı törü-
- 7) -leriñe em örün̄teg bolm-
- 8) -ış küügelig erdem yügerü
- 9) kılıp yana inçe sakınç
- 10) sakınur inçe bolmazun m(e)n
- 11) ilki acunlarda kayu kayu erser tınl-
- 12) -ıglarıñ edgü törüleriñe tıdıg
- 13) ada kılmış erser m(e)n amtı m(e)n negülüg
- 14) purvenivas atl(ı)g öñreki acunug
- 15) ömek sakınmak edgü törü yügerü kıl-
- 16) -mak kılmaz m(e)n.. ötrü bodis(a)v(a)t baş-
- 17) -tınkı küzed ödinte törtünç dyan-
- 18) -takı öñreki acunug ömek sakınmak
- 19) bilge bilig üze sansız tümen ilki-
- 20) -de ertmiş acunların öyür sakınur
- 21) inçe kaltı t(e)ñri yirinte yal(a)ñuk
- 22) et'özinte tamuda yılkıda aç yek
- 23) acunıta togmış takı bir y(i)me tört
- 24) togum biş yol içinte bir bir acun-
- 25) -larda asanki sanınça togmışın öyür
- 26) sakınur.. takı y(i)me yüz kalp üç

- 27) asanki kin ödteki edgü kılınç kut
28) buyan kılmışın kalısız öyür sakınur..
29) takı y(i)me üstün bavagar altın
30) aviş tamudakategi altı kırk...

Çeviri

1b

Pek çok bedenden de bir beden belirir. Engelsizce, gökyüzünde, yeryüzünde oturmuşçasına oturur. Durur, yatar, yürür... Dağların, ormanların kat kat yamaçlarından engelsizce geçer. Sonra, o değişik, bütün engeller, tehlike oluşturan töreler için, iyileştirici etkiye sahip olmuş olan üstün erdemlerini, becerilerini ortaya çıkartıp yine şöyle düşünür: “Böyle olmasın! Ben, daha önceki varlık biçimlerinde doğmuş nice canlının iyi töreleri için engel tehlike oluşturduysam, şimdi ben, niçin *Skṛ*. Pūrvenivāsa (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 645; Wilkens, 2021, s. 565) önceki varlıklar üzerine derin düşüncelere dalma (adlı) iyi töreyi yükseltmiyorum?” (1-16) Ardından Bodhisatva, ilk gece nöbeti zamanında, dördüncü derin dalınçta önceki varlıkları düşünmek bilinciyle daha önce yaşamış sayısız varlığı düşünür. Aynı biçimde, Tanrı Yeri’nde, insan varlığında, cehennemde, hayvan varlığında, aç şeytanlar arasında doğmuş ve bir de ‘dört doğum, beş yol’ içindeki canlıların birer birer sayısız uzun dönemlerde doğmasını düşünür. Ve yine 130000 yıl kadar uzun zaman sürecinde, gelecekteki iyi davranışları, 32 üstün özelliğiyle engelsiz yapmasını düşünür. Ayrıca, üstte *Skṛ*. Bhavāgra (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 786; Wilkens, 2021, s. 151) (Budist kozmolojideki) göğün en yüksek katından alttaki Avīci (adlı) cehennemine dek, 36 ... (16-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) ...-kirde kolti asanki sanı-
- 2) -nça ölmüşin meñü emgek
- 3) ...ne türlüğ aş aşamışın
- 4) neçe yaş yaşamışın
- 5) neçe atl(ı)g bolmuşın alku öyür sakınur
- 6) takı y(i)me inçe sakınç sakınur alku
- 7) sansar içinte erñek uçı-
- 8) -n sançguça yir orun yok
- 9) kim m(e)n ol yir orunta

Çeviri

2a

...süren uzun zamanlar boyunca sayısız ölüşünü, sonsuz, bitmeyen acı (çektğini), kaç türlü yemek yediğini, ne kadar süre yaşadığını, hangi adları almış olduğunu, (bunların) bütünü düşünür. Ayrıca, şöyle düşünür: “Bütün Samsara içinde parmak ucu batırılacak kadar yer yok. O yerde ... (1-9).

2b

- 1) nomumın işitgölüg küşüş
- 2) yok mu .. ötrü ayagka tegimlig
- 3) maitri bodis(a)v(a)t iki küzed ugrınta
- 4) t(e)ñridem bögülüg kulgakın işitmek
- 5) edgü erdem yügerü kılıp ıraktınkı
- 6) yaguktınkı kop kamag tınl(ı)glarnıñ
- 7) sözlemiş savların işi-
- 8) -tür.. takı y(i)me yılkı acunın-
- 9) -takı prit acunıntakı tınl(ı)glarnıñ

Çeviri

2b

...(benim) öğretimi işitme, duyma isteği yok mu? Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva ikinci gece nöbeti zamanında ilahi bilinçli kulağıyla işitmek (adlı) iyi erdemini, becerisini ortaya çıkarıp uzaktaki yakındaki, bütün canlıların söylemiş olduğu sözleri işitir. Ve yine hayvan varlığındaki, aç ruhlar varlığındaki canlıların ... (1-9).

biş y(i)g(i)rmi ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) ...-s tüşmiş erürler temir-
- 2) -lig tamularda togup sızgur-
- 3) -mış kızıl bakır içerler.. kızartmış
- 4) temir yumgaklar yiyürler.. ol emgek
- 5) ... sızılur örtenür..
- 6) ...-lerke agtınurlar
- 7) ...-ler közlerinte
- 8) ...yüreklerinte

- 9) ...adaklarınta
- 10) ...sansız
- 11)
- 12) ...-ların örtlög
- 13) ...içinte töpün
- 14) ...-p örteyürler..
- 15) ...otlug yollarda
- 16) ...-tırlar.. amarıların
- 17) ...kadır azıglıg ayag
- 18) ...buza budarlayu..
- 19) ...-lar .. amarıları ot
- 20) ...tezip ...asipatravan
- 21) atl(ı)g arıgka sığunurlar.. anta
- 22) basa irinçlerniñ başları üze
- 23) bıçgulug yagmur yagar.. örtlög
- 24) temirliğ yirlerke yapışurlar.. bodulur-
- 25) -lar amarı tamuluglarıg irig irpekin
- 26) irpeyürler.. kerkin yonarlar.. baltun yar-
- 27) -arlar.. ançakategi isig özlerin
- 28) ...-maz neçekategi kılmış ötegleri tük-
- 29) -emek inçekategi ulug ünin ulıyurlar
- 30) amrak tip

Çeviri

3a

...-s düşmüşler. Demirli cehennemlerde doğup eritilmiş kızıl bakır içerler. Kızartılmış demir yumaklar yerler. O acı...erir alevlenir. ...-lerke yükselirler. ...-ler gözlerinde ...yüreklerinde...ayaklarında..sayısız... .. -ların alevli içinde dibinde... ...-p yanarlar. ... alevli yollarda (1-15) ...-dırlar. Bazıları ... kudretli azı dişleri, kötü... .. koparıp parçalayarak... ..-lar. Bazıları ateş... (çevresinden) dönerek *Skr. TochA* asipattravam ~ asipatravam ; *Skr. Asipattravana* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 73) orman cehennemine sığınır. Ondan sonra, (o) iğrenç fenalıkların başına keskin bıçaklar yağmur gibi yağar. (Onlar), alevli demirli yerlere yapışurlar, boylarınca uzanırlar. Bazı cehennemlikleri testerelerle keserler. (Onların) derilerini

yüzerler. Baltayla yararlar. O zamana dek, yaşamları (varlık biçimleri) (eskisi gibi ol)maz. Ne kadar borçları varsa, (onları) ödemek, tüketmek (için) o kadar yüksek sesle ulurlar. sevgili deyip ... (15-30).

3b

- 1) ayıg kılınç kılıtlar.. ...
- 2) ozmadılar.. küle yala...
- 3) kılıtlar.. ulıyu sıgtayu...
- 4) teginürler.. birökin olar tip ötün-
- 5) -tiler erser ayıg kılınç...
- 6) muntag utlısıña...
- 7) biz tip yaş...
- 8) kurıgaylar...
- 9) erdi.. ayıg...
- 10) kılmağaylar...
- 11) ... yılkı ac-
- 12) -unınta kuş kuzgun... tog-
- 13) -mış tınl(ı)glar.. ...
- 14) et kan kön kırtış...
- 15) azıgları üçün ...
- 16) ötürürler.. amarıların...
- 17) ötürüp agar yük... ..
- 18) ...tokıyu...
- 19) yagılarında kurt...
- 20) ögüzüg keçtürü...
- 21) emgek körkitürler.. y(i)me aç yek prit
- 22) acunında togmış tınl(ı)glar.. bir
- 23) ikintişke egri tarmakın yiti az-
- 24) -ıgın budarlaşı yışürler ülüşür-
- 25) -ler.. suvdakı tınl(ı)glar.. kurugda kurug-
- 26) -dakı tınl(ı)glar suvda ödsüz kolusuz

- 27) isig özlerintin öñi ödrülür-
28) -ler.. olar y(i)me az almır yapışmak
29) saranlanmak köñül küçinte aç yek
30) pirit acunıta togmış tınl(ı)glar

Çeviri

3b

kötü davranış sergilediler. ... kurtulamadılar. Işıl ışıl gülümsediler. ... yaptılar. Ağlayıp sızlayıp ... erişirler. Eğer, onlar söyleyerek istekte bulunursa, kötü davranış (sergilemiş olurlar ve) bunun sonucuna (katlanırlar). ‘Biz’ deyip yaşayanlar ... zayıflayacaklar. ...-dı. Kötü (davranış) ... sergilemeyecekler. ... hayvan varlığında kuş, kuzgun ... doğmuş canlılar ... et kan, deri ... organları için (1-15). ... bütünüyle anlarlar. Bazılarını ... bütünüyle anlayıp ağır yük-... vurup çarparak, ... düşmanlarından kurt... ırmağı geçirtip... acı gösterirler. Yine aç şeytanların, ruhların varlığında doğmuş canlılar, yeniden eğri tırnakları, keskin azı dişleriyle (onları) parçalayıp bölüşürler. Sudaki canlılar... Kurudan daha kuru canlılar, suda zamansız, ansızın yaşamlarını yitirirler. Onlar ayrıca, hırs, ihtirasa yapışmak, bağlanmış olmak düşüncesi nedeniyle aç şeytanlar, ruhlar varlığında doğmuş canlılar.. (15-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) tag señiri teg ulug bedüg et’öz-
- 2) -leri igne örtükinçe inçke **boguz**- (bogüz okn)
- 3) -ları açmak suvsamak emgekin kurıp
- 4) katıp küyük töñürke osuglug ö-
- 5) -rtenür yanarlar y(i)me amarı pirit-
- 6) -ler k(e)ntü saçları üze örtülüp...
- 7) yörgeyip yaşlıg közin ıgla-
- 8) -yu sıgtayu suv içgeli
- 9) küsüşin uzun körtük-
- 10) -lerde yügürürler kaçarlar..
- 11) ayıg kılınç küçinte otlug kozlug
- 12) yagmur yagar.. ulug ulug ögüz suv-
- 13) -ıña tegserler ögüz suvları tebeziñe kurıp
- 14) sugulup barır.. birökin olar inçe

- 15) uktılar erser.. çıgtın yarsıg
- 16) kılınçnıñ bu muntag türlüg ayıg
- 17) utlı ermişin.. ötrü kentü et'öz-
- 18) -lerinteki etlerin bıçıp buşı birgey-
- 19) -ler erdi.. isirkenmek köñül turgur-
- 20) -magaylar erdi.. ol y(i)me karanlıg kararıg
- 21) tünorig bukayu içinte beklenmiş
- 22) yal(a)ñuk acunta toggulug tınl(ı)glar
- 23) ög karnı içinte yig aş bışıg
- 24) aş ornı ikin ara sıkılıp temir-
- 25) -lig olıkın olınmış osuglug tokuz
- 26) ay on kün emgek körürler.. kayu
- 27) ödin ög karnıta togsarlar.. kız-
- 28) -ıl et tañçu osuglug avatarlar irig
- 29) eligleri üze biçekin biçerçe tutar-
- 30) -lar karvayurlar.. ol emgekke kenç

Çeviri

4a

...(-ın) dağ yamaçlarındaki tepeler gibi büyük bedenleri, iğne deliği kadar ince boğazları acıkmak, susamak acısıyla kuruyup katılaşıp yanan ağaç kütüğü gibi alevlenir yanarlar. Ayrıca, bazı aç ruhlular, kendi saçlarıyla sarılıp bağlanmış olarak, yaşlı gözleriyle ağlayıp sızlayarak, su içme isteğiyle uzun el değmemiş çöllerde hızlıca yürürler, kaçarlar. Kötü davranışları nedeniyle alevli közlü yağmur yağar. Büyük ırmak sularına erişseler, (1-15) ırmak suları tuz çölü yeri gibi kuruyup çekilir. Eğer onlar böyle düşünürlerse, iğrenç fena davranışlarının böylesine kötü sonuçları oluşur. Sonra (onların) öz bedenlerindeki etleri kesip sadaka olarak (dağıtıp) vereceklerdi. Cömertlik düşüncesine sahip değillerdi. Ayrıca, karanlık zindan içinde beklemiş insan varlığında doğan canlılar, anne karnı içinde, en iyi aş pişen aş yeri olarak, ikisinin arasında sıkılıp demirli olukla oyulmuş kıvrılmış gibi dokuz ay on gün acı çekerler. Ne zaman anne karnından doğsalar, kızıl et parçası gibi dev olan iri elleriyle bıçakla kesercesine tutarlar, kavrarlar. O acıya küçük ...(15-30).

4b

- 1) oğlan ögsüz köñülsüz katıglanıp
- 2) çarlayur ıglayurlar.. anta basa

- 3) teñ trlg yrgey tolgayu ky
- 4) küzedü igidrler.. aınur agrınur
- 5) erken k iglenmek karımak ölmek
- 6) emgekler kuva ıdaru yidip amrak-
- 7) -tın adrılmak aıg emgek-
- 8) -ke teginürler.. ol y(i)me
- 9) edgü kılınç küçinte t(e)ri
- 10) yirinte togmış t(e)riler kamag
- 11) ze todunsuz kanınçsız t(e)ri mei-
- 12) -sin meiley arıtı todmaz kanmaz-
- 13) -lar.. kayu ödün t(e)ri yirintin taygu
- 14) dleri yagusar yiti künde re
- 15) et'zlerinteki yaratıglarını
- 16) n tavışı itlinr.. et'zlerinte-
- 17) -ki yarukları sz lez bolur..
- 18) et'zlerie l dş yukulur.. bir
- 19) yirde klleri turulmaz.. tonları
- 20) itigleri kirlig bolur.. hua eek-
- 21) -leri kavrılır in bolur.. koltuklarında
- 22) ter ner.. et'zlerinte yıdıg sasıg
- 23) yid ner.. kentü orunlarında oluru
- 24) girmez sevinmezler.. ediz ordularında
- 25) tayarlar.. telmire közin t(e)ri
- 26) katunların körürler.. tuta yarman-
- 27) -galı sakınurlar ne tıdılu tutulu
- 28) umazlar.. t(e)ri katunları y(i)me kentü
- 29) begleri t(e)rilerig taymışların körüp
- 30) isig özlerin yüreklerin pooların üzüp

Çeviri

çocuklar annesiz, gönülsüz, istemsizce katlanıp ağlarlar. Daha sonra, eşit, ölçülü olarak (kordona) sarılıp bürünerek beslenirler. Acı çekip kıvrılırken de hastalanmak, yaşlanmak, ölmek acılarını bütünüyle bir kenara bırakıp sevgiliden ayrılmak acısını çekerler. O iyi davranış nedeniyle Tanrı Yeri'nde doğmuş tanrılar, bütünüyle doyulmayan kanılmayan Tanrı Mutluluğu'na asla doymazlar kanmazlar. Ne zaman Tanrı Yeri'nden çıkma zamanı yaklaşırsa, yedi günde önceki bedenlerindeki donanımlarının sesi düzenlenir. (1-16) Bedenlerindeki parlaklıkları, renksiz soluk olur. Bedenlerine ıslak nem yığılır. Bir yerde düşünceleri durulmaz. Giysileri, donanımları kirli olur. Lotus çiçekleri kavrulur, damga olur. Koltuklarının altından ter çıkar. Bedenlerinden kötü kokular yayılır. Kendi yerlerinde oturup sevinmezler. Yüksek yerlerden düşerler. Kırpışan gözleriyle Tanrı hatunlarını görürler. Tutup (onlara) yapışmayı düşünürler. (Ama), asla engeli geçemezler. Tanrı hatunları da kendi beylerinin, tanrıların düşüşlerini görüp sıcak yürekleriyle cesaretlerini bırakıp ... (16-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) ...adrılmak emgekke
- 2) köküzlerin böğseklerin tokıyur-
- 3) -lar.. yüzlerin meñzilerin tarmay-
- 4) -urlar.. itiglerin yaratıgların
- 5) üzerler.. tonların yırtarlar..
- 6) yorıtmış bolzun ol t(e)ñri meñisi
- 7) túbinte antag açığ
- 8) emgek tegürür sekiz
- 9) tümen mahakalp uzun
- 10) ödün t(e)ñri meñisin meñi-
- 11) -leyür erser y(i)me túbinte adrılgusı
- 12) bolur.. anıñ bilge y(a)lañuk oğlu
- 13) t(e)ñri meñisiñe y(i)me tamulugların
- 14) örtenmek küymek emgekleri yılkı
- 15) acunıta togmış tınl(ı)gların
- 16) bir ikintişke yişmek emgekleri..
- 17) pirit acunıta togmış tınl(ı)gların

- 18) açmak suvsamak emgekleri.. yal(a)ñuk
- 19) acunıta togmış tnlıglarnıñ
- 20) tnl(ı)g k(e)rgekleme emgekleri t(e)ñri
- 21) yirinte togmış t(e)ñrilerniñ t(e)ñri
- 22) meñisinte adrılmak emgekleri.. ol
- 23) antag türlüg biş acun tnl(ı)g-
- 24) -larnıñ ilgisizde berü emgeklig
- 25) tilgen içinte aga tegilü k(a)tali
- 26) sögüt osuglug beksiz meñüsüzin
- 27) ukup inçe sakınç sakınur.. amtı
- 28) m(e)n kop kamag tnl(ı)glarnıñ köñül-
- 29) -lerinte sakınmış sakınçların ukgalı

Çeviri

5a

...ayrılmanın acısıyla göğüslerini, bağırlarını döverler. Yüzlerini tırmalarlar. Donanımlarını, parçalarlar. Giysilerini yırtarlar. Öğüt olsun! O Tanrı Mutluluğu sonunda böylesine acı, eziyet çekilir. 80000 yıl süren Mahākalpa adlı uzun çağda Tanrı Mutluluğuyla seviniyor, eğleniyor olsan da sonunda ayrılış, bitiş olur. Onun için bilge kişioğlu, Tanrı Mutluluğu için ayrıca, cehennemliklerin yanma acılarını, hayvan varlığında doğmuş canlıların yeniden kan içme acıları, (1-16) Prita (aç ruhlar) varlığında doğmuş canlıların acıkmak susamak acıları, insan varlığında doğmuş canlıların insan olma gereğinin çabasına ait acıları, Tanrı Yeri'nde doğmuş tanrıların Tanrı Mutluluğu'ndan ayrılma acıları, o şekilde beş varlık biçimindeki canlıların öncesizlikten beri acı (adlı) tekerlek (Samsara döngüsü) içinde yüce, büyük olarak adlandırılan *Skr.* Kadalī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 343) otsul muz bitkisi gibi köksüz geçiciliğini anlayıp şöyle düşünür: “Şimdi ben, bütün canlıların zihinlerinde düşünmüş oldukları düşünceleri anlamak için ... (16-30).

5b

- 1) katıgılanayın.. amtı kayu sakınç sakı-
- 2) -nur.. kim ol sakınçın ne tü-
- 3) -rlüg kılınç kılurlar.. ötrü
- 4) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t
- 5) üçünç küzed ödinte törtünç
- 6) dyantakı adınagu köñülintekilerig
- 7) ukmak bilge bilig erdem

- 8) yügerü kılur ötrü kamag
- 9) tınl(ı)glarınıñ köñül-
- 10) -lerinteki sakınmış sakınçların
- 11) amranmak köñüllerinte...
- 12) -lerinte ödrülmişlerin övke
- 13) biligsiz köñüllüg bolmışların
- 14) övke biligsiz biligde öñi ödr-
- 15) -ülmişlerin alku ukar.. takı
- 16) y(i)me nızvanılarıg bolmışların nızvanı-
- 17) -da öñi arıg turug bilge köñül-
- 18) -lüglerin adıra ukar.. ol antag
- 19) türlüg biş ulug bilge biliglig
- 20) biş acun tınl(ı)gların titrü uk-
- 21) -tukta ötrü bodis(a)v(a)tnıñ ulug
- 22) y(a)rlıkançuçı biligi kop kamag sansar
- 23) içinteki tınl(ı)glar üze yadılur
- 24) antada basa tört maharaç t(e)ñri
- 25) yirintin öñ alkınçusı t(e)ñri yiri-
- 26) -nketegi üç otuz orunlarda erig-
- 27) -me ulug küçlüg t(e)ñriler iligleri..
- 28) ayagka tegimlig maitri bodis(a)v(a)t-
- 29) -nıñ titrüm teriñ pratityasamut-
- 30) -apat nomug sakingulug öd kolu

Çeviri

5b

çaba göstereyim. Şimdi ne düşünürler, o düşünceyle ne yaparlar?” Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, üçüncü nöbet gecesinde dördüncü derin dalıncında değişik düşüncedekileri anlamak bilincini, erdemini ortaya çıkarır. Sonra bütün canlıların zihinlerindeki düşünmüş oldukları düşünceleri sevgi, tutku düşüncelerinden ... -lerinden ayrılmasını, öfkeyle bilinçsizleşmelerini, öfke bilinçsizliğinden ayrılmasını bütünüyle anlar. (1-15) Ve yine ihtiraslı hırslı oluşlarını, ihtiras, hırstan ayrılarak, arı duru bilge düşüncelerini ayrıntılı olarak anlar. O şekilde, değişik beş yüce bilincine sahip beş varlık biçimindeki canlıları, tam olarak anladıktan sonra, Bodhisatva’nın yüce

acıma duygusu, bütün Samsara içindeki canlılar üzerine yayılır. Daha sonra, Dört Kral'ın (hükümdarın) Yeri'nden *Skr*: Arūpadevaloka (Monier-Williams, 1964, s. 886; Wilkens, 2021, s. 533) şekil sonu (adlı) gök katına dek, 23 yerde kudretli, güçlü, büyük tanrılar, onların hükümdarları, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın *Skr*: Pratītyasamutpāda (adlı) (Wilkens, 2021, s. 561) öğretiyi düşünmek (adlı) zaman ... (15-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) yagumışın ukup ayaların kavşurup
- 2) örüg amal köñülin inçe sakınç
- 3) sakınurlar.. ançama kutlug bu öd
- 4) kolu kutlugda takı kutlug bu yir
- 5) orun erür.. kim gañ ögüzteki
- 6) kum sanınça ilkide ertmiş bodis(a)v(a)t-
- 7) -lar bu koluda bir yir..
- 8) orunta titrüm teriñ
- 9) ulag sapag nomug sakıntı-
- 10) -lar uktılar.. inçip y(i)me kim
- 11) kayu kutlug tınl(ı)g pratiyasamutpat
- 12) nomnuñ atın işitgeli bolsar ol
- 13) kişiniñ közünür acuntakı kuts-
- 14) -uz buyansız bolmak adası erter tarıkar
- 15) kutı kovı asılur.. titrüm teriñin
- 16) koduru ukmasar y(i)me kutrulmak
- 17) yolka tıltag bolur acun acunta
- 18) bilge biliglig çadisamar bolur..
- 19) edgü tınl(ı)glarda azmaz öñi bol-
- 20) -maz.. ança bilge yal(a)ñuk oğlu bu
- 21) nomug işitgeli ulug küsüş örit-
- 22) -miş k(e)rgek.. anta ötrü bodis(a)v(a)t-
- 23) -nıñ paratityasamutpatl(ı)g taluy

- 24) ögüz içinte iñülüg üçünç
- 25) küzed ödte bodis(a)v(a)tnıñ kut
- 26) buyanında üç miñ ulug miñ
- 27) yir suvlar pañçal sintu osuglug
- 28) örüg amal ünsüz çoğısız bolur..
- 29) ötrü ayagka tegimlig maitri
- 30) bodis(a)v(a)t vizir örgün üze olur-

Çeviri

6a

yaklaşmasını anlayıp ellerinin ayalarını birleştirip sakın zihinle şöyle düşünürler: “Böylesine kutlu bu zamanda kutlunun en kutlusu bu yerdir. Ganj Irmağı’ndaki kum sayısınca daha önce gelmiş Bodhisatvalar, fazlasıyla istenilen bu yerde, derin dalınçla sonsuz diziliş öğretisini (Pratītyasamutpāda)’yı düşündüler, anladılar. Eğer kim, hangi canlı sonsuz diziliş öğretisinin adını işitmek istese, o kişinin görünür varlık bedenindeki kutsuz, kısmetsiz olma tehlikesi geçer, uzaklaşır. Kutu, kısmeti yayılır. (1-15) Derin düşünceyi tam olarak anlamasa da kurtulmak (adlı) yol için (o) sebep olur. Varlık bedeninde bilinçli olarak, *Skr.* Jātismara (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 418; Wilkens, 2021, s. 215) önceki varlığı hatırlayan canlı olur. İyi canlılardan ayrılmaz, onlarla aynı yolda yürür. Bu şekilde bilge kişiöğlü(nun) bu öğretiyi işitmek için büyük istek ve heves göstermesi gerekir. Ardından Bodhisatva’nın Pratītyasamutpāda (adlı) deniz içindeki bir yanda üçüncü gece nöbeti zamanında, Bodhisatva’nın 32 üstün özelliğinden 30000 yeryüzü, *Skr.* Pañčalsintu (adlı) (Wilkens, 2021, s. 550) Pangcala ve Indus ırmakları gibi sakın huzurlu, sessiz, gösterişsiz olur. Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, elmas taht üzerine otur-... (15-30).

6b

- 1) -up üçünç küzed ödte kolu-
- 2) -ta artuk y(a)rlıkançuçı köñülin
- 3) inçe sakınç sakınur.. ança ança
- 4) irinç yarlıg tınl(ı)g oğlanı...
- 5) kuvrag muñtagka tegmiş erürler
- 6) kim basa basa togarlar karıyurlar
- 7) ölürler.. tayarlar iki-
- 8) -le belgülüg bolurlar
- 9) inçip toga teglüg kişi
- 10) osuglug bu togmak ölmek
- 11) ulug adadın **ozgu** (osgu okn) kutrulgu bulu-

- 12) -ñ yıñak arıtı ukmazlar ötrü
- 13) yana inçe sakınç sakınur kayu kayu törü-
- 14) -ler bolmışka karımak ölmek bolur
- 15) erki.. ne tıtagda ötgürü karımak
- 16) ölmek belgülüg bolur.. karımak y(i)me
- 17) antag erür.. et'özteki küç küsünüg
- 18) osar köñüldeki yiti katıgılanmakıg
- 19) tölüklenmekig kuratır.. ög köñ-
- 20) -ül akruşlanmak körtle körküg
- 21) yigit türk et'özüg kaltı tolı
- 22) tokımış linhua çeçeklig arıg osug-
- 23) -lug yod yodun kılur.. takı y(i)me
- 24) ötül tın buşı ulatı igler turgu-
- 25) -rur.. alku küsüg artatur..
- 26) alku busuş kadgu b(e)lgülüg kılır..
- 27) alkuka aklagulug tod tolılıg kılur..
- 28) ölüm y(i)me antag erür.. kop kamag
- 29) ödüş özlüg tınl(ı)g oğlanın ..
- 30) yogant ödteki ot osuglug...

Çeviri

6b

-up gece üçüncü gece nöbeti zamanında, gönlünden fazlasıyla acıma duygusuyla şöyle düşünür: “Böylesine kötü, fena kişi oğulları... Topluluk olarak acı, sıkıntıya saplanmışlar ve (onlar), yeniden doğarlar, yaşlanırlar, ölürler. Kaybolup yeniden belirirler. Aynı şekilde, doğmuş denilen kişi gibi bu doğmak ölmek (adlı) büyük adadan (Samsara’dan) kurtulma yönünü asla anlayamazlar. Sonra, yine şöyle düşünür: “Hangi töreler geçerli olduğunda yaşlanmak, ölmek gerçekleşir? Ne sebepten yaşlanmak ölmek belirir? (1-15) Yaşlanmak da öyledir. Bedendeki güç, istek gider, yiter. Zihindeki keskin çaba gösterme ve sebat kurur. Akıl, gönül, toparlamak, odaklanarak düşünmekle birlikte, güzel yüzü, genç bedeni dolup toparlanmış lotus çiçeği arı olan (bedeni) yok olur. Ve yine öksürüklü nefesiyle üzüntüsüyle hastalıklar belirir. Bütün isteği, hevesi kaçır. Bütünüyle üzüntü, kaygı belirir. Bütününden aklanmak, sıyrılmak için düşüncelere dalar, odaklanır. Ölüm de böyledir. Bütün nem bedenli kişi oğullarının... alevler zamanındaki ateş gibi... (15-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş yiti p(a)t(a)r

7a¹⁷

- 1) ...ap y(i)me yigit türk
- 2) et'özüg ap y(i)me körü kanınçsız kör-
- 3) -tle körküg adırar üdirer.. bu iki
- 4) karımak ölmek kantaran b(e)lgü-
- 5) -lüg bolur.. bodis(a)v(a)tnıñ üç
- 6) asanki ödte berü emgenmiş emgeki
- 7) ...oñalı köñül-
- 8) -gerü otgurak ukar.. **togmak** (tuymak okn)
- 9) tıltagınta karımak ölmek
- 10) bolur.. togmak y(i)me antag
- 11) erür.. acunlarığ ulag sapag kılğulug
- 12) eñ aşnu kşan ödteki biş yapıg-
- 13) -lar ol erür togmak ol togmak tılt-
- 14) -agınta karımak ölmek belgölüg bolur
- 15) kaltı baş agrıglarığ tıltagı
- 16) baş erür sögütler tüşmekiñe tıltag
- 17) ...sögüt ünmişi erür.. ançu-
- 18) -layu y(i)me karımak iglemekniñ tıltagı
- 19) üçün togmak titir.. ötrü bodis(a)v(a)t
- 20) inçe sakınur.. ol y(i)me togmak ne
- 21) tıltagda ötkürü belgölüg bolur..
- 22) koduru kolulap titrü ukar.. bolmak
- 23) tıltagınta togmak bolur.. bolmak
- 24) y(i)me antag erür.. acunlarığ berü
- 25) evirdeçi et'özteki köñüldeki tilt-
- 26) -eki kılınçlar ol bolmak titir.. kılınç-

¹⁷Eserde bölüm yaprağı yanlışlıkla 6a biçiminde yazılmıştır.

- 27) -ta ötkürü acun bolur neñ mahi-
- 28) -şvaridin bolmaz.. kaltı purnita ulatı
- 29) azıg nomluglar sözleyürler tıtag-
- 30) -sızı kentün belgürer tip olarnıñ

Çeviri

7a

...hem genç bedeni hem de görülmeye doyulamayan güzellikteki yüzü, ayırt edici olur. Bu iki yaşlanmak, ölmek (durumu) nasıl belli olur? Bodhisatva'nın 30000 sayısız zamandan beri çektiği acıyı ... iyileştirmeyi düşünür (ve) kesinlikle anlar. Doğmak sebebinden yaşlanmak, ölmek olur. Doğmak da öyledir. Doğmak, varlık biçimleri, sonsuz dizilişle, süreklilik içinde, ilk zamanlardaki *Skṛ*. Pañcaskandha (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 575; Wilkens, 2021, s. 165) beş yapıdan oluşan bedendir. Doğmak sebebinden yaşlanmak, ölmek belirir. Nasıl baş ağrısının sebebi başsa, ağaçların düşmesine, yıkılmasına sebep de ağacın ortaya çıkmasıdır. (1-17) Aynı şekilde yaşlanmanın, hastalanmanın sebebi de doğmaktır.” Ardından Bodhisatva (yine) şöyle düşünür: “O doğmak da ne sebepten dolayı ortaya çıkar, belirir? Ayrıntılı düşünüp kesinlikle anlar. Olmak sebebinden doğmak olur. Olmak da öyledir. Varlık biçimlerinde dönen bedendeki düşüncedeki, dildeki o davranışlar olmaktır. Davranışlardan dolayı varlık biçimi oluşur. Asla (o), *Skṛ*. Maheśvara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 464) (Tanrı Şiva) olmaz. Purnata ve diğer yoldan çıkarıcı öğretileri söylerler, ‘Sebepsiz kendiliğinden belirir.’ deyip onların... (17-30).

7b

- 1) sözlemişleri teg y(i)me ermez.. edgüli
- 2) ayıglı iki türlüg kılınçta ötkü-
- 3) -rü togum acunlar belgülüg bolurlar
- 4) başutçısı kim erür.. oñalı köñül-
- 5) -erip otgurak ukar.. tutyakta
- 6) ötkürü kılınç bolur.. tutyak y(i)me
- 7) munta üç eñim sansardakı
- 8) nızvanılar ugrınta
- 9) tört türlüg adrırlar
- 10) kaltı kurug otuñ tıtag-
- 11) -ınta ot tamıtur ediz küyer ö-
- 12) -rtenür.. ançulayu y(i)me tutyak nız-
- 13) -vanılıg otuñta ötkürü kılınçlıg
- 14) otlar örtenür yalarlar.. öt-

- 15) -rū bodis(a)v(a)t inçe sakınur ol tutyak
- 16) nızvanı y(i)me negüde ötkürü belgürer
- 17) oñalı köñülde sakınıp adıra-
- 18) -ukar.. az kılınç tıltagınta tut-
- 19) -yak nızvanı belgölüg bolur kaltı
- 20) kiçigk(ı)ya ot üçüni yilig
- 21) esinig başutçı iş bulup ükliyür
- 22) bediyür.. ançulayu y(i)me az kılınç
- 23) tıltagınta alku nızvanılar
- 24) ükliyür.. asılurlar.. ötrü bodi-
- 25) -s(a)v(a)t inçe sakınç sakınur az
- 26) kılınç y(i)me ne başlığın kayu
- 27) başutçın belgölüg bolur.. antag
- 28) oñalı böğüş urup otguratı ukar
- 29) teginmek tıltagınta acunlarka
- 30) ed tavarka erkke türkke

Çeviri

7b

söylemiş oldukları gibi olmaz. İyi, kötü iki türlü davranıştan dolayı varlık biçimleri belirir. Yardımcı sebep nedir? (Onu), iyileştirmeyi düşünüp kesinlikle anlar. Bağlanmaktan dolayı davranış sergilenir. Bağlanma da bu şekilde, üç bölüklü Samsara'daki ihtiras, hırslara göre dört türe ayrılır. Nasıl, kuru ot nedeniyle ateş çıkar, alevlenir; aynı şekilde bağlanma ihtirası hırsı (adlı) ateşinden dolayı davranış (adlı) alevler ortaya çıkar, yanarlar. Sonra, Bodhisatva şöyle düşünür: “O bağlanma ihtirası da nasıl belirir?” İyileştirmeyi zihninde düşünüp ayrıntısıyla anlar. Hırs sebebiyle bağlanma ihtirası belirir. (1-16) Nasıl, küçük alev için yel esintisi yardımcı olup (ateşi) çoğaltıyorsa, aynı şekilde de hırs sebebinden bütün ihtiraslar çoğalır, artar.” Ardından Bodhisatva (yine) şöyle düşünür: “Hırs davranışını ne başlatır? Hangi yardımcı sebeple (o) belirir? İyileştirmeyi en iyi biçimde zihinde kurup kesinlikle anlar. Dokunmak sebebinden, varlıklara, mala mülke, güce kudrete... (1-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) azlanmak turur ötrü bodis(a)v(a)t inçe

- 2) sakınç sakınur .. ne tıltagın ne
- 3) üçün teginmek bolur erki.. otgu-
- 4) -rak bilge biligin adırtlayı ukar
- 5) kaçığ adkangu törü bilig köñül
- 6) birle kavışıp bürtmek titir.. ol
- 7) bürtmek tıltagında tegin-
- 8) -mek bolur.. kaltı otlug
- 9) ır kurug kavagu erniñ çak-
- 10) -mışı ürmişi bu üç türlüğ
- 11) tıltagda ötkürü ot belgölüg
- 12) bolur.. ançulayı y(i)me kaçığ yol adkangu
- 13) törü bilig köñül bu üçte
- 14) ötkürü bürtmek bolur.. bürtmek
- 15) tıltagında meñi teginmek emgek
- 16) teginmek ikin arakı teginmek belgü-
- 17) -lüg bolur.. ötrü bodis(a)v(a)tnıñ
- 18) inçe sakınçı bolur.. kayu tıltagda
- 19) ötkürü bürtmek belgölüg bolur
- 20) erki.. anı titrü sakını bilge bilig-
- 21) -in titrü ukar.. altı kaçığ orun-
- 22) -lar tıltagında bürtmek belgölüg
- 23) bolur.. kaçığ orunlar bolur erür inçe
- 24) kaltı köz kulgak burun til et'öz
- 25) ertmiş ödki köñül bilig kaltı köz-
- 26) -i körmez kişi körmezi üçün közünü..
- 27) at öñ meñizig adırtlayı körü
- 28) umaz.. köz biligi y(i)me turmaz.. közi
- 29) körür kişiniñ taştın sıñar öñ
- 30) içtin sıñar köz bilig turur.. anı

aç gözlülükle hırslanmaktır.” Ardından Bodhisatva şöyle düşünür: “Ne sebeple niçin dokunmak olur?” Tam olarak bilinciyle ayrıntısıyla anlar. “Duyu organları töresinin bilgisiyle düşüncesiyle birlikte bir araya gelerek değmektir. O değmek sebebinden dokunmak olur. Nasıl, ateşlik kuru kavak parçasının birbirine çakmasıyla (ve) üflenışıyle bu üç sebepten dolayı ateş belirir, aynı şekilde duyu organları töresinin bilgisiyle düşüncesiyle de bu üçünden dolayı değmek oluşur. Değmek sebebinden, sevinçle dokunmak, acıyla dokunmak oluşur (ve) ikisinin arasında da dokunmak ortaya çıkar.” (1-17) Sonra, Bodhisatva’nın şöyle düşüncesi olur: “Hangi sebepten dolayı değmek ortaya çıkar?” Onu dikkatlice düşünüp bilinciyle tam olarak anlar. “Altı duyu organı sebebinden değmek ortaya çıkar. Duyu organları şöyledir: ‘Göz, kulak, burun, dil, beden ve geçmişteki bilinç.’ Nasıl, gözü görmeyen kişi görmediği için gözüyle renk, şekil, benizi ayırt edip göremez.. Göz (adlı) bilinci de olmaz. (Aynı şekilde) gözü gören kişinin dışarıdan renk, şekil içeriden de göz (adlı) bilincidir. Onun... (17-30).

- 1) üçün kaçıklar tıtagınta bürtmek
- 2) b(e)lgülüg bolur.. ötrü bodis(a)v(a)t inçe
- 3) sakınç sakınur ne tıtagda
- 4) ötkürü kaçığ orunlar belgülüg bolur-
- 5) -lar.. antag koduru kolulap titrü ukar
- 6) at öñ tıtagınta altı kaçığ
- 7) orunlar belgülüg bolur..
- 8) kaltı urug evin ugut-
- 9) -lanmışıña ...budık
- 10) ulatı ıgaç tüş tam
- 11) belgülüg bolurlar.. ançulayu y(i)me
- 12) at öñ bolsar.. altı kaçığ orun-
- 13) -lar bolurlar.. ötrü bodis(a)v(a)tnıñ
- 14) inçe sakınçı bolur.. ne tıtagda ö-
- 15) -tkürü at öñ bolur erki.. antag
- 16) oñalı köñülgerip bilge biligin
- 17) otgurak ukar.. köñül tıtagınta at
- 18) öñ bolur.. acun tutgu ödte

- 19) kamagda öñreki biş yapıglıg
- 20) öd ol köñül titir.. kaltı yirde
- 21) saçmış urug evin eñilki ugutlanur..
- 22) ançulayu y(i)me ögniñ kañnıñ kala-
- 23) -llıg kir içinte kirmiş köñül at
- 24) öñüg turgurur.. alku emgeknıñ
- 25) urugı bolmış kop edlernıñ tılt-
- 26) -ağı bolmış bir kşan ödteki köñül
- 27) bilig at öñniñ tıltagı bolur..
- 28) anı titrü ukup ayagka tegimlig
- 29) maitri bodis(a)v(a)t inçe sakınç sakınur..
- 30) ne tıtagda ne üçün bilig köñül

Çeviri

8b

için duyu organları sebebiyle değmek ortaya çıkar, belirir.” Sonra, Bodhisatva şöyle düşünür: “Ne sebepten dolayı duyu organları belirir? Öylece, etraflica düşünüp tam olarak anlar. “Renk, şekil sebebinden altı duyu organı belirir. ‘Nasıl, tohum tanesi filizlenerek budaklarıyla tam bir ağaç olarak ortaya çıkıyorsa, aynı şekilde renk, şekil olursa altı duyu organı olur.’” Daha sonra Bodhisatva’nın şöyle düşüncesi oluşur: “Hangi sebepten dolayı renk, şekil olur?” (1-15) Öylece tam olarak düşünüp bilinciyle kesin olarak anlar. “Düşünce sebebinden renk, şekil oluşur. Yeniden doğulan varlık biçimi zamanı, daha önceki bütün beş varlık bedeni zamanı, o düşüncedir. Nasıl, yere düşen tohum tanesi filizlenir, anne karnının döllüğüne, (onun) içine döl olarak girmiş düşünce, renk şekildir. Bütün acıların tohumu olmuş, bütün maddelerin, nesnelerin sebebi olmuş, bir anlık zamandaki düşüncenin renginin şeklinin sebebi olur.” Onu kesin olarak anlayıp saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, şöyle düşünür: “Ne sebepten niçin bilinç ... (15-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) ...-lar *kimiñ* (kimig okn)
- 2) neteg ... antag ok kaltı
- 3) kızartmış temir yumgakı ot otuñuk
- 4) örteyür erser.. kaltı ot otu-
- 5) -ñ otı ikileyü temirig isitür

- 6) ançulayu y(i)me bilig köñül at
- 7) öñ birle bir ikintişke avant
- 8) tıltag tüş tam bolur.. antag
- 9) türlüg bilig köñül tıltagınta
- 10) at öñ bolur.. at öñ tıl-
- 11) -agınta altı kaçığ orunlar bolurlar
- 12) altı kaçığ tıltagınta bürtmek
- 13) bolur.. bürtmek tıltagınta tegin-
- 14) -mek bolur.. teginmek tıltagınta az
- 15) kılınç bolur.. az kılınç tıltagınta
- 16) tutunyaklanmak bolur.. tutunyak tıl-
- 17) -agınta kılınç bolur.. kılınç tıltagın-
- 18) -ta togmak bolur.. togmak tıltagınta
- 19) karımak ölmek bolur.. busuş kadgu emgek
- 20) tolgak sıkıg tañıg ulug emgeklig

Çeviri

9a

...-lar kimin ne şekilde, nasılsa tam da öyledir. Nasıl kızartılmış demir yumağı ateşi, odunu yakarsa, nasıl o odunun ateşi demiri ısıtır(sa), aynı şekilde bilinç renk, şekille birlikte yeniden sebebin sonucu olur. Tam da öylece bilinç sebebinden renk, şekil olur. (1-10) Renk, şekil sebebinden altı türlü duyu organı oluşur. Altı duyu organından değmek oluşur. Değmek sebebinden dokunmak oluşur. Dokunmak sebebinden hırs oluşur. Hırs sebebinden yapışma, aşırı bağlanma olur. Yapışma sebebinden davranış olur. Davranış sebebinden doğmak olur. Doğmak sebebinden yaşlanmak, ölmek olur. Kaygı, üzüntü, acı, eziyet, sıkıntı olağan dışı büyük acı veren ... (10-20).

9b

- 1) bürtmek bolmasar teginmek bolmaz..
- 2) altı kaçığ orunlar bolmasar bürt-
- 3) -mek bolmaz.. at öñ bolmasar
- 4) altı kaçığ orunlar bolmasar.. bilig
- 5) köñül bolmasar at öñ bolmaz..
- 6) tavanmak bolmasar bilig köñül bolmaz..
- 7) biligsiz bilig bolmasar tavanmak

- 8) bolmaz.. biligsiz bilig öçser tavr-
- 9) -anmak öçer.. tavrannmak öçser bilig
- 10) kõñül öçer ... bilig kõñül öçser
- 11) at õñ öçer.. at õñ öçser
- 12) altı kaçıg orunlar öçer.. altı kaçıg
- 13) orunlar öçser bürtmek öçer amrı-
- 14) -lur.. bürtmek öçser teginmek öçer
- 15) teginmek öçser amrılzar az bilig
- 16) öçer amrılur.. az bilig öçser amrıl-
- 17) -sar tutunyak öçer... amrılur.. tutunyak
- 18) öçser amrılzar kılınç öçer amrılur..
- 19) kılınç öçser amrılzar togmak öçer
- 20) amrılur.. togmak öçser amrılzar

Çeviri

9b

değmek olmasa dokunmak olmaz. Altı duyu organı olmasa değmek olmaz. Renk, şekil olmasa, altı duyu organı olmasa, bilinç olmasa renk, şekil olmaz. Davranış olmasa bilinç olmaz. Bilinç olmasa davranış olmaz. Bilgisizlik sönerse davranış söner. Davranış sönerse bilinç söner. (1-10) Bilinç sönerse renk, şekil söner. Renk, şekil sönerse duyu organları söner. Duyu organları sönerse değmek söner, durulur. Değmek sönerse dokunmak söner. Dokunmak sönerse, durulursa hırs söner, durulur. Hırs sönerse durulursa yapışmak söner, durulur. Yapışmak sönerse durulursa, davranış söner, durulur. Davranış söner durulursa doğmak söner, durulur. Doğmak sönerse durulursa... (10-20).

biş y(i)g(i)rmi ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) karımak ölmek öçer amrılur.. ol
- 2) antag türlüğ ayagka tegimlig
- 3) maitri bodis(a)v(a)t yüz kalp üç asanki
- 4) ödte berü kazganmış kut buyan
- 5) bilge bilig küçinte özi tarşançariti
- 6) erser y(i)me yiti sekiz bilge biligin

- 7) ulag sapag nomug titr 
- 8) körüp kurug körmek ogr-
- 9) -in tözün yolta iner..
- 10) yaz ogurda ikinti ay sekiz
- 11) ya n ka ta nta keli tört
- 12) kırk k  an  dte kop kama  n zvan -
- 13) -lar   idi yok  birle tarkar p öz-
- 14) - p kop ed   ke tükellig bilge
- 15) biliglig yaruk n kop kama  yir
- 16) suvlar   yarutur.. ya utur burkanlı  k n
- 17) t(e)  ri yirtinçüde bel  l    bolur..  t-
- 18) -r  yag z yir tepreyür kam  ayur.. sumir
- 19) tag titril r orgalur.. taluy    z
- 20) suv  yaygalur ta  ar.. bal  k ulu   
- 21)   a  ya  otka tegi sevint  klerinte
- 22) bedizemi  osuglug bolurlar on
- 23) s   ar bulu  y   ak yaruyur ya uyur
- 24) t(e)  ridem oyun  r   ni k  vr  kler
- 25)   ni ya  kurar seviglig y dl   esin
- 26) esney r.. yıpar suvlu  yin  ke evin-
- 27) -lig bul ts z künte yagmur yagar
- 28) altunlu  k m   l    vayturlu  sapirrig
- 29) kuzi  ay manratak ulat  hua       -
- 30) -ler yagar k  k kal  da pra asguk

Çeviri

10a

ya lanmak, ölmek söner, durulur.”  yleyse, say  de  er Maitreya Bodhisatva 130000 yıllık zamandan beri, kazanm   olduğu 32 üstün özelliğinin, bilincinin gücüyle  z  *Skr.* Dar  anacarita (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 426-470; Wilkens, 2021, s. 679) tam anlamaya ula m   biriyse de yedi sekiz bilinciyle (keskin zekasıyla) s rekli i, sonsuz dizili  (adlı)    retiyi tam olarak anlayıp “yokluk”u görmek adına soylu yoldan iner. Yaz mevsiminin ikinci ayının sekizinde, tan atıp  afak

sökerken 34 dakikalık kısa zamanda, bütün ihtirasları yok edip dağıtıp bütün iyi, üstün bilincin parlaklığıyla bütün yeryüzünü aydınlanır. (1-16) Buda (adlı) Gün Tanrı (Güneş) yeryüzünde belirir. Daha sonra, o yeryüzü sallanır. Sumeru Dağı titrer, yerinden oynar. Okyanusların suyu dalgalanıp yayılıp taşar. Kentteki ağaçlardan yeni çıkmış otlara, bitkilere dek, (bütünü) sevindiğinden bezenmiş, süslenmiş gibi olur. On yöne, parlak aydınlık yayılır. İlahi şarkıların, davulların sesi yankılanır. Sevimli, hoş kokulu esinti eser. Hoş kokulu sular, apaçık bulutsuz günde, yağmur olarak yağar. Altınlı gümüşlü, lacivert taşlı, necef taşlı, iyi kokulu su zambağı, nilüfer çiçeği ve diğer lotus çiçekleri (gökten) yağar. Gökyüzünde şemsiyelik, güneşlikler ...(16-30).

10b

- 1) ...kuşatar oñaru
- 2) tegzinü tururlar t(e)ñriler
- 3) t(e)ñri katunları t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg
- 4) ağır ayag kılğalı kodı inerler..
- 5) t(e)ñri t(e)ñrisi maitri burkan yüz üç
- 6) türlüg edgülüg çoğ yalın
- 7) ...çikin ediz et-
- 8) -'özi ...-ti tal sögüt
- 9) yırde kök kalık-
- 10) -da turup sekiz tümen yarukın
- 11) on sıñar yir suvlarda ıdu y(a)rlıkar
- 12) ol yaruk yaltrıkka bürkülüp kop
- 13) kamag tınl(ı)glar az övke biligsiz
- 14) biligleri küçsüz bolur.. emgeksiz
- 15) tolgaksız bolurlar.. kop ayıg yavlak
- 16) kılınçların kodurlar.. burkanlıg yañı
- 17) künte ögrünçülegeli anuk bolur-
- 18) -lar.. tamulug tınl(ı)glarnıñ otta
- 19) örtenmek kın kızgur emgekleri
- 20) söner.. inçke tañka tegirler..
- 21) pirit acunıntakı togmış tınl(ı)glar-
- 22) -nıñ açmak suvsamak emgekleri tarkar..

- 23) yılkı acunıta togmış tınl(ı)glar mai-
- 24) -tri sakınç turgurmuş osuglug bolup..
- 25) bir ikintişke yişmek içişmek tük-
- 26) -erler...açmaksız suvsamaksız..
- 27) sevinçlig erürler..
- 28)-k atl(ı)g kararığ
- 29) tünerig ...ödte berü
- 30) tınl(ı)glar

Çeviri

10b

koruyucu, gözeten olarak, etrafında dönüp dururlar. Tanrılar, Tanrı hatunları, Tanrı Tanrısı Buda (onu), saygıyla ağırlamak için yere inerler. Tanrı tanrısı Maitreya Bodhisatva, 103 türlü iyiliği, parlaklığıyla ...arşın uzun bedeniyle ...-ti dallı ağaç gibi yerden gökyüzüne yükselip 80000 parlaklığıyla on yönde yer alan ülkelere, memleketlere buyruk göndererek, (onlara) egemen olur. O parlak aydınlığın karşısında, bütün canlılar büzülüp hırs, öfke, bilgisizlikleriyle güçsüz kalırlar. Acısız, eziyetsiz olurlar. Bütün kötü davranışlarını bırakırlar. (1-16) Buda (adlı) “Yeni Gün” (dramında, oyununda) sevinmek, eğlenmek için hazırlanırlar. Cehennemlik canlıların ateşte yandırmalık kızdırıcı acıları söner. Esenliğe, sağlığa ulaşırlar. Prita (aç ruh) varlığında doğan canlıların acıkmak susamak acıları, dağılır, sona erer. Hayvan varlığında doğmuş canlılar, Maitreya’yı düşünüyormuş gibi olup birbirlerinden kan içmeye son verirler. Acıkmaksızın, susamaksızın... sevinirler... ..adlı anne karnında ...-den beri canlılar... (16-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) olar alku ayagka tegimlig
- 2) maitri burkannıñ yaruk yaşukıña
- 3) tegip bir ikintişke kiñeşip
- 4) üstünki t(e)ñriler t(e)ñri meñisin ı-
- 5) -dalap yırtinçüke inerler.. altın
- 6) yırtinçüdeki yal(a)ñuklar t(e)ñri meñisin
- 7) meñileyürler.. alku türlüg
- 8) törüler asılur ükliyür-

- 9) -ler.. nomsuz törüsüzler
- 10) savlar yirke **korka** (borka okn) kirürler
- 11) erüş öküş raça arzi tiva arzi brahman
- 12) arziler.. arziler iligi maitri burkan-
- 13) -ıg körgeli kelirler.. adakınta yin-
- 14) -çürü töpün yükünürler.. takı y(i)me
- 15) sekiz türlüg tözün yolka oñalı
- 16) nirvan bulgalı nom işitgeli küsüşin
- 17) sekiz tümen t(e)ñriler t(e)ñri katun-
- 18) -ları t(e)ñri t(e)ñrisi maitri burkan üz-
- 19) -e hua çeçek saça yakın kelip ağır
- 20) ayamakın inçe tip ötüg ötünür-
- 21) -ler.. ür kiç ödte berü udumbar
- 22) çeçekke okşatı alp bulgulug
- 23) burkan yir suvda belgürmiş erür siz
- 24) amtı biziñe nirvanka bargulug
- 25) yolug ayu körkitü biriñ.. bü-
- 26) -kün ayagka tegimlig t(e)ñrim bur-
- 27) -kan kutın bulu y(a)rılıkadıñız .. bu-
- 28) -kün şanki çakr(a)vart ilig kan
- 29) altun tırgük...
- 30) y(i)me ol... ..

Çeviri

11a

Onların bütünü saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın parlak aydınlığına ulaşp yeniden kendi aralarında konuşup uzlaşarak, üstte gökteki tanrılar, Tanrı Mutluluğu'nu bırakıp yeryüzüne inerler. Altta, yeryüzündeki insanlar, Tanrı Mutluluğu'yla sevinirler. Bütün değişik türdeki töreler artar, çoğalır. Öğretisiz, töresiz sözler, yere yok olmaya girerler. Pek çok hükümdarın hocası, yetenekli üstatlar, Brahmanlar ve öğreticilerin beyleri, Maitreya Bodhisatva'yı görmek için gelirler. (Onun) karşısında, saygıyla eğilirler. (1-14) Ve yine sekiz gerçek, doğru yola girmek, uymak, Nirvana'yı bulmak için, öğretiyi işitip öğrenme isteğiyle 80000 Tanrı ve Tanrı hatunları, Tanrılar Tanrısı Maitreya Bodhisatva üzerine lotus çiçekleri saçarak, (ona) yaklaşıp saygıyla şöyle istekte

bulunurlar: “Uzun zamandan beri *Skz*. Udumbara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 786) çiçeğine benzeyen, zor bulunan Buda yeryüzünde belirmiş. Siz, şimdi bize Niravana’ya varma yolunu ayrıntısıyla açıklayıp gösteriverin. Saygıdeğer efendim, bugün Buda Mutluluğu’nu görkeminizle buldunuz. Bugün, Şankha dünya hükümdarı altın direği... de o (14-30).

11b

- 1) sumati atl(ı)g ş(i)mnu t(e)ñri-
- 2) -niñ atası körksüz yavız kıl-
- 3) -ınç kılur.. ança ok oğlu sumati
- 4) ş(i)mnu t(e)ñri edgü kılınçlıg kirtgünç
- 5) köñüllüg tözün yavaş bolur.. anta
- 6) ötrü sumati ş(i)mnu t(e)ñri ayagka teg-
- 7) -imlig maitri burkannıñ
- 8) burkan kutıña tegmişin
- 9) çaturmaharaçık t(e)ñri yirintin
- 10) akaniştavan t(e)ñri yirinteki
- 11) kop kamag t(e)ñrilerke inçe tip iş-
- 12) -türü tuyuzur.. asanki kalp sanınça
- 13) uzun ödlerde edgü ögli sakınç-
- 14) -ın buşı çahşaput serinmek katıgılan-
- 15) -mak dyan sakınç bilge bilig ulatı
- 16) paramitler üze turkaru tınl(ı)g-
- 17) -larka asıg tusu kılta.. ratnaşiki-i
- 18) burkanta ulatı sansız tümen burkan-
- 19) -lardın sansız tümen kamag tınl(ı)g
- 20) -larıg urunçak teginti.. amtı v(a)çrazan
- 21) örgünlüg uday tagrıñ töpüsinte
- 22) maitri burkanlıg kün t(e)ñri togmış
- 23) erür.. amtı sizler sımtag köñüllüg
- 24) ... odunuñlar.. kim y(i)me emgekke
- 25) ...sizler.. ilkisizde
- 26) berü ...tilgen içinte...

- 27) ...sönmiş erser siz
28) ...bag bukagudın
29) sizler..
30)

Çeviri

11b

Sumati adlı Mara (şeytan)'nın atası, güzel olmayan, kötü davranış sergiler. Onun aksine, Sumati adlı Mara'nın oğlu iyi davranışlı, inançlı, sakin doğallı olur. Daha sonra, Sumati Mara saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın Buda Mutluluğu'na erişmesini *Skr.* Caturmahārājika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 224) dört dünya kralına ait gök katından *Skr.* Akaniṣṭhabhavana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 16) Tanrı sınıfının yer aldığı gök katındaki bütün tanrılara şöyle işittirip bildirir: “Uzun zamanlardan bu yana iyi düşünceye sahip olarak, sadaka verme, ahlak kurallarına uyma, sabredip çaba gösterme, derin dalınçların bilincine erme ve diğer erdemlerle her zaman canlılara yarar sağladı. (1-17) Ratnasikhi adlı Bodhisatva ve diğer sayısız Bodhisatvalardan sayısız canlıyı emanet aldı. Şimdi, elmas tahtlı Udaya Dağı'nın tepesinde Maitreya Bodhisatva (adlı) Gün Tanrı doğmuştur. Şimdi, sizler kayıtsızlığı (bırakın) ! Uyanın! Yine acı çekmeye sizler ... öncesizlikten beri ... dönen çark (Samsara çarkı) içinde ... sönmüşse siz... siz zincirlerinizden (kurtulun)! ...sizler (17-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) terkin terkin yakın barıp
- 2) işitip asanki kolti sanınça t(e)ñriler
- 3) t(e)ñri katunları ikile ulug...
- 4) köñülin t(e)ñri meñisin kodup yirti-
- 5) -çüke inerler.. ötrü sumati şimnu
- 6) t(e)ñri ol ok savıg kamag çambudvip
- 7) uluştakı sekiz tümen tört
- 8) miñ balıklardakı erig-
- 9) -me tınl(ı)glarka iştürü
- 10) tuyuzu inçe tip tiyür.. odun-
- 11) -uñlar tavraniñlar.. ögrünç köñül
- 12) öritiñler yiti kut bolmak bölük-

- 13) -lüg erdinilig tüzkerinçsiz burkan
- 14) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan yir suvda belgür-
- 15) -miş erür.. kutrulmak didim pasak
- 16) urup vizirliğ örgün üze olurup
- 17) tört kirtü nomlug uluşlar üze
- 18) erk tarta y(a)rlıkar.. amtı sizler
- 19) sansardakı emgekke ilinmiş erser..
- 20) tört kirtü nomlug uluşlarıg
- 21) körgeli küseser sizler maitrilig
- 22) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan tapa barıñlar..
- 23) üç kök sansarlıg taluy ögüztin
- 24) ıntın yoguç keçürü .. ötrü
- 25) sumati ş(i)mnu t(e)ñri inçe tip sakınç
- 26) sakınur şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 27) ratnaşiki burkanta... ..
- 28) şazımında
- 29) kılmış... ..
- 30)

Çeviri

12a

çok hızlı giderek, işitip sayısız dönemler boyunca tanrılar, Tanrı hatunları yeniden yüce düşünceyle Tanrı Mutluluğu'nu bırakıp yeryüzüne inerler. Sumati adlı (iyi düşünceli oğul), bütün yeryüzündeki 84000 kentte, kudretli olan canlılara duyurup bildirerek, (onlara) şöyle der: “Uyanın! Harekete geçin! Sevincinizi artırın! Kararlı, uyanık (olarak) mutluluğu bulma (adlı) bölüklü, cevherli, erişilemeyen Buda, dünya hükümdarı, yeryüzünde belirmiştir. (1-15) Kurtulmak (adlı) tacı başına alıp elmas taht üzerine oturarak, dört gerçek, doğru öğretiyi ülkeler, kentler üzerine egemen kılar. Şimdi, sizler Samsara'daki acıya eziyete bağlanmışsanız, dört gerçek öğretinin (egemen olduğu) ülkeleri, kentleri görmek istiyorsanız, Maitreya (adlı) dünya hükümdarına gidin! Üç bölüklü Samsara (adlı) okyanustan karşı kıyıya geçip ...” Ardından, Sumati şöyle düşünür: “Dünya hükümdarı Ratnasikhin adlı Bodhisatva'dan öğretisinde yapmış (15-30).

12b

- 1) toyin bolsar otgurati

- 2) yal(a)ñuklarka y(i)me toyın
- 3) ...kılğalı uçuz bolgay .. amtı m(e)n
- 4) barıp ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kanıg toyın bol-
- 5) -galı ...-reyin köñülin katurayın
- 6) ötrü ş(i)mnu t(e)ñri şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 7) kannıñ ordusı toşu kök kalık-
- 8) -da turup .. kitumati kent
- 9) uluşug t(e)ñridem yarukın
- 10) yaltrıtıp ilig kanka inçe
- 11) tip tiyür.. turuñ turuñ tavraniñ
- 12) yal(a)ñuklar begi ilkideki mag katıg
- 13) sav sözlemişiñizni öñ sakınıñ
- 14) öñre ödün şakimuni burkan nomınta
- 15) açiti atl(ı)g toyın erdiñiz.. inçe tip
- 16) kut koltuñuz.. şanki atl(ı)g ç(a)kr(a)v(a)rt
- 17) ilig kan m(e)n bolayın.. buşılıg yagış
- 18) yagayın.. mahapranati ilig kannıñ
- 19) erdinilig sırukın buşı bireyin túb-
- 20) -inte maitri burkan nomınta toyın
- 21) bolayın.. ol antag küsemiş küşüşü-
- 22) -ñüz alku kantı.. şanki atl(ı)g ç(a)kr(a)v(a)rt
- 23) ilig kan boltuñuz.. maitri burkan
- 24) y(i)me burkan kutın bultı.. amtı ordu
- 25) ıdalañ kutrul-
- 26) -mak yol...-ñgüzni yara-
- 27) tört kirtü nomlug uluşlar
- 28) ük külünüp
- 29) kim sansar
- 30)

Çeviri

12b

... ..rahip olsa kesinlikle insanlara da rahip ...olmayı kolaylaştıracak. Şimdi, ben gidip dünya hükümdarını rahip olmaya (çağırayım)... düşüncesini cesaretlendireyim.” Sonra Mara, dünya hükümdarının sarayı doldurup gökyüzünde durarak, Katmandu kentini ilahi parlaklığıyla aydınlatıp hükümdara şöyle der: “Durun! Durun! Çaba gösterin! İnsanların hükümdarının önceki dayanaklı, sağlam konuşmalarını önce düşünün! Daha önce Şakyamuni Bodhisatva’nın öğretisinde Acita adlı rahiptiniz. (1-15) Şöyle diyerek ant içtiniz: ‘Şankha adlı dünya hükümdarı, ben olayım. Sadakalık kurban dağıtayım. Mahāprañāda adlı hükümdarın cevherli din sırtığını, direğini sadaka vereyim. (Onun) dibinde, Maitreya Bodhisatva öğretisinde rahip olayım.’ Bu şekildeki istekleriniz bütünüyle yerine geldi. Şankha dünya hükümdarı oldunuz. Maitreya Bodhisatva da Buda Mutluluğu’nu buldu. Şimdi, saray ... (evi barkı) terk edin. Kurtulmak (yolundaki isteğinizi) yar- ... dört gerçek öğretinin egemen olduğu ülkeler, kentler... .. binek araca binip Samsara(15-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) nirvan meñisiñe tegmekiñiz bolzun
- 2) ança sav sözlep sumati ş(i)mnu t(e)ñri
- 3) anta ok yitlinip barır.. anta
- 4) ötrü şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan ö-
- 5) -grünçlüg sevinçlig bolup inçe
- 6) sakınç sakınur.. ançama edgü meñ
- 7) erür.. küsemiş küsüşler kanma-
- 8) -kı .. amtı m(e)n bukünki kün
- 9) ök ordu karşı kodup
- 10) toyın dıntar bolayın ötrü ot-
- 11) -gurak katıg köñülin örgünintin kodı
- 12) inti.. ine inçe tip sav sözleyür.. m(e)n
- 13) tört uluşlar üze ür ödün erk
- 14) türk tardım.. bu ok et’özin t(e)ñri
- 15) yiriñe agtınıp hormuzta t(e)ñri birle
- 16) bir orunta olurdum kentü on edgü

- 17) kılınç küzeddim.. **adınagug** (adnagug okn) on edgü
- 18) kılınç küzedtördüm.. buşılıg yagış
- 19) turgurdum.. turkaru antag küşüşüm
- 20) erdi.. toyın bolayın tip.. amtı **balık** (balak okn)
- 21) uluş il ornın ordu karşı ıdalap
- 22) toyın bolayın ol ança sav sözlep..
- 23) kodı yirke irkleyür ötrü yagız yir
- 24) altı türlüg tepreyür kamşayur kök
- 25) **kalıkda** (kalag okn) hua çeçek yagar...
- 26) kent uluşta... ..
- 27) yañkurar .. ötrü ... sekiz tümen
- 28) tört miñ
- 29) elig kavşurup
- 30) ötünü... ..

Çeviri

13a

Nirvana (adlı) mutluluğa erişmeniz, (kısmet) olsun!” Böyle konuşup Sumati Mara, oradan öylece ayrılp yok olup gider. Daha sonra Şankha dünya hükümdarı sevinip şöyle düşünür: “Bu şekilde, iyiyim ben. İstemiş olduğum isteklerin yerine gelmesi, (kısmet) olsun! Şimdi ben, bugünden itibaren saraydan çıkıp rahip olayım.” Sonra (o,) kesin olarak, katı düşüncelerinin tahtından indi. (Oradan) inerek, şöyle konuşur: “Ben, dört ülke üzerinde uzun zaman egemen oldum, (oralarda) buyruğumu yürüttüm. Bu bedeni de Tanrı Yeri’ne yükseltip Hormuzta Tanrı ile aynı yerde oturdum. (1-16) Kendi on iyi davranışımı korudum. Başkaları için (de) on iyi davranışı gözettirdim. Sadakalık kurban dağıttım, bağışladım. Her zaman bu şekilde isteklerim oldu. ‘Rahip olayım’ diyerek (o düşünceyle), şimdi ülkenin sarayından ayrılp rahip olayım!” Bu şekilde konuşarak, yere inip adım atar. Yeryüzü, altı kez sallanır. Gökyüzünden lotus çiçekleri yağar. Ülkede yankılanır. Sonra... 84000 ellerini birleştirip... .. isteyip ... (16-30).

13b

- 1) ...maitri burkan nomınta
- 2) toyın bolalım.. ötrü şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 3) ilig kan kentü başıntakı didimin kö-
- 4) -türüp sinki atl(ı)g ulugı oğlınıñ
- 5) başıña urup inçe tip y(a)rılıkayur..

- 6) oglum sen taluy ögüz kızığıña tegi
- 7) yir suv uluş balıklarığ
- 8) nomça törüçe ötleyü erig-
- 9) -leyü tutgıl.. ilkide ç(a)kr(a)v(a)rt
- 10) ilig kanlar.. turgurmuş çahşa-
- 11) -putlug törü yañ buzma artatma
- 12) t(e)ñri yiriñe bargu yolug aç.. üç
- 13) tamu yolın togıl.. m(e)n barıp toyın..
- 14) dindar bolup nirvan yolın tileyür m(e)n
- 15) ol savıg işitip üstün t(e)ñri altın
- 16) yal(a)ñuk adınurlar muñadurlar.. ötrü
- 17) şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan sekiz tümen
- 18) tört miñ tegreki begler birle vayç-
- 19) -ayant sarvagda hormuzta t(e)ñri inerçe
- 20) kentü erdinilig karşısında kodı inip **san-**
- 21) **-sız** (sansaz okn) tümen balık uluştaki bodun **bokuntın** (boküntın okn)
- 22) ayag çilteg tuzgulamak artut..
- 23) ançu y(a)rılıkap bir otuz künte kin
- 24) timin ök supuşpit yimişlikke
- 25) barır.. anta ötrü ayagka tegimlig
- 26) maitri burkan vizir örgün
- 27) kün kurul-
- 28) ...meñüleyü...eñ
- 29) aşnukı künte ol ok iki..
- 30) y(i)g(i)rmi bölük ulag sapag nomug kaltı

Çeviri

13b

...Maitreya Bodhisatva öğretisinde rahip olalım.” Daha sonra, Şankha dünya hükümdarı kendi başındaki tacını götürüp Sinki adlı büyük oğlunun başına koyup şöyle buyurur: “Oğlum, sen okyanus kıyısına dek, bütün yeryüzündeki ülkelerin kentlerini öğretiye, töreye göre düzenleyip egemenlik kurarak yönet! Önceki dünya hükümdarlarının sürdürdüğü ahlak kurallarını bozma!

Tanrı Yeri'ne giden yolu aç! Üç cehennem yolunu kapa! Ben, (şimdi), gidip rahip dindar olarak Nirvana yolunu istiyorum.” (1-14) O sözü işitip üstte Tanrı, altta insanlar şaşırırlar. Ardından, Şanka dünya hükümdarı, çevresinde toplanan 84000 beylerle *Skṛ*: Vaijayanta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) gökyüzü sarayından Hormuzta Tanrı iniyormuşçasına kendi cevherli sarayından çıkarak, sayısız on binlerce kentteki halktan ün, san (ve) armağan göndermeyi (bozdurmamak için) ... öylece buyurup 21 günden sonra, hemen Supuspita koruluğuna gider. Daha sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, elmas taht ... -gün kurul- ... sonsuzlaşıp... ilk günden o da on iki bölüklü sonsuz diriliş öğretisini nasıl, ... (14-30).

biş y(i)g(i)rmi ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) kartahast atl(ı)g yañalar ulug
- 2) ögüz suvın tapa ırkleyü keçer-
- 3) -çe.. paratıyasamut(a)p atl(ı)g teriñ
- 4) ögüz tübin bürter.. karvayur.. iki
- 5) yiti künte burkanlarnıñ on
- 6) küç tört türlüg korkınçsız bil-
- 7) -ge bilig üç türlüg
- 8) ög turugı ulug y(a)rılı-
- 9) -kançuçı köñül sekiz y(i)g(i)rmi
- 10) türlüg eñeyük teñeşisiz
- 11) edgülerin öyür sakınur.. üçünç
- 12) yiti künte ilkisizde berü tınl(ı)g-
- 13) -larnıñ biş acunlug tilgen içinte
- 14) oksuz teginçsiz yokaru kodı tegzinü
- 15) açığ emgek körmişlerin öyür..
- 16) sakınur.. törtünç yiti künte kop
- 17) kamag yal(a)ñuklar üç öñi böler..
- 18) adırar.. bir oñalı otgurak uluşta
- 19) turmışlar.. ikinti titrülmiş uluşta
- 20) turmışlar.. üçünç otguraksız uluşta
- 21) turmışlar.. bişinç yiti künte

- 22) ilkideki burkan kutıña köñül
- 23) turgurmuş kut kolmışın öyür sakınur
- 24) altınç yiti künte kentünün
- 25) ilkideki çadik kılmış muñadınçığ
- 26) savlarığ öyür sakınur.. yitinç yiti
- 27) künte ertmiş... öyür
- 28) sakınur.. kaltı ol... ..
- 29) -lar tıltaglar... ..
- 30)

Çeviri

14a

Skr. Gandhahastin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 271) Buda, büyük deniz suyunu aşağıya indirip yükselterek geçercesine Prañītyasamutpāda (adlı) derin denizin dibine değer, dokunur. İkinci yedinci günde, Bodhisatvaların on güçlü dört türlü korkusuz bilinci, üç türlü zihin durma yeri, yüce acıma duygusu, on sekiz türlü özel, dengi olmayan iyiliklerini düşünür. Üçüncü yedi günde, öncesizlikten beri, canlıların beş varlık biçiminde Samsara döngüsü (tekerleği) içinde sahipsizce, kısmetsizce yukarı aşağı inip, dönerek acı çekmelerini düşünür. (1-15) Dördüncü yedi günde, insanları üç bölüme ayırır: Birincisi, kesin olarak kentte yaşayanlar. İkincisi, kandırılmış, yoldan çıkarılmış olarak, kentte yaşayanlar, üçüncüsü, kesin olmayarak, kentte yaşayanlar. Beşinci yedi günde, daha önceki Buda Mutluluğu için gönül verişini, ant içmesini düşünür. Altıncı yedi günde, kendinin daha önceki zamanlarda efsane, öykü olarak anlattığı sözlerini, konuşmalarını düşünür. Yedinci yedi günde, geçmiş ... düşünür. Nasıl o, ... -lar sebepler(15-30).

14b

- 1) ... tınl(ı)glarığ emgektin oz-
- 2) -gurup kutgarıp nirvanka barı..
- 3) y(a)rılıkadılar.. ançulayu ok m(e)n
- 4) y(i)me asanki sanınça tınl(ı)glarığ oz-
- 5) -guru kutgarıp nirvanka barmışım..
- 6) k(e)rgek..
- 7) maitrisimit nom bitigde tüzkerinç-
- 8) -siz burkan kutın bulmak atl(ı)g
- 9) biş y(i)g(irminç ülüş tükedi..
- 10) namo but .. namo d(a)rm(a).. namo sañ

Çeviri

14b

...canlıları acılarından kurtarıp Nirvana'ya (ulaştırmayı) buyurdular. Aynı şekilde ben(im) de sayısız canlıyı kurtarıp Nirvana'ya varmam gerek. *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabında “Erişilemeyen Buda Mutluluğu’nu bulmak” adlı on beşinci bölüm bitti. Buda’ya saygı... Öğreti kurallarına saygı... Öğreti topluluğuna saygı...

altı y(i)g(i)rmi ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) amtı bu nomug savıg bodiv(a)n berkte
- 2) ukmış k(e)rgek.. anta ötrü ezrua
- 3) t(e)ñri br(a)hmalok t(e)ñri yirintin kodı
- 4) inip ayakka tegimlig maitri bur-
- 5) -kan adakınta yinçürü töpün yükü-
- 6) -nüp inçe tip ötüg ötünti, ayakka tegimlig

Çeviri

1a

Şimdi, bu öğretiye ait öyküyü *Skz. Bodhivana* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 184) (Buda’nın aydınlanma yaşadığı) korulukta, (zihinde canlandırılarak) kurgulanmaya başlandığını düşünmek gerek. Daha sonra, Ezrua Tanrı Brahmaloka adlı (kozmetik gök katından) Tanrı Yeri’nden aşağıya inip saygıdeğer Maitreya Bodhisatva’nın ayaklarına saygıyla kapanarak şöyle istekte bulundu: “Saygıdeğer, ...(1-6).

1b

- 1) begler begedmek erk türk kodup
- 2) toyın bolmak küşüşin maña yakın
- 3) kelmiş erürler.. amtı m(e)n eñilki
- 4) bularka nom nomlayur m(e)n ..anta ötrü
- 5) tükel bilge maitri burkan ulug
- 6) y(a)rlıkançuçı biligin kop kamag kutadmak irü b(e)lgün
- 7) yirig t(e)ñrig kutadturu uday tagdın kün t(e)ñri
- 8) togarça bodivan berk...

Çeviri

...beyler buyruklarını, yürütme kudretlerini bırakıp rahip olma isteğiyle bana gelmişler. Şimdi ben, önce bunlara öğretiyi öğreteceğim. Daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın yüce acıma duygusuyla bütün kutsanmış 32 üstün özelliğiyle yeri göğü kutsayıp Udaya Dağı'ndan Gün Tanrı (Güneş) gibi doğarcasına Bodhivana (adlı) korulukta ... (1-8).

altı y(i)g(i)rmi ülüş iki p(a)t(a)r

- 1) -suzca körürm(e)n ağır igde iña
- 2) körürm(e)n.. kerti bolmagay, anıñ maña
- 3) inçkülüg meñike tegürdeçi toyın
- 4) bolmak törü birü y(a)rlıkañ.. anta
- 5) ötrü ayagka tegimlig maitri burkan
- 6) seviglig ezrua ünin şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 7) ilig kan başın sekiz tü-
- 8) -men tört miñ begler-
- 9) -ke inçe tip y(a)rlıkayur:
- 10) keliñler sizler toyınlar.. arıg
- 11) ç(a)hş(a)put küzediñler(.) ol yarlıg y(a)rlık-
- 12) -adukta olarnıñ kerti körkleri yit-
- 13) -linip toyın körkin b(e)lgülüg bolur..
- 14) anta ötrü tükel bilge biliglig maitri bur-
- 15) -kan ol yañı bolmış toyınlarnıñ
- 16) köñül kögüz urugları bışmışın
- 17) uka y(a)rlıkap nomlug tilgen tevirgeli
- 18) sakınçın adın bir sögüt altın-
- 19) -da vizirlik örgün üze oluru
- 20) y(a)rlıkar.. ötrü üç miñ ulug miñ
- 21) yir suv tebreyür kamsayur ulatı õñ
- 22) alkınçusı t(e)ñri yiriñe tegi t(e)ñriler
- 23) orduları ırgalurlar.. ol tıltagın sansız
- 24) tümen asanki sanınça t(e)ñriler

- 25) supuşpit yimişlikke kelirler.. anta
- 26) ötrü tükel bilge maitri burkan
- 27) kamag toyınlarka tört kirtü nom
- 28) nomlayur.. emgek emgekniñ tıltagı
- 29) öçmeki amralmakı.. emgek öçmekiñe
- 30) bargulug tözün yol(.) kayu tört

Çeviri

2a

...-sızca görüyorum. (Onu,) ağır hastalıklı, değersiz görüyorum. (O,) rahip sınıfı dışında kalan Budist olmayacak. Onun için bana esenliğe, mutluluğa eriştiren rahip olma töresini verip buyurun.” Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, sevimli Ezrua sesiyle başta Şankha hükümdarı olamak üzere 84000 beye şöyle buyurur: “Gelin! Siz rahipler! Arı ahlak kurallarını gözetin!” (Maitreya), o buyruğu buyurduğunda onların sıradan, rahip olmayan görünüşleri yitip, rahip görünüşleri belirir. (1-13) Daha sonra, üstün bilge, bilinçli Maitreya Bodhisatva, o yeni rahip olmuş olanların düşüncelerinin gönüllerinde, zihinlerinde tohumlanarak, pişmesi gerektiğini anlayıp öğretti (adlı) tekerleği döndürme düşüncesiyle diğer bir ağacın altında elmas taht üzerine oturup buyurur. Sonra, otuz bin yeryüzü sallanır. Şekil sonu (adlı) yerden Tanrı Yeri’ne dek, tanrılar, (onların) sarayları sallanır, yerinden oynar. O sebeple sayısız tanrı, Supuşpita (adlı) koruluğa gelir. Daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, bütün rahiplere dört doğru, gerçek öğretiyi öğretir. (Bunlar,) acı, acı çekmenin sebebi, acıyı söndürmeyle tutkuyla bağlanmak... acıyı söndürmek için gidilecek doğru yol(dur). Hangi dört... (13-30).

2b

- 1) kirtü nomug körmek erser ol ok
- 2) sekiz türlüg tözün yol erür.. ol ok
- 3) nomlug tilgen titir.. kaltı kañlı kogi
- 4) eniñüsü tilgeni tükel erser.. **uçuz** (oçuz okn) tegz-
- 5) -inür.. tevrilü yoriyur.. ançulayu y(i)me
- 6) nomlug tilgenniñ oñalı körümlüg
- 7) oñalı böküş.. urmaklıg
- 8) oñalı katıgılanmaklıg
- 9) eniñüleri erür.. oñalı sav
- 10) sözlüg oñalı öz iltinmeklig kogi kinti-
- 11) -ki erür.. oñalı ög köñüllüg oñ-
- 12) -alı dyan sakınçlıg ulı kıdıgı erür..

- 13) tört trlg g turugları ze
- 14) berü tartıp yir suvda baştınk nomta
- 15) ooksuz üzüksüz eñilki iki kşan
- 16) dlerde amranmak uluştak on t-
- 17) -rlg nzvanlar.. tegmekin zer
- 18) biçer.. ikinti iki kşan d-
- 19) -lerde ñlg ñsz t(e)ñri yirinteki
- 20) sekiz y(i)g(i)rmi nzvanlar tegmekin bulmakn
- 21) zer keser.. çnç iki kşan ödlerde
- 22) amranmak uluştak yiti nzvanlar tegmekin zer keser
- 23) törtünç iki kşan ödlerde ñlg
- 24) ñsz t(e)ñri yirinteki iki y(i)g(i)rmi nz-
- 25) -vanlar tegmekin bulmakn zer..
- 26) keser.. bişinç iki kşan ödlerde
- 27) amranmak uluştak yiti nzvanlar..
- 28) tegmekin zer keser.. altnç iki

Çeviri

2b

doğru, gerçek öğretiyi görmek istersen, o da sekiz gerçek, soylu yoldur. O ise, öğreti (adlı) tekerlektir. Nasıl, yüksek tekerlekli aracın tekerlek parmakları tam ve doğru biçimde olup tekerleği döndürüp yürürse, tam olmadığında da zayıf biçimde döner, devrile devrile ilerler ya da devrilir. Aynı şekilde öğreti (adlı) tekerleğin tekerlekleri de doğru bakış, doğru karar verme, doğru çaba göstermedir. Doğru sözlü olma, doğru geçimini sağlama, tekerleğin göbeğidir, merkezidir. Doğru bilinç, doğru derin dalncn bağlandığı kıydır. Dört türlü zihinde durma yerleri, (onları) zerinden beriye çekip yeryüzünde daha önceki öğretide kesintisiz olarak, ilk dönemlerdeki iki kısa anlık tutkuyla bağlanmak (adlı) kentteki on türlü ihtiraslara, hrslara değmeyi engeller, keser. (1-17) İkinci kısa anlık renkli, şekilli; renksiz, şekilsiz Tanrı Yeri'ndeki on sekiz ihtirasa, hrsa değmeyi, (onları) bulmayı engeller, keser. çnc iki anlık zamanda, tutkuyla bağlanma (adlı) kentteki yedi ihtirasa, hrsa değmeyi engeller, (onları) keser. Dördüncü iki anlık zamanda, renkli, şekilli, renksiz şekilsiz Tanrı Yeri'ndeki on iki ihtirasa, hrsa değmeyi engeller, (onları) keser. Beşinci iki anlık zamanda, tutkuyla bağlanma (adlı) kentteki yedi ihtirasa, hrsa değmeyi engeller, (onları) keser. Altnc iki ... (17-28).

altı y(i)g(i)rmi ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) kşan ödte öñlög t(e)ñri..
- 2) yirinteki iki y(i)g(i)rmi nızvanılar.. teg-
- 3) -mekin üzer keser.. yitinç iki kşan
- 4) ödlerde amranmak uluştaki sekiz nız-
- 5) -vanılar tegmekin üzer keser.. sekizinç
- 6) iki kşan ödlerde öñlög öñsüz
- 7) t(e)ñri yirinteki dört y(i)g(i)rmi nız-
- 8) -vanılar tegmekin bulmakın
- 9) üzer keser.. ol muntag tür-
- 10) -lög altı y(i)g(i)rmi kşan ödte
- 11) sanki toyın başlap altı y(i)g(i)rmi tümen
- 12) sekiz miñ toyınlarnıñ takı y(i)me
- 13) sansız tümen t(e)ñrilerniñ sekiz on
- 14) artukı sekiz körüp üzmelegülög nız-
- 15) -vanıların tarkarıp şortapan kutın bul-
- 16) -urlar(.) ötrü tükel bilge maitri..
- 17) burkan öñre kisreki ödlerin
- 18) bilge biligin koduru kolulap şanki
- 19) toyınka inçe tip y(a)rılıkayur(.) ukt-
- 20) -uñ mu sen şanki, yüz kalp üç asanki
- 21) ödteki meniñ emgenmiş kşan ödlerim ança öküş ertmedi
- 22) ...tepreyür kamşayur... ..
- 23) ... t(e)ñri yirinteki...
- 24) ...-lar ol t-...
- 25) ...şanki

Çeviri

3a

kısa anlık zamanda, renkli şekilli Tanrı Yeri'ndeki on iki ihtirasa, hırsa değmeyi engeller, keser. Yedinci iki kısa anlık zamanda, tutkuyla bağlanma (adlı) kentteki sekiz ihtirasa, hırsa değmeyi

engeller, keser. Sekizinci iki kısa anlık zamanda, renkli, şekilli; renksiz, şekilsiz Tanrı Yeri'ndeki on dört ihtirasa, hırsla değmeyi engeller, keser. O şekilde on altı kısa anlık zamanda, *Skr*: Śankha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 644) rahip başta olmak üzere 168000 rahibin de 88'i görüp bırakamadığı ihtiraslarını, hırslarını dağıtıp Srotāpanna (adlı) mutluluğu, onuru bulurlar. (1-16) Sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, önceki sonraki zamanların bilinçlerini zihninde ayrıntısıyla düşünüp Śankha (adlı) rahibe şöyle buyurur: “Śankha, 130000 yıllık zamandaki benim kısa anlık acı çekişlerim, öylesine çok sürmedi, anladın mı sen? ...(yer) sallanır. ... Tanrı Yeri'ndeki... ...-lar o t-... ... Śankha... (16-25).

3b

- 1) ödteki kşan ödlerde takı artuk-
- 2) -rak aviş tamuda toggay ertim.. ançu-
- 3) -layu ok adın tamularda yılkı ac-
- 4) -unınta prit acunınta toggay ertim(.)
- 5) t(e)ñri yirinte yal(a)ñuk acunınta
- 6) ança ok toggay erdim.. siziñ edgü
- 7) nomuñuznı işitmişke
- 8) üç tamudın ozdum kut-
- 9) -ruldum.. ötrü ayagka tegim-
- 10) -lig maitri burkan antag
- 11) sakınç sakınur.. kaçan m(e)n burkan
- 12) kutın bulup bir kya tınl(ı)gıg ozgurdum
- 13) kutgardum erser.. meniñ üç asanki
- 14) emgenmiş emgekim.. tüşlög tumlıg tük-
- 15) -ey erdi.. takı ne ayıtmış k(e)rgek..
- 16) tümen tınl(ı)glarig ozgurmak..
- 17) ançama adruk erür.. burkan kutı(.)
- 18) kim kop kamag ayag yavlak törüler-
- 19) -ig yıdı yokı birle üzmelemiş
- 20) bolur(.) kop edgüleriñ turukı orı
- 21) bolmuş kop kamag nomlar üze
- 22) ikintisiz erklig türklög kamag tınl(ı)g-
- 23) -lar üze ulug y(a)rlıkançuçı

24) biliglig erür.. ança sav y(a)rılıkadukta

25) yitiñsiz yitiz yagız yir tepreyür..

Çeviri

3b

...kısa anlık zamanlarda da fazlasıyla Avīci Cehennemī'nde doğacaktım. O şekilde tehlikeli cehennemlerde, hayvan varlığında, aç ruh varlığında doğacaktım. Tanrı Yeri'nde, insan varlığında, o şekilde doğacaktım. Sizin iyi öğretinizi işitmek, öğrenmek için üç (türlü) cehennemden kurtuldum.” Ardından saygıdeğer Maitreya Bodhisatva bu şekilde düşünür: “Ne zaman ben, Buda Mutluluğu'nu bulup bir küçük canlıyı kurtardım ise, benim üç uzun zamanlardaki acı çekişlerim, sonuç olarak tükenirdi. Ne söylemek gerek... On binlerce canlıyı kurtarmak... Buda Mutluluğu, böylesine farklıdır, (O), bütün kötü davranış törelerini bütünüyle yok etmiş olur. Bütün iyiliklerin durduğu yer olmuş, bütün öğretiler üzerine eşi olmayan, yinelemesiz kudretli egemenliği (olmuş ve) bütün canlılara acıma duygusunu göstermiştir. Bu şekildeki sözleri söyleyip buyurduktan sonra, erişilemeyen yedi yeryüzü bölgesi sallanır.

altı y(i)g(i)rmi ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) mañrat mañrayurlar.. tükel bilge
- 2) maitri burkan tüzkerinçsiz.. burkan
- 3) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan nomlug tilgen..
- 4) tevirdi.. altı y(i)g(i)rmi tümen sekiz miñ
- 5) toyınlar takı adın kolti sanınça tınl(ı)g-
- 6) -lar.. t(e)ñriler kirtü nom uktılar..
- 7) nirvanka.. bargulug yol
- 8) açıldı.. üç tamu yolu tun-
- 9) -dı beklendi.. nızvanılıg
- 10) tog **yumşuk** (yomzug okn) **tüküz** (tükü// okn) yokaru
- 11) turdı.. amtı sizler edgü tınl(ı)glar ol edgü
- 12) nomug işitiñler meñülüg meñike
- 13) teggey sizler.. anta ötrü şanki
- 14) toyınta ulatı altı y(i)g(i)rmi tümen
- 15) sekiz miñ toyınlar kop kamag nızvanı-
- 16) -larıg tarkarıp arhant kutın bulurlar(.)

- 17) alkunıñ et'özlerinteki öñleri
- 18) kırtışları altun öñlög bolur..
- 19) anı körüp kop kamag yal(a)ñuklarınıñ
- 20) antag sizikleri turur.. bu şanki toyın
- 21) ne edgü kılınç kılıtı erdi.. kim sekiz
- 22) tümen tört miñ yaşlıg tınl(ı)glar-
- 23) -nıñ ödinte ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 24) boltı.. sekiz tümen tört miñ tapı-
- 25) -nur beglerdin takı adın sansız tümen
- 26) t(e)ñri yal(a)ñuktın tapıg udug alı y(a)rılı-
- 27) -kap eñ kininte tükel bilge maitri
- 28) burkan nomınta toyın bolup arhant
- 29) kutın bultı erki.. ötrü t(e)ñri t(e)ñrısı
- 30) burkan inçe tip y(a)rılıkayur.. öñre

Çeviri

4a

...bağırıp çığlık atıyorlar. Üstün bilge Maitreya Bodhisatva, erişilemeyen Buda, dünya hükümdarı, öğreti (adlı) tekerleği döndürdü. 168000 rahip ve diğer sayısız canlılar, tanrılar gerçek öğretiyi anladılar. Nirvana'ya varılacak yol açıldı. Üç cehennem yolu kapandı. İhtiras, hırs (adlı) sancak bütünüyle yukarı çıktı, yükselip yitti. 'Şimdi siz, iyi canlılar, o iyi öğretiyi işitin, anlayın. Sonsuz mutluluğa ereceksiniz.' Daha sonra, Şankha (adlı) rahip ve diğer 168000 rahip bütün ihtirasları, hırsları dağıtıp Arhant Mutluluğu'nu buldular. (1-16) Bütününün bedeni, yüzü, teni altın renkli olur. Onları görüp bütün insanların şöyle kuşkuları olur: "Bu Şankha (adlı) rahip ne iyilik yaptı da 84000 yaşında olan canlılar zamanında, dünya hükümdarı oldu? 84000 tapınan, çalışan beylerden ve diğer sayısız tanrılardan, insanlardan saygı görüp sonunda da üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın öğretisinde rahip olup Arhant Mutluluğu'nu (nasıl) buldu?" Ardından, Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurur: "Geçmiş ... (16-30).

4b

- 1) ertmiş sön ödün bu çambudvip uluş-
- 2) -ta iki ulug türlög ilig kanlar
- 3) erdi.. birisi vasavi atl(ı)g .. ikintisi
- 4) danasamti atl(ı)g(.) vasavi kan gañ ögüz
- 5) sintu ögüz suvın işleti iş birür..

- 6) erk tartar erdi.. danasamti ilig kan
- 7) vakşu ögüz sit ögüz suv-
- 8) -ın işletür erk tartar
- 9) erdi.. ötrü ol iki ilig-
- 10) -ler bir ikintişke inçe tip
- 11) yañarışu b(e)k katıg sav sözlediler(.)
- 12) biz ikigüniñ balık uluşumızta er-
- 13) -dini tözlüg ed tavarlar belgülüg
- 14) bolsar beleg ıdışalım.. anta ötrü
- 15) bir ödün danasamti ilig kannıñ
- 16) uluşınta ratnaşiki atl(ı)g tükel bilge
- 17) burkan belgülüg boltı.. vasavi ilig
- 18) kannıñ y(i)me uluşınta balıkınta
- 19) vayturi erdini olunug vizir kiserlig
- 20) miñ yapraklıg erdiniler üze linhua
- 21) çeçek b(e)lgülüg boltı.. ötrü vasa-
- 22) -vi ilig kan bu erdinilig linhua çeçekig
- 23) ***danasamti*** (dr(a)masamati okn) ilig kanka beleg ıdtı(.)
- 24) danasamti ilig kan ol linhua çeçek
- 25) beleg kelürdeçi arkış birle ratnaşiki
- 26) burkan tapa ilitip ulug ağır aya-
- 27) -makın inçe tip ötünti.. ayagka
- 28) tegimlig t(e)ñrim.. vasavi ilig kan
- 29) birle mag sav sözleştimiz erti..
- 30) kayusınıñ uluş balıkımızta erdini..

Çeviri

4b

zamanlarda, bu *Skr*: Jambudvīpa (adlı) (Wilkins, 2021, s. 220) ülkede, yerde iki büyük hükümdar vardı. Biri, *Skr*: Vāsava adlı (Wilkins, 2021, s. 841) (hükümdar), ikincisi, *Skr*: Dhanasaṃmata adlı (Wilkins, 2021, s. 243) (hükümdar). Vāsava adlı hükümdar, Ganj Irmağı, Hindu Irmağının suyunu işletip egemenliğini sürdürürdü. Dhanasaṃmata adlı hükümdar da *Skr*:

Vakşu (adlı) (Seyhun, Ceyhun ırmaklarının birleşimi, Amuderya (Wilkens, 2021, s. 839) ırmağını, *Skr. Sītā* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 617) ırmağı işletip orada egemenliğini sürdürürdü. Sonra, o iki hükümdar birbirlerine şöyle karşılıklı sağlam söz vererek sözleştiler: “İkimizden birinin ülkesinde cevherli, tözlü mal mülkler belirir, bulunursa, onları armağan olarak birbirimize verelim.” Geçen zaman içerisinde, Dhanasaṃmata (adlı) hükümdarın ülkesinde, Ratnasikhin adlı Bodhisatva belirdi. (1-17) Vāsava adlı hükümdarın ülkesinde de, lacivert taşı cevheri yerleştirilmiş elmas kaşlı bin yapraklı cevherleri üzerinde olan lotus çiçeği belirdi. Sonra, Vāsava (adlı) hükümdar, bu cevherli lotus çiçeğini Dhanasaṃmata (adlı) hükümdara armağan olarak gönderdi. Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, o lotus çiçeğini getiren elçiyle birlikte Ratnasikhin adlı Bodhisatva’yı görüp yaklaşarak, ondan şöyle istekte bulundu: “Saygıdeğer efendim, Vāsava (adlı) hükümdarla birlikte dayanaklı, güvenilir söz (antlaşmayla)le sözleştik: ‘Hangimizin ülkesinde cevher ... (17-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) belgölüg bolsar.. bir ikintişke beleg
- 2) ıdışalım tip.. amtı maña erdinilig
- 3) linhua çeçek beleg ıdmış(.) m(e)n amtı..
- 4) t(e)ñrim siziñe ötünür m(e)n erdini
- 5) erdini birle yaraşur.. y(a)rlıkançuçı bili-
- 6) -gin alı y(a)rlıkazun(.) anta ötrü vasa-
- 7) -vi ilig kantın kelmiş
- 8) yalavaç erdinilig otruk
- 9) osuglug körü kanınçsız ratnaşi-
- 10) -ki burkan erdinig körüp muña-
- 11) -dıp adınıp danasamati ilig kanka
- 12) inçe tip ötüg ötünti.. çintamani
- 13) erdiniler üzeki ükmek osuglug
- 14) kün ay t(e)ñrilig yaratılgı altun-
- 15) -lug tag osuglug körü kanınçsız işit-
- 16) -keli üni savı ne atl(ı)g erdini ol(.)
- 17) ***muni*** (bunı okn) maña ayu biriñ(.) ol kan
- 18) inçe tip y(a)rlıkadı.. ögrünç sevinç-
- 19) -in işitgil tözünüm... ...-k

- 20) ... işitgil sözleyü bireyin(.)
- 21) ...nızvanılarıg üzmelemiş
- 22) ...alku edgüg tükel bulmış
- 23) ...-lug belgölüg nom törülerig kalı-
- 24) -ız ukmış bilmiş ...-çi..
- 25) ...kut buyan...sañ belgölüg
- 26) ...üstün t(e)ñri altın yal(a)ñuk-
- 27) -nuñ bahşısı burkan atl(ı)g
- 28) erdini bolur.. anı işitip ol yalavaç
- 29) er köñülinte inçe sakıntı(:) **ertimli** (ertiñli okn)
- 30) törüsüz tokusuz il kan ermiş meniñ

Çeviri

5a

belirirse birbirimize armağan olarak gönderelim.’ deyip şimdi, bana cevherli lotus çiçeği(ni) göndermiş. “Ben şimdi, efendim, sizden istekte bulunuyorum. Cevher, cevheriyle yaraşır, (ona) uygun olur. (Cevheri), acıma duygunuzla alıp buyurun.” Daha sonra, Vāsava adlı hükümdardan gelmiş elçi, mücevherli ada gibi görülmeye doyulamayan Ratnasikhin adlı Bodhisatva mücevherini görüp şaşırarak, Dhanasañmata (adlı) hükümdara şöyle istekte bulundu:“ Çintamani (adlı) cevherleri üst üste yağmak gibi Gün, Ay Tanrı (adlı) donanımlı, altın renkli dağ gibi görülmeye doyulamayan, işitilmek istenen sesi, sözü ne cevheri olarak adlandırılır? (1-16) Bunu bana ayrıntılı olarak açıklayıverin.” O hükümdar şöyle buyurdu: “Sevinci işit, soylum! ... -k ... işit! Söyleyivereyim. İhtiras, hırsları parçalanmış, bütün iyiliği tamamlanmış, ...-lık belirmiş öğreti törelerini kolayca anlamış, ...-çi ... 32 üstün özelliği ... öğreti topluluğu ortaya çıkmış, ... üstte Tanrı, altta insanların öğreticisi (hocası), Buda adlı cevherdir.” Onu işitip o elçi, zihninde şöyle düşündü: “Geçici töreli (geçici ahlak kuralı olan), töresiz, ahlaksız hükümdar olmuş benim... (16-30).

5b

- 1) ilim kanım bu ilig kanka erdinilig
- 2) linhua beleg ıdtı.. bu iyin yal(a)ñuk-
- 3) -lar erdinisin beleg ıdmaz.. ötrü ol
- 4) yalavaç er t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg körüp
- 5) terk tavrata ol uluş balıktın ünüp
- 6) kentü uluşıña bardı.. ol savlarıg tüz-
- 7) -ü tüketi iligke aydı(.) vasavi ilig kan iki-

- 8) -le terk tavrak arkış elgi-
- 9) -nte danasamati ilig kanka
- 10) eseñü bitig ıdtı.. il kan
- 11) beg işi bolup katıg ımag sav sözlemi-
- 12) -şin unıtıp tükkel kılmasar törüde
- 13) ertser öz et'özinte isig özinte
- 14) ertmişke sanur.. m(e)n törüde ertmedim(.)
- 15) siziñe linhua erdini beleg ıdtım(.)
- 16) amtı siz maña yal(a)ñuk erdinisin..
- 17) ıdñ .. ıdsarsız ilkide ...d-... ..
- 18) yig işiglegey biz.. apam birök ıdmas-
- 19) -ar tört türlüg agar süü birle
- 20) ünip barır m(e)n(.) süü uruñut...
- 21) ot suv anutuñ(.) anı işitip danasamati
- 22) ilig kan ertiñü çöküp batıp inçe tip
- 23) sakınç sakıntı erür(.) bar meniñ uluşumta
- 24) yal(a)ñuk erdinisi.. m(e)n ne agzın
- 25) tilin t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg ö-...
- 26) -ka bargalı ötüneyin.. tarka...
- 27) -ka tegdim.. anta ötrü ratnaşiki tükkel
- 28) bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan danasamati
- 29) ilig kannıñ köñülinteki sakınçın
- 30) böğülenip inçe tip y(a)rılıkadı.. köñlenür..

Çeviri

5b

hükümdarım, bu hükümdara cevherli lotus çiçeğini armağan gönderdi. Bu doğrultuda, insanlara cevherini armağan olarak göndermez.” Sonra, o elçi, Tanrı Tanrısı Buda’yı görüp hemen o kentten ayrılıp öz kentine döndü. (O elçi,) o (konuşulan) sözlerin bütünü hükümdara aktardı. Vāsava adlı hükümdar, yeniden, hemen el yazısıyla Dhanasammatā (adlı) hükümdara esenlik, güven mektubu yolladı. “Hükümdar, bey işi olarak, (birbirlerine) sağlam söz verdiklerini unutup (onu) yerine getirmezse, töreden vazgeçerse, öz bedeninden, yaşamından vazgeçmiş gibi sanır, düşünür. Ben, töreden (verdiğim sözden, anttan) vazgeçmedim. Size, lotus cevherini armağan gönderdim.

(1-15) Şimdi, siz de bana insan cevherini gönderin! Gönderirseniz, geçmişteki ... d-... en iyi işi yapacağız. Eğer göndermezseniz, dört türlü büyük orduyla çıkıp gelirim. Ordunuzu, yiğitlerinizi, ateşi suyu hazırlayın!” Onu okuyup (işitip) Dhanasammata (adlı) hükümdar, fazlasıyla üzülüp (zihninde) şöyle konuşarak düşünür: “Benim ülkemde insan cevheri var. Ben, hangi ağızla dille Tanrı Tanrısı Buda’yı ö-...-ka gitmesi için istekte bulunayım? ... (dağıtıp)...-ka ulaştım.” Daha sonra, Ratnasikhin adlı Bodhisatva, üstün bilge Buda, Dhanasammata (adlı) hükümdarın zihnindeki düşünceyi doğaüstü bilgiyle anlayıp şöyle buyurdu: “Dikkatlice düşünür... (15-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) m(e)n ulug ilig vasavi ilig kannıñ
- 2) uluşıña bargalır m(e)n(.) bu savıg siz
- 3) ukmış boluñ(.) anı işitip danasamati ilig
- 4) kan ögintin kañıñtın adrılmış os-
- 5) -uglug ıglayu t(e)ñri burkan adakınta
- 6) yükünüp inçe tip ötüg ötünti..
- 7) antag erser t(e)ñrim yaraşı
- 8) kün bursañ kuvrag erdini
- 9) birle meniñ ordumta pin-
- 10) -but aşanu y(a)rılıkazun.. ötrü
- 11) r(a)tñaşiki t(e)ñri burkan şük olurup
- 12) ilig kannıñ ötügün alı y(a)rılıkadı(.)
- 13) ikinti tün başınta t(e)ñri burkan başın
- 14) toyın kuvragıg yüz türlüg tatıgka
- 15) tükellig aşın içgün tapıntı uduntı(.)
- 16) ...atl(ı)g agı ton buşı birdi.. aş
- 17) tükedükinte kin t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 18) -ka inçe tip ötüg ötünti.. barmu erki..
- 19) t(e)ñrim iligler begler kim alku iligler
- 20) kanlarda ikintisiz erklig türklüg
- 21) bolsar.. ötrü ratñaşiki burkan
- 22) inçe tip y(a)rılıkadı.. tört yñak üze

- 23) erklig türklüg ... -ta
- 24) ...tükel ... iligler
- 25) iligi kanlar kanı ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 26) bolur..anı işitip danasamati ilig kan
- 27) labay üre t(e)ñri burkanıg ayap ç(a)kr(a)v(a)rt
- 28) ilig kan ornıña teggölüg kut koltı(.)
- 29) ratnaşiki t(e)ñri t(e)ñrısı burkan alkış
- 30) birü y(a)rlıkadı(:) bolgaysız.. siz muntada

Çeviri

6a

Ben, yüce hükümdar Vāsava'nın ülkesine gidiyorum. Bu sözü siz, anlamış olun!" Onu işitip Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, annesinden babasından ayrılmış gibi ağlayıp Tanrı Buda'nın ayaklarına eğilerek, ondan şöyle istekte bulundu: "Öyleyse efendim, uygun bir gün, öğreti topluluğu cevheriyle benim sarayımda *Skz*. Piṇḍapāta (adlı) (Moner-Williams, 1964, s. 625; Wilkens, 2021, s. 556) sadaka yemeği hazırlanıp yensin." Ardından Ratnasikhiṇ adlı Bodhisatva, hareket edip oturarak, hükümdarın isteğini alıp kabul etti. İkinci gecenin başlangıcında Tanrı Buda başta olmak üzere rahipleri, öğreti topluluğunu yüz türlü tatlardan oluşan çok iyi hazırlanmış yemeklerle içeceklerle ağırladı, (onlara) saygı gösterisinde bulundu. (1-15) ...adlı ipekli kumaş giysisini sadaka olarak verdi. Yemek, bittikten sonra, Tanrı Tanrısı Buda'ya şöyle istekte bulundu: "Hükümdar, beylerden başka, ikinci olarak yönetme kudretine sahip biri var mı?" Sonra, Ratnasikhiṇ adlı Bodhisatva, şöyle buyurdu: "Dört yön üzerine egemen olan... -ta bütün... hükümdarlar hükümdarı, hanlar hanı dünya hükümdarı vardır." Onu işitip Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, labay (adlı) çalgısını üfleyerek, çalıp Tanrı Buda'yı saygıyla anıp dünya hükümdarının yerine erişmek için ant içti. Ratnasikhiṇ (adlı) Tanrı Tanrısı Buda, iyi niyetini, isteğini açıklayıp buyurdu: "Olacaksınız! Siz, bundan ...(15-30).

6b

- 1) kin sekiz tümen tört miñ yaşlıg
- 2) tınl(ı)glarınıñ ödinte sekiz tümen tö-
- 3) -rt miñ begler üze erklig türklüg
- 4) şanki atl(ı)g ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan yana
- 5) y(i)me yiti erdiniñiz tükel bolgay.. tört
- 6) türlüg yal(a)ñuk çoğıña yalınıña tegey-
- 7) -siz(.) taluy ögüz kızıdığını tegi
- 8) uluş balıkıg başlap bölep

- 9) eñ kin maitri burkan nom-
- 10) -inta toyın bolup arhant kutın
- 11) bulgay siz(.) anı işitip danasamati ilig
- 12) kan küsemiş küşüşi tolmış osuglug
- 13) bolup ögrünçlüg sevinçlig boltı(.)
- 14) anta ötrü ratnaşiki t(e)ñri t(e)ñrisi
- 15) burkan danasamati ilig kan uluşıntın
- 16) ünüp uluş balık sayu tınl(ı)glarığ
- 17) kutgaru vasavi ilig kannıñ uluşıña
- 18) tegdi.. vasavi ilig kan y(i)me inçe
- 19) işitti.. ratnaşiki t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
- 20) danasamati ilig kan ornıña alkış birü
- 21) y(a)rılıkap vasavi uluşıña keli y(a)rılı-
- 22) -kamış(.) anta ötrü vasavi ilig kan
- 23) itip yaratıp tört türlüg ağır
- 24) süsi birle utru barıp ratnaşiki t(e)ñri
- 25) t(e)ñrisi burkanıg ayap ağırlap ayasın
- 26) kavşurup inçe ötüg ötünti.. t(e)ñrim,
- 27) m(e)n inçe işitü tegindim: danasamati
- 28) ilig kan ç(a)kr(a)v(a)rt ilig ornıña kut
- 29) kolmış(.) t(e)ñri burkan y(i)me alkış birü
- 30) y(a)rılıkamış.. amtı t(e)ñrim, bu yir suvda antag

Çeviri

6b

sonra 84000 yaşındaki canlılar zamanında, 84000 bey üzerine kudretli egemenliğiniz, Şakya soylu dünya hükümdarı ve de yedi cevheriniz tamamlanmış olacak. Dört türlü insan parlaklığına, aydınlığına erişeceksiniz. Okyanus kıyısına dek olan ülkelerden başlayıp bölüşerek, ardından da Maitreya Bodhisatva'nın öğretisinde rahip olup Arhant Mutluluğu'nu bulacaksınız.” Onu işitip Dhanasammata (adlı) hükümdar, istediği istekleri yerine gelmiş gibi sevindi. Daha sonra, Ratnasikhin (adlı) Tanrı Tanrısı Buda, Dhanasammata (adlı) hükümdarın ülkesinden çıkıp kentlerde dağınık olan canlıları kurtararak, Vāsava adlı hükümdarın ülkesine ulaştı. (1-18) Vāsava adlı hükümdar da şöyle işitti: “Ratnasikhin (adlı) Tanrı Tanrısı Buda, Dhanasammata (adlı)

hükümdarın yeri için iyi niyetlerini, isteklerini açıklayıp Vāsava adlı hükümdarın ülkesine gelmiş.” Daha sonra, Vāsava adlı hükümdar, donanıp hazırlanıp dört türlü büyük ordusuyla karşılayıp Ratnasikhin (adlı) Tanrı Tanrısı Buda’yı saygıyla ağırlayıp ellerini ayalarını birleştirerek şöyle istekte bulundu: “Efendim, ben şöyle işittim. Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, dünya hükümdarının yeri için ant içmiş. Tanrı Buda da (ona) iyi niyetini, isteğini açıklamış, (onu) desteklemiş. Şimdi efendim, bu yeryüzünde öyle... (18-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) yal(a)ñuk barmu erki kim ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 2) kanda yigedmiş utmış.. ötrü
- 3) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan inçe tip y(a)rılıkadı(:)
- 4) bar bar ulug ilig(.) berü işitiñ söz-
- 5) -leyin.. bu yir suvda yiti türlüğ
- 6) tüzkerinçsiz kut bulmak ülüşlüg
- 7) tört kirtü nomlug uluşlar
- 8) üze erk tartdaçı üç
- 9) kat yir suvlug taluy ögüz
- 10) suvın intin yoguç keçmiş
- 11) erüş öküş adnagug keçürdeçi nomlug
- 12) tilgen tevirdeçi on küçlüg t(e)ñri yal(a)ñ-
- 13) -uknuñ bahşısı y(a)rılıkançuçı biliglig
- 14) ulug arzi tüklüg tümenlig ç(a)kr(a)v(a)rt
- 15) ilig kan erür.. anı işitip vasavi ilig
- 16) kan kop kamag tınl(ı)glar üze y(a)rılıkanç-
- 17) -uçı bilig edgü ögli sakınç turgurup
- 18) *ratnaşiki* (aratnaşiki okn) burkan adakınta töpün
- 19) sunu tüşüp burkan kutıña...
- 20) kut koltı.. biligsiz biliglig...
- 21) ...togmış umugsuz inagsız irinç
- 22) y(a)rılıklarda burkan kün t(e)ñri togu...

- 23) ...-larka yolçı yirçi bolayın(.)
- 24) ünmedüklerin emgeklerintin
- 25)-duklarıg kurtgardaçı
- 26) tınl(ı)glarnıñ özinte
- 27) bolayın(.) edgü
- 28) nomlayın(.) anta
- 29) ötrü... t(e)ñri t(e)ñrиси burkan vasa-
- 30) -viniñ...-ka katıg köñlin

Çeviri

7a

insan var mı, dünya hükümdarından üstün gelmiş, onun önüne geçmiş?” Sonra Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: “Var! Var! Büyük hükümdar! Burayı dinleyin! (Sonra) konuşun! Bu yeryüzünde yedi türlü erişilmeyen mutluluğu bulmak kismetine sahip, dört gerçek öğretinin geçerli olduğu kentlerde kudretiyle egemen olan, üç katlı, bölüklü yeryüzü okyanusundan (Samsara’dan) karşı kıyıya geçmiş, çok sayıda başkasını da karşı kıyıya geçiren, öğreti (adlı) tekerleği döndüren, on güçlü, kudretli tanrı (ve) insanların öğreticisi (hocası), acıma duygusuna sahip yüce bilici, on binlercesine sahip dünya hükümdarıdır.”(1-15) Onu duyup Vāsava adlı hükümdar, bütün canlılar üzerine acıma duygusu besleyerek, iyi düşüncelerini sürekli gösterip Ratnasikhin (adlı) Buda’nın ayağına kapanarak, Buda Mutluluğu için ant içti. Bilgisiz, bilinçsiz doğmuş, umutsuz, dayanaksız, iğrenç, kötü buyruklardan Buda Gün Tanrı (Güneş gibi) doğup ... (yoldan çıkmış)lara yol gösterici olayım. ... bırakamadıkları acılarından ... (acı çekenleri) kurtaran canlıların bedeninde... ... olayım. İyi (öğretiyi) öğreteyim.” Ardından Tanrı Tanrısı Buda, Vāsava’nın (öğreti) için sağlam düşüncesini ...(15-30).

7b

- 1) ulug edgüke küsüş öritmişin körüp
- 2) külçire y(a)rılıkadı.. altun öñlüg
- 3) yaruın kop uluşlarda ıdu y(a)rılıkap
- 4) ilig kanka inçe tip y(a)rılıkadı(.) turuñ
- 5) turuñ ulug beg otguratı muntada
- 6) kin sekiz tümen yaşta tınl(ı)glarnıñ
- 7) ödinte maitri atl(ı)g arıgın
- 8) kelmiş ayagka tegimlig
- 9) köni tüz tuyuglı kop kamag
- 10) nomlarıg uktaçı bilteçi t(e)ñri t(e)ñri-

- 11) -si burkan bolgay siz(.) ol y(a)rılık y(a)rılıkaduk-
- 12) -ta altunlug yirke tegi yir suv
- 13) tepredi kamşadı(.) kök kalıkdın hua çeçek
- 14) yagdı.. buluñ yıñak yarudı yaşudı...
- 15) t(e)ñridem kövrügler üni yañkurdı(.)
- 16) burkannıñ ezrua üni kop buluñ
- 17) yıñakta işitildi(.) maitri burkan b(e)lgür-
- 18) -güsiñe alku tınl(ı)glar ulug umunç-
- 19) -lug ... ögrünçlüg sevinçlig...
- 20) ...danasamati ilig kan y(i)me maitri
- 21) burkan birle tuşkuluk kut kıvısıña
- 22) teggey sizler.. toyınlar kim ol...
- 23) danasamati ilig kan erdi ratnaşiki
- 24) ... tapınıp udunup ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 25) orınıña kut koltı nirvan ... ç(a)kr(a)-
- 26) -v(a)rt ilig kanıg ukm-**adı** (... okn)
- 27) labay üni t(e)ñri ...
- 28) tapınmış udunmış üç ...
- 29) kim y(i)me ol ödte... ..
- 30) kan erdi.. anı işitip ayagka tegi-

Çeviri

7b

yüce iyilik için aşırı isteğini görüp gülerек buyurdu. Altın renkli parlak aydınlığını bütün ülkelere gönderip hükümdara şöyle buyurdu: “Durun! Durun! Yüce hükümdar! Kesinlikle, bundan sonra 8000 yaşındaki canlıların zamanında, Maitreya adlı aralıkla gelmiş saygıdeğer, gerçek, tam aydınlanmış, bütün öğretileri anlayan bilen, Tanrı Tanrısı Buda olacaksınız.” O buyruk, buyrulduktan sonra altınlı yere dek yeryüzü sallandı. Gökyüzünden lotus çiçekleri yağdı. Her yer aydınlandı. İlahi davulların sesi yankılandı. (1-15) Buda’nın Ezrua sesi her yerde işitildi. Maitreya Bodhisatva’nın belirmesine bütün canlılar yüce umutla... sevindiler. ... “Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, (siz) de Maitreya Bodhisatva’ya denk gelmenin mutluluğuna erişeceksiniz.” Rahipler kim o... Dhanasaṃmata (adlı) hükümdardı. Ratnasikhin (adlı) Bodhisatva’ya uyup çalışarak, dünya hükümdarını yeri için ant içti. Nirvana ... dünya hükümdarını ... (anlamadı). Labay (adlı) çalgının

sesi Tanrı uyumuş, çalışmış üç ... yine o zamanda hükümdardı. Onu duyup saygıdeğer... (15-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) -mlig maitri burkanıg ukmış k(e)rgek(.) ne
- 2) y(i)me ol ogurda kop kamağ tınl(ı)glar
- 3) üze edgü ögli sakınç sakınmış ogır-
- 4) -nta burkan kutıña vy(a)k(i)rt alkış
- 5) bulmuş üçün anıñ maitri tip tiyürler(.)
- 6) takı y(i)me danasamati ilig kan şakimun
- 7) burkan şazanıta açiti atl(ı)g
- 8) toyın erdi.. arıg çahşaput
- 9) küzedip bilge bilig erdem
- 10) boşgunup maitri burkan birle
- 11) sokuşlug kut koltı erdi.. anıñ
- 12) amtı ç(a)kr(a)v(a)rt kan erkin türkin
- 13) ıdalap kodup toyın bolup arhant kutı-
- 14) -ña teginti.. bu y(i)me sekiz tümen tört
- 15) miñ iligler begler sekiz tümen tört
- 16) miñ bramanlar.. şakimun burkan şaz-
- 17) -anıta edgü ögli sakınçın esirgençsiz
- 18) köñülin buşı birdiler.. anı üçün
- 19) amtı bay barımlıg evde barkta togdı-
- 20) -lar.. ne y(i)me ıgsız bügsüz tevsiz kür-
- 21) -süz arıg turug köñülin ç(a)hş(a)put küz-
- 22) -edtiler.. anıñ amtı tözün oğušta
- 23) tözde togup körü kanınçsız körtle
- 24) boltılar.. ne y(i)me küvençsiz sevinçsiz
- 25) köñülin bilge bilig erdem boşguntı-

- 26) -lar.. biş yapığ iki y(i)g(i)rmi orunlar töz-
- 27) -in yıldıztın uktılar.. anıñ amtı
- 28) toyın bolup arhant kutıña tegdiler..
- 29) anıñ tüklüg tümenlig kalp ödlerde
- 30) öñre kılmış kuvratmış edgü ayaglı

Çeviri

8a

Maitreya Bodhisatva'yı anlamış olmak gerek. Ne zaman olursa olsun, bütün canlılar üzerine iyi düşünceler beslemiş, o uğurda Buda mutluluğu için, *Skṛ*. Vyākṛti (adlı) (Moner-Williams, 1964, s.1029; Wilkens, 2021, s. 849) kehaneti (iyi niyet okuması) bulmuş olduğu için, onu Maitreya olarak adlandırırlar. Ve yine Dhanasaṃmata (adlı) hükümdar, Śakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde, Aṣṭi adlı rahipti. Arı ahlak kurallarını gözetip bilincini, erdemlerini öğrenip olgunlaştırıp geliştirerek, Maitreya Bodhisatva ile karşılaşmak için ant içmişti. Onun için şimdi, dünya hükümdarlığının kudretini, gücünü bırakıp rahip olarak, Arhant Mutluluğu'na erişti. Bunun yanı sıra, 84000 hükümdar, bey, 84000 Brahman, Śakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde, iyi düşünceyle esirgemeksizin sadaka verdiler. (1-18) Onun için şimdi, (onlar,) zengin evde barkta doğdular. Her şekilde, hastalıksız, sıkıntısız, aldatmacasız arı duru düşünceyle ahlak kurallarını gözettiler. O nedenle de soylu, tözlü ailelerde doğup görülmeye doyulamayacak kadar güzel oldular. Ayrıca, gururlanmadan, şımarmadan bilinçlerini, erdemlerini öğrenip geliştirip olgunlaştırdılar. Beş yapılı (bedenli), on iki yerin tözünü, kökünü anladılar. O nedenle şimdi, (onlar) rahip olup Arhant Mutluluğu'na eriştiler. Onun için de on binlerce yıllık uzun zamanlardan önce yapılmış, denenmiş, yığılmış iyi, saygılı ... (18-30).

8b

- 1) iki türlüğ kılınç yokadmaz yitlinmez..
- 2) ogurı yigi keltükte tınl(ı)g oğlıña
- 3) tüş utlı birür.. takı y(i)me şakimuni bur-
- 4) -kan şazanınta yolta **yorigmalarıg** (yagmalarıg) itgüçiler
- 5) v(i)rh(a)r señrem lin pr(a)yan itgüçiler..
- 6) iglig agrıglar.. yatgu ev itgüçi-
- 7) -ler aş içgü ton etüg tült
- 8) töşek buşı birgüçiler..
- 9) maitri burkan b(e)lgürmiş ödte
- 10) t(e)ñri meñisin meñisin meñileyürler..
- 11) takı y(i)me baçağ olurup sekiz ç(a)hş(a)put

- 12) küzedgüçiler upasiniñ ç(a)hş(a)putın
- 13) küzedgüçiler sr(a)mri sr(a)marançlarnıñ
- 14) toyın ş(i)mnançnıñ ç(a)hş(a)putın küzedgüçi-
- 15) -ler.. maitri burkan birle tuşup nomlug
- 16) meñi meñileyürler.. takı y(i)me şakimun
- 17) burkan şazanınta sudur vinay abidarım
- 18) üç ağılg nom boşgunmış sekiz y(i)g(i)rmi
- 19) oğuşlar.. iki y(i)g(i)rmi orunlarnıñ
- 20) öz tözin kamaglıg tözin adırt-
- 21) -layu uktaçılar.. maitri burkan birle
- 22) tuşup sansardın ozar kutrulurlar.. takı
- 23) y(i)me iligler begler atl(ı)g yüzlüg buy-
- 24) -ruk bütrük inanç tayanç ev idisi
- 25) bolup balık uluş bodun bokunug kul
- 26) küñ y(a)rılık işitteçilerig övkesiz
- 27) aymançsız nomça törüçe açını agrınu
- 28) tutsarlar olar alku maitri burkan
- 29) şazanınta kop kamag emgektin ozar
- 30) kutrulurlar.. kim y(i)me y(a)rılık işitteçi

Çeviri

8b

iki türlü davranış yok olmaz, yitmez. (Onlar,) en iyi, uygun zamanı geldiğinde, kişi oğluna ödülü, semereyi verir. Ve yine Şakyamuni Bodhisatva öğretisi yolunda yürüyenleri düzenleyenler; tapınak, manastır yaptıranlar, hastalıklı, ağır zorluk içinde olanlar (için) hasta evi yaptıranlar; yiyeceği, içeceği, giysiyi, ayakkabıyı, yatağı döşeği sadaka verenler; Maitreya Bodhisatva'nın belirlediği zamanda, Tanrı Mutluluğu'yla mutlu olurlar. Ayrıca, kutsal oruç günlerinde oturup sekiz ahlak kuralını gözetenler, rahiplerin ahlak kurallarını gözetenler, yoga yapanları, rahipleri, rahibelerin ahlak kurallarını gözetenler, Maitreya Bodhisatva'ya denk gelip öğretisi (adlı) mutlulukla sevinir, eğlenirler. (1-16) Yine, Şakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde Sutra, Vinaya, Abhidarmalar'dan oluşan üç yığınlık (temel) öğretisi eserlerini öğrenmiş on sekiz soya mensup olanlar, on iki yerin öz tözünün bütününi ayrıntısıyla anlayanlar, Maitreya Bodhisatva ile denk gelip Samsara'dan kurtulurlar. Bunun yanı sıra, hükümdarlar, beyler, adlı, ünlü yüzlü buyruklar, inançlı, dayanaklı ev koruyucusu olup ülkedeki milleti kulları, köleleri, hizmetçi (cariyeleri), buyrukla hareket eden çalışanları, öfkesiz, korkusuz olarak, öğretisi töresince ağırlayıp (onlara)

saygı gösterirse, onların bütünü Maitreya Bodhisatva'nın öğretisinde bütün acılardan kurtulurlar. Kim, yine buyrukları işiten (çalışan buyrukçular)... (16-30).

altı y(i)g(i)rmi üleş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) kul küñ acunıta togmış erksiz
- 2) türksüz tınl(ı)glar.. beglerin işilerin
- 3) köni köñülin tapınsar udunsar..
- 4) olar alku maitri burkan şazanıta
- 5) kop muñlarıntın ozar kutrulurlar..
- 6) anta ötrü kitumati kent uluştakı
- 7) arşidati puranida ulatı sekiz
- 8) tümen tört miñ buyruk
- 9) begler suryakant erdinide
- 10) eksük k(e)rgek .. suvarnasutr mor-
- 11) -vanti munçuk osuglug şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 12) ilig kanta eksük k(e)rgek erdinilig
- 13) kitumati kent uluş çogsuz *yalınsız* (yalansuz okn)
- 14) bolmışın ukup buyruklar çogın yalın-
- 15) -ın *kunçuy* (kunçu okn) katun ev barkların kodup
- 16) ıdalap miñü kölükke minip ülgüsüz
- 17) sansız balıkl(ı)k boduntın tuzgu aşayu
- 18) kitumati uluştın ünüp supuşpit
- 19) yimişlik tapa barırlar.. yimişlikke
- 20) tegdükte miñü kölüklerintin inip
- 21) toyın bolmak küsüşin t(e)ñri burkan-
- 22) -ka yakın barırlar.. ol ogurda ayag-
- 23) -ka tegimlig maitri burkan sansız tü-
- 24) -men kuvramış kuvragka ezrua ünin
- 25) nom nomlayur erken buyruklarıg körüp

- 26) toyınlarka inçe tip y(a)rılıkayur..
- 27) kördüñüzler mü sizler toyınlar(.) iki
- 28) kadaşları kalın kuvragıg yitiken
- 29) uduzkan buyruklar berü kelmişlerin(.)
- 30) ayaların kavşurup toyınlar inçe tip

Çeviri

9a

bağlı bağımlı kişi varlığında doğup kudretsiz, kimliksiz canlılar, beylere, (onların) eşlerine doğru düşünceyle uyup çalışırsalar, onların bütünü, Maitreya Bodhisatva'nın öğretisinde bütün sıkıntılarından, sorunlarından kurtulurlar. Daha sonra, Katmandu kentindeki *Skr*: Rşidatta (adlı), (Wilkens, 2021, s. 66), *Skr*: Purāṇa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 564) Maitreya'nın öğrencileri ve diğer 84000 buyruk, bey Sūryakānta (adlı) ay taşı cevheri eksik olmuş. *Skr*: Suvarṇasūtra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 635) altın kolye mücevherleri gibi Şakya soylu dünya hükümdarı da eksik olmuş. Cevherli Katmandu kentinin ışıksız, karanlık olmasını anlayıp buyruklar, parlaklıkları, aydınlıklarıyla kunçuyaların hatunların evlerini barklarını bırakıp binek araçlarına binerek, sayısız kentli halktan armağanlar, yiyecekler alıp Katmandu kentinden çıkarak, Supuṣpita (adlı) koruluğuna varırlar. (1-19) O zaman, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, sayısız toplanmış olan öğreti topluluğuna öğretiyi öğretirken buyrukları görüp rahiplere şöyle buyurur: “Gördünüz mü rahipler? İki kardeş, büyük öğreti topluluğunun komutanları, (bizi) görmeye gelmişler.” Ellerin ayalarını birleştirip rahipler şöyle deyip... (19-30).

9b

- 1) ötünürler(.) körü tegintimiz t(e)ñrim..
- 2) t(e)ñrim(.) t(e)ñri t(e)ñrisi maitri burkan
- 3) inçe tip y(a)rılıkayur(:) bular
- 4) ikegü meniñ oñ sol kollarım osug-
- 5) -lug birisi bilge biliglig titsilerim
- 6) ara yigedmiş ikintisi küükelig erdem-
- 7) -ke tegmiş titsilerim ara añ
- 8) yigedmiş utmış ulug türlüg
- 9) titsilerim bolgaylar..
- 10) kaltı vipasi t(e)ñri t(e)ñrisi
- 11) burkannıñ kanti darni atl(ı)g iki
- 12) ulug titsileri erdi(.) şiki burkannıñ
- 13) abibu s(a)nb(a)vi atl(ı)g iki ulug titsi-

- 14) -leri erdi.. visbabu burkannıñ soronı
- 15) utari atl(ı)g iki ulug titsileri
- 16) erdi.. krkasunti burkannıñ s(a)nçıvi utari
- 17) atl(ı)g iki baş başgut titsileri erdi(.)
- 18) kanakamuni burkannıñ buçısi utari
- 19) atl(ı)g iki ulug titsileri erdi.. kaşıp
- 20) burkannıñ tisi b(a)r(a)divaçı atl(ı)g iki
- 21) ulug titsileri erdi.. şakimuni burkan-
- 22) -nıñ sariputri motgalayan atl(ı)g iki
- 23) baş başgut titsileri erdi.. ançulayu
- 24) y(i)me meniñ bular ikegü erşidati .. purnı
- 25) iki ulug titsilerim bolurlar.. anta
- 26) ötrü olar iki buyruklar ulug ağır
- 27) ayamakın ayagka tegimlig maitri bur-
- 28) -kantın toyın dıntar bolgalı boşug kolu
- 29) ötünürler.. t(e)ñri t(e)ñrısı maitri burkan
- 30) inçe tip y(a)rıkayur(:) keliñler keliñler..

Çeviri

9b

içtenlikle, saygıyla yanıt verirler: “Gördük, efendim.” (Bunun üzerine), Tanrı Tanrısı Maitreya Bodhisatva şöyle buyurur: “Bunların ikisi benim sağ ve sol kollarım gibidir. Birisi, bilgili öğrencilerim arasından üstün gelmiş, ikincisi, yetenekli, becerikli öğrencilerim arasından üstün gelmiş büyük, ayrıcalıklı öğrencilerim olacaklar. Nasıl, *Skz.* Vipasyin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 846) Tanrı Tanrısı Bodhisatva’nın *Skz.* Khaṇḍa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 330), *Skz.* Vidyādhara adlı (Wilkens, 2021, s. 245) iki büyük öğrencisi vardı, *Skz.* Śikhin (adlı) Bodhisatva’nın *Skz.* Abhibhū (adlı) (Wilkens, 2021, s. 1), *Skz.* Saṃbhava adlı (Wilkens, 2021, s. 579) iki büyük öğrencisi vardı, *Skz.* Viśvabhū (adlı) (Wilkens, 2021, s. 847) Bodhisatva’nın *Skz.* Śroṇa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 656), *Skz.* Uttara adlı (Wilkens, 2021, s. 806) iki büyük öğrencisi vardı, (1-16) *Skz.* Krakucchanda (adlı) Bodhisatva’nın *Skz.* Saṃjīva (adlı) (Wilkens, 2021, s. 578), *Skz.* Uttara adlı baş öğretici olan öğrencisi vardı, *Skz.* Kanakamuni (adlı) Bodhisatva’nın *Skz.* Bhujisya adlı (Wilkens, 2021, s. 195), *Skz.* Uttara adlı iki büyük öğrencisi vardı, Kaşyapa Buda’nın *Skz.* Bharadvāja (adlı) (Wilkens, 2021, s. 142), *Çn.* di zang (Wilkens, 2021, s. 724) adlı iki büyük öğrencisi vardı, Śakyamuni Bodhisatva’nın Sariputra, Motgalayana adı iki baş öğretici öğrencisi vardı(ysa), aynı şekilde benim de, bunları ikisi, Rşidatta, Purāṇa, iki büyük öğrencim olurlar. Ardından, o iki buyruk, büyük

saygıyla saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'nın rahip olması (nedeniyle ona yakınlaşmak için) izin istediler. Tanrı Tanrısı Maitreya Bodhisatva şöyle buyurdu: Gelin! Gelin!... (16-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) toyınlar kedmiş tonuñuzlar kraza ton
- 2) bolzun(.) arıg (a)hş(a)put küzediñler..
- 3) bu munça sav y(a)rılıkadukta kerti körkleri
- 4) yitlinip toyın körkın b(e)lgölüg bolur-
- 5) -lar.. sansız tümen kalp ödlerde berü
- 6) maitri burkannıñ edgüsiñe başutçı
- 7) bolmışları üçün ilkide
- 8) ertmiş burkanlarınñ nomınta
- 9) dındar bolup üç aglıg
- 10) nom boşgunmışları üçün iki y(i)g(i)rmi
- 11) oğuşlug biş yapıglarıg adıra ö-
- 12) -düre udukları üçün maitri burkan-
- 13) -dın tört kirtü nom işitmişte ök
- 14) altun öñlüg altun kırtışlıg
- 15) ulug türlüg arhantlar bolurlar(.) takı
- 16) kalmış buyruklar.. y(i)me öküş acun-
- 17) -larda üç erdini ögüg kañıg tapınmış
- 18) udunmış üçün burkan körkın itip v(i)r-
- 19) -har yirin sıpırmış üçün nom işitip
- 20) nom bitig bitimiş üçün ton etüg aş
- 21) içgü buşı birmiş üçün kars ikin et'öz-
- 22) -lüg ulug erdemlig arhantlar bolurlar..
- 23) anta basa brahmayu purohit inçe
- 24) işitür(:) meniñ ogullug erdinim burkan
- 25) kutın bulup nomlug tilgen tevirmiş(.)

- 26) şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan başın sekiz
- 27) tümen tört miñ iligler begler..
- 28) arşidati purani başlap sekiz tümen
- 29) tört miñ bramanlar alku .. iletmek
- 30) begetmek erk türk ev barkıg ıdalap

Çeviri

10a

rahipler, giymiş olduğunuz giysiler rahip giysisi olsun! Arı ahlak kurallarını gözetin!” Bu şekilde buyurduktan sonra o andaki görünüşleri yitip rahip görünüşleri belirdi. Sayısız uzun zamanlardan beri, Maitreya Bodhisatva’nın iyiliği için yardımcı oldukları için, daha önce gelmiş Bodhisatvaların öğretilerinde dindar olup üç türlü öğreti eserini (sutra, vinaya, abhidharma) öğrendikleri için, on iki soylu beş bedenleri seçilmiş, uyanık olduğu için, Maitreya Bodhisatva’dan dört gerçek, doğru öğretiyi işittiklerinde, altın renkli, altın yüzlü, yüce seçkin Arhant olurlar. (1-15) Yine, kalmış olan buyruklar da pek çok varlık biçimlerinde, üç cevhere, anne babaya saygı gösterdikleri, onlara çalıştıkları için, Buda heykeli yapıp tapınağı temizledikleri için, öğretiyi işitip öğreti kitabı yazdıkları için, giysileri, yiyecek, içecekleri sadaka olarak verdikleri için, yünlü kumaş ölçüsünde (değerli) bedenleri(yle) yüce erdemli Arhant olurlar. Daha sonra, Brahmayu Purohit şöyle işitir: “Benim, oğul (adlı) cevherim Buda Mutluluğu’nu bulup öğreti (adlı) tekerleği döndürmüş. Şankha dünya hükümdarı başta olmak üzere, 84000 hükümdar, bey; Rşidatta, Purāṇa başta olmak üzere 84000 Brahmanların bütünü, beyliklerini yürütmeyi, kudretle egemen olmayı bırakarak, evden barktan çıkıp... (15-30).

10b

- 1) kodup toyın bolmagay taplap arhant
- 2) kutın bulmuşlar.. m(e)n yana ne işke
- 3) prohit ornın kodup ogullug erdinim
- 4) nomınta toyın bolmaz m(e)n(.) inçip y(i)me
- 5) m(e)n igitmiş tikmiş burkanlıg pariçatır..
- 6) sögüt kut bulmak ülüşlög hua
- 7) çeçek yırtınçüde yagıtur..
- 8) ada tuda tınl(ı)glar
- 9) anıñ köligesinte olurup
- 10) ögirürler.. sevinürler(.) m(e)n
- 11) yana nızvanılıg kün t(e)ñri çoğıña
- 12) kıvısıña isirkenser m(e)n yaramagay..

- 13) ötrü maitri burkan kañi brahmayu
- 14) purohit sekiz tümen tört miñ
- 15) purohit bramanlar.. erkin türkin
- 16) erdinilig evlerin kodup ıdalap ulug
- 17) tikin ağır ayag teginü kitumati balık-
- 18) -tın ünüp supuşpit yimişlikke
- 19) barır.. anta ötrü tükel bilge maitri
- 20) burkan inçe sakınç sakınur(.) ilkide
- 21) ertmiş burkanlar mahasamaç atl(ı)g sudu-
- 22) -rug nomladılar.. kin keligme burkanlar
- 23) y(i)me inçe ök nomlayurlar.. m(e)n y(i)me
- 24) amtı nomlamışım k(e)rgek.. ötrü sekiz
- 25) tümen tört miñ tü tübisinte
- 26) yaruklar ıdıp vizirlik örgün üze
- 27) olurup mahasamaç sudur nomlagalı köñ-
- 28) -ül öritip.. anıñ ara yir tepreyür..
- 29) t(e)ñriler orduları ırgalur yaruk yalt-

Çeviri

10b

rahip olmayacakken isteyerek, Arhant Mutluluğu'nu bulmuşlar. Ben de neden Purohita (koruyuculuk) yerini bırakıp oğul adlı cevherimin öğretisinde rahip olmuyorum. Böylece, benim beslemiş, doyurmuş (olduğum) Buda (adlı) *Skṛ*: Pārijāta (adlı) cennet ağacı (Wilkens, 2021, s. 552) altında mutluluğu bulmak kısmetiyle lotus çiçeklerini yeryüzünde yağdırır. Tehlikede, sıkıntıda olan canlılar onun gölgesinde oturup sevinirler. Ben de ihtiras, hırs (adlı) Gün Tanrı parlaklığına, ışığına ısınırsam (bana) yaramayacak, uygun olmayacak.” Daha sonra, Maitreya Bodhisatva'nın babası Brahmayu Purohit (ve) 84000 koruyucu Brahman, kudretli evlerini bırakıp yüce, büyük saygı gösterisiyle Katmandu kentinden çıkıp Supuşpita (adlı) koruluğa varır. (1-19) Ardından, üstün bilge Maitreya Bodhisatva şöyle düşünür: “Daha önce gelmiş Bodhisatvalar, Mahāsamāja-Sūtra (adlı) öğretici kitabını öğretiler. Sonra gelen Bodhisatvalar da (onu) aynı biçimde öğretiyorlar. Benim de şimdi, (onu) öğretmem gerek.” Sonra 84000 saç telinin dibinden parlak ışıklar çıkıp elmas taht üzerine oturarak, Mahāsamāja-Sūtra (adlı) öğretici kitabını öğretmek için aşırı istekli olup ... o arada yer sallanır. Tanrıların sarayları yerinden oynar. Parlak aydınlık- ... (19-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) -rıglar **ontın** (ontun okn) sıñar uluşlarda yadı-
- 2) -lur.. üstün öñ alkınçusı t(e)ñri
- 3) yirinte erklig kan ordusiña tegi..
- 4) ulug küçlüg t(e)ñriler supuşpit
- 5) yimişlikte yıgılurlar.. ötrü tü-
- 6) -kel bilge maitri burkan erüş öküş
- 7) toyın kuvrag t(e)ñri kuvragı-
- 8) -ña mahasamaç sudurug nomlag-
- 9) -alı başlayur.. anıñ ara
- 10) brahmayu purohit sansız tümen
- 11) yal(a)ñuklar birle tegriklep supuşpit
- 12) yimişlikniñ öñtün kapığıña yakı-
- 13) -n tegir.. ötrü tritraştri maharaç
- 14) erüş öküş k(an)tarvılar uruñutları bir-
- 15) -le tegriklep brahmayu purohit utru-
- 16) -sınta turup inçe tip tiyür(:) tur tur
- 17) tözünüm(,) akru akru sav sözle! nom
- 18) tıñladaçı kutluglarka ada tuda
- 19) bolmazun(.) ulug küçlüg ezrua hormuz-
- 20) -ta t(e)ñriler ş(i)mnu t(e)ñri ulatı altı kat
- 21) t(e)ñri yirinteki hormuzta t(e)ñri başın upintri
- 22) t(e)ñri vişnu mahişvari huma sasi ög
- 23) işi kün ay t(e)ñriler **asuralar** (usuriler okn) begleri
- 24) talım karakuş begleri luu kanları sakari
- 25) begitler kanı erklig kan alku munta yığı-
- 26) -lmış erürler.. inçip y(i)me alpın emgekin
- 27) udumbar çeçekke yöleşı burkanlar yirtinçü-
- 28) -de belgülüg bolurlar.. anta takı artuk-

29) -rak nom erdinisi işitgeli bolmak erür..

30) anıñ amtı t(e)ñri kuvragın inç id(.)

Çeviri

11a

-lar her yöndeki ülkelere yayılır. Üstte renk, şekil (adlı) Tanrı Yeri'nden kudretli hükümdar saraylarına dek, büyük, güçlü tanrılar Supuşıpita (adlı) korulukta bir araya gelirler. Daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, rahip topluluğuna, tanrılar topluluğuna Mahāsamāja-Sūtra (adlı) öğreti kitabını öğretmeye başlar. O arada Brahmayu Purohit, sayısız insan topluluğuyla bir araya gelip Supuşıpita (adlı) koruluğun doğu kapısına yaklaşır. Sonra, *TochA* dhr̥dhirāṣṭre ~ dhr̥dhirāṣṭr ; *TochB* dhr̥tirāṣṭre ; *Skr.* Dh̥tirāṣṭra (adlı) ilahi kral, pek çok gök çalgıcısı, (onların) savaşçıları, komutanlarıyla bir araya gelip Brahmayu Purohit'in karşısında durup şöyle der(1-16): "Dur! Dur! Soylum! Yavaş yavaş söyle! Öğretiyi dinleyen canlılar için sıkıntı, (anlaşılmazlık) olmasın. Yüce, güçlü Ezrua, Hormuzta Tanrılar, Şeytan Mara ve altı katlı Tanrı Yeri'ndeki başta *Skr.* Upendra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 802) Tanrı olmak üzere, Vişnu, *Skr.* *TochB* mahiśvare < *Skr.* Maheśvara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 464) Şiva, Tanrıça Umay, çömlekçi, annesi, eşi, Gün, Ay Tanrılar, Asura beyleri, yırtıcı kuşların hükümdarı (Garuda), Ejderha hanları, *TochA/B* sāgare < *Skr.* Sāgara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 573) Ejderha hanın beyleri, kudretli hanlar bütünü bir araya gelmişler. Böylelikle, zor bulunan, güç elde edilen Udumbara (adlı) çiçeğe benzeyen Bodhisatvalar, yeryüzünde belirirler. Bunların dışındakiler, fazlasıyla öğreti (adlı) cevheri işitmek, anlamak olmalıdır. Onun için şimdi, Tanrılar topluluğuna esenlik, sağlık gönder. (16-30).

11b

- 1) nom işitzünler.. brahmayu purohit
- 2) inçe tip ayur.. s(e)n kim erürs(e)n..
- 3) dritirāṣṭri maharaç inçe tip ayur..
- 4) m(e)n öñtün yñak ulug balıklarığ
- 5) kügüçi küzedgüçi k(a)nt(a)rvılar üze
- 6) erklig dritiraṣṭri atl(ı)g t(e)ñriler
- 7) iligi m(e)n(.) amtı t(e)ñri
- 8) t(e)ñrisi burkannıñ
- 9) öñtün kapıgın küz-
- 10) -edür m(e)n(.) ötrü brahmayu purohit
- 11) anta evrilip supuşıpit yimişlik-
- 12) -niñ kün ortudıñkı kapıgıña tegir(.)
- 13) anta y(i)me virutiki maharaç kumbanti-
- 14) -lar uruñutları birle tegriklep t(e)ñri

- 15) t(e)ñrisi burkan kañın tıda inçe tip
- 16) sözleyür.. tur tur kança barır s(e)n(.)
- 17) ondın sıñardıñkı ulug küçlüg t(e)ñri-
- 18) -ler t(e)ñri katunları yığılıp kuvralıp
- 19) tüklüg tümenlig toylap t(e)ñri
- 20) t(e)ñrisi burkan tegre olurup nom
- 21) tıñlayurlar(.) anıñ sen nom tıñlag-
- 22) -alı ada kılma.. öñi tur(.) brahmayu
- 23) purohit sen kim sen tip ayur..
- 24) virutiki maharaç inçe tip tiyür(.) m(e)n
- 25) kün ortudın yıñak uluşlar balık-
- 26) -lar kügüçi küzedçi kumbantılar
- 27) üze erklig türklüg virutiki atl(ı)g
- 28) t(e)ñri iligi m(e)n(.) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 29) -nıñ kapıgçısı bolup tapıg udug
- 30) teginür m(e)n(.) anı işitip brahmayu purohit

Çeviri

11b

öğretiyi işitsinler, anlasınlar.” Brahmayu Purohit şöyle der: “Sen kimsin?” Dhṛtirāṣṭra (adlı) ilahi kral şöyle yanıtlar: “Ben, doğudaki kentleri koruyup gözeten ilahi gök çalgıcıları üzerinde buyruğu, kudreti olan, Dhṛtirāṣṭra adlı tanrılar hükümdarıyım. Şimdi Tanrı Tanrısı Buda’nın doğudaki kapısını gözetiyorum.” Ardından Brahmayu Purohit, oradan dönüp Supuṣpita (adlı) koruluğun gün ortasındaki (güneydeki) kapısına ulaşır. Orada da *Skz*: Virūdhaka (adlı) kral, ara varlıklar, (onların) savaşçılarıyla bir araya gelip Tanrı Tanrısı Buda’nın babasını durdurmak için şöyle söyler(1-16): “Dur! Dur! Nereye gidiyorsun?” Doğudaki yüce, güçlü tanrılar, tanrı hatunları, bir araya gelerek, on binlercesi toplanarak, Tanrı Tanrısı Buda’nın çevresinde oturup öğretiyi dinliyorlar. O nedenle sen, öğretiyi dinlemek için engel çıkarma. Buradan ayrılma!” Brahmayu Purohit “Sen kimsin?” diyerek sorar. Virūdhaka (adlı) kral, şöyle yanıtlar: “Ben, güneydeki ülkeleri koruyan, gözeten ara varlıklar üzerine buyruğu olan kudretli Virūdhaka adlı kralım, Tanrı hükümdarıyım. Tanrı Tanrısı Buda’nın kapıcısı olup onun için çalışıyorum.” Onu işitip Brahmayu Purohit ... (16-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

... .. (1. - 9. satırlar arası eksik)

- 10) -meksiz köñülin ayaların kavşurup
- 11) t(e)ñri t(e)ñrisi burkan yüzi tapa
- 12) körü nomlug noş suvsuş aşayur...
- 13) anıñ s(e)n tegimsiz s(e)n t(e)ñri kuvragı-
- 14) -nıñ nom işitmekiñe ada kılğalı
- 15) brahmayu purohit kim s(e)n tip
- 16) ayıtur.. virupaksi m(a)haraç
- 17) inçe tip sözleyür...
- 18) kün batsıktıñkı uluş balık-
- 19) -larıg küyü küzedü tutğalı luular
- 20) üze erk türk-
- 21) -lüg virupaksi atl(ı)g t(e)ñriler
- 22) iligi m(e)n.. t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 23) -nıñ kapıgın küzedür m(e)n.. ötrü
- 24) brahmayu purohit artukta artukrak
- 25) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg körgeli küseyü
- 26) kergeyü.. antaran tegzinip supuşpit
- 27) yimişlikniñ tagdın kapıgıña yakın
- 28) barır.. anta y(i)me vayşıravani maharaç
- 29) yekler uruñutları birle tegrik-
- 30) -lep t(e)ñri t(e)ñrisi burkan kañın tıda

Çeviri

12a

-meksiz düşünceyle ellerinin ayalarını birleştirerek, Tanrı Tanrısı Buda'nın yüzünü görüp öğretti (adlı) hoş, tatlı suyu içer. Onun için sen, Tanrı topluğunun öğretiyi işitip, anlamasına engel olamazsın." "Brahmayu Purohit sen kimsin?" diye sorar. *TochA* virüpākşe < *Skr.* Virüpākṣa (adlı) ilahi kral, şöyle söyler: "Batıdaki ülkelerin kentlerini koruyup gözetmek için, ejderhalar üzerinde buyruğu olan kudretli Virüpākṣa adlı tanrılar hükümdarıyım, kralıyım. Tanrı Tanrısı Buda'nın kapısını gözetiyorum." Daha sonra, Brahmayu Purohit, inanç açısından çok güçlü Tanrı Tanrısı Buda'yı görmek gerektiğini düşünüp oradan dönerek, Supuşpita (adlı) koruluğun dağ yönündeki

kapısına gider. Orada *Skr.* Vaiśravaṇa (adlı) kral, şeytanlar, savaşçılarla birlikte bir araya gelip Tanrı Tanrısı Buda'nın babasını durdurmak için ...

12b

- 1) inçe tip tiyür.. tur tur purohit(,) t(e)ñri
- 2) t(e)ñrisi burkan sansız tümen ulug
- 3) sudurug t(e)ñrilerke mahasamaç
- 4) sudurug nomlayu y(a)rlıkar.. anıñ s(e)n
- 5) ada kılma kite tur.. anı işitip
- 6) brahmayu purohit umugı üzülenmiş
- 7) osuglug emgeklig bolup inçe tip
- 8) tiyür.. t(e)ñri t(e)ñrisi beg oglum, kop
- 9) kamag tınl(ı)glarnıñ umugı ımagı og-
- 10) -lum, sini körgeli küseyü karı kañıñ
- 11) linhua çeçek tegre tegzinür
- 12) arı osuglug yimişlik tegre
- 13) tegzinür.. alkuka tüp tüz y(a)rlı-
- 14) -kançuçı biligin erür.. inçe ök mu
- 15) körü tutar s(e)n, anı işitip tañ
- 16) -garu uka y(a)rlıkadaçı t(e)ñri
- 17) t(e)ñrisi burkan ezrua ünin
- 18) vayşirvan maharaçığ okıp
- 19) inçe tip y(a)rlıkar: kubiri t(e)ñri t(e)ñrisi
- 20) burkan atasın yimişlikke kireli
- 21) ıdıñ maña yakın kelzün nom
- 22) işitzün.. anı işitip brahmayu puro-
- 23) -hit işig özin bulmış osuglug
- 24) ögirü sevinü sekiz tümen tört
- 25) miñ purohitler birle yimişlikte
- 26) kirür.. ötrü ol t(e)ñri kuvragı t(e)ñri
- 27) t(e)ñrisi burkanka eyemenmekin kañıñ

- 28) yol birürler.. anta ötrü brahmayu
29) purohit ulug ağır ayamakın t(e)ñri
30) t(e)ñrisi burkan adakña yinçürü

Çeviri

12b

şöyle der: “Dur! Dur! Purohit! Sınırsız büyük öğreti kitaplarını, Mahāsamāja-Sūtra (adlı) öğreti kitabını tanrılara (efendilere) öğretir. Onun için sen, (ona) engel olma. Yerinde kal.” Onu dinleyerek Brahmayu Purohit, umudu kırılmış gibi acı duyup şöyle der: “Tanrı Tanrısı bey oğlum! Bütün canlıların umudu dayanağı oğlum! Seni görmek isteyerek, yaşlı Baban, lotus çiçeğinin çevresinde döndüğü arılığa benzer şekilde koruluğun çevresinde döner. Her şeyiyle doğru olan acıma duygusuyla yapar. Bunu uygun buluyor musun sen?”(1-15) Onu işitip şaşırarak, (durumu) anlayan Tanrı Tanrısı Buda, Ezrua sesiyle Vaiśravaṇa (adlı) kralı çağırıp şöyle buyurur: “*Skr.* Kubera (adlı) (Wilkens, 2021, s. 418) Tanrı, Tanrı Tanrısı Buda’nın babasını koruluğa girmesi için gönder! Bana doğru gelsin! Öğretiyi dinlesin!” Onu dinleyip Brahmayu Purohit yeniden doğmuş gibi sevinip 84000 Purohit’le birlikte koruluğa girer. Sonra o Tanrı topluluğu, Tanrı Tanrısı Buda için çekinerek babasına yol verirler. Ardından, Brahmayu Purohit, büyük saygıyla Tanrı Tanrısı Buda’nın ayağına eğilip ... (15-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) yükünüp ayasın kavşurup inçe ötüg
- 2) ötünür.. t(e)ñrim siz yal(a)ñuk acunlug
- 3) öz birdeçi kañıñızka savlıg öz
- 4) biriñ(.) etlig kanlıg et’öziñiz-
- 5) -ni igitdeçi beltdürteçi atañızka
- 6) nomlug edgülüg et’öz biriñ(.) amtı
- 7) siziñ nomuñuzda toyın
- 8) bolayın arıg ç(a)hş(a)put
- 9) küzedeyin(.) t(e)ñri t(e)ñrisi
- 10) burkan inçe tip y(a)rılıkayur..
- 11) keliñler sizler toyınlar.. arıg
- 12) ç(a)hş(a)put küzediñler(.) ol inçe y(a)rılık
- 13) y(a)rılıkadukta brahmayu purohit başlayu

- 14) sekiz tümen tört miñ purohit-
- 15) -lerniñ kerti körkleri meñizleri yitli-
- 16) -nip toyın körkün belgölüg bolur-
- 17) -lar.. emgek tözlüg biş yapıgıg
- 18) ... tözlüg biş yapıgıg
- 19) üzmelep nirvanıg tanuklap sekiz tü-
- 20) -rlüg tözün yolug bışurup tokuz on
- 21) artuk sekiz nızvanıların kirlerin
- 22) köñüllerinte arıtıp altın öñ-
- 23) -lüg altın kırtışlıg üç türlüg
- 24) böğölüg edremke tegmiş ulug küç
- 25) -lüg arhant kutın bulurlar.. kim
- 26) kayu amtı şakimun burkan şazanında
- 27) bramanlar nomın törüsin körümin
- 28) kodup burkan nomında süzük köñül-
- 29) -in buşı birip ç(a)hş(a)put küz-
- 30) -edip bilge bilig boşgunsarlar.. üç

Çeviri

13a

ellerinin ayalarını birleştirip şöyle istekte bulunur: “Efendim siz, insan olarak varlığını size veren babanıza söz verin. Etli kanlı bedeninizi besleyen, geliştiren, büyüten atanıza öğretti (adlı) iyilik bedeninizi (varlığını) sunun. Şimdi, sizin öğretinizde rahip olayım. Arı ahlak kurallarını gözeteyim.” Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurur: “Geliniz, rahipler. Arı ahlak kurallarını gözetiniz.” O, bu şekilde buyurduğunda, Brahmayu Purohit başta olmak üzere, 84000 Purohit (koruyucunun) güzel görünüşleri yitip rahip görünüşleri belirir. (1-17) Acı tözlü, beş yapılı bedenleri... tözlü beş yapılı bedenleri dağılıp Nirvana’yı tanımlayarak, sekiz türlü doğru, gerçek yolu öğrenip uygulayarak, 98 ihtirası, hırsı, kiri, düşüncelerinden, gönüllerinden arıtıp altın renkli, altın görünüşlü, üç türlü bilgeliğin erdemine ulaşmış yüce, güçlü Arhant Mutluluğu’nu bulurlar. Eğer, şimdi Şakyamuni Bodhisatva öğretisinde, Brahmanlar öğretiyi, töresini, kökünü bırakıp Buda öğretisinde arı düşünceyle sadaka vererek, ahlak kurallarını gözetip bilinçlenirlerse, üç ... (17-30).

13b

- 1) erdinig tapıgın tapınıp v(i)rhar señ-
- 2) -rem lin *p(a)ryan* (pryan okn) itser.. irinç y(a)rılık

- 3) tınl(ı)glarığ sevser amrasarlar.. iglig
- 4) agrıglığ tınl(ı)glarığ tapınsalar udunsar-
- 5) -lar.. alku tınl(ı)glar üze edgü ög-
- 6) -li sakınç sakınsarlar.. adnagug
- 7) ayıg yavlak törüdin tıdıp
- 8) edgü bilge bilig boşgur-
- 9) -sarlar.. ol tınl(ı)glar..
- 10) alku maitri burkan kañı
- 11) brahmayu purohitniñ sekiz tümen
- 12) tört miñ kuvragları bolup arhant
- 13) kutıña tegirler.. y(i)me ol ödün
- 14) t(e)ñri t(e)ñrisi maitri burkannıñ oğlu
- 15) sekiz tümen tört miñ braman-
- 16) -lar urılarıña şast(a)r bilge bilig
- 17) boşgurdaçı közünür ezrua t(e)ñri os-
- 18) -uglug.. sumani atl(ı)g ınal...iş-
- 19) -dür.. meniñ kañlıg erdinim burkan
- 20) burkan kutın bulup nomlug tilgen
- 21) tevirmişine şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig
- 22) kanda ulatı erüş öküş erklig
- 23) türlüg yal(a)ñuklar.. toyın dıntar
- 24) bolmışlar.. amtı m(e)n y(i)me negülüg
- 25) toyın bolmaz m(e)n.. ötrü sumani ınal
- 26) sekiz tümen tört miñ titsileri
- 27) urılar birle erdinilig evlerin bark-
- 28) -ların kodup telim öküş tınl(ı)glardın
- 29) ağır ayag teginü kitumati kent
- 30) uluştın ünüp supuşpit yimişlik-

Çeviri

cevherin saygısıyla çalışıp tapınak, *Skṛ*: Layana (Moner-Williams, 1964, s.903; Wilkens, 2021, s. 452) (adlı) rahip hücreyi yaptıırırsa, kötü, fena canlılara (dahi) sevgi beslese, (Yine onlar), hastalıklı canlılara saygıyla yardım ederseler, bütün canlılar üzerine iyi düşünce beslerseler, başkalarını kötü töreden ayırarak, (onlara) iyi, yararlı bilinci öğretirseler, o canlıların bütünü Maitreya Bodhisatva'nın babası Brahmayu Purohit'in 84000 kişiden oluşan topluluğuna katılıp Arhant Mutluluğu'na erişirler. Yine o zaman, Tanrı Tanrısı Maitreya Bodhisatva'nın oğlu, 84000 Brahman oğluna öğretti bilincini öğreten Ezrua Tanrı gibi görünür. (1-16) Sumani adlı buyruk, ... işitir. Benim baba (adlı, ünvanlı) cevherim Buda, Buda Mutluluğu'nu bulup öğretti (adlı) tekerleği döndürerek, Şakya dünya hükümdarı ve pek çok kudretli, güçlü insanlar, rahip olmuşlar. Şimdi, ben de neden rahip olmuyorum?" Daha sonra, Sumani Buyruk, 84000 öğrencisi, kardeşleriyle birlikte cevherli evlerini bırakıp pek çok canlıdan saygı görerek, Katmandu kentinden çıkıp Supuṣpita (adlı) korulu- ... (16-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) -ke barırlar.. t(e)ñri burkan adakınta
- 2) yinçürü töpün yükünüp edgü nom işitip
- 3) toyın bolup arhant kutıña tegirler..
- 4) t(e)ñri burkanmıñ arıg ç(a)hş(a)p-
- 5) -utın küzedteçi titsiler erser..
- 6) alkuda baştın sumani arhant bolur(.)
- 7) kim kayu bu ödün şakimuni
- 8) burkan şazanınta arıg
- 9) ç(a)hş(a)put küzedser.. buşı
- 10) birser bilge bilig boşgunsar
- 11) yol itser.. yir sıpırsar v(i)rhar señrem
- 12) şal çozal itser.. sapsar suvasar yörü-
- 13) -ñ topırak tokısar bedizeser.. burkan
- 14) körkin suvka kigürser.. yıdın tüt-
- 15) -sükin tapınsar.. kimbag yapşursar ig
- 16) agrıglıg kişig satıgsız tersiz içgü
- 17) ot öntürüp emleser otasar ayag-

- 18) -ka çiltegke tegimlig tınl(ı)glarig
- 19) ayagsız tod tolı kılmasar ögüg
- 20) kañig tapınsar udunsarlar ol edgü
- 21) kılınç küçinte munta et'öz kodsar
- 22) t(e)ñri yirinte togarlar.. t(e)ñri meñisin
- 23) meñileyürler.. kayu ödün maitri
- 24) burkan yirtinçüde belgürser t(e)ñri
- 25) yirinte kodı inip sumani ınal birle
- 26) tuşup altun öñlüg altun kır-
- 27) -tışlıg arhantlar bolur.. anta
- 28) ötrü kitumati kent uluştakı şanki
- 29) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kannıñ yašovati atl(ı)g
- 30) kunçuylar erdinisi inçe işitür.. t(e)ñri

Çeviri

14a

-ğa varırlar. Tanrı Buda'nın ayağına saygıyla eğilip iyi öğretiyi işiterek, rahip olup Arhant Mutluluğu'na erişirler. Tanrı Buda'nın arı ahlak kurallarını gözetken öğrencilerse, başta Sumani olmak üzere, bütünü Arhant olur. Kim, ne zaman Şakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde arı ahlak kurallarını gözetirse, sadaka verirse, bilinç kazanırsa, yol yapar, yerleri süpürürse, tapınak, manastırda toplantı, yemek salonu yaptırırsa, bitkileri sulasa, ak toprağı işleyip güzelleştirse, verimli kılsa, Buda güzelliğiyle suya girerse, tütsü tüttürüp ibadet ederse, (1-15) altın yaprak yapıştırırsa, hastalıklı kişiyi acı çektiirmeden (ilaç) içirip ateşini ortaya çıkarıp iyileştirse, saygıdeğer, değerli canlıları değersiz, saygısız kılmasa, anneye babaya saygı gösterip, (onlar) için çalışsa, o iyi davranış nedeniyle burada bedenlerini bırakıp, Tanrı Yeri'nde yeniden doğarlar. Tanrı Mutluluğu'yla sevinirler. Ne zaman Maitreya Bodhisatva yeryüzünde belirse, Tanrı Yeri'nden inip Sumani Buyruk ile denk gelip altın renkli, altın yüzlü Arhant olur. Ondan sonra, Katmandu kentindeki Şakya (soylu) dünya hükümdarının Yašovati adlı Kunçuy (prenses) (ünvanlı) cevheri şöyle işitir: "Tanrı... (15-30).

14b

- 1) t(e)ñrisi maitri burkan yirtinçüde
- 2) belgürmişine şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan
- 3) yiti erdinisin ıdalap maitri burkan
- 4) nomınta toyın bolmış.. ötrü inçe
- 5) sakınç sakınur.. maña y(i)me okşatı

- 6) ermez.. kim şanki ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kanda
- 7) öñi ödrülüp orduta karşı-
- 8) -da olursar m(e)n(.) anıñ
- 9) m(e)n y(i)me ş(i)mnanç bolayın(.)
- 10) ötrü yašovati kunçuyar erdini-
- 11) -si sekiz tümen tört miñ ç(a)kr(a)v(a)rt
- 12) ilig kannıñ kunçuy katunların yığıp
- 13) inçe tip y(a)rılıkayur.. inçe ukuñlar..
- 14) sizler tözünlerim.. ayagka tegi-
- 15) -mlig maitri bodis(a)v(a)t burkan kutın
- 16) bulmış(.) ol ogurda şanki ç(a)kr(a)v(a)rt
- 17) ilig kan bizni kodup ıdalap toyın
- 18) boltı.. y(i)me m(e)n bazasıta
- 19) ordu karşı kodup ş(i)mnanç bolur m(e)n(.)
- 20) sizler y(i)me et'özüñüzlerke edgü-
- 21) -lugin körü iş işleñler.. katunlar
- 22) inçe tip tiyürler.. biz y(i)me siziñte
- 23) ödrülür öñi munta kalmaz biz(.) sizni
- 24) birle ş(i)mnanç bolur biz.. ötrü yašovati
- 25) katun linhua çeçeklig otrukların
- 26) tegriklemiş kut t(e)ñrısı osuglug sekiz
- 27) tümen tört miñ kunçuy katunlar
- 28) birle ediz karşıdın inip yavaş miñü-
- 29) -lüglerke minip sansız tümen kitumati
- 30) kent uluştakı yal(a)ñuklardın ayag

Çeviri

14b

Tanrısı Buda'nın yeryüzünde belirmesi nedeniyle Şakya dünya hükümdarı, yedi cevherini bırakıp Maitreya Bodhisatva öğretisinde rahip olmuş.” Ardından şöyle düşünür: “Şakya dünya hükümdarından ayrılıp sarayda oturursam, bu benim için uygun olmaz. O nedenle ben de rahibe olayım.” Sonra Yašovati (adlı) kunçuyar cevheri, 84000 hatunu toplayıp (onlara) şöyle buyurur:

“Siz soylularım, iyice anlayın! Saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, Buda Mutluluğu'nu bulmuş. (1-15). O uğurda, Şakya dünya hükümdarı, (da) bizi bırakıp rahip oldu. Ben de o yolda sarayı bırakıp rahibe oluyorum. Siz de öz bedenleriniz için (bu) iyiliği görüp anlayıp uygulayın.” Hatunlar şöyle derler: “Biz de sizden ayrılıp burada kalamayız. Sizinle birlikte rahibe oluruz.” Sonra Yaşovati Hatun, lotus çiçekli adaların bir araya gelmesiyle (oluşmuş) Kut (adlı) Tanrı gibi 84000 kunçuy, hep beraber yüksek saraydan seçkin binek araçlarına binerek, Katmandu kentindeki sayısız insandan saygı görüp... (15-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş biş y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a

- 1) çilteg alıp balıktın ünüp supuşpit
- 2) yimişlik kapığıña tegirler(.) kentü
- 3) kentü miñü kölüklerinte inip yorı-
- 4) -yurlar(.) linhua çeçeklig köl osug-
- 5) -lug kayudın sıñar t(e)ñri t(e)ñrиси bur-
- 6) -kan erser.. antın sıñar yakın
- 7) barırlar.. yakın tegdük-
- 8) -te t(e)ñri t(e)ñrиси burkan
- 9) adakınta yinçürü töpün
- 10) yükünüp yılınça yumşak ayalar-
- 11) -ın kavşurup inçe tip ötünürler..
- 12) kop kamağ tınl(ı)glar üze y(a)rlıkançuçı
- 13) biligin yüz kalp üç asanki ödte
- 14) edgü kılınç yıgdıñız t(e)ñrim(.) anıñ
- 15) tüşinte tüzkerinçsiz burkan kutın
- 16) bultuñuz .. amtı alku tınl(ı)glarka
- 17) nomlug ülüş üleyürsiz..
- 18) apam birök kunçuylar et'özin
- 19) siziñ edgülüg öñ ülügüñüzni
- 20) bulgumuz bar erser(.) biriñ biziñe
- 21) dıntar bolmak ülüş(.) siziñ y(a)rlıka-
- 22) -mış ç(a)hş(a)putuñuznı arıg küzedelim(.)

- 23) anta ötrü tüköl bilge maitri
- 24) burkan yaşovati kunçuyar erdinisi baş-
- 25) -lap sekiz tümen tört miñ
- 26) katunlarka üç ınag birip.. ş(i)mnanç
- 27) kılı y(a)rılıkar.. ötrü inçe tip nom
- 28) nomlayur(.) bu et'öz içinte saç tü
- 29) et.. ...yin siñir tamar..
- 30) kuvragı yüz yakrı miyi yogun

Çeviri

15a

kentten ayrılarak, Supuşpita (adlı) koruluğun kapısına ulaşırlar. Kendi binek araçlarından inip yürürler. Lotus çiçekli göl gibi hangi yönden Tanrı Tanrısı Buda gelse, o yönde gidip ona doğru yönelirler. (Ona) yaklaştıklarında, Tanrı Tanrısı Buda'nın ayaklarına saygıyla eğilip ince, narin ellerinin ayalarını birleştirerek, şöyle istekte bulunurlar: “Bütün canlılar üzerine acıma duygusuyla yaklaşp 130000 yıllık uzun zaman döneminde, iyi davranışları bir araya getirdiniz, efendim. Onun karşılığında erişilemeyen Buda Mutluluğu'nu buldunuz.(1-15) Şimdi, bütün canlılara öğreti (adlı) ülüş (payı, manevi bilgi mirası) dağıtıyorsunuz. Eğer, kunçuy varlığımızla sizin iyi ülüşünüzü, şansınızı bulma kismetimiz varsa, bize dindar olma kismetini verin. Sizin buyurduğunuz ahlak kurallarını arı (olarak) gözetelim.” Daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, Yaşovati Kunçuy başta olmak üzere, 84000 hatuna üç dayanak verip rahibe olmalarını buyurur. Ardından, şöyle diyerek, öğretiyi öğretir: “Bu beden içinde saç, tüy, et... deri, sinir, damar... topluluğu, yüz yağ yiyen, beyin yiyen iğrenç şeytanlar ...(15-30).

15b

- 1) bagarsuk yinçke bagarsuk böğür..
- 2) yürek.. talak övke bagar yiñ
- 3) yar kuyuk suyug arıgsızlar.. muntada
- 4) ulatı alku arıgsız ed tavarlar-
- 5) -nıñ ornı uyası bolmış bu... ..
- 6) anıñ sizler siñillerim bu et'öz üz-
- 7) -eki iliş tutuş köñülü-
- 8) -ñüzlerni ıdalañlar sekiz
- 9) türlüğ tözün yolug biş-
- 10) -ruñlar sansarlıg bag tügünüg

- 11) kesiñler üzüñler kop kamag acun-
- 12) -larıg üç eñim sansarıg kodup meñü-
- 13) -lüg meñi bulgalı katıglanıñlar...
- 14) ol nom y(a)rılık işitip katunlar kop
- 15) kamag nızvanı öçürüp arhant kutın
- 16) bulurlar.. altun öñlüg...
- 17) yaltrıklıg et'özleri...
- 18) -ıg işilerniñ evdin barktın ünüp
- 19) ş(i)mnanç bolmış at küü kamag çambudvıp
- 20) uluşlarda yadılur(.) anı işitip ilig-
- 21) -ler begler buyruk bramanlarnıñ
- 22) kişileri tükölüg tümenlig kolti
- 23) sanınça adın kunçuylar ayagka tegim-
- 24) -lig maitri burkan tapa kelirler..
- 25) alku ş(i)mnanç bolup bu arhant kutın
- 26) bulurlar.. altun öñlüg altun
- 27) kırtışlıg bolurlar.. kim kayu şakimuni
- 28) burkan şazanında toyın ş(i)mnanç
- 29) ş(a)mari ş(a)maranç şaksamani bursañ
- 30) kuvrag tözünler tevsiz körsüz arıg

Çeviri

15b

bağırsak, ince bağırsak, böğür, yürek, ciğer, balgam, salya, dışkı kuyuları (gibi) kirliler... bundan ve diğer bütün kirli mal mülkün yeri, koyuğu olmuş bu (bedeniniz)... ... onun için sizler, kız kardeşlerim, bu bedeniniz üzerine yapışmış düşüncelerinizden kurtulun! Sekiz türlü doğru, gerçek yolu öğrenin, olgunlaştırın! Samsara (adlı) düğümü kesin, koparın! Bütün varlık biçimlerindeki üç bölüklü Samsara'yı bırakıp sonsuz mutluluğu bulmak için çaba gösterin, çalışın!" O öğretiyi işiterek, kunçuyların bütünü, ihtiras, hırslarını söndürüp Arhant Mutluluğu'nu bulurlar. (1-16) Altın renkli parlak bedenleri...-ı hanımların, eşlerin evden barktan çıkarak, rahibe olmuş (olmasının) adı, ünü bütün Çambudvip (adlı) ülkeye yayılır. Onu duyup hükümdarların, beylerin, buyrukların, Brahmanların eşleri, on binlerce, sayısız diğer kunçuy, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva'ya doğru gelirler. Bütünü, rahibe olup Arhant Mutluluğu'nu bulur. Altın renkli bedene, yüze sahip olurlar. "Ne zaman, Şakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde rahip rahibe, *Skr.* Śrāmaṇerī

~ Śrāmaṇerikāra (Moner-Williams, 1964, s.1096; Wilkens, 2021, s. 645) rahip, rahibe adayı, *Skr. Śikṣamāṇa* (adlı) (Moner-Williams, 1964, s. 1096; Wilkens, 2021, s. 650) disipline ait öğrenciler, öğreti topluluğu, soylular, aldatma duygusuna sahip olmayan arı ... (16-30).

altı y(i)g(i)rmi ülüş altı y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

16a

- 1) turug köñülin ç(a)hş(a)put küzedsele(.) kim
- 2) y(i)me baçag ç(a)hş(a)patın upasilerniñ
- 3) biş ç(a)hş(a)patın arıg turug küzedse(.) kim
- 4) y(i)me ev bark kodup kadan kadmagut ög
- 5) kañ köñülin bartmadın tapınsar udunsar
- 6) adın eren işilerniñ köñülinde
- 7) künilig oot tamturmasar edgü
- 8) ögli köñülin esirkeñsiz buşı
- 9) birser(.) kanımlık todumluk köñülin
- 10) kunçuylar tokusın törüsin küz-
- 11) -edse.. kutrulmak küsüşin bilge
- 12) bilig boşgut boşgunsar nom işitser
- 13) añmıntın iglig kemlig yılmık
- 14) tegi otın suvın açınsar agrınsar..
- 15) kılınmış ayag kılınç açsar yadsar..
- 16) b(e)lgürse.. bu munça türlüğ tınl(ı)glar
- 17) mu... et'öz kodup t(e)ñri yirinte togar-
- 18) -lar.. meñülüğ meñüsin meñilep maitri
- 19) burkan belgürmiş öde yırtınçüke
- 20) inip yašovati katun tıltagınta
- 21) birle evdin barktın ünüp arhant
- 22) kutıña tegirler.. anta ötrü ol
- 23) tüklüg tümenlig ş(i)mnanç kuvrag
- 24) t(e)ñri t(e)ñrisi burkantın nom

- 25) y(a)rılık işitip kentü kentü ergüsiñerü
- 26) barırlar.. nyanusarida ulatı şastar-
- 27) -larıg adırtlayu uktaçı ayaçantri
- 28) bodis(a)v(a)t kşi açari enetkek tilin-
- 29) -tin tohrı tilinçe yaratmış pr(a)tnara-
- 30) -kşit açari yana tohrı tilintin türk

Çeviri

16a

duru düşünceyle ahlak kurallarını gözetmeler, yine oruç tutma ahlakıyla inananların beş ahlak kuralını arı duru olarak korusalar, kaynata, kaynana; ana, babanın gönlünü kırmadan saygı gösterecekler, diğerk kişilerin, onların eşlerinin gönlünde kıskançlık ateşini yakmasalar, iyi düşünceyle esirgemedek sadaka verseler, kanımlı doyumlu (tokgözlölükle) düşünceyle kuçuylar töresini gözetmeler, kurtulma isteğiyle bilgiyi öğrenip bilinçlenmeler, öğretiyi işitip anlasalar, en azından hastalıklı hayvanlara ateş, su sağlayıp baksalar, ilgilenseler, işlenmiş kötü davranışı açıp yayarak ortaya çıkarsalar, (o) bedenlerinden ayrılıp Tanrı Yeri'nde yeniden doğarlar. (1-18) Sonsuz mutlulukla sevinerek, Maitreya Bodhisatva'nın belirlediği zamanda yeryüzüne inip Yaşovati Hatun sebebiyle birlikte evden barktan çıkarak, Arhant Mutluluğu'na erişirler." Sonra o, on binlerce rahibe topluluğu, Tanrı Tanrısı Buda'dan öğreti buyruğunu işitip kendi olgunluklarına erişirler. Nayurdevika Sutra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 487) öğreti kitabını ve diğerk öğreti kitaplarını ayrıntısıyla anlayan Āryacandra Bodhisatva (adlı, ünvanlı) öğretici (hoca, üstat) nin Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği, Praknaraksita Kravansika'nın yine Tohar dilinden Türk diline ...(18-30).

16b

- 1) tilinçe aktarmış maitrisimit
- 2) nom bitigde maitri burkannıñ
- 3) nomlug tilgen tevirmekci atl(ı)g
- 4) altı y(i)g(i)rminç ülüş nom tükedi..
- 5)
- 6) namo but.. namo d(a)rm(a)..namo sañ..
- 7)
- 8) ...-m-... t(e)ñri t(e)ñrisi
- 9) bu nom (çu) taş y(i)gen tutuk küsüřiñe
- 10) bitidimiz..

Çeviri

uyarlayarak aktardığı *Maytrisimit* (adlı) (Budist) öğreti kitabında “Maitreya Bodhisatva’nın öğreti (adlı) tekerleği döndürmesi” adlı on altıncı bölüm öğreti öyküsü bitti. Buda’ya saygı, öğreti krallarına saygı ve öğreti topluluğuna saygı... ..-m-... Tanrı tanrısı bu öğreti kitabını Çu Taş Yigen Tutuk’un isteğiyle yazdık.

yiti y(i)g(i)rminç ülüş üç p(a)t(a)r

52¹⁸

3a

- 1) yinçün yimişlik yirin tolu
- 2) tōşep *sam(a)ntapuşp* (samntapuşp okn) yimişlikig satgın
- 3) alır ötrü arşidati arhant birle
- 4) señrem itgeli tokıgalı *dyan* (tyan okn) yip
- 5) tuta ülügleyürler ne dyan
- 6) tutmıšta ok yir suv
- 7) altı türlüg *tepreyür* (tebreylür okn) kam-
- 8) -şayur .. *t(e)ñridem* (teñridem okn) kövrüg ün-
- 9) -leri *iştılür* (iştülür okn).. kök kalıkda hua
- 10) çeçek yagar.. altı kat t(e)ñri yiri-
- 11) -nte kezikçe sudani bay er erdini-
- 12) -ke olurgulug meñi meñilegülüg
- 13) ordu karşılar belgülüg bolur.. ol
- 14) savıg körüp arşidati arhant küle
- 15) y(a)rılıkar.. ötrü sudani bay er erdini
- 16) inçe tip ayıtur.. ne ogurka
- 17) ne tıltagın kültüñüz erki.. arşi-
- 18) -dati arhant inçe tip sözleyür..
- 19) señrem takı bütmezken ite
- 20) başladukta ok altı kat t(e)ñri

¹⁸Bu bölümden başlayarak, 17., 18., 19., bölümler, Tekin, Ş. (1976). “*Uygurca metinler II, Maytrisimit, burkancılarnın mehdisi Maitreya ile buluşma iptidai bir dram*. Ankara: Sevinç Matbaası.” künyeli eserden alınmıştır. Eserde, 17. bölüme ait bilgi; genel, 52. yaprak; bölüm içi 3. yaprak; 38 515 no’lu; s. 107-108 şeklindedir. İlgili bölümlerdeki yorumlu yazı çevirimi metninin uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle Türkiye Türkçesine aktarılacak yeniden anlamlandırılması ve güncellenmesi, tarafıma aittir.

- 21) yirinte siziñe olurgulug t(e)ñridem
- 22) ordular belgölüg boltı.. anıñ kül-
- 23) -tüm.. ötrü sudani bay er erdini bir
- 24) **bere** (bire okn) ulug tört erdinilig sam(a)ntapuşp
- 25) **atl(1)g** (atlıg okn) señrem itip t(e)ñri burkan
- 26) başın kamag bursañ kuvragka
- 27) buşı birür.. anta ötrü ayagka
- 28) tegimlig **maitri** (maytrı okn) burkan üstün

Çeviri

3a

incilerle koruluk yerini doldurup döşeyerek, Samantapuspa koruluğunu satın alır. Daha sonra, Rşidatta (adlı) Arhant ile birlikte manastır yapmak için, derin dalıncın (meditasyonun) ipine tutunup (ona güvenip onun) kutundan kismet almak isterler. Hangi derin dalınca girdiyseler, (o dalınçla) yeryüzü altı kez sallanır. Kutsal, ilahi davulların sesi duyulur. Gökyüzüden lotus çiçekleri yağar. Altı katlı Tanrı Yeri'nde sırayla *Skr*: Sudhana (adlı) (Moner-Williams, 1964, s.1252; Wilkens, 2021, s. 626) zengin kişi cevheri adına oturacağı, mutlu olacağı saraylar belirir. O sözü anlayıp Rşidatta (adlı) Arhant büyüklüğüne güvenerek güler. (1-15) Sonra Sudhana (adlı) zengin kişi şöyle sorar: “Ne sebeple güldünüz?” Rşidatta (adlı) Arhant şöyle yanıtlar: “Manastıra başlayıp bütünüyle bitirmemişken o altı kat Tanrı Yeri'nde sizin oturmanız için kutsal, ilahi saraylar belirdi. Onun için güldüm.” Ardından, Sudhana (adlı) zengin kişi cevheriyle bir mil büyüklüğe sahip yüce dört cevherli Samantapuspa adlı manastırı yaptırıp Tanrı Buda başta olmak üzere, bütün öğreti topluluğuna (o manastırı) sadaka olarak verir, bırakır. Sonra, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, üstte ... (15-28).

3b

- 29) edgü kılınçların asgalı toyın
- 30) kuvragıñ edgölüg iş ködüg-
- 31) -lerin bütürgeli üçün sansız
- 32) öküş muñadıncıg **küü** (kü okn) kelig erdemler...
- 33) öntürü t(e)ñri **yal(a)ñukug** (yalangukug okn) öğirtürü
- 34) sevintürü supuşpit señrem-
- 35) -ke keli y(a)rlıkar.. ö-
- 36) -trü sudani bay er erdini sekiz
- 37) tümen tört miñ bayagutlar

- 38) birle üç ay küni t(e)ñri t(e)ñrisi
39) burkanıg ayap ağırlap toyın bolup
40) arhant kutın bulurlar.. kim kayu
41) amtı şakimun burkan şazanında
42) bay bayagutlar señrem itip buşı
43) birser v(i)rhar çintek itip buşı
44) birser.. eskirmiş v(i)rhar señremig
45) sapsar buşı birser.. v(i)rhar señrem-
46) -de teginğülüg aç içgü buşı bir-
47) -ser.. v(i)rhar señrem irtin birtin
48) boşusar.. tört yñaktınkı bursañ
49) kuvraglarka süñ tayak kılsar
50) iglig yatgu evler itip buşı
51) birser.. buyanlık itip buşı birser.. ig-
52) -lig kemlig bertük beçel *tñl(ı)g* (tınlıg okn)-
53) -larıg açınsar ağırsar v(i)rhar señrem
54) yirin sipirser arıtsar evig bark-
55) -ıg kodup toyın dıntar bolsar baçag
56) olursar arıg *ç(a)hş(a)put* (çhşapt okn) ... -d-...

Çeviri

3b

iyi davranışlarıyla yararlı olmak için, rahip topluluğunun iyi işleri bitirmesi için, sayısız, olağanüstü yeteneklerini, erdemlerini sergileyerek, tanrıları, insanları sevindirip Supuspita (adlı) manastıra gelir. Ardından, Sudhana (adlı) zengin kişi, 84000 zenginle birlikte üç ay boyunca Tanrı Tanrısı Buda'yı saygıyla ağırlayıp onun buyruklarıyla çalışarak, rahip olup Arhant Mutluluğu'nu bulurlar. Şimdi, Şakyamuni Bodhisatva öğretisinde zengin kişiler, manastır yaptırıp (onu) sadaka olarak verir, bıraksalar; (29-43) manastır içinde rahipler için hücre yaptırıp (onu) sadaka olarak bıraksalar; eskimiş manastırı yenileyip sadaka olarak verseler; manastırda yenecek yiyecekler içecekleri sadaka olarak bırakıp verseler; manastırın vergi borçlarını karşılasalar; dört yöndeki öğretici topluluğuna destek, dayanak olsalar; hastaneler yaptırarak sadaka olarak bıraksalar; en üstün iyi davranışları (manastır, tapınak yaptırma) sergileyip sadaka olarak verseler; hastalıklı, düşkün, yaralı canlıları acıyarak, onlara üzülse; manastırın (bulunduğu) yeri süpürerek arıtsalar; evi barkı bırakıp rahip olsalar; oruç günlerinde oruç tutsalar; arı ahlak kurallarını ... -d... (43-56).

sekiz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

53¹⁹

1a

- 1) namo but namo d(a)rm(a) .. namo sañ
- 2) amtı bu nomlug savıg kitumati balık-
- 3) -ta ukmış **k(e)rgek** (kergek okn) ötrü
- 4) **çalad(a)r** (çaladr okn) yulta erdeçi çalapr(a)basi **atıl(ı)g** (atlıg okn)
- 5) luular kanı tükel bilge mai-
- 6) -tri burkannıñ luu or-
- 7) -dusıña yagumışın ukup
- 8) sekiz tümen tört
- 9) miñ ... -ları birle çala-
- 10) -d(a)r ... türlüg hua
- 11) çeçek ... burkan/

Çeviri

1a

Buda'ya saygı... Öğreti kurallarına saygı... Öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğretilik sözü (öğreti öyküsünü), Katmandu kentinde (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Sonra, *Skz*: Jalādhāra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 219) küçük gölde eren, ermiş olarak yaşamını sürdüren *Skz*: Jalaprabhāsa adlı (Wilkens, 2021, s. 219) ejderhalar hükümdarı, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın ejderhalar sarayına yaklaştığını anlayarak, 84000 (buyruğundaki çalışanlarıyla) birlikte Jalādhāra (adlı) gölde, göl üzerinde türlü lotus çiçekleri ile karşılayıp ... Buda... (1-11).

1b

- 12) -tup çalapr(a)basi luu kanı t(e)ñri t(e)ñrisi
- 13) burkanıg adruk adruk aşın içgün
- 14) otın emin oyunın ırın yiti
- 15) kün yiti tün tapınıp udunup yiti-
- 16) -nç ayasın kavşurup
- 17) inçe ötüg ötünür .. kop

¹⁹Bölüm, 53-55 no'lu yapraklardan oluşmaktadır. Yaprakların sıralaması eksik olmaları nedeniyle bölüm tam değildir. İlgili bölüm, Ş. Tekin'in eserinde s. 109-111 arasında yer almaktadır.

- 18) sansar içindeki tınl(ı)g
- 19) -larıg y(a)rlıkançuçı bilig // ...
- 20) -ta kavıra ku/...
- 21) -lüg küçüm ///...

Çeviri

1b

...dup Jalaprabhāsa adlı ejderhalar hükümdarı, Tanrı Tanrısı Buda'yı türlü türlü yiyecekler, içeceklerle otlar, ilaçlarla danslarla şarkılarla yedi gün yedi gece ağırlayarak, yedinci gün ellerinin ayalarını birleştirip şöyle istekte bulunur: "Bütün Samsara içindeki canlıları, acıma duygusuyla ... -da kucaklayıp (severek) ... -lü gücüm ...(12-21).

sekiz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

54

9a

- 1) ...//i...
- 2) kōñülin v(i)rhar itser
- 3) burkan körkin boduğın bezep kim-
- 4) -bag yapşurup ayasar ağırlasar nom er-
- 5) -dinig bursañ kuvragıg tapınsar udun-
- 6) -sar ol tınl(ı)glar alku çalapr(a)basi luu
- 7) ugrınta kutrulmak yolka tegirler..
- 8) ötrü tükel bilge maitri burkan luu
- 9) ordusıntın ünüp kitumati kent
- 10) uluştakı tınl(ı)glarka yiti kat
- 11) ınal kentler içinteki tınl(ı)glarka
- 12) sakınu sözleyü yitiñsiz asıg tusu
- 13) kılı y(a)rlıkap samantapuşp señremke keli
- 14) y(a)rlıkar.. anta ötrü ...-ıp uluş-
- 15) -takı tınl(ı)g ... sakıñç sakınur
- 16)

Çeviri

9a

...-i ... düşünceyle manastır yaptırır, Buda resimlerini, tablolarını boyayıp süsleyerek, altın varak yapııştırıp saygıyla ağırlayarak iyi niyetini sunsa, öğreti (adlı) cevheri, öğreti topluluğunu saygıyla karşılasa, (onlara) iyi düşüncelerini gösterse, o canlıların bütünü, Jalaprabhāsa (adlı) ejderhalar hükümdarı uğrunda, kurtulma yoluna girerler. (1-7) Ardından, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, ejderha sarayından çıkıp Katmandu kentindeki canlılara, yedi katlı üst yönetici, valilere ait kentlerdeki canlılara, düşünüp söylenmeyle erişilmeyen yararlar göstererek, Samantapuspa manastırına gelir. Daha sonra ...-ıp kentteki canlı ... düşünür. ... (7-16).

9b

- 17) ... kamag...
- 18) ... işitgüci bolur..
- 19) yid tütsüg hua çeçek buşı bir-
- 20) -ser.. üç kat yir suvda edgü at
- 21) kü bultaçı bolur.. konukluk ev bark
- 22) buşı birser.. üstün t(e)ñri yirinte
- 23) altın *yal(a)ññuk* (yalanguk okn) *et'özinte* (et'üzinte okn) ulatı
- 24) nırvanılıg orun bultaçı bolur.. idiş
- 25) tavar buşı birser kop kamag acunta
- 26) bilge biligke tükellig bolur içgü
- 27) ot buşı birser.. alku igler nızvanı-
- 28) -larıg üzmeledeçi bolur.. anıñ siz bol-
- 29) -gay siz muntada kin tört tümen
- 30) yaşlıg *tınl(ı)g* (tınlıg okn) ...-ta çalapr(a)basi
- 31) *atıl(ı)g* (atlıg okn) kop ...umugı
- 32) ınagı //...

Çeviri

9b

...bütün...işiten olur. Kokulu tütsüyü, lotus çiçeklerini sadaka verse, üç katlı yeryüzünde iyi ad, ün sahibi olur. Konuk evlerini sadaka olarak bırakıp verse, üstte Tanrı Yeri'nde, altta insan varlığında (yeniden doğar). Ve Nirvana (adlı) yere erişen olur. (17-24) Kap kacağını, malını mülkünü sadaka olarak verse, bütün varlık biçimlerinde bilgisi tam olan bilinçli (varlık) olur. İçecekleri, ilaçları sadaka olarak verse, bütün hastalıkları, ihtiras, hırsırları geçip parçalanıp yok olur. Onun için siz bundan sonra, gelecekte 40000 yıl yaşayacak canlılar (olacaksınız). ...-da Jalaprabhāsa adlı ejderhalar hükümdarı bütün canlıların umudu, dayanağı ... (24-32).

sekiz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

55²⁰

- 1) -ka korkınç ...
- 2) maitrisimit nom bitigde belgürtme
- 3) balık uluşug körüp korkmak ayman-
- 4) -mak **atl(1)g** (atlıg okn) sekiz y(i)g(i)rminç ülüş nom
- 5) tükedi... ..
- 6) namo but .. namo d(a)rm(a) .. namo sañ

Çeviri

55

için korkunç ... *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabında “Ortaya çıkan kenti görüp korkma” adlı on sekizinci bölüm, öğreti (öyküsü) bitti. Buda’ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı...

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

55

- 6) namo but .. noma d(a)rm(a) ... namo sañ
- 7) amtı bu nomlug savıg kitumati
- 8) atl(1)g uluştakı sam(a)ntapuşp señrem-
- 9) -de ukmış **k(e)rgek**. (kergek okn) anta ötrü
- 10) ayagka tegimlig maitri burkan
- 11) ezrua ünin üç miñ ulug miñ
- 12) //...// **yañkurtı** (yangkurtu okn) ulug y(a)rlıkançuçı
- 13) köñülin toyın kuvragıg okıp inçe
- 14) tip y(a)rlıkayur.. kördüñüz mü siz..
- 15) ...//r sögüt
- 16) .../ tört yıñak-
- 17) -tın ...-z tıdlar yadılur

²⁰Bu bölümün yaprak numarası verilmemiştir. Ancak on sekizinci bölümün son yaprağının arka yüzü olduğu bölümün bittiğini belirten cümlelerden anlaşılmaktadır.

- 18) nanta atl(ı)g t(e)ñridem ...
- 19) -ligteki teg kuş kuzgun-
- 20) -larnıñ işitü kanınçsız seviglig
- 21) ünleri işitilür.. tag töpüsinte
- 22) **m(a)rk(a)t**(mrkt okn) erdini öñlög yılınçka yum-
- 23) -şak erdinilerig töşep urmış teg
- 24) öleñ çimgenleri erür.. tü türlüğ
- 25) kök sarıg kızıl yürüñ yipün
- 26) öñlög esri kusrı suvdakı kurgak-
- 27) -dakı çeçekler yarılıp açılıp tök-
- 28) -ülür adruk adruk eñer teger çintan
- 29) **tamalap(a)t(a)r**(tamalaptr okn) **abinus** (abiruş okn) krbirde ulatı erdini-
- 30) -lig söğütler ıgaçlar t/...
- 31) takı y(i)me içgü otlar yıl-...
- 32) ulunı yapırgakı çeçekı tüşi..
- 33) ig-... -arası altunlug kümüşlög
- 34) vayturlug sp(a)rırlıg söğütleri .. sö-
- 35) -gütler tübinte .. sekiz türlüğ
- 36) ...tükellig suvın tolu ...
- 37) ...yolları ...-r amarı ...

Çeviri

55

Buda'ya saygı ... Öğreti kurallarına saygı... Öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğretilik öyküyü Katmandu adlı kentteki Samantapuşpa (adlı) manastırda (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek, anlamak gerekir. Daha sonra saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, Ezrua sesiyle 30000 (yeryüzünü) yankılatı. Yüce acıma duygusuyla öğreti topluluğunu çağırıp (onlara) şöyle buyurur: “Siz, gördünüz mü?” ...-r ağaç ... dört yönden ...-z uzaklaşır yayılır. Nanda adlı ilahi ...-likteki gibi kuşların kuzgunların işitmeye doyulamayan sevimli sesleri duyulur. (6-21) Dağ(ın) tepesinde zümrüt cevheri (mücevher) renginde ince, yumuşak cevherlerle döşenmiş gibi ıslak çimenler vardır. Türlü renklerde, gök, sarı, kızıl, ak, pembe renkli, rengarenk sudaki topraktaki çiçekler, yarılıp açılarak, dökülür. Türlü türlü, salkım saçak, *Skṛ*: Candana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 233) sandal ağacı renkli, *Skṛ*: Tamālapattra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 667) Hint defne ağacı, *Skṛ*: Kālāguru (adlı) (Wilkens, 2021, s. 2) ağaç, k(i)rbir ve diğer cevherli ağaçlar t-...

ve yine içilecek ilaçlar, sapları, yaprakları, çiçeği, ürünü, meyvesi, ... hastalık, arası, altın, gümüşlü, lacivet taşlı, necef taşlı ağaçları, ... ağaçların dibinde ... sekiz türlü bütünü suyla dolu yolları ... -r ... bazıları ... (21-37).

55²¹

ön

- 1) ...-i men tip sakıngu ...
- 2) ...k(a)lp ödler ertükte
- 3) ...iki türlüg kılınç
- 4) ... buşı birürler.. anıñ //...

arka

- 5) ...itiglig yaratıglıg erür..
- 6) ...-tin önmiş yaruk...
- 7) ...-i yarukınta yigedmiş
- 8) ...yarukları ay/...

Çeviri

ön

...i ben diyerek düşünüp ... uzun zamanlar geçtiğinde ... iki türlü davranış ... sadaka verirler. Onun için //.. (1-4).

arka

...süslenmiş, düzenlenmiştir. ...-dın çıkmış parlak ... -i parlaklıklardan üstün gelmiş ... parlaklıkları ay (gibi olan) ... (5-8).

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

56²²

ön

- 1) -nıñ oglı boltı.. ol ogul togmışta
- 2) evinte **p(i)tp(a)di** (ptpdi okn) sögüt belgölüg boltı..
- 3) anı üçün ol ogulug pipalayani tip
- 4) tiyürler erdi.. ne y(i)me kaşıp oğuş-

²¹Bu numaralı levhayı içeren satırlar ön yüzde 1-4, arka yüzde 5-8 arasında yer alır.

²²Bu numaralı levhayı içeren satırlar 1-17 arasındadır. Eksiktir.

- 5) -tın tözdin belgürmiş üçün
- 6) mahakaşip tip atayurlar erdi..
- 7) .../// y(i)me ...-i tözi
- 8) ... nomug törü

Çeviri

ön

...-nın oğlu oldu. O oğul doğduğunda, evinde *Skr.* Pippalī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 557) biber ağacı ortaya çıktı. Onun için o oğlu, *Skr.* Pippalāyana (Wilkens, 2021, s. 557) olarak adlandırılıyorlar, (ona) öyle sesleniyorlardı. (O,) yine Kaşyapa soyundan geldiği için Mahakaşyapa (Büyük Kaşyapalı) olarak adlandırıyorlardı. ... yine ..-i tözü ... öğretiyi, töreyi...(1-8).

arka

- 9) arıg **ç(a)hş(a)put** (çhşpt okn) küzedti.. antada basa
- 10) şakimuni t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg bir kör-
- 11) -mişke bahşı siz tip yinçürü yükün-
- 12) -üp sevip taplap toyın bolup **v(a)zanpat** (vzanpat okn)
- 13) edgüsiñe tegdi.. bir kata nom işi-
- 14) -dip alku nızvanılarıg arıtıp ar-
- 15) -hant kutıña teginti.. üç
- 16) y(i)g(i)rmi dutagun ...
- 17)

Çeviri

arka

arı ahlak kurallarını gözetti. Ondan sonra, Şakyamuni Tanrı Tanrısı Buda'yı bir kez gördüğünde "Siz, yüce öğreticisiniz" diyerek, saygıyla önünde eğilip severek, isteyerek, rahip olup Upasāmpadā (adlı) rahip atama töreninin iyiliğine, üstünlüğüne erişti. Bir kez öğretiyi işiterek, bütün ihtirasları, hırsları arıtıp Arhant Mutluluğu'na ulaştı. On üç *Skr.* TochB dhutagun ~ dhutagum < *Skr.* Dhutagaṇa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 249) münzeviliğe ait uygulama (yapıldı). (9-17).

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

57

ön

- 1) -makları eksük k(e)rgek. ...
- 2) nızvanılıg igleri **küçlüg** (küçüg okn) küsünlüg...
- 3) -keçi küniçi .. irig sarsıg köñüllüg
- 4) erdiler.. üç **erdiniñ** (erdininiñ okn) edgüsi //...
- 5) sizik köñül turgururlar erdi.. on
- 6) edgü kılınçlıg yolug atatur-
- 7) -lar erdi.. ayıg kılınç...
- 8) -larıña ... yant///...
- 9) edgü kılınç kılğalı ünt/r/...
- 10) -ler erdi.. takı y(i)me şakimun burkan-
- 11) -nıñ inisi nanti atl(ı)g tegin erdi..
- 12) anı alpın emgekin toyın kılıtı
- 13) ol tegin toyın bolup sögüt tü-
- 14) -binte olurup /.../u kunçuy sunt-
- 15) -ari (kunçuy)u öyür sakınur erdi.. ... oku///
- 16) tükel bilge şakimun burkan öküş
- 17) türlüg tıdıgın ...
- 18) yaruktın ///...
- 19) unamadı...

Çeviri

ön

...makları eksikti. İhtirasları, hırsları, hastalıkları, güçlü, kudretli ... nefret dolu, kıskanç, kötü düşünceliydiler. Üç cevherin iyiliği, (onun) üstünlüğü(nü sürdürmek için), arı düşünceye sahiplerdi. On iyi davranış(ın) yolunu bozarlardı. Kötü davranış ...(sergileyenlere) cevap verip (onları) (davranıştan döndürmek için) (ve) iyi davranış sergilemeleri için, (çaba gösterir)lerdi. Ayrıca, Şakyamuni Bodhisatva'nın kardeşi Nanda adlı bir tegin (prens)di. Onu, güçlkle rahip kıldı. O tegin, rahip olup (bir) ağacın dibinde oturarak, sürekli Kunçuy Sundari'yi düşünürdü. ... oku- ... üstün bilge Şakyamuni Bodhisatva, pek çok sebeple ... parlaklıktan ... onaylamadı... (1-19).

arka

- 20) ...-ke küzedti.. altı tü-
- 21) -rlüg budıktakı nom boşguntı.. antag

- 22) ...-a erip y(i)me nızvanıları erk
- 23) türk...-dukları üçün tüşüp küni
- 24) ...-ta t(e)ñri t(e)ñrısı burkanıg
- 25) ölürgeli sakıntı .. üç
- 26) türlüg **anantr(a)ş** (anantrıs okn) atl(ı)g
- 27) ayıg kılınç tükel kılı
- 28) ol tıltagın avış tamu otı taşkar-
- 29) -u ünüp dıvdat **toyınıg** (toyınag okn) tirigde
- 30) yörgep tartıp **avış** (avıç okn) tamuka kigürdi..
- 31) **yana** (yine okn) ök tükel bilge şakimun bur-
- 32) -kannıñ kokaliya atl(ı)g inisi
- 33) toyın erdi.. sariputri motgalayan
- 34) ...-g sasılıkta işi
- 35) ...-iñziler tip yala-
- 36) ... umadın ezrua
- 37) ...kodı inip

Çeviri

arka

... için gözetti. Altı türlü bölüme ayrılan öğretiyi öğrendi. O şekilde, ... ulaşip yine ihtirasları, hırsları güçlendiği, (onları) bağladıkları için, düşüp kıskanç, haset dolu (olduklarında), Tanrı Tanrısı Buda'yı öldürmeyi düşündü. *TochB* anantārś < *Skr.* Ānantarya (adlı) (Moner-Williams, 1964, s.1319; Wilkens, 2021, s. 47) beş ağır kötü davranışın üçünü işlemişti. O sebeple Avīci Cehennemi'nin ateşi, dışarı taşıp *Skr.* Devadatta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 247) Şakyamuni Bodhisatva'ya karşı çıkan rahibi diriyken sarıp sarmalayarak, Avīci Cehennemi'ne soktu. Yine, üstün bilge Şakyamuni Bodhisatva'nın *Skr.* Kokālika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 389) (Devadatta'nın da öğrencisi olan), kardeşi rahipti. Sariputra, Motgalayana... kötü kokulu çöplükte işi ... -insinler ? diyerek (insanlara) ... üstünlük kuramadan Ezrua Tanrı (gökyüzünden) aşağıya inip ...(20-37).

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

58²³

²³Ş.Tekin, bu bölümde, satırın üstünde yıpranmış, zarar görmüş kısım olarak yer alan sözcük hecesinin bir bölümünü "0" olarak saymış ve o satırdan başlatmıştır. Ancak tarafımdan satırın numarası dizin düzeni düşünülerek, 1'den başlatılmıştır. Böylelikle, sözcük satır düzeni içerisine alınmıştır.

- 1) ...süz-
- 2) -ük köñüli bol- ...
- 3) -sin kadag sözlüg yinçge uvşak
- 4) kurt koñuzug ölürüp t(e)ñri burkanıg
- 5) tepmiş izinte kemişür erdi.. tınl(ı)g-
- 6) -lar körserler şaki toyınlar özlüg-
- 7) -üg ölürürler ermiş tip sakı-
- 8) -nzun tip inçe kılur
- 9) erdi.. anı körüñler ol an-
- 10) -tag biş çöbik yavlak ödteki
- 11) evdin barktın önmiş toyınlar
- 12) antag körksüz kılınçlıg erserler takı
- 13) ne ayıtmış k(e)rgek igil kertilerig
- 14) takı y(i)me ş(i)rigupta atl(ı)g bay er erdi..
- 15) t(e)ñri t(e)ñrısı burkanıg ölürgeli sakınıp
- 16) eviñe aşka ötünti.. taş kapagın-
- 17) -ta uy kazıp tolu ört yalın
- 18) koz kodup belgüsüz agzın örtüdi / ...
- 19) anta tegdükte soklunup tüşzün
- 20) inçe sakıntı ... olurgu tült orun töşek
- 21) teg-... ş(i)rigupta bay er...
- 22) nomlayı y(a)rılıkap tört kirtü/...
- 23) titrü körkitip kutgarı y(a)rılıkadı.. yana
- 24) ök angulmalı atl(ı)g yol tuzumçı
- 25) ogır erdi.. bir kılınçın tümenke
- 26) bir eksük kişi yal(a)ñukug ölürdi
- 27) erdi.. añ kin togurmuş anasın
- 28) ölürgeli sakıntı.. anı körüp tükel

Çeviri

ön

...arı düşünceli (olsun). Kötü sözlü, söverek konuşan (ve) ince, ufak kurtları öldürerek, Tanrı Buda'nın geçtiği yola (onları atıp) iz bırakırdı. Canlılar, (o kurtları) gördüklerinde, “Şakya soylu rahipler, canlıları öldürürlermiş” diye düşünmeleri için, (bu eylemi) yapardı. Onun için anlayın! Bu şekilde beş kötü zamanda evden barktan çıkmış rahipler, böylesine kötü davranışlı iseler, rahip olamayanlara ne söylemek gerek! Yine *Skṛ. Śrīgupta* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 656) zengin bir kişi vardı. Tanrı Tanrısı Buda'yı öldürmeyi düşünüp evine yemeğe çağırdı. Taş kapaklı kuyu kazıp, içini ateşle doldurarak, köz olarak bırakıp belli etmeden (onun) ağzını kapadı. (Buda) oraya ulaştığında, içine düşün diye planladı. (Buda'nın) oturması için yastık, döşek yerleştirdi. ... *Śrīgupta* (adlı) zengin kişi ... öğretiyi öğretip dört doğru, gerçek (yolu) ayrıntısıyla gösterip anlatarak, (onu, onları?) kurtardı. Ayrıca, *Angulimālya* adlı yol tuzakçısı, hırsız vardı. (O,) bir kılıç vuruşuyla on binden bir eksik kişi öldürürdü. Daha sonraysa, (kendisini) doğurmuş anasını öldürmeyi düşündü. Onu görüp ... (1-28).

arka

- 29) ...bukün
- 30) belgülüg boltı.. ötrü añ-
- 31) -ulmalı ogır t(e)ñri burkanıg körüp ana-
- 32) -sın kodup t(e)ñri burkanıg ölürgeli
- 33) sakıntı anı körüñler sizler toyın-
- 34) -lar.. *asıg* (asag okn) tusu kıltaçılar ara
- 35) anada yigrek bultukmaz.. edgü-
- 36) -lüg dıntarlar ara t(e)ñri
- 37) t(e)ñrısı burkanta yigrek
- 38) yok erür.. bu iki kutluglarıg ölür-
- 39) -geli sakıntı.. yana y(i)me angulmalı
- 40) ogır ol ok acunta arhant kutın
- 41) bulgulug erdi.. antag yavuz kılınçlar
- 42) kılta.. takı ne ayıtmış k(e)rgek..
- 43) adın adın ol ödteki tınl(ı)glar-
- 44) -nıñ körksüz kılınçların y(i)me
- 45) ök açataştru atl(ı)g ilig kan erdi..
- 46) ...-miş kañı ilig kan begig kınlıkta
- 47) bekletip yiti yüligin adakı ol/...

Çeviri

arka

...bugün ortaya çıktı. Ardından, Angulimālya (adlı) hırsız, Tanrı Buda'yı görüp anasını bırakarak, Tanrı Buda'yı öldürmeyi düşündü. "Onu anlayın! Siz, (ey) rahipler! (Kişiye) yarar sağlayanlar arasında anadan üstünü bulunmaz! İyi dindarlar arasında (da) Tanrı Tanrısı Buda'dan üstünü yoktur! (O hırsız,) bu iki kutlu (kişiyi) öldürmeyi düşündü. Ayrıca, (bir de) Angulimālya (adlı) hırsız, o varlık biçiminde Arhant Mutluluğu'nu bulacaktı! Bu şekilde kötü davranışlar sergiledi. (Onun davranışları böyleyse,) değişik zamanlarda yaşamış canlıların kötü davranışları için ne söylemek gerekir!" Yine, (bir zamanda) *Skz*: Ajātaśatru (adlı) bir hükümdar vardı. ...-miş hükümdar babasını zindanda bekletip kesici bir bıçakla ayağı ol... (29-47).

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

59

ön

- 1) ...kamag dıntarlar ...
- 2) ..küzedteçi kop korkmış
- 3) ...-mek amırtgurçı dyan sakınç
- 4) öritü özin kamaglıg tözin adırt-
- 5) -ladaçı bilge biligin örütü uyur-
- 6) -lar.. takı y(i)me edgü aşay küçinte
- 7) uvutlug uyatl(ı)g bolurlar.. ayıg
- 8) ögliniñ edgüsiñe küni öritmezler
- 9) edgü kutlug tınl(ı)glarnıñ
- 10) ayagın çiltegin körüp kız kıvır-
- 11) -gak köñül turgurmazlar.. **ürüg** (ürük okn) amal
- 12) nırvanıg bulurlar ödsüz kolu-
- 13) -suz övkelemez bulganmazlar kop kamag
- 14) tınl(ı)glarıg emgetmeksiz sakınç sak-
- 15) -inguçı bolurlar.. ulug ulug edgüke
- 16) erdemke tegmiş erser y(i)me küvenç
- 17) köñül turgurmazlar.. ança munça
- 18) münü yazukı bar erser arıtı örtmez..

Çeviri

ön

...bütün dindarlar (rahipler) ... gözeten bütün korkmuş ... -mek sakinleştirici derin dalınca girmeyi başarırlar. Öğretilerin özünü, tözünü bütün tözlerini ayırt edecek olan bilinci, üstün bilgileri kavramayı başarırlar. Ve yine (onlar), iyi yaşam biçimleri, doğaları sebebiyle edepli olurlar. Kötü düşüncelinin iyiliğine, iyi işlerine kıskançlık duygusu beslemezler. İyi düşünceli canlıların, saygıyla ağırklanmasını görerek, (onların bu durumunu) kıskanmazlar. Sakin, huzurlu Nirvana (adlı) yeri bulurlar. Zamansız öfkelenmezler, dengesiz davranmazlar. Bütün canlılara acı çektirmemeyi, eziyet etmemeyi düşünürler. Yüce iyiliğe, erdeme ulaşmış olsalar (da) gururlu davranmazlar. Bu kadar kötü davranışı varsa, asla (onları) örtmez. (1-19).

arka

- 19) ...-yür .. bar antag
- 20) öküş tınl(ı)glarığ ölür-...
- 21) togmaz.. kaltı şıv(ı)ñı çantal angulmali
- 22) ogrıda ulatı.. tınl(ı)glar togmadı...
- 23) bar antag tınl(ı)g kiçigkiye çimeli
- 24) ölürüp otguratı tamuda togar..
- 25) ulatı köñülü kögüzi artamış kakaksi
- 26) **avazaşay** (avazasay okn) aşaylık tınl(ı)glar erser.. ...
- 27) erser enetkekçe bolur türkçe evir-
- 28) -ser köñül karın artamak bolur.. kim
- 29) kayu **tınl(ı)glarnıñ** (tınl(ı)glarnang okn) uzun ödte
- 30) berü azsız övkesiz biligsiz k-...
- 31) bu üç türlüğ edgülüg tözlüg
- 32) köñülü katılı karılı turgalı u-
- 33) -mış erser.. ol antag köñülüg tı//...
- 34) edgü aşaylık tip titir.. ne üçün
- 35) tip tiser.. bu üç türlüğ edgü
- 36) kop adın edgü törülerniñ t-...

Çeviri

arka

...-yor. Bu şekilde pek çok canlıları öldür-... doğmaz. Aynı şekilde, öldürücü Şivāngin, Angulimālya (adlı) yol kesici, hırsız ve diğer (kötü düşünceli canlıların) doğmaması gibi. Böylesine bir canlı, küçücük bir karıncayı (dahi) öldürerek, kesinlikle cehennemde (yeniden) doğar. Ve düşüncesi, duygusu, isteği bozulmuş, kötüleşmiş, kötü niyete sahip canlılar ise, ... Hintçe olur. Türkçeye çevrilirse, “Gönlü, isteği, niyeti bozmak” olur. (Konusu geçen) herhangi bir canlının hırssız, ihtirassız, öfkesiz ... bu üç türlü iyilik düşüncesiyle, gönlü, tözü karışmışsa, bu şekildeki düşüncelere sahip canlıya , canlılara, “İyi niyete sahip, iyi istekli” denir, (onlar) öyle adlandırılır. “Neden?” dersen, bu üç türlü iyilik, bütün diğer iyi törelerin ... (20-37).

tokuz y(i)g(i)rminç ülüş p(a)t(a)r

60²⁴

ön

- 1) s/...
- 2) öldürdi k//r /...
- 3) ilig beg ... türk ...
- 4) körgülüg tag señirin yimirgeli
- 5) üçün ulug toyın **et’özin** (et’üzün okn)
- 6) belgürtüp iki **y(i)g(i)rmi** (yigirmi okn) **bere** (bire okn) yirde ...
- 7) ötrü yadag baru y(a)rılıkap **kīt** -(... okn)
- 8) tarıkdı takı y(i)me inisi...
- 9) -ig kutgarkalır üçün anantr(a)ş
- 10) ///-lug tınl(ı)g osuglug avış
- 11) tamuka baru y(a)rılıkadı.
- 12) ...**bram(a)n** (bramn okn) urimaya ...

Çeviri

ön

s-... öldürdü. k-..r.. hükümdar.. kudret, egemenlik... görülecek dağ yamacını yükselmek için yüce rahip bedeniyle belirip on iki mil uzunluğundaki yerde ... ardından yaya giderek, oraya ulaşip (daha sonra oradan) uzaklaşarak, ayrılıp gitti. Ayrıca, kardeşi ... kurtarmak için Ānantarya (adlı) beş kötü davranış ...-luk canlı gibi Avīci Cehennemi’ne yollandı. Urimaya (adlı) şeytanî Brahman ... (1-12).

²⁴Levha, Murtuk yazması 404 numarada yer almaktadır.

arka

- 13) ...et'özin
- 14) ... baru y(a)rılıkadı yalın
- 15) yorıyur ters nomlug dıntarlarıg kurt-
- 16) -garkalır üçün uvut avyat-
- 17) -ınça sinayu y(a)rılıkap tonsuz çuba
- 18) .../ñ olarnı birle katılı yor-
- 19) -ıyu ... y(a)rılıkadı y(i)me bir ogurda
- 20) ...**agırlıg** (agarlag okn) içlig udçı kızı
- 21) ...-/// satgalı balıkka baru
- 22) y(a)rılıkadı .. yarım yolta ogul ...
- 23) ...-/i yarı kurıp köz //-...
- 24) ıglayu

Çeviri

arka

... bedeniyle ... kudretlice gitti. Yalın ayak yürüyor. Ters inançlı (öğretiye) sahip dindarları, rahipleri kurtarmak için, (onları) utanma duygusuyla edeple sınavdan geçirip giysisiz ... onlara katılıp yürüyerek, ... buyurdu. Yine bir zamanda, yüklü, gebe bir çoban kızı ... satmak için kente gitti. Yarı yolda, ogul (çocuk) (sancısıyla sancılanıp kıvranarak, yattığı yerde) acı çekip kıvranarak, gözlerinden (yaş gelerek), ağlayıp (yardım için yüksek sesle bağıyor) ...(13-24).

Cehennem Bahsi (Bölümü)

y(i)g(i)rminç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) üç miñ ulug miñ
- 2) yir suvlar suv üzeki kimi osuglug
- 3) altı türlüğ tepreyür kamşayur.. yir
- 4) suv tepremişine asanki sanınça t(e)ñri
- 5) yal(a)ñuklar.. üstün kökte altın yagız-
- 6) -da tişi erkek eren işler strayastriş
- 7) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler osuglug ögrünçü-
- 8) -ligin sevinçligin kukutapar tag tapa
- 9) tükel bilge maitri burkan tapa yığılur-
- 10) -lar.. kuvrag yığılmışta kin turum ara
- 11) tört din yıñak ulug tigi çoğı ün
- 12) küğü iştilür.. yugant ödteki teg
- 13) ulug bedük ot yalınlar közünür..
- 14) anı körüp ol yığılmış tınl(ı)glar ertiñü
- 15) korkup eyinip tükel bilge maitri burkan
- 16) yüzi tapa körü inçe tip tiyürler
- 17) ne sav erki t(e)ñrim .. tört din yıñakta
- 18) ulımak sıgtamak ünler iştilür korkku
- 19) teg ot yalanlar közünür.. ot yalın
- 20) içinte titrü körser irinç y(a)rılık
- 21) tınl(ı)glar örtenürler.. **birle** (biri okn) bıçgu kılıçın
- 22) bıçışurlar.. kök kalıkdın kozluk yagmur

... ..

Çeviri

1a

30.000 yeryüzü su üzerindeki gemi gibi altı kez sallanır. Yeryüzünün sallanmasına, sayısız tanrılar, insanlar, üstte gökte (ve) altta dişi, erkek (canlılar), adamlar, kadınlar, Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra'nın gök katında yer alan tanrılar gibi sevinçleriyle *TochA* kukkuṭapāt < *Skr.* Kukkuṭapāda (adlı) (Wilkens, 2021, s. 420) (Maitreya'nın öz geçmişiyle ilişkili olan) dağa doğru yürüyerek, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın çevresinde toplanırlar. Topluluk, bir araya geldikten hemen sonra, dört yandan büyük gümbrtülü sesler, gürültüler işitilir. *Skr.* Yugānta (adlı) çağın son zamanlarıymış gibi büyük alevler, ateşler görünür. (1-13) Onu görerek, (orada) toplanmış olan canlılar, fazlasıyla ürküp korkarak, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın yüzüne karşı şöyle derler: “Ne söylersiniz, efendim? Dört yandan ulumak, ağlamak sesleri işitilir. Korkmuş gibi alevler görünür. O alevlerin içine iyice bakarsanız, kötü (davranışlı) canlılar yanarlar. Birbirlerini keskin kılıçlarla keserler. Gökyüzünden közlü yağmur (yağar)... (13-22).

1b

- 1) sizler közin körgeysizler..
- 2) et'özin ol emgek tolgakıg tegin-
- 3) -memeçi sizler.. anıñ ara törtidin
- 4) yıñak kiçig tamularda togmış emgek-
- 5) -lig tınl(ı)glar belgölüg bolurlar amarı
- 6) örtenü yalına *yirin* (yir okn) et'özin kelirler..
- 7) amarı ulug bedük ot bag teg et'öz-
- 8) -in örtenü yala-*nu* (... okn) amarıları atız
- 9) et'özin .. amarı örtlüg yalınlig
- 10) hua çeçek et'özin amarı *yemiş* (yimiş okn)
- 11) et'özin amarı otuñ et'özin
- 12) örtenü küye amarı sögüt et'özin
- 13) amarı ev bark et'özin amarı agız-
- 14) -larıntın ot yalın üne amarıları
- 15) karakları saçrayu örtenü kelirler..
- 16) anı körüp kukutapat tagdın yığılmış
- 17) kuvrag korkup belinlep tükel bilge
- 18) maitri burkanka ayıtu ötünürler
- 19) ayagka tegimlig t(e)ñrim.. bu tınl(ı)glar
- 20) ne ayıg kılınç kılmişlar erki.. kim
- 21) bu muntag acunta togup adruk adruk

22) et'özleri kişi yal(a)ñuk teg yüzleri-i

Çeviri

1b

sizler, gözlerinizle göreceksiniz. Bedeninizle o acıyı hissetmeyeceksiniz. O arada, dört yandan küçük cehennemlerde doğmuş acı çekmiş canlılar, ortaya çıkarlar. Bazıları, yanarak irinli, yaralı bedenleriyle gelirler. Bazıları, büyük ateş bağı gibi olan bedenleriyle yanarak, bazıları, parçalı, parçalanmış bedenleriyle... Bazıları, alevli lotus çiçekli bedenleriyle... Bazıları, meyve bedenleriyle... Bazıları, odun bedeniyle yanarak, alevlenerek... Bazıları, ağaç bedeniyle... Bazıları, ev bark bedeniyle... Bazıları, ağızlarından alevler çıkararak, bazıları, gözlerinden alevler saçarak, gelirler. (1-15) Onu görüp Kukkuṭapāda (adlı) dağda bir araya gelmiş topluluk korkup çekinerek, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya soru sorarak, istekte bulunurlar: “Saygıdeğer efendimiz, bu canlılar, hangi kötü davranışları sergilemişler? Bu kadar varlık biçiminde doğup değişik türde bedenleri, insan varlığına ait yüzleri...(15-22).

y(i)g(i)rminç ülüş sekiz? p(a)t(a)r

61²⁵

ön

- 1) ...-r biz munta
- 2) ...yalınlık kelemın
- 3) sukin öz elgin öz **et'özümüz-** (et'üzümüzni okn)
- 4) -ni karnımıznı uçamızıñ eniñümüzni
- 5) butumuznı başımıznı yüzümüzni
- 6) bitiyor biz.. ol emgekke süñü-
- 7) -kümüzke tegi etimiz yinimiz yarılır
- 8) yırtılır örtenür yalar tolp
- 9) et'özümüzdin kan yiriñ
- 10) söl... akar barınur.. amarıları
- 11) inçe tip tiyürler biz öñre
- 12) kişi et'özinte erken amranmak köñülin
- 13) **ş(i)mnanç** (şmnanç okn) tapa ş(a)kşamaniler

²⁵Bölümün bu yaprakları Ş. Tekin (1976)'in “*Uygurca metinler II, Maytrısimit , burkancılarnın mehdisi Maitreya ile buluşma iptidai bir dram*. Ankara: Sevinç Matbaası.” künyeli eserden alınmıştır. İlgili bölüm yapraklarındaki yorumlu yazı çevirimi yapılmış metin ve Türkçeye aktarılmış metin, uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle yeniden anlamlandırılmış ve yorumlanarak güncellenmiştir.

Çeviri

ön

(belirir). Biz, burada ...alevli kalemle, çizici fırçayla kendi elimizle kendi bedenimizi, karnımızı, sırtımızı, omuzlarımızı, budumuzu, başımızı, yüzümüzü çizeriz. O acıdan kemiklerimize dek, etimiz, derimiz yarılır, yırtılır, yanar, alevlenir. Bütün bedenimizden kan, irin, yara sıvısı akar, boşalır. Bazıları, şöyle derler: “Biz, önceki varlık bedenimizdeyken tutkuyla bağlanmak düşüncesiyle rahibelere, onların öğrencilerine (rahatsız edici şekilde davrandık). (Onun için, şimdi acı çekiyoruz)...(1-13).

arka

14) -da //...

15) amarı inçe tip ...

16) -da kişi acunıta erken satıg-

17) -çı yulugçı uz uzagut erdimiz..

18) az kılınçımız küçlög bolup ezüg

19) savlar sözledimiz.. takı y(i)me kodı-

20) -kı yavaz ed tavarlarıg satıgka

21) tegzün tip ögdümüz.. yıvdımız

22) adnagunuñ edgü edin tavarın

23) yirdimiz mündimiz.. satıg yulug

24) ugrınta ant antıkımız .. bir

25) edig tavarıg alış biriş ugrınta

26) öñi öñi meñzin tegşürüp

Çeviri

arka

...-da... bazıları, şöyle deyip ...-da insan varlığındaiken satıcı, alıcı, usta, zanaatçıydık. Hırsımızın, ihtirasımızın gücüne güvenerek, yalan, yanlış, fena sözler söyledik. Ve yine, bırakılmış, kötü malları mülkleri “satılır, satılsın” diyerek övdük. Diğerlerinin iyi olan mallarını mülklerini de (satılmasın diye) kötüledik. Satmak almak uğruna (yalan söyleyip, kötü davranışla) ant içtik. Bir malı, ürünü alıp satmak uğruna (onun) şeklini, biçimini, yüzünü değiştirip (sattık). ... (14-26).

y(i)g(i)rminç ülüş tokuz? p(a)t(a)r

ön

- 1) a//...
- 2) öñre yalañuk acunıta erken
- 3) **v(i)rh̄ar** (vr(h)ar okn) señrem sanlıg señik aşın
- 4) içgüsin yidimiz yuñladımız adınaguka
- 5) birdimiz ornıta... bu ayıg
- 6) kılınç küçinte anta ölüp
- 7) ulug tamularda togdumuz .. tamular-
- 8) -dın bu pratyakanarak kiçig
- 9) tamularda togdumuz.. munta togup
- 10) kızartmış temirliğ **vaşirlig** (vijirlig okn)
- 11) tırñaklarımız erür.. ol antag tırñakın
- 12) kentü et'özümüzdeki .. etimizni yini-
- 13) -mizni üzüp iskep yiyür biz.. suvs-
- 14) -sar biz kentü kanımızni içer biz.. bu
- 15) ...tirkemizni biltimiz er-
- 16) -ser ... -/// yigey erdimiz ///ñig
- 17) ...-/// börtmegey /... .. amarı
- 18) ...-ni inçe tip tiyür biz
- 19) ...öñre şakimun burkan şazanıta
- 20) toyınlar erdimiz şankig alplarığ
- 21) katdımız kardımız .. vinay yinçge yorığça

Çeviri

ön

a//... insan varlığındayken manastıra ait olan yiyecekleri, içecekleri yedik, ele geçirdik, başkalarına yedirdik. Orada bu kötü davranışlarımız nedeniyle ölüp büyük cehennemlerde doğduk. (O büyük cehennemlerden), bu *Sk̄r*: Prateyakanaraka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 560). küçük cehennemlerde doğduk. Burada doğup kızartılmış demirden, elmastan tırnaklarımız olur. Bu şekildeki tırnaklarımızla öz bedenimizdeki etimizi, derimizi parçalayıp delerek, kesip yeriz. Susadığımızda, kendi kanımızı içeriz. (1-14) Bu (kötü davranışa) yönelmemizin karşılığını bilmiş olsaydık, ... yiyecektik. ...-nı dokunmayacak bazıları, ...-ni şöyle diyorlar: “ Biz, daha önce

Şakyamuni Bodhisatva öğretisinde rahiplerdik. Şakya soylularını, diğer güçlü, kudretli soyluları birbirine düşürdük. Vinaya (öğreti eserlerinin) ince yorumuna göre, ... (14-21).

arka

- 22) ...-e
- 23) ... / tolp et'özümüz
- 24) ..köyürür .. amarı-
- 25) -ları inçe tip tiyürler biz õñre
- 26) kişi acunıta erken iligler
- 27) ...tınl(ı)glar balıklar begleri //.../-ıg ayguçı erdimiz...
- 28) biz iş ayguçı ...-mız .. kentü erkimiz
- 29) küçümüzke küvenip törüsüzün señik
- 30) v(i)rhar sanlıg erin atın kızın
- 31) kırkının işke küçke irtke
- 32) birtke ıdtımız yumşadımız tartdımız..
- 33) istimiz tokıdımız toñladımız adın
- 34) kişi ornıta yulgak iş küç
- 35) işletdimiz irt birt ... bu
- 36) ayıg kılınç küçinte anta ö-
- 37) -lüp e- ...tamuda togdumuz..
- 38) tümen yıl anta emgek emgenip
- 39) antran kurtulup bu muntag kiçig
- 40) tamularda togmış erür biz...
- 41) kayusı başımızda didim pasak ...

Çeviri

arka

...-e bütün bedenimiz ... yakar. Bazıları, şöyle derler: “Biz, daha önce insan varlığındaiken hükümdarlar ... canlılar, kentlerin beyleri, ... (onların) sözcüleri, danışmanlarıydık. Biz, işleri sözcü, danışman olarak, ..-mız. Öz gücümüze, bulunduğumuz statüye güvenerek, töresizce manastıra ait, oranın üyesi olan erkekleri, kızları, çalışanları, (kendi) işlerimiz için sağa sola yolladık, çalıştırdık. (Onları), azarladık, tartakladık. Başka kişilerin iş yerinde, (onların) işleri, alım satımı için çalıştırdık. Vergilerini (ödemedik.) Bu kötü davranışımız nedeniyle orada ölüp e-?...

(bu) cehennemde doğduk. On binlerce yıl, acı çekerek oradan kurtulup bu şekildeki küçük cehennemlerde doğmuşuz. Bazılarımızın başında bulunan taç ... (22-41).

y(i)g(i)rminç ülüş son? p(a)t(a)r

63²⁶

ön

- 1) biz .../// ...
- 2) öñre ...
- 3) ...kop tevsiz kürsüz
- 4) ...yumşak körk
- 5) ...-sar /// kılmış yazuk
- 6) ...kşanti kılı ökün-
- 7) -...///.. olar ol ödün tamu-
- 8) -lug et'özin tükel bilge maitri
- 9) burkanka yakın tegip kılmış
- 10) ayıg kılınçların kızlemedin bat-
- 11) -madın açarlar yayarlar.. tükel
- 12) bilge maitri burkan y(i)me y(a)rlıkan-
- 13) -çuçı biligin yaruk ıdu y(a)rlıkadı
- 14) ol yarukka börtülüp ol tamudakı
- 15) tınl(ı)glar süzük köñül öritip
- 16) anta et'öz kodup t(e)ñri yirinte
- 17) yal(a)ñuk et'özinte togarlar..
- 18) kiçmedin ara ikile tükel bilge
- 19) maitri burkan birle kavışurlar
- 20) maitri tört türlüg kut-//...
- 21) ...-ler .. amarı üç türlüg
- 22) //tka köñül öritürler...

²⁶Bu levhanın yaprak numarası belli değildir. Ancak Hami yazmasına göre, 13. yapraktan sonra gelen 15. yaprak olma olasılığı yüksektir. Çünkü, yaprağın sonunda bölümün bittiği belirtilmektedir. Yine, Hami yazmasından farklı olarak, bölümün bitişi, yaprağın arka bölümünde değişik cümlelerle ifade edilmiştir.

- 23) y(i)me õñre kişi acunıta
24) togmışta irig sarsıg ...
25) ...tevlig kürlüg k//...

Çeviri

ön

Biz/// ... daha önceki varlık biçimlerimizde, ... bütünüyle aldatmaca olmaksızın ... yumuşak, narin görünüşlü ...-sar, /// sergilenmiş kötü davranışları ... yapmamak için söz vererek, bağışlanma dileyip pişmanlığı (ifade eder(ler)). Onlar o zaman, cehennemlik bedenleriyle üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya yaklaşıp yapmış oldukları kötü davranışları gizlemeden açıp yayarlar, dile getirirler. Üstün bilge Maitreya Bodhisatva da acıma duygusuyla parlak ışığını (onlara) gönderdi. (1-13) O ışığa dokunarak, cehennemdeki o canlılar, arı düşünce, duygu sahibi oldular (arındılar) (ve) orada bedenlerini bırakarak (ölerek), Tanrı Yeri'nde insan varlığı bedeninde yeniden doğarlar. Arası geçmeden, yeniden üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya kavuşurlar. (Onlar), Maitreya (sayesinde) dört türlü (mutluluğa) (erişir)ler. Bazıları, üç türlü (mutluluğa) güçlü istek duyarlar. Yine, daha önceki insan bedeninde doğduklarında, kötü, iğrenç aldatıcı k-? ... (13-25).

arka²⁷

- 26) ...///
27) ... ayıg ...
28) ...üstelür
29) ...tıltagın ayıg kılınç
30)//gınlulu ulugı
31) t/... kemişip ...
32) tamuluglarını sp///l...
33) işitip samantavrkaş yazıda kuvra-
34) -miş tınl(ı)glar amarı şortapan
35) kutka tegirler.. amarıları
36) **sakirtagam** (skirtagam okn) .. amarıları toyın anagam kut-
37) -ka tegirler.. amarıları toyın
38) dıntar bolup arhant kutka
39) tegirler.. alkunuñ altun
40) kümüzşlög kırtışları bolur.. ..
41) alku şast(a)rlar boşgunmış **vayba-**

²⁷ Yaprığın bu bölümü uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle yeniden anlamlandırılmış ve güncellenmiştir.

- 42) -*şiki* (vaybajiki okn) aryaçantri *bodis(a)v(a)t* (bodisvt okn) kşî
- 43) açari enetkek tilintin tohri
- 44) tilinçe yaratmış pr(a)tyarakşit
- 45) açari evirmiş maitrisimit
- 46) nom bitigde igil kerti kişiler
- 47) ...kişiğ tamulug et'özlerin
- 48) .../// atl(ı)g y(i)g(i)rminç ülüş
- 49) tükedi..

Çeviri

arka

.../// ...kötü ... çoğalır. ...sebebiyle kötü davranış ... büyüklerin büyüğü ... t-... sallanarak, ... cehennemliklerin (seslerini) işitip *Skz.* Samantavrkşa (adlı) (Maitreya efsanesinin geçtiği ovanın adı) (Wilkens, 2021, s. 577) ovada toplanmış canlılar(ın) bazıları, Srotāpanna (adlı) Budist (öğretinin) kurtuluş yolunun ilk basamağında olan kişiler olarak, mutluluğa erişirler. Bazıları, *TochA* sakrdāgāram ~ sakrādāgām; *Skz.* Sakrdāgāmin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 576) kutsallığın ikinci derecesine erişmiş, o onura sahip olmuş kişiler olarak, (mutluluğa erişirler). Bazıları, rahip (olarak), *TochA* anāgām; *Skz.* Anāgāmin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 46) yolundan geri dönmeyen (Budist Aziz olma) mutluluğuna erişirler. (26-37) Bazıları, rahip olup Arhant Mutluluğu'na erişirler. Bütünün altın, gümüş renkli görünüşleri olur. Bütün öğreti kitaplarıyla birlikte Vyabasana (adlı) öğreti metnini öğrenmiş, Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğreticinin, öğretmenin Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği, *Skz.* Prajñārakṣita K(a)rmavazike (adlı, ünvanlı) Budist bilgin(in) Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak çevirmiş olduğu *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabında “Sıradan kötü davranışlı insanların küçük cehennemlik bedenleri” ... adlı yirminci bölüm bitti. (37-49).

y(i)g(i)rminç ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a²⁸

- 1) -lğ ağızlarda örtlğ yalınlğ
- 2) tönürge osuglug örtenürler.. viz-
- 3) -ir tumşuklug kuşlar kargalar kelip
- 4) töpüre sokup karakımızni saçratur-
- 5) -lar.. örtlğ yalınlğ temirlig
- 6) torlar baglar içinte yörgep tolg-

²⁸Bu yapraktan itibaren Hami yazmasından devam edilecektir.

- 7) -ap ulug bedük tokımak-
- 8) -ın yança tokıyurlar
- 9) yig bolgay arıgda
- 10) simekde yorıp otın suvın et'öz
- 11) iltinmek neñ keyikig ölüüp
- 12) etin yimezün bizni osuglug
- 13) emgekke y(i)me tegmezün(..)
- 14) amarı inçe tip tiyürler biz öñre
- 15) acunta ogır ıgıdler yol tuzum-
- 16) -çılar erdimiz.. yol yorıdaçı yal(a)ñuk-
- 17) -larnıñ edin tavarın kunup
- 18) karmalap özlerin ölüür erdimiz..
- 19) ol **ayıg** (ayag okn) kılınç küçinte anta
- 20) ölüp tamuda togdumuz tamudın kutru-
- 21) -lup bu kiçig tamularda togmış
- 22) erür biz.. munta togup başsız köz-
- 23) -süz eligsiz adaksız et'özümüz erür..
- 24) turkaru bu bıçgu kılıç ok et'öz-
- 25) -ümüzni bıçar uşar yırar...
- 26) y(i)me umaz biz.. emgekimiz y(i)me alkınmaz
- 27) amarıları inçe tip tiyürler biz öñ-
- 28) -re yal(a)ñuk acunıta erken ud
- 29) sokguçı koyın üzgüçi erdimiz.. ol
- 30) ayıg kılınç küçinte anta et'öz

Çeviri

13a

...-lıg ağızlarda alevli odun kütüğü gibi yanarlar. Elmas gagalı kuşlar, kargalar gelip başımızın üstüne yaklaşıp (gagalarını sokup) gözlerimizi yerinden çıkarırlar. Alevli demirli ağlar içinde toplanıp büyük tokmaklarla (bedenimizi) parça parça ederler. (Onlar) en iyi, üstün olacak olan ormanda (inziva yeri) yürüyerek, kesinlikle, otlarla suyla beslenen geyikleri öldürüp etini yemesin. Bizim gibi (de) acı çekmesin. Bazıları, şöyle derler: “Biz, daha önceki varlık biçimimizde uğursuz

hırsızlar, yol kesiciler idik. (1-16) Yolda yürüyen insanların mallarını mülklerini ele geçirip kendilerini de öldürürdük. O kötü davranış nedeniyle orada ölüp cehennemde doğduk. (Şimdi,) cehennemden kurtulup bu küçük cehennemlerde doğmuşuz. Burada doğarak, başsız gözsüz, elsiz ayaksız bedene sahibiz. Sürekli, bu keskin kılıç da bedenimizi biçer, keser. Yine (ondan) kurtulamayız. Acımız da bitmez.” Bazıları, şöyle derler: “Biz, önceki insan varlığımızdayken sığır kesen, koyunları parçalayan kasap idik. O kötü davranışımız nedeniyle burada bedeni(mizi) ...(16-30).

13b

- 1) kodup tamuda togdumuz.. tamudın kutrulup
- 2) bu partikanarak kiçig tamularda
- 3) togmış erser biz.. körüñler edgü tınl(ı)g-
- 4) -lar.. ud et’özlüg koyun et’öz-
- 5) -lüg kişi başlıg yorıyur biz.. oksuz
- 6) teginçsiz başımıznı bıçarlar özümüz-
- 7) -ni üzerler birökin
- 8) biçekin özeküleyür-
- 9) -ler ol emgekke katıg
- 10) ünin müñremekte öñi umu-
- 11) -gı ınagı yok.. amarı inçe tip tiyür-
- 12) -ler biz ilkide kişi acunıta
- 13) erken eren işiler birle
- 14) adın amrakın amradımız ol ayıg
- 15) kılınç küçinte tamuda togdumuz
- 16) tamudın ozup kutrulup bu kiçig
- 17) tamularda togmış erür biz.. munta
- 18) togup yüz yüzgerü tiş erkek
- 19) temirliğ kızartmış ısıgların yörg-
- 20) -ep biz biçekin bir ikintişke tegle-
- 21) -şür biz .. et’özümüzdeki etimizni
- 22) yinimizni üzüşür biz agzımızdın
- 23) ört yalın ünüp tolپ et’özümüz-
- 24) -ni yörgeyür.. agulug yılanlar kelip

- 25) etimizni yinimizni tikerler.. ulug
- 26) bedük böler kelip tolpe et'özümüzni
- 27) sorarlar.. kövre osuglug et'özümüz
- 28) örteyür yalar.. amarıları inçe
- 29) tip tiyürler biz öñre yal(a)ñuk
- 30) acunıta erken kamlar böğü-

Çeviri

13b

bırakıp cehennemde doğduk. Cehennemden kurtulup bu Prateyakanaraka (adlı) küçük cehennemde doğmuşsak, iyi canlılar, görün, anlayın! (Şimdi,) sığır bedenli, koyun bedenli insan başlı (olarak), yürüyoruz. Aralıksız biçimde, başımızı keserler. Bedenimizi parçalarlar. Ayrıca, keskin kılıçlarla, bıçaklarla şah damarları ortadan ikiye ayrılırken o acı için yüksek sesle bağırıp inlemekten başka çare, umut yok!” Bazıları, şöyle derler: “Biz, daha önceki insan bedenimizdeyken, erkeklerle kadınlarla birlikte başkalarına tutku dolu sevgi besledik. O kötü davranış nedeniyle cehennemde doğduk. (1-15) (O,) cehennemden kurtulup (şimdi) küçük cehennemlerde doğmuşuz. Burada doğup yüz yüze gelip kadın erkek (olarak), kızartılmış demirlerin sıcaklığıyla daha da kızarak, keskin bıçaklarla birbirimizi kör ediyoruz, gözlerimiz, yakıyoruz. Bedenimizdeki etimizi, derimizi parçalıyoruz. Ağzımızdan alevler çıkıp bütün bedenimiz (onunla) yanıyor. Zehirli yılanlar gelip etimizi derimizi sokuyorlar, ısıyorlar. Büyük akrepler, böcekler gelip etimizi, derimizi sokuyorlar. Mumya gibi (olan) bedenimiz yanıyor.” Bazıları şöyle söylerler: “Biz, önceden insan varlığındayken, kam olarak, bilge- ... (15-30).

y(i)g(i)rminç ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) -lengüçiler.. belgü sözledeçiler erdimiz
- 2) tapıg udug bulunç alınc için
- 3) yok ermez ezüg sav sözledimiz
- 4) yokug bar.. bar yok tip tidimiz kör-
- 5) -medük işitmedük savlarig kördüm tip
- 6) tidimiz.. ol **ayig** (ayag okn) kılınç küçinte ulug
- 7) tamularda togdumuz antran
- 8) kutrulup bu kiçig tamu-
- 9) -da togdumuz munta togup
- 10) örtlüg yalınlig saçımız tolpe et'öz-

- 11) -ümüzni yörgeyür.. közümüzni teglerür
- 12) tilimizni bıçarlar.. uçugma kuş
- 13) kelip temirliğ yiti tarmakları
- 14) üze tançu tançu etmizni üzüp
- 15) iltirler.. içimizni içegümüzni
- 16) üzüp bıçıp yiyürler.. aru ölü
- 17) y(i)me umaz biz.. ötegimiz y(i)me
- 18) tolmaaz.. amarı inçe tip tiyürler
- 19) biz õñre kişi acunıta tişi
- 20) tınl(ı)g bolup karantakı oglug
- 21) tuşit kılğalır üçün karnımız-
- 22) -nı üvedimiz karan ara tokıdımız
- 23) ediz yirlerdin sekridimiz bilip
- 24) ukup karşı aş içgü aşadımız ogul
- 25) tüşzün tip ot içtimiz adın-
- 26) -nıñ ogılın tüşürgeli karan-
- 27) -ların üvep karanta erken yig
- 28) ogılın ölürdümüz.. amarı yañı
- 29) togmış kenç oglanıg ölürdümüz
- 30) ol ayıg kılınç küçinte anta

Çeviri

14a

-ce söz söyleyerek, üstten konuşup büyü gücüne inananlar, belirtilere göre geleceği okuyanlar, (falcılar) olarak, saygı, saygınlık için, kazanç elde etmek için, olmayacak, gerçekleşmeyecek yalan sözler söyledik. Yok olanı var; var olanı yok biçiminde söyledik. Görmediğimiz, işitmediğimiz olayları, sözleri “Gördüm.” diyerek dile getirdik. O kötü davranış nedeniyle büyük cehennemlerde doğduk. Oradan (da) kurtulup (bu) küçük cehennemlerde doğmuşuz. Burada doğduğumuzda, alevli saçımız bütün bedenimizi sararak yakar. Gözümüzü çıkarır, dilimizi keserler. Uçan kuşlar gelip keskin demirli pençeleriyle etimizi parça parça kesip koparırlar.(1-15) İçimizi, iç organlarımızı parçalayıp kesip yiyorlar. Bunlara rağmen, ölmüyoruz. (Çekilen acının) karşılığını da alamıyoruz. Bazıları, şöyle derler: “Biz, daha önceki insan varlığındayken dişi, kadın olarak, karnımızdaki çocuğu düşürmek için karnımıza baskı uygular, karın aralıklarımıza vururduk. Yüksek yerlerden, bilerek sekip atlardık. Saray yemekleri yerdik. ‘Çocuk düşün!’ diyerek ilaç

içtik. Başkalarının da çocuklarının düşmesi için (onların) karınlarına baskı uygulayıp çocuk karındayken, en iyi biçimdeyken (onu) öldürdük. (Yine), bazı yeni doğmuş küçük çocukları öldürdük. O kötü davranış nedeniyle orada ... (15-30).

14b

- 1) ölüp tamuda togdumuz .. tamudın
- 2) kutrulup bu kiçig tamularda
- 3) togmış erür biz.. ulug bedük tag-
- 4) -lar üze yarayurlar yançarlar
- 5) okaklarda sokarlar.. olukın
- 6) alıp iki közüimizni saçraturlar
- 7) karakımızni oyup ödsüz
- 8) ogul togur tururlar
- 9) yañı togmış oğlanımızni
- 10) tutar erken yiyür biz açmak
- 11) suvsamak busuş kadgulg otın
- 12) yalayur biz.. amarıları inçe
- 13) tip tiyürler.. biz ilkide yal(a)ñuk
- 14) acunıta erken v(i)rharda señrem-
- 15) -de linta p(a)ryanta tişi tınl(ı)g
- 16) birle yazıntımız erdi.. ol ayıg
- 17) kılınç küçinte ulug tamularda
- 18) togdumuz .. **andin** (anıñ okn) kutrulup bu kiçig
- 19) tamularda togmış erür biz munta
- 20) togup örmen iğın tolp et'öz-
- 21) -ümüzteki etimiz olup oprap yirde
- 22) tüşer kan iriñ akar barınur
- 23) kurt kovşap arıgsızlıg barık
- 24) oydaki teg yarsınçıg yavlak yıd-
- 25) -lar yıdıyur.. kurtlar birle tançu
- 26) tançu etimiz salına turur.. amarı

- 27) inçe tip tiyürler.. biz öñre
- 28) kişi acunıta erken eke baltız
- 29) ini içi ogul kız birle amran-
- 30) -mak biligin yazıntımız .. ol ayıg

Çeviri

14b

ölüp cehennemde doğduk. (Şimdi), oradan kurtulup bu küçük cehennemlerde doğmuşuz. (Şimdi), büyük dağlar (onların) üzerine gelip (altında) ezilirler, sıkışırılar. Havanda dövülürler, gagalanıp elekten geçirilirler. (Burada), oyuklu ağaçlar alıp iki gözümüzü yerinden çıkarırlar. Gözlerimizi oyup zamansız, (hemen) çocuk doğurturlar. Yeni doğmuş çocuğumuzu tutarken yemek yeriz. Acıkmak, susamak üzüntüsü, kaygısıyla ateşlerde yanarız.” Bazıları şöyle derler: “Biz, daha önce insan varlığındayken, manastırda *Skr.* Layana (adlı) (Wilkens, 2021, s. 452) rahip hücrelerinde bir kadınla birlikte olmuşuk. (1-15) O kötü davranışımız nedeniyle büyük cehennemlerde doğduk. Şimdi, oradan kurtulup bu küçük cehennemlerde doğmuşuz. Biz, burada doğarken “sıraca, ülser” hastalığıyla bütün bedenimiz çürüyüp çökerek, yere düşer. (Bedenimizden) kan irin akar, yere serilir. Kurtların kaynaştığı, pislik içinde yaşadığı mağaradaki gibi kötü kokular (çevreye) yayılır. Kurtlarla birlikte parçalanmış etlerimiz sallanır.” Bazıları şöyle söylerler: “Biz, önceki varlık biçimimizdeyken büyük baldızımızın kardeşleri, oğulları, kızlarıyla tutkuyla birlikte olduk. O kötü (davranışımız nedeniyle büyük cehennemlerde doğduk. Oradan kurtulup şimdi, bu küçük cehennemlerde doğmuşuz). (15-30).

y(i)g(i)rminç ülüş biş? y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

15a²⁹

- 1) ...-lıg...
- 2) ilkideki... ..
- 3) kılmış ayıg kılınçların örtü-
- 4) -nürler kizlenürler.. kim y(i)me
- 5) ayıtsar övkenürler bulganurlar
- 6) inçe sakınç sakınurlar inçe
- 7) bilmezünler .. biziñ yazukumuz-
- 8) -nı maitri burkan başın yığılmış
- 9) kuvrag uksar bilserler ol sakınç
- 10) sakındukları üçün ayıg kılınç-

²⁹Bölüm yaprağı numarası verilmemiş. Ancak 14. yaprağın devamı olarak, 15a-b biçiminde, tarafımdan numaralandırılmıştır.

- 11) -ları üstelür.. ol tıltagın ayıg
- 12) kılınçlıg yıl tokıp ulug ulug
- 13) tamularda kemişür.. ol irinç

Çeviri

15a

...-lık... daha önceki (varlık bedenlerinde) sergiledikleri kötü davranışlarını gizlerler. Yine (o kötü davranışlar) sorulursa, öfkelenirler, bunalırlar. ‘Bu şekilde bilinmesin’ diye düşünürler. Bizim kötü davranışlarımızı başta Maitreya Bodhisatva olmak üzere, bir araya gelmiş öğreti topluluğu anlarsa, bilirse, o düşünceye sahip oldukları için kötü davranışları artar, çoğalır. O nedenle kötü davranış (adlı) yel çarpıp (bizi) büyük büyük cehennemlere atar. O kötü, iğrenç... (1-13).

15b

- 1)
- 2)
- 3) y(a)rılıkamış
- 4) ...viyakaranda ulatı vyak(a)ran
- 5) şastarlar boşgunmuş aryaçantri
- 6) bodis(a)v(a)t kşi açari enetkek
- 7) tilintin tohrı tilinçe yaratmış
- 8) pratnarakşit açari tohrı tilintin
- 9) türk tilinçe evirmiş maitrisi-
- 10) -mit nom bitigde igil kerti kşi-
- 11) -ler körklüg kiçig tamulug et’özlerin
- 12) körkitmek atl(ı)g y(i)g(i)rminç bölük
- 13) tükedi.. **çuu** (... okn) taş y(i)gen tutuk üçün
- 14) bititdimiz..

Çeviri

15b

... .. buyurmuş. *Skr.* Vyākaraṇa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 849) Budist öğretinin on iki türünden biri olan öğreti kitabını iyice anlamış, Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğreticinin Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği, *Skr.* Prajñāraṣita K(a)rmavazike (Wilkens, 2021, s. 561) (adlı) Budist bilgin(in) Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak çevirmiş olduğu *Maytrisimit* (adlı) öğreti kitabında “Sıradan insanların güzel, küçük cehennemlik bedenlerini göstermek” adlı yirminci bölüm bitti. Çu Taş Yigen Tutuk için (bu öğreti kitabını) yazdırdık.

bir otuzunç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) amtı bu nomlug savıg kukutapat
- 2) tagka yakın samantavrkaş **atl(ı)g** (atlıg okn) yaz-
- 3) -da ukmış **k(e)rgek** (krgek okn)..
- 4) ötrü ayagka tegimlig maitri
- 5) burkan ezrua ünin toyınlarka
- 6) okıp inçe tip **y(a)rlıkayur** (yrlıkayur okn).. küseyür
- 7) mü sizler.. toyınlar
- 8) **ayıg** (ayag okn) kılınçlıg tınl(ı)glarnıñ
- 9) ayıg yavlak tüş utlı
- 10) teginmişlerin yügerü körgeli
- 11) ayaların kavşurup toyınlar inçe
- 12) tip ötünürler.. ańsız küseyü

... ..

Çeviri

1a

Şimdi, bu öğretilik sözü (öyküyü), Kukkuṭapāda (adlı) dağa yakın olan Samantavṛkṣa (adlı) (Maitreya efsanesinin geçtiği ovanın adı) ovada, (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, Ezrua sesiyle rahiplere seslenip şöyle buyurur: “Siz, istiyor musunuz?” Rahipler, kötü davranışlı canlıların kötü sonuçla karşılaşmalarını gözlerinin önüne getirerek, ellerinin ayalarını birleştirip onlar şöyle istekte bulunurlar: “Hemen isteyip...(1-12).

1b

- 1) tokıtıp köni
- 2) köñülin maitri burkan tapa
- 3) kelirler kim kayu öñre **yal(a)ñuk** (yalnguk okn)
- 4) acunıta erken tevlig kürlüg
- 5) sarsıg savlıg kılınçlıg erserler kentü
- 6) kılmış yazukların kşanti öğrenmediler

- 7) erser.. ol antag türlüğ
- 8) tınl(ı)glar ilkideki yavız
- 9) öğretigleri üçün tükel
- 10) bilge maitri burkanığ körüp
- 11) köñülinte inçe sakınç sakınur-
- 12) -lar .. bizni tükel bilge maitri

... ..

Çeviri

1b

... ..(ilahi) davulu çaldırıp doğru düşünceyle Maitreya Bodhisatva'ya doğru gelirler. Kimler daha önceki yaşamlarında insan varlığındaiken, aldatan, yalan yanlış kötü sözler söyleyerek davranış sergilerse, kendi yapmış oldukları kötü davranışların bağışlanmasını istemezlerse, o şekilde türlü, pek çok canlı, ilk varlık biçimindeki kötü öğrenmeleri için, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'yı görüp zihninde şöyle düşünür: "Bizi, üstün bilge Maitreya (1-12).

bir otuzunç ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1) kişi et'özinte togmışta yılığ
- 2) yumşak köñüllüg köni kirtü
- 3) erser.. kentü kılmış münlerin
- 4) yazukların bilinip **tizig** (tizizt okn) kşanti
- 5) kılı öğrenmiş erserler.. köz-
- 6) -ünürde tamulug et'özinte tükel
- 7) bilge maitri burkanığ körüp
- 8) inçe sakınç sakınurlar
- 9) tükel bilge maitri burkan
- 10) bizni körzün erdi.. t(e)ñri
- 11) yal(a)ñuk kuvragı y(i)me bizni
- 12) körzün erdi.. biziñ yazukumuz

... ..

Çeviri

2a

...insan varlığında doğduğunda, ince düşünceli, dürüst ise, kendi yaptığı kötü davranışların bilinip ruhsal sıra hâlinde bağışlanmasını öğrenmişse, görünen cehennemlik bedeninde üstün bilge Maitreya Bodhisatva'yı görüp şöyle düşünürler: "Üstün bilge Maitreya Bodhisatva bizi görüyordu. Tanrı, insan toplulukları da bizi görüyordu. Bizim kötü davranışlarımız... (1-12).

2b

- 1) ozup kutrulup bu kiçig tamularda
- 2) togmış erür biz.. amtı bizni yazuk
- 3) y(a)rlıkañ kşanti bolzun
- 4) tamuluglarıg körüp tört
- 5) türlüg kuvrag tükel bilge maitri burkan-
- 6) -ka ... inçe tip ötüntiler.. t(e)ñrim
- 7) toyın ş(i)mnanç **karte** (karti okn)
- 8)-lar .. agulug
- 9) yılanlar **isirip** (yazı çev. okn) urmış
- 10) **kedgü tonagu** (yazı çev. okn) kedmişler..
- 11)-ların tikitip ulug ot
- 12) töpün yatıp

... ..

Çeviri

2b

... .. (büyük cehennemden) kurtulup bu küçük cehennemde doğmuşuz. Şimdi, bizi kötü davranış buyurun! Bağışlansın' cehennemlikleri görüp dört türlü öğreti topluluğu üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya şöyle istekte bulundular: "Efendim, ... rahip, rahibe, rahip olmayan, sıradan kişi-lar.. zehirli yılanlar (ısırıp) sokmuş (donanımlı giysi) giymişler. (zehirli yılanlarla) ısırılmak, sokulmak, büyük ateş baş aşağı yatıp ... (1-12).

bir otuzunç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) et'özinte acun tut... kiç-
- 2) -medin ara t(e)ñri yal(a)ñuk ...
- 3) meniñ nomumın ukup...

- 4) ozgay kutrulgaylar .. anı işitip
- 5) ol tamuluglar ikile kolların
- 6) örü kötürüp ulug ünin ıglayu
- 7) maitri burkanka inçe
- 8) tip ötünürler inçe
- 9) ök erdi.. begimiz antag
- 10) ok erdi kañımız .. señrem sanlıg
- 11) sañık tültin töşekin etimizke
- 12) yinimizke tegürü töşedimiz .. arıg
- 13) arıg sızıg közedmedimiz .. yam işin
- 14) işlemedimiz.. yoksuz savlar sözlep
- 15) ertürdümüz.. amtı ol yazuklarımıznı
- 16) kşanti kolu ötünür biz.. terk ödün
- 17) bu emgektin kutrulup siziñ
- 18) nomuñuznı ukmakımız bolzun ötrü
- 19) tamuluglar tükel bilge maitri
- 20) burkan yarukıña bürtülüp tamulug-
- 21) -lar antran kutrulurlar
- 22) togarlar
- 23)

Çeviri

3a

bedeninde yeniden (doğup) arası geçmeden Tanrı, insan (varlığında) benim öğretimi anlayarak, kurtulacaklar.” Onu işitip bütün cehennemlikler yeniden kollarını yukarı kaldırıp yüksek sesle ağlayarak, Maitreya Bodhisatva’ya şöyle istekte bulunurlar: “Öyleydi, beyimiz! Öyleydi babamız! Manastıra ait yastıkları, tülleri, döşekleri, yatakları bedenimize değdirip (yatmak için) döşeyerek kullandık. (1-12) Arı biçimde, (onları) koruyamadık. Yoga egzersizini, derin dalıncı yapmadık. Gereksiz, boş sözler söyledik. Şimdi, bu kötü davranışlarımızın bağışlanmasını istiyoruz. Hemen bu acıdan, eziyetten kurtulup sizin öğretinizi anlamamız kismet olsun!” Sonra cehennemlikler, üstün bilge Maitreya Bodhisatva parlaklığı (ve) aydınlığına sarılarak, oradan kurtulurlar. doğarlar. (12-23).

3b

- 1) kılıçın biçekin baltu-
- 2) -ların kese ançagınça ikile
- 3) tirilürler .. ulayu müñreyü tükel
- 4) bilge maitri burkanığ körgeli yakın
- 5) tegirler.. kim y(i)me olarnıñ ara
- 6) **irig** (eyrig okn) sarsıg köñüllüg körksüz kılın-
- 7) -çlıg tevlig kürlüg erser-
- 8) -ler telim öküş yaz-
- 9) -uklarıña korkınçsız ey-
- 10) -mençsiz erserler.. olar ol ogurda
- 11) açığ emgekke tegmiş erser y(i)me
- 12) ilkideki yavaz öğretigleriñe
- 13) inçe sakınç sakınurlar.. tükel
- 14) bilge maitri burkanığ körmelim erdi..
- 15) bu t(e)ñri yal(a)ñuk kuvragı y(i)me bizni
- 16) körmezünler erdi.. biziñ münümüz-
- 17) -ni yazukkumuznı maitri burkan ukup
- 18) yığılmış kuvragka y(a)rılıkamazlar erdi
- 19) bu munça sakınç sakıntuklarınta
- 20) ayıg kılınçlıg yıl yanturup evirip
- 21) kiçig tamularda kemişür tükel
- 22) bilge maitri burkan ...
- 23)

Çeviri

3b

... ..kılıçla keskin baltalarla kesilerek, aynı şekilde yeniden dirilirler. Uluyarak, yüksek sesle bağırarak, Maitreya Bodhidsatva'ya yaklaşırlar. Yine onların arasında kötü düşünceli, çirkin davranışlı, aldaticılar varsa, pek çoğu (da) kötü davranışlarından korkmuyor, çekinmiyorsa, onlar o uğurda acı çekmişler, yeniden önceki varlık biçimlerindeyken (inandıkları) kötü öğretiler için şöyle düşünürler (1-13): “Üstün bilge Maitreya Bodhisatva'yı görmeyelim! Bu Tanrı, insan topluluğu da bizi görmesin! Kötü, istenmeyen davranışlarımızı anlayıp bir araya gelmiş öğreti topluluğuna buyurmasın, (onları duyurmasın!).” Böyle düşündüklerinde kötü davranış (adlı) yel

(onları) evirip çevirerek, küçük cehennemlere atar. Üstün bilge Maitreya Bodhisatva (13-23).

bir otuzunç ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) ol ogurda ilkide öğretigleri
- 2) üçün inçe sakınç sakınurlar tükel
- 3) bilge maitri burkan bizni körüp biz-
- 4) -iñ yazukumızni ukup tınl(ı)glar
- 5) -ka nomlayı y(a)rıkazunlar erdi..
- 6) kop ayıg kılınçtın tıdılzunlar erdi..
- 7) munça sakınç sakındukta
- 8) maitri burkan tapa yakın
- 9) tegirler kolların örü kötörü
- 10) ulug ünin ıglayı maitri burkan tapa
- 11) ötüg ötünürler ayagka tegimlig
- 12) t(e)ñrim biz ilkide kişi et'özin

... ..

Çeviri

4a

o zaman, daha önce (inandıkları yanlış), kötü öğretiler için şöyle düşünürler: “Üstün bilge Maitreya Bodhisatva, bizi görüp bizim kötü davranışlarımızı anlayıp canlılara (onları kötü örnek) öğretip buyurmasın! (Onlar,) bütün kötü davranışlardan korunsunlar, kendilerini sakınsınlar.” böyle düşündüklerinde, Maitreya Bodhisatva’ya doğru yaklaşırlar, kollarını yukarı kaldırıp yüksek sesle ağlayarak, Maitreya Bodhisatva’dan istekte bulunurlar: “Saygıdeğer efendimiz, biz daha önceki insan varlığı biçimimizde (1-13).

4b

- 1) ...erdiler .. biz edgü atl(ı)g
- 2) ... -klık bolalım tip adın
- 3) adın ş(i)mnañlarıñ yok bar mün-
- 4) -lerin yazukların adın adın igil
- 5) **karte** (karti okn) kişilerke **ayıglayı** (ayaglayı okn) yoñadılar.. bu

- 6) y(i)me karte körklüg tamuluglar toyın
- 7) sizinmiş münlerin
- 8) yazukların köñülçe tıd-
- 9) -ıgsız tutugsuz köñülin turkaru toyın
- 10) ş(i)mnançlarnıñ münin kadagın söz-
- 11) -lediler.. ol ayıg kılınç küçinte sansız
- 12) tümen yıl tamuda togdılar.. tamu ...

... ..

Çeviri

4a

... ..dılar. ‘Biz, iyi adlı, ... ünlü olalım.’ diyerek, türlü türlü rahibelerin olmayan kötü davranışlarını, var(mış gibi) diğer sıradan, Budist olmayan kişilere (anlatıp onları) kötülerler, aşağılarlar. Bu (şekilde) yine sıradan, güzel cehennemlikler, rahipler(den) kuşkulanmış biçimde, kötü davranışlarını gönüllerince, açık, istedikleri gibi, her zaman rahiplerin, rahibelerin kötü davranışlarını (başkalarına) konuşurlar. O kötü davranışları nedeniyle sayısız yıllar boyunca cehennemde doğdular. Cehennem ... (1-12).

bir otuzunç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) y(a)rlıkançuçı biliglig t(e)ñri t(e)ñrisi
- 2) şakimuni burkan şazanıta toyınlar
- 3) erdimiz.. bulunç alınç...
- 4) at küü üçün adın toyınlarnıñ münin
- 5) kadagın kartlerke ş(i)mnançlarka
- 6) sözledimiz ayıgladımız.. takı ...
- 7) ... -dimiz... siziñ
- 8) tapıgıñızlar uduñızlar
- 9) ayagıñızlar.. çiltegiñizler
- 10) kim edgüsüz erdemsiz ç(a)hş(a)putsuz-
- 11) -lar yiyürler yuñlayurlar.. ...
- 12) toyın ş(i)mnançlarnıñ ...

13) ...mün yazukların ..

... ..

Çeviri

5a

acıma duygusuna sahip Tanrı Tanrısı Şakyamuni Bodhisatva'nın öğretisinde rahiplerdik. Alışveriş (için), ad, ün için, diğer rahiplerin yanlışlarını, kötü davranışlarını sıradan insanlara, rahibelere kötüleyerek söyledik. Ve ... -dimiz ... sizin için çalışanlar, size saygı gösterenler, iyi olmayan, erdemsiz, ahlak kurallarına uymayanlar, (o malları, ürünleri kendileri için) tüketiyorlar. Rahiplerin, rahibelerin kötü davranışlarını ...(1-13).

5b

- 1) ...bahşılarnıñ
- 2) ..tınıl(ı)glarka açtı-
- 3) -mız ol ayıg kılınç küçinte
- 4) ulug tamularda togdumuz.. tamu
- 5) erkligleri örtlüg temirlig çom-
- 6) -akların töpüre urup örtlüg...
- 7) töpün yatgurup ...
- 8) ...inçe tip ...
- 9) ...erdi sizler ş(i)mnanç
- 10) t(e)ñri t(e)ñrisi burkanıg altı
- 11) ...illerde ıdagı bardıñız
- 12) ...şazan artatdaçılar .. ol
- 13) ...-madı takı ...

... ..

Çeviri

5b

...öğreticilerin ... canlılara açtık, yaydık. O kötü davranış nedeniyle büyük cehennemlerde doğduk. Cehennemin kudretlileri, alevli, demirli çubuklarıyla (onların) başlarına vurup alevli (çubuklarla) kafalarını yatırıp (kesiyorlardı). şöyle diyerek ... -dı. Siz, rahibeler... Tanrı Tanrısı Buda'yı altı ... illerden çıkıp gittiniz. ...öğretiye bozanlar... o ...-madı ve ...(1-13).

bir otuzunç ülüş altı p(a)t(a)r³⁰

6a

- 1) ...
- 2) ...kılgaı...
- 3) ...-mışıñızlarka alpın emgekin
- 4) ş(i)mnanç bolmak edgüke tegdiñizler
- 5) ne üçün sizler uvutsuzlar..
- 6) törösüz küzedmediñizler ne üçün
- 7) toyınlar ş(i)mnançlarıg münediñizler
- 8) ayıgladıñızlar.. et'öz ...
- 9) üçün ç(a)hş(a)put tamga...
- 10)

Çeviri

6a

... ..yapmak için ... (yapmış olduğunuz) için, güçlkle rahibe olmak iyiliğine eriştiniz. Niçin siz, edepsiz ... törösüz (biçimde kalarak, ahlak kurallarını) gözetmediniz.? Niçin rahipleri, rahibeleri kötölediniz, aşağıladınız? Beden ... için ahlak kuralları damgasını, sembolünü (1-10).

6b

- 1)
- 2) ...sözler ...ol
- 3) ayıg kılınç küçinte anta ölüp ulug
- 4) tamularda togdumuz sansız tümen yıl
- 5) anta bizni tamu erkligleri-i
- 6) örtlög yalınlig sabanların tilimiz-
- 7) -ni sıyururlar agtarurlar teperler kız-
- 8) -artırlar erdi.. ol emgekte alpın emge-
- 9) -kin ozup kutrulup bu pratikanarak kiçig
- 10) tamularda togmış erür biz.. anta

³⁰Bu bölüm yazmada numarasız, soru işaretli olarak gösterilmiştir. Ancak yaprağın arka bölümünde 21. bölümün devamı olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü Murtuk, Señim yazmasını içeren Ş. Tekin (1976) yayımında bu metin, 3. yaprağın eksik bölümlü metni olarak yer alır. İlgili yaprağa ilişkin veriler yazma karşılaştırılması yapılarak, tarafımdan Hami yazmasında 5. yaprağın devamı olacak biçimde, 6 sayısıyla 6a-b biçiminde numaralandırılmıştır.

- 11) kop kamag tsuyda yazukta boşunu
- 12) ötünür biz kşanti kolu ötünür biz..
- 13)

Çeviri

6b

... ..söyler. O kötü davranış nedeniyle büyük cehennemlerde doğduk. Sayısız yıllar boyunca orada, bizi cehennem kudretlileri, alevli sabanlarla dilimizin derisini sıyrıp saban olarak kullanarak, sürüp kızartırlardı. O acıdan güçlkle kurtulup *Sk*r. Prateyakanaraka (adlı) (Wilkins, 201, s. 560) küçük cehennemlerde doğmuşuz. Orada bütün kötü davranışlarımızdan kurtulma isteğinde bulunuruz. Bağışlanmayı isteriz. (1-13).

iki otuzunç ülüş bir p(a)t(a)r

1a³¹

... ..

- 5) ...anta ötrü tükel bilge maitri
- 6) burkan y(a)rlıkançuçı biligin ol-l
- 7) tamulug üze yaruk yaltrık ıdu
- 8) y(a)rlıkar(.) ol yarukka bürtülüp
- 9) tamuluglar antran kutrulup kitu-
- 10) -mati kent uluşta ulatı sekiz
- 11) tümen tört miñ erdinilig
- 12) balıklarda acun tutarlar **t(e)rk** (trk okn)
- 13) ödün ulgadıp bedüp tükel bilge
- 14) maitri burkan nomınta toyın bolup
- 15) arhant kutıña tegirler anıñ
- 16) bilge kişi köñülüg köküzüg
- 17) arıg turug tutmış k(e)rgek kılmış mün
- 18) yazukka ökünç köñül öritmiş
- 19) k(e)rgek kim antag antag asıgka tusuka

³¹Bölümün yalnızca bir yaprağı yazmada yer alır. Başlık olarak bölüm adı verilmese de son satırlarda 22. bölümün bittiği ifade edildiği için tarafımdan 22. bölümün 1. yaprağı olarak adlandırılır. Ayrıca, ilk satır eksik olduğu için yazmada yer aldığı biçimde 5. satırdan başlanmıştır.

- 20) tegmek bolur(.) vyabaş *şast(a)rlig* (şastrlg okn) noş
- 21) suvsuş içmiş kutlug aryaçantri bodis(a)v(a)t
- 22) kşi açari enetkek tilintin tohrı tili-
- 23) -nçe yaratmış pratnarakşit açari
- 24) tohrı tilintin türk tilinçe evirmiş
- 25) maitrisimit nom bitigde toyın ş(i)mnanç
- 26) körklüg kiçig tamularıg körmek
- 27) atl(ı)g iki otuzunç ülüş tükedi..
- 28) namo but .. namo d(a)rm(a) .. namo sañ

Çeviri

1a

... ..ondan sonra üstün bilge Maitreya Bodhisatva, acıma duygusuyla o cehennemliklerin üzerine parlak aydınlık ışığını gönderir. Cehennemlikler, o ışığa sarılarak, bürünerek, oradan kurtulup Katmandu kentinde ve 84000 cevherli kentte, yeniden doğarlar. Hemen, zaman kaybetmeden, olgunlaşıp gelişerek, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın öğretisinde rahip olup Arhant Mutluluğu'na erişirler. Onun için bilge kişinin, zihnini, gönlünü arı tutması gerekir. (1-17) Yapmış olduğu kötü davranışları için pişman olması gerekir. Ancak o şekilde iyiliklere, yararlılıklara erişir. *Skr.* Vaibhāṣa (adlı) (Wilkins, 2021, s. 837) öğreti kitabının tatlı suyunu içmiş kutlu öğretici Āryacandra Bodhisatva Açari (adlı, ünvanlı) öğretici(nin) Hintçeden Tohar diline yeniden uyarladığı, Praknaraksita Kravansika'nın Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak aktardığı *Maytrisimit* (adlı) (Budist) öğreti kitabında, "Rahipleri, rahibeleri, güzel küçük cehennemlikleri görmek" adlı yirmi ikinci bölüm bitti. Buda'ya saygı, öğreti kurallarına saygı, öğreti topluluğuna saygı... (17-28).

üç otuzunç ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1) et'özinte bilge maitri
- 2) tükel bilge maitri
- 3) burkan üskinte adruk adruk tapıg
- 4) udug kılıp ulug edgüke tegirler
- 5) yana ok sansız tümen kolti nayut
- 6) sanınça adruk adruk körklüg meñiz-
- 7) -lig adın kiçig tamulug-

- 8) -lar katıg ünin ulıyu
- 9) muñrayu tükel bilge maitri
- 10) bukanka keli
- 11)

Çeviri

9a

... ..bedeninde bilge Maitreya Bodhisatva üstün bilge Maitreya Bodhisatva, değişik türde saygılar, iyi niyetler gösterip yüce iyiliğe ulaşırlar. Yine, sayısız uzun yıllar boyunca değişik, türlü türlü güzel yüzler, görünümü diğer küçük cehennemlikler, yüksek sesle uluyarak ,bağırıp üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya yaklaşıp (1-12.)

9b

- 1) tsuy ayıg kılınç kılıp ökünç
- 2) köñül öritmegüçiler olar inçe
- 3) tip sakınurlar bizni tükel bilge
- 4) maitri burkan körmezün erdi.. bu
- 5) yığılmış kuvrag biziñ münümüzni
- 6) yazukumızni ukmazun erdi.. ança
- 7) sakınç sakıntuktarında ötrü
- 8) ayıg kılınçlıg yıl kelip
- 9) yanturu evirtip ulug tamu-
- 10) -larda kemişür karañutın karañ-
- 11) -guka barmış osuglug bolurlar

... ..

Çeviri

9b

kötü davranışları sergileyip pişmanlık duymayanlar(dı.) Onlar şöyle düşünürler: “Bizi, üstün bilge Maitreya Bodhisatva görmesin! Bu bir araya gelmiş öğreti topluluğu bizim kötü davranışlarımızı anlamasın!” Böyle düşündükten sonra kötü davranışlı yel gelerek, (onları) evirip çevirip büyük cehennemlere atar. Karanlıktan karanlığa (karanlıklar karanlığına) ulaşmış gibi olurlar. (1-12).

üç otuzunç ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) toyınlar tamulugları körüp tükel
- 2) bilge maitri burkanka inçe tip
- 3) ayıtu ötünürler ayagka tegimlig t(e)ñrim
- 4) kim erki bular muntag emgeklig
- 5) ne ayıg kılınç küçinte bu muntag
- 6) acunlarda togdılar erki ötrü-ü
- 7) tükel bilge maitri burkan
- 8) inçe tip y(a)rılıkayur kim
- 9) olarnıñ ara et yumg-
- 10) -ak et'özlüg .. temir tumşuglug-
- 11)

Çeviri

10a

rahipler cehennemlikleri görüp üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya şöyle sorarak istekte bulunurlar: “Saygıdeğer efendimiz, bunlar böylesine acı çekecek hangi kötü davranışı sergiledi (ve) bu cehennemde doğdular?” Ardından, üstün bilge Maitreya Bodhisatva şöyle yanıt verir: “Onların arasında toparlak, tombul bedenli .. demir gagalı (1-11).

10b

- 1) togmış erürler munta togup sığun
- 2) muygak başlıg ımgı teke adgırak
- 3) sukak başlıg tamulug tınl(ı)glar kelip
- 4) üç adrı süñün olarnı oksuz
- 5) teginçsiz öz **koñura** (konukra okn) sançarlar tartar-
- 6) -lar ol emgeklerinte auu tiser
- 7) arıçı muñ tiser buyançı
- 8) bulmazlar kim y(e)me ol başsız
- 9) kögüzlerinte yüzlüg meñizlig
- 10) kolların kötürüp örtenür
- 11)

Çeviri

...doğmuşlar. Burada doğup geyik başlı, teke, aygır, ceylan başlı cehennemlik canlılar gelip üç sivri, çatallı süngüyle onları aralıksız, sürekli olarak kendilerinden parça koparırcasına (onların bedenlerini) dağıtırlar, (süngüleri sançarlar). O acıdan ‘auuu’ (seslerini çıkararak) bağırırlar, ‘yardım edin, koruyun, acı çekiyorum’ deseler (de), yardım edecek kişi, koruyucu bulamazlar. Yine, başsız göğüslerinden yüzleri yerine kullandıkları kollarını yukarı kaldırıp yanarlar. (1-12).

üç otuzunç ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) bu kiçig tamularda togup kentü altıncı
- 2) *İneklerin* (ineklerin okn) kapların yüde yorırlar
- 3) amarıları adınının amrakın yarıp
- 4) amradaçı erdiler ol ayığ kılınç
- 5) küçinte tamuda togdılar.. tamudın
- 6) kurtulup amtı bu kentü uvut yinler-
- 7) -in eñinlerinte yüde örtenü
- 8) yala yorıyurlar.. amarıları
- 9) öñre acunta beg
- 10) işi bolup erat kul küñleri
- 11)

Çeviri

11a

...bu küçük cehennemlerde doğup kendi altındaki ineklerin kaplarını taşıyıp aktarırlar. Bazıları, başkalarının hevesini, gönlünü kırıp gönül kıran (olarak anlaşılır) idiler. Bu kötü davranışları nedeniyle cehennemde doğdular. Cehennemden kurtulup şimdi, bu kendi edep yerlerini omuzlarında taşıyıp yanarak yürürler. Bazıları, daha önceki varlık bedenlerinde bey işi yapıp askerleri, kul köleleri, hizmetçileri (1-12).

11b

- 1) yalınlig şalmali atl(ı)g söğüt
- 2) üze ine agtını öküş yıl ay
- 3) emgek emgentiler.. antran arıgsız-
- 4) -lıg yıdığ köller çoma bata vizir

- 5) tumşuglug kuşlar kelip karakların
- 6) sokup emgetirler erti.. takı y(e)me
- 7) ulug bedük tamudakı böler
- 8) tolpe et'özlerin sorar-
- 9) -lar erdi.. yana tamu erkligleri
- 10)

Çeviri

11b

alevlerle kaplı *Skr*: Šālmālī (adlı) (Wilkins, 2021, s. 643) cehennem ağacı üzerinden indirip kaldırarak, (onlara) yıllarca, aylarca acı çektirdiler. (Onlar), oradan (çıkarılıp) pis kokulu göllerde bata çıka (yol aldırılırken,) elmas gagalı kuşlar gelip gözlerini sokup çıkararak, (onlara) acı çektirirdi. Ve yine büyük cehennemde, büyük zehirli böcekler, (onların) bütün bedenlerini sokarak (zehirlerdi). Yine, cehennem kudretlileri (1-10).

üç otuzunç ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) tamuda togdılar tamudın ozup kutrul-
- 2) -up amtı bu pratikanarak kiçig tamuda
- 3) togmış erürler munta togup kentü
- 4) saçlarınta tüülerinte yörgeyip kurt
- 5) koñuz yimteki bolup yoriyurlar.. kim
- 6) y(i)me olarnıñ ara kılmuş yazuk-
- 7) -ların örtüngüçi yaşuru baturu
- 8) kılınçlıg tevlig kürlüg
- 9) uvutsuz biliglig erdiler
- 10)

Çeviri

12a

...cehennemde doğdular. Cehennemden kurtulup şimdi bu Prateyakanaraka (adlı) küçük cehennemde doğmuşlar. Burada doğup kendi saçlarından, tüylerinden alevler çıkararak, kurtlar, kanatlı böcekler, organlarında kaynaşarak yürürler. Yine, onların arasında kalmış kötü davranışlarını örten, gizleyenler, davranışı aldatıcı olanlar edepsizdiler. (1-10).

12b

- 1) örtin yalının yörgeñmiş ulug bedük
- 2) et kötkiler osuglug et'özlerimiz erür
- 3) vizir tumşuglug karga kuzgun karakuş
- 4) teglügenler.. kelip buza butarlayu et-
- 5) -imizni yinimizni üzüp iskep tançu
- 6) tançu yiyürler.. açığ emgek teginür biz
- 7) amtı t(e)ñrim.. münümüzni yaz-
- 8) -ukumuznı boş bolalım
- 9)

Çeviri

12b

alevlerle sarmalanmış büyük et dağı gibi bedenlerimiz vardı. Elmas gagalı karga, kuzgun, karakuş olarak adlandırılanlar gelip etimizi didikleyerek, gagalayarak kesip parça parça ederek yiyorlar. Acı çekiyoruz, şimdi efendim. Kötü davranışlarımızı ifade edip (acıdan) kurtulalım. (1-10).

üç otuzunç ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1) köñüllüg boltumuz ol tıltagın
- 2) anta ölüp tamuda togdumuz tamudın
- 3) kutrulup amtı bu kiçig tamularda togmış
- 4) erür biz körüñler bilgelerim başsız boy-
- 5) -unsuz kögüzte yüzlüg meñizlig et'öz
- 6) -ümüz erür oksuz teginçsiz ot yalın
- 7) içinte örtenür biz.. et'özümüz
- 8) üze örtlüg yalınlığ bı
- 9) bıçgu yagar kolumuznı
- 10)

Çeviri

13a

düşünceli olduk. O nedenle, orada ölüp cehennemde doğduk. Cehennemden kurtulup şimdi, bu küçük cehennemlerde doğmuşuz. “Görün! Bilgelerim. Başsız, boyunsuz göğüslerinde yüzleri olan bedenlere sahibiz. Sürekli alevler içinde yanarız. Bedenimiz üzerine, alevli keskin bıçaklar yağar. Kolumuzu (1-10).

13b

- 1) için ...et’öz-
- 2) -ümüzni iter bezeyür erdimiz...
- 3) yapıgımızni emigimizni ...
- 4) köñüllerin tepretür erdimiz bir eren-
- 5) -ke inçe tip tiyür erdimiz meniñ bu
- 6) et’özüm *yal(a)ñuz* (yalunguz okn) sini için belgürmiş
- 7) erür.. adın
- 8) tip tiyür erdimiz
- 9)
- 10)

Çeviri

13b

...için bedenimizi süsler, donatırız. Beden yapımızı, (bütününü), memelerimizi ... düşüncelerle sarsardık.” Bir erene, adama şöyle diyorduk: “Benim bu bedenim, yalnızca senin için belirmiştir. Diğerleri diyorduk)1-10).

üç otuzunç ülüş tört y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

14a

- 1) anta ölüp tamuda togdumuz tamudın
- 2) kutrulup amtı bu pratikanarak kiçig tamu-
- 3) -larda togmış erür biz.. munta togup uz-
- 4) -un örtlüg yalınlig *tüülerimiz* (tülerimiz okn) kentü
- 5) saçımızta batılıp oksuz teginçsiz örtenü yala
- 6) kop et’özümüzte kurt kıvşap yıdığ
- 7) iriñ aka bar-
- 8) -ınur ... amtı t(e)ñrim

- 9) kılmış münümüz yazukumuznı
10) bilinür biz ukunur biz .. kop tsuyda

Çeviri

14a

orada ölüp cehennemde doğduk. Cehennemden kurtulup şimdi, bu Prateyakanaraka (adlı) küçük cehennemlerde doğmuşuz. Burada doğup uzun alevli tüylerimiz, kendi saçımızın içinde batırılıp hemen yanıp alevlenerek, bütün bedenimizde kurtlar kaynaşıp kıvrılarak, koku yayarak irinler, kötü sular akar. Şimdi, efendim, yapmış olduğumuz kötü davranışlarımızı biliyoruz, anlıyoruz. Bütün kötü davranışlarımızdan (bağışlanma dileriz) ...(1-10).

14b

- 1) vaybaziki aryaçantri bodis(a)v(a)t kşı
- 2) açari yaratmış .. tohrı tilintin prtanara-
- 3) -kşıit açari türk tilinçe evirmiş
- 4) maitrisimit nom bitigde adruk
- 5) adruk körklüg kiçig tamuluglarıg
- 6) körmek atl(ı)g üç otuzunç
- 7) ülüş tükedi

Çeviri

14b

Vaibhsaika (adlı) okuldan Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğreticinin, öğretmenin (Hint dilinden Tohar diline uyarlayarak çevirdiği), *Skṛ*: Prajñārakṣita K(a)rmavazike (adlı) Budist bilgin(in) Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak çevirmiş olduğu, *Maytrīsimit* (adlı) öğreti kitabında “Türlü türlü küçük cehennemleri görmek” adlı yirmi üçüncü bölüm bitti.

tört otuzunç ülüş p(a)t(a)r

1a³²

- 1) az almır sakınç köñüllüg erdiler ol
- 2) tıltagın amtı bu çadar suvlug ögüzte
- 3) togmış erürler.. ilkide yal(a)ñuk acunıta
- 4) erken kılmış tsuyların irinçülerin
- 5) tizit kşanti kılmadılar.. ökünç köñül

³²Bölüme ait tek bir yaprak bulunduğu için, bölüm tarafımdan 1a biçiminde numaralandırılmıştır.

- 6) öritmediler ol antag öñreki öğretig
- 7) üçün amtı mini körüp y(i)me artuk
- 8) kelmediler... bir y(i)me emgektin ozmatın
- 9) ikile yirke kirdiler.. amarıları kada-
- 10) -sudur s(a)ng(a)t **raurap** (ruap okn) maharurap tapan
- 11) **pratapan** (paratapan okn) avışta ulatı sekiz ulug örtlüg
- 12) tamularka bardılar.. anı işitip erüş
- 13) öküş kut bulmaduk toyınlar kop ilig
- 14) tutuk azlanmak köñüllerin tarkarıp
- 15) alku nızvanılarıg öçürüp arhant kutın
- 16) bulurlar.. maitrisimit nom bitigde
- 17)

... ..

Çeviri

1a

aç gözlü, hırslıydılar. O nedenle şimdi, bu amonyaklı suya sahip ırmakta doğmuşlar. Daha önce, insan varlığındayken, yapmış oldukları kötü, fena davranışlardan, eylemlerden içsel olarak başışlanma dilemediler. Pişman olmadılar. O şekilde, daha önceki (yanlış) öğretileri için, şimdi beni gördükleri hâlde, (bana) gelmediler. Ayrıca, acılarından kurtulamadan, yeniden yere girdiler. Bazıları, *Skr. Kālasūtra* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 343), *Skr. Sanghāta* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 580), *TochA raurap ~ raurāp* ; *Skr. Raurava* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 569), *Skr. Mahāraurava* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 462), *Skr. Tapanā* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 673), ; *TochA pratāpan*; *Skr. Pratāpana* (adlı) cehennemler ve diğer sekiz büyük cehenneme girdiler. Onu işitip pek çok kut bulamayan, kuta erişememiş rahipler, bütün hükümdarlık, egemen olmaya ait hırslarını dağıtıp bütün ihtiraslarını söndürerek, Arhant Mutluluğu'nu bulurlar. Maytrisimit (adlı) öğretisi kitabında (yirmi dördüncü bölüm bitti)... (1-17).

biş otuzunç ülüş iki p(a)t(a)r

2a

- 1)
- 2)-in
- 3) ...itilmiş kulaçça
- 4) tegriklemiş

- 5) tüzkerinçsiz et'özlüg burkan-
- 6) -lar oñalı belgülüg bolurlar.. ol burkan-
- 7) -lar sekizer tümen tüü
- 8) túbintin yaruk yaltrıklar üner yaruk-
- 9) -lar içinte anta y(i)me antag ok sansız tümen
- 10) burkanlar belgülüg bolurlar.. ulatı
- 11) asanki sanınça yir suvlarda üstün
- 12) bavagar altın aviş tamukategi...
- 13) burkanlar közünürler amarılar dyan
- 14) sakınçka oluru amarılar çankirmit
- 15) yorıyu amarılar pinbat aş aşayu
- 16) amarıları nirvanka barı közünürler
- 17) amarıları inçe tip nom nomlayurlar
- 18) alku kılınçlar ülgüsüz m-...
- 19) sevinçsiz meñiligsiz yal(a)ñuz nirvan
- 20) ürüg amal erür.. bu muntag türlüg
- 21) üç eñim yırtınçüde otuz artukı
- 22) yiti orunlarda alku burkanlar köz-
- 23) -ünürler.. ötrü y(a)rlıkançuçı biliglig
- 24) maitri burkan **üntür** (yazı çev. okn) **müntür** (yazı çev. okn) çakar savas-
- 25) -tik nantikavart ulatı kutlug irü
- 26) **belgülerin** (begülerin okn) bütmiş itilmiş oñ elgin
- 27)

Çeviri

2a

... ..-in düzenlenmiş kulaç genişliği ölçüsü gibi bir araya gelmiş, erişilemeyecek düzeydeki bedenlere sahip Buda'lar tam olarak belirir, ortaya çıkarlar. O Buda'ların 80000'er saç teli dibinden parlak aydınlık veren ışıklar çıkar. O parlak aydınlıklar içinden de o sayısız Buda'lar ortaya çıkar. Ve sayısız yeryüzünde üstte, Bhavāgra (adlı) kozmik göğün en üst katından, altta, Avīci (adlı) Cehennem'ine dek, Buda'lar görünürler. (1-13) Bazıları, derin dalınca oturarak, bazıları *Skr.* Cankramita (adlı) volta atıp yürüme eylemini gerçekleştirerek, bazıları, Pindapāta (adlı) sadaka (yemeği) yiyerek, bazıları Nirvana'ya varmış gibi görünürler. Bazıları, şöyle diyerek

öğretiyi öğretirler: “Bütün davranışlar, sınırsız, ölçsüz biçimde, mutsuzluk içeren yalnızca, Nirvana (adlı) sakinliktir, huzurdur. Bu şekilde, türlü, üç bölüklü yeryüzünde, 37 yerin bütününde Buda’lar görünür. Daha sonra, acıma duygusuyla Maitreya Bodhisatva, ortaya çıkaracağı (üstün nitelikleri göstereceği), *Skr*: Cakra (adlı) (Wilkens, 2011, s. 218) (Maitreya’ya ait) güzellik imini, *Skr*: Svastika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 591) şans imini, *Skr*: Nandikāvarta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 486) kısmet, talih imini, diğer 32 üstün özelliğini tamamlamış sağ eliyle (13-27).

2b

- 1)
- 2) adın
- 3) atl(ı)g kuvragulug
- 4) belgülüg bolur
- 5) yalın örtenü yala kapkara
- 6) tuman osuglug tütünler bolur.. ıgla-
- 7) -mak sıgtamak ulımak muñramak ünleri
- 8) işitilür.. örtlüg bı bıçgulug yagmur-
- 9) -lar isig kozlar birle yagar.. ulug
- 10) tamulug irkliglerde isiçlerde
- 11) temürler kayına çoğrayu tamu erkligleri
- 12) katıg ünin kıkıra alkıra tamulug-
- 13) -larıg emgeti kadar kaşlıg tumlug yüzlüg
- 14) yagız korkınçıg et’özleri birle...
- 15) ...-lar anı körüp ol kuvramış...
- 16) ...kuvragı barı tüzi yılıg yumşak
- 17) köñül y(a)rlıkançuçı biligler öritür
- 18) ...tamuluglarıg körüp ...
- 19) ...tañlayu muñadu antag...
- 20) okıyurlar.. kimler erki bolur ne ayıg
- 21) kılınç kıltılar erki.. kim muntag yürek
- 22) yarılınçıg emgek tolgak teginürler.. ötrü
- 23) tükel bilge maitri burkan etinlig
- 24) seviglig ezrua ünin küü kelig

- 25) edremlig titsileri ara ögütmiş
26) purni arhantıg okıp inçe tip y(a)rılı-
27) **-kar** ... (... okn)

Çeviri

2b

... .. diğerleri, adlı öğreti topluluğu belirir. Alevlenip yanarak, kapkara dumanlara benzeyen dumanlar belirir. Ağlama, uluma, yüksek sesle bağırma sesleri işitilir. Alevli, keskin bıçak gibi yağmurlar, sıcak közlerle birlikte yağar. Büyük cehennemlik kazanlarda, demirler fokur fokur kaynayarak, cehennem kudretlileri yüksek sesle bağırarak, cehennemlikleri acı çekişler içinde çatık kaşlı, gaga yüzlü, (1-13) kapkara korkunç bedenleriyle-lar. Onu görüp o toplanmış ... topluluğu, yaşam biçimlerinde narin, ince düşünceli olarak, acıma duygularını gösterirler. ... cehennemlikleri görüp şaşırıp o şekilde ... çağırırlar. “Kim olurlar? Hangi kötü davranışı yaparak, bu şekilde yürek yaralayıcı acılarla karşılaşılıyorlar?” Ardından, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, sevimli Ezrua sesiyle yeteneklerini, becerilerini erdemli öğrencileri arasında öğrenmiş, anlamış Purana adlı Arhant’ı çağırıp (ona) şöyle diyerek buyurur: “”(13-26).

biş otuzunç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) anta bolur y(i)me ne türlüğ emgek
- 2) teginürler.. ötrü purni arhant
- 3) ayasın kavşurup tükkel bilge
- 4) maitri burkannıñ çakar
- 5) lakşanın itilmiş adakınta **yinçürü** (inçürü okn)
- 6) yükünüp inçe tip ötüg ötünür..
- 7) inçe bolzun t(e)ñrim.. neteg siz
- 8) y(a)rılıkar siz.. antag ok kılı tegineyin
- 9) ötrü ayagka tegimlig purni arhant
- 10) yirde yitlinip kök kalıkda belgülüg
- 11) bolur.. adruk adruk küü kelig edrem kılıp
- 12) bekiz belgülüg barçanıñ közinte...
- 13) ...sumir tag töpüsinte turup alkuka
- 14) iştürü altunlug kövrügler üni işitilür
- 15) yañkulug ünin kamag çambudvip uluş-

- 16) -takı tınl(ı)glarığ ünteyü inçe tip sav
- 17) sözleyür.. işitiñler kamag çambudvip-
- 18) -takı tınl(ı)glar.. sekiz ulug örtlüg
- 19) tamular ağır tsuylug yazuklug tınl(ı)g-
- 20) -larka kın kızgut emgek tolgak
- 21) kılğulug üçün belgölüg bolmış
- 22) erür.. bularnıñ ara eñ üstün
- 23) miñ yüz artukı tört elig bere
- 24) sançıp atl(ı)g tamu erür.. kim kayu ayıg
- 25) kılınçlıg tınl(ı)glar küçsüz küsünsüz tın-
- 26) *-l(ı)glar*(... okn)

Çeviri

3a

...orada olur. Yine, ne türde acı çekerler?” Sonra, Purana Arhant ellerinin ayalarını birleştirip üstün bilge Maitreya Bodhisatva’nın şans, kismet işareti, imi; 32 üstün özelliğiyle donanmış ayaklarına eğilerek şöyle diyerek istekte bulunur: “Öyle olsun, efendim! Siz, nasıl buyurursanız, (buyruğunuzu) o şekilde yerine getireyim.” Ardından saygıdeğer Purana Arhant, yerden kaybolup gökyüzünde belirir. Değişik türde yeteneklerini, erdemlerini gösterip apaçık herkesin gözü önünde... .. Sumeru Dağı’nın tepesinde durarak, herkesin işiteceği biçimde altın renkli davulların sesleri işitilir. (1-14) Yankılanan sesiyle bütün Çambudvip (adlı) ülkedeki canlılara seslenerek, şöyle der: “Bütün Çambudvip ülkesindeki canlılar, işitiñ! Sekiz büyük alevli cehennemler, ağır kötü davranışlı canlılara kızgın alevli ateşlerle acı çektirmek için belirmiş, ortaya çıkmıştır. Bunların arasında en üstte, 140000 mil genişliğinde *TochA* sañjip ; *Skr*. Sañjīva (adlı) (Wilkens, 2021, s. 580) cehennem yer alır. Hangi kötü davranışlı canlılar, güçsüz kudretsiz canlılar... .. (14-26).

3b

- 1)
- 2) övkeledeçiler yirintürdeçiler
- 3) irinçlig karınçlıg kıltaçılar
- 4) burkanlarka yazmış yañılmış
- 5) tınl(ı)glar alku sançıp tamu-
- 6) -da togarlar.. anta togup irinçler altı
- 7) y(i)g(i)rmi tümen iki miñ kolti sanı yıl

- 8) öz yaş yaşayurlar.. ne toga birle
- 9) ...övkeliğ otın örtenürler ka-
- 10) -tığ köñüllüg bolur.. ok ya kılıç süñü
- 11) şakti çakar badruk çomak eliglerinte
- 12) belgülüg bolur.. bir ikitişke bıçışur-
- 13) -lar kesişürler.. tokışurlar sançışurlar
- 14) yançışurlar öçeşürler .. boğuşurlar ölrüş-
- 15) -ürler.. ne ölserler anta ok ün
- 16) işitilür.. tiriliñler tiriliñler tip
- 17) ikile tirilip kelirler.. kaçan tamunıñ
- 18) kapıgı açıl sar tikişü sançışu tamuluglar
- 19) ünerler.. taşkaru ünüp tizçe teriñ
- 20) kozlug yollarda yügürürler.. kaçarlar
- 21) bırıglıg köllerde tüşerler örtlüg
- 22) yalınlig arıglarda kirürler.. bu y(i)me
- 23) ikinti miñ altı yüz artukı tokuz on
- 24) bere ulug kadasudur atl(ı)g tamu erür
- 25) kim kayu tınl(ı)g ilkide kişi acunıta
- 26) erken çaşut sav sözlep amraklagu

Çeviri

3b

... .. öfkelenenler, irinli olanlar, iğrenç kötülükler yapanlar, Buda'lara karşı kötü davranış sergilemiş, yanılmış, bilgisizce davranmış canlıların bütünü, *Tocha* sañjip ; *Skr.* Sañjīva (adlı) cehennemde doğar. Orada doğup kötü, iğrenç canlılar, 18000 yıl kadar uzun yaşarlar, (orada kalırlar.) Herhangi bir doğumla birlikte ... öfke ateşiyle yanarlar. Katı, acımasız düşünceye sahip olurlar. Ok, yay, kılıç, süngü, mızrak, disk (adlı silah), teper çubuk ellerinde birbirlerini keserler. Kesişirler. (Birbirleriyle) (1-13) tokuşurlar. (Birbirlerini) mızraklarlar, süngülerler, ezerler, çiğnerler. (Birbirleriyle) boğuşurlar, ölüşürler. Hangisi ölürse, orada bir ses işitilir: "Dirilin! Dirilin!" diyerek, (oraya) yeniden dirilerek gelirler. Ne zaman cehennemin kapısı açılrsa, birbiriyle didişen, birbirine mızrak sokan cehennemlikler belirir. Dışarı çıkıp sırayla derin közlü yollarda yürürler. Kaçarlar, pis göllere düşerler. Alevli ormanlara girerler." Yine ikinci sırada, 250000 mil genişliğinde Kālasūtra adlı cehennem yer alır. Hangi canlı, daha önceki insan varlığındaiken, başkasının söylemediği, yapmadığı sözü, eylemi, söylemiş, yapmış gibi diğerlerine söylemişse (iftira atmışsa), tutkuya kalıp hırslanarak... .. (13-26).

biş otuzunç ülüş tört p(a)t(a)r

4a

- 1) sav sözleyür añ mintin uçugma
- 2) kuş kuzgunların asıntakı balasın
- 3) yumurtgasın öginte öñi
- 4) ödirser.. burkan titsilerin
- 5) çaşut sav sözleser.. bu munça
- 6) türlüğ tınl(ı)glar et'öz kodup ölser-
- 7) -ler alku kadasudur tamuda togarlar anta
- 8) togup tükel iki otuz tümen tört
- 9) miñ kolti sanı yıl yaş yaşayur
- 10) y(a)rlıkançsız tamu erkligleri örtlüg
- 11) yirke bodıyu çalarlar.. örtlüg
- 12) kerkinler bikinler üze yonarlar.. yiti baltu-
- 13) -ların keserler.. ulug bedük irpek-
- 14) -lerin irpeleyürler .. ikile kavşurup
- 15) y(i)me yararlar.. örtlüg yalınlig
- 16) yipin tana tokıp örtlüg yip üze
- 17) töpün kemişip üçkil törtkil sekiz kır-
- 18) -lig altı y(i)g(i)rmi kırklık yonarlar.. yana
- 19) örtlüg yalınlig temirliig yapıların
- 20) tolp et'özlerin yörgeyürler.. ol emgek-
- 21) -ke kırtış süñük yiliklerke-
- 22) -tegi örtenür yalar erüyür sızar.. bu y(i)me
- 23) üçünç iki miñ iki yüz artukı biş
- 24) kırk bere ulug s(a)ng(a)t atl(ı)g tamu
- 25) erür.. kayu yal(a)ñuk ilkide koyun ud

... ..

Çeviri

4a

söz söyler. Her şey önce, (kimler) uçma kudretindeki kuşların, kuzgunların doğurduğu yavrusunu, yumurtalarını annelerinden ayırırsa, Buda öğrencilerine iftira atarsa, bu türden canlılar, bedenlerinden ayrılıp ölseler, (onların) bütünü Kālasūtra adlı cehennemde doğar. Orada doğup tam olarak, 26000 yıl yaşarlar. Acımasız cehennem kudretlileri, (onları) alevli yere boylu boyunca yatırır. Alevli baltalar ile (onları) yonarlar, (derilerini yüzerler). Keskin baltalarla (da) keserler. (1-13) Büyük testerelerle (onları) doğrarlar. (Onları), yeniden birleştirip yine ayırır, yararlar. Alevli işaretleme ipiyle işaretleyip alevli ipi, (onların) başları üzerinden atarak üçgen, dörtgen (biçiminde), 38 köşeli, 46 köşeli olacak biçimde yonarlar. Yine, alevli kızgın demirler bedenlerini sarar, bağlar. O acıyla derileri, kemikleri iliklerinde dek, yanar, erir. Bunun dışında, üçüncü sırada, 255000 mil genişliğinde büyük Sanghāta (adlı) cehennem yer alır. Hangi insan daha önceki varlık biçiminde koyun, sığır, ... (13-25).

4b

- 1) et'öz kodup tamuda togar
- 2) anta togup tört yüz tümen
- 3) tört y(i)g(i)rmi kolti sanı
- 4) yal(a)ñuklar arakı yıllar
- 5) ertser.. s(a)ng(a)t tamuda bir kün bir
- 6) tün bolur.. ol antag uzun tünüg
- 7) künüg iki miñ yıl yaş yaşayurlar.. ilkide
- 8) kılmiş ayıg kılınçlarınıñ tüşinte
- 9) evde **burıkmış** (burukmış okn)
- 10) keyik osuglug örtlüg yalınlig
- 11) yir üze yiti bı bıçgun oksuz tegi-
- 12) -nçsiz ölürürler.. uzatı ulımak müñremek
- 13) ünleri işitilür kim kayu tınl(ı)g kişi
- 14) et'özinte erken yok yok irt
- 15) birt asıp üstep ödsüz kolusuz
- 16) tartıp asıp irt birt kolsarlar
- 17) bilge bilig boşgunmış bilgelerig
- 18) tod uçuz kılzarlar.. küniçi köñli küç-
- 19) -lüg bolup tınl(ı)glarig emgetküçi erser-

- 20) -ler ol tınl(ı)glar s(a)ng(a)t tamuda
21) togarlar kara tag teg ulug et'öz-
22) -lüg yañalar koptın sıñar kelip

Çeviri

4b

... ..bedenini bırakıp cehennemde doğar. Orada doğup 54000 yıl insanlar arasında yaşasa, zaman geçirse, (bu zaman dilimi karşılığı) Sanghāta (adlı) cehennemde (yalnızca) bir gün bir gece olur. O şekilde, uzun geceleri, gündüzleri 2000 yıl yaşarlar. Daha önce yapmış oldukları kötü davranışların sonucu olarak, evde zayıf kalmış geyik gibi alevli yerde keskin bıçaklar üzerinde (kalarak) hemen ölürlər. Ve (bu acıdan) uluma, yüksek sesle bağırma sesleri duyulur. (1-13) Hangi canlı(lar), insan bedenindeyken yokluk yaşanırken, vergileri artırarak, zamansız, zorla çekip yine (onları) artırır, (yeniden) vergiler isterse, bilinçli, bilgili bilgeleri değersizleştirirse, kıskançlıkla güç kullanıp canlılara acı çektirirse, o canlılar Sanghāta (adlı) cehennemde doğarlar. Kara dağ gibi büyük bedenli fillər her yandan gelip (13-23).

biş otuzunç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) öküş yıl ay çirhoştakı üzüm osug-
- 2) -lug teperler yançarlar ol emgekke ölüp
- 3) ikile tirilürler .. ötrü temirliğ
- 4) kıskaçların luuların künçit ikşu
- 5) kamış osuglug sıkarlar tañalar kim
- 6) y(i)me kiş acunıta erken kişig
- 7) tokıguçı toñlaguçı erser.. ogrı
- 8) igid erserler ol tınl(ı)g-
- 9) -larıg s(a)ng(a)t tamuda örtlüg
- 10) yalınlig temirliğ çomakın berkin
- 11) tokıyurlar.. tültürürler.. kim y(i)me
- 12) kın kızgut kıltaçı erserler küniçi
- 13) yağıçı köñlin irinç yarlıg tınl(ı)g-
- 14) -larıg yazuk yañlukka tüşürdeçi erser-
- 15) -ler.. ezüg yalgan savın tınl(ı)glarıg

- 16) örletgüçi titsilerin emgetküçi erser-
- 17) -ler.. tamuda ol tınl(1)glarka tört-
- 18) -din yıñak örtlüg yalınlig temirliğ
- 19) çakarlar kelip tançu tançu et'özlerin
- 20) bıçar osarlar.. antaran kutrulup kar-
- 21) -lğı tagka kirürçe sakınıp tamudakı
- 22) vidar atl(1)g tag kısılıña kirürler
- 23) anta et'özleri üze isig taşlıg
- 24) yagmur yagar.. antada basa
- 25) -lar.. teke koçuñar osuglug süsüp ol
- 26) tamuluglarıg kamyşça yançarlar antada
- 27) basa örtlüg temirliğ baglar
- 28) üze yatgururlar adın baglarıg
- 29) et'özleri üze örtüp yörgep ulug

Çeviri

5a

pek çok yıl ay üzüm cenderesindeki üzümler gibi havanda ezilirler, dövülürler. O acıdan ölüp yeniden dirilirler. Daha sonra, ejderhaların demirli kıskaçlarıyla susam, şeker kamışı gibi sıkılırlar, ezilirler. Kim yine insan varlığındaiken, insanları döverse, hırsızlıkla (onların) mallarını alırsa, o canlıyı Sanghāta (adlı) cehennemde alevli demirli çubuklarla sert biçimde döverler. Kim yine kızgın, öfkeli davranış sergileyip kıskançlıkla, düşmanca düşünceyle canlıları kötü, yanlış davranışa iterse, zorlarsa, (1-15) yalan, yanlış sözlerle canlıları rahatsız eder, öğrenenleri zorlayarak, (onlara) acı çektirirse, cehennemde o canlılara dört yönden demirden alevli diskler (parçalayıcı silah) gelip bedenlerini parça parça kesip biçerler. Oradan kurtulup karlı dağa girmeyi düşünerek, cehennemdeki *Skz*: Vidara (adlı) (Wilkens, 2021, s. 844) dağın geçidine girerler. Orada, (onların) bedenleri üzerine sıcak taşlı yağmur yağar. Ondan sonra -lar teke, koç gibi kafa kafaya çarpıştırıp o cehennemlikleri kamyş gibi ezerler. Ardından, alevli demirli bağlarla yatırır, diğer bağları da bedenleri üzerine sarıp sarmalayarak büyük ... (15-29).

5b

- 1) bedük kegdelig okaklar içinte sokar-
- 2) -lar.. antada basa ulug bedük bazkan-
- 3) -ların tokıyurlar örtlüg temirliğ
- 4) torlar içinte yörgeyürler.. emgekke

- 5) ölürler.. yana y(i)me tirilürler körüñ-
- 6) -ler sizler s(a)ng(a)t tamunıñ korkınçıg-
- 7) -ın kim bu muntag türlüg tsuylug
- 8) yazuklug tınl(ı)glarıg kın kızgur
- 9) tegintürür yig bolgay bilge
- 10) kişi kurıp katıp turu ölzün neñ
- 11) s(a)ng(a)t tamuda toggulug ayıg kılınç
- 12) kılmazun.. yana ok purni arhant
- 13) küü kelig erdemin kamag çambudvip uluş-
- 14) -takı tınl(ı)glarka iştürü inçe tip
- 15) sözleyür.. bu y(i)me törtünç iki
- 16) miñ yiti yüz artukı sekiz on bere
- 17) ulug rurap atl(ı)g tamu erür.. kim kayu ki-
- 18) -şı adın kişiniñ ayıgıña emgekiñe
- 19) kıçurguçı tapalguçı erserler sarsıg savın
- 20) ...kkuçı erserler.. taplamagu teg savlar-
- 21) -ıg sözlegüçi erser.. edgü utru ayıg
- 22) yavlak kılguçı erserler kim y(i)me tınl(ı)g-
- 23) -larıg bagda bukaguda kerigde beklep
- 24) emgek tolgak kütkürserler .. kim y(i)me
- 25) y(a)rlıkançsız biligin edgü kutlug tınl(ı)g-
- 26) -larıg münsüz yazuksuz mün kadag yapşur-
- 27) -guçılar .. uvutka tüşürgüçiler .. kim
- 28) y(i)me küvençeñ sevinçeñ köñüllüg erser-
- 29) -ler.. kim y(i)me adın kişiniñ tapıgın
- 30) tayvasın alıp iş bütürmeserler bütmiş
- 31) işig artatguçılar.. bu munça türlüg

Çeviri

5b

(onları) büyük kağıt değirmenleri içine sokarlar. Ondan sonra, büyük demir çekiçlerle (bu cehennemlikleri) döverler. Alevli demirli ağlar, torlar içine sararlar, (onlar o) acıdan ölürlər. (Ama), yine yeniden dirilirler. “Sizler, Sanghāta (adlı) cehennemin korkunçluğunu anlayın, görün! Bu şekilde, kötü davranışlı canlıları, kızgınlığıyla yakar. En iyi olacak bilge kişi, çaba göstererek, duru biçimde ölsün! Kesinlikle, Sanghāta (adlı) cehennemde doğacak kötü davranış sergilemesin!” (1-13) Yine o Purana Arhant, bütün yeteneklerini, becerilerini, erdemlerini Çambudvip (adlı) ülkedeki bütün canlılar için duyurarak şöyle söyler: “Yine, dördüncü sırada, 250000 mil genişliğinde, büyük Raurava (adlı) cehennem yer alır. Hangi insan, diğer insanların kötü davranışına, acısına sevinirse, ondan dolayı mutlu olursa, kötü sözlerle (onlarla) (alay ederse), istenmeyen sözleri söylerse, iyiliğe kötülükle karşılık verirse, yine o kişi, canlıları zincire bağlar, bekletir, acı çektirir; ayrıca, yine (o kişi), iyi canlılara, kötü davranış olmayanlara, kötü davranış bulaştırırsa, (onları) edepsizliğe düşürürse, aşırı özünü beğenmiş ise, başkalarının isteğiyle saygısıyla iş alıp üstlenip (o işi) bitirmezse, bitmiş işi (de) bozarsa, bu şekilde türlü (kötü davranışlar işlediğinde, Raurava (adlı) cehennemde doğar). (13-31).

biş otuzunç ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1)
- 2) yaşayurlar anta togup temirliğ
- 3) örtlög tünerig evlerde
- 4) bekleyürler künin tünin
- 5) örtenürler küyürler.. antıran ört-
- 6) -lög yalınlig arıglarda kovarlar
- 7) yayarlar.. yiti kılıçın etlerin bıçar-
- 8) -lar **osarlar**.. (oşarlar okn) örtlög yalınlig baglarda
- 9) yörgep uzun bedük **temenlerin** (tamanların okn) tayar-
- 10) -lar.. amarıları y(i)me örtlög yalınlig
- 11) yiti orgaklar üze kovsayu yörgenür
- 12) üstün örtüki altın yiri tört
- 13) **tamır** (tamı okn) alku temirliğ örtlög kamag
- 14) ödün irinç yarlıg tamuluglarig
- 15) oksuz teginçsiz örteyür küyür.. neçe-
- 16) -ke tegi ötegleri tolmaginçakategi
- 17) ... ançatkategi ölürürler.. ikile yana

- 18) y(i)me tirilürler.. neñ antran oz-
- 19) -u kutrulu umazlar.. bu y(i)me bişinç
- 20) üç miñ yüz artukı biş otuz
- 21) bere ulug maharurap atl(ı)g
- 22) tamu erür.. kim kayu tınl(ı)glar adın
- 23) kişiniñ birmedük edin tavarın ogur-
- 24) -lasalar.. törüsizin küçeyü kunup alsar-
- 25) -lar.. kim y(i)me urunçak urmış tavarıg

... ..

Çeviri

6a

... .. yaşıyorlar. Orada doğup kızgın demirli karanlık kovuklarda bekliyorlar. Gece gündüz yanarlar. Oradan (onları çıkarıp) alevli kızgın ormanlara iterler, yollarlar. Keskin kılıçlarla (onların) etlerini keserler. Alevli bağlarla (onları) sarıp uzun büyük çuvaldızlarla dikip (oradan) atarlar. Bazıları da alevli keskin oraklarla biçilip bağlanırlar. Üstü örtük, alttaki yeri dört damarlı olan bütün alevli demirler, her zaman kötü davranışlı cehennemlikleri ara vermeden yakar, kavurur. (1-15) Ne kadar istekleri (varsa) yerine gelmeyinceye dek, bu biçimde ölürler. Yine, yeniden dirilirler. Kesinlikle, oradan kurtulamazlar. Yine, beşinci sırada, 325000 mil genişliğinde, büyük Mahāraurava (adlı) cehennem yer alır. Hangi insanlar, diğer insanların vermediği mallarını, mülklerini zorla alsa, töreye uymadan güç kullanarak (o malları) ele geçirse, yine emanet edilmiş olan malı, mülkü (15-26).

6b

- 1) türlüğ tsuylug irinçülüğ yal(a)ñuk-
- 2) -lar alku maharurap tamuda
- 3) togarlar.. ne y(i)me yal(a)ñuk-
- 4) -larnıñ iki yüz otuz kolti
- 5) tört yüz tümen yıl ertser maharurap
- 6) tamuda timin ök bir kün bir tün
- 7) bolur.. ol antag uzun künün tünün
- 8) sekiz miñ yıl yaşap emgek emgenür-
- 9) -ler oksuz teginçsiz örtlüğ yalınlig
- 10) bıı bıçgu et'özleri üze yagar
- 11) bıı bıçgulug evlerde bekleyürler dar-

- 12) -zul şaktilerin elgek tan sançarlar
- 13) yagar teg atıp ururlar.. tolpe et'öz-
- 14) -lerin kadışça tilerler.. kayusın
- 15) y(i)me kerkin yonup şişin talarlar bu
- 16) y(i)me altınç miñ sekiz yüz
- 17) artukı yitmiş bere ulug tapan atl(ı)g tamu erür
- 18) kim kayu eren ekeler siñiller kızlar
- 19) analar dıntarlar yavaz iş işlep yaz-
- 20) -ınsar.. kim y(i)me işiler bolup kentü og-
- 21) -lı eçisi yorçı dıntar.. birle
- 22) yazınsar.. kim y(i)me edgü kutlug tınl(ı)g-
- 23) -larıg ornınta öñi kılıp erkin
- 24) türkin kunsarlar.. kim y(i)me ed
- 25) tavar üçün tınl(ı)glarıg ölürseler
- 26)

Çeviri

6b

değişik türdeki kötü davranışlı insanların bütünü, Mahāraurava (adlı) cehennemde doğar. Yine, o insanların 230 yıllık zamanda 40000 yılı geçse, (bu zaman dilimi) Mahāraurava (adlı) cehennemde yaklaşık olarak, bir gün bir geceye denk gelir. O şekilde, uzun günle geceyle 8000 yıl yaşayıp acı çekerler. Aralıksız biçimde, alevli keskin bıçaklar bedenleri üzerine yağar. Kesileceklerse, evlerde bekler. *Skr.* Trişūla (adlı) (Wilkens, 2021, s. 749) üç dişli mızrakların etkisiyle elek öğütüp ayırarak, (cehennemliklere) sançarlar. Yağar gibi (mızrakları) atıp (onlara) vururlar. (1-13) Bütün bedenlerini, kayış gibi delerler. Herhangi birinin derisini yüzüp şişlerle deriye dalarlar. Ardından, altıncı sırada, 1870 mil genişliğinde büyük Tapana (adlı) cehennem yer alır. Hangi kişiler, adamlar, büyük ablalar, kız kardeşler, kızlar, analar, dındarlar (rahipler), kötü, fena iş yapıp kötü davranış sergilerse; yine kadın olarak, kendi oğlu, ağabeyi, yol göstericisi, rahibiyle kötü davranış yapsa; yine (onlar), iyi, kutlu canlıları, yerlerinden ayırıp zorla o yerleri ele geçirse; yine (onlar), mal mülk için canlıları öldürse; (13-26).

biş otuzunç ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) kutlug tınl(ı)glarka sizik köñül tur-

- 2) -gursarlar yok mün kadag
- 3) sözleserler bar münig kadagıg
- 4) aşıp üstep sözleserler
- 5) kim y(i)me toyın ş(i)mnanç bağag olurmuş
- 6) tınl(ı)glarığ ç(a)hş(a)putların tın tayıtsarlar
- 7) kim y(i)me dıntarlarığ tokısarlar sökser-
- 8) -ler bu munça türlüğ tınl(ı)glar alku
- 9) tapan tamuda togarlar.. ne y(i)me
- 10) yal(a)ñuklar arakı tokuz yüz bir otuz
- 11) kolti altı miñ tümen yıllar ertser
- 12) timin ök tapan tamuda bir kün
- 13) bir tün bolur.. ol antag uzun künin
- 14) tünin bir tümen altı miñ yıl yaş
- 15) yaşıp emgek emgenürler.. üç adrı şiş-
- 16) -lerig tevip kozlug oylarda südrüyür-
- 17) -ler temirliğ örtlüg yalınlig
- 18) kürin temirliğ kozların ülüglegeli
- 19) ayurlar.. örtlüg yalınlig ütin
- 20) ütleyürler tolpa et'özlerin ol emgek-
- 21) -ke basa basa ölüp basa tirilür-
- 22) -ler.. bu y(i)me yitiñç tört miñ
- 23) tört yüz altı y(i)g(i)rmi bere ulug
- 24) pratapan atl(ı)g tamu erür.. kim kayu tın-
- 25) -lıglar .. arığ ç(a)hş(a)putlug dıntarlarığ
- 26)

Çeviri

7a

kutlu canlılara kuşkulu düşünceyle yaklaşırsalar; kötü davranışı olmayanlar (için) “Vardır, kötülüğü, kötü davranışı” diye söyleseler, onu abartıp söyleyerek yaysalar; yine, rahip rahibeleri, oruca oturmuş canlıları, ahlak kurallarından vazgeçirip caydırsalar; yine (o kişiler), dindarları (rahipleri) dövüp (onlara) sövseler; bu türden canlıların bütünü, Tapana (adlı) cehennemde doğar.

Ayrıca, 921 yıllık zaman diliminde 60000 yıl geçse, yaklaşık olarak, Tapana (adlı) cehennemde bir gün bir geceye karşılık gelir. Böylesine uzun günlerde gecelerde, 60000 yıl yaşayıp acı çekerler. (1-15) Üç sivri çatallı şişleri karıştırıp közlü inlerde, çukurlarda ileri geri hareket ettirerek, sürüklerler. Alevli demirleri ölçüyle közlerini paylaştırmak için konuşurlar. Alevli (demirlerle) öğüt verip yalvarttırırlar. Bütün bedenleri, o acıdan yeniden ölüp yeniden dirilir. Yine, yedinci sırada, 4416 mil genişliğinde büyük Pratāpana (adlı) cehennem yer alır. Hangi canlılar, arı, ahlaklı rahipleri, dindarları (15-26).

7b

- 1) köñül
- 2) bolup
- 3) öküş tınl(ı)g
- 4) kañıtın
- 5) -ntın adıntın
- 6) -larıntın adrılsar
- 7) -lar.. kılmasarlar .. ev bark
- 8) ...sarlar.. işin ıgaçın erk...
- 9) ...-lar .. bağ başı otag olukların
- 10) ...-intın tevitip erklerin
- 11) türklerin kunsarlar irinç çıgay
- 12) tınl(ı)glarığ tod tolvı kılsar.. bu
- 13) munça türlüğ tınl(ı)glar alku prata-
- 14) -pan tamuda togarlar.. ol y(i)me pratapan
- 15) tamuda nandi upanandi atl(ı)g iki irk-
- 16) -likler bar birisi elig bere teriñ
- 17) yüz elig bere kiñ ikinti elig
- 18) bir bere kiñi iki yüz bere teriñi
- 19) çadar suvın tolu kavın çokrayu ulug
- 20) bedük ergeçlenmekin suçıyu sekreyü
- 21) kap kara tegzinçlerin kökreyü
- 22) tururlar.. ulug ulug tigi kögi üner-
- 23) -ler iştilür.. prtapan tamuda togmış
- 24) tınl(ı)glarığ tüklüg tümenlig yıl

25) küçe osuglug çoğraturlar.. antada

26)

Çeviri

7b

... düşünce olup pek çok canlı babasından-dan diğerlerinden-larından ayrılrsa, ...-lar yapmasalar, ev bark-sarlar, işini ağacını, ormanını, kudretle-lar. Bağ başta olmak üzere, küçük otağların (binaların) oluklarını ...-ndan caydırıp kudretlilerini güçlerini ellerinden alsalar; kötü, iğrenç canlılara ayrıcalık tanıyıp memnun etseler; bu türden canlıların bütünü, Pratāpana (adlı) cehennemde doğar. (1-14) Yine, o Pratāpana (adlı) cehennemde, Nanda, Upananda adlı iki kudretli var. Birisi, elli mil derinliğinde, yüz elli mil genişliğinde, diğeri, elli bir mil genişliğinde iki yüz mil derinliğinde, amonyaklı suyla dolu (pişirmelik kazanı) fokur fokur kaynatarak, köpüklerin ortaya çıkmasıyla (onları) etrafa sıçratarak, kapkara görünüşleriyle dönüp dolaşarak, kükreyip dururlar. Büyük, gürültülü sesleri işitilir. Pratāpana (adlı) cehennemde doğmuş canlıları, on binlercesini, zor kullanarak, fokur fokur kaynatırlar, pişirirler. Oradan (14-26).

biş otuzunç ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) üze
- 2) örtlüg...
- 3) bı bıçgu
- 4) taglarda
- 5) kalp ödün
- 6) emgenürler .. bu y(i)me
- 7) tamularnıñ begi
- 8) osuglug kop emgek tolgak-
- 9) -larnıñ **orni** (önşi yazı çev. okn) bolmış iki ...
- 10) kiñi aviş atl(ı)g ...
- 11) tamu ...-k teg erür .. kim y(i)me ög kañı
- 12) ölürdeşiler v(i)rhar señrem sanlıg ...
- 13) sañık yideçile ters titrü körüm
- 14) turgurdaçılar toyın ş(i)mnançlarnıñ
- 15) ç(a)hş(a)putların sığuçılar nom törüg
- 16) artatdaçılar.. baştınkı yazuk ertdeçi-

- 17) -ler .. bu munça tınl(ı)glar alku aviş
- 18) tamuda togarlar.. anta togup oksuz
- 19) teginçsiz emgek emgenürler.. takı y(i)me
- 20) aviş tamuda togmış tınl(ı)g bir anantriş
- 21) tsuy ayıg kılınç kılmış erser.. bir
- 22) bere ulug et'özi bolur.. iki anantriş
- 23) tsuy ayıg kılınç ermiş erser.. iki
- 24) bere ulug et'özi bolur.. üç
- 25) anantriş tsuy ayıg kılınç kılmış erser..
- 26)

Çeviri

8a

... ..üzerine alevli keskin bıçaklar dağlarda uzun zamanlar
 acı çekerler. Bu yine, ... cehennemlerin beyi gibi bütün acı, eziyetlerin yerini
 (ünvanını) sahiplenmiş, iki en geniş, büyük Avīci Cehennemi adlı
 (cehennemdir)... ..cehennem gibidir. Yine, annesini babasını öldürenler, manastıra ait olan
 malları kendine alarak ters öğretiyi sürdürenler, (1-13) rahiplerin, rahibelerin ahlak kurallarına hoş
 olmayacak biçimde dokunanlar, öğretiyi, töreyi bozanlar, en baştaki kötü davranışı sergileyenler ...
 Bu türden canlıların bütünü, Avīci Cehennemi (adlı) cehennemde doğarlar. Orada doğup aralıksız
 acı çekerler. Ve yine Avīci (adlı) cehenneminde doğmuş canlı, Anantrasa (adlı) kötü davranışlı
 canlı olarak, bir mil büyüklüğünde bedene sahip olur. İki Anantrasa (adlı) kötü davranışı sergileyen
 canlı olarak, iki mil büyüklüğünde bedene sahip olur. Üç Anantrasa (adlı) kötü davranışı sergileyen
 canlı olarak, (üç mil büyüklüğünde bedene sahip olur). (13-26).

8b

- 1) kayu ayıg kılınç erki.. kim tınl(ı)g-
- 2) -lar.. ol ayıg kılınçlık kılıp
- 3) aviş tamuda togarlar erki..
- 4) ötrü sumir tag töpüsinte
- 5) turup purni arhant inçe tip söz-
- 6) -leyür.. işitiñler sizler tınl(ı)glar kayu
- 7) erser tsuy irinçü kılıp tınl(ı)glar aviş
- 8) tamuda togarlar erser anı sizlerke
- 9) ayu bireyin kim kayu tınl(ı)glar burkan-

- 10) -ıg ölüreyin tip sakınçın et'özinte
- 11) kan üntürser.. azu burkannıñ
- 12) münin sözleser.. azu arhant dıntar-
- 13) -lar üze yala yañku ursar ögüg
- 14) kañıg ölüser.. azu arhant toyın
- 15) ölüser.. kamag bursañ kuvragıg
- 16) iki yartım kılzar bodis(a)v(a)tlarıg öl-
- 17) -ürser nom törüg artatsar sañık ed
- 18) tavarıg yiser yuñlasar ters körüm
- 19) turgurup edgülüg töz yiltizig
- 20) üzser kesser bu munça türlüg
- 21) tınl(ı)glar alku aviş tamuda togarlar
- 22) anta togup turkaru **şatsılık** (şaşılık okn) kumratakı
- 23) teg oksuz teginçsiz örtenürler küyür-
- 24) -ler.. et'özleri üze kozlug yağmur yagar
- 25) örtlüg temirliğ kıskaçlar kelip
- 26)

Çeviri

8b

... Canlılar, hangi kötü davranışı sergileyerek Avîci cehenneminde doğar?” Ardından, Sumeru Dağı tepesinde durarak, Purana şöyle söyler: “Canlılar, dinleyiniz! Canlılar, hangi kötü davranışı sergileyerek, Avîci cehenneminde doğar; onu size ayrıntılı olarak açıklayayım. ‘Hangi canlılar Buda’yı öldüreyim.’ diyerek bedeninden kan çıkarırsa; ya da Buda için kötü konuşursa; ya da rahipler, Arhant’lar üzerine yalan sözlerle söylenti çıkarırsa; anne babasını öldürürse; (1-14) ya da Arhant’ları rahipleri öldürürse; bütün öğreti topluluğunu ikiye ayırırsa; Bodhisatvaları öldürürse; öğretiyi bozarsa; manastıra ait malı mülkü yerse, ele geçirirse; ters, yanlış öğretiye devam edip iyi tözü keserse; bu türden canlıların bütünü, Avîci cehenneminde doğar. Orada doğup sürekli, çit içinde kırmızı toprak gibi aralıksız yanarlar. Bedenleri üzerine közlü yağmur yağar. Demirden alevli kıskaçlar gelip (bedenlerini sıkıştırırlar) (14-26).

biş otuzunç ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1)

- 2) yüdürüp **tartdurlar** (tartı turlar okn).. takı
- 3) y(i)me temirliğ örtlüg biş
- 4) kazgukların örtlüg yir üz-
- 5) -e et'özlerin bodıyu tokıp ağızlarında
- 6) tillerin tartıp üntürüp yiti **yüligi** (yülügü okn)
- 7) teg sapanların sansız tümen yıl til-
- 8) -lerin sapanlayurlar.. inçip y(i)me tokuz
- 9) türlüg tınl(ı)glarını ilki eçüleri
- 10) yaguru kañlarını evleri barkları
- 11) osuglug aviş tamu orunları evleri erür
- 12) bu tokuz türlüg tınl(ı)gların aviş tamu
- 13) kaçan neñ kurug kalmaz.. anı işitip ol
- 14) tirilmiş kuvrag inçe sakınç sakınur
- 15) kayu erki ol tokuz türlüg tınl(ı)glar
- 16) kim turkaru aviş tamuda togarlar ötrü
- 17) kök kalıkda turup purni arhant
- 18) inçe tip sözleyür.. işitiñler sizler
- 19) tınl(ı)glar.. kim ol tokuz türlüg tınl(ı)g-
- 20) -lar erser.. sizlerke ayu bireyin eñ
- 21) ilki sañık yigüçiler.. ikinti v(i)rhar
- 22) sanlıg yigüçiler.. üçünç ögin ölür-
- 23) -güçiler.. törtünç kañın ölürgüçiler
- 24) bişinç arhant dıntar ölürgüçiler
- 25) altınç tüz baz bursañ kuvragı iki
- 26)

Çeviri

9a

... .. yükleyip çektirirler. Ve yine alevli demirden oluşan beş kazıkla alevli yerlerin üzerine boylu boyunca uzanıp sürünerek, ağızlarından dillerini çıkarıp keskin ustura, tıraş bıçağı gibi sapanlarla sayısız yıllar boyunca, dillerini sapan olarak kullanıp yeri kazır, işlerler. Böylece, dokuz türlü canlının ilk atalarına yakın olarak, (onların) babalarının evleri barkları gibi, Avîci Cehennemi

yeri (de) evleri (barkları) olur. Bu dokuz türlü canlının Avīci Cehennemi, hiçbir zaman kuru kalmaz.” (1-13) Onu işitip o bir araya gelmiş öğreti topluluğu şöyle düşünür: “Hangi dokuz türlü canlı, daima Avīci Cehennemi’nde doğar?” Sonra, gökyüzünde durarak Purana Arhant şöyle der: “Canlılar, işitiñiz! O dokuz türlü canlı kimler ise, size açıklayayım. İlki, (Budist) topluluğa malları yiyenler; ikincisi, manastıra ait malları yiyenler; üçüncüsü, annesini öldürenler; dördüncüsü, babayı öldürenler; beşincisi, Arhant’ları, dindarları öldürenler; altıncısı, geçimli, barışçıl öğreti topluluğunu iki (13-26).

9b

- 1) bu tokuz türlüg tınl(ı)glar aviş tamuda
- 2) togup tükel bir antarakalp emgek
- 3) emgenürler.. takı y(i)me adın
- 4) biş türlüg tınl(ı)glar erürler..
- 5) kim pratikanarak kiçig tamularda togar-
- 6) -lar.. antaran ozup ulug bedük et’öz-
- 7) -lüg aç yek acunınta **togarlar** (togsarlar okn)
- 8) ötrü ol kuvrag inçe tip ayıturlar
- 9) kayu erki biş purni arhant inçe tip
- 10) sözleyür.. eñ ilki bursañ kuvrag-
- 11) -nıñ edin tavarın törüsüz ogurlasar
- 12) azu küçeyü kunup alsar.. ikinti bursañ-
- 13) -larka yigülüg aşın içgüsin
- 14) öñerek yiser yuñlasar.. üçünç
- 15) bursañ kuvragıñ buşılup tavar-
- 16) -ların alsar kunsar.. törtünç edgü
- 17) tınl(ı)glarıñ bulunç alıñ ayıg
- 18) çilteğlerin üzser kesser.. bişinç
- 19) ters azıg dıntarlarıñ nomın törüsin
- 20) yarutsar tamtursar.. bu biş türlüg
- 21) tınl(ı)glar .. otguratı paratyakanarak
- 22) tamularda togarlar.. antaran kutrul-
- 23) -up ulug bedük et’özlüg pret ac-
- 24) -unınta togarlar.. ne üçün tip tiser

25) kim kayu kişi v(i)rhar seşrem sanlığ bir

... ..

Çeviri

9b

... .. bu dokuz türlü canlılar, Avīci Cehennemi'nde doğup bütün *Skr*: Antarakalpa (adlı) (Moner-Williams, 1964, s. 44; Wilkens, 2021, s. 52) ara dönemlerde acı çekerler. Ayrıca, beş türlü canlı (da) vardır. (Onlar), Prateyakanaraka (adlı) küçük cehennemlerde doğar. Oradan kurtulup büyük bedenli şeytan varlığında doğarlar. Ardından, o öğreti topluluğu şöyle sorar: "Hangi beş (türlü canlıdır bunlar)?" Purana Arhant şöyle yanıtlar: "İlki, öğreti topluluğunun malını mülkünü çalanlar, ya da zorla ele geçirip alanlar. İkincisi, öğreti topluluğunun yiyeceği yemeği, içeceği önceden yiyenler, ele geçirenler. (1-13) Üçüncüsü, öğreti topluluğunun sadaka için ayırdığı malı mülkü ele geçirip yiyenler. Dördüncüsü, iyi insanların kazancını saygısızlıkla kesenler: Beşincisi, ters öğretiye inanmış dindarların, rahiplerin öğretisi için aydınlatıcı konuşma yapanlar, tanıtım yapanlar. Bu beş türlü canlı, kesinlikle Prateyakanaraka Cehennem'inde doğar. Oradan kurtulup büyük bedenli Preta (Aç ruh) varlığında doğar. "Neden?" dersin, Hangi kişi manastıra ait bir (13-26).

biş otuzunç ülüş on p(a)t(a)r

10a

- 1) bıçgulug kuduglar
- 2) bir kalp ödün kızartmış temir
- 3) yumgaklar yiyürler sızgurmış
- 4) kızıl bakırın içe kayına
- 5) emgek emgenür-
- 6) -ler... bı bıçgulug tikim ört-
- 7) -lüg tagka kova agtururlar.. tol p
- 8) et'özi örtenür söklenür.. antada
- 9) basa örtlüg temirliğ bağlar
- 10) içinte yörgeyürler.. antada basa
- 11) boynınta kara süñükiñetegi kadış
- 12) tilerler.. üzesinte kozlug yagmur
- 13) yagıturlar.. antada basa **karnıñ** (kañlın okn)
- 14) yançarlar.. ol antag emgektin alpın

- 15) emgekin ozup kutrulup taluy ögüzte
- 16) yüz bere ulug etlig tag teg kiçig
- 17) tamulug acunıta belgülüg bolur.. anta
- 18) y(i)me sansız tümen suvdaki tınl(ı)glar
- 19) buza butarlayu yiyürler.. suvarlar... tikerler
- 20) sançarlar.. ağır ulug emgek teginür-
- 21) -ler.. antaran ozup kutrulup ön
- 22) kürtük yirde tag siñiri osuglug
- 23) ulug et yumgal b(e)lgülüg bolur.. anta
- 24) y(i)me dört sınırdaki kuşlar keyik-
- 25) -ler.. kelip buza butarlayu.. tumşukın
- 26)

Çeviri

10a

... ..(keskin) bıçaklı kuyular, uzun zaman kızartılmış demir yumaklar yerler. Eritilmiş kızıl bakırların içinde kaynatılarak, pişirilerek acı çektirilirler. Keskin bıçaklı, sarp, alevli dağa kovularak yükseltirler, atılırlar. Bütün bedenleri (orada) yanar. Ondan sonra, demirden alevli bağlar içinde bağlanılırlar, sarılırlar. Daha sonra, (onları), boyunlarından kalın kemiklerine dek, kayış gibi delerler. Tepesinden közlü yağmur yağdırırlar. (1-13) Sonra karnını parçalayıp delerler. O şekilde, acıdan güçlkle kurtulup (Samsara adlı) okyanusta yüz mil genişliğinde etli dağ gibi küçük cehennemlik varlık olarak belirirler. Onun ardından, sayısız sulardaki canlılar, (onları) parçalayıp yerler. Sularlar, yükseltirler, batırırlar. Ağır, büyük acı çekerler. Oradan kurtulup çölde dağ tepesi gibi duran büyük et yumağı olarak belirirler. Ardından da dört yönden kuşlar, geyikler gelip (onları) parçalayıp gagalarıyla (etlerini koparırlar) (13-26).

10b

- 1) acunıta togar.. ulug
- 2) bedük tag teg et'özi bolur
- 3) kısıl teg kiñ alkıg
- 4) karnı bolur.. örtükin-
- 5) -çe bogzı bolur.. bedük töñürge
- 6) osuglug kentü saçınıta yörgeyip açmak
- 7) suvsamak emgekin ön körtük-
- 8) -lerde yögürü sansız tümen yıl emgek

- 9) teginür.. antaran ozup kutrulup burkan-
- 10) -lar b(e)lgürtmedük **ödte** (ödde okn) kanta tört
- 11) türlüğ tirin kuvrag yok erser türk
- 12) yuçul bodun bokun ara
- 13) alpın emgekin kişi acunıta
- 14) togar.. ög karnıta toga teglüg
- 15) togar irinç çıgay körgeli körksüz
- 16) alkuka ak bolur.. umugsuz ınagsız
- 17) közi körmedük yal(a)ñuk et'özin
- 18) aç yek osuglug emgeklig tın-
- 19) -l(ı)g yorıyur.. anıñ bilge kişi
- 20) et'özinteki etin kanın yizün
- 21) içzün azu isig koz ot yız-
- 22) -ün .. señrem sanlıg edin tavarın
- 23) aşın içgüsin yimezün.. kim antag
- 24) alp ödün tamulug emgekke tegmegey
- 25) ol ança sav sözledükte ol tamulug
- 26)

Çeviri

10b

... varlık biçiminde doğar. Büyük dağ gibi bedeni olur. Dağ geçidi gibi geniş karnı olur. O kadar delikli (büyük) boğazı olur. Büyük ağaç kütüğü gibi kendi saçına sarılıp acıkma, susama acısıyla çöllerde yürüyerek acılar, eziyetler çeker. Oradan kurtulup Buda'ların / Bodhisatvaların belirmediği zamanlarda (ve) yerlerde, dört türlü bir araya gelmiş öğreti topluluğu yoksa, kudretli, seçkin milletin arasında güçlülükle insan varlığında doğar. (1-13) (O şekilde), anne karnından doğmuş gibi doğar. Yoksul, yardıma muhtaç insanları görmek için, çirkin (olarak), hepsinden ak olur. Umutsuz, dayanaksız, gözleri görmeyen insan bedeniyle şeytan gibi aç çeken canlı (olarak), yürür, devam eder. O nedenle bilge kişi, bedeni için etini, kanını yesin, içsin ya da sıcak köz alev yesin. (Ama), manastıra ait malı mülkü, yemeği, içeceği yemesin. Bu şekilde, zor zamanlarda, cehennemlik acıyı çekmeyecek." Böyle söylediğinde o cehennemlikler (13-26).

biş otuzunç ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) -li körüm oñalı böğüş urmak oñalı
- 2) söz sav oñalı iş ködüg oñalı
- 3) iltinmek oñalı katıgılanmak oñalı
- 4) ög köñül oñalı dyan sakınç .. bu
- 5) sekiz türlüğ tözün yolug...
- 6) sevmiş taplamış k(e)rgek.. ol y(a)rlıg işit-
- 7) -ip sansız tümen kuvramış kuvrag
- 8) tört kirtü nomug alıp
- 9) şortapan sakargadam anagam
- 10) kutka tegirler.. asanki sanınça tınl(ı)g-
- 11) -lar.. upasi upasanç bolup baçağ olurur-
- 12) -lar.. üç ınag alırlar.. amarıları uş-
- 13) -magat murt kşanti laukikagriyaradaram
- 14) atl(ı)g edgü törüke köñül öritirler
- 15) amarıları üç türlüğ miñün kölikin
- 16) sansardın ozgulug kutrulug edgü
- 17) töz yıldız öritirler.. ol antag türlüğ
- 18) üstün t(e)ñri altın yal(a)ñuk luular
- 19) asurlar iligler begler şiriştirler dani-
- 20) -lar bramanlar bayagutlar ... upasi up-
- 21) -asançlar.. tükel bilge maitri burkan

... ..

Çeviri

11a

“...li doğru görüşlü, doğru kararlı, doğru sözlü, doğru davranışlı, işli, doğru yaşamak, doğru çaba göstermek, doğru anımsatmalı olmak, yerinde konuşmak, doğru derin dalınca sahip olmak, derin dalınçlı olmak ... Bu sekiz türlü doğru, gerçek yolu sevip istemek gerekir.” O buyruğu işitip sayısız yoğunlukta bir araya gelmiş öğreti topluluğu, dört gerçek öğretiyi alıp (öğrenip) Srotāpanna (adlı), Sakradāgāram (adlı), Anāgām (adlı) (Budist Aziz olma) mutluluğuna erişirler. (1-10) Sayısız canlı, inanan erkek, kadın olup kutsal oruç günü için otururlar. Üç dayanak alırlar. Bazıları, *Skz*: Uşmagata (adlı) (Wilkens, 2021, s. 805) öğreti için istekle sıcaklık duyma, Nirvedhabhāgīyaların ilk aşaması, *Skz*: Mūrdhan (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 826; Wilkens, 2021, s. 482) zirve,

Nirvedhabhāgīyaların ikinci aşaması, *Skr.* Kṣānti (adlı) sabır, (Monier-Williams, 1964, s. 326; Wilkens, 2021, s. 416) Nirvedhabhāgīyaların üçüncü aşaması *Skr.* Laukikāgryadharma (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 909; Wilkens, 2021, s. 452) Nirvedhabhāgīyaların dördüncü aşaması, en yüksek varlık olgusuna, iyi töreye güçlü istek duyar, gönül verirler. Bazıları, üç türlü binek aracıyla Samsara'dan kurtulmak için, iyi tözü, kökü güçlü bir biçimde isterler. O şekilde, değişik türde üstte Tanrı, altta insan varlığındaki canlılar, ejderhalar, Asuralar, hükümdarlar, alışverişçiler, varlıklı kişiler, Brahmanlar, zenginler, rahipler, rahibeler ... üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın ... (10-21).

11b

- 1) vaybaşiki aryaçantri bodis(a)v(a)t kṣi
- 2) açari enetkek tilintin tohrı tilinçe
- 3) yaratmış pratnarakṣit açari tohrı tilin-
- 4) -tin türk tilinçe evirmiş maitrisimit
- 5) nom bitigde ulug tamuluglarig körkit-
- 6) -mek atl(ı)g biş otuzunç ülüş tükedi..

Çeviri

11b

Skr. Vaibhāṣika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) Okulu'nun üyesi Āryacandra Bodhisatva (adlı) öğretmenin, öğreticinin Hintçeden Tohar diline yeniden uyarladığı, Praknaraksita Kravansika'nın Tohar dilinden Türk diline uyarlayarak aktardığı, *Maytrisimit* (adlı) (Budist) öğreti kitabında, “Büyük cehennemlikleri göstermek” adlı yirmi beşinci bölüm bitti.

(Ayrı yaprakta yer alan bölüme ait yedi satırlık bölüm)

- 1) üç erdinike sanlıg tavarın
- 2) alsar yiser içser ornınta *adrılgu* (nomlagu okn)
- 3) aviş tamuda togar kamag //// kulutı
- 4) nom erdinig başın adakkategi
- 5) kin okıyu tegintim kayu begler
- 6) isinser kulutka kṣanti biri y(a)rıkazun
- 7) tizit kṣanti bolzun..

Çeviri

11b³³

³³Bölümün sonunda iyi niyeti, isteği ifade eden satırlar yaprağın sonunda ayrıca dile getirilmiştir.

üç cevher için manastıra ait kutsal malı mülkü alsa, yese, içse oradan ayrılıp Avīci Cehennem’inde doğar. Bütün /// kölesi (olarak), öğreti cevherini baştan ayağa (sonuna) dek, isteklice okuyup bitirdim. Hangi beyler, istekli olur, sıcaklık duyarsa, kölelik için bağışlayıcı biri buyursun. Hemen, (o kişi) bağışlanmış olsun!

altı otuzunç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) namo but namo d(a)rm(a) namo sañ
- 2) amtı bu nomlug savıg kukutpad
- 3) tagrıñ kuzdın yıñakınta
- 4) ukmış k(e)rgek³⁴

Çeviri

1a

Buda’ya saygı... Öğreti kurallarına saygı.... Öğreti topluluğuna saygı... Şimdi, bu öğretilik öyküyü *TochA* Kukkuṭapāt ; *Skr.* Kukkuṭapāda (adlı) (Wilkens, 2021, s. 420) (Maitreya’nın öz yaşam öyküsünün geçtiği dağ) dağın kuzey bölümünde (yamacında), (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek, anlamak gerekir.

1a

- 1) anta ötrü ayagka tegimlig tüköl
- 2) bilge maitri burkan kündüz altı ödün
- 3) kutrultaçı tınl(ı)glarıñ köñül kög-
- 4) -üz kılınç eriglerin barıgların inçe
- 5) sakınç sakınur **öküş** (üküş okn)
- 6) acunlarda berü mini birle
- 7) ...bolmış meniñ şazanımta
- 8) kutrulgulug tınl(ı)glar olar alku meniñ
- 9) nomlug tilgen tevirmişimte kutrulmak-
- 10) -ka tegdiler.. anta takı kalmış
- 11) kukutapat tag siñirin tokımaaktakı

³⁴Bu bölüm satırları, yaprağın ön yüzünün ilk satırlarından önce gelir. Dördüncü satırdan sonra ön yüz birinci satırdan başlar.

- 12) küü kelig edremlerig körüp kolti asanki
- 13) sanınça tınl(ı)glar edgüke tegip
- 14) sansartın ozdı kutrultılar.. takı y(i)me
- 15) meniñ şazanımta kutrulgulug erüş öküş
- 16) tınl(ı)glar bar erürler.. inçip kentü kentü
- 17) meñilerke ilinip yapışıp sımtag tınl(ı)g-
- 18) -lar erser olarnı ozgurgalı kutgargalı
- 19) ańsız ulug küükelig edrem üntürmiş-
- 20) -im k(e)rgek erdi inçip y(i)me kamag...
- 21) **öñreki** (önreki okn) burkanlar nızvanılarıg
- 22) utkalı yigedgeli küükelig edrem üntürüp
- 23) kutlug yañı kün kılurlar.. amtı y(i)me
- 24) m(e)n küükelig edremliğ yañı kün turgu-
- 25) -rup biş acun tınl(ı)glarıg ögürtürmişim
- 26) sevintürmişim k(e)rgek .. ança sakınç
- 27) sakıntukta üç miñ
- 28) yir suvlar altı türlüg tepreyür kamşayur..

Çeviri

1a

Daha sonra, saygıdeğer üstün bilge Maitreya Bodhisatva, gündüz altı zaman içinde (aralıksız), kurtarılacak canlıların düşüncelerini, duygularını, davranışlarını, geliş gidişlerini (yaşam biçimlerini), şöyle düşünür: “Pek çok varlık biçimlerinden bu yana benimle birlikte olmuş benim öğretimde kurtulacak canlıların bütünü, benim öğreti (adlı) tekerleği döndürmemle kurtuluşa eriştiler. Orada kalmış Kukkuṭapāda (adlı) dağ yamacına ulaşmadaki erdemleri, üstünlükleri görüp sayısız canlı iyiliğe erişip Samsara’dan kurtuldu. Ayrıca, benim öğretimde kurtulmak isteyen pek çok canlı vardır. Eğer, kendi mutluluğuna yapışıp bağlanarak kalan kayıtsız, dikkatsiz canlılar varsa, onları kurtarmak için hemen büyük erdemlerimi, yeteneklerimi ortaya çıkarmam gerekir. Böylece bütün, daha önce gelen Buda’lar / Bodhisatvalar, ihtirasları, hırsları yenmek için üstün erdemlerini, yeteneklerini ortaya çıkarıp kutlu “Yeni Gün” dramını, oyunu sahnelemek için düzenleme yaparlar. Şimdi, benim de üstün erdemli “Yeni Gün” dramını, oyununu düzenlettirip beş varlık biçimindeki canlıları sevindirmem gerek.” (Maitreya), böyle düşündüğünde, 3000 yeryüzü, altı kez sallanır.

1b

1)

- 2) t(e)ñridem oyunlar ///// yañkurar kök
- 3) kalıkdın kuzışay mantarak ulatı
- 4) t(e)ñridem hua çeçekler yagar
- 5) kümüş çintan igişi birle katıglıg
- 6) yıparlıg yagmur yagar.. ötrü tükel
- 7) bilge maitri burkan olur-
- 8) -gulug yir orunug iter
- 9) yaratur.. üstün t(e)ñri altın
- 10) yal(a)ñuk birle yıgılurlar .. anta ötrü
- 11) sumati **atl(ı)g** (atlag okn) **ş(i)mnu** (şmnu okn) t(e)ñri sevinü
- 12) parinirmita-vaşavart t(e)ñri yirinteki
- 13) t(e)ñriler kuvragı birle takı y(i)me
- 14) sunirmiti santuşıti suyami hormuzta
- 15) t(e)ñriler tört maharaç t(e)ñriler **kaşıpiye** (kaş?... okn)
- 16) t(e)ñridem kuvragı birle ol yirte orunta
- 17) yıgılurlar.. takı y(i)me luular asurlar
- 18) yekler **kumbantiler** (kumbandilar okn) .. kantarlar gantarvı-
- 19) -lar kentü kentü kuvragları birle
- 20) burkan küçinte yıgılurlar.. takı y(i)me
- 21) sekiz tümen tört miñ erdinilig
- 22) balıklartakı erigme bay bayagut
- 23) yigit yal(a)ñuklar kitumati kent uluştakı
- 24) kolti sanınça tınl(ı)glar .. tükel bilge
- 25) maitri burkan küçinte kutınta alku
- 26) kukutapat tagrıñ kuztın yıñakınta
- 27) yıgılurlar.. anta ötrü tükel bilge
- 28) maitri burkan erüş öküş üstün
- 29) t(e)ñri altın yal(a)ñuk kuvramışın ukup

Çeviri

... ..ilahi, kutsal şarkıların (sesleri, nağmeleri) yankılanır. Gökyüzünden kokulu su zambağı ve ilahi lotus çiçekleri yağar. Gümüş renkli sandal ağacı tozuyla karışık hoş kokulu yağmur yağar. Ardından üstün bilge Maitreya Bodhisatva, oturduğu yeri düzenler, donatır. Üstte Tanrılar, altta insanlar bir araya gelirler. Daha sonra, Sumati adlı şeytan sevinip *Skr*. Parinirmitavaśavartin (adlı) (Wilkens, 2021, s. 552) (Budist kozmolojide) Tanrı sınıfının yer aldığı bir gök katındaki tanrılar topluluğuyla yine *Skr*. Sunirmita (adlı), (Wilkens, 2021, s. 631) Samtuṣita (adlı), Suyāmī (adlı), Hormuzta (adlı) tanrılar, dört Maharaç (adlı) Kral, *Skr*. Kāśyapīya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 32) öğreti topluluğuyla birlikte o yerde toplanırlar. (1-17) Ayrıca, ejderhalar, Asurular, şeytanlar, ara varlıklar, ilahi gök çalgıcıları, kendi topluluklarıyla birlikte Buda'nın kudreti, gücü nedeniyle (orada) yığılırlar. Yine 84000 cevherli kentte yer alan kudretli, varlıklı kişiler, yiğitler, Katmandu kentindeki sayısız canlılar, üstün bilge Maitreya Bodhisatva gücü, kudreti, kutu nedeniyle bütün Kukkuṭapāda (adlı) dağ yamacına toplanırlar. Ardından, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, üstte tanrıların altta insanların bir araya gelmesini anlayıp ... (17-29).

altı otuzunç ülüş sekiz p(a)t(a)r

8a

- 1) tınl(ı)g-
- 2) -larnıñ kılınış tsuy irinçünüñ
- 3) tüşin utlısın tınl(ı)glarka ...
- 4) körkite közünürler.. anta ötrü
- 5) ol sinhi ilig kan artukta
- 6) artuk süzülüp tike közin
- 7) tükel bilge maitri burkan
- 8) et'özinteki körü kanınçsız körklüg
- 9) edlerig titrü körü oñaru tegzi-
- 10) -nip kidirti arkasın körür.. arkasınta
- 11) purvavidi çambudvip gauyanandvip utarakur-
- 12) -up bu tört uluşlar közünür..
- 13) oçası otrasınta yiti erdinilig
- 14) kurekar közünür.. ol kurkar üze vasu-
- 15) -*maitreda* (maytrida okn) ulatı tört yüz tokuz on
- 16) biş badrakalptakı bodis(a)v(a)tlar kop kamag
- 17) tınl(ı)glarığ seve amrayu közünürler

- 18) ç(a)kr(a)v(a)rt ilig kan yiti erdinisi
- 19) ...toña ...sekiz tümen
- 20) tört miñ eligler..
- 21) begler birle t(e)ñriler uluş-
- 22) takı tınl(ı)glarığ on edgü kılınçlıg
- 23) yolta turgurur.. közünürler(.) takı adın
- 24) sekiz tümen iligler begler buyruk-
- 25) -lar.. şireştiler daniler .. bayagutlar
- 26) upasi upasançlar v(i)rhar señremler
- 27) lin p(a)ryan şal çozal çantak **pakın** (pakına yazı çev. okn)
- 28) şal ite yaratu buşı birü pañç **varşık** (warşık ? okn)

Çeviri

8a

... .. canlıların yapmış oldukları kötü davranışların sonucunu onlara göstererek görünürler. Daha sonra, o *Skr.* Simha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 615) (Kral Sankha'nın oğlu) hükümdar, fazlasıyla inanarak (inançlı olarak), tek gözüyle üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın bedenindeki görülmeye doyulamayan güzellikteki değerli donanımına dikkatlice bakıp çevresinde dolaşarak, arkasını da görür. Arkasında, *Skr.* Pūrvavideha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 565) efsanevi ana karayı, Çambuvipa (adlı) ülkeyi, *Skr.* Aparagodānīya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 273) efsanevi ana karayı, *TochA* uttaragaurap ; *Skr.* Uttarakaurava (adlı) (Wilkens, 2021, s. 806) kuzey ana kara ile birlikte bu dört ana karayı, ülkeyi görür. (Onların) ortasında yedi cevherli köşkler görünür. O köşkler üzerinde Vasumaitri ve diğer 495 Bhadrakalpa'ya ait Bodhisatvalar, bütün canlıları sevip tutkuyla isteyerek görünürler. Dünya hükümdarı, yedi cevherini ... donanıp ... 84000 bey, hükümdarla birlikte, tanrılar kentindeki canlıları on iyi davranış yoluna sokarak, görünürler. Ve diğer 80000 hükümdar, bey, buyruklar, alışverişçiler, varlıklı kişiler, zenginler, inanan erkek, kadınlar, manastırlar, rahip hücresi, toplantı, yemek salonu, hamam, perdeli sergi salonu donatıp düzenleyerek, sadaka verip *Skr.* *TochA* pañcavarşık ; *TochB* pañcavarşık ~ pañcwarşık ; *Skr.* Pañcavārşika (adlı) kutlama (Monier-Williams, 1964, s. 577; Wilkens, 2021, s. 550) (yapılır, düzenlenir).

8b

- 1)
- 2) ...is? berü dyan ... köz-
- 3) -ünürler.. upasi upasançlar pra asguk
- 4) köligelig **kuşatre** (kuzatari okn) hua çeçek
- 5) yıd tütsük yaruk yula

- 6) yünmekte tegzinmekte
- 7) ulatı.. tapıg udugin üç
- 8) erdinig ayayu ağırlayu közünürler
- 9) kim y(i)me adın atl(ı)g edler labay enet-
- 10) -kek **alımlalıg** (yazı çev. okn) **kav** (yazı çev. okn) **guruç** (yazı çev. okn) yiti türlüg
- 11) ı-ı tarıg içgü otlar kut t(e)ñri tarıg
- 12) t(e)ñri takı y(i)me arıglar.. yimişlik-
- 13) -ler hua çeçekler.. patil pundarik
- 14) **siriz** (siriş okn) udumbar **kurikar** (karikar okn) nigrod udumbar
- 15) aşvat nagapuşp ulatı ulug türlüg
- 16) sögütler közünürler.. anupat yul-
- 17) -tın tört ulug ögüz suvlar üne
- 18) pundarik çimpak varşık yutik atimak-
- 19) -tikda ulatı adruk adruk hua çeçek-
- 20) -ler arziler amarıları çankirmit kılgu-
- 21) -lug orunlar közünür.. anı körüp sinhe
- 22) ilig kan antag sakınç sakınur bu
- 23) topraklıg yirde altın temirliğ
- 24) yir üzeki aviş tamuka tegi
- 25) tört tümen bere teriñ erür mun-
- 26) -tada üstün öñ alkınçusı t(e)ñri
- 27) yiri iki miñ kolti bere ediz ırak
- 28) erür.. bu muntag öñ alkınçu-
- 29) -sı t(e)ñri yiri... ...

Çeviri

8b

... ..iş beri, derin (dalinçta) görünürler. İnanan erkek, kadınlar, tapınak sancağını (taşıyarak), lotus çiçekli tütsülerle yanan meş'alelerle güzel kokusu yükselmekte, etrafta dönmekte ve büyük istek, iyi niyet göstererek, üç cevhere derin saygı sunup görünürler. Yine, diğer adlı, ünlü değerler, labay (adlı) çalgılar, Hindistan'a (ait elma içeceği), bir (kap) (desilitre) *TochB* (kuruci), (Wilkens, 2021, s. 276) (adlı) (sarmaşık), yedi türlü ağaç tohumundan yapılmış içilecek otlar, ilaçlar, Kut

(adlı) Tanrı, Tohum (adlı) Tanrı ve yine arı ışık elementleri, yemişler, lotus çiçekleri... *Skr.* Pāṭālī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 554), Pundarika (adlı) söğüt ağaçları, *Skr.* Sarṣapa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 616) akhardal, Udumbara (adlı) çiçek, küçük kubbeli çiçekler, Udumbara ağacı, *Skr.* Aśvattha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 78) incir ağacı, Nāgapuṣpa adlı ağaç ve diğer büyük, türlü ağaçlar görünürler. (1-16) *Skr.* Anavatapta (adlı) (Wilkens, 2021, s. 53) gölden dört büyük sular çıkıp yükselerek, Pundarika, *Skr.* TochA campāk ; *Skr.* Campaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 221) manolya, *Skr.* Varṣika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 840) yasemin, *Skr.* Yūthikā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 922) diğer yasemin türü, *Skr.* Atimuktaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 81) bir ağaçla ve diğer türlü türlü lotus çiçekleri, münzeviler, volta atarak dolaşmalık yerlerde görünürler. Onu görüp Siṃha (adlı) hükümdar, şöyle düşünür: “Bu topraklı yerde, altın demirli yerden Avīci Cehennem’ine dek, 40000 mil derinlik vardır. Buradan sonra en son Tanrı Yeri, 20000 mil yüksekliğinde, uzaklığındadır. Bu şekilde en sonuncusu Tanrı Yeri(16-29).

altı otuzunç ülüş tokuz p(a)t(a)r

9a

- 1)
- 2) et’özinte bekiz belgü-
- 3) -lüg bolur muntada y(i)me muña-
- 4) -dınçığ negü bolgay.. anta ötrü tüköl
- 5) bilge maitri burkan sinhe
- 6) ilig kannıñ artukta
- 7) artuk süzüük köñlin ask-
- 8) -alır üçün ulug y(a)rlıkançuçı köñlin
- 9) sinhe ilig kanka inçe tip y(a)rılık-
- 10) -ayur.. böğü biliglig burkanların
- 11) iki türlü et’özleri erür.. bir ög-
- 12) -din kañtın b(e)lgürmiş et’öz ikinti
- 13) nomlug et’özleri ögdin kañtın
- 14) b(e)lgürmiş et’özleri antag erür.. iki
- 15) kırk kut buyanın itilmiş irü b(e)lgü-
- 16) -ke tükellig sekiz on nayragın
- 17) yaratıglı vizirda katıg süñüki
- 18) sansız tümen arzi t(e)ñrilerniñ

- 19) küçiñe tükellig et'özleri titir
- 20) ol et'özde alku ... körgülüg
- 21) ed tavarlar eksüksüz k(e)rgeksiz bekiz
- 22) b(e)lgülüg közünürler.. nomug et'öz-
- 23) -leri antag erür.. on küçi tört
- 24) türlüg korkınçsız bilge bilig
- 25) üç türlüg ürüg ornanmış ög
- 26) turug ulug y(a)rlıkıñçuçı bilig bu sekiz
- 27) y(i)g(i)rmi türlüg edler nomlug et'öz titir-
- 28) -ler.. bu iki türlüg et'öz içinte

Çeviri

9a

... ..bedeninde açıkça belli olur. Bundan daha şaşırtıcı olağanüstülük nasıl olacak?" daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, Siṃha (adlı) hükümdarın fazlasıyla kuşkulu düşüncesini gidermek için, yüce acıma duygusuyla hükümdara şöyle buyurur: "Üstün bilgili, bilinçli Buda'ların / (Buda adayları) Bodhisatvaların iki türlü bedeni vardır. Biri, anadan babadan belirmiş (doğmuş) olan bedendir. İkincisi, öğreti (adlı), öğretilik bedenidir. (O bedeni de), anadan babadan belirmiş (doğmuş) bedeni gibidir. (1-13) (Ancak, onun bu bedeni), 32 üstün özellikle donatılmış özgünlüğe sahip belirtileri olan, üstün 80 donanımla donanık, elmastan katı kemikleri olan, sayısız (kudretli) münzevi tanrıların gücüyle bütünleşmiş, denkleştirilmiştir. O bedende, bütün görülecek olan değerler, cevherler (belirtiler) eksiksiz, açıkça belirli olarak görünür. Öğreti (adlı) bedeni, böyledir. On gücü, dört türlü korkusuz bilinci, sakince yerleşmiş, zihninde duran yüce acıma duygusu, bu on sekiz türlü değerli cevherler, (onun bütün bunlara sahip olması) öğreti (adlı) beden olarak adlandırılır. Bu iki türlü beden içinde ...(13-28).

9b

- 1)
- 2) alku bu et'özin...
- 3) yügerü bolurlar anıñ...
- 4) türlüg ertiñü edgü erür.. burkan
- 5) kutlug orun inçip y(i)me bir
- 6) iki kırk irü b(e)lgün
- 7) itiglig et'öz ikinti sekiz
- 8) y(i)g(i)rmi türlüg edgülerin bütmiş

- 9) nomlug et'öz .. bu iki türlü edlerig
- 10) birle kılsar elig türlü edgüler
- 11) büterler.. yüz kalp üç asanki ödte
- 12) berü yıgmış kut buyan küçinte
- 13) tüşinte belgülüg bolmış.. iki
- 14) türlü et'özleri ugrınta burkan
- 15) at bulurlar.. ötrü sinhe ilig
- 16) kan ayasın kavşurup inçe tip
- 17) ötünür.. uka tegintim .. ayagka
- 18) tegimlig t(e)ñrim uka tegintim
- 19) y(a)rlıkançuçı köñüllüg t(e)ñrim .. anta
- 20) ötrü sinhe ilig kan tükel bilge
- 21) maitri burkannıñ et'öztinteki iki
- 22) kırk kut buyanlar irü b(e)lgüsin
- 23) birin birin yüz türlü kut
- 24) buyanın bütmiş itilmiş körür.. añ-
- 25) -ilki oysuz oprısız tüp tüz adakı
- 26) ulın körür.. ikinti adakı ulınta
- 27) miñ eniñülüg çakar tilgen körür..
- 28) üçünç yimiş teg uzun ilginiñ

Çeviri

9b

... .. bütün bu bedeni ... belirir, kendini gösterir. Onun için (o bedende) değişik, pek çok iyilik vardır. Buda'nın kutlu konumu bu şekilde, ilki, 32 üstün özellikle donanımlı beden, ikincisi, on sekiz türlü iyiliklerin, erdemlerin bütünleştiği, öğreti (adlı) bedendir. Bu iki türlü değerleri birlikte yaparsa, uygularsa, elli türlü iyilikler tamamlanır. (O iki beden), 130000 yıllık zamandan bu yana, birikmiş olan 32 üstün özellik nedeniyle sonuç olarak belirmiştir. (1-13) (Bu,) iki türlü beden uğrunda, Buda'lar ad bulur, adlandırılır." Ardından, Simha (adlı) hükümdar, ellerinin ayalarını birleştirip şöyle saygılı ifade biçimi kullanır: "Anladım, saygıdeğer, yüce acıma duygusuna sahip efendimiz, anladım!" Sonra, Simha (adlı) hükümdar, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın bedenindeki 32 niteliğin birer birer yüz türlü nitelikle tamamlanmış olduğunu görür, anlar. İlk önce, oyuksuz dümdüz ayak tabanını görür. İkinci olarak, ayak tabanında bin parmaklı Cakra (adlı) tekerlek görür. Üçüncüsü, meyve ağacı gibi uzun ellerinin ... (13-28).

altı otuzunç ülüş on p(a)t(a)r

10a

1) erñeklerin körür.. törtünç

... ...³⁵

1) baturu kebez teg elgin

2) adakın körür altınç kazlar kanı-

3) -nıñ teg torlug elgin adakın

4) körür.. yitinç kötki kopı

5) adakınıñ yüzün körür..

6) sekizinç tüp tüz tegirmi

7) yotasın körür.. tokuzunç eñitmedin

8) et'özin ayası üze iki tiz

9) tilgenin bürtmışin körür.. onunç

10) yañalar begi at beginiñ osug-

11) -lug kizleglig batutlug uvut

12) yinin körür.. bir y(i)g(i)rminç nigrot

13) sögüt osuglug tep tegirmi et'öz-

14) -in kindikinte kodı adakıña tegi

15) neçe erser kindikinte örü töpüsiñe

16) tegi y(i)me ança erür.. yana y(i)me

17) neçe bodı erser.. neçe kulaçı erser

18) ança bodı erür.. anı y(i)me titrü iki

19) y(i)g(i)rminç yılınçka yumşak köküş

20) öñlög et'özinteki tüsin körür..

21) üç y(i)g(i)rminç bir ivin tülerin

22) yokaru **yülög** (yüzlög okn) üçer kurla oñaru

23) tegzinmişin körür.. tört y(i)g(i)rminç

³⁵Bu satırda beşinci nitelik, satırın tahrip oluşu nedeniyle yer almamıştır. Satır 1 no'lu yerden devam etmiştir.

- 24) altun önlüg arıg süzük kırtı-
25) -şın körür.. biş y(i)g(i)rminç eti kırtışı
26) arıg süzük yılın üçün toz toprak
27) öl ödüş yugulmamışın körür.. **on** (... okn) altı

Çeviri

10a

parmaklarını görür. Dördüncü olarak, ipek kumaşı gibi olan elini ayağını görür. Altıncı olarak, kazlar hanınıninki gibi ağılı olan elini ayağını görür. Yedinci olarak, yüksek çıkıntılı ayağının yüzeyini görür. Sekizinci olarak, dümdüz yuvarlak (sütun gibi) baldırlarını görür. Eğilmeyen bedeninin yüzeyinde, iki diz kapağının (birbirine) değişini görür. Onuncu olarak, fillerin, atların beyi gibi gizli olan edep yerini görür. (1-12) On birinci olarak, *TochA* nyagrot ; *Skr*: Nyagrodha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 492) incir ağacı gibi toparlak bedeninin göbeğinden, aşağıya ayaklarına dek nasılsa, göbeğinden tepesine dek de öyledir. Ve yine uzunluğu eni ne kadarsa, boyu da o kadardır. O, yine kesin biçimde, on ikinci olarak, (onun) ince, yumuşak bedenindeki gök renkli tüylerini görür. On üçüncü olarak, bir tüyün yukarı doğru kalkık olarak üç kez döndüğünü görür. On dördüncü olarak, altın renkli arı tenini görür. On beşinci olarak, teni arı, yumuşak olduğunu için tozun toprağın, nemin rutubetin yığılmadığını görür. (On) altıncı olarak, ... (12-27).

10b

(altı ? y(i)g(i)rminç ...)

... ..

- 1) bir boynıntakı .. körür
- 2) yiti y(i)g(i)rminç **tüzü** (yarnı okn) yapa
- 3) yaratmış teg tüp tüz bolmışın körür
- 4) sekiz y(i)g(i)rminç keyikler begi
- 5) aslanların teg kiñ
- 6) alkıg bilinte örügi et'özin
- 7) körür.. tokuz y(i)g(i)rminç körü kanınçsız
- 8) yulun teg köp köni et'özin körür
- 9) y(i)g(i)rminç tüp tüz kiñ yadvı eñnin
- 10) körür.. bir otuzunç tükel kırk tişin
- 11) körür.. iki otuzunç irügsiz kemrüksiz
- 12) tüp tüz yinçü tizmiş teg tişlerin
- 13) körür.. üç otuzunç içtin taştın

- 14) kirmedük ünmedük tizip urmış teg
- 15) tişlerin körür.. tört otuzunç yör-
- 16) -üñte yörüñ tişlerin körür.. biş
- 17) otuzunç aslanların teg kiñ alkı-
- 18) -g tep tegirmi kasıgların körür.. altı
- 19) otuzunç tatıglarda artuk tatıg
- 20) bulmışın ukar bilir.. yeti otuzunç
- 21) kiñ yadvı yılınça yumşak kop yüz-
- 22) -lüg tilgenin örtgüçi tilin körür..
- 23) sekiz otuzunç itinlig yañkulug
- 24) kök bulıtlar kökremiş kökrüşinte
- 25) yigedmiş kulgakların arsayanı köñ-
- 26) -ülüg kögüzlüg ögirdürdeçi işitgeli
- 27) edgü brahmansavar ünin işitür.. tokuz

Çeviri

10b

... .. bir boynundaki ... görür. On yedinci olarak, büsbütün yaratılmış gibi dümdüz olmasını görür. On sekizinci olarak, geyikler, aslanlar beyi gibi geniş belinden yüksek bedenini görür. On dokuzuncu olarak, görülmeye doyulamayan omurgası gibi dümdüz, doğrulmuş bedenini görür. Yirminci olarak, dümdüz, geniş yayvan omuzlarını görür. Yirmi birinci olarak, tam olan kırk dişini görür. Yirmi ikinci olarak, boşluğu, eksiği olmayan dümdüz inci gibi dizilmiş dişlerini görür. (1-13) Yirmi üçüncü olarak, içeri dışarı girmemiş, çizgiyle dizilmiş gibi dişlerini görür. Yirmi dördüncü olarak, bembeyaz dişlerini görür. Yirmi beşinci olarak, aslanlarınkı gibi geniş, yuvarlak kasıklarını görür. Yirmi altıncı olarak, tatlılardan daha tatlı bulmasını anlar, bilir. Yirmi yedinci olarak, geniş, yayvan ince, yumuşak olan yüz çevresini örten dilini görür. Yirmi sekizinci olarak, yankılı sesleri olan gök bulutlarının kükremesinden daha şiddetli olmuş, *Skr.* Rasâyana (adlı) (Monier- Williams, 1964, s. 870; Wilkens, 2021, s. 568) yaşam iksiri gibi düşünceyi, gönlü mutlu kılacak, işitilecek iyi Brahman sesi işitilir. Yirmi dokuzuncu ... (13-27).

altı otuzunç ülüş bir y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

11a

- 1) otuzunç köküş öñlüg közin³⁶

³⁶Satır dışında tahmini okuma yapılan ve soru işareti karşılanan bu bölüm, birinci satır olarak düzenlenerek, tarafımdan satır düzenine alınmıştır.

- 2) körür.. otuzunç koduzlar beginiñ teg
- 3) adınçığ adruk kirpikin körür.. bir kırk
- 4) uşnir lakşanın yaratıglıg töpüsin
- 5) körür.. iki kırk kaş kavşutı ikin ara
- 6) körü kanınçsız labay teg öp
- 7) örüñ uzunı yiti çikin tegz-
- 8) -inip yıgrılap turur urun
- 9) atl(ı)g tüsin körür.. bu muntag türlüg
- 10) iki kırk kut buyanın itiglig on
- 11) küçin tört türlüg korkınçsız
- 12) bilge bilig üç türlüg ürüg
- 13) ornanmış **ög**(og okn) turugı ulug y(a)rlıkançuçı
- 14) biligde ulatı edgüleriñ idişi bol-
- 15) -mış körü kanınçsız maitri burkan-
- 16) -nıñ et'özin körüp titrüm teriñ
- 17) süzük köñlin inçe sakınç sakı-
- 18) -nur kaltı bu yir suvda baştınkı tınl(ı)g-
- 19) -nıñ körü kanınçsız et'özi erser meniñ
- 20) y(i)me muntag ok et'özüm bolzun (,) m(e)n
- 21) y(i)me tüzkerinçsiz burkan kutın
- 22) bulmakım bolzun.. anta ok ikile
- 23) uşnir lakşanınta ulatı iki kırk irü
- 24) b(e)lgüsin titrü körüp muntag sakınç
- 25) sakınur.. ne y(i)me tükel bilge maitri
- 26) burkan öñre öküş acunlarda
- 27) on edgü kılınçlıg yollarıg biş türlüg
- 28) tıltagın arıg turug küzedti.. anıñ
- 29) küsüşı kantı bu muntag iki kırk irü

Çeviri

olarak, gök renkli gözlerini görür. Otuzuncu olarak, Yak (Tibet öküzü) beyi gibi olağanüstü değişik kirpiklerini görür. Otuz birinci olarak, hörgüç işaretiyle donanık tepesini görür. Otuz ikinci olarak, iki kaşının arasında görülmeye doyulamayan labay (adlı) çalgı gibi bembeyaz, uzunluğu yedi arşın olan, çevresi toparlak, kıvrımlı saç olarak tanımlanan tüyü görür. Bu şekilde, değişik 32 üstün özelliğiyle donanık, on gücü, dört türlü korkusuz bilgelik bilinci, zihnine yerleşmiş üç türlü yüce acıma duygusu ve iyiliklerin sembolü, biçimi (potansiyel rol modeli) olmuş, görülmeye doyulamayan Maitreya Bodhisatva'nın bedenini görüp dikkatli, derin ve arı düşünceyle şöyle düşünür: (1-18) "Nasıl, bu yeryüzünde başta gelen, öncü canlıların görülmeye doyulamayan bedeni varsa, benim de öyle bedenim olsun. Benim de erişilemeyen Buda Mutluluğu'na erişmem kısmet olsun." Öylece yeniden hörgüç işaretini ve diğer 32 üstün özelliğini tam olarak anlayıp böyle düşünür. Ve yine üstün bilge Maitreya Bodhisatva, daha önceki pek çok varlık biçimlerinde on iyi davranış yolunu, beş türlü sebebiyle arı duru biçimde gözetti. Onun isteği bütünüyle yerine geldi. Bu şekilde 32 üstün özellik ... (18-29).

- 1) meñi
- 2) eñilki on karmaputlug yolug
- 3) ...arığ küzedmek ... ikinti sıgalı
- 4) artatgalı katıgılanmakta tıdılıp arığ
- 5) süzük bolmakı.. üçünç karmaput arığ
- 6) küzedür erken t(e)rs titrü sakınç-
- 7) -lar sakınmamak törtünç kamag
- 8) ödün ornaglıg öglüg köñül-
- 9) -lüg bolmak.. bişinç karmaput arığ
- 10) küzedmiş edgü kılınçlıg kutrulmak yolka
- 11) tevirmek(,) kaltı ölüť ölmek
- 12) karmaput arığ küzedmek ugrınta biş
- 13) türlüg tıltagın tükellig erdi erser
- 14) ançulayu ok ogrı ogurlamak adın amrak-
- 15) -ın amramak ezüg çaşut sarsıg
- 16) sav sözlemek.. askançu tagun sav
- 17) sözlemek az övke ters titrü kö-
- 18) -rüm turgurmak bu on karmapatlarda
- 19) birde biş türlüg tıltagın arığ

- 20) küzedmek tükellig erdi.. bular on
- 21) kata bişler kamag birle elig bolur-
- 22) -lar.. bu muntag elig türlüg tıtag-
- 23) -ların tükel bilge maitri burkan
- 24) arıg turug on edgü kılınçlıg yollarıg
- 25) küzedti.. kaltı tükel maitri burkan
- 26) elig türlüg tıtagın arıg ç(a)hşa-
- 27) -p(u)t küzedti erser.. ançulayu y(i)me
- 28) m(e)n arıg turug köñlin küzedeyin
- 29) kaltı tükel bilge maitri burkan

Çeviri

11b

... .. mutlu (olur). ilk önce on *Skr.* Karmapatha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 338) davranış biçimini ... arı olarak gözetmek. İkincisi, kırmak, bozmak, yok etmek, güç kullanmaktan vazgeçip arı duru düşünceli olmak. Üçüncüsü, davranış biçimini arı düşünceyle gözetirken yanlış düşüncelere sapmamak. Dördüncüsü, her zaman sakın, akıllı, düşünceli olmak. Beşincisi, arı davranış biçimini gözeterek, iyi davranış (adlı) kurtulma yoluna dönmek. Nasıl, öldürmek (cinayet işleme) davranış biçimini arı olarak gözetmek uğrunda beş türlü sebeple tamamlandıysa, aynı şekilde hırsızlık yapmak, başkasının eşine sarkmak, yalan, kötü söz söylemek, (1-15) kıskançlıkla iftira atmak, öfkeli olmak, ters, yanlış öğretide devam etmek. Bu on türlü davranış biçiminden birinde beş türlü sebeple arı düşünceyi gözetmekle (bu davranış biçimi) tamamlanırdı. Bunlar on kez, beşinin bütünüyle yapılması hâlinde, tam olarak elli (davranış biçimi) olur. Böylece, elli türlü sebeple üstün bilge Maitreya Bodhisatva, arı duru on iyi davranış yolunu gözettti. Nasıl, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, elli türlü sebeple arı ahlak kurallarını gözettiyse, aynı şekilde ben de arı duru düşünceyle (onları) gözeteyim. Nasıl, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, ... (15-29).

altı otuzunç ülüş iki y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

12a

- 1) tamulugların
- 2) emgeklerin körüp yana y(i)me bodis(a)v(a)t-
- 3) -larnıñ kop kamag tınl(ı)glarka asıg
- 4) tusu kılınışların körüp .. ötrü sekiz
- 5) türlüg tamulardakı sekiz buzlug tamular-
- 6) -dakı kiçig tamulardakı yılkı acunlardakı

- 7) pret acunlardakı .. tört uluşlarda
- 8) erigme amranmak uluştakı altı kat
- 9) t(e)ñri yirinte erigme öñsüz uluştakı tört
- 10) t(e)ñri yirinte erigme ilig yir-
- 11) -lerde togmış tirig
- 12) tınl(ı)glar üze añsız y(a)rlıkançuçı biligi
- 13) turup inçe sakınç sakıntı
- 14) ... bir y(i)me ...

Çeviri

12a

... ..cehennemliklerin acılarını görüp Bodhisatvaların da yarar sağlamasını görerek, daha sonra sekiz türlü cehennemlerdeki, sekiz buzlu cehennemlerdeki, küçük cehennemlerdeki, hayvan varlığındaki, Preta (aç gözlü şeytan) varlığındaki, dört yöndeki ülkelerde kudret sahipleri, arzulanan kentlerdeki, altı katlı Tanrı Yeri'ndeki, kudretli renksiz, şekilsiz kentlerdeki, dört Tanrı Yeri'nde kudretlice hükümdarlık sürdürülen yerlerde doğmuş canlılar üzerinde hemen acıma duygusunu gösterip ortaya çıkarak, şöyle düşündü: “ ... bir de ...(1-14).

12b

... ..

- 1) tileyür m(e)n sizni osuglug burkan
- 2) kutın bulup kop kamag kuvraglarınñ
- 3) umugı ınagı bolmakım bolzun.. anta
- 4) ötrü ayagka tegimlig maitri bur-
- 5) -kan sinhe ilig kannıñ y(a)rlıkançu-
- 6) -çı bilig birle katıglıg baştınkı
- 7) köñlin ukup yana y(i)me yüz kalp üç
- 8) asanki uzun ödte edgü kılınç kop
- 9) kamag vizirlik örgün üze
- 10) -**tin** (-tin okn) bolgusın esen
- 11)-larıg uz **korgusın** (kurgusın okn)
- 12) tınl(ı)glarka

13) y(a)r(lı)kar..

Çeviri

12b

... ..diliyorum. Sizin gibi Buda Mutluluğu'nu bulup bütün öğreti topluluğunun umudu, dayanağı olmam kısmet olsun.” Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, Siṃha (adlı) hükümdarın acıma duygusuyla birlikte başlangıçtaki karışık, arı olmayan düşüncesini (de) anlayıp yine 130000 yıllık uzun zamanda iyi davranış sergileyip bütün elmas taht üzerine (oturarak, mutluluk), huzur bulmasını, esenlik (bulmasını), ...-ları, yetenekli zekiler(i), dikkatsizleri, düşüncesizleri (yaşam biçimi olarak) canlılara buyurur. (1-13).

altı otuzunç ülüş üç y(i)g(i)rmi p(a)t(a)r

13a

- 1)**bol** (yazı çev. okn)
- 2) ... ol yaltraklarka börtül-
- 3) -üp örtenmek emgekler-
- 4) -intin ozarlar kutrulurlar.. yılki acun-
- 5) -inta togmış tınl(ı)glar bir ikintişke **yaş** (yas- okn)
- 6) -mak emgektin pret acınıntakı tınl(ı)glar
- 7) açmak suvsamak emgektin kutrulurlar
- 8) tınl(ı)glar öz öz emgeklerin ozup kut-
- 9) -rulup antag sakınç sakınurlar kimniñ
- 10) erkinte küçinte biz inçke meñike
- 11) tegdimiz erki.. ötrü ol yaruklar içinteki
- 12) burkanlar inçe tip ayıtu y(a)r(lı)kayurlar
- 13) ...-p tavrannmaklar...
- 14) ...-ar m(e)n meniñ..
- 15) ...ürüg amıl erür....

... ..

Çeviri

13a

... ..ol- o şimşeklere dokunup yanmak acısından kurtulurlar. Hayvan varlığında doğmuş canlılar, yeniden saklanmak acısından, Preta (aç gözlü şeytan) varlığındaki canlılar, acıkmak

susamak acısından kurtulurlar. Canlılar, öz acılarından kurtulup şöyle düşünürler: “Kimin gücüyle kudretiyle biz, esenliğe kavuştuk, kurtulduk?” Daha sonra, o parlak aydınlıklar içindeki Buda’lar şöyle diyerek sorarlar: ...-p davranmak, harekete geçmek... ...-arım. Benim sakindir. (1-15).

13b

- 1)
- 2)
- 3)
- 4) anı işitip ...
- 5) ...edgü kılınçların... kılmış-
- 6) -lar altıncı yal(a)ñuklar y(i)me üstün
- 7) -ki t(e)ñriler buyan bögteg kılurlar
- 8) ikile ol yaruklar ...
- 9) tükkel bilge maitri burkannıñ et’özin
- 10) ...lı oñalı tegzinip uşnirinte
- 11) kirürler.. anta ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi
- 12) maitri burkan sinhe ilig kanka
- 13) inçe tip y(a)rıkayur.. tur tur
- 14) amrak oglum muntada kin..
- 15) ödte edgü kılınç

... ..

Çeviri

13b

... .. onu işitip ... iyi davranışlarını ... yapmışlar. Alttaki insanlar, üstteki, tanrılar, en iyi, en üstün iyilikleri yaparlar. Yeniden parlak aydınlıklar... üstün bilge Maitreya Bodhisatva’nın bedenini (bütünüyle) doğrultarak çevirip, sarıp tepesindeki hörgücünden girerler. Ardından, Tanrı Tanrısı Maitreya Bodhisatva, Siṃha (adlı) hükümdara şöyle der: “Dur! Dur! Sevgili oğlum. Bundan sonra ... (uzun zamanlardan) bu yana iyi davranış (1-15).

yiti otuzunç ülüş bir p(a)t(a)r

1a

- 1) amtı bu nomlug savıg

- 2) kutlug kün ...
- 3) çambudvip uluş kitumati balıktakı
- 4) samantapuşp atl(ı)g señremde ukmış
- 5) k(e)rgek.. anta ötrü ayagka tegi-
- 6) -mlig maitri burkan burkanlar işin
- 7) tüketü işlep t(e)ñri yirinte
- 8) togmış anası brahmavati katunug
- 9) ög sakınıp inçe...
- 10)
- 11)
- 12)
- 13) alıp uday
- 14) tagrıñ töpüsinte togmış kün
- 15) t(e)ñri osuglug kutın buyanın yaltrıyur
- 16) ...altınç ay biş y(i)g(i)rmide yüz burkan
- 17) çambudvip uluşta uçup strayastrış t(e)ñri
- 18) yirinteki pariçatir sögüt **tübine** (t-... okn)
- 19) bedizemiş ...
- 20) ... örgün üze b(e)lgür...
- 21) pariçatir sögüt **tübine** (t-... okn)
- 22)

Çeviri

1a

Şimdi, bu öğretilik öyküyü kutlu gün ... Çambudvip (adlı) ülkenin Katmandu (adlı) kentinde yer alan Samantapuspa adlı manastırda, (zihinde canlandırılarak kurgulanmış olduğunu) düşünmek gerek. Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, Buda'ların işini yapıp Tanrı Yeri'nde doğmuş anası Brahmavati Hatun'u düşünerek, şöyle der: “” ...alıp Udaya Dağı'nın tepesinde doğmuş Gün Tanrı (Güneş) gibi kutuyla en üstün iyilikleriyle parlayıp (çevreyi) aydınlatıyor. (1-15) Altıncı ayın on beşinde yüz Buda, Çambudvip (adlı) ülkeden uçup giderek, Strāyastriñś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katındaki Pārijāta (adlı) cennet ağacının (dibinde), ... süslenmiş, donanmış, ... taht üzerinde belirir. Pārijāta (adlı) cennet ağacı (dibinde) (15-22).

1b

- 1) teg
- 2) maitri burkan yana ...
- 3) ...-rup anaga ...
- 4) ...çoglug bolur
- 5) ³⁷
- 13) anta ötrü t(e)ñri...
- 14) t(e)ñri ögirü sevinü urıga...
- 15) ...tigitle birle takı adın on
- 16) tümen kolti sanı ulug küçlüg t(e)ñri-
- 17) -ler birle timburi pañçaşiki çitrasini
- 18) nataraçida ulatı t(e)ñridem oyunçılar
- 19) birle vişvakarmi t(e)ñride ulatı uz uzagut-
- 20) -lar birle tridiraştı virutaki virupakşı
- 21) vayşirvanida ulatı yir suv küzedteçi
- 22) t(e)ñridem t(e)ñriler iligleri birle
- 23) tegriklep tükel bilge maitri burkan
- 24) tapa kelir .. anı körüp sativi///
- 25) t(e)ñridin ...-zi t(e)ñrike inçe
- 26) tip aytur ne savlar erki .. kop
- 27) kamag t(e)ñriler ögrünçlüg sevinçlig
- 28) erürler.. kayusı muñadu adını oynayu
- 29) küle yorırlar.. amarıları kaçığ-
- 30) -ların süzüp amırtgurup pariçatır
- 31) sögüt tapa körürler
- 32) ... bulmaduk kut...³⁸
- 33) belgülüg bolmış
- 34) t(e)ñri inçe tip ...

³⁷Bu satırdan sonraki 7 satır tahrip olmuştur.

³⁸Bu satırdan itibaren numara verilememiştir. Ancak cümle bağlamındaki anlam akışı düşünüldüğünde, satırın devamı olduğu açıktır. Tarafımdan düzenlenerek, 33. satırdan itibaren bölüm yaprağı devam ettirilmiştir.

- 35) ... t(e)ñri yirinte
- 36) kodı yirtinçüke inip ...
- 37) katun karnınta on ay
- 38) olurtı prohit ... erkin
- 39) türkin kodup arıg sımtag ...
- 40) amtı ol tükel bilge maitri burkan
- 41) bizni tapa küden kelmiş erür
- 42) ötrü t(e)ñriler iligi...

Çeviri

1b

gibi ... Maitreya Bodhisatva yine ...-rup anasına ... aydınlık olur. ... daha sonra Tanrı Tanrısı (Buda) ... sevinip oğluna ... teginlerle birlikte ve 100000 büyük, güçlü tanrılarla birlikte Timburu, Pañcaśikha, *Skr.* Citrasena (adlı) (Wilkens, 2021, s. 235) gök çalgıcısı, *Skr.* Naṭarāja (adlı) (Wilkens, 2021, s. 487) gök çalgıcısı ve diğer ilahi gök çalgıcılarıyla ve Viśvakarma (adlı) yetenekli tanrıyla birlikte diğer yetenekli tanrılar, Tridarastra, Virutaka, Virupaksa, Vaysaravana (adlı) hükümdarlar ve yine yeryüzünü gözetken, koruyan ilahi tanrılar, hükümdarlar bir araya gelip üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın yanına varırlar. (1-24) Onu görüp *Skr.* Sattvaśadha (adlı) (Wilkens, 2021, s. 590) Bodhisatva'dan ... Tanrı'dan (Diva Arzi (adlı)) Tanrı'ya şöyle deyip sorar: "Hangi sözler?" Bütün tanrılar sevinirler. Bazıları, şaşıp güle oynaya yürür. Bazıları, duyu organlarından sıyrılıp sakinleşerek, Pārijāta (adlı) cennet ağacına doğru yönelirler. ... Bulunamayan mutluluk, huzur ... belirmiş ...Tanrı şöyle diyerek, ... Tanrı Yeri'nden ayrılp yeryüzüne inerek, hatun karnında on ay oturdu. Purohitalar (koruyucular), kudretlerini, güçlerini bırakıp arı (ama) dikkatsiz düşünceden (sıyrılıp) şimdi, o üstün bilge Maitreya Bodhisatva, bize konuk olarak gelmiştir. Sonra, tanrıları hükümdarı ... (24-42).

yiti otuzunç iki p(a)t(a)r

2a-b

- 1) ulug ***agır*** (agr okn) ayamakın tükel bilge
- 2) maitri burkan adakınta yinçürü
- 3) yükünüp inçe tip ötüg ötünür
- 4) tükel bilge t(e)ñrim siziñ
- 5) munta kelmişñizke strast-
- 6) -riş t(e)ñri yiri kutı kıvı
- 7) aşılır.. siziñe çak(a)r

- 8) lakşanın yaratıcılığı
- 9) adakiñızka börtürüp bu stray(a)ş-
- 10) -triş t(e)ñri yiri *şudavas* (sudavaş okn) t(e)ñri yiri-
- 11) -nteki t(e)ñrilerke suklañu...
- 12) teg boltı(.) y(i)me y(a)rlıkançuçı bilge
- 13) biliglig t(e)ñrim adın ... t(e)ñri
- 14) yirlerin kodup munta kelgeli y(a)rlı-
- 15) -kadiñız .. biz sizni küden bulmış-
- 16) -ka t(e)ñridem çoğumuz yalınımız
- 17) aşılı üklidi ulug bulunç
- 18) kılınçka tegdimiz.. anta
- 19) ötrü vayçanvat orduda...
- 20) ...maitri burkan...
- 21) ... t(e)ñri katunı maitri
- 22) burkannıñ kılınmışın işitip
- 23) ...ötrü titsi
- 24) kırk tümen
- 25) ...tümen
- 26) t(e)ñri katunları
- 27) y(i)me ikapuntrak
- 28) erdeçi .. şazi katun iki
- 29) -t sanı t(e)ñri katunları
- 30) -i tümen oyunçı t(e)ñri
- 31) ...birle tegriklep

Çeviri

2

yüce saygıyla üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın ayağına eğilip şöyle istekte bulunur: "Üstün bilge efendimiz, sizin buraya gelişinizden Strāyastriñś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katının kutu, mutluluğu artar. Sizin güzellik işaretiyle donanık ayağınıza dokunarak, (saygı sunmak) bu Strāyastriñś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katındaki, *Skṛ. Śuddhāvāsa* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 656) Tanrı Yeri'ndeki tanrılar için aç gözlülük ... gibi oldu. Yine, acıma

duygusuna efendimiz, diğerk Tanrı yerlerini bırakıp buraya kudretinizle geldiniz. (1-15) Biz, sizi konuk ettiğimiz için, ilahi parlaklığımız arttı. Yüce kazanç elde ettik.” Ondan sonra, *Skr. Vaijayanta* (adlı) (Wilkens, 2021, s. 837) gökyüzü sarayında... Maitreya Bodhisatva Tanrı Hatun’unu, Maitreya Bodhisatva (Buda) işitip sonra öğrencileri 40000 ... on binlerce Tanrı Hatun’u da *Skr. TochA* Ekapuṇḍarik ; *Skr. Ekapuṇḍarīka* (Monier-Williams, 1964, s. 631; adlı) gökyüzü sarayına ulaşan ... Śacī (adlı) (Hormuzta’nın eşi) (20000) tanrı hatunları (20000) çalgıcı, şarkı söyleyen tanrılar ... ile bir araya gelip ... (15-31).

yiti otuzunç üç p(a)t(a)r

3

- 1) brahmavati katun birle kavışıp
- 2) tükel bilge maitri burkanığ
- 3) ayagalı ağırgalı kelirler...
- 4) anta ötrü t(e)ñridem kuvrag
- 5) brahmavati katunug
- 6) körüp maitri burkan-
- 7) -ka eymenmekin orun-
- 8) -larinta turup ayaların
- 9) kavşurup eñite et’özin
- 10) brahmavati katunka yükünü inçe
- 11) tip tiyürler kutlugda kutlug siz
- 12) erür siz kim muntag türlüg ogul-
- 13) -lug erdinig on ay **küni** (töni okn) karnınta
- 14) kötörü tutduñuz siz..

... ..

Çeviri

3

Brahmavati Hatun ile kavuşup üstün bilge Maitreya Bodhisatva’ya saygılarını sunmak için gelirler. Daha sonra, ilahi topluluk, Brahmavati Hatun’u görüp Maitreya Bodhisatva’dan utanıp çekinerek, yerlerinde kalıp ellerinin ayalarını birleştirerek, saygıyla eğilen bedenleriyle Brahmavati Hatun’a saygılarını sunarak şöyle derler: “Kutlunun en kutlusu sizsiniz. Böylesine farklı (değerli) oğul (adlı) cevherinizi, on ay boyunca karnınızda taşıyarak tuttunuz.(1-14).

yiti?³⁹ otuzunç ülüş üç p(a)t(a)r

3a

- 1) üklidi uzadı.. sudaram şal kiñrilti...
- 2) nantak çitrak *mişrak* (moşak okn) *maruşak* (mahoşak okn)
- 3) tört ulug yimişlikler ... *yeliyü* (yılayu okn)
- 4) itmiş teg yaratmış osuglug boltı-
- 5) -lar .. *mandakini* (mantakini okn) yul kök linhua çeçek-
- 6) -lig közin tükel bilge burkanıg
- 7) körür t(e)ñridem söğütler hua
- 8) çeçek yagıturlar(.) anıñ amtı
- 9) siz tükel bilge burkantın nom-
- 10) -lug öñ ülüş bulmakıñız bolzun(.)
- 11) ötrü brahmavati t(e)ñri katunı t(e)ñri
- 12) kuvraglarıña yol bulmışlarıña
- 13) ulug ağır süzük köñülin akru akru
- 14) mañlayu tükel bilge maitri
- 15) burkanka yakın tegip adakınta
- 16) inçürü yükünüp ayasın
- 17) kavşurup ıglayu inçe tip ötüg
- 18) ötünür asankilig yılda yorıy⁴⁰
- 19) burkan kutıña edgü kılınç
- 20) kazganur erken siziñde adrılmaklıg
- 21) isig koz içinte

... ..

Çeviri

3a

³⁹Eserin genelinde bölümlere ait belgelerin sıra numaralarından emin olunmadığından bölüm başlıklarında soru işareti “?” kullanılmıştır. Yazmanın ilk yorumlu yazı çevirimini yapan G. Shimin’in bu kullanımına uyulmuştur.

⁴⁰Bu satırdan itibaren yazmada numaralandırma yapılmamıştır. Tarafımdan, bölüm satırlarının devamı olarak, 19. satırdan başlayarak satırlara numara verilmiştir.

...arttı, uzadı. *Skr.* Sudharmā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 626) Trāyastriṃśa göğündeki salona genişletildi, (oraya yayıldı). *Skr.* Nandaka (adlı) (Wilkens, 2021, s. 486) koruluk, *TochA* citrak < *Skr.* Citraka (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 381; Wilkens, 2021, s. 235) semavi park, *Skr.* Miśrakā (adlı) (Wilkens, 2021, s. 478) gök koruluğu, *Skr.* Pāruṣyaka (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 797; Wilkens, 2021, s. 470) gök koruluğu (olarak) dört ulu koruluk, büyülü biçimde düzenlenmiş, donatılmış oldu. *Skr.* Maṇḍākinī (adlı) (Wilkens, 2021, s. 466) gölü gök renkli lotus çiçekli gözleriyle üstün bilge Bodhisatva'yı görür. İlahi ağaçlar, lotus çiçekleri yağıdırılar. Onun için şimdi, sizin üstün bilge Bodhisatva'dan öğreti (adlı) payı almanız kısmet olsun! (1-10) Ardından, Brahmavati (adlı) Tanrı Hatun'u, Tanrı topluluklarına, yol bulmuş olanlarına, yüce, saygılı, arı düşünceyle yavaş yavaş adım atarak, üstün bilge Maitreya Bodhistva'ya yaklaşıp ayaklarına saygıyla eğilerek, ellerinin ayalarını birleştirip ağlayarak şöyle istekte bulunur: "Uzun yıllardan beri çaba göstererek, Buda Mutluluğu için iyi davranış kazanırken, sizden ayrılmak, aşırı sıcak közler içinde (yürümek, kalmak gibidir)....(10-21).

3b

- 1) kodup sizni birle ögirürler ırak
- 2) yirdin küden keltiñiz hua çeçek-
- 3) -lig tapıgımın yükünçümin birle
- 4) alı y(a)rlıkañ asankilig emgekiñiz-
- 5) -tin ne erser öñ ülüş kelürdünüz
- 6) erser ögünçünüzke birü y(a)rlıkañ(.)
- 7) anta ötrü tükkel bilge
- 8) maitri burkan inçe tip
- 9) y(a)rlıkayur(:) oluruñ(,) ögünçüm
- 10) bar siziñe nomlug öñ ülüş(.)
- 11) ötrü ayagka tegimlig maitri
- 12) burkan anası katunka ulatı
- 13) t(e)ñridem öküş kuvragka
- 14) togmak ölmek tüşmek taymak
- 15) örtenmek sınmakta
- 16) ulatı emgeklerig ukıt-
- 17) -u y(a)rlıkayur(,) emgek tıltagın em-
- 18) -gek öçmekin emgek öçmekiñe bar-
- 19) -gulug sekiz türlüg tözün yolug
- 20) ukıtıp iki y(i)g(i)rmi nayut sanı t(e)ñri kuvragı

- 21) birle anası katunug kutka tegürü y(a)rılır..
22) ol ödün çambudvip uluştaki dört türlüğ tirin kuvrag ...

... ..

Çeviri

3b

... bırakıp sizinle birlikte sevinirler. Uzak yerden konuk geldiniz. Lotus çiçekli saygıları alıp kabul ediniz, (lütfen.) Uzun yıllar boyunca çektiğiniz acıdan payınız neyse, (onun) payını (kısmetini) getirdiniz. (O pay, kısmet) neyse, sevincinizle (bize) veriniz.” Sonra üstün bilge Maitreya Bodhisatva şöyle buyurur: “Oturun! Anneciğim. Sizin için öğreti (adlı) kısmet, pay vardır.”(1-10) Ardından, saygıdeğer Maitreya Bodhisatva, anası hatuna ve diğer kalabalık olan öğreti topluluğuna doğmak, ölmek, düşmek, yitmek, yanmak, kırılmak, umutsuz kalmak ve diğer acıları anlayarak buyurur. Acı sebebini, acı sönmesini, acı sönmesi için var olan sekiz türlü soylu, gerçek yolu düşünüp anlayarak, on iki (gibi) yüksek bir sayıda sayılabilecek Tanrı topluluğuyla birlikte, anası hatunu mutluluğa erdirmek için, (o gerçek yolları) anlatarak buyurur. O zaman Çambudvip (adlı) ülkedeki dört türlü bir araya gelmiş, (öğreti) topluluğu (10-22).

yiti? otuzunç ülüş dört p(a)t(a)r

4a

- 1) anta ötrü kolti asanki sanınça
- 2) dört türlüğ tirin kuvrag samanta-
- 3) puşp señremke barıp ayagka
- 4) tegimlig purani arhantnıñ adakınta
- 5) inçürü yükünüp ayaların kavşurup
- 6) inçe tip ötünürler(:) küükelig
- 7) edremke tegmiş titsiler ara
- 8) ögütmiş alkatmış t(e)ñrim
- 9) siz erür siz anıñ siziñe
- 10) ötünür biz.. biz inçe işitür biz tükel
- 11) bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan bizni
- 12) kodup ıdalap strayastrış t(e)ñri yiriñe
- 13) bakçanka barı y(a)rlıkamış(.) amtı siz tört
- 14) türlüğ tirin kuvragnıñ yalavaçımız
- 15) boluñ .. tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi

- 16) burkan tapa barıp inçe tip ötüg
- 17) ötünüñ(:) siznite öñi adrılıp yal(a)ñuk-
- 18) -lar yiri kutsız ülügsüz osuglug boltı(.)
- 19) biz y(i)me nomlug aş bulmadın aç
- 20) tegintimiz.. sizni körmeklig suvsamak-
- 21) -ka biz suvsalık boltımız.. bizni
- 22) üze y(a)rlıkançuçı bilig öritiñiz(.)
- 23) amtı bizni körgeli keli y(a)rlıkazun..
- 24) tuzit t(e)ñri yirin kodup yal(a)ñuk-
- 25) -lar ara togduñuz...
- 26) yal(a)ñuklar ara...
- 27) boltuñuz .. sevinç utlı biligin tegdiñiz
- 28) yarlıkançuçı biliglig t(e)ñrim tört
- 29) türlüg tirin kuvragıñ küsüñ
- 30) kanturgalı terk ödün yırtınçüke

Çeviri

4a

Daha sonra, dört türlü toplanmış öğreti topluluğu Samantapuspa adlı manastıra ulaşip saygıdeğer Purana Arhant'ın ayaklarına saygıyla eğilerek, ellerinin ayalarını birleştirip şöyle istekte bulunurlar: “Üstün yetenekleriyle erdemlere ulaşmış öğrenciler arasından seçilmiş, efendimizsiniz (öğreticimizsiniz). Onun için, sizden istekte bulunuyoruz. Biz, şöyle iştiriz: Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda, bizi bırakarak, Strāyastriṃś ~ Strāyastriñś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katına yağmur inzivası oturuşu için gitmiş. Şimdi, siz dört türlü toplanmış olan (bu) öğreti topluluğu adına elçimiz olun. (1-15) Üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda'ya gidip şöyle istekte bulununuz: “Sizden ayrılarak, insanların yeri kutsuz, kısmetsizmiş gibi oldu. Biz de öğreti (adlı) aş bulamadan aç kaldık. Sizi görememenin susuzluğuyla susadık. Bizim üzerimizde acıma duygunuzu gösteriniz. Şimdi, bizi görmek için geliniz. Tusita Cenneti'ni bırakıp insan varlığında, (onların) arasında doğdunuz. İnsanlar arasında ... oldunuz. Sevinçli olarak, bilince ulaştınız. Acıma duygusuna sahip efendim, ‘dört türlü toplanmış olan öğreti topluluğunun isteğini yerine getirmek için hemen yeryüzüne ... (15-30).

4b

- 1) inçe y(a)rlıkazun tip ötünüñ
- 2) anta ötrü purani arhant tört
- 3) türlüg tirin kuvraglarıñ saviña

- 4) yitinç ay on yañıka yal(a)ñuklar
- 5) yirinte yitlinip strayastrış t(e)ñri
- 6) yirinte belgölüg bolur.. tört
- 7) türlüg tirin kuvragñıñ
- 8) ötüglerin tükel bilge
- 9) maitri burkanka ötünür(.)
- 10) ötrü tükel bilge maitri burkan
- 11) inçe tip y(a)rılıkayur(.) yal(a)ñuklarka
- 12) işdürgil bukünte inaru yitinç kün
- 13) t(e)ñri t(e)ñrısı burkan sankış atl(ı)g
- 14) balıkka yakın yirtinçüke iner
- 15) ...bolzun(.) maitri
- 16) ...t(e)ñri t(e)ñrim ... purani
- 17) arhant inçe ... burkan adakınta
- 18) yinçürü yükünüp sumir tag töpüsinte
- 19) turup katıg ünin kamag çambudvıp
- 20) uluşug yañkuru inçe tip mañırt
- 21) mañtayur .. işitiñler sizler kamag çambudvıp
- 22) uluştakı yal(a)ñuklar bukünte inaru
- 23) yitinç kün tükel bilge t(e)ñri
- 24) t(e)ñrısı burkan sankış atl(ı)g balıkta tusita
- 25) t(e)ñri yirintin kodu ine y(a)rılıkar
- 26) körgeli anuk
- 27) boluñ.. anta ötrü ol purani arhant-
- 28) -nıñ katıg ünin kamag çambu-
- 29) -dvıp uluştakı tınl(ı)glar işitip
- 30) tükel bilge maitri
- 31) burkannıñ t(e)ñri yirintin

Çeviri

inin' diyerek istekte bulununuz.” Ardından Purana Arhant, dört türlü toplanmış olan öğreti topluluğunun (bu) sözlerini (yerine getirmek) için, yedinci ayın onunda insan varlığından sıyrılıp ayrılarak, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katında belirir. Dört türlü toplanmış olan öğreti topluluğunun isteklerini Maitreya Bodhisatva’ya iletir. Bunun üzerine üstün bilge Maitreya Bodhisatva şöyle buyurur: “İnsanlara duyur! Bugünden sonraki yedinci günde Tanrı Tanrısı Buda, *Skz.* Sāṃkāśya (adlı) (Wilkens, 2021, s. 581) kente yakın yere iner. (Buda’nın Strāyastriṃś (adlı) gök katından inişi olarak betimlenir).(1-14) ...olsun. Maitreya Bodhisatva ... Tanrı tanrısı efendim. ... Purana Arhant şöyle der: “...Buda’nın ayaklarına saygıyla eğilip Sumeru Dağı’nın tepesinde durarak, güçlü sesiyle bütün Çambudvip (adlı) ülkede yankılanacak biçimde yüksek sesle bağırarak şöyle der: “İşitiñ! Bütün Çambudvip ülkesindeki insanlar, bugünden sonraki yedinci gün, üstün bilge Tanrı Tanrısı Buda Sāṃkāśya (adlı) kente Tusita Cenneti’ni bırakarak inecek. (Onu) görmek için, hazır olun!” Sonra o Purana Arhant’ın yüksek sesini, Çambudvip ülkesindeki bütün insanlar işitip (sevinirler). Üstün bilge Maitreya Bodhisatva’nın Tanrı Yeri’nden ... (14-31).

yiti? otuzunç ülüş biş p(a)t(a)r

5a

- 1) iñüsin körgeli anuk bolurlar(.)
- 2) anta ötrü tüköl bilge maitri burkan
- 3) strayastris t(e)ñri yirinte yaykı üç
- 4) ay küni bakçañ ertürüp yitinç
- 5) ay altı y(i)g(i)rmike t(e)ñriler iligi
- 6) hormuzta t(e)ñrike inçe tip
- 7) y(a)rılıkayur .. berü işitiñ yaykı
- 8) üç ay küni munta bakçan
- 9) olurup ertürtüm.. amtı meniñ
- 10) çambudvipka iñülüg ödüm kolum
- 11) yaktı(.) anıñ siziñ tutuzur m(e)n(.)
- 12) işitmiş boluñ(.) kodı yırtinçüke
- 13) ineyin(.) mintede adrılıp tınl(ı)glar
- 14) irinç yarlıg bolmazun.. anı işi-
- 15) -dip t(e)ñri iligi hormuzta t(e)ñri
- 16) isig özinte adrılğulug ulug

- 17) emgeklig busuşlug bolup ayasın
- 18) kavşurup tükel bilge maitri burkan-
- 19) -ka inçe tip ötüg ötünür(:) t(e)ñr-
- 20) -im sizni birle tusuşup kop kamag
- 21) t(e)ñri kuvragı sımtag köñüllüg bolmak-
- 22) -tın tıdılmış salırmış erdiler amtı
- 23) yana siziñdin adrılıp ödrülüp
- 24) ol ok sımtag köñüllüg ...
- 25) bulıtdın örtülgülüg ...
- 26) törüde isilgeyler...
- 27) y(a)rlıkançuçı biligin sakınıp strayastrış
- 28) t(e)ñri yirinte bolu y(a)rlıkazun.. kodı
- 29) yırtınçüke inmezün tükel bilge
- 30) maitri burkan inçe tip y(a)rlıkayur(:)

Çeviri

5a

inmesini görmek için hazır olurlar. Sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṅś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katında yazın üç ay boyunca yağmur inzivası oturuşu geçirerek, yedinci ayın on altısında, Tanrılar hükümdarı Hormuzta Tanrı’ya şöyle buyurur: “Burayı dinleyiniz! Yazın üç ay boyunca, burada yağmur inzivası oturuşunu gerçekleştirdim. Şimdi, benim Çambudvip ülkesine inme isteğim güçlendi. Onu, size bildiriyorum. İşitmiş olun! (Beni) bırakın, yeryüzüne ineyim. Benden ayrılıp canlılar kötü, fena olmasın.” (1-14) Onu işitip Tanrı hükümdarı Hormuzta Tanrı, canından ayrılmış gibi büyük acı çekip üzülererek, ellerinin ayalarını birleştirip üstün bilge Maitreya Bodhisatva’ya şöyle istekte bulunur: “Efendim, size denk gelip bütün Tanrı topluluğu, dikkatsiz, düşüncesiz olmaktan kurtulmuş, sıyrılmıştı. Şimdi, yine sizden ayrılıp dikkatsiz, düşüncesiz (olacaklar). Bulutlarla örtülüp ... töreyle ısınacaklar. Acıma duygunuzla (yeniden) düşünerek, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṅś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katında kalmanız kismet olsun. (Onları) bırakıp yeryüzüne inmeyiniz.” Ardından üstün bilge Maitreya Bodhisatva, şöyle buyurur: (14-30).

5b

- 1) kamag burkanlarınñ törüleri ol(.)
- 2) anaların kutgargu ogurda artuk-
- 3) -suz eksüksüz strayastrış t(e)ñri yirinte
- 4) üç ay küni bakçan oluru y(a)rlıkay-

- 5) -urlar anıñ m(e)n amtı yirtinçü
- 6) -ke inmişim k(e)rgek(.) ötrü hormuz-
- 7) -ta t(e)ñri y(a)rılıkıña viş-
- 8) -vakarmi t(e)ñri sumir tag
- 9) töpüsinte kodı çambudvip-
- 10) -kategi üç türlüg şatular iter
- 11) yaratur otrakı şatu altunlug oñtun
- 12) yıñaktakı şatu kümüşlüg
- 13) soltın yıñaktakı şatu vayduri erdi-
- 14) -nilig erür ikin ara yiti
- 15) erdinin itilmiş sögütler belgürer
- 16) anta ötrü maitri burkanlıg kün
- 17) t(e)ñri yiti **kırk** (kürk okn) t(e)ñriler iligleri
- 18) takı adın sansız tümen strayastrış
- 19) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler t(e)ñri katun-
- 20) -ları birle tegriklep sumir tag
- 21) töpüsinte altunlug şatu başınta
- 22) kutlug oñ adakın kodı irklep
- 23) y(a)rılıkar ötrü üç miñ ulug miñ
- 24) yagız yirler suv üzeki kimi osug-
- 25) -lug altı türlüg tepreyür kamşayurlar
- 26) ...sumir taglar töpüsinte
- 27) tükel bilge maitri burkan iki kırk
- 28) ...kut buyanın kutadu üç
- 29) türlüg şatular başınta turmış b(e)lgü-
- 30) -lüg bolur ötrü çambudvip uluştakı

Çeviri

5b

“Bütün Bodhisatvaların töresi odur. Analarını kurtarmak uğrunda eksiksiz olarak, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katında üç boyunca yağmur inzivasına otururlar.

Onun için ben şimdi, yeryüzüne inmeliyim.” Daha sonra Hormuzta Tanrı buyruğuna Viśvakarma (adlı) yetenekli tanrı, Sumeru Dağı’nın tepesinden inerek, Çambudvip ülkesine dek üç türlü merdiven yapar. Ortadaki merdiven altın renkli, sağdaki merdiven gümüş renkli, soldaki lacivert taşı rengindedir. İkisinin arasında yedi cevherle donatılmış ağaçlar belirir. (1-15) Ondan sonra Maitreya Bodhisatva (adlı) Kün Tanrı (Güneşe benzetilir), otuz yedi tanrı hükümdarı ve diğer Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katındaki tanrılar, Tanrı hatunları ile bir araya gelip Sumeru Dağı’nın tepesinde altın renkli merdivenin ilk basamağından kutlu sağ ayağıyla basarak, inmeye hazırlanır. Sonra 300000 büyük yeryüzü, su üzerindeki gemi gibi altı kez sallanır. Sumeru Dağı’nı tepesinden üstün bilge Maitreya Bodhisatva, 32 üstün özelliğiyle kutsanmış olarak, üç türlü merdiven başında durarak, belirir. Sonra Çambudvip ülkesindeki ... (15-30).

yiti? otuzunç ülüş altı p(a)t(a)r

6a

- 1) toyın ş(i)mnanç upasi upasançlar
- 2) sekiz tümen tört miñ **balık**- (balak okn)-
- 3) -larda erigme asanki sanınça eren
- 4) işiler ulug kiçig yala(a)ñuklar tükkel
- 5) bilge maitri burkanıg altırtın
- 6) çatrumaharaç t(e)ñri yirinteki t(e)ñri-
- 7) -ler üstürti yam t(e)ñri
- 8) yirinteki t(e)ñriler tapınu
- 9) udunu otra strayastrış
- 10) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler birle tegri-
- 11) -klep yaltrıyu şatu başınta
- 12) turmışın titrü körürler.. oñtun
- 13) yıñak ezrua t(e)ñri kentü kuvragı
- 14) birle yorıyur soltın yıñak hormuzta
- 15) t(e)ñri kentü t(e)ñri kuvragı birle yorıyur
- 16) hormuzta t(e)ñri maitri burkannıñ
- 17) **pat(i)rin** (patarın okn) tonın kötürür ezrua t(e)ñri
- 18) ayasın kavşurup t(e)ñri t(e)ñrisi burkan-
- 19) -ka ögdisin öger.. vayşirvani

- 20) maharaç altunlug köligelig tükel
- 21) bilge maitri burkan töpüsinte
- 22) tegzintürür.. tüklüg tümenlig t(e)ñri-
- 23) -dem altunlug kövrügler ünleri yañku-
- 24) -rar .. altıtkı t(e)ñrilerniñ pra
- 25) asguk köligelig **kuşatre** (kuzatar okn) hua çeçek-
- 26) -leri tegzinü uça yokaru agtınurlar
- 27) ikile tegzinü inip tükel bilge
- 28) maitri burkannıñ töpüsi üze tegz-
- 29) -inü tururlar.. neteg çambuvıp uluşta-

Çeviri

6a

rahipler, rahibeler, inanan erkek, kadınlar, 84000 kente kudretli yönetme yetkileriyle egemen olan yöneticiler, (onların) eşleri, büyük, küçük her yaştan insan, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın en altta, *Skr.* Caturmahārājika (adlı) (Wilkens, 2021, s. 224) dört dünya hükümdarının gök katındaki tanrılar, en üstte, *Skr.* Yāma (adlı) (Wilkens, 2021, s. 859) gök katında yer alan tanrılar, saygı göstererek, uyumlu biçimde, ortadaki Strāyastriṃś ~ Strāyastriñś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katındaki tanrılar hep birlikte bir araya gelerek, parlak aydınlığını yayıp merdivenlerin başında durmasını tam olarak görürler. Sağdan Ezrua Tanrı kendi topluluğuyla yürür. Soldan Hozmuzta Tanrı Tanrı topluluğuyla birlikte yürür. (1-15) Hormuzta Tanrı Maitreya Bodhisatva'nın *Skr.* Pātra (adlı) (Wilkens, 2021, s. 554) değerli giysilerini, eşyalarını saklayan sandığı götürür. Ezrua Tanrı, ellerinin ayalarını birleştirip Tanrı Tanrısı Buda'ya övgülerini sunar. Vaysaravana (adlı) hükümdar, krallar (prensler) altın renkli güneşlik gölgeliği üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın tepesinde döndürür. On binlerce (sayısız) ilahi altın renkli davulların sesleri yankılanır. Alttaki tanrıların tapınak sancağını lotus çiçekleriyle donatıp uçlarını yukarı doğru yükseltirler. Yeniden aşağı indirip üstün bilge Maitreya Bodhisatva'nın tepesinde döndürürler. Nasıl, Çambudvip ülkesinde ... (15-29).

6b

- 1) -kı tınl(ı)glar körünçleyürler erser
- 2) ançulayu ok üç miñ ulug miñ
- 3) yir suvlardakı yüz kolti uluşlardakı
- 4) tınl(ı)glar y(i)me inçe ök muñadınçığ
- 5) savlarığ körünçleyürler.. kentü kentü

- 6) yal(a)ñuklar yirinteki pra asguk
- 7) köligelig **kuşatre** (kuzatri okn) hua
- 8) yavişgu yid yıpar ır oyun
- 9) eliglerinte tuta tükel
- 10) bilge maitri burkannıñ ögdisin
- 11) öge yükünü alkayu ayaların kavşur-
- 12) -up süzük köñlin inçe tip ötü-
- 13) -nür.. k(a)lp ödün turuñ k(a)lp ödün
- 14) yaşañ ayagka tegimlig t(e)ñrim
- 15) k(a)lp ödün aşayın arıñ y(a)rlıkançuçı
- 16) biliglig t(e)ñrim .. bu muntag sizni
- 17) körünçlemeklig yañı künler üz-
- 18) -ülmezün alkınmazun edgüde edgü
- 19) kut buyanlar erdi kim üstün
- 20) t(e)ñri altın yal(a)ñuk sizni birle
- 21) kutlug erdiler.. anta ötrü tükel
- 22) bilge maitri burkan strayastrış
- 23) t(e)ñri yirintin yokaru yam t(e)ñri
- 24) yiriñe agtınur.. antakı t(e)ñriler
- 25) üstün tuzit
- 26) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler ayamışların
- 27) altın strayastrış t(e)ñri yirinteki
- 28) t(e)ñriler ayamışların tört
- 29) maharaç t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler
- 30) ayamışların körünçleyürler.. bu muntag türlüg

Çeviri

6b

-ki canlılar, (bu olayı) izliyorlarsa, aynı şekilde 300000 yeryüzündeki yüzlerce ülkenin kentindeki canlılar da olağanüstü, şaşırtıcı (bu olayı), izlerler. İnsanların her biri kendilerine özgü olarak, tapınak sancağını lotus yapraklarıyla donatıp hoş kokulular yayarak, şarkılar söyleyip dans ederek, üstün bilge Maitreya Bodhisatva'ya övgüler yağdırıp saygıyla eğilerek, ellerinin ayalarını

birleştirip arı dūřınceyle şöyle istekte bulunurlar: “Saygıdeğer efendimiz, uzun yıllar boyunca, esenlikle yaşayın! Acıma duygusuna sahip efendimiz, uzun yıllar boyunca sağlıklı yaşayın, arı kalın! (1-16) Bu şekilde sizi göreceğimiz, size denk geleceğimiz “Yeni Gün” (adlı) (dramlar, oyunlar) eksilmesin, bitmesin! (Ayrıca, onlar), iynin iyisi, 32 üştün özelliklerdi. Üřtte Tanrı, altta yeryüzünde insanlar, sizinle birlikte mutlu oldular.” Ardından, üştün bilge Maitreya Bodhisatva, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katından yukarı Yama gök katına çıkarlar. Oradaki tanrılar... .. üştte Tusita Cenneti’ndeki tanrıların saygı sunmalarını, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)’nın gök katındaki tanrıların saygı sunmalarını, dört krala (prense) ait Tanrı Yeri’ndeki tanrıların, hükümdarların saygı sunmalarını izlerler. Bu şekilde türlü ... (16-30).

yiti? otuzunç ülüş yiti p(a)t(a)r

7a

- 1) yañın üştün altın otra yir-
- 2) -de t(e)ñriler iligleri tapını udunu
- 3) yam t(e)ñri yirintin tuzit t(e)ñri
- 4) yiriñe agtınur.. tuzit t(e)ñri yirin-
- 5) -tin nirmanirit t(e)ñri yiriñe agtınur
- 6) nirmanirit t(e)ñri yiriñe tegmişte
- 7) üştürti *parinir* (parnir okn) virtavaşavart
- 8) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler altır-
- 9) -tı tuzit t(e)ñri yirinteki
- 10) t(e)ñriler yam t(e)ñri yirinteki strayas-
- 11) -triş t(e)ñri yirinteki şaturmaharaç
- 12) t(e)ñri yirinteki t(e)ñriler körünçleyürler
- 13) ulatı kutadmiş kutlug kuvragı birle
- 14) õñ alkınçusı t(e)ñri yiriñe tegir(.)
- 15) anta tegmişte neçe altınkı t(e)ñri-
- 16) -ler .. erserler ulatı yirtinçüdeki yal(a)ñuk-
- 17) -larkategi altırtı körünçleyürler
- 18) anta yana ikile evirilip ulug
- 19) küçlüg t(e)ñrilerdin tapıg udug
- 20) y(a)rılıkayur sumir tag töpüsiñe barır(.)

- 21) ötrü kopdın sınıar .. akaniştatabavan
- 22) t(e)ñri yirinteki t(e)ñrilerde ulatı
- 23) t(e)ñriler iligleri birle tegriklep
- 24) **bagnasın** (bakasın okn) irkleyü ineli sakınur
- 25) ...sekiz tümen tört miñ
- 26) **bagnaların** (bakaların okn) kodup
- 27) turu y(a)rılıkar.. otrakı **bagna** (baka okn)...
- 28) ança ok **bagnaları** (bakalarığ okn) kodup
- 29) yirde irkleyü y(a)rılıkamışta ulug
- 30) yir tepreyür kamşayur tivavataran atl(ı)g

Çeviri

7a

değişik, üstten alttan ortadan tanrılar, tanrı hükümdarları, saygılarını sunarak, Yama (adlı) gök katından Tusita Cenneti'ne yükselir. Tusita Cenneti'nden *Skz.* Nirmāṇarati (adlı) (Monier-Williams, 1964, s. 556; Wilkens, 2021, s. 491) tanrıların gök katına yükselir. (O,) Nirmāṇarati (adlı) tanrıların gök katına eriştiğinde, en üstte *Skz.* Parinirmitavaśavartin (adlı) gök katındaki tanrılar, en altta Tusita Cenneti'ndeki tanrılar, Yama (adlı) gök katındaki, Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) Tanrı Indra (Hormuzta)'nın gök katındaki, Caturmahārājika (adlı) dört dünya kralına ait gök katındaki tanrılar, efendiler (bu yükselmeyi) izlerler. Ve diğer kutsanmış kutlu toplulukla birlikte (o,) renk, şekil (adlı) Tanrı Yeri'ne ulaşır. Oraya ulaştığında (da), altta ne kadar tanrılar, efendiler varsa, (onların da) altında yer alan insanlara dek, (bütünü, bu olayı) izler. (1-17) (O,) oradan yeniden dönüp büyük, küçük tanrılardan saygı alır, Sumeru Dağı'nın tepesine ulaşır. Ardından bütün yönlerden, ... Akaniṣṭhabhavana (adlı) tanrı sınıfının yer aldığı gök katında tanrılarla tanrı hükümdarlarıyla bir araya gelip merdiven basamağına çıkmayı (ve oradan) inmeyi düşünür. ... 84000 ... merdiven basamağından inip durur. Ortadaki basamağa (basıp) o şekilde merdiven basamaklarından inip yerden yükseldiğinde büyük yer sallanır. *Skz.* Devāvaraṇa adlı (Wilkens, 2021, s. 710) (Buda'nın Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) gökten inişi)... (17-30).

7b

- 1) ulug yañı küniğ körgeli sansız
- 2) tümen t(e)ñri yal(a)ñuk birle yığılur-
- 3) -lar.. ögdin kañdın adrılmış oglagu
- 4) oğlan osuglug yal(a)ñuklar.. tükel
- 5) bilge maitri burkan adakınta

- 6) suna yatıp .. inçe tip ötüg ötünür-
- 7) -ler.. bizni üze irkleñ t(e)ñrim
- 8) siziñte adrılmak emgekig
- 9) unıtalm(.) ötrü tükel bilge
- 10) maitri burkan ol yığılmış t(e)ñri
- 11) yal(a)ñuk kuvragıña antag türlüg
- 12) nom nomlayu y(a)rlıkar.. kim ol nomug
- 13) işitip kolti nayur sanınça tınl(ı)g-
- 14) -lar kutka tegirler.. ol ogurda⁴¹

... ..

Çeviri

7b

...büyük “Yeni Gün” (adlı) dramı görmek için sayısız tanrılar, insanlar bir araya gelir. Anadan babadan ayrılmış narin çocuk gibi insanlar, üstün bilge Maitreya Bodhisatva’nın ayaklarına uzanıp şöyle istekte bulunurlar: “Bizim üzerimizde güç sahibi olun! Biz, sizden ayrılmanın acısını unutalım.” Sonra üstün bilge Maitreya Bodhisatva, o bir araya gelmiş tanrılar, insanlar topluluğuna bu şekilde öğretiyi anlatır, öğretir. O öğretiyi işitip anlayarak, uzun yıllar boyunca canlılar mutluluğa erişirler. O zaman ...(1-14).

7b1⁴²

- 1) ... ilig kan
- 2) ...üne y(a)rlıkarlar
- 3) **eñ** (ang okn) aşnu kamagda kiçig oğlanın
- 4) ...titsika ıdıp timin
- 5) ök özleri üneler ançulayu y(i)me
- 6) tükel bilge maitri burkan nirvan-
- 7) -ka bargalı sakınur eñ aşnu
- 8) kiçig titsisin nirvanka
- 9) ıdıp kin timin ök özi nirvan

⁴¹Bu satırdan sonraki satırlar tahrip olmuştur. Bölüm yaprağına ait diğer yüzdeki satırlar ise, G. Shimin tarafından 1. satırdan başlatılmıştır. Bu çalışmada da G. Sihimin’in yapmış olduğu numaralandırmaya uyulmuştur.

⁴²Bölüm yaprağının arka yüzünün devamı olarak, tarafımdan 7b1 biçiminde yaprak numaralandırılmıştır.

- 10) bulu y(a)rılır.. ötrü tükel bilge
- 11) maitri burkan törtünç dyan
- 12) t(e)ñri yirinteki dyan sakınçtın inip⁴³

... ..

Çeviri

7b1

...hükümdar... ortaya çıkarlar. İlk olarak, bütün küçük çocukların... öğrencilik için göndererek hemen özlery ortaya çıkar. Aynı şekilde, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, Nirvana'ya varmayı düşünür. İlk olarak, küçük öğrencisini Nirvana'ya gönderip sonra hemen kendisi Nirvana'yı bulur, oraya ulaşır. Daha sonra, üstün bilge Maitreya Bodhisatva, dördüncü dalınç yerindeki derin dalınçtan çıkıp (1-12).

7b2⁴⁴

- 1) içtin sñnar burkan nomin
- 2) taştn sñnar sekiz y(i)g(i)rmi vit-
- 3) -yatsatan şastırlarığ adırtlayu uk-
- 4) -taçı agnidiş uluşta togmış **ary(a)çantri** (aryrañntr okn)
- 5) bodis(a)v(a)t k(i)şi açari enetkek tilintin
- 6) tohrı tilinçe yaratmış il balıkda
- 7) togmış prtyarakşit kiş açari tohrı
- 8) tilintin türk tilinçe evirmiş
- 9) maitrisimit nom bitigde maitri
- 10) ...-iş otuzunç yiti ülüş p(a)t(a)r tükedi..

Çeviri

7b2

...içeriden Bodhisatva öğretisini, dışarıdan *TochA* vidyāsthāna ; *Skr.* Vidyāsthāna (adlı) (Wilkens, 2021, s. 848) 18 bilim alanının ders kitabını ayrıntısıyla en iyi şekilde bilen, anlayan *Skr.* Agnideśa (adlı) (Wilkens, 2021, s. 20), *Tr.* Karşehir'de doğmuş, Āryacandra Bodhisatva'nın Hintçeden

⁴³Bu satırdan sonra yine eksiklik vardır. Diğer yaprağın yüzündeki satırlar 1. satırdan başlar.

⁴⁴Üst bölümde olduğu gibi sıralama 7b2 biçiminde devam eder.

Toharcaya uyarladığı, İl Balık'ta doğmuş, Praknaraksita Kravansika'nın (da) Türk diline uyarladığı *Maytrīsīmī* (adlı) (Budist) öğretti kitabında “Maitreya (Bodhisatva'nın Strāyastriṃś ~ Strāyastriṃś (adlı) gökten inışı)” adlı yirmi yedinci bölüm bitti.

Açıklamalar

Eserin uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle yeniden anlamlandırılan bölümünde, yabancı dilden alınma dil öğelerinin Eski Uygur Türkçesinde ifade ediliş biçimlerinde tutarlılık olması ve doğrudan amaç metinde görülmesinin sağlanması amacıyla Türkiye Türkçesi aktarımında, bu terim ve kavramların o dillerin köken bilgisi sözlüklerinde yer alan biçimleriyle birlikte verilmesi uygun görülmüştür. Ayrıca, yer adları, kişi adları, diğer özel adlar da yine bu sözlüklerde yer alma biçimlerine göre Türkiye Türkçesi aktarım metninde yer almıştır. Genel olarak metin içinde, *TochB* Anantârs; *Skr.* Ānantarya ; *Skr.* Krakucchanda; *Skr.* Parinirmitavaśavartin; bakčan / bakcan; *TohcA*: Pakaccam örneklerinde olduğu gibi gösterilmiştir.

š>s

Özel adlardan *Sariputra*'nın yazımında da yine aynı ses “š” kullanılmıştır. Sesin kullanımıyla özel adın Türkçeye aktarımında yazı dili boyutundaki tutarsızlık oluşacağı düşünüldükçe, uyarlanmış yazı çeviriminde “s” sesiyle ölçünlü yazım tercih edilmiştir.

a>ı

“a” sesinin kullanıldığı birçok sözcük örneğinde, “ı” sesi tercih edilmiştir. Çünkü, daha önce yapılmış olan yorumlu yazı çevirimi metninde birçok tutarsız kullanım vardır. Yazma farkı olarak belirtilen bu durum yorumlu yazı çeviriminde tutarsız yazımlara neden olmuştur. Tutarlılık ve tarihî metinlerin ses yönüyle döneme ait anlaşılabilirliği açısından ve mevcut bilginin güncel kullanımı amacıyla arag> arıg; *tınlag*> *tınl(ı)g*; *atlag* > *atl(ı)g* (bazen de doğrudan *atlıg*) *asag*>*asıg*; *katag*> *katıg*; *adan*>*adın*; *adar*> *adır*; *adart*->*adırt*-; *kapag*> *kapıg*; *azag*> *azıg*; *adral*- > *adırl*-; *açag*> *açıg* ... biçiminde “ı” sesi düzeltimi yapılmış ve yazım tutarlılığı sağlanmıştır. Örneklerden bazıları bu bölümde dikkatlere sunulurken uyarlanmış yazı çevirimi metninde de yazımlar yine ***kalm-eğik*** biçimde gösterilmiştir.

w>v

G. Shimin tarafından yorumlu yazı çevirimi yapılmış metinde, “w” sesinin kullanımında da Eski Türkçenin “v” sesi temel alınmış ve özellikle yabancı dilden alınma dil öğelerinden özel adlar, yer adları ve öğreti terimlerinde de “v” sesi tutarlılık ve anlaşılabilirlik ilkesi gereği tercih edilmiştir. Eserdeki tüm yazımlara bütünüyle bu bölümde yer vermek sayfalar dolusu olacağı için, yazımlardan seçilen bazı önemli örnekler şöyledir: *saw*> *sav*; *öwke*>*övke*; *kuwrag*> *kuvrag*; *tawranur*> *tavranur*; *ew*> *ev*; *yalwara*> *yalvara*; *kowıt*> *kovıt*; *nızwani*> *nızvani*; *suw* > *suv*; *tawar*> *tavar*; *tewir*> *tevir*; *yawlak*> *yavlak*; *yawaz*> *yavaz*; *kawşur*- > *kavşur*; *köwez*> *kövez*; *uwutlug*> *uvutlug*; *bodis(a)w(a)t*> *bodis(a)v(a)t*; *wirutak*> *virutak*; *wit*> *vit*; *wişwabu*> *vişwabu*; *wipaşi*> *vipaşi*; *kapilawastu*> *kapilavastu*; *winay*> *vinay*; *diwadat*> *divadat*; *sanwar*> *sanvar*; *kotişwar*> *kotişvar*; *uçadiwaç*> *uçadıvaç*; *işwarişuri*> *işvarişuri*; *aşwagoşida*; *aşvagoşida*; *sarwarakşiti*; *sarvarakşiti*; *wayşarvani*> *vayşarvani*; *aşşwidan*> *aşşvidan* / *erşvidan*; *aşwaçi*> *aşvaçi*; *urbilwini*> *urbilvini*; *wirupakşi*> *virupakşi*; *gantawılar*> *gantarvılar*; *wasavi*; *vasavi*, *ikewaciki*; *ikevaciki*; *awant*> *avant*...

x>k>h

Yorumlu yazı çevirimi yapılmış metinde, “x” sesiyle yazılan sözcüklerde, kavram işaretlerinde de tutarsız yazımlar söz konusudur. Özellikle Türkçedeki “k” sesinin kalınlık incelik kuralına göre ünlülerle birlikte kullanımının göz ardı edildiği birçok örnekte “x” sesiyle, kalın “k” ve “h” sesleri tutarsız kullanılmıştır. Yeniden anlamlandırmada uyarlanmış yazı çevirimi yapılırken, yazımlardaki tutarlılık ve ölçün gereği “burxan” yazımı yerine “burkan” “Bodhisatva; Buda” yazımı tercih edilmiştir. “xan” “hükümdar, bey” anlamında ünvan olarak kullanılan kavram işareti yerine, hem “kan” yazımı kullanılmış hem de “ilig xan yazımı yerine, “ilig kan” ; “luu xan” yerine, “luu kan”; begit xan” yerine, “begit kan” yazımları uyarlanmış yazı çeviriminde tercih edilmiştir.

Yine “Maitreya’nın güzellik, şans işareti” anlam değerine sahip “çaxnu (1.Böl._{5b/9})” sözcüğünde de “çaknu” yazımı tercih edilmiştir. Türkçe sözcüklerden de “üstat, hoca, bilge öğretici” anlam değerlerine sahip “baxşı” kavram işareti yerine “bahşı” yazımı uyarlanmış yazı çeviriminde tercih edilmiştir.

Öte yandan, özellikle Sanskritçe, Toharcada yer alan yabancı sözcükler, kavramlar, özel adlar, yer adlarının yazımında ise, “x” sesinin yerine sözlüklerde de yer aldığı güncel, tutarlı biçimiyle “h” sesi yazılarak, yazım tercihi yapılmıştır. Sesin yazımıyla ilgili bazı dikkat çekici örnekler şöyledir: *maxaraç > maharaç; xaymavati> haymavati; xormuzta> hormuzta; arxant> arhant; maxakalpa> mahakalpa; xumada> humada; raxu> rahu; muxurta> muhurta; linxua> linhua; maxaşravak> mahaşravak; xay> hay; maxamaya> mahamaya; maxaravaç> maharavaç; maxavanida > mahavanida; maxapaçapati> mahapaçapati; maxanami> mahanami; maxapraçapti> mahapraçapti; maxapranati> mahapranati; maxasamaç> mahasamaç; br(a)xmalok> br(a)hmalok; xua> hua; braxmayu> brahmayu; ç(a)xşap(u)t> çahşaput; çaturamaxaraç> çaturamaharaç ...*

osuglug. *osugin* (1_{2b/17}) biçiminde doğru yazımın olduğu örneğe rağmen sözcük “ş” sesi kullanılarak, benzerlik edatı olarak kullanımında yanlış yazılmıştır. Bu nedenle yazımların tutarlılığı ve Eski Türkçedeki ses birim değerleri düşünülerek, düzeltmeler yapılmıştır. İlgili örnek düzeltimi, ***kalın-eğik*** olarak, ***osuglug*** > oşuglug olarak uyarlanmış yazı çeviriminde yer almıştır.

š>ş>s

Eser metninin yorumlu yazı çevirimi yapılmış metin bölümünde, Eski Türkçenin ses bilgisine uymayan bazı durumlar düzeltilmiş ve yine ***kalın-eğik*** olarak gösterilmiştir. Özellikle, bazı Türkçe sözcüklerin seslerinin yazımında, yanlış olarak Sanskritçedeki ses karşılıkları temel alınmıştır. Sanskritçedeki “š” sesi tutarsızlıkla bazı sözcüklerde, Sariputra örneğinde olduğu gibi, “ş” sesiyle yazılmıştır. Bazı sözcüklerde de tutarsız olarak, “tisilig” de olduğu gibi, “tişilig” yerine, “s” sesiyle

yazılmıştır. Uyarlanmış yorumlu yazı çeviriminde bu yazımlar, tutarsızlık nedeniyle amaca uygun kullanım ilkesi gereği ve kolaylık, anlaşılabilirlik ilkesi gereği seçilmiştir.

acun: Eserin yorumlu yazı çevirimi metninde seslerin kullanımı yönünden bir diğer tercih ise, azon biçiminde “dünya, varlık biçimi; dünyalık yaşam” gibi anlam değerlerine sahip olan kavram işaretinin yazımındaki “z” sesi yerine tutarlılık gereği ve Eski Türkçe metinlerdeki ölçünlü kullanımıyla birlikte düşünülerek, uyarlanmış yazı çeviriminde “acun” yazımı tercih edilmiştir.

tözün: “soylu, gerçek” anlam değerlerine sahip ve ses bilgisel yazıya geçirilmiş metinde, “tüzün” biçiminde yazılmış olan kavram işaretinin de en küçük anlam değeri olan “töz” “öz, köken, içerik, ilk ham durum, hâl” anlam değerlerinden hareketle, “tözün” yazımının doğru olduğu düşünülmüş ve uyarlanmış yazı çeviriminde bu yazım tercih edilmiştir.

bursañ: Ses bilgisel yazıya geçirilmiş metinde” bursañ” biçiminde, tutarsız yazım örneklerinden biridir. Metinde, “bursañ” olarak tek bir yazımla uyarlanmış yazı çeviriminde ifade edilmiştir.

Hami yazmasında, bazı bölümlerde yalnızca yazı çevirimi yapıp yorumlu yazı çevirimi yapılamayan bazı sözcükler, uyarlanmış yorumlu yazı çevirimiyle amaç metinde ifade edilmiş ve Türkiye Türkçesi aktarım metninde anlamlandırılıp yorumlamıştır. Metin içinde sözcükler **kalm-eğik** olarak gösterilmiş ve ardından (yazı çev. okn) biçiminde de G.Shimin tarafından yapılan yazı çevirimi belirtilmiştir. İlgili anlamlandırmalar şöyledir:

küni: günü (yükünç_{5b/9}).

isirip: ısırıp (21_{2a/9}).

kedgü tonagu: donanımlı giysi (21_{2a/710}).

üntür müntür: ortaya çıkar-; göster- (25_{2a/724}).

orni: yerini (ünvanını) (25_{8a/9}).

pakın: hamam (26_{8b/27}).

alımlalıg: Hindistan’a özgü elma içeceği (26_{8b/10}).

kav: bir desilitre (26_{8b/10}).

guruç: sarmaşık. (26_{8b/10}).

bol-: ol- (26_{13a/1}).

arhant kutı: Arhant, kurtuluşun dördüncü aşamasına erişen rahip olarak adlandırılır (Wilkens, 2021, s. 59). kut kavramı ise, metin bağlamında, kutsallığı rütbe, aşama olarak karşılar. *arhant kutı*

kavram işareti, metinde *Arhant Mutluluğu* biçiminde anlamlandırılarak, kutsallığa erişmedeki mutluluk, huzur aşaması olarak değerlendirilmiştir.

burkan kuti: Eser metninde, Bodhisatvaların canlılara yardım etmek için, yeniden doğduğu bedenlerinde (varlık biçimlerinde) Buda adayı olarak, yaşadıkları mutluluğu, kalıcı bir erginlenme aşaması biçiminde ifade eder. Buda Mutluluğu olarak, cümle bağlamlarında anlamlandırılmasının nedeni de Bodhisatvaların / Buda'ların bu yardımı yaptıklarındaki eriştikleri kutsallık ve rütbeyi huzur, mutluluk kavram alanında dile getirmesidir. “Buda Mutluluğu’na erişme”, “Buda Mutluluğu’nu” bulma” da bu anlam temelinde düşünülmüştür. Konuyla ilgili olarak, B. Ögel (1982) “burkan kuti” kavram işaretinin Buda’nın bir ünvanı olduğunu dile getirir ve Buda’nın yeniden doğumundaki son bedenindeki mutluluğu ifade ettiğini vurgular. Ancak Türklerde kut ve kutluluğun öteki dünyayla ilişkili olmadığını söyler. Kutadgu Bilig’de “tirilgey kutun tutçı” kavram işaretinin, “dirilik, yaşama kutunu tutucu ya da tutan kimse” anlamlandırıldığını dile getirir. Ayrıca, Köktürklerde de kut’un hakan için verilmiş bir başarı kaderi gibi olduğunu, “kut taplama-” fiil deyiminin de “kutun hakana yâr olmadığı” anlamı taşıdığına dikkat çeker. Bu bakımdan, Buda’nın kutu’nun da “bozulmaksız, çolmaksız” “bozulmaz, sakatlanmaz” bir kutsallık olarak görüldüğüne de dikkat çeker. Sonuç olarak ise, Türkler hangi inanç öğretisine ya da dine girmiş olursa olsunlar, Türkçenin kavram işaretlerini, deyimlerini, bırakmadıklarını ve onları, yeni girdikleri inanç sistemindeki öğretilerdeki ya da dinlerdeki kavramlarla bağdaştırdıkları sonucuna varır (s. 180-185). Araştırmacının kavram işaretiyle ilgili bu düşünceleri, eser metnindeki anlam değerleriyle de örtüşmekte ve Maitreya Bodhisatva’nın canlılar için kendini adayarak, onları bilgisizlikten kurtarıp yeniden doğmalarına yardımcı olup Buda adayı olarak, “burkan kuti”na eriştiği tanıklanmaktadır. Yine, kavram işareti erginlenmenin üst aşaması olarak da düşünülmelidir. Köktürk yazıtlarında, yalnızca kağanlar için değil, katunlar için de “kut alarak” bir erginlenme ünvanına sahip olma Köl Tigin yazıtında yer almıştır. “umay teg katun kutıña inim köl tegin er at bultı” (Tekin, 2010, s. 32; KT D31) cümlesinde Umay adlı koruyucu Tanrıça’ya benzeyen annelerinin kut alarak, o ünvanla ve erginlenme aşamasıyla kardeşi Köl Tegin’nin de “erkeklik” adını, ünvanını / sanını alıp yeni bir erginlenme aşamasına geçerek, o ünvanı, sanı elde ettiği dile getirilir.

Çalışmada, Budist öğretiye ait kavramların büyük bölümü, eserin Hami yazması temelinde, Ş. Tekin (1976)’e ait yayım da güncellenerek, Eski Uygur Türkçesinden Türkiye Türkçesi aktarımında yer alan Arapça, Farsça inanç sistemi terimleri, kavramları açısından Türkçeleştirilmiştir. Çünkü, Toharcadan Eski Uygur Türkçesine uyarlanarak aktarılan eser metninde, öğretiye ait terim ve kavramların anlaşılabilirlik yönünden Türkçeleştirilmesinin doğru olacağı düşünülmüştür. Ayrıca, Türkçede birden fazla anlam ögesiyle kurulan tamlamaların arasında yabancı dilden alınma ögelerle birlikte, Arapça, Farsça ya da diğer yabancı dillerdeki kavramlarla ifade edilmesi, kavramlar arasında kurulan anlam ilişkisini zayıflatacağı, söz diziminde anlamı düşüreceği düşüncesiyle de kavramların Türkçeleştirilmesi tercih edilmiştir.

Türk kültür ve uygarlığının en değerli eserlerinden biri olan ve özgün niteliğe sahip olan eser metninde bu amaç doğrultusunda, tekrar (yineleme) grupları, ikilemeler dışında, metin içinde

Budist öğretideki güçlü istek, dileklerini ifade eden ancak tek Tanrı inancı olan, kutsal kitap sahibi olan dinlerde dua olarak tanımlanan sözlü edimler için, öğreti adına yapılan iyilikleri, kötülükleri ifade eden davranışlar adına onları tanımlayan Türkçeleştirme yöntemiyle yeni anlamlandırmalar yapılmıştır. Çünkü, daha önce Ş. Tekin (1976) tarafından yapılan Türkiye Türkçesi aktarımlarında Arapça, Farsça ya da İngilizce gibi dillerden Türkçeye alınma ögelerden (sevap, günah, secde, hikmet, meditasyon, yoga, vb.) anlamlandırma yapılmış ve Türk dilinin söz varlığını oluşturan kavram alanları görmezden gelinmiştir. Bu nedenle de Türk dilinde rahatlıkla karşılanacak kavramlar, terimler yabancı dillerin boyunduruğuna bırakılmıştır. Yeni anlamlandırmalar, eser üzerine çalışan, emek vermiş olan bu çalışmanın yazarının alçak gönüllülükle Türkçe ve Türk kültürü için yapmış olduğu önerileri içermektedir.

Eserde, ölçünlü Türkiye Türkçesi aktarım işleminde sözcük, kavram işareti düzeyinde 30 yeni anlamlandırma önerisi yapılmıştır. Öneriler, Türkçenin anlam evreniyle kavram alanları düşünülerek, eser metni içindeki cümle bağlamlarıyla örtüşen biçimde anlamlandırılmıştır. Kavramlar, kavram işaretleriyle ilgili gelecekte Türk kültür ve uygarlığının gelişim ve değişimi sürdüğü sürece yeni durumları karşılayan anlamlandırma önerileri de doğal yaz dillerinin de doğası gereği kuşkusuz olacaktır. Okuyucular, araştırmacılar eser özelinde yapılan bu önerileri, bugünün var olan kavram alanlarındaki anlam değerlerini düşünerek ele alır ve okursa, yazar, araştırmacı olarak Türk dilinin geleceği adına sevinirim. Yeni anlamlandırma önerileri tablosu şöyledir:

Tablo 1. *Eski Uyurca Maytrisimit'in Hami yazması metni içinde yapılan yeni anlamlandırma önerileri*

<i>Kavram, terim, sözcük (önceki anlamlandırma)</i>	<i>Kavram, terim, sözcük (Yeni anlamlandırma)</i>
<i>dua (Anlam değerine sahip kavramlar için)</i>	iyi istekte bulunma
<i>rica et- (ötün- ifadesinde kullanıldığı için)</i>	istekte, dilekte bulun-
<i>edgü kılınç</i>	iyi davranış; iyi davranışta bulun-; iyi davranış sergile-
<i>ayıg kılınç</i>	kötü davranış; kötü davranışta bulun-; kötü davranış sergile-
<i>tükel bilge</i>	üstün bilge (ünvan, san)
<i>tükellig</i>	tam bilgelik
<i>ayagka tegimlig</i>	saygıdeğer
<i>dyan samar</i>	derin dalınç
<i>çatal</i>	öldürücü (cellat)
<i>tözün yol</i>	soylu yol
<i>erdini / erd(i)ni</i>	1. somut olarak, (nesne, maddi) mücevher. 2. soyut olarak (öğreti açısından) cevher.
<i>upasi</i>	öğreti bilgesi (rahip sınıfından olmayan).
<i>buyan edgü kılınç</i>	en üstün iyi davranış (bağışta bulun-)
<i>burkan kutı</i>	Buda Mutluluğu (kutsallık, aşama, ünvan, rütbe olarak).
<i>yarlıka-</i>	1. buyur-; buyruk verme- ; 2. saygıyla buyur-; 3. saygıyla yerine getir-

Tablo 2. (devamı)

<i>alkış bul-</i>	iyi istekte, (niyette) bulun-
<i>yarlıkançuçı bilig</i>	acıma duygusu
<i>nom nomla-</i>	öğreti(yi) öğret-; öğretiyi aktar-; anlat-
<i>kılınç erig</i>	davranış edimi
<i>katıgılan-</i>	çaba göster-; istekli davran-
<i>sañ</i>	öğreti topluluğu
<i>bursañ kuvrag</i>	rahiplerden oluşan öğreti topluluğu
<i>kuvrag</i>	öğreti topluluğu
<i>arhant</i>	öğreti bilgesi (kurtuluş için 4. aşamada bulunan rahip sınıfından).
<i>ukmış kerge-</i>	zihinde canlandırarak kurgulandığını anla-; düşün-
<i>köñül örit-</i>	güçlü istek duy-; gönül ver-
<i>d(a)rm(a)</i>	öğreti kuralları
<i>irü belgün</i>	32 üstün özellik

Kaynakça

- Alyılmaz, C. (2015). *İpek Yolu'nun ölümsüzlük eserleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2024). *Bilge Tonyukuk yazıtları*. (2. Baskı.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çandarlıoğlu, G. (2003). *İslam öncesi Türk tarihi ve kültürü*. İstanbul: TDAV.
- Edgerton, F. (1977). *Buddhist hybrid Sanskrit grammar and dictionary, Volume II. Dictionary*, New Delhi.
- Eraslan, K. (2012). *Eski Uygur Türkçesi grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, B. A. (2010). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Esin, E. (1978). *İslamiyetten önceki Türk kültür tarihi ve İslam'a giriş. Türk Kültürü El Kitabı C. II*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi matbaası.
- Gabain, v. A. (1957). *Maitrisimit:Faksimile der alttürkischen version eines werkes der buddhistischen Vaibhāssika-Schule. Maitrisimit, Budizm'in Vaibhāssika Mezhebine ait bir eserin eski Türkçe tercümesinin tıpkıbasımı I*. Berlin: Berlin Akademie-Verlag.
- Gabain, v. A. (1961). *Maitrisimit:Faksimile der alttürkischen version eines werkes der buddhistischen Vaibhāssika-Schule. Maitrisimit, Budizm'in Vaibhāssika Mezhebine ait bir eserin eski Türkçe tercümesinin tıpkıbasımı II*. 93 pp. +portfolio of 114 plates. Berlin: Berlin Akademie-Verlag.
- Gabain, v. A. (2002). *Ein uigurischer Maitreya-Text aus der Sammlung Tachibana*. Aus dem Nachlaß herausgegeben von P. ZIEME, 9, içinde (ss. 225-246). Berlin: Berichte und Abhandlungen / Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften.
- Gemalmaz, E. (2001). Yazıya geçirme (transkripsiyon ve yazı çevirimi (transliterasyon). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 17, 25-37.
- Geng, S. (2008). *Study on the Uighur Maitrisimit Hami version*. China: CIP.
- Geng, S., Laut, P. H. & Pinaut, J. (2004). *Neue Ergebnisse der Maytrisimit- Forschung (I)*. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 154, içinde (ss. 347-369). Freiburg: Sonderdrucke aus der Albert-Ludwigs-Universität.
- Geng, S., Laut, P. H. & Pinaut, J. (2004). *Neue Ergebnisse der Maytrisimit- Forschung (II)*. Struktur und Inhalt des 26. Kapitels. Nairiku-Ajia gengo-no-kenkyū= Studies on the Inner Asia Languages, 19, içinde (ss. 29-94). Freiburg: Sonderdrucke aus der Albert-Ludwigs-Universität.
- İzgi, Ö. (2014). *Orta Asya Türk tarihi araştırmaları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (2010). *Türk millî kültürü*. İstanbul: Ötüken.
- Kaya, C. (2023). *Uygurca Altun Yaruk Belgeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Monier-Williams M. (1964). *A Sanskrit-English dictionary*. Motilal Banarsidass Publishers Private Limited.
- Müller, K. F. (1893). *A Sanskrit - English dictionary*. Oxford.
- Ögel, B. (1982). *Türklerde devlet anlayışı, 13. yüzyıl sonlarına kadar*. Ankara: Başbakanlık basımevi.
- Ögel, B. (2003). *İslamiyetten önce Türk kültür tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Sertkaya, F. O. (1982-83). Maitrisimit nom bitig I. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 26, 253-271.
- Sertkaya, F. O. (1982-83). Maitrisimit nom bitig II. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 26, 272-74.
- Sertkaya, F. O. (1982-83). Maitrisimit nom bitig'in Hami=Komul yazması. (III), *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 26, 275-80.

- Şehitoğlu, M. (2020). *Eski Uyğurca Maytrisimit adlı eserin oyun / dram sanatı çerçevesinde eğitsel öğeler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Şehitoğlu, M. (2022). Eski Uyğurca *Maytrisimit*'te Yer Alan Alıntılı Monolog Türleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ağustos) 55, 46-68.
- Tekin, Ş. (1976). *Uyğurca metinler II, Maytrisimit, burkancıların mehdisi Maitreya ile buluşma iptidai bir dram*. Sevinç Matbaası.
- Tekin, Ş. (1980). *Berliner Turfantexte IX, Maitrisimit nom bitig, Budizm'in Vaibhāsika Okulu'na ait bir eserin uyğurca tercümesi, 1. Böl. transliterasyon, tercüme, notlar*, Berlin: 2. Böl. analitik indeks, geriden okuma indeksi. Berlin: Berlin Akademie Verlag.
- Tekin, T. (2010). *Orhon yazıtları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Wilkens, J. (2021). *Eski Uyğurcanın el sözlüğü, Eski Uyğurca, Almanca, Türkçe*. Akademie der Wissenschaften zu Göttingen.
- Yasin. Y. (2011). Moğol imparatorluğu dönemine kadar Türklerde tercüme. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 11 (1), 1-10.